

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فہرست نسخہ ہای خطی

مدرسہ امام صادق علیہ السلام چاکوس

مقدمہ

سید رفیع الدین موسوی

بہ کوشش

محمود طیار مراغی

مدرسه، امام صادق (ع).
فهرست نسخه‌های خطی مدرسه امام صادق (ع) چالوس / تألیف محمود طیار مراغی - تهران: مرکز
نشر میراث مکتوب، ۱۳۸۱.
[۲۸۹] ص. نمونه، عکس - (مرکز نشر میراث مکتوب؛ ۹۶. کتابشناسی و فهرستها؛ ۳)
ISBN 964-6781-61-6

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیپا
A CATALOGUE OF THE MANUSCRIPTS
IN THE IMAM ŞADEQ TRADITIONAL SCHOOL IN CHALOOS
ص. ع. لاتینی شده:

کتابنامه: ص، ۲۸۴ - ۲۸۵.
۱. نسخه‌های خطی - ایران - چالوس - فهرستها. ۲. نسخه‌های خطی فارسی - ایران - چالوس -
فهرستها. ۳. نسخه‌های خطی عربی - ایران - چالوس - فهرستها. ۴. چالوس - تاریخ. الف. طیار
مراغی، محمود، ۱۳۴۴ - ، گردآورنده. ب. مرکز نشر میراث مکتوب. ج. عنوان.
۱۸ الف ۴ م / ۶۶۲۱ Z
۰۱۱/۳۱
م ۸۰ - ۱۴۶۴۲
کتابخانه ملی ایران
محل نگهداری:

* * * * *

فهرست نسخه‌های خطی مدرسه امام صادق (ع) چالوس

با مقدمه: سید رشیدالدین موسوی
به کوشش: محمود طیار مراغی
ناشر: میراث مکتوب
چاپ: ۱۳۸۱
تعداد: ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۶ - ۶۱ - ۶۷۸۱ - ۶۶۴
حروفچینی و صفحه‌آرایی: محمد دمیرچی
لیتوگرافی: نبأ اسکرین
چاپ: چاپخانه بنیاد اندیشه اسلامی

نشانی ناشر: تهران، ص. پ: ۵۶۹ - ۱۳۱۸۵
تلفن: ۳ - ۶۴۹۰۶۱۲، دورنگار: ۶۴۰۸۷۵۵
E-mail: MirasMaktoob@apadana.com
<http://www.apadana.com/MirasMaktoob>

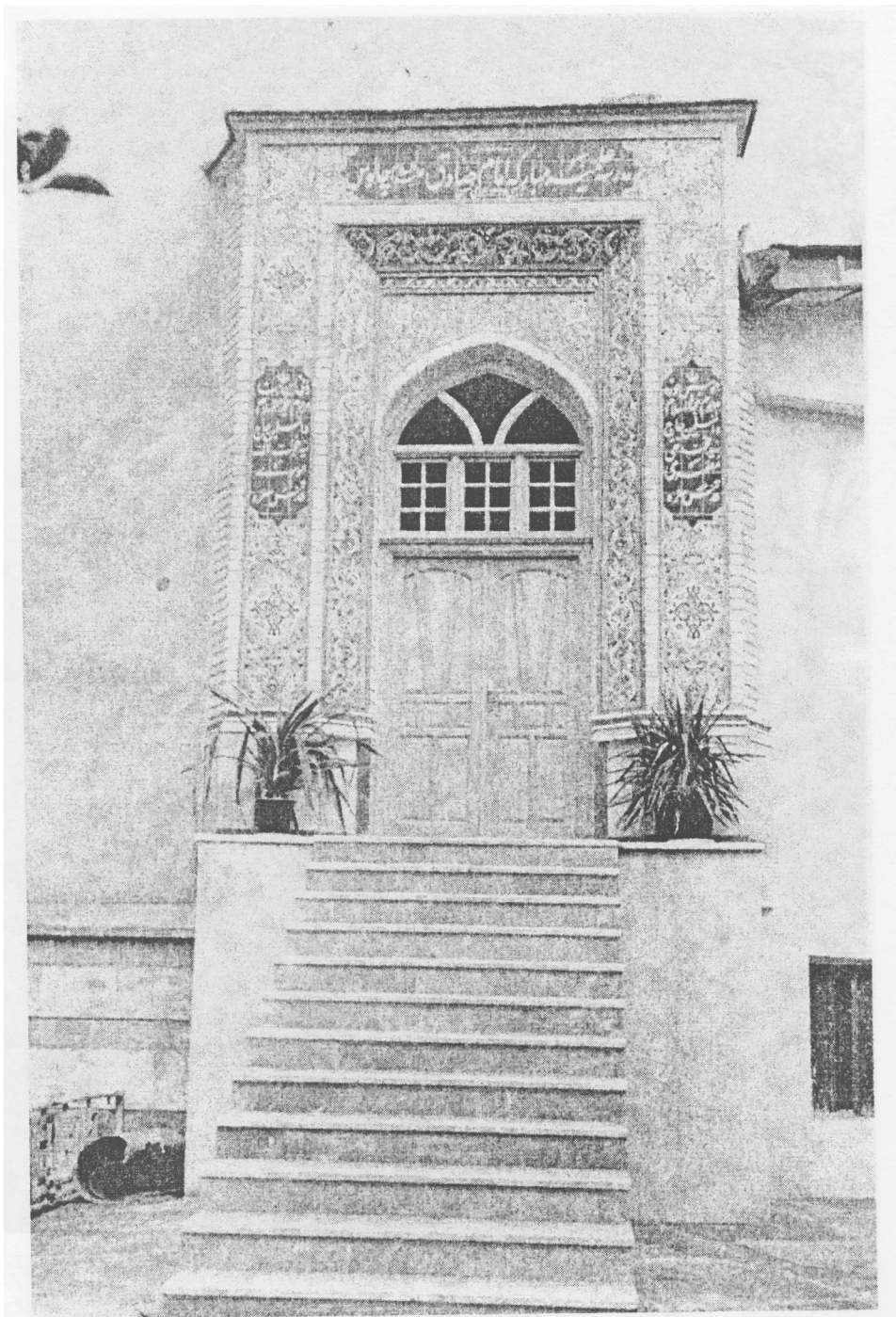
دریابی از فرهنگ پر مایه اسلام و ایران در نسخه های خطی موجود می‌ند. این نسخه ها، در حقیقت، کارنامه دانشمندان و نوابغ بزرگ و هویت نامه ما ایرانیان است. بر عمده هرنسلی است که این میراث پراچ را پاس دارد و برای شناخت تاریخ و فرهنگ و ادب و سوابق علمی خود به حیا و بازسازی آن اهتمام ورزد.

باینه کوششی که در سالهای اخیر برای شناسایی این ذخایر مکتوب و تحقیق و تبیع در آنها انجام گرفته و صد ها کتاب و رساله ارزشمند انتشار یافته هنوز کار نا کرده بسیار است و هزاران کتاب و رساله خطی موجود در کتابخانه های داخل و خارج کشور شناسانده و منتشر نشده است. بسیاری از متون نیز، اگر چه بارها به طبع رسیده منطبق بر روش علمی نیست و به تحقیق و تبیع مجدد نیاز دارد. احیاء و نشر کتابها و رساله های خطی و طیفه ای است بر روش محققان و مؤسسات فرسپهنگ. مرکز نشر میراث مکتوب در راستای این هدف در سال ۱۳۷۴ بنیاد نهاده شد تا با حمایت از کوششهای محققان و مصححان، و با مشارکت ناشران، مؤسسات علمی، اشخاص فرسنگی و علاقه مندان به دانش و فرهنگ سببی در نشر میراث مکتوب داشته باشد و مجموعه ای ارزشمند از متون و منابع تحقیق به جامعه فرسنگی ایران اسلامی تقدیم دارد.

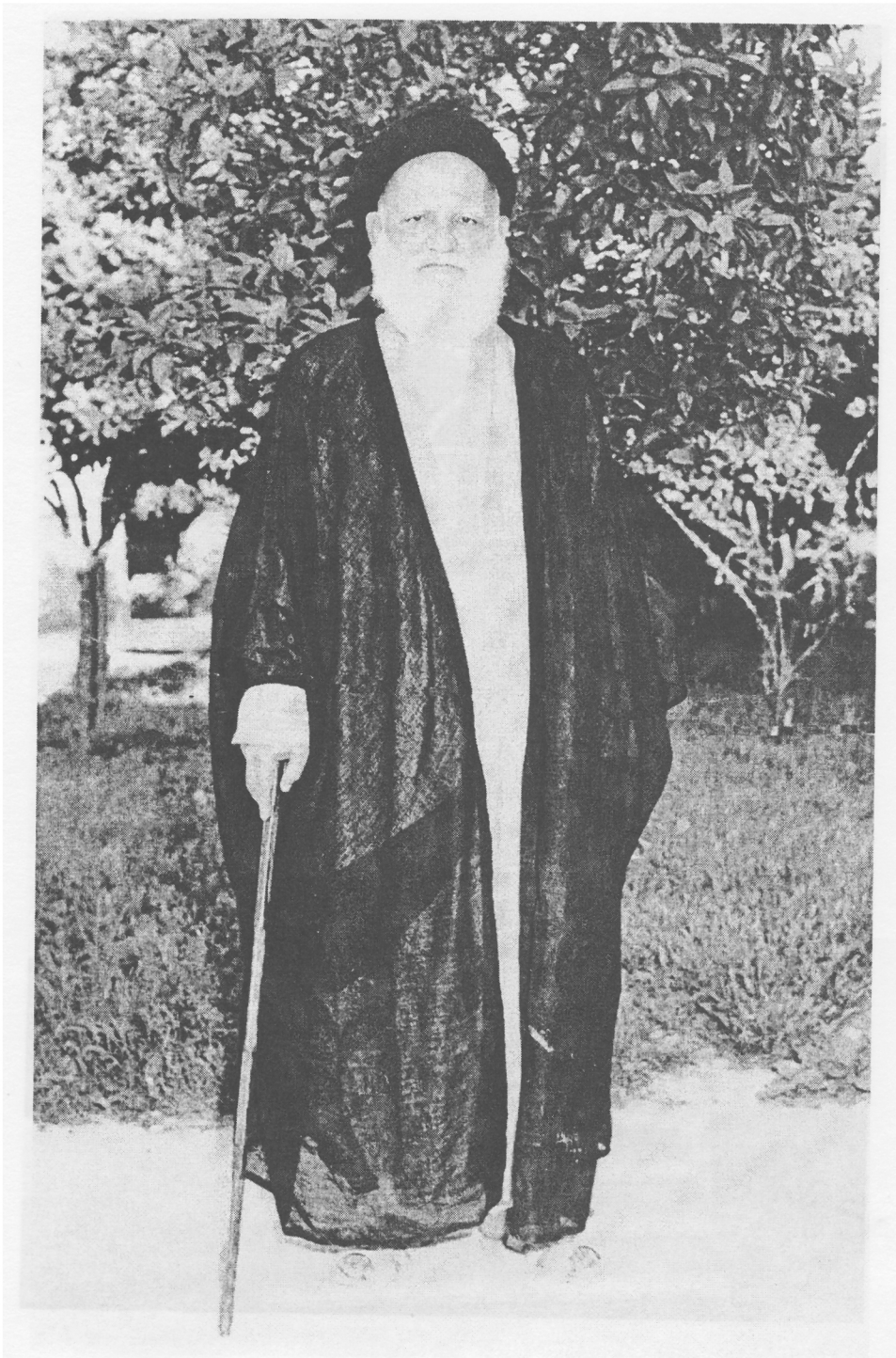
مرکز نشر میراث مکتوب

تقديم به

شهيد راه آزادي و استقلال، پيشگام فهرست نگاري و
کتابشناسي شيعه، شهيد ميرزا علي آقا ثقة الاسلام تبريزي
(۱۲۷۷ - ۱۳۳۰ ق) صاحب اثر نفيس «مرآة الكتب في ذکر
أسماء الكتب».

نمایی از سردر مدرسه امام صادق (ع) چالوس

آیت الله سید حجت موسوی چالوسی
نماینده آیت الله العظمی بروجردی در چالوس و رئیس مدرسه امام صادق چالوس

آیت الله سید محمد تقی مطهری
بنیانگذار مدرسه امام صادق (ع) چالوس

فهرست مطالب

۱۳	.....	مروری بر اوضاع تاریخی - فرهنگی طبرستان، رویان و چالوس
۱۵	.....	مقدمه
۱۵	.....	شمال البرز
۱۷	.....	طبرستان
۱۹	.....	رویان
۲۳	.....	چالوس
۲۷	.....	شیونامه فهرست
۳۰	.....	منابع و مأخذ
۳۱	.....	فهرست نسخه‌های خطی
۳۲۹	.....	فهرست نسخه‌های عکسی
۳۴۳	.....	فهرست اسناد و مدارک
۳۵۱	.....	نمایه‌ها
۳۵۳	.....	فهرست الفبایی کتابها
۳۶۳	.....	فهرست موضوعی کتابها
۳۷۲	.....	فهرست پدید آورنده‌ها
۳۷۹	.....	فهرست جایها
۳۸۲	.....	فهرست اهدا کنندگان
۳۸۴	.....	فهرست منابع
۳۸۷	.....	آلبوم تصاویر

مروری بر اوضاع تاریخی - فرهنگی

طبرستان، رویان و چالوس

مقدمه

از آن هنگام که با بعثت آخرین فرستاده الهی خورشید مشعشع دین اسلام از افق سرزمین حجاز تابیدن گرفت، قرنی بیش نمی‌گذشت که تالائو این آئین حیات بخش مرزهای جغرافیایی شبه جزیره عربستان را در هم نوردیده و پرتو پرفروغ آن از یک سو تا شمال آفریقا و اندلس و از دیگر سو تا اقصی نقاط دیار عجم را روشنایی بخشید.

شتابی که گسترش قلمرو این شریعت آسمانی و جهان شمول در دوران فتوحات اسلامی و بعد از آن به خود می‌گرفت، هرچند از هر طرف و رو به تمامی اقطار و اکناف عالم چشمگیر و قابل ملاحظه بود، اما آهنگ رشد آن در سرزمین کهن ایران زمین نمودی دیگر گونه داشت.

ایرانیان که مردمانی فرهیخته و پاک طینت بودند چون آئین مقدس اسلام را منطبق با عقل سلیم، فطرت پاک و آرمان‌های والای انسانی دیده و نیز از ظلم و جور سلاطین ادوار مختلف بویژه اکاسره به ستوه آمده بودند، آگاهانه و از روی اشتیاق به این عروة الوثقی چنگ انداختند.

این ملت سترگ و با پیشینه تمدنی چند هزار ساله علی‌رغم خشونت‌ها، غارتگری‌ها و خونریزی‌هایی که از ناحیه شماری از پرچمداران نالایق این دین نوظهور متحمل گردید، تنها در برابر اصالت و اتقان آئین مبرهن اسلام بود که سر تعظیم فرود آورده و با میثاقی ناگسستنی همه رنج‌ها و ناملایمت‌های ناشی از آن را به جان و دل خریدار گشت. آنچه آن که در رهگذر چهارده قرن تاریخ پرفراز و نشیب این سرزمین بلند آوازه، ایرانیان با ایفای نقشی انکارناپذیر در رشد و بالندگی تمدن اسلامی همچنان بر عهد و پیمان نخستین خویش استوار مانده و در عصر حاضر نیز این پایمردی و استقامت را به زیباترین شکل ممکن به منصه ظهور رسانیدند.

شمال البرز

در دورانی که فرستادگان خلفای مسلمین جای جای سرزمین پهناور ایران را عرصه تاخت و

تاز و لشکرکشی جنگاوران خویش قرار داده و می‌کوشیدند تا فرمانروایان سرکش مجوس را منکوب و رعایای ایشان را به پذیرش دین مبین اسلام سوق دهند و با وجود اینکه در ظرف مدتی کمتر از نیم قرن به توفیقاتی در خور توجه دست یافتند، اما نواحی شمالی دیار عجم برای مدتهای مدیدی از دسترس آنان به دور مانده بود.

زیرا سلسله جبال هلالی شکل البرز در برابر دیدگان جنگجویان عربی که ناآشنا با مناطق کوهستانی و مرتفع بودند، چونان حصار طبیعی پهناوری که آغوش امن خویش را برگرد نگیان جلگه‌های حاصلخیز سواحل جنوبی دریای خزر گشوده و آن را وفادارانه سخت در برگرفته است، خودنمایی می‌کرد. و توگویی این دژ استوار و تسخیرناپذیر خود به تنهایی برای نگاهبانی از چشم اندازهای زیبا، دلکش و بی بدیلی که آفریدگار جهان با قلم صنع خویش از آمیزش بس موزون مناظر کوه و جنگل و بیشه و چمن و رود و چشمه سار و دریا بر پهنه این قطعه از جغرافیای ایران زمین به تصویر کشیده است، کافی می‌نمود.

در کمند سلسله جبال آسمان سای البرز سه ایالت بزرگ استرآباد، طبرستان و دیلمستان که امروزه با اندکی تسامح می‌توان آنها را به ترتیب با استان‌های گلستان، مازندران و گیلان مقایسه کرد، در کنار یکدیگر از شرق تا به غرب امتداد داشته‌اند. یعنی ایالات پهناوری که هر یک به نوبه خود از ابعاد مختلف اجتماعی، فرهنگی و سیاسی دارای پیشینه‌ای کهن بوده و در تاریخ ایران قبل و بویژه بعد از اسلام نقشی بسزا و قابل ملاحظه ایفا نموده‌اند.

به گواه تاریخ، در آمد و شد قرون و اعصار متمادی و بویژه با آغاز دوران فتوحات اسلامی، آنان که به نوعی اندیشه دستیابی و استیلای بر این سه ایالت را در سر پرورانیده‌اند، در مواجهه با سد عظیم البرز یا طرفی برنسته و یا نهایتاً با تحمل رنج و مشقتی بسیار به توفیقات اندکی دست یافته‌اند.

این امر اگر چه در نظر اول به دلیل گرویدن دیر هنگام ساکنان این ایالات به دین مبین اسلام، افتخاری برای ایشان محسوب نگردیده و بلکه محرومیت ایشان از درک فیوضات این آئین رهایی بخش را تا اواسط قرن دوم هجری یعنی سالهای افول دولت امویان در پی داشته است، اما همچنان که اشاره خواهد رفت همین موقعیت صعب الوصول و ظرفیت بالای سوق الجیشی، خود به عنوان یک نقطه قوت و ویژگی ممتاز، بستر مناسبی را برای پاسداری و صیانت از میراث ناب‌ترین اندیشه‌ها و اصیل‌ترین ارزشهای منطبق با روح واقعی اسلام فراهم آورده و قرن‌ها ایالات استرآباد، طبرستان و دیلمستان را به عنوان ملجأ و منزلگاهی امن به میزبانی علویان و بقیه السلف ایشان مفتخر نموده است.

طبرستان

علی‌رغم ویژگی‌های مشترک این سه ایالت، بی‌تردید ایالت طبرستان را که بخش عمده‌اش در دل البرز مرکزی واقع گردیده بود، باید نسبت به دو ایالت دیگر از نقطه نظر میزان مصونیت در برابر تعرضات احتمالی حائز ممتازترین موقعیت ژئوپولیتیکی دانست، زیرا با توجه به موقعیت جغرافیایی خاص و ناچیز بودن حجم تعرضات صورت پذیرفته از نواحی جنوبی یعنی قومس (سمنان و دامغان) و ری قدیم (حوالی تهران) به این ایالت، کانون‌های اصلی ضربه زننده به طبرستان تقریباً تنها به همسایگان شرقی و غربی آن منحصر می‌گردید. با این وصف وجود همین ایالات استرآباد و دیلمستان در دو سو و کوه‌های سر به فلک کشیده البرز و دریای پهناور خزر در دو سوی دیگر، خود به خود حاشیه امنیتی کم نظیری را به طبرستان در مواجهه با تعرض بیگانگان می‌بخشید.

گفتنی است ایالت طبرستان که از گذشته‌های دور به مازندران نیز شهرت داشته و بارها حدود و ثغور متغیری را در قلمرو خویش شاهد بود، در گسترده‌ترین وضعیت مسطور در متون تاریخ، از حوالی شرق اشرف (بهشهر) تا نواحی غرب هوسم (رودسر) را به خود اختصاص داده و در این گستره شهرهای مهم بسیاری چون بارفروش یا مامطیر (بابل)، سارویه (ساری)، آمل، ناتل (حوالی نور)، کجه (کجور) و شالوس (چالوس) را شامل می‌گردیده است در وصف صعوبت تسخیر این ایالت همین بس که چون معاویه بر اریکه قدرت تکیه زد، مصقلة بن هبيرة الشیبانی در نزد وی ادعا کرد که با چهار هزار تن طبرستان را به تصرف درآورد. وی با این تعداد جنگجو و به نقلی دیگر با بیست هزار تن به این ایالت لشکر کشیده و در خلال نبردی سنگین با اسپهبد فرخان که حدود دو سال به طول انجامید، گروهی را اسیر و بسیاری را از دم تیغ گذراند. اما این فتح و پیروزی دیری نپائید که در حین خروج از تنگه‌ها و گردنه‌های صعب‌العبور این ایالت در حمله‌ای غافلگیرکننده سپاهیان منهزم و خود نیز در حوالی کجه (کجور) به هلاکت رسید. و بدین ترتیب در افواه و السنه مردم به منظور تأکید بر عدم امکان وقوع یک امر، ضرب المثلی این چنین متداول گردید که: «لایکون هذا حتی یرجع مصقلة من طبرستان» یعنی این امر شدنی نیست مگر مصقلة از طبرستان باز گردد.

گفتنی است مردمان این ایالت علی‌رغم همه سرسختی‌هایی که در دوران فتوحات اسلامی از خود نشان دادند پس از آشنایی با تعالیم تعالی بخش و انسان ساز اسلام و بویژه فرهنگ ناب تشیع با آغوشی باز آن را پذیرا شده و در راه ترویج، رشد و اعتلای هر چه بیشتر این آئین حیات بخش از هیچ کوششی فروگذار نکردند.

در تصدیق این مدعا کافی است تا با مروری گذرا بر اوراق تاریخ، میهمان نوازی و میزبانی ساکنان این خطه را از علویان و سادات مرعشی که قریب سیصد سال در طبرستان نه تنها سکنی بلکه حکمرانی داشته‌اند، به تماشا نشست. یعنی همان سلسله جلیله‌ای که در احفاد ایشان نوابغی چون سید فلاسفه الاسلام میرداماد و نیز علامه العلوم سید حسین سلطان العلماء و بسیاری دیگر از بزرگان حوزه دین و دانش به چشم می‌خورند. این افتخارات طبرستان آنجا بیشتر جلوه می‌کند که خود نیز خاستگاه رویش و مهد پرورش دانشمندان و فرهیختگان بزرگی بوده که نام بلند آوازه ایشان بر پیشانی تاریخ فرهنگ و ادب ایران و بلکه جهان اسلام همچنان متلاً است. در همین رابطه یاقوت حموی جغرافیدان مسلمان و معروف قرنهای پنجم و ششم هجری نیز در کتاب معجم‌البلدان در ذیل واژه طبرستان چنین می‌نویسد که:

«خرج من نواحيها من لا يحصى كثرة من اهل العلم و الادب و الفقه» یعنی از مناطق مختلف طبرستان چندان مردمان عالم و ادیب و فقیه برخاسته‌اند که شمار آنان از حد احصاء بیرون است. این نوشتار اگر چه دأب بر اختصار دارد، اما چون نمی‌توان از کنار یاد این نقش آفرینان عرصه دین و دانش بسادگی گذشت، در اینجا تنها به منظور پرهیز از اطاله کلام نام برخی از این مفاخر و مشاهیر طبرستان ذکر می‌گردد:

۱ - ابومنصور احمد بن علی بن ابی طالب الطبرسی معروف به شیخ طبرسی که عالمی فاضل، فقیه و متکلمی کامل و نسابه و از ثقات محدثین و از اکابر علمای امامیه بوده و با دو واسطه از شیخ طوسی (ره) و چند واسطه از شیخ صدوق (ره) نقل روایت می‌نمود و خود نیز از اساتید و مشایخ روایت شیخ منتخب الدین و ابن شهر آشوب است. ایشان دارای تألیفات بسیاری بوده که اشهر آن الاحتجاج علی اهل اللجاج می‌باشد.

۲ - رشید الدین شمس الاسلام ابو عبدالله محمد بن علی بن شهر آشوب بن ابی نصر بن ابی الجیش السروی المازندرانی معروف به ابن ابی نصر طبرسی که محدث، متکلم، فقیه، ادیب و شاعری توانا بوده و با یک واسطه از جدش شهر آشوب (ره) و نیز با دو واسطه از شیخ طوسی (ره) نقل روایت می‌کرد.

تألیفات ایشان بسیار بوده که از جمله آنها می‌توان به مناقب و معالم العلماء اشاره کرد.

۳ - عماد الدین الحسن بن علی بن محمد بن علی بن الحسن الطبرسی معروف به عمادالدین طبری که فقهی بصیر، محدثی خبیر و متکلمی نحیر و از اکابر علمای امامیه بوده و معاصر با محقق حلی (ره) و خواجه نصیر طوسی (ره) است. ایشان دارای مصنفات بسیاری در فقه و حدیث و دیگر فنون متنوعه بوده که از جمله آنها اسرار الامامه و کامل البهائی می‌باشد.

- ۴ - ابوجعفر محمد بن جریر طبری که از مشاهیر مورخان بوده و در تفسیر، حدیث، فقه و علوم دیگر نیز ید طولایی داشته است.
معروفترین آثار وی عبارتند از: تاریخ طبری و تفسیر کبیر.
- ۵ - ابوالحسن علی بن سهل بن ربن الطبری معروف به ابن ربن طبری که استاد ابوبکر محمدبن زکریای رازی در طب بوده و دارای تألیفات بسیار زیادی من جمله فردوس الحکمة می باشد.
- ۶ - زین العابدین بن مسلم بار فروشی المازندرانی که مرجع تقلید جمع کثیری از شیعیان هند و عراق و ایران از شاگردان صاحب جواهر و صاحب ضوابط بوده و از تألیفات بسیار وی، می توان به ذخیره المعاد اشاره کرد.
- ۷ - ملا محمد صالح بن احمد السروی معروف به ملا صالح مازندرانی که از علمای معروف شیعه و از شاگردان ملا محمد تقی مجلسی (ره) و شیخ بهایی (ره) بوده و از آثار مختلف وی می توان به شرح اصول کافی اشاره کرد.
- ۸ - محمد شریف بن ملا حسنعلی المازندرانی الأملی مشهور به شریف العلماء مازندرانی که استاد مرحوم شیخ مرتضی انصاری (ره) بوده است.

رویان

هرچند تاریخ طبرستان در بررسی فراگیر و مستقل از هرگونه تقسیمات جغرافیایی، خود به حد کافی مشحون از افتخارات خیره کننده است. اما پرداختن به اجزاء کوچکتر این دیار نیز به نوبه خود بر تاریخ مشعشع آن بیش از پیش صحنه خواهد گذارد.

با چنین نگرشی باید اذعان داشت که در بررسی تاریخ این مرز و بوم یکی از مناطق مهم و پرآوازه‌ای که بی تردید نگاه‌های تحسین برانگیز آدمی را به خویش معطوف می‌دارد، سرزمین رویان است.

گفتنی است در گذشته‌های دور ایالت طبرستان و قلمرو گسترده‌اش به واسطه خطی طبیعی که بام ایران یعنی قله دماوند و دریای خزر را از طریق رود هراز به یکدیگر متصل می‌ساخت، با دو نیمه شرقی و غربی قابل شناسایی بود.

سرزمینی که در متون مختلف تاریخی از آن با نام‌هایی چون رویان، رودان، روینج، رستمدر و نیزگاه استنداریه یاد می‌شود، در حقیقت نیمه غربی این خط منصف را شامل می‌گردید.

از این روی در مطالعه تاریخ رویان هر جا از محلی خاص نیز همچون کجّه (کجور) که خود

سال‌ها مرکز حاکم‌نشین این دیار بوده است بعنوان شهر رویان یاد می‌شود، آن را تنها می‌توان از باب علاقه و مناسبت میان جزء و کل قابل توجیه دانست.

در هر حال نکته حائز اهمیتی که نباید از نظر دور داشت، قبض و بسط چشمگیر قلمرو این سرزمین در ادوار مختلف تاریخ است. زیرا همانگونه که امنیت نیمه شرقی طبرستان به وسیله تراکمه‌ای که از ناحیه استرآباد ترکنازی می‌کرده‌اند در معرض تهدید همیشگی بود، نیمه غربی این ایالت یعنی رویان نیز به کرات از سوی دیالمه دیلمستان مورد تعرض و هجوم قرار می‌گرفت. اما با این تفاوت آشکار که اگر مرزبانان نیمه شرقی از وجود خندق بسیار بزرگی موسوم به جرکلباد (واقع در منتهی الیه تمیشه در حوالی جنگل انجدان) که از کوه تا به دریا امتداد داشته است به عنوان دیوار دفاعی تقریباً نفوذناپذیری در برابر تعرض تراکمه سود می‌جسته‌اند، مدافعان نیمه غربی از داشتن هرگونه امکانات دفاعی اطمینان بخشی در رویارویی با دیالمه تقریباً بی‌بهره بوده‌اند.

بدین سان همچنانکه انتظار نیز می‌رفت قلمرو رویان در فراز و نشیب تاریخ بویژه در بخش‌های ساحلی و جلگه‌ای خود، دستخوش تغییرات قابل ملاحظه‌ای گردید. بطوری که این تغییرات که بعدها به شکل برگشت ناپذیری نیز ادامه یافت، بتدریج موجبات جدایی بخش‌های بزرگی چون تنکابن و طالقان را از رویان فراهم آورد. علی‌رغم این واقعیت باید دانست که مرز ساحلی رویان بادیلیمستان حتی در کوچکترین شکل قلمرو نیز هرگز از شهر شالوس (چالوس) رو به درون پا فراتر نگذاشت. زیرا این شهر که در جوار مصب رودخانه‌ای به همین نام واقع بود، در حقیقت به لحاظ داشتن موقعیت استراتژیکی خاص خود و نیز بهره‌مندی از استحکامات دفاعی مختصر، همیشه بدان به چشم آخرین سنگر ساحلی دفاع طبرستان در برابر دیلمستان نگریسته می‌شد.

گفتنی است که برخلاف نواحی جلگه‌ای، بررسی‌های تاریخی حکایت از ابهام در قلمرو کوهستانی رویان دارد. از این رو هرچند برخی از صاحب‌نظران کوه‌های توجال واقع در شمال ری قدیم را به عنوان حریم کوهستانی این سرزمین معرفی کرده‌اند، اما شاید به سبب پیچیدگی وضعیت جغرافیایی در مناطق کوهستانی پذیرفتن این نظر یعنی تعیین دقیق حدود جنوبی رویان قدری دشوار جلوه کند.

با این همه می‌توان اطمینان خاطر داشت که شهرها و قصبات مهمی چون ناتل (حوالی نور)، شالوس (چالوس)، کلار (کلاردشت یا کلارستاق)، سعیدآباد (مرزن‌آباد) و نیز کجّه (کجور یا همان شهر رویان) بی‌تردید جزء لاینفک رویان بوده‌اند.

همین اطمینان خاطر خود کافی بود تا با نگاهی ویژه به این سرزمین تاریخ افتخار آفرینش بطور مستقل مورد امعان نظر قرار گیرد. چه آنکه شهرها و قصبات یاد شده و نیز بسیاری دیگر که از ذکر نامشان صرفاً به جهت اطاله کلام خودداری گردید، مستقط الرأس اندیشمندان و فرزندگان بی‌شماری بوده‌اند که هر یک در شکل‌گیری و قوام فرهنگ ایرانی - اسلامی نقشی مؤثر و سهمی بسزا داشته‌اند.

برخی از این مفاخر و مشاهیر سرزمین رویان عبارتند از:

- ۱ - عبدالله (عبیدالله) بن موسی ابوتراب الرویانی که از جمله روایتی است که در سلسله سند حدیث جناب حضرت عبدالعظیم حسنی ع از ایشان نقل روایت کرده است.
- ۲ - ابو عبدالله ابراهیم بن الحسین الناتلی از مشاهیر رجال قرن چهارم هجری قمری و شاگرد ابوالفرج بن طیب و استاد ابوعلی سینا، که در منطق و ادبیات دست داشته و رساله‌ای در وجود به ایشان منسوب است.
- ۳ - ابوالمحاسن عبدالواحد بن اسماعیل بن محمد بن احمد الرویانی الطبری مشهور به ابوالمحاسن رویانی که یکی از مشاهیر امامان شافعی و قاضی و رئیس دانشگاه نظامیه آمل بوده و دارای تألیفات همچون کتاب التجربة می‌باشد. گفتنی است صاحب کتاب شهداء الفضیله وی را در شمار علمای شیعه قرار داده است.
- ۴ - ابوالقاسم حمید بن علی بن محمد بن احمد بن موسی الرویانی اللاشکی معروف به ابوالقاسم رویانی تاجر شافعی که از جمله محدثین بوده است.
- ۵ - ابوالفتح محمد بن عبدالکریم بن محمد بن الحسین بن یونس الرازی الشالوسی مشهور به ابوالفتح چالوسی رازی که از جمله فقهاء و محدثین قرن پنجم هجری قمری بوده است.
- ۶ - ابوبکر محمد بن الحسین بن القاسم بن الحسین الصبری الشالوسی مشهور به ابوجعفر الصوفی الواعظ که از فقهاء، عرفا و محدثین قرن‌های چهارم و پنجم هجری قمری بوده است.
- ۷ - عمادالدین ابوجعفر محمد بن ابی القاسم علی بن محمد بن علی بن رستم بن نردان الطبری الأملی الکجی معروف به عمادالدین طبری که از محدثین و علمای بزرگ شیعه در قرن ششم هجری قمری و از شاگردان ابوعلی پسر شیخ طوسی (ره) بوده و از جمله تألیفات ارزشمند وی کتاب بشارة المصطفی است.
- ۸ - نظام‌الدین عبدالقادر بن الحسن الرویانی از منجمین و علمای بزرگ قرن نهم هجری قمری و از شاگردان ملاعلی قوشچی بوده و دارای تألیفات بسیار نظیر معرفت تقویم می‌باشد.
- ۹ - محمد بن فخرالدین علی رستم‌داری از علمای قرن دهم هجری قمری و دارای منصب

خدمت به روضه شریفه ثامن الحجج علیه السلام در مشهدالرضا در زمان شاه عباس اول بوده و تألیفاتی نیز بدو نسبت داده شده است.

۱۰ - علیرضا بن محمد رستم‌داری از علمای قرن یازدهم هجری قمری بوده و دارای تألیفاتی چون مرآة القلوب در اثبات امامت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام می‌باشد.

۱۱ - عطاءالله بن مسیح الدین رستم‌داری که صاحب کتاب جواهر الکلمات فی صیغ العقود و الايقاعات می‌باشد.

۱۲ - عبدالله بن حسین رستم‌داری مازندرانی که دارای آثاری بسیار همچون کتاب ارزشمند زبدة الفوائد فی ترجمه العقائد یعنی عقائد الصدوق (ره) می‌باشد.

۱۳ - حسین رستم‌داری که دارای تألیفاتی همچون ریاض‌الابرار است.

۱۴ - قبولی رستم‌داری که گفته شده از سلاطین رستم‌دار بوده و دیوان شعری نیز بدو منسوب است.

۱۵ - فقیه ابی لیث رویانی مازندرانی که صاحب کتاب مطلوب الطالبین فی المواعظ و الاخلاق می‌باشد.

۱۶ - ملامحمد اسماعیل بن عبدالعظیم بن محمد باقر ملقب به فخرالدین کجوری که از شاگردان میرزا مرحوم صاحب جواهر و شیخ مرتضی انصاری (ره) بوده است.

۱۷ - مرحوم حاج شیخ محمد مهدی بن حیدر علی پولی کجوری از فقهای شهیر قرن سیزدهم هجری قمری که نزد اساتید گرانقدری چون مرحوم صاحب جواهر و مرحوم صاحب ضوابط تلمذ کرده و دارای آثار زیادی نظیر حاشیه رسائل شیخ مرتضی انصاری (ره) و نیز فوائد الرجالیة و حاشیه بر اسفار می‌باشد.

۱۸ - فیلسوف نامی مرحوم میرزا محمد طاهر بن فرج الله طبرسی کردیچالی مشهور به میرزا طاهر تنکابنی که از حکما و متألهین بزرگ قرن چهاردهم هجری قمری بوده و از شاگردان میرزا مرحوم میرزا ابوالحسن جلوه و محمدرضا قمشه‌ای و آقا علی مدرس زنوزی به شمار می‌آمده است.

۱۹ - میرزا یدالله نظر پاک میخساری کجوری از حکمای معاصر و از شاگردان مرحوم میرزا طاهر تنکابنی بوده که در دانشگاه تهران کرسی استادی نیز داشته است رساله معروف ایشان جهت نیل به درجه دکترا موسوم است به: الواحد لایصدر عنه الا الواحد.

۲۰ - مرحوم آیه‌الله حاج شیخ شمس الدین بن مهدی متاجی کجوری که ۱۶ سال محضر مرحوم میرزا طاهر تنکابنی (ره) را در علوم عقلی و غیره درک کرده و دارای رسائل منتشر

نشده‌ای همچون نداء الحق می‌باشد. گفتنی است ایشان حکیم نامدار مولی علی بن جمشید نوری نیتلی کجوری را نیز از مفاخر رویان دانسته‌اند.

۲۱ - مرحوم آیه‌الله شیخ علی اکبر بن محمد طبرسی آبرنگی کلارستاقی که فقهی متبحر و از شاگردان مرحوم صاحب کفایه بوده و دارای آثاری همچون تقریرات درس استاد در فقه و اصول و نیز رساله‌ای در مبحث رضاع می‌باشد. گفتنی است در رساله مذکور ایشان جدولی موسوم به «درّ الحباء فی احکام الرضاع» تنظیم نمود که مورد نظر مرحوم آخوند خراسانی (ره) قرار گرفته و بر آن تقریظ زد.

۲۲ - مرحوم شیخ علیرضا بن معصومعلی ردائی کلارستاقی که دارای مدرسه علمیه‌ای در روستای پردنگون مرزن آباد بوده و از تألیفات وی شرح نصاب الصبیان است.

۲۳ - مرحوم آخوند ملاعلی تیرگر فاخری کلارستاقی که دیوان شعری بدو منسوب است.

۲۴ - مرحوم شیخ حسن تیرگر فاخری کلارستاقی فرزند مرحوم ملاعلی که وی نیز دارای دیوان شعری می‌باشد.

چالوس

یکی از آبادی‌های سرزمین رویان که از دیرباز نامی آشنا و شهرتی درخور توجه داشته است، شهری است با آب و هوای معتدل و زیر استوایی که با مختصات جغرافیایی ۲۷ و ۵۱ طول شرقی و ۳۸ و ۳۶ عرض شمالی و وسعتی حدود ۴۰ کیلومتر مربع، در جنوبی‌ترین نقطه ساحلی دریای خزر قرار دارد.

این شهر که در آثار مورخان و جغرافی‌نویسان دوره اسلامی از آن با نام‌هایی چون سالوس و شالوس یاد گردیده و امروزه نیز به چالوس مشهور است، در حالی که با ۱۲۱ کیلومتر مسافت نزدیکترین مسیر تهران تا شمال را از طریق آزاد راه در دست احداث به خود اختصاص می‌دهد، از شهر ساری مرکز استان مازندران ۱۶۸ کیلومتر فاصله دارد.

شهر چالوس که هوایی با رطوبت نسبی بین ۷۰ تا ۹۰ درصد داشته و با میزان بارندگی سالیانه‌ای در حدود ۱۲۰۰ میلیمتر، آسمانش در ۶۰ درصد مواقع سال ابری یا نیمه ابری است، از خاکی بسیار حاصلخیز جهت کشت و پرورش انواع مختلف محصولات کشاورزی بویژه برنج، صیفی جات و مرکبات برخوردار است.

این شهر به استناد متون معتبر تاریخی در گذشته‌های دور چندان رونق و اعتباری داشته است که از آن بعنوان مرکز حکومت احمد بن محمد بن اوس والی ظالم رویان و فرستاده معتصم

خلیفه عباسی (۲۱۸ ه.ق) یاد گردید و همچنین آن را مدفن بزرگانی چون ظهیرالدین بن علی بن میرقوام الدین المرعشی و فرزندش سید فضل الله از نوادگان میربزرگ سر سلسله جلیله سادات حسینی مرعشی که قبلاً نیز ذکری از ایشان به میان آمد، دانسته‌اند.

بشاری ابو عبدالله المقدسی جغرافی دان و جهانگرد معروف اواسط قرن چهارم هجری نیز در کتاب احسن التقاسیم هنگامی که سخن از شهر چالوس به میان می‌آورد از وجود قلعه‌ای سنگی در این شهر خبر می‌دهد که در مجاورت آن مسجد جامعی نیز قرار داشته است.

این قلعه که در حقیقت به منظور استقرار قشون و دفع حمله دیالمه توسط فرمانروایان قدیمی طبرستان ساخته شد، هر چند در دوران فتوحات اسلامی و تا سال ۳۰۱ ق نیز هنوز پا برجا بود، اما در این سال توسط داعی صغیر (الحسن بن القاسم الداعی الصغیر) پسر عم اطروش (ابو محمد الناصر الحسن بن علی الاطروش) در هنگام فتح چالوس بکلی ویران گردید.

و در حال حاضر از این قلعه سنگی و مسجد جامعی که ابن اسفندیار مورخ شهیر اوائل قرن هفتم هجری قمری در کتاب تاریخ طبری از آن و نیز مصلاهی کجور به عنوان مکان‌هایی یاد می‌کند که نخستین بیعت مردم ایالت طبرستان با سادات علوی (۲۵۰ ق) در آنها صورت پذیرفت، بجز تپه‌ای واقع در مرکز شهر کنونی چالوس آثار دیگری برجای نمانده است.

گفتنی است شهر چالوس که گذشته‌ای پرفراز و نشیب را پشت سرگذاشته و در ادوار مختلف، بارها طعم تلخ ویرانی را تجربه نموده است، فصل شکوفایی نوین و نیز دوران آبادانی اخیر خویش را در تاریخ معاصر ایران از اواخر دهه اوایل سال ۱۳۰۰ هجری شمسی در پیش گرفت.

این شهر که از اواخر سال ۱۳۷۵ هجری شمسی به عنوان مرکز شهرستان چالوس شناخته شد، تا پیش از این تاریخ بخشی از شهرستان نوشهر و در تقسیمات اولیه کشوری تا سال ۱۳۲۷ هجری شمسی جزو توابع شهرستان تنکابن محسوب می‌گردید.

جمعیت چالوس اگرچه براساس آخرین سرشماری سال ۱۳۷۵ هجری شمسی بالغ بر ۴۰,۶۰۴ نفر برآورد گردیده است، اما در نخستین سالهای شکل‌گیری آن که هنوز با محله‌های قدیمی چندی چون دارکلا، شمال آباد، دهگیری، چالوس محله و دوستگر شناخته می‌شد از مرز ۱۰۰۰۰ تن فراتر نمی‌رفت.

بطوریکه در بین همین تعداد از سکنه علاوه بر بومیان اصلی یعنی اقوام مختلف کجوری و کلارستانی تعداد معتناهایی از مهاجران نیز به چشم می‌خوردند. این مهاجران در واقع به سبب احداث کارخانه معروف حریربافی در چالوس که جزو نخستین کارخانجات مدرن کشور در تاریخ توسعه صنعتی ایران بوده و از سال شروع بهره‌برداری یعنی ۱۳۱۵ هجری شمسی به مدت

۲۲ سال فعالیت تولیدی داشته است، به این شهر مهاجرت کرده بودند. این تحولات همزمان با ورود عالمی جلیل القدر به نام آیت الله سید محمد تقی مطهری کلارستاقی به چالوس که از سوی مراجع عظام آن روزگار عهده‌دار سرپرستی امور دینی و مذهبی مردم این دیار گردیده بود شکل تازه‌ای به خود می‌گرفت. زیرا با همت ایشان و همیاری ساکنان غیرتمند این شهر، طی سالهای ۱۳۲۲ تا ۱۳۲۶ هجری شمسی مسجد جامع و مدرسه علوم دینی‌ای در چالوس پایه ریزی شد که پس از دوران فترت چندین و چند ساله در تاریخ غرور آفرین علم و فرهنگ و ادب این دیار، از آن می‌توان به عنوان نخستین گام بلند و ارزشمند در بازیابی مجدد شأن و منزلت حقیقی چالوس یاد کرد.

این مسجد و مدرسه که بعدها پس از رحلت این عالم بزرگوار با همت داماد گرامی ایشان فقیه فاضل آیت الله سید حجت الله موسوی کلارستاقی نماینده اعزامی از سوی حضرت آیت الله العظمی بروجردی رضوان الله تعالی علیهم به ترتیب در سال‌های ۱۳۳۴ و ۱۳۴۶ هجری شمسی تجدید بنا و توسعه یافت، منشاء خیرات و برکات بسیاری در چالوس و بلکه منطقه غرب استان مازندران گردید.

نقش مسجد جامع کنونی آنجا بیشتر جلوه می‌کند که با آغاز نهضت امام راحل - قدس سره الشریف - و شروع انقلاب شکوهمند اسلامی همیشه به آن به چشم تنها سنگر مبارزه سیاسی - مذهبی مردم این خطه با رژیم منحوس پهلوی نگریسته شده و در بحبوحه همه جریان‌های قبل و بعد از انقلاب کانون روشنگری بزرگانی چون آیات و حجج اسلام شهید استاد مرتضی مطهری، شهید سید عبدالکریم هاشمی نژاد، شهید دکتر سید محمد حسین بهشتی، شهید دکتر محمد جواد باهنر، مرحوم سید محمود طالقانی و مرحوم محمد تقی فلسفی و بسیاری دیگر از نخبگانی که هم‌اکنون نیز در قید حیاتند، بوده است. مرحوم صغیر اصفهانی شاعر معاصر و نام‌آشنای ایران نیز در ضمن ابیاتی چند در وصف این مسجد، آن را این چنین معرفی می‌کند:

«این مسجد را بنیاد علم و تقی
و این مدرسه را بنیاد علم و تقی
و این مسجد را بنیاد علم و تقی
و این مدرسه را بنیاد علم و تقی»

از دیگر سو نقش بس مهم مدرسه علمیه امام صادق (علیه السلام) را نیز که از بدو تأسیس خاستگاه عالمان وارسته بسیاری گردید، در پاسداری و صیانت از ارزشهای اعتقادی و مذهبی مردمان این دیار نباید از نظر دور داشت.

این مدرسه که جمع کثیری از دانش‌آموختگانش هم‌اکنون در مصادر مختلف امور دینی و سیاسی جامعه منشأ خدمات بسیار ارزنده‌اند، اگرچه تاچندی پیش تنها از وجود کتابخانه‌ای مشتمل بر حدود ۴۵۰۰ جلد کتب چاپی بهره‌مند بود، اما با تشریک مساعی و بذل اهتمام پرورش یافتگان همین مدرسه و نیز ابتکار وسعی بلیغ حجة الاسلام والمسلمین سیدجمال الدین موسوی که بعد از رحلت والد بزرگوارشان عهده‌دار تولیت امور این مسجد و مدرسه گردید نسبت به جمع‌آوری کتب خطی سرزمین رویان گامی بلند و خیزشی در خور توجه برداشته شد.

این اقدام در حقیقت با احساس مسئولیت در برابر حفظ میراث گرانبغای صورت می‌پذیرفت که در رهگذر آمد و شد ایام در زیر غبار فراموشی مستور مانده و مع‌الاسف بخش قابل ملاحظه‌ای از آنها نیز در مسیر سوداگری سودجویان و یا بی‌توجهی ناآگاهان در معرض نابودی بود. ثمره همه تلاشهای خستگی‌ناپذیری که گاه با مسافرت‌های پی‌درپی به اقصی نقاط سرزمین رویان نیز همراه می‌گردید، گنجینه بسیار نفیس و ذی‌قیمتی از نسخ ارزشمند خطی است که هم‌اکنون کتابخانه علمیه امام صادق علیه السلام را اعتباری فرا منطقه‌ای بخشیده است.

چراکه این کتابخانه در حال حاضر با تعدادی متجاوز از ۱۵۰۰ جلد کتاب سنگی و همچنین ۷۰۰ جلد نسخه خطی ارزشمندی که در میان‌شان شمار قابل توجهی از آثار علما و مفاخر رویان نیز به چشم می‌خورد، فضای پژوهشی نوین و گسترده‌ای را فرا روی همه دانشمندان و دانش پژوهان عصر کنونی و آتی و بویژه محققان علوم اسلامی قرار می‌دهد.

هم‌اینک آنچه در پیش روی دارید فهرست نسخه‌های خطی موجود در کتابخانه این مدرسه است که در پی بازدید آقای اکبر ایرانی مدیریت محترم مرکز نشر میراث مکتوب و هیأت محترم همراه که متشکل از اساتید فن و کارشناسان و صاحب‌نظران امر بوده‌اند با عنایت ویژه و کوشش حجة الاسلام والمسلمین آقای محمود طیار مراغی تدوین و توسط این مرکز محترم به زیور طبع آراسته می‌گردد. امید آنکه با پاسداری از میراث مکتوب گذشتگان، که در حقیقت اوراق هویت ملی، فرهنگی و دینی ما به شمار می‌روند، بستر مناسبی را جهت تحقیق و پژوهش نسل‌های آتی فراهم آورده تا همواره شاهد افزوده شدن اوراق تازه‌تری بر اسناد پرافتخار سرزمین ایران باشیم.

“۵۷۶A°

؛±w±½k±A±¼w

1376±½/t±½Ba

شیوه‌نامه فهرست

فهرستی که در پیش رو دارید همانند دیگر فهرس نسخه‌های دستنویس از دو بخش عمده تشکیل شده است:

بخش اول؛ کتابشناسی:

در این بخش مشخصات و ویژگیهای کتابشناختی هر اثر با استفاده از اطلاعات مندرج در نسخه و دیگر منابع کتابشناسی با یک اسلوب و ترکیبی که از نظم منطقی برخوردار است به دنبال هم آورده می‌شود، این اطلاعات عبارتند از:

۱- **نام اثر:** در این قسمت نام مشهور و شناخته شده آن اثر علمی آورده شده و اگر نام دیگری داشته و یا به نام دیگری نیز شناخته باشد پس از علامت مساوی (=) در کنار نام اصلی قرار می‌گیرد.

۲- **رشته علمی:** در این قسمت که روبه روی نام کتاب و در درون پرانتز قرار دارد نام رشته و موضوع اثر آورده می‌شود.

۳- **زبان:** در کنار موضوع علمی کتاب، نام زبان کتاب که معمولاً یکی از سه زبان عربی، فارسی و ترکی است ذکر می‌شود.

۴- **نام مؤلف:** در این قسمت لقب، کنیه و نام اصلی مؤلف اثر تا حدی که امکان معرفی کامل او را می‌دهد آورده می‌شود.

۵- **تاریخ حیات مؤلف:** در این قسمت که مقابل نام مؤلف قرار دارد، پس از قرار دادن یک ویرگول (،) تاریخ ولادت و پس از یک خط تیره (–) تاریخ وفات مؤلف آورده می‌شود در

صورتی که هر کدام از تاریخ‌های فوق به دست نیامده باشد جای آنها خالی می‌ماند و نیز اگر زمان تخمینی حیات مؤلف در دست باشد تاریخ احتمالی مزبور و یا قرنی که وی در آن می‌زیسته همراه با علامت سؤال آورده می‌شود.

۶ - **اطلاعات کتابشناختی:** در این بخش اطلاعات مختلف کتابشناسی هر اثر اعم از شرح مطالب کلی کتاب، تعداد ابواب و فصول، تاریخ تألیف و فراغت از آن، نام کسی که کتاب به نام او تألیف و یا به او هدیه شده است و تعداد مجلدات کتاب به طور گزیده و جامع ذکر می‌شود. در ادامه این بخش محتویات نسخه در دست از جهت کمال و نقصان یادآوری می‌گردد.

۷ - **آغاز:** در این قسمت از آغاز نسخه دو سطر آورده می‌شود بدین صورت که اگر خطبه کتاب معمولی باشد حذف و از ابتدای کتاب و اگر آغاز نسخه در دست افتادگی داشته باشد از آغاز افتاده حدود دو سطر در داخل علامت « » آورده می‌شود.

۸ - **انجام:** اینجا نیز همانند قسمت پیشین حدود دو سطر از انجام واقعی کتاب و یا در صورت افتادگی و نقصان نسخه در دست از انجام افتاده در داخل علامت « » آورده می‌شود.

۹ - **منابع کتابشناسی:** در این قسمت آدرس چند مأخذ کتابشناختی و فهرست نسخه‌های خطی که این نسخه در آنجا موجود است برای استفاده و مراجعه بدان آورده می‌شود.

* **نکته قابل توجه:** این فهرست بر مبنای حروف الفبائی ابتدای نام کتابها و رسایل تدوین شده، بدین معنی که اگر از یک کتاب چند نسخه متعدد در کتابخانه موجود باشد همه تحت یک نام - در حالی که اطلاعات کتابشناسی همه مشترک است -، اطلاعات نسخه‌شناسی هر کدام به طور جداگانه و به ترتیب رقم مخصوص خود پشت سرهم آورده می‌شود.

بخش دوم: نسخه‌شناسی:

در این بخش، مختصات و نشانه‌های نسخه در دست با استفاده از نسخه با ترتیبی خاص به دنبال هم آورده می‌شود، این بخش با حروفی ریزتر از متن اصلی کتاب و کمی فرو رفته از سمت راست حروفچینی شده است، اطلاعات این بخش عبارتند از:

۱ - **نوع خط.**

۲ - **نام کاتب.**

۳ - **تاریخ کتابت:** در این قسمت تاریخ فراغت از کتابت نسخه که در ترقیمه نسخه توسط کاتب نوشته شده آورده می‌شود و در صورت فقدان و یا افتادگی آن به طور تخمین قرنی که نسخه در آن کتابت شده ذکر می‌شود.

۴ - محل کتابت.

۵ - اطلاعات نسخه‌شناسی که عبارتند از: نام کسانی که نسخه به امر و یا خواهش آنان کتابت شده، حواشی و تعلیقاتی که در هامش نسخه آمده، مواردی که در حاشیه نسخ تصحیح شده، تزیینات داخلی صفحات، رنگی بودن عناوین و علائم و خطوط، بلاغات و مقابله‌های مندرج در صفحات میانی و پایانی نسخه، اجازات (روایت و قرائت کتاب) اساتید به اشخاص مختلف و یا کاتب نسخه، مهرهای مختلف منقوش در ابتدا و اواسط و پایان نسخه، تملکهای مندرج در ابتدا و یا انتهای نسخه، وقفنامه مکتوب در ابتدا و یا انتهای نسخه، تصحیحات و مقابله‌های بزرگان که در انتهای نسخه آمده، انهاءهای اساتید که نسبت به برخی اشخاص در انتهای نسخه آمده و... و هر چیزی که اطلاعات خاص و تازه‌ای از نسخه به دست می‌دهد.

۶ - جلد نسخه: معمولاً جنس نسخه‌ها از انواع تیماج، مقوا و گالینگور بیرون نیست، در این قسمت اطلاعات هنری و تزئینی رو و پشت جلدها نیز ذکر می‌شود.

۷ - تعداد اوراق: در این قسمت اگر نسخه، مجموعه‌ای از چند کتاب و رساله باشد برای هر کدام از آنها شماره صفحات خود، به صورت تحقیقی و یا تخمینی مقابل نام آن کتاب آورده می‌شود.

۸ - تعداد سطور.

۹ - شماره مسلسل قفسه: مطابق ترتیب نگارش این کتاب که بر حسب حروف الفبائی ابتدای نسخه است شماره‌های ترتیبی کتابها در ابتدا می‌آید و ارقام نسخه‌ها که مطابق برچسب روی آنها است در این قسمت داخل علامت [ ] ذکر می‌گردد.

«AnBj±d»

1378.BTYQBU

منابع و مأخذ

- ۱ - آملی، اولیاءالله، تاریخ رویان؛ تصحیح منوچهر ستوده، تهران، بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۸ ش.
- ۲ - ابن اسفندیار طبری، تاریخ طبرستان؛ تصحیح عباس اقبال آشتیانی، تهران، ۱۳۲۰ ش.
- ۳ - تنکابنی، محمد بن سلیمان، قصص العلماء؛ تهران، اسلامیه، بی تاریخ.
- ۴ - حموی، یاقوت، معجم البلدان؛
- ۵ - دهخدا، علی اکبر، لغت نامه؛ زیر نظر دکتر محمد معین، تهران، سازمان لغت نامه دهخدا، ۱۳۳۷ ش.
- ۶ - رابینو. ه. ل، مازندران و استرآباد؛ ترجمه علی نقی وحید مازندرانی، تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۳۷ ش.
- ۷ - زیدان، جرجی، تاریخ تمدن اسلامی، ترجمه عبدالحسین میرزا قاجار، تهران، ۱۳۰۲ ش.
- ۸ - کجوری، شمس‌الدین متاجی، مفاخر رویان، نسخه خطی.
- ۹ - مرعشی، میر ظهیرالدین، تاریخ طبرستان و رویان و مازندران؛ بکوشش محمد حسین تسیحی، تهران، مطبوعاتی شرق؛ ۱۳۴۵ ش

فهرست نسخه‌های خطی

ابواب الجنان

(اخلاق - فارسی)

رفیع الدین محمد بن فتح الله قزوینی، -۱۰۸۹ ق

مؤلف قصد داشت کتابی بسیار مفصل در هشت باب به شماره درهای بهشت در فن اخلاق بنگارد که پس از نگارش بابهای اول و دوم وفات نمود. و فرزندش «محمد شفیع» باب سوم را در ادامه آن نگاشت ولی دوره آن ناتمام ماند.

[الذریعه ۱: ۷۶ - مرعشی ۲: ۱۷۰ - مجلس ۱۰: ۴۶۵ و ۲۵: ۳۷۴ - امام صادق قزوین

۱: ۲۱ - سپهسالار ۱: ۳۵۱]

* نسخه شماره ۱۳ کامل است.

آغاز: «بسمله، بهترین مقاله که سرخیل کاروان فنون محاورات تواند بود و خوشترین

کلامی که به شادابی لالی ...»

انجام: «... و آثار مذکوره را بر امزجه قلوب دردمندان سازگان و گوارا گردانیده توفیق

اتمام باقی ابواب بر وجه صواب کرامت فرماید.»

نستعلیق، بی کا، رمضان المبارک ۱۲۴۲ ق بخاهش خیرالزائرین المعصومین کربلابی کاظم

زرگر، عناوین و خطوط سنگرف، جلد تیماج سیاه مجدول.

۱۳۵ برگ، ۲۰ سطر ۲۸×۱۹ سانتی متر، [شماره ۱۳].

* نسخه شماره ۳۰ از ابتدا و انتها افتادگی دارد.

نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، عناوین و علائم شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.
۲۰۵ برگ، ۱۷ سطر، ۲۴×۱۴ سانتی‌متر، [شماره ۳۰].

* نسخه شماره ۱۱۷ کامل است.

نستعلیق، محمد زکی خان بن رمضانعلی، - ۱۲۴۵ ق، واقف محمد زکی (کاتب) در تاریخ
۱۲۵۰ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج.
۱۹۴ برگ، ۲۱ سطر، ۳۱×۲۱ سانتی‌متر، [شماره ۱۱۷].

* نسخه شماره ۵۸۲ از ابتدا افتادگی دارد.

نستعلیق، علیرضا اشتهاردی، ششم صفر ۱۰۹۹ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج
قهوه‌ای.
۱۶۵ برگ، ۲۱ سطر، ۲۹×۱۹ سانتی‌متر، [شماره ۵۸۲].

اثبات الرجعة (= رجعت)

(اعتقادات - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق
مؤلف پس از بحارالانوار دو حدیث خاص دیده که در آن ائمه (ع) به نظر ایشان از
ظهور دولت صفویه خبر داده‌اند که انقضاء آن دولت با ظهور امام عصر (ع) قرین خواهد
بود (!)، پس آن دو را با دوازده حدیث دیگر درهم آمیخته و شرح و ترجمه کرده و در
سال ۱۰۷۲ ق به شاه سلیمان صفوی تقدیم کرده است.
[الذریعه ۱: ۹۰ - مرعشی ۱: ۲۰۹ - مجلس ۳۷: ۶۰ - نسخه‌های خطی فارسی ۲: ۸۷۱
- کتابشناسی مجلسی: ۲۳۷ - دانشگاه تهران ۵: ۱۲۰۳].

آغاز: «الحمد لله... اما بعد چنین گوید ... که چون بر کافه ارباب فطنت و ذکا و عامه
اصحاب بصیرت و اعتلا ظاهر و هویدا است که ادای شکر نعمت سلسله علیه صفویه ...»

انجام: «... و سه مرتبه می‌گویی العجل العجل یا مولای یا صاحب الزمان.»

نستعلیق، بی‌کا، ربیع الاول ۱۰۹۷ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش برخی
صفحات تصحیح شده است، جلد گالینگور آبی.
۴۰ برگ، ۱۵ سطر، ۱۹×۱۴ سانتی‌متر، [شماره ۵۸۳].

الاحتجاج علی اهل اللجاج

(اعتقادات - عربی)

ابومنصور احمد بن علی بن ابی طالب طبرسی، قرن ۶
مجموعه مناظرات و مباحثات اعتقادی و کلامی ائمه اطهار (ع) با مخالفان
اهل بیت(ع) است که در یک جا جمع آوری شده است.

[الذریعه ۱: ۲۸۱ - مرعشی ۱: ۱۴۴ و ۱۹۰ - مجلس ۲۵: ۲۳۸ - امام صادق قزوین ۱:
۲۳ - مسجد اعظم: ۹].

نسخه حاضر یک برگ از ابتدا افتادگی دارد.

آغاز: «الحمد لله المتعالی من صفات المخلوقین المنزه عن نعوت الناعتین المبرء ممالا
یلیق بوحدانیه...»

انجام: «... و قطعنا هذا الكتاب علی کلام السيد علم الهدی قدس الله روحه و الحمد لله
رب العالمین.»

نسخ، بی کا، (نام کاتب پاره شده است)، ۱۰۱۹ ق، عناوین و خطوط شگرف، در هامش
نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج فهوه ای.
۲۱۵ برگ، ۱۹ سطر، ۲۵×۱۳ سانتی متر، [شماره ۲۹۰].

اختیارات الایام (صغیر)

(نجوم - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق

مؤلف با استفاده از روایات معتبره اهل بیت(ع) ساعات و ایام سعد و نحس را
مشخص و معین نموده و در سه فصل و یک خاتمه گرد آورده است. برخی مؤلف کتاب
را «محمد باقر بن محمد تقی لاهیجی» ذکر کرده اند.

[الذریعه ۱: ۳۶۷ - دانشگاه تهران ۸: ۵۱۸ - نسخه های خطی فارسی ۱: ۲۱۸ - امام
صادق قزوین ۱: ۲۴ - مجلس ۳۶: ۱۸۹].

نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «الحمد لله اما بعد چنین گوید: «احقر عبدا لله یعنی محمد باقر بن محمد تقی
عفی الله عن جرائمهما که این رساله ایست در بیان آنچه از احادیث...»

انجام: «... هر سال که در ماه ذیحجه ماه بگیرد مرد بزرگی در مغرب بمیرد و مرد فاسق فاجر دعوی پادشاهی کند.»

نستعلیق، زیبا، خطوط چلیبا، بی‌کا، بی‌تا، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای. ۸۷ برگ، سطور مختلف، قطع بیاض، [شماره ۴۵۲].

الاربعون حدیثاً

(حدیث - عربی)

بهاء‌الدین محمد بن حسین عاملی، ۹۵۳ - ۱۰۳۱ ق

شرح چهل حدیث وارده از اهل بیت نبوی (ع) است که در سال ۹۹۵ ق تألیف و به شرح و بسط و حل مشکلات آنها بدون تفصیل در رجال و اسناد آنها پرداخته شده است.

[الذریعه ۱: ۴۲۵ - مرعشی ۱: ۷۶ - مجلس ۱۴: ۲۰۱ و ۲۵: ۲۷۲ - الفبائی آستان

قدس: ۳۶ - امام صادق قزوین ۱: ۲۵].

* نسخه شماره ۴۵۵ از ابتدا افتادگی دارد.

آغاز: «ان احسن حدیث تحلی اللسان بجواهر حقائقه و خیر خبر تجلی الانسان فی

زواهر حدائقه حمدالله سبحانه علی نعمه المتسلسله المتواتره و...»

انجام: «... و هنا اقطع الکلام شکراً لله علی توفیقه للاتمام و مصلیاً علی اشرف الانام و

آله الهادی الی دارالسلام.»

نستعلیق، امتی تربتی (کذا)، غره صفر ۱۰۰۸ ق، برگ اول نونویسی شده است، عناوین و

خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه و تصحیح شده است، جلدگالینگور سرخ.

۱۲۵ برگ، ۱۵ سطر، ۱۹×۱۲ سانتی‌متر، [شماره ۴۵۵].

* نسخه شماره ۵۴۴ یک برگ از ابتدا و چند برگ از انتها افتادگی دارد.

نسخ، بی‌کا، بی‌تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش برخی صفحات تصحیح و تحشیه

شده است، جلد تیماج سیاه با ترنج بزرگ با نقش «سلطان ابوالحسن علی بن موسی الرضا»

اسلیمی.

۱۴۵ برگ، ۱۶ سطر، ۱۹×۱۳ سانتی‌متر، [شماره ۵۴۴]

ارشاد الاذهان الى احكام الايمان

(فقه - عربی)

ابومنصور حسن بن يوسف بن مطهر حلی، ۶۴۸-۷۲۶ ق
کتاب فقهی متوسطی که از طهارت تا دیات (تمام ابواب فقه) را در قالب ۱۵۰۰۰ مسئله در بر دارد، مؤلف دانشمند این اثر را، به درخواست فرزندش محمد فخرالمحققین نگاشته و در یازدهم شوال ۶۹۶ ق به پایان برده است.

[الذریعه ۱: ۵۱۰- مرعشی ۳: ۵۳- مجلس ۱۰: ۲۱۸ و ۲۵: ۷۱- امام صادق قزوین ۱: ۲۷]

* نسخه شماره ۵۶ کامل و تمام ابواب را در بر دارد.

آغاز: «الحمد لله المتفرد بالقدم و الدوام المتنزّه عن مشابهة الاعراض و الاجسام المتفضل بسایغ الانعام...»
انجام: «... و من اراد التوسط فعلیه بما افدناه فی التحریر او تذکرة الفقهاء او قواعد الاحکام او غیر ذلك.»

نسخ، بی کا، بی تا، واقف آخوند کلمحمد دینائی؛ مهر مربع با سجع «لا اله الا الله الملك الحق المبين محمد تقی»، علامت بلاغ و سماع در جای جای کتاب تا آخر دیده می شود، در برگ آخر متاسفانه انهاء و اجازه توسط شخص مغرضی پاک شده است، مهرهای بیضوی با سجع «بنده شاه دین ابوالقاسم» و «عبدالمهدی بن عبدالغنی» و تاریخ وفات الشیخ التقی النقی الرضی الشیخ الاجل و الکهف الاظل عبدالعزیز بن حریش بن راشد السماتی در لیله تاسعه رمضان ۱۰۷۰ ق در برگ آخر دیده می شود عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه ای.

۲۲۵ برگ، ۱۸ سطر، ۲۶×۱۳ سانتی متر، [شماره ۵۶]

* نسخه شماره ۱۳۰ کامل است

نسخ، علی بن محمد، سه شنبه ۱۰۷۶ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه و تصحیح شده است، جلد تیماج قهوه ای.

۱۹۰ برگ، ۱۵ سطر، ۲۷×۱۹ سانتی متر، [شماره ۱۳۰]

الاستبصار فيما اختلف من الاخبار

(حدیث - عربی)

ابوجعفر محمد بن حسن طوسی، ۳۸۵-۴۶۰ ق

یکی از اصول چهارگانه شیعه که از اهمیت بسزائی برخوردار است و در آن روایاتی که با یکدیگر اختلاف داشته و ظاهراً بین آنها تنافی و تضاد دیده می‌شود ذکر و راههای جمع بین آنها بیان گردیده شده است.

[الذریعه ۲: ۱۷ - مرعشی ۲: ۱۵۸ - مجلس ۱۱: ۱۱ و ۲۵: ۲۰۲ - الفبائی آستان قدس:

۴۳ - مشار عربی: ۴۸]

نسخه حاضر از انتها یک برگ افتادگی دارد.

آغاز: «الحمد لله ولي الحمد و مستحقه و الصلاة على خيرته... فاني رايت جماعة من اصحابنا لما نظروا في كتابنا الكبير الموسوم بتهذيب الاحكام و راوا ما جمعنا فيه...»
انجام: «... ابواب الكتاب تسعمائة و خمسة و عشرون باباً تشتمل على خمسة آلاف و خمسمائة و احد عشر حديثاً حصرتها...»

نسخ، بی کا، قرن ۱۰ ق، تملک محمد امین حارثی الجزائری با مهر مربع با سجع «محمد امین الله ۱۲۸۳» و در برگ اول دیده می‌شود، علامت بلاغ در جای جای صفحات دیده می‌شود مجیز مولانا عبدالکریم طوسی و مجاز شخصی بنام سید محسن الحسینی است که به وی گواهی سماع کثیری از بخشهای استبصار را در ۱۰۷۲ ق و نیز اجازه نقل روایت از طریق اساتیدش که به مؤلف می‌رسد در تاریخ دوازدهم جمادی الاول ۱۰۷۵ ق داده است، در هامش برخی صفحات افاداتی از وی با امضای مولانا عبدالکریم نگاشته شده دیده می‌شود، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه بسیاری دیده می‌شود. نسخه نفیس و ارزشمند است، عنوان و خطوط سنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج و باسر.
۳۱۵ برگ، ۲۳ سطر، ۲۵×۱۸ سانتی متر، [شماره ۶۳].

الخلاصة فی النحو (= الفیة)

(نحو - عربی)

ابن مالک، محمد بن عبدالله جبائی طائی اندلسی، - ۶۷۲ ق

رسالة مختصر و موجزی به سبک نظم و در حدود هزار بیت که ناظم آن را در بیان قواعد و اصول نحو نگاشته و به گفته مؤلف از «الفیة» ابن معط نحوی (۶۲۸ ق) الگوبرداری شده است.

[کشف الظنون ۱: ۱۵۱ - مرعشی ۱: ۱۷ - امام صادق قزوین ۱: ۳۹ - مجلس ۱۰: ۳۷۳

و ۲۲۳: ۲۵]

آغاز:

«قال محمد هو ابن مالك احمد ربى الله خير مالك
مصليا على الرسول المصطفى و آله المستكملين الشرفا»

نسخ، بی کا، بی تا، در هامش نسخه تحشیه شده است، عناوین شنگرف، جلد مقوا.
۹۵ برگ، ۹ سطر، ۱۲×۱۸ سانتی متر، [شماره ۶۰۷]

انوار التنزیل و اسرار التأویل

(تفسیر - عربی)

قاضی ناصرالدین عبدالله بن عمر بیضاوی، - ۶۹۲/۶۸۵ ق

تفسیر مزجی متوسطی است که با اضافه از چند تفسیر دیگر تلخیص شده و بسیار
مورد اعتماد دانشمندان بزرگ واقع و حواشی و شرح بسیاری از سوی بزرگان شیعه و
سنی بدان نگاشته شده است.

[نمازی خوی: ۴۸ - مرعشی: ۱: ۲۲۰ - مجلس: ۳۵: ۴۶ - امام صادق قزوین: ۱: ۴۲ -

مسجد اعظم: ۳۳]

* نسخه شماره ۲۸ کامل است.

آغاز: «الحمد لله الذى نزل الفرقان على عبده ليكون للعالمين نذيراً فتحدى بأقصر

سورة من سورة مصاقع الخطباء من العرب...»

انجام: «...من قرأ سورة بنى اسرائيل فرق قلبه عند ذكر الوالدين كان له قنطار فى الجنة

الف اوقية و مائة اوقية. تم»

نسخ، بی کا، ۱۲۳۶ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه بسیاری دیده

می شود. جلد تیماج سرخ.

۲۶۱ برگ، ۲۲ سطر، ۲۰×۲۶ سانتی متر، [شماره ۲۸]

* نسخه شماره ۱۴۱ از ابتدا (یک برگ) و از انتها افتادگی دارد و از سوره بقره تا

بخشی از سوره نحل ادامه دارد.

نسخ، بی کا، حدود قرن ۹ - ۱۰ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و

تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۲۸۵ برگ، ۲۲ سطر، ۱۷×۲۵ سانتی متر، [شماره ۱۴۱]

بحر الدموع

(تاریخ ائمه - فارسی)

احمدبن حسن یزدی مشهدی، - زنده ۱۳۱۰ ق

رساله‌ای متوسط در بیان تاریخ وقایع جانسوز کربلا که به خواهش برخی مؤمنین بعد از کتاب «الباقیات الصالحات» در روز دوشنبه ۲۸ ربیع الاول ۱۳۰۱ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۳: ۳۹ - مرعشی ۷: ۱۸۰ - فیضیه ۲: ۲۲ - فهرستواره فارسی ۳: ۱۵۵۹]

آغاز: «الحمد لله الذي صغرت في عظمته عبادة العابدين و حضرت عن شكر نعمته

السنة الحامدين و قصرت عن وصف كماله افكار العالمين و...»

انجام: «... باین جا ختم نمودم این کتاب را و امید شفاعت دارم از جناب ختمی مآب

که در روز حساب این کلب آستانه ابوتراب...»

نستعلیق نازیبا، محمد تقی بن محمد حسین خراسانی طهرانی ۱۳۰۴ ق، کاتب نام خود را

در اول و آخر بعنوان مؤلف جازده است، در هامش نسخه تحشیه شده است. جلد تیماج

سیاه.

۱۳۵ برگ، ۱۸ سطر، ۱۸×۲۲ سانتی متر [شماره ۲۷۳]

بدايع الاحكام في شرح شرايع الاسلام

(فقه - عربی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

شرحی بسیار مفصل بر «شرايع الاسلام» نگاشته محقق حلی (۶۷۶ ق) که به گفته

شارح در «قصص العلماء» هفده جلد از آن به رشته نگارش درآمده و پس از آن ناتمام مانده است.

[الذریعه ۳: ۶۰ - ۶۱]

نسخه حاضر کامل و از ابتدای خیارات تا بحث «ابتدای شرط» را در بردارد.

آغاز: «الحمد لله... و ان هذا هوالمجلد من كتاب بدايع الاحكام في شرح شرايع

الاسلام ارجو الله توفيق ختامه و تايبه اتمامه و...»

انجام: «... و خلاف المحقق الثاني في الاخير في غاية الضعف ضاعف الله حسناتنا و

محي سيئاتنا بحق موالينا و سادتنا هذا خير الكلام...»

نسخ، بی کا، ۱۲۸۹ ق، واقف مشهدی آقاجان با تولیت آخوند ملاحسین کلاردشتی ۱۲۹۹ ق، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۸۵ برگ، ۱۵ سطر، ۲۲×۱۸ سانتی متر [شماره ۱۶۵]

برهان قاطع

(لغت - فارسی)

محمد حسین بن خلف برهان تبریزی، - زنده ۱۰۶۲ ق

فرهنگ معروف و مهم فارسی به فارسی است که در یک مقدمه (شامل نه فائده) و بیست و نه گفتار به عدد حروف تهجی و به نام سلطان عبدالله قطب شاه (۱۰۲۳ - ۱۰۸۳ ق) در سال ۱۰۶۲ ق مطابق جمله «کتاب نافع برهان قاطع» تألیف شده است.

[الذریعه ۹۸:۳ - مرعشی ۱۲:۱۴۰ - مشارف فارسی ۱: ۲۲۰ - نسخه‌های خطی فارسی

۱۹۲۲:۳ - مجلس ۸۲:۳]

آغاز: «بسمله، بهترین لغتی که متکلمان بدیع البیان محفل زبان آرای و نیکوترین

نکتی که منشیان انجمن سخن پیرایی زبان بلاغت تبیان لسان فصاحت...»

انجام: «... یعقوب بفتح یای... نام پیغمبری بود مشهور و معروف و نام مردی بود

صاحب مذهب و مجتهد نصاری... والله اعلم بالصواب.»

نسخ، بی کا، چهارشنبه بیست و دوم محرم الحرام ۱۲۶۷ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در

انتهای نسخه گواهی مقابله و تصحیح (که پاره شده و از بین رفته است) دیده می‌شود، ده برگ اول نونویسی شده است، جلد تیماج ساده.

۴۲۵ برگ، ۳۰ سطر، ۲۸×۴۲ سانتی متر، [شماره ۱]

بغیة الطالب فی معرفة المفروض و الواجب

(فقه - عربی)

جعفر بن خضر جناجی نجفی کاشف العطاء، - ۱۲۲۷ ق

رساله مختصر فتوائی درباره اصول و فروع دین (طهارت و صلوة) است، فرزند

مؤلف شیخ حسن کاشف الغطاء تکمله‌ای در صوم و اعتکاف بدان افزوده که در نسخه حاضر موجود است.

[الذریعه ۳: ۱۳۳ - مرعشی ۲: ۱۹۵ - امام صادق قزوین ۱: ۳۳۴ - مجلس ۳۶: ۲۷۰ - دانشگاه تهران ۶: ۲۴۴۱]

آغاز: «الحمد لله الذي أسس قواعد الاحكام و رفع دعائم الاسلام و ميّز لعباده الحلال و الحرام... و بعد فقد سألتني جمع من الاتقياء و طائفة من الاخوان الاصفياء...»
انجام: «... هكذا الحال بالنسبة الى جميع ما فيه قيل و قال و قد مرّت اشارة بالتفصيل و هو حسبي و نعم الوكيل»

نسخ، بی ک، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه
۴۱ برگ، ۱۳ سطر، ۱۱×۱۶ سانتی متر، [شماره ۳۲۹]

البهجة المرضية في شرح الفية (نحو - عربی)

جلال الدين عبدالرحمن بن ابی بکر سیوطی، ۹۱۱ ق -
[مرعشی ۱: ۱۵۵ - مجلس ۲۵: ۴۵۴ - كشف الظنون ۱: ۱۵۲ - امام صادق قزوین ۱: ۴۶ - مشار عربی: ۱۳۴]

آغاز: «احمدك اللهم على نعمك و آلائك و اصلّى و اسلمّ على محمد خاتم انبيائك و على آله و صحبه...»

* نسخه‌های شماره ۳۳۵، ۳۳۶، ۳۳۷ و ۳۳۸ کامل هستند.

نسخ، علی بن مختار، ۱۲۶۵ ق (شماره ۳۳۵) بی ک، ۱۲۷۷ ق (شماره ۲۲۶)، محمد اسماعیل نوری ساکن قریه یالورود، ۱۲۳۴ ق (شماره ۳۳۸)، عناوین و خطوط شنگرف، واقف عبدالمناف بن یونس ساکن الیت کلارستاق در ۱۲۷۱ ق با مهر بیضوی با سجع «عبده الراجی عبدالجبار»، (شماره ۳۳۸)، جلد تیماج.

برگها مختلف، سطور مختلف، اندازه‌ها مختلف، [شماره‌های ۳۳۵ - ۳۳۶ - ۳۳۷ - ۳۳۸]

* نسخه‌های شماره ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۱۳، ۶۱۴، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۱۷، ۶۱۸، ۶۱۹، ۶۲۰، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۲۳، ۶۲۴ و ۶۲۶ کامل هستند.

نسخ - نستعلیق، بی ک، بی تا (شماره‌های ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۱۴، ۶۱۵، ۶۱۶ و ۶۲۶) - شفیع بن محمد، ۱۲۴۳ ق (شماره ۶۱۳) - محمد هادی نوری، ۱۲۸۳ ق (شماره ۶۱۷) -

حسن بن حسین کلار نکائی، ۱۲۹۲ ق (شماره ۶۱۸) - عزیزالله بن محمد، ۱۲۴۱ ق (شماره ۶۱۹) - محمد ولی ملقب به نور، ۱۲۶۷ ق ساکن قریه پیمط (شماره ۶۲۰) - بی کا، ۱۲۴۲ ق (شماره ۶۲۱) - محمدنئی بن ملا مهدی رودکی الاصل، ۱۲۷۱ ق، در مدرسه سلیمانیه تنکابن (شماره ۶۲۲) - رجب علی بن محمد صادق، ۱۲۶۷ ق (شماره ۶۲۳) - محمد قاسم بن هاشم خاری آدد کلائی من محال جلال از رک، بی تا (شماره ۶۲۴)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، مهر بیضوی با سجع «المتوکل علی الله عبده عزیزالله» در برگ آخر (شماره ۶۱۹) دیده می شود، مهر مربع با سجع «عبده عبدالعلی الموسوی ۱۱۷۸» در لابلای صفحات (شماره ۶۱۰) دیده می شود، جلدها تیماج. [شماره های ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۱۳، ۶۱۴، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۱۷، ۶۱۸، ۶۱۹، ۶۲۰، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۲۳، ۶۲۴ و ۶۲۶]

بیدل

(مقتل - فارسی)

قربان بن رمضان بیدل رودباری قزوینی، ؟- ۱۲۶۰ ق کتابی متوسط در احوال و تاریخ و مصائب اهل بیت عصمت (ع) که در قصص العلماء برای مؤلف به جهت این کتاب کرامتی نقل نموده است. در فهرستواره کتابهای فارسی از این اثر «کتاب بیدل» و فهرست مجلس به «سی مجلس» یاد شده ولی آغاز آن با این رساله سازگار نیست ولی در الذریعه که از آن به «بیدل» یاد کرده آغازش همین گونه است که در اینجا آمده است، استوری نیز آن را «ماتمکده» شمرده در حالی که ماتمکده آغازش با آغاز فهرستواره یکسان است.

[الذریعه ۱۸۶:۳ - فهرستواره فارسی ۱۵۶۵ و ۱۷۵۱ - استوری ۹۶۳:۲ - مجلس

[۴۴۸:۲۶]

آغاز: «نحمدک یا من نور قلوبنا بنورالایمان و شرح صدرنا بمحبه من نزل علیه الفرقان و طهر جناننا بولایة اولیائه... نظم: بی مهر حسین به مقصد دل نرسی...» انجام: «... ایشان را بتوابهای جزیل تسلی بخشید و از روضهای مقدسه بیرون آورد و بهمراه خود بخانه برد و مشغول عزاداری گردید و بعد از آن کسی خانواده پیغمبر را خرم و شادان ندید.»

نستعلیق نازیبا، بی کا، ۱۲۸۰ ق، واقف حسنعلی در تاریخ ۱۲۰۹ ق؛ مهر بیضوی با سجع «عبده علی اصغر»، عناوین و علائم شنگرف، جلد گالینگور آبی. ۱۲۵ برگ، ۲۹ سطر، ۳۳×۲۲ سانتی متر، [شماره ۹۱]

تحریر الاحکام الشرعیة

(فقه - عربی)

ابومنصور حسن بن یوسف بن مطهر حلی، ۶۴۸-۷۲۶ ق
رسالة مفصل فقهی که در آن تمام مسائل و فروع ابواب فقهی از طهارت تا دیات به صورت مختصر و فتوائی و غیر استدلالی بیان شده و در طی چهار قاعده عبادات، معاملات، ایقاعات و احکام حدود چهار هزار فرع فقهی مطرح شده است.
[الذریعه ۳:۳۷- مجلس ۲۵:۳۱ و ۱۳:۹۱- مرعشی ۱:۳۰۱- امام صادق قزوین ۱:۵۱]
نسخه حاضر از ابتدا تا ابتدای «المقصد الثانی فی العاریة» را در بردارد و از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «الحمد لله المتقدّمین بکماله عن مشابهة المخلوقات المتنزّه بعلوه عن مشاركة
الممکنات القادر علی ایجاد الموجودات...»
انجام: «... المقصد الثانی فی العاریة و فیہ فصول الاول العقد و فیہ مباحث: العاریة
ماخوذة من عار الشیء بغير اذا ذهب و...»

نسخ، اویس کاتب، ۹۱۸ ق، واقف محمد حسین خان سرتیب حسینی با تولیت عالیجناب مقدس القاب جامع المعقول و المنقول حاوی الفروع والاصول آخوند ملا محمد شفیع ارجمنندی در ذیقعه ۱۲۵۸ ق با مهر مربع بزرگ با سجع «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده محمد حسین الحسینی»، تملک محمد کاظم بن عبدالله رازی با مهر بیضوی با سجع «یا امام کاظم ادرکنی» و تملک محمد باقر بن نصرالله حسینی رازی و تملک مولا محمد امین و تملک تقی الدین محمد بن محمد امین در برگ اول دیده می شود.
۳۶۵ برگ، ۲۱ سطر، ۲۶×۱۹ سانتی متر، [شماره ۲۶]

تحریر اُکرتاوذوسیوس

(هندسه - عربی)

خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷-۶۷۲ ق

«ثاوذوسیوس» که از مهندسين يونانى در قرن اول ميلادى بوده كتاب اکر را که از جمله مهمترين کتب متوسط بين اقليدس و مجسطى است در سه مقاله (شامل ۵۸ يا ۵۹ شکل) تأليف نموده است، در عصر مستعين بالله به فرمان وى «قسطابن لوقا بعلبکى» بخش اعظم آن را به عربى ترجمه نموده و «ثابت بن قره حرانى» (۲۸۸ ق) آن را اصلاح نموده. و خواجه نيز آن را تحرير و به صورت عملى متداول در آن روزگار منقح ساخت.

[الذريعه: ۳: ۳۸۳ - مرعشى ۱۱: ۸ - دانشگاه تهران ۳: ۸۴۷ - مسجد اعظم: ۶۳۴ -

آستان قدس ۱۰: ۹۳]

آغاز: «هذا كتاب تحرير الاكروثاوذوسیوس و هو ثلاث مقالات و نط شكلاً و بعض النسخ بنقصان شكل فى العدد؛ المقالة الاولى ك ب شكلاً، الحدود الكرة شكل يحيط به سطح واحد...»

انجام: «... فقوس ح ح اعظم من قوس من دایرتها شبه قوس ك ل و ايضاً قوس م ط يشبه ه ر فقوس ك ط اعظم من قوس من دایرتها يشبه قوس ه ر و ذلك ما اردناه تمت»

نسخ، بی ک، ربیع الاول ۱۲۲۹ ق، عناوین و خطوط و اشکال شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.

۳۰ برگ، ۱۸ سطر، ۲۰×۱۸ سانتی متر، [شماره ۱۵۰]

تحرير القواعد المنطقية

(منطق - عربى)

قطب الدين محمود بن محمد بويهى رازى، - ۷۶۶ ق

رساله‌ای مشهور و معروف در شرح کتاب «الشمسية» اثر نجم الدين دبيران کاتبى قزوینى (۶۷۵ ق) که بنام «غياث الدين محمد بن رشيد الدين فضل الله همدانى» وزير خداينده نگاشته شده است، اين رساله که در یک مقدمه و سه مقاله و یک خاتمه تنظيم شده در جمادى الثانى سال ۷۲۹ ق به پايان رسیده است.

[الذريعه ۳: ۳۸۸ - مرعشى ۲: ۱۹۰ - نمازى خوى: ۲۶۲ - الفبايى آستان قدس: ۱۰۷]

* نسخه‌هاى شماره ۱۵۸، ۲۳۱، ۶۳۶، ۶۳۷ و ۶۳۸ برخى کامل و برخى ناقص

هستند.

آغاز: «بسمله ان ابھی درر تنظیم... و رتبه علی مقدمه و ثلاث مقالات و خاتمة معتصماً بحبل الله التوفیق من واهب العقل و متوکلاً علی جوده المفیض...»
انجام: «... لامتناع ان یکون جزء الشیء مطلوباً بالبرهان لان الاجزاء بیئنة الثبوت للشیء... لیتم مکارم الاخلاق محمد المصطفی و علی آله مصابیح الدجی.»

نستعلیق، بی کا، بی تا (شماره ۱۵۸)، محمد بن قنبر نوری دینائی، ۱۲۶۹ ق (شماره ۶۳۶)، بی کا، ۱۲۴۵ ق (شماره ۶۳۷)، شفیع بن محمد، ۱۲۴۵ ق (شماره ۶۳۸)، عناوین و خطوط شنگرف، جلدها تیماج.

۱۲۵ برگ، سطور مختلف، ۱۵×۲۰ سانتی متر، [شماره‌های ۱۵۸، ۲۳۱، ۶۳۶، ۶۳۷، ۶۳۸]

* نسخه‌های شماره ۲۴۱، ۲۴۳، ۶۳۹، ۶۴۰ و ۶۴۱ کامل هستند.

نستعلیق، مراد علی تنکابنی، بی تا (شماره ۲۴۳)، بی کا، بی تا (شماره ۶۳۹)، علی دینائی، ۱۲۴۴ ق (شماره ۶۴۰)، مومن علی بن مختار دیزانی، ۱۲۰۰ ق (شماره ۶۴۱)، علی بن ابوالحسن حسینی، جمادی الاول ۱۲۳۹ ق (شماره ۲۴۱)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه و تصحیح شده است، جلد تیماج عالی با ترنج و باسر و لچکی (شماره ۲۴۳)، جلدها تیماج.

۱۶۵ برگ، سطور مختلف، ۱۲×۲۳ سانتی متر، [شماره‌های ۲۴۱، ۲۴۳، ۶۳۹، ۶۴۰، ۶۴۱]

* نسخه‌های شماره ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۴۳ و ۳۴۴ کامل هستند.

نستعلیق، محمد نبی بن عبدالعلی دینائی، ۱۲۴۲ ق (شماره ۳۴۰)، شعبان ۱۲۲۵ ق (شماره ۳۴۱)، بی کا، بی تا (شماره ۳۴۲)، علی پناه کلارستاقی ۱۲۵۲ ق (شماره ۳۴۳)، بی کا، ۱۲۶۵ ق (شماره ۳۴۴)، واقف کاتب با مهر بیضوی با سجع «عبده الراجی کل محمد» (شماره ۳۴۰)، واقف شهربانو و شرف نسا دختران در ۱۲۶۵ ق (شماره ۳۴۳)، و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه و تصحیح شده است. جلدها تیماج.

صفحات مختلف، سطور مختلف، اندازه‌های مختلف، [شماره‌های ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۴۳، ۳۴۴]

* نسخه‌های شماره ۵۱۵، ۶۴۲ و ۶۴۳ کامل هستند.

نسخ، علی بن عباسعلی دلیری کوهستانی، جمادی الاول ۱۲۷۲ ق (شماره ۵۱۵)، بی کا، بی تا (شماره ۶۴۲)، بی کا، ۱۲۳۰ ق (شماره ۶۴۳)، عناوین و خطوط و علایم شنگرف، در هامش نسخه تحشیه و تصحیح شده است، جلد تیماج قهوه‌ای مجدول.

۱۵۵ برگ، سطور مختلف، اندازه‌های مختلف، [شماره‌های ۵۱۵، ۶۴۲، ۶۴۳]

* نسخه های شماره ۶۴۵، ۶۴۶، ۶۴۷ و ۶۴۸ کامل هستند

نسخ، نستعلیق، بی کا، ۱۲۳۲ ق (شماره ۶۴۵)، بی کا، ۱۲۵۱ ق در اصفهان (شماره ۶۴۶)،
محمدرضا کجوری، ۱۲۴۹ ق (شماره ۶۴۷)، محمد حسن ارجمندی، ۱۲۵۷ ق
(شماره ۶۴۸)، عناوین و خطوط شنگرف، دره‌امش نسخه‌ها تصحیح و تحشیه نویسی شده
است، جلد تیماج.

۱۵۲ برگ، سطور مختلف، اندازه‌های مختلف، [شماره‌های ۶۴۵، ۶۴۶، ۶۴۷، ۶۴۸]

تذکره الائمه

(تاریخ ائمه - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی لاهیجی، - ۱۰۸۵ ق

رساله‌ای متوسط در بیان احوال، مدت حیات و سبب ممات و شمار فرزندان و
همسران معصومین(ع) که در یک مقدمه و چهارده باب تنظیم شده است. چون نگارنده
هم نام و هم عصر علامه مجلسی بوده برخی این کتاب را بدو نسبت داده‌اند.

[الذریعه ۲۶:۴ - مشار فارسی ۱:۱۲۳۶ - فهرستواره فارسی ۳:۱۵۸۲ - مرعشی

۱:۱۵۵ - دانشگاه تهران ۸:۴۵۱]

* نسخه‌های شماره ۳۷۱ و ۳۷۲ کامل هستند.

آغاز: «الحمد لله الذي جعل النبيين لسان صدق في الآخرين و صير الائمة المعصومين

تذكرة للمتمقين ... چنین گوید بنده خاکسار گناهکار... که این رساله ایست...»

انجام: «...بحمد الله جمعی از ایشان مؤمن و شیعه شده‌اند، و الله یهدی من یشاء الی

صراط مستقیم و الحمد لله رب العالمین.»

نستعلیق، محمد نبی بن عبدالعلی دینائی، ۱۲۴۶ ق در محروسه سعادت آباد در خدمت
مجتهد الزمانی جناب میرزا محمد تقی سلمه الله تعالی، (شماره ۳۷۱)، رستم بن محمد
مهدی آزاد کوه کلائی، ۱۱۳۲ ق (شماره ۳۷۲)، واقف محمد نبی بن عبدالعلی دینائی با
وکالت عبدالمحمد با مهر بیضوی وکیل با سجع «الراجی الی الله عبدالحمد»، جلد تیماج
سیاه.

۱۵۵ برگ، ۱۲ سطر، ۱۷×۱۲ سانتی متر، [شماره‌های ۳۷۱ - ۳۷۲]

ترجمه توحید مفضل (کلام - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق
 «توحید مفضل» روایت مفصلی است که امام صادق (ع) در چند مجلس طولانی
 دربارهٔ خداشناسی و توحید به «مفضل بن عمر جعفی کوفی» املا فرمود، این ترجمه
 به نام شاه سلیمان صفوی (۱۱۰۵ ق) در سال ۱۰۹۴ ق پایان یافته است.
 [الذریعه ۹۱:۴ - مرعشی ۲۱۰:۱ - مجلس ۱۹۸:۲۵ - مشار فارسی: ۳۹۷ - مسجد
 اعظم: ۷۵ - نسخه‌های خطی فارسی ۹۱۶:۲]
 * نسخه شماره ۵۳۵ کامل است

آغاز: «الحمد لله الذي هدانا الى توحیده بصفوته محمد المفضل علی عبیده و عترته
 الاكرمین... برالواح ضمائر خجسته سرائر برادران ایمانی می نگارد...»
 انجام: «... منت خدایی را که با توفیق او به اتمام رسید ترجمهٔ این حدیث.»

نستعلیق، محمد نبی بن اسماعیل دینائی، ۱۲۶۶ ق، عناوین و خطوط شنگرف، عناوین
 موضوعات درهامش نسخه بخط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای
 ۶۷ برگ، ۱۶ سطر، ۱۱×۱۵ سانتی‌متر، [شماره ۵۳۵]

* نسخه شماره ۵۳۶ ناقص است و چند برگ افتادگی دارد.

نسخ - نستعلیق، بی‌ک، بی‌تا، جلد تیماج سیاه
 ۱۸۵ برگ، ۱۴ سطر، ۱۱×۱۷ سانتی‌متر [شماره ۵۳۶]

ترجمه قطب شاهی (= ترجمه اربعین بهائی) (حدیث - فارسی)

شمس الدین محمد بن علی عاملی عینائی، - زنده ۱۰۵۵ ق.
 ترجمه تحت اللفظی «اربعون حدیثاً» نگاشته بهاءالدین محمد بن حسین عاملی
 (۱۰۳۰ ق) که به سلطان محمد قطب شاه (۱۰۳۵ ق) تقدیم و در سال ۱۰۵۵ ق مقابله و
 تصحیح آن پایان یافته است.

[الذریعه ۷۶:۴ و ۱۵۶:۱۷ - مجلس ۱۶۴:۲۶ - مرعشی ۲۰۴:۴ - مشار فارسی ۲۱۵:۱
 (با عنوان اربعین)]

* نسخه شماره ۱۳۲ کامل است

آغاز:

«ای از تو حدیث معرفت را تبیین
وی ترجمه وصف تو تنزیل مبین
گر شکر تو آرایش عنوان نبود
تبلیغ رسالت نکند روح امین»
انجام: «...این جماعت را در آنچه دعوی یافت آن می نمایند از مخفیات عالم فلکی
سزاوار آنست که تصدیق نمایی آنجماعت را نیز در آنچه خبر می دهد... والله وکیل»

نستعلیق، بی کا، شانزدهم جمادی الثانی ۱۲۳۱ ق، واقف قربانعلی بن علی رضا سولهدهی
من محال نور ملقب بزکی در ۱۲۴۵ ق عناوین و خطوط شنگرف، مهر مربع با سجع «لا اله
الا الله الملك الحق المبین عبده قربانعلی» و «المتوکل علی الله عبده محمد شریف» در
برگ اول دیده می شود، جلد تیماج قهوه ای
۱۶۵ برگ، ۲۲ سطر، ۱۹×۳۲ سانتی متر، [شماره ۱۳۲]

* نسخه شماره ۱۳۳ کامل است

نستعلیق، بی کا، بی تا، واقف است محمد حسین ساکن ایوب در رمضان ۱۲۶۸ ق، عناوین
و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه ای با ترنج باسر.
۱۸۵ برگ، ۱۶ سطر، ۱۷×۲۶ سانتی متر، [شماره ۱۳۳]

ترجمه مفتاح الفلاح

(ادعیه - فارسی)

جمال الدین محمد بن حسین خوانساری، - ۱۱۲۵ ق

ترجمه روان و تحت اللفظی معروفی از کتاب «مفتاح الفلاح» نگاشته بهاء الدین محمد
بن حسین عاملی (۱۰۳۰ ق) است، مطالب در متن ترجمه شده و ادعیه در بین سطور و
اضافات مترجم در حاشیه صفحات نوشته شده و به شاه صفی دوم صفوی تقدیم شده
است.

[الذریعه ۸۲:۱۴ - مرعشی ۲۰:۳ - مجلس ۳۵:۳۴۴ - مسجد اعظم: ۸۲]

آغاز: «مفتاح فلاح دنیا و عقبی و مقدمه نجات آخرت و اولی حمد و ثنای بارگاه
کبریای کریمی است که دعا را کلید خزانه...»

انجام: «... غیر المغضوب علیهم و لا الضالین، نه خشم گرفته شده بر انسان و نه گمراهان.»

نستعلیق زیبا، محمد نبی بن عبداللعلی دینائی نوری، ۱۲۶۶ ق، واقف کتاب نسخه، مهر کاتب؛ مسجع «عبد محمد نبی بن عبداللعلی دینائی» دیده می‌شود، جلد تیماج. ۱۷۵ برگ، سطر، ۲۱×۱۶ سانتی‌متر، [شماره ۶۶۸].

ترجمه نفحات اللاهوت

(کلام - فارسی)

محمد بن ابوطالب موسوی استرآبادی، قرن ۱۰

ترجمه تحت اللفظی کتاب «نفحات اللاهوت» نگاشته علی بن عبدالعالی کرکی (۹۴۰ق) که به نام یکی از پادشاهان صفویه صورت گرفته است.

[الذریعه ۴: ۱۲۳ - مرعشی ۵: ۳۵۰]

نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد

آغاز: «سپاس بی قیاس لایق خالقیست که محبان آگاه و مخلصان درگاه را باشارت با بشارت آیه: الا تخافوا و لا تحزنوا بنوازد، کریمی که خلعت وجود در بر موجود از اثر وجود اوست...»

نستعلیق، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای مجدول.

۱۲۸ برگ، ۱۲ سطر، ۱۷×۱۲ سانتی‌متر، [شماره ۵۱۸]

تفسیر القرآن الکریم

(تفسیر - عربی)

علی بن ابراهیم بن هاشم قمی، - زنده ۳۰۷ ق

تفسیری روایی و حدیثی است که بیشتر روایات اعتقادی و کلامی را نقل کرده است و به جهت احتمال بر برخی روایات غریب که به عقیده برخی این روایات پس از مؤلف بدان اضافه شده چندان مورد اعتماد محدثین واقع نشده است.

[الذریعه ۴: ۳۰۲ - مرعشی ۳: ۲۲۸ - مجلس ۳۵: ۱۸۱ و ۴۸۸: ۳۸ - امام صادق قزوین

[۵۹:۱]

نسخه حاضر از ابتدا یکی دو برگ افتادگی دارد و تا انتها ادامه دارد.
آغاز: «الحمد لله الواحد الاحد الفرد الصمد المتفرد الذی لا من شیء کان و لا من شیء خلق ما کون....»

انجام: «ان الله انزل القرآن تبیان کل شیء حتی والله ما ترک شیئاً یحتاج العباد الیه الا بینه فیه للناس حتی لا یتطیع عبد ان یقول کان هذا نزل فی القرآن الا و قد انزله الله فیه»

نسخ کهن، محمد بن حاجی فرخ داد میرزا رازی، اول صفر ۱۰۷۷ ق در مدرسه جده اصفهان، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج سیاه.

۱۹۵ برگ، ۲۷ سطر، ۲۶×۱۶ سانتی متر، [شماره ۱۴۲]

تقریرات الاصول

(اصول فقه - عربی)

ناشناخته

توضیح و شرح مفصل متنی در اصول که به صورت تقریر درس یکی از بزرگان نگاشته شده است، هیچ علامت و نشانه‌ای که دال بر نام مؤلف و استاد مقرر باشد یافت نشد. نسخه از ابتدا و انتها افتادگی دارد.

آغاز: «قوله و بتقریر آخر الفرق بین هذا التقریر و التقریر الاول ظاهراً من حیث البیان علی ماهو الشأن فی اختلاف التقریر و بینهما مع ذلك اختلاف آخر فی بیان....»

نسخ، بی کا، بی تا، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج سیاه با ترنج باسر.

۲۱۵ برگ، ۲۵ سطر، ۲۲×۱۵ سانتی متر، [شماره ۲۲۹]

تقریرات الاصول

(اصول فقه - عربی)

ناشناخته

نسخه حاضر کامل است.

آغاز: «بسمه الحمد... اما بعد فاعلم ان الشارع فی کل علم لابد له من معرفة امور

ثلاثة العلم والثمرة و الموضوع و نحن نذكر اولاً سير لزوم معرفة تلك المذكورات...»

شکسته نازیبا، مؤلف، بی تا، خط خوردگی بسیار در صفحات به چشم می‌خورد، درهامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج باسر.
۲۱۰ برگ، ۲۷ سطر، ۱۶×۲۲ سانتی‌متر، [شماره ۲۳۰]

تقریرات الاصول

(فقه - عربی)

ناشناخته

رسالة مفصلی در مباحث اصول استدلالی است که مؤلف آن را از مباحث استادش که متأسفانه نامش در کتاب نیامده است به تحریر درآورده است.

نسخه حاضر کامل و از مبحث عموم و خصوص تا تعادل و تراجیح را در بردارد.
آغاز: «بسملة البحث فی العموم و الخصوص و يقع الكلام فيه اولاً فی... و فيه مقامان المقام الاول فی مادة العموم فاعلم انه قد يطلق و يراد به الكلي المنطقي...»
انجام: «... نظراً الى الاعتقاد و بالاشتغال و بناء الفضلاء و قلة المورد و غیر ذلك و لو سلم غاية التعارض و التساقط و الاصل الموسس فی المقام الاول سليم عن المعارض»

نسخ - نستعلیق نازیبا، مؤلف، بی تا، خط خوردگی بسیار در صفحات دیده می‌شود، درهامش صفحات تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج سوخت.
۱۶۵ برگ، ۳۰ سطر، ۱۵×۲۱ سانتی‌متر، [شماره ۲۵۳]

تقریرات الاصول

(اصول فقه - عربی)

ناشناخته

رسالة مفصلی در مباحث اصول فقه که بر اساس متنی که به صورت قوله - قوله از آن استفاده کرده است به نگارش درآمده و از نام مؤلف ذکری به میان نیامده است، تنها چند جا از کسی به صورت الاستاد الملاکنی (برگ آخر) به نام برده که چنین برمی‌آید از شاگردان مرحوم مولی علی کنی تهرانی (۱۳۰۶ ق) از فقهای پس از شیخ انصاری بوده است.

آغاز: «بسملة اختلف الاصوليون فی ان الامر بالشیء هل يقتضى ايجاب مقدماته والمراد بالامر بالشیء ای ايجابه كما حقق فی محله و بالاقتصار الطلب...»

شکسته نستعلیق، مؤلف، بی تا، خط خوردگی در نسخه به چشم می خورد، جلد گالینگور
آبی.
۱۴۵ برگ، سطور مختلف، سانتی متر، [شماره ۵۰۳]

تقریرات الاصول

(اصول فقه - عربی)

علی اکبر بن محمد بن عباسعلی کلارستانی طبرسی، - زنده ۱۳۴۱ ق
اثری نفیس و ارزشمند در مباحث مختلف اصول فقه شامل مباحث الفاظ، اجتهاد و
تقلید، قاعده لا ضرر، حسن و قبح عقلی که با استفاده از تقریر استاد مؤلف تهیه و تنظیم
و نگاشته شده است.

آغاز: «هذا المجموعة حاوية المباحث الالفاظ و مباحث... رتبته علی مقدمة و مباحث
و خاتمة و اما المقدمة ففيها هدايات، هداية: و ما ينبغي ان يعلم علم الاصول مأخوذ...»
انجام: «... بناء علی تقلبک بينهما فی باب الصوم و اما صحة الغسل فلا مانع منها بعد
حصول الارتماس.»

نسخ نازیا، علی اکبر کلارستانی طبرسی، ۱۶ شوال ۱۳۴۱ ق، نجف اشرف.
برگ، سطور مختلف، ۱۷×۲۲ سانتی متر، [شماره ۶۹۰]

تقریرات الفقه

(فقه - عربی)

ناشناخته

رساله ای مفصل در شرح شرایع الاسلام که به صورت تقریرات درس یکی از بزرگان
به نگارش درآمده است نام مقرر و محرر به دست نیامد.

نسخه حاضر کامل است و از ابتدای بحث میاه تا «محل غصبی برای نماز» ادامه دارد.
آغاز: «قوله الرکن الاول فی المیاه و فيه اطراف الاول فی المیاه المطلق... جمع الماء
تعدّد انواعه و افراده و هو اما مطلق او مضاف و الاول موضوع لحقیقة معروفة...»
انجام: «...والمکان المغصوب لا تصح الصلوة فيه للغاصب و غیره ممن علم بالغصب و
کان مختاراً فان صلی عامداً و جاهلاً کانت صلوته باطلة لاجماع محصلة...»

نسخ نازیبیا، مؤلف، بی‌کا، خط خوردگی بسیار در لابلای صفحات به چشم می‌خورد، در هامش نسخه تحشیه بسیار دیده می‌شود، جلد تیماج سیاه.
۲۵۶ برگ، سطور مختلف، ۲۴×۱۹ سانتی‌متر، [شماره ۱۴۹]

تمرین الطلاب فی صناعة الاعراب (نحو - عربی)

زین الدین خالد بن عبدالله ازهری شافعی، - ۹۰۵ ق
رساله‌ای در قواعد نحو عربی است که به گفته مؤلف چون شارح «الغیه» ابن مالک نتوانسته بخوبی از عهده شرح الفیه بر بیاید وی این رساله را نگاشته است.
[کشف الظنون ۱: ۱۵۴ - مشارع عربی: ۱۸۲ - مجلس ۲۶: ۹۶ - امام صادق قزوین ۱: ۶۶]
* نسخه شماره ۳۴۹ کامل است.

آغاز: «الحمد لله الذي رفع قدر من اعراب بالشهادتين و نصب الدليل على وجود ذاته و خفض قدر من لم يجزم بوحدانيته...»
انجام: «...انتهى و لعله بررة و على كل تقدير فالخيرة نعت قال بصحبه... خلافاً للمكودي و هذا آخر ما اراد جمعه في هذا المختصر، الحمد لله.»

نسخ، بی‌کا، بی‌تا، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج سیاه.
۱۴۵ برگ، ۱۹ سطر، ۲۲×۱۶ سانتی‌متر، [شماره ۳۴۹]

* نسخه شماره ۴۸۲ از انتها افتادگی دارد.

نستعلیق - نسخ، بی‌کا، بی‌تا، عناونی و خطوط شگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۲۱ برگ، ۱۸ سطر، ۲۱×۱۵ سانتی‌متر، [شماره ۴۸۲]

توشیح التفسیر (تفسیر - عربی)

محمد بن سلیمان طبیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
رساله‌ای متوسط در تفسیر و اصول مربوط بدان که در سه باب تنظیم شده است:
الباب الاول: فی المقدمات
الباب الثاني؛ فی نبذة من قواعد التفسیر و التأویل

الباب الثالث؛ فی تفسیر القرآن

این تفسیر در دو جلد (یک جلد در قواعد و روش تفسیر و جلد دیگر در تفسیر سوره حمد و اندکی از بقره) تنظیم و به صورت مسجع و قافیه دار تألیف شده است.

[الذریعه ۴: ۴۴۸]

آغاز: «الحمد لله الذي جعل كلامه مجمع بيان جواهر جوامع علوم الاولين والآخرين و تبيان اسرار تنزيل نهج الصادقين و كشاف انوار تاويل مراتب المتقين...»
انجام: «... تتميم اعلموا ايها الخلان الكلام و الاخوان الفطام ان هذا المجلد من توشيح التفسير مما قد سبقت به البرهان... لم يسبقني اليه احد من العامة و الخاصة...»

نسخ نازيبا، بی کا، بی تا، واقف نرگس خاتون زوجه مشهدی کلمحمد در ۱۲۸۷ ق، جلد تیماج قهوه‌ای.

۹۵ برگ، ۱۸ سطر، ۲۳×۱۸ سانتی متر، [شماره ۱۴۷]

تهذيب الوصول الى علم الاصول

(اصول فقه - عربی)

ابومنصور حسن بن يوسف بن مطهر حلّی، ۶۴۸ - ۷۲۶ ق
رساله‌ای متوسط در بیان قواعد و مبانی اصول فقه که به جهت فرزندش «فخرالمحققین» در دوازده مقصد تألیف شده است.

[الذریعه ۴: ۵۱۱ - مرعشی ۱: ۱۴۳ - نمازی خوی: ۱۶۴ - مسجد اعظم: ۹۸ - الفبائی

آستان قدس: ۱۵۴]

* نسخه شماره ۲۱۶ کامل است.

آغاز: «الحمد لله رافع درجات العارفين الى ذروة و مهبط منازل الجاهلين الى اسفل درك الشقا و مفضل مداد العلماء على دماء الشهداء اذ بانوار مصابيح افكارهم...»
انجام: «... فانه قد بلغ الغاية و تجاوز النهاية والله الموفق للصواب و اليه المرجع و المآب.»

نستعلیق، محمد نبی بن عبدالعلی دینائی نوری، ۱۲۴۴ ق، واقف همان کاتب است، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه.

۸۵ برگ، ۱۵ سطر، ۲۲×۱۸ سانتی متر، [شماره ۲۱۶]

* نسخه شماره ۲۱۷ کامل است.

نسخ، ابوالقاسم بن محمد یوسف کلارستانی، ذی حجه ۱۳۰۳ ق، عناوین و خطوط
شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۰۵ برگ، ۱۴ سطر، ۲۱×۱۷ سانتی متر، [شماره ۲۱۷]

* نسخه شماره ۲۲۴ کامل است.

نسخ، محمدرضی بن نورالله نوری، رجب ۱۲۵۷ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.
۷۵ برگ، ۱۸ سطر، ۲۱×۱۲ سانتی متر، [شماره ۲۲۴]

* نسخه شماره ۵۰۵ کامل است.

نسخ، محمد بن محمد حسین اصفهانی، شوال ۱۲۱۹ ق، عناوین و خطوط شنگرف،
درهامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، تملکی در برگ آخر با تاریخ ۱۳۳۶ ق با مهر
بیضوی با سجع «عبده الراجی هدایت الله» دیده می شود، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۱۲ برگ، ۱۲ سطر، ۱۵×۱۰ سانتی متر، [۵۰۵]

جامع الاخبار (= معارج الیقین)

(حدیث - عربی)

محمد بن محمد سبزواری، قرن ۷

پاره‌ای از روایات اعتقادی، اخلاقی و فقهی که بدون ذکر سند و ترتیب خاص در
چهارده باب گردآوری شده است: اخبار التوحید، النبوة، الامامة، الايمان و الکفر،
الصلوة، الاذکار و الادعية، الزکاة، و الصوم، الجهاد، الاخلاق، النکاح، احکام الاموات و
الموت، احوال القيامة و النوادر.

[الذریعه ۳۶:۵ - ۱۵۲:۱۲ و ۲۶:۲۶ - مرعشی ۱۲:۳ - مشار عربی: ۲۳۹ - امام صادق

قزوین ۱: ۷۸]

* نسخه شماره ۴۴۷ از ابتدا یک برگ افتادگی دارد.

نسخ، عبدالکریم بن ملامحمد، ۱۱۰۴ ق، عناوین فصول در فهرست شنگرف، در هامش
نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج سیاه.
۱۳۵ برگ، ۱۴ سطر، ۲۰×۱۶ سانتی متر، [شماره ۴۴۷]

* نسخه شماره ۴۱۹ کامل است و تمام ابواب را در بردارد.
آغاز: «الحمد لله الاول بلا اول كان قبله و الآخر كان يكون بعده الذي قصرت عن رويته
ابصار الناظرين و عجزت عن نعته اوهام الواصفين تحيرت العقول في كنه معرفته...»
انجام: «... و روى عن معلى بن خنيس عن ابى عبدالله عليه السلام قال ان امر السفينانى
من الامر المحتوم و خروجه في رجب و هذه قصّة و امر عظيم من شدائد العظام، تم».
نسخ، تاج الدين مازندراني، جمعه ۱۱۱۶ ق، عناوين و خطوط شنگرف، درهامش نسخه
تصحیح شده است، جلد تیماج سیاه.
۱۴۵ برگ، ۱۵ سطر، ۱۳×۱۸ سانتی متر، [شماره ۴۱۹]

جامع الاخبار و مجمع الابرار

(جنگ - فارسی)

ناشناخته

مجموعه جنگ ماندی که در آن از تاریخ، اشعار فارغ گیلانی، تعویذ و ادعیه و...
استفاده شده است. و ظاهراً مولفش همان کاتب آن باشد.
نستعلیق، رضا کجوری، ۱۲۵۲ ق، جلد تیماج سیاه.
۱۵۲ برگ، ۲۱ سطر، ۱۲×۱۷ سانتی متر، [شماره ۴۳۴]

جامع الامثال

(ادب - فارسی)

ناشناخته

رساله‌ای شامل بیست و هشت باب (به تعداد حروف تهجی) در امثالی که به یکی از
حروف الفبایی ابتدا می‌شوند.
نسخه از ابتدا و انتها چند برگ افتادگی دارد.
آغاز:

«به آهستگی کار عالم برآر   که در کار تندی نیاید بکار
...بسنده‌ها را کلید   شکیننده را کس پشیمان ندید»

انجام: «هر راز که در پرده شب پنهان است در روز همه ... روشن گردد»،

نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای
۱۴۵ برگ، ۱۹ سطر، ۲۰×۳۰ سانتی‌متر، [شماره ۱۳۴]

جامع عباسی

(فقه - فارسی)

بهاء‌الدین محمد بن حسین عاملی، ۹۵۳ - ۱۰۳۱ ق

رساله‌ای فتوایی و معروف در فقه شیعه که به دستور شاه عباس اول در بیست باب تألیف شده است، البته مؤلف به نگارش بیش از پنج باب موفق نشده و بقیه را شاگردش نظام‌الدین ساوجی قرشی (قرن ۱۱) به پایان رسانید.

[الذریعه ۶۲:۵ - مجلس ۲۵:۲۵۹ و ۱۹:۲ - مرعشی ۱۳:۲۵۶ - مسجد اعظم: ۱۰۰]

* نسخه‌های شماره ۱۷۲ و ۱۸۲ کامل و از ابتدا تا به انتها را در بر دارد.

آغاز: بسمله، الحمد لله... اما بعد چون توجه خواطر ملکوت ناظر اشرف اقدس کلب آستان علی بن ابی طالب (ع) شاه عباس حسینی موسوی صوفی بهادر خان که اسم اشرفش از بینات خلد الله هویدا و ظاهر است...»

نستعلیق، حاج محمد مازندرانی ساکن شهر آمل، محرم ۱۲۰۹ ق در بلدة گنجه (شماره ۱۷۲)، بی‌کا، بی‌تا (شماره ۱۸۲)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح شده است. جلد تیماج سیاه.

۱۶۵ برگ، ۱۶ سطر، ۱۶×۲۲ سانتی‌متر [شماره ۱۷۲ - ۱۸۲]

* نسخه شماره ۶۸۷ از ابتدا و انتها افتادگی دارد.

نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا ۱۲۳۰ هـ ق، خطوط و عناوین شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه نویسی شده است، جلد تیماج.

۱۱۵ برگ، ۱۲ سطر، ۱۷×۲۱ سانتی‌متر، [شماره ۶۸۷]

جلاء الاذهان و جلاء الاحزان (= تفسیر گازر)

(تفسیر - فارسی)

ابوالمحاسن حسین بن حسن جرجانی

تفسیر مهم فارسی بر قرآن کریم که براساس آیات دیگر و اخبار و روایات اهل بیت(ع) و متأثر از تفسیر «روح الجنان» ابوالفتوح رازی نگاشته شده و دارای مقدمه‌ای در هفت فصل می‌باشد.

[الذریعه ۵:۱۲۳ و ۴:۳۰۹ - مرعشی ۵:۳۰۵ - نسخه‌های خطی فارسی ۱:۳۹ - دانشگاه تهران ۲:۶۹۸ - سپهسالار ۴:۳۴]

نسخه حاضر از سوره مریم تا قسمتی از سوره طلاق را در بردارد.
آغاز: «... و اشتعل الراس شیئاً و از پیری و شیب موی سرم افروخته شد و سیاهی به سفیدی بدل گشت یعنی پیری همه سرم بگرفت سیاهی موی را تشبیه بظلمت کرد و ...»
انجام: «... و چون پیغمبر (ص) با بعضی از زنان خویش یعنی حفصه در نهان و سرسختی گفت یعنی تحریم ماریه با حفصه بگفت و او را گفت این سر و امانتی...»
نستعلیق، محمد بن حسن بن محمد، پنجشنبه سلخ صفر ۹۸۷ ق، عناوین آیه‌ها شگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج آبی.
۲۲۰ برگ، ۲۱ سطر، ۱۷×۲۲ سانتی‌متر، [شماره ۱۴۰]

جلاء العیون

(تاریخ - فارسی)

محمدباقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق
تاریخ ائمه معصومین (ع) که مشتمل بر یک مقدمه و چهارده باب می‌باشد و در تاریخ ششم محرم ۱۰۸۹ ق تألیف و به شاه صفوی تقدیم شده است.
[الذریعه ۵:۱۲۴ - مرعشی ۲۰:۵۶ - مجلس ۳۶:۲۰۵ و ۷:۶۱ - امام صادق قزوین ۱:۸۱]

* نسخه‌های شماره ۱۱۹ و ۱۲۰ کامل است

آغاز: «بسمله، ستایش بی مثل و انباز سزاوار خداوند بی نیازی است که تذکیر مصائب و استماع نوائب سربازان مسالک قرب و وصال...»
انجام: «... امیدوارم که در روز جزا وسیله نجات این غریق گناه بهره‌مند گردد.»

نستعلیق، اسماعیل، ۱۲۲۴ ق حسب الخواش آقا محمد باقر بن محمد شفیع کجوری با مهر بیضوی با سجع «یا باقر العلوم» و مربع با سجع «عبدہ الراجی محمد باقر»، واقف باقر بیگ کجوری در شعبان ۱۲۲۴ ق با دو مهر مزبور، سرلوح و کتیبه بسیار زیبا در برگ اول دیده می‌شود، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج
 ۲۸۵ برگ، ۲۱ سطر، ۳۴×۲۰ سانتی‌متر، [شماره ۱۱۹ - ۱۲۰]

* نسخه‌های شماره ۱۲۱، ۱۲۲ و ۱۲۳ کامل هستند.

نستعلیق، بی‌کا، ۱۲۲۴ ق (شماره ۱۲۱)، بی‌کا ۱۲۱۸ ق (شماره ۱۲۲)، جعفر قلی بن محمد حسین در ۱۲۳۴ ق (شماره ۱۲۳)، عناوین و خطوط شنگرف. جلد تیماج سیاه با ترنج بزرگ.
 ۲۱۵ برگ، ۲۴ سطر، ۳۴×۲۱ سانتی‌متر، [شماره ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳]

* نسخه‌های شماره ۱۲۴ - ۱۲۵ - ۱۲۶ و ۱۲۷ کامل هستند

نستعلیق، حسین بن علی اصغر حمصی، سوم جمادی الاخر ۱۲۲۵ ق در دارالسلطنه اصفهان (شماره ۱۲۴)، خلیل بن اسدالله طالقانی در ۱۲۲۹ ق (شماره ۱۲۵)، و بی‌کا، ۱۲۳۳ ق (شماره ۱۲۶)، بی‌کا، ۱۲۶۶ ق (شماره ۱۲۷)، بی‌کا، ۱۲۳۳ ق (شماره ۱۲۸)، جلد تیماج.
 برگهای مختلف، سطور مختلف، [شماره ۱۲۴ - ۱۲۵ - ۱۲۶ - ۱۲۷ - ۱۲۸]

* نسخه شماره ۵۷۵ کامل است

نستعلیق، مجید بن هاشم ملقب به کارگر، ۱۲۵۱ ق، واقف... [نام واقف و وقفنامه را پاک کرده‌اند] با تاریخ ۱۲۶۵ ق؛ مهر بیضوی با سجع «عبدہ محمد ایمن الموسوی»، درهامش تصحیح شده است، جلد تیماج سیاه با ترنج باسر مجدول.
 ۳۱۰ برگ، ۲۴ سطر، ۳۵×۲۱ سانتی‌متر، [شماره ۵۷۵]

جمال الصالحین

(اخلاق - فارسی)

حسن بن عبدالرزاق لاهیجی قمی، - ۱۱۲۱ ق.

رساله‌ای در بیان فضائل اخلاقی، آداب و سنن نبوی و محاسن اعمال که در یک مقدمه و دوازده باب و یک خاتمه تنظیم شده است.

[الذریعه ۵:۱۲۹ - مرعشی ۳:۲۱۳ - مجلس ۳۵:۲۷۲ - مسجد اعظم: ۱۰۷ - امام صادق قزوین ۱:۸۳]

آغاز: «اما بعد چنین گوید احوج عباد الله الی... حسن بن عبدالرزاق جعلهما الله...»
انجام: «...برحالشان خنده کنند، هر کس از اولیان، را بکلمه ای اعانت کند در آنروز به حساب به بهشت روند.»

نسخ - نستعلیق، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط و مجدول صفحات شنگرف، جلد عالی با
ترنج بزرگ و لچکی.
۱۳۵ برگ، ۲۱ سطر، ۳۲×۱۸ سانتی متر، [شماره ۸۹]

جنگ

(جنگ - عربی)

ناشناخته

رساله نفیسی در بیان بسیاری مسائل علمی در رشته های مختلف که برخی بتفصیل و
برخی به اجمال نگاشته شده است.
نسخه حاضر از ابتدا و انتها افتادگی دارد.

آغاز: «شرح المقامات، حکى المسعودى فيه ان المهدى لما دخل البصرة راى... فى
معاوية و هى صبى و خلفه اربعماته من العلماء و اصى الطيالة و اياسين يقدمهم...»
انجام: «تفسير الحمد لله رب العالمين، بشارة شيعة اميرالمومنين، حدثنا محمد بن
القاسم استرآبادى... فقال يا بن رسول الله اخبرنى عن قوله الحمد لله رب العالمين...»
نستعلیق چلیپا، بی کا، حدود قرن ۱۰ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه ای.
۵۵ برگ، قطع بیاض، [شماره ۴۱۵]

جنگ

(مقتل - فارسی)

ناشناخته

آغاز:

«شد وقت آنکه قصه پر غصه سر کنم شرح حدیث دفتر خیرالبشر کنم»

بنیاد دهر را کنم از ذکر غم خراب   بنیان صبر را همه زیر و زبر کنم»
 نستعلیق، محمد حسن نوری رونایی توکلی، ۱۳۳۶ ق و ۱۳۴۲ ق و ۱۳۵۶ ق در طرشت
 حومه طهران، برخی صفحات با مرکب بنفش، جلد تیماج قهوه‌ای.
 ۹۵ برگ، سطور مختلف، ۲۰×۱۶ سانتی‌متر، [شماره ۴۵۱]

جوامع الجامع

(تفسیر - عربی)

ابوعلی فضل بن حسن بن فضل طبرسی، - ۵۴۸ ق
 مؤلف دانشمند پس از به پایان بردن تفسیر عظیم «مجمع البیان» به درخواست
 فرزندش «الحسن بن فضل» تفسیری متوسط نگاشته در بیست و چهارم محرم ۵۴۳ ق آن
 را به پایان برد.

[الذریعه ۲۴۸:۵ - مرعشی ۱۱۱:۳ - مجلس ۱۰۴:۳۵ و ۱۲۳ - امام صادق قزوین ۱:۸۵]
 نسخه حاضر از سوره مریم تا انتها را در بردارد و چند برگ از ابتدا افتادگی دارد.
 آغاز: «کهیعض آیه و لم یعدّها غیرهم و لم یعدّوا... مدأ و عدّها غیرهم و فی حدیث
 اُبی من قراها اعطی من الاجر بعدد کل من صدق بزکریا و یحیی و مریم...»
 انجام: «... و اخصصنی بلطائف کرمک انک الجواد المنان و صل علی محمد و آله
 الطیبین الطاهرین.»

نسخ کهن، بی کا، حدود قرن ۱۰، واقف محمد علی بن عبدالغنی در رمضان ۱۱۰۹ ق،
 عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه.
 ۲۶۵ برگ، ۲۰ سطر، ۲۲×۱۶ سانتی‌متر، [شماره ۱۳۸]

جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام

(فقه - عربی)

محمد حسن بن باقر نجفی اصفهانی، ۱۲۰۰ - ۱۲۶۶ ق
 کتاب فقهی بسیار که در شرح مزجی «شرایع الاسلام» تألیف محقق حلی (۶۷۶ ق)
 بتفصیل نگاشته شده و تحریر آن بیش از ربع قرن به طول انجامیده و در سال ۱۲۵۰ ق
 به پایان رسیده است.

[الذريعة ۲۷۵:۵ - مشار عربي: ۲۶۱ - مجلس ۷۳:۳ و ۳۰۲:۲۵ - امام صادق قزوين

[۸۷:۱]

* نسخه شماره ۱۶۴ از کتاب خمس شروع شده و کامل است.

آغاز: «بسمله، کتاب الخمس و هو حق مالي فرضه الله مالک الملک علی عبادہ فی مال مخصوص له و بنی هاشم الذین هم روسائهم و...»
انجام: «...لا غیر ذلك مما ذكروه هنا مما هو محل للنظر زیادة علی مالله نا لله والقصر لتفصیل ذلك فی محله و اسئل الله التوفیق»

نسخ، بی کا، بی تا، واقف کربلائی ذوالفعلی ۱۲۶۷ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه.

۲۷۰ برگ، ۲۳ سطر، ۱۵×۲۱ سانتی متر، [شماره ۱۶۴]

* نسخه شماره ۱۸۸ از قسم عقود و شماره ۱۸۹ از خلل صلوة شروع شده و کامل

هستند.

نسخ، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش تصحیح و تحشیه شده اند، (هر دو شماره)، جلد تیماج سیاه و سرخ.

۲۷۵ برگ، ۲۱ سطر، ۱۵×۲۱ سانتی متر، [شماره ۱۸۸ - ۱۸۹]

حاشیه البهجة المرضية

(نحو - عربی)

رفیع بن محمد رفیع جیلانی، قرن ۱۳

مؤلف که از افاضل تلامذه علامه بحرالعلوم (۱۲۱۲ ق) و سید علی طباطبائی صاحب ریاض المسائل (۱۲۳۱ ق) بوده، این حاشیه مبسوط را در شرح مشکلات و مبهمات لفظی و معنوی کتاب «البهجة المرضية» عبدالرحمن سیوطی (۹۱۱ ق) نگاشته است.

نسخه حاضر از انتها ناقص است.

[الذريعة ۲۹:۶ - مرعشی ۱۵۸:۱۰]

آغاز: «احمدہ واصلی علی احمدہ و علی آله و عترته علیہ السلام و لعنة الله علی

اعادیهم فیقول الراجی غفران ربه المنان ابن محمد رفیع محمد رفیع الجیلانی...»

انجام: «تنقلت حركة الهمزة الى الساكن فلم يعتدّ بها لعروضها و اما نحو ههل اذا اكثر من لا اله الا الله فلان...»

نسخ، بی کا، بی تا، در هامش نسخه تحشیه شده است، تملکی از مسیح بن علی در تاریخ ۳۰۷ ق در برگ اول دیده می‌شود با مهر بیضوی با سجع «عبدہ مسیح الحسینی»، جلد پارچه.

۱۷۱ برگ، ۱۱ سطر، ۱۶×۲۱ سانتی متر، [شماره ۵۹۷]

حاشیة تحرير القواعد المنطقية

(منطق - عربی)

میر سید شریف علی بن محمد جرجانی ۷۶۰-۸۱۶ ق

حاشیة دقیقی بر «شرح الشمسية» قطب الدین محمد ورامینی رازی (۷۶۶ ق) است که به صورت «قوله - قوله» تنظیم شده است.

[مسجد اعظم: ۴۶۰ - مرعشی ۱۱: ۱۲۷ - الفبائی آستان قدس: ۱۹۸ - امام صادق

قزوین ۱: ۹۱]

* نسخه شماره ۲۴۲ کامل است

آغاز: «بسمله، قوله و رتبته علی مقدمه و ثلاث مقالات و خاتمة اقول هكذا وجه

عبارت المتن فی کثیر من النسخ...»

انجام: «... الشيخ الرئيس قد صرح في الشفاء ان التصديق بوجود الموضوع من المبادئ التصديقية فلا يكون ايضاً جزءاً عليحدة بل مندرجاً في المبادئ التصديقية.»

نسخ و نستعلیق، حسن بن... کلارستاقی، ۱۲۶۰ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش

نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد گالینگور سبز.

۱۲۰ برگ، ۱۶ سطر، ۱۳×۲۳ سانتی متر، [شماره ۲۴۲]

* نسخه های شماره ۴۶۳ - ۴۹۸ و ۵۰۲ کامل هستند.

نستعلیق زیبا، بی کا، ۱۲۳۰ ق، یوسف بن محمد فخرمازندرانی، محرم ۱۰۶۱ ق (شماره

۴۶۸)، ابراهیم بن کل محمد کلارستاقی، ۱۲۶۵ ق (شماره ۵۰۲) واقف حسن بن کل

محمد دینائی در ۱۳۰۰ ق با مهر مربع با سجع «العبد المذنب عبدالکریم» (شماره ۴۶۳)،

عناوین و خطوط شنگرف مهر مربع با سجع «لاله الا اله الملك الحق المبين محمد تقی»

(شماره ۴۹۸)، نسخه (شماره ۴۶۳) ارزشمند و پاکیزه است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۸۵ برگ، ۱۵ سطر، ۹×۱۴ سانتی متر، [شماره ۴۶۳، ۴۹۸، ۵۰۲]

* نسخه‌های شماره ۶۴۹، ۶۵۰، ۶۵۱، ۶۵۳، ۶۵۴، ۶۵۵، ۶۵۶، ۶۵۷ و ۶۵۸ کامل

هستند.

نسخ - نستعلیق، بی‌کا، ۱۲۶۱ ق در مدرسه آقا محسن تنکابنی (شماره ۶۴۹)، محمد حسین بن علی خسروشاهی، بی‌تا (شماره ۶۵۰)، بی‌کا، بی‌تا (شماره ۶۵۱)، محمد نبی بن عبدالعلی دینایی، ۱۲۴۱ ق (شماره ۶۵۳)، محمد عیسی بن عبدالرزاق نوری ایلکائی، ۱۲۶۰ ق در تهران مدرسه میرزا صالح (شماره ۶۵۴)، صفر علی، ۱۲۱۶ ق (شماره ۶۵۵)، محمد بن صادق تنکابنی، ۱۲۴۶ ق با مهر بیضوی با سجع «اللهم صل علی محمد و آل محمد» (شماره ۶۵۶)، معصوم بن سلیم مازندرانی، ۱۲۲۳ ق (شماره ۶۵۷)، بی‌کا، ۱۲۳۶ ق (شماره ۶۵۸) وقف در ۱۲۶۳ ق با مهر بیضوی با سجع «عبده الراجی کل محمد» (شماره ۶۵۳)، واقف ابراهیم بن خدابخش، با مهر مربع با سجع «کشف الله الضّر لطف الله»، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه‌ها تحشیه نویسی و تصحیح شده است، جلدها تیماج.

برگها مختلف، سطور مختلف، اندازه‌ها مختلف، [شماره‌های ۶۴۹، ۶۵۰، ۶۵۱، ۶۵۳، ۶۵۴، ۶۵۵، ۶۵۶، ۶۵۷، ۶۵۸]

حاشیه تهذیب المنطق

(منطق - عربی)

نجم‌الدین عبدالله بن حسین یزدی، - ۹۸۱ ق

حاشیه مهمی بر کتاب «تهذیب المنطق» سعدالدین تفتازانی (۷۹۲ ق) به صورت «قوله - قوله» که بر نحو اختصار نگارش یافته است.

[الذریعه: ۵۳:۶ - مرعشی ۱: ۲۲۳ - مجلس ۳۸: ۴۳۲ - امام صادق قزوین ۱: ۸۹]

* نسخه شماره ۶۹۱ از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «بسمه، قوله الحمد لله افتتح بحمد الله بعد بسملة ابتدا بخیر کلام...»

انجام: «... و قيل هذا اشارة الى العمل به، جعلنا الله وایاکم من الراسخين في الامر.»

نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه نویسی دارد، جلد تیماج.

۱۱۵ برگ، ۱۷ سطر، ۱۸×۲۳ سانتی متر، [شماره ۶۹۱]

* نسخه‌های شماره ۶۲۷، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۳۰، ۶۳۱، ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۳۴ و ۶۳۵ کامل هستند.

نسخ - نستعلیق، بی کا، ۱۲۳۷ ق (شماره ۶۲۷)، بی کا، بی تا (شماره ۶۲۸) یحیی بن رجیبی طالقانی، ۱۲۲۲ ق (شماره ۶۲۹)، بی کا ۱۲۳۹ ق (شماره ۶۳۰)، بی کا، بی تا (شماره ۶۳۱ - ۶۳۲)، موسی موسوی ۱۲۶۴ ق (شماره ۶۳۳)، بی کا، بی تا (۶۳۴)، بی کا، ۱۲۶۹ در طهران مدرسه سنگلج (شماره ۶۳۵)، مهر مربع با سجع «لا اله الا الله الملك المعبود عبده محمد» (شماره ۶۳۱)، واقف... در ۱۲۹۹ ق با مهر بیضوی با سجع «یا امام حسین ادرکنی ۱۲۱۲»، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه نویسی و تصحیح شده است، جلد تیماج.
برگهای مختلف، سطور مختلف، اندازه‌های مختلف، [شماره‌های ۶۲۷، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۳۰، ۶۳۱، ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۳۴، ۶۳۵]

* نسخه شماره ۶۹۲ کامل است.

نسخ نازیبا، بی کا، ۱۲۶۹ هـ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح شده و تحشیه نویسی شده است، جلد تیماج
۱۱۸ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۸ سانتی‌متر، [شماره ۶۹۲]

حاشیه حاشیه تحریر القواعد المنطقية

(منطق - عربی)

عمادالدین بن یحیی بن علی فارسی

حاشیه‌ای متوسط بر حاشیه میرسید شریف جرجانی (۸۱۶ ق) بر «تحریر القواعد المنطقية» نگاشته قطب الدین محمد بویه رازی (۷۶۶ ق) است.
[الفبائی آستان قدس: ۱۹۰ - آستان قدس ۱۱: ۴۵۳ - مرعشی ۱: ۸۱]
نسخه حاضر از ابتدا افتادگی دارد.

آغاز: «...قال الشارح اما المقدمة ففي ماهية المنطق الخ ای المقدمة فی بیان ماهية تصور الماهية و فی بیان الحاجة محصول التصديق بعنايته...»
انجام: «...اذا كان بينهما تقابل العدم والملكة فيكون السكون اخفى لما ان الاعدام تعرف بملكاتها وانت خبير بانه لو قيل كالامرین المتضائفين فكان هذا آخر ما اردنا ايراده.»

نستعلیق، بی کا، بی تا، واقف شهربانو و شرف نسا در ۱۲۶۵ ق با مهر بیضوی با سجع «عبیده الخاطی علی رضا»، مهر مربع با سجع «یا محمد» در انتهای نسخه آورده شده است، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است.
۹۱ برگ، ۱۶ سطر، ۱۷×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۴۶۲]

حاشیه حاشیه تهذیب المنطق

(منطق - فارسی)

علیرضا بن کمال الدین حسین اردکانی تجلی، - ۱۰۸۵/۸ ق رساله‌ای متوسط در توضیح «حاشیه تهذیب المنطق» عبدالله یزدی (۹۸۱ ق) که به صورت «قوله - قوله» تنظیم شده و به گفته مؤلف در حین مذاکره علمی با مخدوم جلیل القدر عظیم الشان ابراهیم خان ایده الله نگاشته شده است.
[مجلس ۶۱۹:۹ - الذریعه ۶۱:۶ - مرعشی ۱۷۹:۱۳ - مشار فارسی: ۵۴۶ - نسخه‌های خطی فارسی ۱۴۹۵:۲]

* نسخه شماره ۴۷۷ از ابتدا یکی دو برگ افتادگی دارد.

آغاز: «پس در این مقام صلوات مستعمل است در رحمة که جزء معنی اوست و استعمال لفظ در جزء معنی مجاز است و لهذا محشی فرموده که...»
انجام: «... یا عکس صغری که نتیجه است و بنابراین عدد هرگاه ضروریه باشد یا دائمه و کبری مطلق عامه باشد نتیجه مطلقه عامه است اما حق این است... مطلقه است»

نستعلیق نازیبا، بی‌ک، ربیع الثانی ۱۲۳۸ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش برخی صفحات تصحیح شده است، خط خوردگی در برخی عبارات دیده می‌شود، با جلد تیماج قهوه‌ای.

۹۵ برگ، ۱۳ سطر، ۱۷×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۴۷۷]

* نسخه شماره ۴۷۸ از انتها افتادگی دارد.

نستعلیق، بی‌ک، بی‌تات، خطوط و عناوین شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.

۶۵ برگ، ۲۱ سطر، ۱۶×۱۰ سانتی‌متر، [شماره ۴۷۸]

* نسخه شماره ۶۰۲ کامل است

نستعلیق، محمد شفیع بن محمد حسین الملقب، ربیع الآخر ۱۲۳۴ ق، در هامش برخی صفحات تحشیه شده است، جلد تیماج سیاه.

۱۳۵ برگ، ۱۴ سطر، ۲۱×۱۵ سانتی‌متر، [شماره ۶۰۲]

حاشیه مختصر المعانی

(بلاغت - عربی)

نظام الدین عثمان بن عبدالله خطائی، قرن ۱۰.

حاشیه مختصری بر کتاب «المختصر فی شرح تلخیص المفتاح» نگاشته سعد الدین تفتازانی (۷۹۳ ق) است که به صورت «قوله - قوله» تنظیم شده و تنها تا بحث «تعریف مسند الیه بضمیر» را در بردارد.

[مرعشی ۱: ۱۱۳ - مجلس ۴۲۷: ۲۵ و ۵۱: ۲۶ و ۶۰ - الفبائی آستان قدس: ۲۰۲]

نسخه حاضر کامل و از ابتدا تا بحث تعریف مسند الیه را در بردارد.

آغاز: «احمدک اللهم علی ما اعطینا من سواغ النعم و بوالغ الحکم و نصلی علی نبیک و الهادی للعرب و العجم علی وجه اکمل و اتم...»

انجام: «... یتوجه علیه ما ذکره رحمه الله و هو ان تعلق قوله معین فیکون لا بالخطاب و کلامه رحمه الله لا یتحمل ذلك هذا و الا ولی ان یقال المتروک بالمتروک الیه فیقال...»

نسخ عالی و جلی، محمد علی بن عبدالعلی نوری تورانی الکائی، ذیحجه ۱۲۱۸ ق، عناوین و خطوط شنکرف، در هامش نسخه تحشیه بسیار آورده شده است، جلد تیماج سوخت سیاه.

۷۵ برگ، ۱۶ سطر، ۲۰×۱۱ سانتی متر، [شماره ۴۵۷]

حاشیه شرح التجرید الجدید

(کلام - عربی)

شمس الدین محمد بن احمد خفری، - ۹۴۲/۵۷ ق.

حاشیه ای متوسط بر بخش الهیات شرح جدید «تجرید الاعتقاد» علاء الدین قوشچی (۸۷۹ ق) که به صورت «قوله - قوله» تنظیم شده است.

[مرعشی ۱: ۴۵ - الذریعه ۶: ۱۱۶ - الفبائی آستان قدس: ۱۹۶ - مسجد اعظم: ۴۷۱]

نسخه حاضر بخش الهیات را در بردارد.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... قوله استدلل علی واجب الوجود...»

انجام: «... و ان کان بسبب ما صار کان واجب الوجود بذاته واجب الوجود بغيره.»

نستعلیق شکسته، بی کا، جمادی الاول ۱۱۰۱ ق، عناوین و خطوط شنکرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد گالینگور سیاه.

۶۵ برگ، ۱۵ سطر، ۱۷×۱۰ سانتی متر، [شماره ۵۴۲]

حاشية شرح التصريف

(صرف - عربى)

ناشناخته

نسخه حاضر یکی دو برگ از ابتدا افتادگی دارد.

آغاز: «قوله جراثيم و هو جمع جرثوم فى اللغة الافعى و المراه (كذا) ههنا القبيلة، قوله بيض اى احسن و اصلح على سبيل المجازية، قوله غرأة احوال و هى فى اللغة البياض...»

نسخ، محمد اسماعيل بن على الكائى، ۱۲۷۲ ق، جلد گالینگور آبی.

۵۵ برگ، ۲۰ سطر، ۱۸×۱۱ سانتی متر، [شماره ۴۸۹]

حاشية شرح مختصر الاصول

(اصول فقه - عربى)

سعدالدين مسعود بن عمر تفتازانى، - ۷۹۳ ق

رساله‌ای معروف در تحشیه و توضیح کتاب «شرح مختصر الاصول» قاضی عضدالدين ایجی (۷۵۶ ق) که در شرح «مختصر الاصول» ابن حاجب مصری (۶۴۶ ق) نگاشته شده است.

[مرعشی ۸۹:۱ - مجلس ۱۲۷:۲۵ - امام صادق قزوین ۹۳:۱ و ۹۴ - الفبائی آستان

قدس: ۲۱۰]

آغاز: «الحمد لله الذى وفقنا للاصول الى منتهى اصول الشريعة الغراء و شرح صدورنا بنور الاهتداء الى سلوك محجتها البيضاء و الصلاة والسلام على سيدنا...»

نسخ، بی کا، بی تا، تاریخ ۱۰۲۰ ق در یکی صفحات نسخه آمده است، نسخه مندرس

است. جلد تیماج.

۱۸۵ برگ، ۲۱ سطر، ۲۴×۱۳ سانتی متر، [شماره ۱۵۷]

حاشية الفوائد الضيائية

(نحو - عربى)

عصام الدين ابراهيم بن محمد عربشاه اسفرائينى، ۸۷۳ - ۹۵۱ ق.

کتاب «الفوائد الضيائية فى شرح الكافية» تأليف نورالدين عبدالرحمن جامى (۸۹۸ ق) از آثار مهم در ادبيات عرب شمرده می شود و حواشی و شروح متعددی بدان نگاشته

شده که حاشیه عصام از معروفترین آنها محسوب می‌شود.

[آستان قدس ۶۷:۱۲ - مرعشی ۱۱۶:۹ - مجلس ۱۰۰:۲۵ و ۸۱۵:۱۰ - امام صادق قزوین ۱۰۰:۱ - کشف الظنون ۱۳۷۰:۲]

آغاز: «یا هادیا لسالك مسالك محامدك، یا سامعاً لجامع مسائل حامدك اهدنا الصراط المستقیم هدایة كافیة لتسهیل حل مشكلاتنا صراط الذین انعمت علیهم...»
انجام: «...وبكتب الفا اذا اتضح ما قبلها فكنا... علی خلاف القیاس.»

نستعلیق، بی‌ک، حدود قرن ۱۰ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه و تصحیح شده است، تملکی با مهر بیضوی با سجع «عبده الراجی محمد طاهر» و مهر مربع با سجع «یا من ارفع کل رفیع ۱۱۰۳» در برگ اول دیده می‌شود، جلد تیماج. ۱۳۵ برگ، ۱۹ سطر، ۱۹×۱۳ سانتی‌متر، [شماره ۴۶۸]

حاشیه شرح مطالع الانوار

(منطق - عربی)

میرسید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰ - ۸۱۶ ق

حاشیه‌ای مفصل و معروف بر کتاب «لوامع الاسرار» نگاشته قطب الدین محمد رازی (۷۶۶ ق) که در شرح «مطالع الانوار» نگاشته سراج الدین محمود ارموی (۶۸۲ ق) تألیف شده، تألیف این حاشیه زمانی که محشی نزد مبارک منطقی درس می‌خواند صورت گرفته است.

[مرعشی ۳۲:۴ - الفبایی آستان قدس: ۲۰۳ - آستان قدس ۳۱۲:۱ - مسجد اعظم:

[۱۴۱]

نسخه حاضر کامل است.

آغاز: «قال وحید زمانه تغمده الله بغفرانه، الحمد لله فیاض ذوارف العوارف الفیاض الوهاب من فاض الماء فیضاً و فیضوضه اذا کثر حتی سال عن جانب الوادی...»
انجام: «... الاحساسات المتعلقة بجزئیاته اقرب فیکون اعرف و هذا جارٍ فی الذاتى و العرضى اذا کان افراده محسوسة.»

نستعلیق، بی کا، بی تا، (حدود قرن ۱۰)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه
تحشیه بسیاری آورده شده است، مهر بیضوی باسج «ابوعلی» در برگ آخر دیده
می شود، جلد تیماج سیاه.

۱۹۵ برگ، ۲۳ سطر، ۲۲×۱۲ سانتی متر، [شماره ۲۳۵]

حاشیه المطول

(بلاغت - عربی)

میرسید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰ - ۸۱۶ ق

حاشیه ای مفصل و معروف بر کتاب «المطول» نگاشته سعدالدین تفتازانی (۷۹۳ ق)
که خود شرح «تلخیص المفتاح» خطیب قزوینی (۷۳۹ ق) است.

[مجلس ۵۶۸:۹ و ۱۶۰:۲۵ - سپهسالار ۴۱۳:۲ - مرعشی ۱۱۸:۱ - معجم سرکیس

۶۷۹:۱]

نسخه حاضر از ابتدا افتادگی دارد.

آغاز: «... و قوله نعم الوکیل عطف اما علی جمله و هو حسبی استصعب... هذا العطف

و الامر هیین لانا نختار اولاً انه معطوف علی مجموع جمله و هو حسبی...»

انجام: «... قوله و مثل الجنفاء یقال فرس اجنف بین الجنف اذا كان احدی عینیہ زرقاء و

الأخری سوداء و مثل الرقصاء الرقط سواء تسویته نقط بیاض یقال دجاجة رقطاء تم»

نستعلیق، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده

است. جلد تیماج سیاه.

۱۴۶ برگ، ۱۸ سطر، ۱۸×۱۲ سانتی متر، [شماره ۴۶۶]

حاشیه المطول

(بلاغت - عربی)

محمی الدین حسن بن محمد چلبی فناری، ۸۸۶ - ق

حاشیه متوسطی است بر کتاب «المطول» نگاشته سعدالدین تفتازانی (۷۹۳ ق) که شرح

«تلخیص المفتاح» خطیب قزوینی دمشقی (۷۳۹ ق) است.

[مجلس ۴۴۰:۲۵ و ۲۰:۲۶ - کشف الظنون ۳۲۴:۱ - مرعشی ۴۰:۹ - مشار عربی: ۲۹۶]

آغاز: «الحمد لله الذي شرح صدور ارباب الازهان لايضاح معانى الكلم ببديع البيان و نور قلوب اصحاب التحقيق و التبيان تنوير مباني الحكم باقوى برهان...»
 انجام: «... فيقال هذه شعشة و خطيب ذو شعشة، قوله و التذکر للاحكام المذكورة في علمى المعانى و البيان انما يتعرض البديع لكونه خارجاً عن البلاغة.»
 نسخ، محمد بن مبرزا محمد بن آقا ميرزا المرعشى، ۱۲۳۳ ق، عناوين و خطوط شنكرف، در هامش نسخه تحشيه و تصحيح شده است، جلد تيماج قهوه‌ای مجدول.
 ۲۸۶ برگ، ۲۳ سطر، ۲۴×۱۵ سانتی متر، [شماره ۵۲۶]

حاشية معالم الاصول

(اصول فقه - عربى)

حسام الدين محمد صالح بن احمد مازندراني، ۱۰۸۱ ق -
 حاشيه استدلالى متوسطى با عناوين «قوله - قوله» بر معالم الاصول نگاشته حسن بن شهيد ثانى (۱۰۱۱ ق) است، بگفته برخى محشى اين را در ايام جوانى نوشته است.
 [الذريعه: ۲۰۷:۶ - مرعشى ۱۹۶:۱۴ - الفبايى آستان قدس: ۲۱۱]
 آغاز: «نحمدك اللهم يا من خلقنا و لم نك شيئاً مذكوراً و نشكرک يا من رزقنا بمشاهدة جلاله نضرة و سروراً و نصلى على رسولنا الذى دعا الى دار السلام...»
 انجام: «... بل لا بد فيها من مراعاة حسن التركيب فى النظم ايضاً و نظم هذه القصص منه سبحانه لا منهم.»

نستعليق، عبدالله بن ابوالحسن، جمادى الاول ۱۲۵۷ ق، واقف شهربانو و شرف نساء دختران اسماعيل ناظرى كلارستاقى در ۱۲۶۵ ق، عناوين و علائم شنكرف، جلد تيماج سياه.
 ۱۲۵ برگ، ۱۶ سطر، ۲۱×۱۵ سانتی متر [شماره ۲۱۹]

حاشية معالم الاصول

(اصول فقه - عربى)

خليفه سلطان حسين بن محمد مرعشى آملی، ۱۰۰۱ - ۱۰۶۴ ق
 حاشية متوسطى بر كتاب «معالم الاصول» حسن بن شهيد ثانى (۱۰۱۱ ق) كه در آن

به شرح مشکلات این کتاب پرداخته و آن را به صورت «قوله - قوله» تنظیم کرده است.
[الذریعه ۶: ۲۰۶ - مرعشی ۲: ۲۳۶ - الفبائی آستان قدس: ۲۱۱ - مجلس ۲۶: ۲۶۴ -
امام صادق قزوین ۱: ۱۰۳]

آغاز: «الحمد لله... فيقول العبد الغريق في بحر العصيان المشرف بالانتساب الى ثانی
سیدی شباب اهل الجنان الحسين... انی کتبت فی حین مطالعة کتاب معالم الدین...»
انجام: «... فاحتمال التقیة فی احدهما دون الآخر یوجب الترجیح فما ذکره ساقط..»
نستعلیق، بی کا، بی تا (نام کتاب و زمان کتابت را پاک کرده اند)، عناوین و خطوط
شنگرف، جلد تیماج سیاه.
۱۲۵ برگ، ۱۹ سطر، ۲۱×۱۵ سانتی متر، [شماره ۲۲۰]

حدائق الصالحین فی شرح صحیفة سید الساجدین

(حدیث - عربی)

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، ۹۵۳ - ۱۰۳۰ ق
شرح دقیقی بر صحیفة سجادیه امام زین العابدین علیه السلام است که هر دعایی را
در حدیقه ای بسط داده است، به گفته صاحب الذریعه تعدادی از این حدائق (شرح
دعاها) که توسط شارح نگاشته شده بود تا عصر علامه مجلسی در مشهد موجود بود
ولی پس از آن نسخه ای از آنها جز حدیقه هلالیه (شرح دعای ۴۳) در دست نیست.

[الذریعه ۶: ۲۸۸ - مسجد اعظم: ۴۷۵ - الفبائی آستان قدس: ۲۱۷ و ۲۲۰]
آغاز: «بسملة الشهر الاول شهر محرم الحرام و فيه رفع ادریس علیه السلام الى الجنة
و استجاب الله دعاء زکریا و يستحب صوم فيه و صلوة رکعتین یقرأ فیها...»
انجام: «... اللهم اجعلنا من الراضین بقضائک و الصابرين علی بلائک و الشاکرین
لنعماتک و اجعل ما اوردناه فی هذه الاوراق خالصاً لوجهک الکریم و تقبله منا»

نسخ، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد
تیماج سبز.
۵۵ برگ، ۱۸ سطر، ۲۰×۱۳ سانتی متر، [شماره ۳۱۲]

حدیقة الشیعة

(اعتقادات - فارسی)

(منسوب به) احمد بن محمد اردبیلی، - ۹۹۳ ق

رساله‌ای مفصل در بیان عقاید و اصول شیعه امامیه که نسبت آن به اردبیلی موجب اختلاف محققین واقع شده و برخی آن را از «معزالدین اردستانی» دانسته‌اند.

[الذریعه ۶: ۳۸۶ - مشار فارسی: ۵۵۷ - دانشگاه تهران ۲: ۵۶۲ - امام صادق قزوین

۱: ۳۲۰]

* نسخه شماره ۹۵ از انتها افتادگی دارد و جلد اول را در بردارد.

آغاز: «حمدی که حامدان ملا اعلی و ذاکران کره غبراء از ادای آن عاجز آیند،

محمودی را سزااست که ...»

نستعلیق، بی کا، (کاتبهای مختلف)، بی تا، نسخه بهم ریخته و با کتاب دیگری که بخش

اعظم نسخه را اشغال کرده در هم آمیخته و مغشوش شده است، جلد تیماج سرخ.

۱۵ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۳۵ سانتی متر، [شماره ۹۵]

* نسخه شماره ۹۷ جلد دوم کامل است

آغاز: «زیب و آرایش آغاز و انجام نعوت و صفات انبیای عظام و اوصیای کرام حمد و

سپاس ...»

نستعلیق، محمد مؤمن بن رضا باورچی کالجی در ۱۲۳۰ ق به خواهش عالیحضرت ستوده

خصلت کربلانی صفرعلی ملقب بقمی، واقف صفرعلی بن مراد علی قمی در ربیع الاول

۱۲۴۰ ق، جلد تیماج قهوه‌ای ترنج.

۱۷۵ برگ، ۲۳ سطر، ۲۰×۲۹ سانتی متر، [شماره ۹۷]

حق الیقین

(کلام - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق

این کتاب که آخرین اثر مؤلف می‌باشد مطالب مختلفی از اخلاق و کلام را در آن گرد

آورده و در آخر شعبان سال ۱۱۰۹ ق به نام شاه حسین صفوی تألیف آن را به پایان رسانیده است.

[الذریعه ۴۰:۷ - مرعشی ۲۰۱:۳ - مسجد اعظم: ۱۵۶ - امام صادق قزوین ۱:۱۱۳]

نسخه‌های شماره ۸۸، ۹۹ و ۱۰۰ کامل هستند.

آغاز: «الحمد لله الواحد الاحد الفرد الصمد العليم القدير الذي ليس كمثلته شيء...»

انجام: «...شکران را بکفران مبدل نگردانند و گاهی بطلب غفران و دعای خیر باد

نمایند و الحمد لله اولاً و آخراً.»

نستعلیق، میرزا محمد بن رضا علی، ۱۲۰۵ ق (شماره ۸۸) و بی‌ک، ۱۲۴۳ ق در بلدة

خوی (شماره ۹۹)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۷۵ برگ، ۲۷ سطر، ۳۰×۲۰ سانتی‌متر، [شماره ۸۸ و ۹۹ و ۱۱۰]

حکایت یوسف علیه السلام

(تاریخ انبیا - ترکی)

ناشناخته

نسخه حاضر کامل است.

آغاز: «بسمله اما راویان اخبار و ناقلان... داستان و خوشه چینان شیرین سخن معتبر

قصص الانبیاد انداغ روایت قیلد یلاکیم ابراهیم علیه السلام ایکی اوغل لاری بارتیر...»

انجام: «...حضرت عزرائیل عدم کلیل زلیخا نینیک جانین قبض قیلدی آنی مصر

خلقی اعزاز اکرام برله یوسفنیک اونک طرفندین دفن قیلدی لار تمت الکتاب.»

نستعلیق، ملاتاج ولی بن خوجه نیاز، ۱۲۷۶ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج

سیاه.

۱۱۰ برگ، ۱۵ سطر، ۲۰×۱۶ سانتی‌متر، [شماره ۵۹۰]

حلیة المتقین

(آداب و اخلاق - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق

رساله‌ای مفصل و معروف در اخلاق و آداب و رسوم اسلامی که در چهارده باب و

یک خاتمه تنظیم و در پنجم ماه رجب سال ۱۰۷۹ ق به پایان رسیده است.

[الذریعه: ۸۳:۷ - مجلس ۶۸:۳۸ - مرعشی ۴۰۴:۲ - الفبائی آستان قدس: ۲۲۹]

* نسخه شماره ۹۲ کامل است.

آغاز: «الحمد لله الذي حلّى انبيائه باحسن حلية المتقين و بعث نجية اصفيائه محمداً (ص) لتتميم مكارم اخلاق المؤمنين...»
انجام: «...و بهترین مردم کسی است که مردم از او منتفع شوند باینجا ختم کردم این رساله را، تمت.»

نستعلیق، بن کربلایی علیخان قورسوئی، ۱۲۹۷ ق، واقف آقا نصرالله در ۱۳۰۵ ق، جلد پارچه.

۱۲۰ برگ، ۳۱ سطر، ۳۴×۲۱ سانتی متر، [شماره ۹۲]

* نسخه شماره ۱۵۶ از ابتدا افتادگی دارد.

نستعلیق، محمد یوسف بن خسرو، ماه رمضان ۱۰۹۳ ق، در قصبه شفت من اعمال دارالمرزگیلان، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه.

۱۸۵ برگ، ۱۷ سطر، ۲۴×۱۶ سانتی متر، [شماره ۱۵۶]

* نسخه شماره ۴۸۱ از ابتدا افتادگی دارد.

نستعلیق، پیرقلی بن علی خسرو زرنه‌ای، ربیع الثانی ۱۰۸۸ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.

۱۵۵ برگ، ۲۱ سطر، ۲۴×۱۹ سانتی متر، [شماره ۴۸۱]

حملة حیدری

(ادب - فارسی)

محمد رفیع خان بن محمد مشهدی - باذل -، - ۱۱۲۳/۴ ق

مجموعه‌ای مفصل در بیست و هفت هزار بیت که در شرح حال پیامبر اکرم (ص) و امیرالمؤمنین (ع) به تقلید از شاهنامه فردوسی و تا روزگار خلافت عثمان سروده شده است و پس از درگذشت شاعر دیگران آن را تکمیل کرده‌اند.

[الذریعه ۹۱:۷ - مرعشی ۱۷۲:۱۲ نسخه‌های خطی فارسی ۲۷۷۵:۴ - مشار فارسی

[۵۸۷:

* نسخه شماره ۸۵ کامل است و تمام کتاب را در بردارد.

آغاز:

«به نام خداوند بسیار بخش خرد بخش و جان بخش و دینار بخش
همه کار دنیا و دین کردگار ازین هر سه نعمت نمود آشکار»

انجام:

«ولی چون بود شرط اسلام این که خواهند خوبی بهم مسلمین
ترا دادم از کنه کار اطلاع که با خود بسنجی نوزی نزاع»

نستعلیق، اسماعیل، به خواهش و فرمایش مشخیت پناه صلاحیت و کمالات دستگاه فصاحت و بلاغت گفتار فضیلت و افادت شعار توفیق و تأیید آثار آقا محمد باقر کجوری ساکن ساری در بیست و چهارم ذی‌قعدة ۱۲۲۳ ق، مهر مربع با سجع «عبداله الراجی محمد باقر» در برگ آخر و سرلوح و کتیبه نفیس و بسیار زیبا در برگ اول و دو عکس نقاشی مینیاتوری زیبا در صفحات میانی به چشم می‌خورد، جای خالی متعددی در صفحات میانی که برای نقاشی تهیه دیده شده و گویا موفق به نقش نگار نشده دیده می‌شود، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای سوخت با ترنج.

۲۴۵ برگ، ۲۳ سطر، ۳۴×۲۱ سانتی‌متر، [شماره ۸۵]

* نسخه شماره ۶۶۰ از ابتدا و انتها افتادگی دارد.

نستعلیق، بی‌ک، بی‌تا، عناوین و خطوط و جداول صفحات شنگرف، جلد تیماج.

۲۲۰ برگ، ۲۱ سطر، ۳۴×۲۲ سانتی‌متر، [شماره ۶۶۰]

حیات القلوب

(تاریخ و کلام - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق

کتابی مفصل در تاریخ انبیاء پیشین و پیامبر اکرم(ص) و ائمه معصومین (ع) به همراه بحثی درباره امامت که در سه جلد تنظیم و به سلطان سلیمان صفوی تقدیم شده و تألیف جلد دوم کتاب در ۲۵ ذیحجه ۱۰۸۷ ق به پایان رسیده است.

[الذریعه: ۱۲۱:۷ - مرعشی: ۷۶:۸ - مشار فارسی ۱۸۲۸:۳ - الفبائی آستان قدس: ۲۳۰]

- امام صادق قزوین ۱: ۱۱۵]

* نسخه شماره ۴۱ از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «بسمله، ستایش بيمثل و انباز سزاوار خداوند بی نیازی است که تذکر مصائب و استماع نوائب...»

نستعلیق، بی‌ک، بی‌تا، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج و باسر و مجدول.

۳۱۰ برگ، ۱۵ سطر، ۲۳×۱۸ سانتی‌متر، [شماره ۴۱]

* نسخه شماره ۹۴ و ۱۱۱ در ابتدا و انتها افتادگی دارد.

نستعلیق، بی‌ک، بی‌تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه بسیاری دیده می‌شود، جلد گالینگور قهوه‌ای.

۱۵۱ برگ، ۲۵ سطر، ۳۹×۲۰ سانتی‌متر، [شماره ۹۴ و ۱۱۱]

* نسخه شماره ۹۸ کامل است.

نستعلیق، محمد مومن باورچی کالجی، ۱۲۳۶ ق، در محال کجور از بلوک کوهپیر در قریه اویل، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج.

۲۴۵ برگ، ۲۱ سطر، ۳۰×۲۰ سانتی‌متر، [شماره ۹۸]

* نسخه شماره ۵۶۷ کامل است.

نستعلیق، محمد رضا بن رجعلی چله پرانی، جمادی الآخر ۱۲۷۷ ق، جلد گالینگور.

۱۳۸ برگ، ۱۵ سطر، ۲۲×۱۷ سانتی‌متر، [شماره ۵۶۷]

خفی علایی (= الخفیه العلاییه) (طب - فارسی)

امیر زین الدین اسماعیل بن حسین حسینی گرگانی، ۵۳۱/۳۵ -

رساله‌ای نفیس در طب، در گزیده «ذخیره خوارزمشاهی» تألیف مؤلف که به دو بخش علمی و عملی تقسیم می‌شود، در بخش علمی شامل دو مقاله: تدبیر حفظ الصحه و تقدمة المعرفة و بخش عملی در هفت مقاله که هر کدام در چند باب می‌باشد، این رساله بدستور «امیر اسفہسالار نصرالدین محمد علاء الدوله قزل ارسلان» تألیف شده است.

[مرعشی ۲۲۵:۵ - نسخه‌های خطی فارسی ۱:۵۲۶ - مشار فارسی ۶۱۱ - الهیات

تهران ۱:۱۵۳ - دانشگاه تهران ۱۱:۲۱۲۸]

نسخه حاضر از ابتدا افتادگی دارد.

آغاز: «مقاله هفتم اندر علاج زهرها و... باب اول اندر تدبیر هوا ببايد دانست که اسباب تندرستی و بیماری شش نوع است و طبیبان آن را اسباب سته گویند...»
انجام: «... و نمک و سرگین بز بهم بسرشند، ضماد کردن پای زهر همه زهرها جانوران گزنده است والله اعلم بالصواب این مختصر بیش ازین احتمال نکنند.»
نسخ، مندنی بن نورالدین معلم دزفولی، ۲۲ جمادی الثانی ۹۹۶ ق، عناوین و علائم شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج.
۱۳۵ برگ، ۱۳ سطر، ۲۰×۱۶ سانتی متر، [شماره ۵۸۱]

خلاصه الحساب

(حساب - عربی)

بهاءالدین محمد بن حسین عاملی، ۹۵۳ - ۱۰۳۱ ق
رساله مختصر معروفی در بیان مسایل مهم حساب و ریاضی است، ابتدا قواعد و اصول ریاضی ذکر و به دنبال آن امثله چندی به عنوان تمرین آورده می شود، کتاب در یک مقدمه و ده باب و یک خاتمه تنظیم شده است.
[الذریعه ۲۲۴:۷ - مسجد اعظم: ۱۶۴ - مرعشی: ۱: ۵۴ - امام صادق قزوین: ۱: ۳۷۵]
آغاز: «نحمدک یا من لایحیط بجمیع نعته و لایتتهی مضاعف قسمه الی امید و نصلی علی سیدنا محمد (ص) و عترته...»
انجام: «...حقیق بالاستتار من اکثر اهل هذه الزمان و احفظ وصیتی الیک والله حفیظ علیک.»

نسخ، غلامعلی بن محمد نصیر لاهیجانی، ذی قعدة ۱۲۸۴ ق با مهر بیضوی با سجع «عبده الراجی غلامعلی» جلد تیماج.
۴۵ برگ، ۱۶ سطر، ۱۸×۱۱ سانتی متر، [شماره ۳۷۳]

خلاصه نهج الصادقین

(تفسیر - فارسی)

فتح الله بن شکر الله شریف کاشانی، ۹۸۸ - ق

خلاصه و تلخیصی است از کتاب «منهج الصادقین فی الزام المخالفین» تألیف مؤلف که در آن آیات بطور نسبتاً مختصر تفسیر شده است.

[الذریعه ۲۳۳:۷ - مجلس ۴۱:۳۵ و ۵۶:۴۵ - مرعشی ۴۵:۳ - مسجد اعظم: ۱۶۵]

* نسخه شماره ۱۴۶ از ابتدای سوره یس تا آخر قرآن را در بردارد.

آغاز: «بسمله سوره یس مکيه ثلاثه و ثمانون آية و خمس رکوعات و ثمانية ابي بن کعب روايت کند از پیغمبر صلی الله علیه و آله که هر که این سوره را قرینه الی الله...» انجام: «... و از نوادر اتفاق آنست که این دو حرف لغت در فارسی هم بمعنی حسب است یعنی بسند و حکیم سنایی در این باب گفته... حسبن الله و نعم النصیر.»

نستعلیق، مهدیقلی شیرازی، چهارده رجب ۱۰۵۳ ق در بلدة بهارویته، عناوین آیات و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج سرخ با ترنج.

۳۶۵ برگ، ۲۱ سطر، ۲۰×۳۰ سانتی متر، [شماره ۱۴۶]

* نسخه شماره ۱۴۳ از ابتدا و انتها افتادگی دارد.

نستعلیق، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است. جلد گالینگور آبی.

۲۲۵ برگ، ۲۰ سطر، ۱۸×۲۸ سانتی متر، [شماره ۱۴۳]

* نسخه شماره ۵۷۹ افتادگی دارد و از ابتدای سوره بقره تا بخشی از سوره انفال را در بردارد.

آغاز: «سورة البقره، ابي بن کعب روايت کند از حضرت رسالت (ص) که هر که سوره البقره را قرائت کند مستغرق صلوات الهی و رحمت نامتناهی شود...»

نستعلیق، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج.

۲۵۵ برگ، ۲۷ سطر، ۲۲×۳۶ سانتی متر، [شماره ۵۷۹]

(فقه - عربی)

درّ الحباء فی احوال الرضاع

علی اکبر بن محمد کلارستانی طبرسی، - زنده ۱۳۴۱ ق

متن مختصری در رضاع است که به دنبال آن جدول بزرگی در رضاع تنظیم شده است. در پشت طومار تقریظ مرحوم آخوند ملامحمد کاظم خراسانی خطاب به صاحب این رساله و جیزه آمده است که در ذیل ذکر شده است. این جدول که ۱۳ خانه در ۲۶ خانه است، موارد مختلف و گوناگون و انواع موردهای رضاع محرم و غیر محرم را به دقت بیان کرده است.

آغاز: «الحمد و بعد فيقول العبد المذنب على اكبر بن محمد الطبري الكلاستاقى عاملهما الله بلطفه الخفى ان هذه ورقة مشتملة على مسائل الرضاع المرسومة فيها الجداول لضبط المواضع على حسب نظرى القاصر تسهيلاً للاحبة...»
انجام: «...و طريق معرفة كل حكم من المرتضع و اصوله و فروعه او رضاعه و من حاشية نسبه او رضاعه مع كل من المرضعة و الفحل و اصولهما و فروعهما و من فى حاشية نسبتها او رضاعها يتضح برسم هذه الشكول و الصور»

نسخ، بی کا، زمان حیات آخوند خراسانی، تقریظی از مرحوم آخوند خراسانی بدین شرح در پشت طومار آمده است: «و بعد نظرت فى هذه الورقة المشتملة على ابهامات مسائل الرضاع المرسومة فيها الجداول لبيان ضبط مواضع نشرها الحرمة فيها على وجه اوفى و طرز موجز تقرب اقصى التى ألفها جناب العالم العالم و الفاضل الكامل نخبة الافاضل و فخر الامائل و قرة عين الفحول الاوائل الولد الروحانى الشيخ على اكبر كلاستاقى المازندراني وفقه الله تعالى لما يحبه و يرضيه و جعل مستقبل امره خيراً من ماضيه، حرره الاحقر محمد كاظم الخراسانى.»

يك برگه، ۳۷×۴۸ سانتی متر، [شماره ۶۵۹]

دستور اللغة (=الخلاص)

(لغت - فارسی)

ابوعبدالله حسين بن ابراهيم نطنزى، - ۴۹۷/۹ ق

لغت نامه ای مهم و ارزشمند در ترجمه لغات تازی به فارسی که به دو صورت معمولی و اوزان صرفی تألیف شده است، بدین صورت که وزن حرفی فَعَلَ يَفْعَلُ را آورده و افعالی که بدان اوزان آمده را به ترتیب حروف تهجی ذکر و ترجمه آن را در سطر زیری آورده، در بخش اول هم لغات را بدون هیچگونه وزنی به صورت مفرد و جمع ترجمه نموده است.

[الذریعه: ۸: ۱۶۵ - نسخه‌های خطی فارسی ۳: ۸۳ - کشف الظنون ۱: ۷۵۴ - مجلس ۲: ۱۹۲۷۳]

نسخه حاضر از ابتدا و انتها افتادگی دارد.

آغاز: «باب، فرس اسب، افراس ج - خیل البان، خیول ج،... باب فعل يفعل هناه الطعام یهنئه و یهنؤه و یهنأه... بگوارید بر وی طعام، می گواردش»
انجام: «... أَلَجَ اليه بحاجته... أجدّه و أجد في العمل نوکرد او را و بکوشید در کار، أجد السکین تیز کرد کرد را و اجدت المرأة علی زوجها سوگ داشت زن بر شوهرش...»

نسخ کهن عتیق، بی کا، حدود قرن هشتم هجری، عناوین شنگرف و پررنگ، متن عربی پررنگ و ترجمه بین سطور بخط ریز کهن، در هامش برخی صفحات تحشیه نویسی شده است، نام کتاب در یکی از صفحات به خط کهن و قدیمی در سرصفحه است. جلد تیماج. ۸۰ برگ، ۱۸ سطر، ۱۷×۱۴ سانتی متر، [شماره ۵۶۲]

دلایل العباد علی طریق السداد فی شرح الارشاد (فقه - عربی)

محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی، ۱۲۰۱ - ۱۲۶۳ ق

کتاب بسیار مفصل در شرح «ارشاد الاذهان» علامه حلی (۷۲۶ ق) که در سیزده جلد از طهارت تا صید و ذباحت تنظیم شده است.

[الذریعه ۸: ۲۵۱ - مرعشی ۱۸: ۲۲۳ - مجلس ۳۶: ۲۷۰]

* نسخه حاضر بخشی از کتاب غضب و کتاب العطایا را در بردارد.

آغاز: «المقصد العاشر فی الغصب و فیه مطلبان الاول فی اسباب الضمان و هی ثلاثه احدها الاقلاف و ثانيها التسبیب و ثالثها الغصب و هو فی اللغة اخذ الشيء ظلماً...»
انجام: «... انما هو لاجل انه من العقود الجائزة لانها كذلك اتفاقاً و ليس شأن العقد اللازم... ثم لا يخفى عليك ما فی كلماتهم من القصور و الاجمال المخل فتنبه.»

نستعلیق، بی کا، بی تا، در هامش نسخه تحشیه با امضای منه مد ظله آورده شده است. جلد تیماج قهوه‌ای.

۹۵ برگ، ۱۹ سطر، ۱۸×۱۱ سانتی متر، [شماره ۵۰]

دیوان حافظ

(شعر - فارسی)

شمس الدین محمد حافظ شیرازی، قرن ۸

[مجلس ۱۲۴:۷ و ۴۰۰:۲۵ - الذریعه ۲۲۲:۹ - مشار فارسی ۲۲۹۲:۲ - نسخه‌های

خطی فارسی ۲۲۷۶:۳]

آغاز:

«الا یا ایها الساقی ادر کاساً و ناولها

که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلها»

انجام:

«بیا حافظ به جان این پند بشنو که گر از پا درآئی یا سرآئی»

نستعلیق، ملاصالح در قریه کلندلوس، بی تا، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۱۲ برگ، ۱۸ سطر، ۲۲×۱۷ سانتی‌متر، [شماره ۴۱۱]

دیوان اشعار

(شعر - فارسی)

یوسف خواجه بن سلیمان بیگ خواجه نوری

اشعاری که بخشی از آن در مصائب امام حسین و اصحابش می‌باشد، دیگر ابیات در

موضوعات مختلف سروده شده، در میانه برخی صفحات اشعاری به زبان مازندرانی نیز

آمده است. که مجموعاً بالغ بر ۱۰۰۰ بیت می‌شود.

آغاز:

«باز از نو داستانی سرکنم شرح حال شاه بی لشکرکنم

صبح عاشورا امام عارفین بعد راز خالق جان آفرین»

انجام:

«آن دل که گفتم بارها اندر غمت خون کردمش

امروز از ..... صد بار ممنون کردمش

دل در درون سینه‌ام شد قطره نون از غمش

..... از دیده بیرون کردمش»

نستعلیق شکسته، مؤلف، بی تا، مهر بزرگ به شکل مدور قطره شکل با سجع «صح محمد یوسف» در چند برگ ابتدا و انتهای نسخه دیده می‌شود، جلد تیماج سیاه. ۵۱ برگ، سطور مختلف، ۲۰×۱۳ سانتی‌متر، [شماره ۴۶۵]

دیوان صائب تبریزی (شعر - فارسی)

محمد علی بن عبدالرحیم صائب تبریزی، ۱۰۱۶ - ۱۰۷۷/۸۱ ق
[الذریعه ۵۶۹:۹ - نسخه‌های خطی فارسی ۲۳۹۱:۳ - مشار فارسی: ۷۴۰ - دانشگاه تهران ۱۰۶۲:۹]

نسخه حاضر فرسوده است و از ابتدا و انتها افتادگی دارد.
آغاز:

«غم همت بلندان نیست شوک پست فطرت را
که از خاریدن سر نیست پروا ناخن پا را»
انجام:

«این جواب آن غزل صائب که راغب گفته است
از جهان بیگانه شو گر آشنایی بایدت»

نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد تیماج سیاه.
۱۱۵ برگ، ۱۵ سطر، ۲۰×۱۴ سانتی‌متر، [شماره ۵۶۸]

دیوان محتشم کاشانی (شعر - فارسی)

کمال الدین محتشم کاشانی، ۹۱۳ - ۱۰۰۰ ق
[الذریعه ۹۷۲:۹ - مجلس ۵۳۰:۳۷ - نسخه‌های خطی فارسی ۲۵۱۴:۳ - ملی تهران ۴۴۳:۱]

* نسخه شماره ۵۶۹ و ۵۷۰ از انتها افتادگی دارد.
آغاز:

«باز این چه شورش است که در خلق عالم است
باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است»

نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد تیماج سیاه.
۸۵ برگ، ۱۶ سطر، ۲۲×۱۲ سانتی‌متر، [شماره ۵۶۹ - ۵۷۰]

* نسخه شماره ۶۸۸ از ابتدا و انتها ناقص می باشد.

نستعلیق شکسته، بی ک، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.
۷۵ برگ، ۱۳ سطر، ۲۲×۱۷ سانتی متر، [شماره ۶۸۸]

دیوان مقبل

(شعر - فارسی)

(احتمالاً) میرزا بزرگ نوری همدانی تهرانی - مقبل - ، ؟- ۱۳۴۹ ق

مجموعه اشعاری است که در مرثی و مناقب سید الشهداء و حوادث جانگداز روز
عاشورا سروده شده است.

* نسخه های شماره ۵۹۱ و ۷۸۷ از ابتدا و انتها افتادگی دارد.

آغاز:

«که من بخانه خود آمدم بسوی شما   علی به بستر خود خفته بود در ماوا
چه بود توسن حیدر که پرشتاب تر است   چه مرکبی ز... سبک رکاب تر است»
انجام:

«روزی که سرحسین بر نیزه زدند   مرغان هوا بدور او خیمه زدند
مرغان هوا و ماهیان دریا   از بهر حسین سنگ بر سینه زدند»

نستعلیق، بی ک، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، خطوط به صورت چلیپا در قطع بیاض
نوشته شده است، جلد تیماج قهوه ای.

۸۵ برگ، سطور مختلف، (قطع بیاض) ۲۲×۱۱ سانتی متر، [شماره ۵۹۱ - ۷۸۷]

دیوان

(شعر - فارسی)

ناشناخته

اشعاری تاریخی و خیالی که با عناوین چون «رسیدن بدر و مشتری به ری و رسیدن
مهراب به ایشان»، «خطاب مشتری با صبا»، «آغاز داستان مهر و مشتری»... سروده شده
است.

نسخه حاضر از ابتدا و انتها افتادگی دارد.

آغاز:

«چو گل زد جامهای خسروی چاک   فکند افسر ز سر چون لاله بر خاک
شدند ارکان دولت یک بیک جمع   چو شمع از پای تا سر غرفه در دمع»

انجام:

«فتاد آوازه این مژده در شهر   تو گفتی شد جوان بار دگر...»

نستعلیق، بی‌کاف، بی‌تا، عناوین لاجوردی، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۴۵ برگ، ۱۲ سطر، ۱۴×۱۸ سانتی‌متر، [شماره ۲۰۳]

ذخیره المعاد

(اخلاق - فارسی)

نوروز علی بن محمد باقر فاضل بسطامی، ۱۲۲۷ - ۱۳۰۹ ق

کتابی مفصل در اخلاق، مواعظ و ارشاد که در چند مقدمه و سی مجلس و یک خاتمه تنظیم و در سال ۱۲۶۹ ق تألیف آن در مشهد مقدس پایان یافته است.

[الذریعه ۲۱:۱۰ - مشار فارسی ۲:۲۴۰۳]

آغاز: «بسمله نحمدک اللهم یا من ارشد الی منهج الصلاح والساد و هدینا الی طریق

الفلاح و الرشاد و جعل لنا العبادة و الانقیاد ذخیره یوم المعاد...»

انجام: «... فانه لایخیب علیه داع دعاه ربنا آتنا فی الدنیا حسنة و فی الآخرة حسنة و قنا

عذاب النار.»

نسخ جلی، بی‌کاف، بی‌تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه عناوین موضوعات به

شنگرف آمده است، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج باسر.

۲۱۵ برگ، ۲۲ سطر، ۱۸×۲۸ سانتی‌متر، [شماره ۲۲]

ذخیره المعاد

(کلام - فارسی)

موسی بن شجاع الدین حسینی قزوینی

رساله متوسطی در اعتقادات عقاید شیعه امامیه که در یک مقدمه و دوازده باب و

یک خاتمه تنظیم شده است: مقدمه در شواهد و جوب معرفة الله ۱ - اثبات صانع ۲ -

صفات ثبوتیه ۳ - صفات سلویه ۴ - عدل ۵ - نبوت ۶ - امامت ۷ - معاد ۸ - اعتقاد بما انزل
الله الی النبی ۹ - توبه ۱۰ - امر به معروف و نهی از منکر...
نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «ثناء جمیل نثار جمال محبوبیست که در صد هزار پرده غیرت مستور و عکس
وجود اقدسش در مرایای موجودات غیر متناهیہ منعکس و مسطور است...»
انجام: «... باب در امر به معروف و نهی از منکر است و آن واجب است عقلاً و شرعاً
به شرایطی که فقها و متکلمین در کتب خود ذکر کرده‌اند، اول آنکه امر و ناهی عالم
باشد...»

نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد تیماج.
۲۰ برگ، ۱۵ سطر، ۱۷×۱۱ سانتی متر، [شماره ۴۵۹]

رساله عملیه شیخ محمد حسن نجفی

(فقه - فارسی)
ابوطالب حسینی همدانی، قرن ۱۳
رساله عملیه مرحوم محمد حسن نجفی اصفهانی (۱۲۶۶ ق) صاحب جواهر الکلام
که به جهت استفاده مقلدین فارسی زبان تهیه شده و امهات مسائل نماز، روزه، طهارت
و... را در بردارد.

نسخه حاضر شامل طهارت، صلوة و صوم می باشد.
آغاز: «بسمله چون جناب علامی فهامی مجتهد الزمانی شیخ المشایخ ملاذ الاسلام و
المسلمین جناب شیخ محمد حسن نجفی سلمه الله تعالی رساله‌ای در مسائل طهارت و
صلوة و صوم نوشته بودند...»

نستعلیق، یوسفعلی، ۱۲۶۵ ق در قریه کورکلا، واقف یوسفعلی بن ملا علی لاهوتی در
۱۲۶۷ ق، مهر بیضوی با سجع «عبده محمد تقی» در برخی برگها دیده می شود، جلد
تیماج سیاه.

۹۷ برگ، ۱۶ سطر، ۲۲×۱۷ سانتی متر، [شماره ۱۹۰]

رسالة عملیه

(فقه - فارسی)

سید باقر

رساله‌ای مفصل در مباحث فقهی که برای استفاده مقلدین فارسی زبان تهیه شده و مباحث تفصیلی «صلوة» را در بردارد، از نام کامل مؤلف اطلاعی به دست نیامد، احتمالاً به یکی از علمای منطقه تعلق دارد.

آغاز: «بسمله اینکه نماز منقسم می‌شود بواجب و مستحب و اول منقسم می‌شود به شش قسم، اول یومیه و دویم جمعه، سیم عیدین، چهارم آیات...»
انجام: «... و هر گاه متذکر شود بعد از اتیان بصیغه سلامی که مجزی از نماز است نماز صحیح است اتیان بسجده... همچنین است حال در تشهد منسی و در رکعت آخر. تمت.»

نستعلیق، قلیچ خان بن الله ویردی ساکن قریه خنچی، در ۱۲۴۵ ق در حجره ملا محمد مقدس و ملا رجب علی و معصوم و ملا مومن، واقف... با مهر بیضوی با سجع «عبده الراجی رجبعلی» عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۶۵ برگ، ۱۲ سطر، ۱۸×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۱۹۴]

الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية

(فقه - عربی)

شهید ثانی، زین الدین بن علی بن احمد عاملی، ۹۱۱ - ۹۶۶ ق
[الذریعه ۱۱: ۲۹۰ - مرعشی ۱: ۳۶۲ - مجلس ۱۰: ۳۴۲ - مشار عربی: ۴۹۶ - امام صادق قزوین ۱: ۱۳۸]

* نسخه شماره ۴۸ کامل است و هر دو جلد را در بردارد.

آغاز (جلد اول): «الحمد لله الذي شرح صدورنا بلمعة من شرايع الاسلام كافية في بيان الخطاب و نور قلوبنا من لوامع دروس الاحكام...»
انجام (جلد دوم): «... عليه اي على المذكور المدلول عليه بالفعل و على تصنيف الكتاب و ان كان اسمه مؤثماً... آخر كلام المصنف و نحن نحمد الله تعالى على توفيقه»

نسخ جلی، محمد نبی بن اسماعیل نوری دینائی، ۱۲۷۲ ق، واقف محمد نبی با تولیت خود در ۱۲۷۲ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای ساده.
۱۸۵ برگ، ۲۴ سطر، ۳۱×۲۱ سانتی‌متر، [شماره ۴۸]

* نسخه شماره ۴۹، ۱۷۶ و ۱۷۷ کامل است و هر دو جلد را در بردارد.

نسخ - نستعلیق، حسن بن محمد رفیع کلارستانی در صفر ۱۲۷۴ ق (جلد اول) و ۱۲۷۲ ق (جلد دوم)، (شماره ۴۹)، بی کا، بی تا (شماره‌های ۱۷۶ و ۱۷۷) عناوین و خطوط شنگرف، جلد گالینگور سرخ.

۲۸۵ برگ، سطور مختلف، ۳۵×۲۲ سانتی متر، [شماره ۴۹، ۱۷۶ و ۱۷۷]

* نسخه‌های شماره ۵۰، ۵۸، ۷۷ و ۸۲ جلد دوم از کتاب را در بردارد.

نسخ، موسی بن نادعلی حوزی، ۱۲۴۹ ق، واقف نرگس بانو با تولیت محمد سعید ۱۲۶۵ ق (شماره ۵۰)، محمد امین بن محمد حاجی حسینی استرآبادی، ۱۰۹۲ ق (شماره ۵۸)، بی کا و بی تا (شماره ۷۷)، محمد ابراهیم بن محمد حسین، رجب ۱۲۳۲ ق با تملک ملا احمد بن ملا محمد شریف نوری در برگ اول (شماره ۸۲)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج بزرگ و باسر.

۲۱۰ برگ، ۱۹ تا ۲۱ سطر، ۳۴×۲۱ سانتی متر، [شماره ۵۰، ۵۸، ۷۷، ۸۲]

* نسخه‌های شماره ۵۱، ۶۰، ۶۷، ۷۱ و ۷۲ کامل و جلد اول کتاب را در بردارد.

نسخ - نستعلیق، یحیی بن عبدالله قزوینی ساکن ساری، رجب ۱۲۳۸ ق (شماره ۵۱)، محمد امین بن محمد حاجی حسینی استرآبادی، رجب ۱۰۸۹ ق (شماره ۶۰)، سید مراد بن محمد نبی قارنی، ۱۱۰۷ ق با تملک علیرضا بن میرزا ابوالحسن سرکشیک خامس آستانه مقدسه در ۱۲۹۰ ق (شماره ۶۷)، محمد حسین بن ملا محمد رودشتینی من بلوک دار السلطنه اصفهان (شماره ۷۱)، شکرالله بن عبدالله مازندرانی نوری، ۱۲۵۸ ق (شماره ۷۲)، در هامش نسخه‌ها تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج.

۲۱۵ برگ، سطور مختلف، قطع‌ها مختلف، [شماره ۵۱، ۶۰، ۶۷، ۷۱ و ۷۲]

* نسخه شماره ۷۸ و ۷۹ از انتها افتادگی دارد.

نسخ، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، جلد گالینگور سرخ.

۳۱۰ برگ، ۱۹ سطر، ۲۹×۲۰ سانتی متر، [شماره ۷۸ و ۷۹]

* نسخه شماره ۸۰ جلد اول و کامل است.

نسخ، رضی بن محمد شفیع جرفادقانی، ۱۰۱۹ ق، واقف مشهدی محمد با تولیت سید صالح معروف به سید آقا در ۱۲۹۹ ق با مهر مربع با سجع «علی مع الحق و الحق مع علی»، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۲۵ برگ، ۲۷ سطر، ۲۹×۱۸ سانتی متر، [شماره ۸۰]

روضه الصفا فی سیره الانبیاء و الملوک و الخلفاء (تاریخ - فارسی)

محمد بن خاوند شاه بن محمود خوارزمشاهی - میرخواند - ، - ۹۰۳ ق
تاریخ مفصل و عمومی از ابتدای خلقت تا عصر مؤلف که در یک مقدمه و هشت جلد و یک خاتمه (جلد هفتم و خاتمه توسط خواند میر نوّه مؤلف) تنظیم شده است.
[الذریعه ۲۹۶:۱۱ - مرعشی ۴:۷ - مجلس - ۲۵۷:۶ و ۴۴۱:۲۵ - نسخه‌های خطی فارسی ۴۱۵۳:۶ - مشار فارسی: ۲۷۰۶]

نسخه حاضر جلد اول و کامل می‌باشد و تنها چند برگ از ابتدا و انتها افتاده است.
آغاز: «... مقدمه، بر هوشمندان صاحب خبرت پوشیده نماند که علم تواریخ متضمن فوائد بسیار است و ایراد مجموع آنها موجب اطناب و اکثار اما بحکم ما لایدرک کله...»
نستعلیق، بی‌ک، بی‌تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه‌نویسی شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.
۲۲۵ برگ، ۲۵ سطر، ۱۸×۳۰ سانتی‌متر، [شماره ۱۳۶]

ریاض الفتیان فی شرح نصاب الصبیان (لغت - فارسی)

ابن حسام، نظام الدین بن کمال بن جمال بن حسام هروی، قرن ۸
شرحی گزارش گونه از «نصاب الصبیان» ابونصر فراهی هروی (۶۴۰ ق) است که در بین سالهای ۷۳۷ تا ۷۹۰ ق نگاشته است.
[الذریعه ۳۳۳:۱۱ - نسخه‌های خطی فارسی ۱۹۸۶:۳ - کشف الظنون ۱۹۵۴:۲ - دانشگاه تهران ۳۳۶۳:۱۳]

آغاز: «سپاس بی‌قیاس مرقادری را که اساس حیوة اناس را بر معرفت نهاد و صلوات بر پیغمبر را که خاتم رسل انبیاست و بعد بدانکه نصاب صبیان نسخه پسندیده و...»
انجام: «...بمعنی المفعول فی العلوق من باب علم یعنی آویختن و علیقه توبره است و هر که را از برای کاری فرستد.»

نستعلیق، بی‌ک، صفر ۱۲۵۴ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه.
۱۲۵ برگ، ۱۶ سطر، ۱۱×۱۷ سانتی‌متر، [شماره ۵۳۲]

رياض المسائل فى تحقيق الاحكام بالدلائل (= شرح كبير) (فقه - عربى)

سيد على بن محمد على حائرى طباطبائى، ۱۱۶۱ - ۱۲۳۱ ق
شرح مزجى معروف بر كتاب «مختصر النافع» محقق حلى (۶۷۶ ق) است كه در
مقابل شرح مختصر «مختصر النافع» از همين مؤلف «شرح كبير» نيز ناميده مى شود.
[الذريعه ۱۱: ۳۳۶ - مرعشى ۶: ۲۸۱ - مجلس ۱۵: ۱۸ و ۲۵: ۳۵۶ - امام صادق قزوین
۱: ۱۴۱ - مشار عربى: ۵۰۱]

* نسخه شماره ۴۴ كامل است.

نسخ، هادى استرآبادى، ۱۲۴۲ ق، جلد تيماج سياه با ترنج باسر.
۱۹۵ برگ، ۳۲ سطر، ۲۱×۳۰ سانتى متر، [شماره ۴۴]

* نسخه شماره ۴۵ كامل است و از كتاب التجارة تا كتاب اللعان را در بردارد.

نسخ، ابوالقاسم بن ملاعلى الريزى، ۱۲۵۹ ق، واقف اسماعيل ناظرى در ۱۲۶۳ ق با مهر
بيضوى با سجع «عبد الخاطى على رضا»، عناوين و خطوط شنگرف، جلد تيماج سياه با
ترنج بزرگ.
۱۹۲ برگ، ۲۹ سطر، ۲۰×۳۰ سانتى متر، [شماره ۴۵]

* نسخه شماره ۴۶ جلد پنجم و كامل مى باشد.

نسخ، بى كا، بى تا، واقف اسماعيل ناظرى در ۱۲۶۳ ق با مهر بيضوى با سجع «عبد
الخطاطى على رضا» عناوين و خطوط شنگرف، جلد تيماج سياه با ترنج بزرگ و باسر.
۲۱۲ برگ، ۲۹ سطر، ۲۰×۳۰ سانتى متر، [شماره ۴۶]

* نسخه شماره ۴۷ كامل از كتاب زكوة تا جهاد را در بردارد.

نسخ، بى كا، بى تا، واقف اسماعيل ناظرى من جمله قراءه كلارستاق در ربيع الثانى ۱۲۶۳ ق
با مهر بيضوى با سجع «عبد الخاطى على رضا» عناوين و خطوط شنگرف، جلد تيماج
سياه با ترنج بزرگ و باسر.
۱۸۵ برگ، ۳۰ سطر، ۲۱×۳۱ سانتى متر، [شماره ۴۷]

* نسخه شماره ۱۶۳ از ابتداى كتاب صلوة تا صلوة مسافر ادامه دارد.

نسخ، عبدالله بن ابوالحسن بن محمد علی نوری، ۱۲۵۶ ق، واقف بانو شهربانو در ۱۲۶۳ ق با مهر بیضوی با سجع «عبدہ الخاطی علی رضا»، عناونی و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه با ترنج زیبا.
۱۹۵ برگ، ۲۲ سطر، ۱۵×۲۲ سانتی متر، [شماره ۱۶۳]

زاد المعاد

(ادعیه - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق
کتاب مفصل در آداب و اعمال سال و ادعیه در زمانهای معهود که به گفته صاحب الذریعه بالغ بر ۱۵۰۰۰ سطر می شود، مؤلف این اثر را به نام سلطان حسین صفوی در سال ۱۱۰۷ ق نگاشته است.

[الذریعه ۱۱:۱۲ - مرعشی ۴۱:۱ - مجلس ۲۷۴:۳۵ - امام صادق قزوین ۱:۱۴۴]

* نسخه شماره ۳۹، ۴۳۸، ۴۳۹ و ۴۴۰ از ابتدا افتادگی دارد.

آغاز: «الحمد لله الذي جعل العبادة وسيلة لنيل السعادة في الآخرة...»

انجام: «... این شکسته را به دعای رحمت و مغفرت یاد کنند.»

نسخ جلی، میرمحمد بن اسماعیل حسینی، بی تا، (شماره ۳۹)، عباس بن عبدالرحیم کجوری، ۱۲۳۶ ق بحسب خواهش کربلایی علی مقدس ساکن قریه فیروزکلاکجور (شماره ۴۳۸)، محمد نبی بن عبدالعلی دینائی، ۱۲۵۹ ق (شماره ۴۴۰)، واقف (شماره ۴۴۰) کاتب رساله در ۱۲۵۹ ق با مهر بیضوی با سجع «الراجی الی الله عبدالمحمد»، عناوین و علائم و ترجمه ادعیه شنگرف، صفحات مجداول مرصع، جلد روغنی زیبا.

۱۸۵ برگ، ۱۷ سطر، ۱۵×۲۱ سانتی متر، [شماره ۳۹، ۴۳۸، ۴۳۹، ۴۴۰]

* نسخه‌های شماره ۲۸۹، ۳۱۱ و ۴۴۴ یک برگ از ابتدا و چند برگ از انتها افتادگی

دارد و شماره ۴۴۴ کامل است.

نسخ جلی زیبا، بی تا، (شماره‌های ۲۸۹ و ۳۱۱)، بی تا، ۱۲۷۱ ق (شماره ۴۴۴)، صفحات مجداول مرصع، ترجمه‌های فارسی دعاها شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد روغنی نفیس.

۱۸۵ برگ، ۲۴ سطر، ۱۳×۱۹ سانتی متر، [شماره ۲۸۹، ۳۱۱، ۴۴۴]

* نسخه‌های شماره ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۴۵ و ۴۴۶ برخی از ابتدا و انتها افتادگی دارند.

نسخ، بی‌کا، بی‌تا، (شماره ۴۴۱ و ۴۴۲)، سید ابوالحسن تنکابنی، ۱۲۵۸ ق در قریه جوارده از محال دار المرزگیلان و مازندران (شماره ۴۴۳)، بی‌کا، ۱۲۴۶ ق (شماره ۴۴۶)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، واقف سکنیه خانم دختر زین‌العابدین مختاری براری در ۱۳۱۰ ق، ملا خدابخش (شماره ۴۴۶)، جلد تیماج سیاه.

۱۵۵ برگ، ۱۷ سطر، ۲۱×۱۵ سانتی‌متر، [شماره ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۴۵ و ۴۴۶]

* نسخه شماره ۵۸۰ از ابتدا افتادگی دارد.

نسخ و نستعلیق خوش، محمد رضا بن بابا خان مودب قزوینی، ۲۵ ذیحجه ۱۱۴۸ ق حسب الفرموده اخ الاعز الاكرم الاورع الاتقی كهف الجامع و العمار حاجی مولانا محمد، نسخه ارزشمند و زیباست، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.

۱۳۵ برگ، ۱۹ سطر، ۱۹×۱۴ سانتی‌متر، [شماره ۵۸۰]

زبدة الاصول

(اصول فقه - عربی)

بهاء‌الدین محمدبن حسین عاملی، ۹۵۷ - ۱۰۳۰ ق

رساله‌ای متوسط در بیان مبانی و قواعد و اصول فقه که در پنج منهج نگاشته شده و از همان اوان مورد توجه اصولیین و فضلا واقع و شروح و حواشی متعددی بدان نوشته شده است.

[الذریعه ۱۹:۱۲ - مجلس ۲۲۷:۱۱ و ۲۴۲:۲۵ - مشار عربی: ۵۰۴ - مرعشی ۱:۵۹]

آغاز: «ابھی اصل یتنی علیه الخطاب و اولی قول یتتهی الیه اولو الالباب...»

انجام: «...و الزم ما هو اقرب الی التقوی و الحمد لله علی نعمائه و الصلوة علی سید

انبیائه و اشرف اولیائه.»

نسخ، علی بن اسمعیل، رمضان ۱۲۵۷ ق، واقف شهربانو و شرف نساء ساکنین قریه میچکار از قراء کلارستاق، ۱۲۶۵ ق با مهر بیضوی با سجع «عبدہ الخاطی علی رضا»، عناوین و خطوط شنگرف، هامش صفحات اولیه تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۵۵ برگ، ۷ سطر، ۱۹×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۴۹۷]

زبدة البيان فى براهين احكام القرآن (تفسیر - عربى)

احمد بن محمد اردبیلی، - ۹۹۳ ق

تفسیر آیه‌های قرآن است به ترتیب کتابهای فقه که در آن تنها احکام وارده در شریعت از طریق قرآن به طور استدلالی بیان شده است.

[الذریعه ۱۲: ۲۱ - مشار عربی: ۶ - دایرة المعارف اسلامى ۱: ۱۲۷]

نسخه حاضر از ابتدا تا بخشی از کتاب القضا و الشهادات را در بردارد.

آغاز: «بسمله اعلم ان هیهنا فائدة لا بد قبل الشروع فى المقصود من الاشارة اليها و هی

ان المشهور بین الطلبة انه لا يجوز تفسیر القرآن بغير نص...»

انجام: «... الرابعة عشر و من اظلم ممن كتم شهادة عنده ... ای ما يوجد اظلم من كاتم

شهادة حاصلة عنده من الله او يكتتمها من الله بحيث لا يقولها عندالطلب ...»

نسخ، بی‌کا، بی‌تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخ تصحیح و تحشیه شده است،

مهر بیضوی با سجع «عبده الراجی ابوطالب» در صفحات متعددی دیده شود، جلد تیماج

قهوه‌ای.

۱۳۵ برگ، ۲۵ سطر، ۱۸×۳۰ سانتی‌متر، [شماره ۱۴۵]

الشافیه

(صرف - عربى)

ابن حاجب، ابوعمرو عثمان بن عمر مصری، - ۶۴۶ ق

رساله‌ای مختصر و مشهور در علم صرف که پس از «الكافية» مؤلف نگاشته شده و

بسیار مورد توجه ادیبان، قراء و حواشی و شروح بسیاری بدان نوشته شده است.

[مرعشى ۱: ۱۲۸ - مجلس ۱۴: ۲۴۰ و ۲۵: ۴۱۹ - كشف الظنون ۲: ۱۰۲۰ - معجم سرکیس

۱: ۷۱]

آغاز: «الحمد لله رب العالمين... اما بعد فقد سألتنى من لا يسعنى مخالفته ان الحق

بمقدمتى فى الاعراب مقدمة فى التصريف...»

انجام: «... و اما الحروف فلم يكتب منها بالياء غير على و بلى و الى و حتى.»

نسخ جلی، سلطان محمد بن خان محمد خلخالی، رمضان ۱۰۶۳ ق، عناوین و خطوط

شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۸۵ برگ، ۸ سطر، ۱۱×۱۸ سانتی‌متر، [شماره ۴۹۶]

شرايع الاسلام في مسائل الحلال و الحرام

(فقه - عربى)

نجم الدين جعفر بن حسن حلى - محقق اول -، - ۶۷۶ ق

کتاب بسیار معروف و گرانسنگ در فقه شیعه که از زمان تألیفش تا حال مطمح نظر فقها و مجتهدین بوده و شروح و حواشی و تعلیقه‌های بسیاری بر آن نوشته شده است.

[الذریعه ۴۷:۱۳ - مرعشى ۲۳۲:۱ - مجلس ۴۱۶:۲۵ - مشار عربى ۵۳۵:۴ - امام

صادق قزوین ۱:۱۴۹]

* نسخه‌های شماره ۴۳، ۵۵، ۷۳ و ۷۵ کامل است.

آغاز: «اللهم انى احمدك حمداً يقل فى انتشاره حمد كل حامد و يضمحل بانتشاره

جحد كل جاحد...»

انجام: «... لان ميراثه لهم على الاصح و حيث اتينا بما قصدناه و فينا بما وعدناه

فلنحمد الله...»

نسخ، محمد بن فخرالدين احمد انبارى، سلخ شوال ۱۰۶۳ ق (شماره ۴۳)، محمد صالح الاردكانى، ربيع الاول ۱۰۵۰ ق در دارالعباده يزد (جلد اول) و كامران بن محمد الاردكانى، ۱۰۶۲ ق (جلد دوم) (شماره ۵۵)، عبدالكريم بن حاج محمد بن عبدالكريم، جمادى الاول ۱۰۲۳ ق در دارالفضل شيراز (شماره ۷۳)، عبدالرزاق بن محمد بن عبدالله فيروز آبادى، ۲ جمادى الاول ۱۰۵۲ ق (شماره ۷۵)، تملك محمد على هزار جريبى در برگ آخر (شماره ۴۳) دیده می‌شود، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه و تصحیح شده است، جلد تیماج.

۲۰۲ برگ، سطور مختلف، اندازه‌های مختلف، [شماره ۴۳، ۵۵، ۷۳ و ۷۵]

* نسخه‌های شماره ۵۴ و ۶۸ از انتها چند برگ افتادگی دارد.

نسخ، بی‌کاء، بی‌تا، وقف در سال ۱۳۰۶ ق (شماره ۵۴)، واقف (شماره ۶۸)، حیدر علی با مهر بیضوی با سجع «عبده حیدر علی» در این شماره تملکی با مهر بیضوی با سجع «توکل علی الله عبده محمد شریف» دیده می‌شود. عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه نویسی و تصحیح شده است.

۱۶۵ برگ، ۲۳ و ۱۹ سطر، اندازه‌های مختلف، [شماره ۵۴ و ۶۸]

* نسخه‌های شماره ۶۹ و ۵۹ کامل و جلد اول را در بردارند.

نسخ، ملا بابای بالا دهی، ۱۰۵۷ ق، واقف... در جمادی الثانی ۱۲۶۵ ق (شماره ۶۹)،
 عناوین و خطوط شنگرف، نام محمد بن ملا عبدالکریم شیخ الاسلام کلارستانی با تاریخ
 ۱۲۵۸ ق در برگ آخر دیده می‌شود، (شماره ۶۹)، جلد تیماج قهوه‌ای با تریج.
 ۱۳۵ برگ، ۱۹ سطر، ۲۸×۱۸ سانتی‌متر، [شماره ۵۹ و ۶۹]

* نسخه‌های شماره ۸۱، ۸۳ و ۸۴ کامل و از ابتدا افتادگی و شماره ۷۶ از انتها افتادگی
 دارد.

نسخ، میراسدالله بن میرمحمد رضا نمدی (قریه مس قراء دابو)، ۲۷ ذیحجه ۱۲۲۷ ق،
 (شماره ۸۱)، بی کا، بی تا، (شماره ۷۶)، بی کا، ۲۹ شوال ۱۰۸۶ ق (شماره ۸۳)، بی کا،
 ۱۲۳۰ ق (شماره ۸۴)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.
 اوراق مختلف، سطور مختلف، اندازه‌های مختلف، [شماره ۸۱، ۸۳، ۸۴ و ۷۶]

* نسخه‌های شماره ۱۱۸ کامل و ۱۷۳، ۱۷۴ و ۱۷۵ از انتها افتادگی دارند.

نسخ، ولیجان بن آقا جان بیگ زماندار مازندرانی در بلدة طیه مشهد (شماره ۱۱۸)، بی کا،
 بی تا، (شماره‌های ۱۷۳ و ۱۷۴ و ۱۷۵) عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.
 ۱۴۵ برگ، سطور مختلف، اندازه‌های مختلف، [شماره‌های ۱۱۸، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵]

شرح الفیه ابن مالک

(نحو - عربی)

ابن عقیل، بهاء‌الدین عبدالله بن عبدالرحمن آمدی مصری، - ۷۶۹ ق
 شرح مختصر و معروفی بر الفیه ابن مالک اندلسی (۶۷۲ ق) که در آن به شرح و تفسیر
 مشکلات و مبهمات لفظی و معنوی متن پرداخته شده است.

[مجلسی ۲۴۹:۲۶ - الفبائی آستان قدس: ۳۲۴ - مشار عربی: ۵۴۱ - معجم سرکیس

[۱۸۷:۱]

آغاز: «بسمله قال محمد هو ابن مالک... و کلمة بها کلام قد یؤم الکلام المصطلح علیه
 عند النحویین عبارة عن اللفظ المفید فائدة یحسن السکوت علیها...»

انجام: «... فانه یجب فکه نحو احببت بزید الی و اشدد بیاض و جهد الثانی حلم فانهم

التزموا ادغامه باجماع.»

نسخ، ابوالقاسم بن یوسف بن علی اکبر کلارستانی، ۱۳۰۰ ق، طهران مدرسه امّ السلطان ناصرالدین شاه، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۵۱ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۷ سانتی‌متر، [شماره ۴۰۳]

شرح ال‌نم‌و‌ج

(نحو - عربی)

جمال‌الدین محمد بن عبدالغنی اردبیلی، - ۶۴۷ ق

شرح معروفی است با عناوین «قال - اقول» بر کتاب «ال‌نم‌و‌ج» جارا لله زمخشری (۵۳۸ ق) که به نام «علاء‌الدین احمد بن عماد‌الدین مفضل کاشی» تقدیم شده است.
[الذریعه: ۱۳: ۱۱۵ - مسجد اعظم: ۲۳۷ - آستان قدس ۱۲: ۱۳۱ - الفبائی آستان قدس: ۳۲۵]

* نسخه شماره ۱۵۳ کامل است.

آغاز: «الحمد لله الذي جعل العربية مفتاح البيان و صيرها آلة يحترز بها عن الخطاء في اللسان و قوم بسببها المنطق الذي هو مميّز الانسان و ...»
انجام: «... و ذلك لانه شأن اسس على الاستعداد و اني يتيسر الترقى فيه الالمن ابتلى بشر صحبته الاضداد عصمنا الله... بلطفه كيد نحورهم.»

نسخ، علی پناه بن اسماعیل کلارستانی، ۱۲۴۸ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه.
۱۶۵ برگ، ۱۱ سطر، ۱۶×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۱۵۳]

* نسخه‌های شماره ۳۷۴ و ۳۷۵ کامل هستند.

نستعلیق، بی‌کا، ۱۲۳۷ ق (شماره ۳۷۴)، بی‌کا، ۱۲۴۵ ق (شماره ۳۷۵)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.

۱۳۵ برگ، ۱۲ سطر، ۱۷×۱۰ سانتی‌متر، [شماره ۳۷۴ و ۳۷۵]

* نسخه‌های شماره ۶۰۰ و ۶۸۲ کامل است.

نستعلیق، بی‌کا، ربیع الاول ۱۱۹۴ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح شده است، مهر بیضوی با سجع «محمد شفیع الحسینی» در برگ اول دیده می‌شود، جلد تیماج قهوه‌ای.

۹۵ برگ، ۱۶ سطر، ۱۶×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۶۰۰ و ۶۸۲]

شرح باب حادی عشر

(اعتقادات - فارسی)

ناشناخته

رساله مفصل در شرح و ترجمه کتاب «الباب الحادی عشر» اثر علامه حلی (۷۲۶ ق) که در چند باب و هر باب در چند فصل تنظیم شده است.

نسخه حاضر از ابتدا افتادگی دارد.

آغاز: «تذنیب بدانکه خلافست میان علما در اینکه معرفت اصول دین بدلیل می‌باید حاصل شود یا تقلید کافی است و جناب شیخ الاسلام و المسلمین شیخ بهاء‌الدین محمد رحمه الله در زبده الاصول...»

انجام: «تمام شد آنچه در این شرح مطلوب بود... بوحدانیت تو و رسالت پیغمبر تو و خلافت اولیاء تو معترفم بر بیچارگی من در روز در ماندگی تم»

نسخ زیبا، محمد تقی بن حاجی ابول بهبهانی، شانزدهم ربیع الثانی ۱۲۵۷ ق، مالک کتاب و استکتاب‌کننده حسین بن محمد باقر بهبهانی، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه.

۱۶۵ برگ، ۱۴ سطر، ۱۵×۲۲ سانتی‌متر، [شماره ۲۱۸]

شرح بیست باب

(هیئت - فارسی)

مظفر بن محمد قاسم گنابادی، - زنده ۱۰۲۴ ق

شرح مفصل و دقیقی است بر «بیست باب» نظام‌الدین عبدالعلی بیرجندی (۹۳۴ ق) که در علم معرفت تقویم نگاشته شده و در سال ۱۰۰۵ ق و با نام شاه عباس اول (۹۹۵ - ۱۰۳۷ ق) پایان یافته است.

[الذریعه ۱۳:۱۳۱ - مرعشی (شماره ۶۹۲۹) - نسخه‌های خطی فارسی ۱:۳۱۴ - دانشگاه تهران ۴:۹۰۵ - آستان قدس ۱۰:۶۸]

آغاز: «بسمله، حمد و ثنای بی ریب و ریا قدیری را سزاست که کلک صنعت او اوراق افلاک را بر مقتضای انا زینا السماء الدنيا بزینة الکواکب بارقام ثوابت و...»

انجام: «...اینقدر که مصنف ایراد نموده و ما الحاق کردیم در معرفت اختیارات این کافیسست و زیاده از این بتطویل می انجامد والله خیر الواقفین تمت عبارة المصنف...»
نستعلیق شکسته زیبا، بی کاه، ۱۲۳۵ ق، عناوین و خطوط و علائم و اشکال شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، مهر بیضوی واقف با سجع «عبدہ الراجی حیدر علی» در برگ اول آمده است، جلد تیماج سیاه.
۱۶۹ برگ، ۱۶ سطر، ۱۳×۱۸ سانتی متر، [شماره ۳۵۸]

شرح تجرید الاعتقاد (کلام - عربی)

علاءالدین علی بن محمد قوشچی، - ۸۷۹ق
شرح مزجی مفصلی بر «تجرید الاعتقاد» خواجه نصیرالدین طوسی (۶۷۲ق) که به نام «ابوسعید گورکانی» در سال ۸۷۳ ق تألیف شده است، مؤلف که خود از اعظام اهل سنت است سعی بسیاری در نقد و رد آراء و نظرات کلامی شیعی بکار برده است.
[مرعشی ۵۱:۳ - امام صادق قزوین ۱:۱۵۲ - مسجد اعظم: ۲۳۹ - آستان قدس ۱۱: ۱۸۶ - ۱۸۷]

* نسخه شماره ۲۴۴ از ابتدا افتادگی دارد و بخش جواهر و اعراض را در بردارد.
آغاز: «و کذا الحال و العرض و قد مرّ ان العرض هو الحال فی الموضوع و الحال قدیکون لا فی موضوع کالصورة فالحال اعم مطلقاً...»
انجام: «... بل سترها و یکرد اظهارها ثم انه فرض کفایتہ لا فرض عین فاذا قام به قوم سقط عن الآخرين و اذا ظن کل طایفة انه لم یقم به الآخر اثم الكل بترکه تمت.»

نسخ معرب کهن، حسین بن محمد، چهارشنبه ۲۲ ربیع الثانی ۸۹۴ ق، در دارالسلطنه شیراز در مدرسه دارالصفاء سلطانی (مدرسه امیر بن ابراهیم سلطان)، نسخه عتیق و نفیس و ارزشمند، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش صفحات نسخه تصحیح و تحشیه بسیار دیده می شود، مهر بزرگ بیضوی با سجع «افوض امری الی الله الغنی عبدالحسین الحسینی» در برگ آخر دیده می شود، جلد تیماج سیاه.
۱۸۵ برگ، ۲۸ سطر، ۱۳×۲۳ سانتی متر، [شماره ۲۴۴]

* نسخه شماره ۲۴۷ کامل و مبحث جواهر و اعراض را در بردارد.

آغاز: «المقصد الثانی فی الجواهر و الاعراض و فیه فصول الاول فی الجواهر قدم
مباحثها علی مباحث الاعراض...»

نستعلیق نازیبا، بی کا، ۱۲۴۵ ق، عناوین و خطوط شنگرف، مهر بیضوی با سجع «عبده
الراجی الخاطی محمد» در برگ اول دیده می‌شود، جلد تیماج.
۱۲۵ برگ، ۱۹ سطر، ۲۷×۱۵ سانتی‌متر، [شماره ۲۴۷]

* نسخه شماره ۲۴۸ (جلد دوم) و از ابتدا افتادگی دارد.

نستعلیق کهن و جدید، محمد علی بن ملاکل بابا نوری، رمضان ۱۲۴۴ ق (بخش نو نویسی
شده)، بخش اعظم نسخه نو نویسی شده و قسمت کوتاه اول کهن و عتیق و حدود قرن ۹
قمری تعلق دارد، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش صفحات کهن تحشیه شده است.
۱۶۵ برگ، ۲۰ سطر، ۲۳×۱۳ سانتی‌متر، [شماره ۲۴۸]

* نسخه شماره ۲۴۹ کامل و مباحث جواهر و اعراض کتاب را در بر دارد.

نستعلیق، ابراهیم بن بهادر ملقب به آقا بابا کجوری پنچکرستاقی ایلواشمی، ۱۲۲۲ ق،
واقف زهرا بانو دختر ملا ابراهیم، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج
سوخت باسر.
۱۴۵ برگ، ۲۱ سطر، ۲۷×۱۴ سانتی‌متر، [شماره ۲۴۹]

* نسخه‌های شماره ۴۱۷ (المقصد الثانی فی الجواهر و الاعراض) و ۴۱۸ (المقصد
الثالث فی اثبات الصانع و...) کامل می‌باشد.

نستعلیق، بی کا، قرن ۱۰ ق (شماره ۴۱۷)، محمد حسین بن محمد محسن مشهور به تاج،
۱۱۲۸ ق (شماره ۴۱۸)، واقف شهربانو و شرف نساء ۱۲۶۵ ق با مهر بیضوی با سجع
«عبده الخاطی علی رضا» (شماره ۴۱۸)، یک سوم از شماره ۴۱۷ نو نویسی شده است،
عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه و تصحیح شده است، جلد تیماج.
صفحات مختلف، سطور مختلف، اندازه‌های مختلف، [شماره ۴۱۷ و ۴۱۸]

شرح التصریف

(صرف - عربی)

سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی، ۷۱۹ - ۷۹۳ ق

شرحی معروف و مفصل بر کتاب «العزّی فی التصریف» نگاشته عبدالوهاب بن

ابراهیم زنجانی (۶۶۰ ق) که در شهر «فریومد» در سال ۷۳۸ ق در نوزده سالگی مؤلف پایان یافته است.

[مرعشی ۱۳۶:۱ - امام صادق قزوین ۳۳۶:۱ - مجلس ۴۸۹:۳۸ - آستان قدس ۱۴۰:۱۲]
* نسخه شماره ۳۴۸، ۳۵۰، ۳۵۱ و ۳۵۲ کامل هستند.

آغاز: «ان اروی زهر تخرج فی ریاض الکلام من الاکمام و ابهی خبر یحاک ببنان البیان و اسنان الاقلام...»

انجام: «... وانطلاقة واحدة للمرمة و حسنة او قبيحة و نحوها لنوع و كذلك البواقی.»

نسخ، عبدالرحیم دونایی نوری، محمد قلی بن ظهیر تنکابنی، ۱۲۶۶ ق، «در مدرسه العلامة انعام ذوالعز و الاحترام استاد مکرم و قبله گاه معظم اعنی آقای آقا محسن آقا»، شعبان ۱۲۲۵ ق، خطوط و عناوین شنکرف، در هامش نسخه تحشیه بسیار آمده است.
۱۲۱ برگ، ۱۳ سطر، ۱۶×۲۱ سانتی متر، [شماره ۳۴۸، ۳۵۰، ۳۵۱ و ۳۵۲]

* نسخه‌های شماره ۶۰۵، ۴۸۳، ۴۹۰ و ۴۹۱ کامل و ۵۲۸ ناقص می‌باشند.

نستعلیق، محمد تقی، ۱۳۲۸ ق بخواشش شیخ ابوطالب (شماره ۶۰۵)، ابراهیم بن محمد صالح بیگک لواسانی، ۱۲۲۷ ق (شماره ۴۸۳)، محمد تقی بن... علی، ۱۲۴۱ ق (شماره ۴۹۰)، بختیار ارجمندی، ۱۲۸۳ ق (شماره ۴۹۱)، بی‌ک، بی‌تا، (شماره ۵۲۸)، جلدها تیماج سطور و اندازه‌های مختلف، [شماره‌های ۶۰۵، ۴۸۳، ۴۹۰، ۴۹۱ و ۵۲۸]

شرح تهذیب المنطق

(منطق - فارسی)

جمال الدین محمد بن محمود حسینی شهرستانی، قرن ۱۰

رساله‌ای متوسط در ترجمه و شرح مزجی، کتاب «تهذیب المنطق» نوشته سعد الدین مسعود تفتازانی (۷۹۳ ق) که در زمان تحصیل آن را نگاشته است، به گزارش استاد احمد منزوی این رساله جز در نام نگارنده درست با شرح فارسی تهذیب «ملا عبدالله یزدی» برابر است و بدین جهت مرحوم شیخ آقا بزرگ در «الذریعه» ترجیح داده آن را ترجمه حاشیه ملاعبدالله یزدی بداند.

[مرعشی ۱۴:۱۶۳ - الذریعه ۳:۱۶۴ - مشار فارسی: ۱۰۱۳ - فهرست نسخه‌های

فارسی ۱۴۹۹:۲]

* نسخه شماره ۴۶۴ کامل است

آغاز: «سپاس بیحد و قیاس حکیمی را سزد که زبان را منطق فصیح و دلرا طریق تصور حق و تصدیق صحیح کرامت فرمود و درود نا معدود سیدی را...»
انجام: «... واصل شود بمطلق صدق بطریق حق و هذا بالمقاصد اشبه یعنی آنچه مذکور شد در ثامن از رووس ثمانیه بمقاصد اشبه است و این ظاهر شد از بیان مذکور.»

نسخ، محمد علی بن ابراهیم، شعبان المعظم ۱۲۶۱ ق، خطوط شنگرف، در هامش برخی صفحات تحشیه شده است، تملک حیب الله کلارستاقی در ۱۳۲۹ ق در برگ اول آمده است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۱۵ برگ، ۱۵ سطر، ۱۵×۱۰ سانتی متر، [شماره ۴۶۴]

* نسخه شماره ۴۷۶ کامل می‌باشد.

نستعلیق جلی، بی‌کا، بی‌تا، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه.

۱۲۵ برگ، ۱۶ سطر، ۱۸×۱۲ سانتی متر، [شماره ۴۷۶]

شرح تهذیب المنطق

(منطق - فارسی)

نجم الدین عبدالله بن شهاب الدین یزدی، - ۹۸۱ ق

شرحی مبسوط بر «تهذیب المنطق» سعدالدین تفتازانی (۷۹۲ ق) که به حل مشکلات و مبهمات لفظی و معنوی متن پرداخته است، این شرح جز در نام شارح با شرح پیشین (شهرستانی) فرقی ندارد و آغاز و انجام هر دو - جز در نام شارح - یکی است. در فهرست نسخه‌های خطی فارسی شرح تهذیب دیگری که به «عنایت الله هندی» نسبت دارد موجود است که آغازش با این شرح یکسان است، یکسان بودن آغاز و انجام و حتی متن شرح یزدی و شهرستانی بسیاری را سردرگم کرده است، برخی نسخه‌ها در آغاز خطبه به نام یزدی و برخی نسخه‌ها به نام شهرستانی و یکی دو نسخه به نام عنایت الله هندی است، نسخه‌های ذیل در این کتابخانه به نام «عبدالله یزدی» است.

[الذریعه ۱۳:۱۶۱ - مولفین مشار ۳:۹۵۷ - نسخه‌های خطی فارسی ۲:۱۴۹۸ - آستان

قدس ۱۱:۴۷۷]

* نسخه شماره ۵۹۳ کامل است.

آغاز: «سپاس بیحد و قیاس حکیمی را سزد که زبان را منطق فصیح و دل را طریق حق و تصدیق صحیح کرامت فرمود و درود نا معدود... در اثنای اشتغال بتحصيل منطق تهذیب بمقتضی العلم صید و الكتابة قید... الحمد حمد در نعت و صفیست جمیل اختیاری بر جهت تعظیم و تبجیل نه بطریق سخریه و استهزاء و در اصطلاح فعلیست که دال باشد بر تعظیم منعم از آن جهت که منعم است خواه انعامش بحامد رسیده...»
انجام: «... تا آنکه اصل شود بمطلق صدق بطریق حق و هذا بالمقاصد اشبه یعنی آنچه مذکور شد در ثامن از دروس ثمانیه بمقاصد اشبه است و این ظاهر شد از بیان مذکور تم.»

نستعلیق، ابوالقاسم بن محمد یوسف کلارستانی من جماعة السیار، ۱۳۰۴ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۵۵ برگ، ۱۹ سطر، ۱۸×۱۱ سانتی متر، [شماره ۵۹۳]

* نسخه شماره ۵۹۴ کامل است.

نستعلیق، محمود استرآبادی، بی تا، واقف محمد طالب بن محمد یوسف تملک محمد یوسف امیری کله کلانی من بلوک کچارستاق در برگ آخر آمده است، نسخه قدیمی و ارزشمند است، در هامش نسخه تصحیح شده است.

۹۲ برگ، ۱۹ سطر، ۲۰×۱۳ سانتی متر، [شماره ۵۹۴]

* نسخه شماره ۵۹۹ کامل است.

نستعلیق، آقا بابایی ملا مرحوم، ۱۲۳۹ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه.

۱۴۵ برگ، ۱۳ سطر، ۲۲×۱۶ سانتی متر، [شماره ۵۹۹]

(حساب - عربی)

شرح خلاصه الحساب

جواد بن سعدالله بن جواد کاظمی عاملی، قرن ۱۱

مؤلف که از اکابر شاگردان شیخ بهایی (۱۰۳۱ ق) است کتاب «خلاصه الحساب»

استاد مزبورش را شرح و تفسیر نموده و مشکلات لفظی آن را برطرف نموده است.

[الذریعه ۱۳:۲۲۸ - الفبائی آستان قدس: ۳۳۶ - نمازی خوی: ۲۸۶ (با نام قوانین الحساب فی شرح خلاصة الحساب که البته جایی نیامده است) - ملی تهران ۱۰:۲۷۸] نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «بسمله و به نستعین، الحمد لله الواحد العظیم و الفرد القدیم الذی یقصر...»
انجام: «...والصلوة علی من لاتبی بعده و آله الابرار الحجج الاطهار.»

نستعلیق، بی کا، بی تا، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۳۵ برگ، ۱۴ سطر، ۱۵×۲۰ سانتی متر، [شماره ۳۵۷]

شرح زیارة الجامعة

(شرح دعا - عربی)

محمد تقی بن مقصود علی مجلسی اصفهانی، - ۱۰۷۰ ق

شرح بسیار مبسوط و مفصلی است که بر زیارت وارده از امام هادی (ع) معروف به «زیارة الجامعة الكبيرة» نگاشته شده و بالغ بر چهار جلد می شود بگزارش مرحوم صاحب الذریعه بنظر می رسد که این کتاب خود شرح مستقل و جداگانه‌ای بر این زیارت باشد و در عین حال احتمال دارد بخشی از شرح من لا یحضره الفقیه معروف به «روضة المتقین» باشد چنانچه مقدمه و دیباچه آغاز نسخه نیز این معنی را تقویت می کند.

[الذریعه ۱۳:۳۰۵]

نسخه حاضر جلد اول از کتاب و کامل می باشد.

آغاز: «اعلم ان الشیخ التقی العارف الشیخ محمد تقی مُذ ذکر فی شرحه علی الفقیه [...] فی فضل هذه زیارة... قال (ع) السلام علیکم یا اهل بیت النبوة انما اتی بعد الوصول الی هذا المكان...»

انجام: «...وله السبق و به الشرف و هو قول علی (ع) فی هذه الخطبة بعد ذلك الکلام... و سماهم الی رتبته و جعلهم الدعاة بالحق الیه و... بالارشاد یقرن قرن...»

نستعلیق شکسته، بی کا، بی تا، در هامش نسخه تحشیه شده است، نسخه نفیس و ارزشمند

است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۴۵ برگ، ۲۱ سطر، ۱۲×۱۸ سانتی متر، [شماره ۴۳۵]

شرح شرایع الاسلام

(فقه - عربی)

محمد علی شریعتمدار نشتائی تنکابنی، - پیش از ۱۳۲۰ ق رساله‌ای مفصل در شرح «شرایع الاسلام» محقق حلی (۶۷۶ ق) که به صورت «قال - اقول» تنظیم و در آن به شرح مشکلات و حل مبهمات لفظی متن پرداخته شده است.

[نقباء البشر: ۴: ۱۲۹۷]

نسخه حاضر کامل و از ابتدای عقد البیع تا بحث بیع الکافر ادامه دارد. آغاز: «قال المحقق اعلی الله مقامه فی الشرایع الفصل الثانی فی عقد البیع و شروطه و آدابه... اقول العقد فی اللغة هو الشد نقیض الحل كما عن القاموس...» انجام: «...قال الاستاذ دام ظلّه العالی ان النسبة بین ادلة... علی البیع کالدلة نفی السبیل و امثالها... عموم من وجه و الترجیح لادلة... اقول الذی اختاره دام ظلّه قوی متین.»

نسخ، مؤلف، بی ک، واقف ورثه مؤلف با تولیت ولد ارشد به نام آقا نجفی در ذیحجه ۱۳۲۹ ق، جلد تیماج سرخ.

۲۲۰ برگ، ۱۹ سطر، ۱۳×۱۹ سانتی متر، [شماره ۱۸۱]

شرح صرف میر

(صرف - فارسی)

ناشناخته

شرح بسیار مفصل فارسی بر «صرف میر» نگاشته میر سید شریف جرجانی (۸۱۶ ق) است که در آن شرح و بسط نظرات ادبی مؤلف پرداخته و آن را با اقوال دیگران و امثال بسیار تشریح کرده است.

آغاز: «احمد و اصلی علی احمده و آله اما بعد پس... عارضم شدم اینکه شرح نمایم بر مقدمه سید شریف در تصریف و بسط و پهن نمایم در شرحش همچنانکه...» انجام: «... و از این جهت است که لازم دانستند در آخر او فتح را و سندکر ان شاء الله و جوه ادغام متقاربی المنخرج فی بابہ المفصل، تمت»

نستعلیق، مؤلف، ۱۲۹۵ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۶۵ برگ، ۱۲ سطر، ۱۱×۱۸ سانتی متر، [شماره ۴۹۳]

(صرف - فارسی)

شرح صرف میر

ناشناخته

رساله‌ای متوسط در شرح «صرف میر» اثر میر سید شریف جرجانی (۸۱۶ ق) که در آن مشکلات و مبهمات متن صرف میر برطرف شده است، این رساله غیر از رساله پیشین است.

نسخه حاضر از ابتدا افتادگی دارد.

آغاز: «... ایدک الله تعالی بدانکه اید فعل ماضی است و از و معنی مضارع است زیرا که ایدک الله دعاست و هر ماضی که در معرض دعا واقع شود بمعنی مضارع می‌باشد...»
نستعلیق، بی‌کاء، محرم ۱۲۲۱ ق، در هامش برخی صفحات تحشیه شده است، جلد تیماج. ۱۳۵ برگ، ۱۲ سطر، ۱۷×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۴۹۴]

(نحو - فارسی)

شرح عوامل ملامحسن

محمدبن سلیمان طبیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

شرح مزجی مختصری است بر «عوامل المائة» نگاشته «محسن بن محمد طاهر قزوینی» (قرن ۱۲) که در آن بیشتر به توضیح و ترجمه مطالب متن پرداخته شده است.

[الذریعه ۳۷۲:۱۳ - مرعشی ۳۶:۱۴ - آستان قدس ۱۹۴:۱۲]

نسخه حاضر از ابتدا دیباچه را ندارد.

آغاز: «احمدک یا من یرفع صالح العمل یعنی ستایش می‌کنم تو را ای آنچنان کسی که بلند می‌کند عمل نیکو را و عدول از کاف...»

انجام: «...لیوم لاینفع مال و لابنون در روزی که نفع ندارد مال و اولاد درو لمثل هذا فلیعمل العاملون.»

نستعلیق، علیرضا آملی بردکمون، ۱۳۰۴ ق، در مدرسه سنگ تجین، خطوط و عناوین شگرف، جلد مقوا.

۴۱ برگ، ۱۷ سطر، ۱۸×۱۲ سانتی‌متر، [شماره ۳۳۴]

شرح عوامل ملامحسن

(نحو - فارسی)

ناشناخته

رساله‌ای متوسط در شرح «عوامل المائة» اثر «محسن بن محمد طاهر قزوینی طالقانی» (قرن ۱۲) که در آن به بسط و توضیح مشکلات متن پرداخته شده است، این رساله غیر از رساله پیشین است.

آغاز: «بسمله یعنی ابتدا می‌کنم به نام خدائیکه رحمن است و روزی دهنده خلقانست در دنیا و این صفت دارد رحیم است یعنی بخشنده مومنان است...»

نسخ - نستعلیق، هدایت بن حسینقلی کلاکر، ۱۲۴۶ ق، در هامش نسخه تحشیه بسیار آمده

است، جلد تیماج سیاه.

۱۵۵ برگ، سطور مختلف، ۱۷×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۵۳۸]

شرح فوائد الصمدية

(نحو - فارسی)

محمدبن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

رساله‌ای متوسط در ترجمه و شرح فارسی کتاب «فوائد الصمدية» نگاشته شیخ بهاء‌الدین محمد عاملی (۱۰۳۱ ق) است که به فرزند مؤلف «میرزا سلیمان» تقدیم شده است، مؤلف رساله را در یازده روز نگاشته است.

[الذریعه ۳۶۳:۱۳ - امام صادق قزوین ۱:۱۶۰ - نسخه‌های خطی فارسی ۳:۲۰۶۵ -

دانشگاه تهران ۱۳:۳۱۵۶]

* نسخه شماره ۲۵۰ از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «پس از ستودن ذات احدیت و درود فرستادن بر روان مرکز دایره نبوت و آل و عترت چنین گوید بنده شرمسار جانی... که چون فرزند دل‌بند و نور چشم ارجمندی...»
انجام: «...و این از عین و برکت چهارده معصوم و از عمر خودم الی الان که سی و سه سال از عمرم می‌گذرد قریب به شصت تألیف نمودم به جهت ترغیب متدینین.»

نستعلیق نازیبا، بی‌ک، بی‌تا، جلد تیماج.

۴۲ برگ، ۱۷ سطر، ۲۲×۱۷ سانتی‌متر، [شماره ۲۵۰]

* نسخه‌های شماره ۲۷۹ و ۶۹۴ کامل است.

شکسته نستعلیق، بی‌کا، ۱۳۰۱ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.
۶۵ برگ، ۱۵ سطر، ۲۱×۱۷ سانتی‌متر، [شماره ۲۷۹ و ۶۹۴]

* نسخه‌های شماره ۵۲۴ کامل و ۵۲۵ از انتها افتادگی دارد.

نستعلیق، شکرالله بن حیدر خواجه وند، ۱۲۶۸ ق در مدرسه علامی فهامی آخوند ملا
علیرضا کلارستانی (شماره ۵۲۴)، بی‌کا، بی تا (شماره ۵۲۵)، عناوین و خطوط شنگرف،
جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۲۵ برگ، سطور مختلف، ۲۹×۱۸ سانتی‌متر، [شماره‌های ۵۲۴ - ۵۲۵]

شرح الفوائد الصمدية (نحو - فارسی)

علی بن حسن بلرکی، - زنده ۱۳۳۳ ق

شرح مختصر و موجز «الفوائد الصمدية» اثر شیخ بهائی (۱۰۳۰ ق) که در آن به حل
مشکلات و شرح مبهمات لفظی و معنوی متن پرداخته شده است.

[امام صادق قزوین ۱: ۳۸۱]

آغاز: «بسمله اعلم قاعدة علما این است که در ابتداء کتب بعد از ابتداء بسم الله ابتدای
بحمد می‌کنند... جواب، این بحث بحسب ظاهر سه وجه داده می‌شود...»
انجام: «... بجهت اینکه شباهت افتقاری است لاحتیاجها الی الجملة الصلة كالحرف
محتاج الیه، قوله بعد من و ما استفهام قید است از برای ذاء قوله و الجواب رفع.»

شکسته نستعلیق، مؤلف، ۲۷ ذی قعدة ۱۳۳۳ ق، در مدرسه لات محله سخت سر (رامسر
فعلی) خط خوردگی و تعجیل در نسخه بچشم می‌خورد، جلد مقوا.
۷۵ برگ، ۱۲ سطر، ۱۸×۱۲ سانتی‌متر، [شماره ۵۰۶]

شرح قطر الندی و بل الصدی (نحو - عربی)

ابن هشام، جمال‌الدین عبدالله بن یوسف انصاری، - ۷۶۲ ق

«قطر الندی و بل الصدی» رساله‌ای متوسط و معروف در ادبیات عرب است که

شروح و حواش و تعلیقات متعددی بر آن نگاشته شده است شرح حاضر اولین شرح آن است که توسط خود مؤلف بدان نوشته شده است.

[مجلس ۲۴۸:۲۵ - مرعشی ۱:۶۴ - امام صادق قزوین ۱:۱۹۷ - مسجد اعظم: ۲۵۷]

* نسخه شماره ۴۲۰ از انتها ناقص و شماره ۴۹۵ کامل می باشد.

آغاز: «الحمد لله الذي رافع الدرجات لمن اخفض لجلاله و فاتح البركات لمن انتصب لشكر افضاله...»

نسخ، بی کاف، بی تا، (شماره ۴۲۰)، اسماعیل، ۱۲۲۹ ق (شماره ۴۹۵)، عناوین و خطوط شنگرف، مهر بیضوی با سجع «اسماعیل قربانی کعبه ۱۲۲۶» در شماره ۴۹۵ دیده می شود، جلد تیماج سیاه.

۱۱۲ برگ، ۱۸ سطر، ۱۵×۲۰ سانتی متر، [شماره ۴۲۰ و ۴۹۵]

شرح کبری فی المنطق

(منطق - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

آغاز: «سپاس شایسته ذات حضرت یزدانست و درود سزاوار ارواح پیغمبران سیما خلاصه امکان پیغمبر آخر الزمان... چون طلاب در بعضی احوال تدریس و تدرس...»

انجام: «... بلکه بشوق آیند که مشغول باین تألیفات شوند اگر

بساط سبزه لگدکوب شد به پای نشاط ز بس که عارف و عامی برقص برجستند»

نستعلیق نازیبا، مقصود علی، شوال ۱۲۸۷ ق، مدرسه کلام و^۱، عناوین و خطوط شنگرف جلد تیماج سیاه.

۲۸ برگ، ۲۱ سطر، ۱۲×۱۸ سانتی متر، [شماره ۴۸۷]

شرح الملخص فی الهيئة (= شرح چغمینی)

(نجوم - عربی)

صلاح الدین موسی بن محمود قاضی زاده رومی، - زنده ۸۱۵ ق

۱. «کلام و» نام روستایی در تنکابن است که زادگاه مرحوم میرزا محمد بن سلیمان طیب تنکابنی بود و پس از آن به سلیمان آباد معروف گشت.

کتاب «الملخص فی الهیئه» اثری نفیس در هئیت و ستاره‌شناسی نگاشته «محمود بن محمد چغمینی خوارزمی» (۷۴۵ ق) است که در یک مقدمه و دو مقاله تنظیم شده و شروح و حواشی متعددی بدان نوشته شده که شرح حاضر معروفترین آنهاست و «شرح چغمینی» بطور مطلق بدو منصرف می‌گردد، تحریر این رساله در سال ۸۱۴ ق پایان پذیرفته است.

[آستان قدس ۷۳:۱۰ - امام صادق قزوین ۱۵۴:۱ و ۱۵۵ - الفبائی آستان قدس: ۳۶۴ -

مسجد اعظم: ۲۶۶]

نسخه حاضر کامل است.

آغاز: «الحمد لله الذي جعل الشمس ضياءً والقمر نوراً و بسط على بساط البسيط ظلاً و حروراً و رفع خضراء ذات البروج...»

انجام: «... و عشرة ايام و احدى و عشرون ساعة الا دقيقة و ثلاثة احماس دقيقة من دقائق الساعات على ... كمالاتا يخفى على من له دراية في الحساب.»

نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، عناوین و خطوط و اشکال شنگرف، مهر بیضوی با سجع «منصور

بن حسن الحسینی» در برگ اول دیده می‌شود، جلد تیماج قهوه‌ای.

۵۵ برگ، ۱۷ سطر، ۲۰×۱۳ سانتی‌متر، [شماره ۳۵۶]

شرح نصاب الصبیان

(لغت - فارسی)

علی رضا بن معصوم‌علی کلارستانی آملی، قرن ۱۳

رساله‌ای متوسط در شرح لغات و ابیات مغلق «نصاب الصبیان» سروده ابونصر

مسعود فراهی (۶۴۰ ق) که در هشتم ربیع الاول ۱۲۶۴ ق صورت اتمام پذیرفته است.

آغاز: «الحمد لله الذي علم بالقلم علم الانسان ما لم يعلم و... اما بعد پس گوید گرفتار

تعلقات این دار فانی... که چون شیخ فاضل ابونصر فراهی خراسانی پاره‌ای از...»

انجام: «... مع الوسائط از انبیاء و علما که دو خزینة علم خداوند از معلم کل که

مخترع و منسی علوم پیغمبر آخرالزمان و علی عمران باشد صلوات الله و سلامه علیهم.»

نستعلیق، یوسف بن علی اکبر، رجب ۱۲۶۷ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج
قهوه‌ای.

۱۲۵ برگ، ۱۷ سطر، ۲۲×۱۴ سانتی متر، [شماره ۳۲۱]

شرح نصاب الصبیان

(لغت - فارسی)

محمد کریم بن محمد بن فصیح دشتیاضی، قرن ۱۰

پدر شارح فصیح الدین هروری چند بند از لغات را مطابق سیاق و سبک نصاب الصبیان
بدان افزوده بود و شارح قصد شرح آنها را داشت ولی چون کم بوده و بطور جداگانه
مناسب نبود، آنها را همراه اصل نصاب الصبیان شرح نمود و مجموعه آن دو بدین
صورت درآمد.

[الذریعه ۱۴:۱۰۶ - نسخه‌های خطی فارسی ۳:۱۹۹۴ - مرعشی ۸:۳۵۲ - مجلس

۱۹۹:۲۶ - آستان قدس ۱۳:۳۷]

آغاز: «حمد و ثناء نامحدود و شکر و سپاس نامعدود حضرت علیم معبود کریم
واجب الوجودی را که نصاب صبیان انسان را تاج علم الاسماء بر سر نهاده...»
انجام:

«از مکه نخست ابن کثیر است امام نافع ز مدینه ابن عامر از شام

از بصره ابو عمرو علا دارد نام هم عاصم و حمزه و علی کوفه تمام»

نستعلیق، بی‌کا، جمادی الثانی ۱۲۶۰ ق عناوین و خطوط و علایم شنگرف، جلد تیماج
قهوه‌ای.

۸۵ برگ، ۲۰ سطر، ۲۲×۱۳ سانتی متر، [شماره ۳۲۲]

شرح نصاب الصبیان

(لغت - فارسی)

ناشناخته

شرح متوسطی است بر منطق «نصاب الصبیان» ابونصر مسعود فراهی (۶۴۰ ق) که

به جهت افتادگی ابتدای متن شناختن شارح ممکن نشد.

نسخه حاضر از ابتدا یک برگ افتادگی دارد.

آغاز: «...القطعه الاولى فی بحر التقارب... قوله اله است والله و رحمن خدای... اله
 بکسر همزه ومدّه لام معبود را گویند چه بحق چه باطل اسم جنس است معبود است و...»
 انجام: «البرودة بالضم ضد الحرارة وبالفتح مصدر من باب کَرَم و سرد شدن البرد ايضاً
 مصدر... برد عليه ای ثبت و وجب و برد امرنا ای سهل و فی الحديث برد النبذ... تمت.»
 نستعلیق نازیبا، بی کاف، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش برخی صفحات تحشیه
 شده است، جلد تیماج سیاه.
 ۱۴۵ برگ، ۱۷ سطر، ۲۱×۱۷ سانتی متر، [شماره ۳۲۳]

شرح الهدایة فی النحو

(نحو - فارسی)

ناشناخته

«الهدایة فی النحو» منسوب به «ابو حیان محمد بن یوسف اندلسی» (۷۴۵ ق) اثری
 معروف در نحو است، رساله حاضر در شرح و ترجمه آن نوشته شده است.
 نسخه از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «بسملة الكلمة لفظ الف لام در الكلمة از برای جنس است یعنی جنس و ماهیته
 کلمه نزد نحویان لفظیست که وضع کرده شده باشد از برای معنی مفرد...»
 انجام: «...والأ هو مرفوع مبتدأ إن لم یکن ظرفاً و خبر ان کان ظرفاً اگر بعد از او فعل یا
 شبه فعل موصوف نباشد و قبل از او حرف جر یا مضاف نباشد و...»
 نسخ، بی کاف، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.
 ۱۷۰ برگ، ۲۰ سطر، ۱۸×۱۲ سانتی متر، [شماره ۱۶۶]

شرح هدایة الحکمة

(فلسفه - عربی)

کمال‌الدین حسین بن معین‌الدین علی میبیدی، ۹۱۱ ق -
 شرح مزجی مختصری بر کتاب «هدایة الحکمة» اثیرالدین ابهری (۶۶۳ ق) است،
 این کتاب چنانکه از مقدمه‌اش برمی‌آید در سنین جوانی شارح نگاشته شده است.

[الذریعه ۱۴:۱۷۴ - مجلس ۳۸:۴۳۱ - مرعشی ۲:۳۰۸ - امام صادق قزوین ۱:۱۶۸]

* نسخه شماره ۴۱۴ از انتها یکی دو برگ افتادگی دارد.

آغاز: «الهدایة امر من لדיه و کل شیء یعوده الیه له الحمد علی ما انعم سوابق النعم و لواحقها و الهم الینا حقائق الحکم و دقائقها و الصلوة علی جمیع الانبیاء...»

انجام: «... فلیرجع کتاب المسمی بزبده الاسرار و ظنی ان الواجب علی طالب مطالعة کتب الشیخین ابی علی و شهاب الدین المقتول و... توفیق الوصول من الله الاکبر. تم»

نستعلیق، بی کا، حدود قرن ۱۰ - ۱۱ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه بسیار آورده شده است، جلد تیماج سیاه.

۶۵ برگ، ۱۶ سطر، ۱۹×۱۲ سانتی متر، [شماره ۴۱۴]

* نسخه شماره ۵۳۹ کامل است.

نسخ جلی، اسدالله الحسینی، بی تا، واقف شهربانو و شرف نساء دختران ملاعلی کلارستانی در ۱۲۶۵ ق، بیتی از حسین هاشمی با تاریخ ۱۲۳۸ ق و دیگری در ۱۲۲۹ ق در برگهای آخر کتاب دیده می شود، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد روغنی با نقش و نگار.

۱۸۵ برگ، ۱۱ سطر، ۱۸×۱۱ سانتی متر، [شماره ۵۳۹]

الصحیفه السجادیة

(ادعیه - عربی)

امام زین العابدین علی بن حسین السجاد (علیهما السلام)

مجموع ۵۴ دعای پرمغز و عالی المضامین که «عمیر بن متوکل» از طریق پدرش «متوکل بن هارون» و او از طریق «زید بن علی (ع)» آنها را از امام سجاد (ع) روایت می کنند.

[الذریعه ۱۵:۱۸ - مجلس ۳۵:۲۷۳ - مرعشی ۱:۲۰ - امام صادق قزوین ۱:۱۷۵ و ۱۷۶]

نسخه های شماره ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۴۷، ۳۹۶ و ۴۵۴ برخی از ابتدا و برخی از انتها افتادگی دارند.

آغاز: «بسمله حدثنا السید الاجل نجم الدین بهاء الشرف ابوالحسن محمد بن الحسن

بن احمد بن علی بن محمد بن عمر بن یحیی العلوی الحسینی...»

انجام: «... یا ارحم الراحمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین الطاهرین.»

نسخ، ابراهیم بن درویش محمد کاظم نوری ۱۱۳۰ ق در قریه آزادکوه کلا به درخواست بهادر پاشا (شماره ۳۱۵) محمد کاظم طالقانی، ۱۲۶۴ ق (شماره ۳۴۷)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج سیاه. صفحات مختلف، سطور مختلف، اندازه‌ها مختلف، [شماره‌های ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۴۷، ۳۹۶، ۴۵۴]

طوفان البكاء

(مقتل - فارسی)

محمد ابراهیم بن محمد باقر جوهری اصفهانی، ۱۲۵۳ ق - کتابی متوسط در مصائب ائمه معصومین (ع) که در یک مقدمه و چهارده آتشکده تنظیم شده و تألیف آن در سال ۱۲۵۰ ق پایان یافته است. [الذریعه ۱۵: ۱۸۲ - الفبائی آستان قدس: ۳۹۶ - فهرستواره فارسی ۳: ۱۷۱۷ - امام صادق قزوین ۱: ۱۸۱]

نسخه شماره ۹۳ از ابتدا و انتها افتادگی دارد و شماره ۹۶ از انتها افتادگی دارد و ۱۱۲ کامل می‌باشد.

آغاز: «نحمدک اللهم یا من خصنا بمصیبه من بکی علیه السموات و سکانها و الجبال و خزائنها و الارض و قیاعانها...»

انجام: «... و گفتند هر که تو را فرستاده است امام است.»

نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، عناوین و خطوط شنگرف، بی‌جلد.

۲۹۵ برگ، ۲۰ سطر، ۳۳×۲۱ سانتی‌متر، [شماره ۹۳ و ۹۶ و ۱۱۲]

عدة الداعی و نجاح الساعی

(ادعیه - عربی)

جمال الدین احمد بن محمد بن فهد حلّی، ۸۴۱ ق -

رساله‌ای مهم در اهمیت، آداب و شروط ادعیه وارده از معصومین (ع) که در یک

مقدمه و شش باب و یک خاتمه تنظیم شده و مؤلف در روز دوشنبه شانزدهم جمادی الاول ۸۰۱ ق از تألیف آن فارغ شده است.

[الذریعه ۲۲۸:۱۵ - مجلس ۲۸۴:۳۵ - امام صادق قزوین ۳۷۸:۱ - مرعشی ۴۷:۱]

آغاز: «الحمد لله السامع الدعاء و دافع البلاء و مفيض الضياء و كاشف الظلماء و باسط الرجاء و سايب النعماء...»

انجام: «...على اشرف النفوس الطاهرات محمد (ص) و عترته البررة السادات ما اختلف الصباح و المساء و اعتقب الظلام.»

نسخ، محمدنبي بن عبدالعلي دينائي نوري، ۱۲۶۸ ق، واقف كاتب رساله در ۱۲۶۹ ق با مهر مربع با سجع «عبده محمدنبي بن عبدالعلي دينائي» عناوين و خطوط و علائم شنكرف، در هامش نسخه تصحيح و تحشيه شده است، جلد تيماج قهوه‌ای. ۱۲۰ برگ، ۱۷ سطر، ۲۲×۱۷ سانتی متر، [شماره ۴۳۷]

علل الشرايع

(حديث - عربی)

ابو جعفر محمد بن علي بن حسين بابويه قمی، - ۳۸۱ ق

مجموعه روایاتی که درباره علل و حکمت و فلسفه احکام شرعی و امور اعتقادی و خلقت بسیاری از چیزها و غیره که از طریق ائمه معصومین صادر شده و با عناوین «باب - باب» تنظیم شده است.

[الذریعه ۳۱۳:۱۵ - مرعشی ۱۶۸:۲ - الفبائی آستان قدس: ۴۰۸ - مسجد اعظم: ۲۹۳]

آغاز: «الحمد لله... باب علل الوضوء و الاذان و الصلوة قال ابو جعفر... حدثنا ابي... عن ابي عبدالله (ع) احضر و قال يا عمر بن اذينة ماترى هذا الناصية فى اذانهم و صلوتهم...»
انجام: «و باطن سرايرنا و مكنون خزايننا و انصرف و لاتطلع على سرنا احداً الا مومنناً مستبصراً فانك اذعت سرنا بليت فى نفسك و مالك و اهلك و ولدك. تم»

نسخ، ابوالقاسم بن اسحاق حسینی، دوم شوال. ۱۲۸۹ ق، عناوين و خطوط شنكرف، جلد تيماج قهوه‌ای.

۱۴۵ برگ، ۲۲ سطر، ۲۳×۱۶ سانتی متر، [شماره ۳۶]

عوائد الايام من مهمات ادلة الاحكام

(فقه - عربی)

احمد بن مهدی بن ابوذر نراقی، - ۱۲۴۵ ق

رساله‌ای مفصل و معروف در بیان قواعد کلی استنباط احکام شرعی که با عناوین «عائده - عائده» تنظیم شده و مجموعاً هشتاد و هشت عائده به ترتیب حروف تهجی را در بر دارد که عائده آخر درباره تراجم راویان احادیث است.

[الذریعه ۳۵۴:۱۵ - مجلس ۲۴۹:۳۶ - مسجد اعظم: ۴۸۹ - الفبائی آستان قدس: ۴۱۳]

آغاز: «الحمد لله على ما انعم و الشكر على ما اللهم و الصلوة على باعث ايجاد العالم محمد سيد العرب و العجم و على المعصومين من اهل بيته سادات الامم...»
انجام: «... و منهم من يقول بحجية كل خبر غير معلوم الكذب او غير مظنوننه و لاشك ان هذا الكتاب منه فيكون حجة معمولاً به عنده...»

نستعلیق، بی کا، بی تا، در هامش برخی صفحات تصحیح شده است، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج باسر مجدول.

۲۳۵ برگ، ۱۷ سطر، ۱۵×۲۱ سانتی متر، [شماره ۲۲۱]

عوامل المائة

(نحو - عربی)

محسن بن محمد طاهر قزوینی طالقانی، قرن ۱۲

رساله‌ای مختصر در بیان عوامل و حروفی که در الفاظ عربی عمل خاص اعرابی انجام می دهند و اصطلاحاً «عامل» نامیده می شوند، در برخی فهارس این رساله را به «مولی محسن فیض کاشانی» نسبت داده اند که صحیح نیست.

[الذریعه ۳۵۹:۱۵ - مجلس ۱۰: ۱۲۴۷ - مرعشی ۲: ۲۸۵ - مشار عربی: ۶۴۱]

* نسخه‌های شماره ۳۷۶ و ۳۷۷ کامل هستند.

آغاز: «احمدک اللهم یا من یرفع صالح العمل و اصلی علی نبیک محمد و آله المنتهی لهم کرامة المحل، اما بعد النحو علم باصول يعرف به احوال او اخر الکلم...»

نسخ، بی کا، ۱۲۴۳ ق (شماره ۳۷۶)، بی کا، بی تا (شماره ۳۷۷)، جلد مقوا و تیماج.

۳۱ برگ، سطور مختلف، ۱۰×۱۸ سانتی متر، [شماره ۳۷۶ و ۳۷۷]

عین البكاء

(مقتل - فارسی)

محمد تقی بن احمد بروجردی کاشانی، - زنده ۱۱۰۲ ق

مجالسی مرتب در تاریخ امام حسین (ع) که با عناوین «مجلس - مجلس» در بیست و دو باب تنظیم شده است، در این کتاب از اشعار مؤلف و دیگران استفاده شده و تألیف آن در سال ۱۰۹۹ ق در شهر کاشان پایان یافته است، آغاز نسخه مرعشی و امام صادق قزوین با بقیه نسخه‌ها متفاوت است.

[الذریعه ۳۶۷:۱۵ - امام صادق قزوین ۱۸۶:۱ - فهرستواره فارسی ۱۷۱۶:۳ - مرعشی

۳۶:۵ و ۲۰۶:۶]

* نسخه شماره ۷ کامل است.

آغاز (۱): «الحمد لله الذي جعل عين البكاء المباكين مشرب عطشان يوم الدين الذي

فضل المجاهدين في سبيله على القاعدين بالدرجات الرفيعة...»

انجام: «... ای خدا دست ما را از دامن چنین آقای کوتاه مکن و ما را به شفاعت او

برسان.»

نستعلیق، ابن کربلای عبدالرزاق ساکن قریه مهران بالا طالقان، ۱۸ ربیع الاول ۱۲۵۵ ق،

واقف... ولد امامقلی دلیرج در رجب ۱۲۵۵ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج

قهوه‌ای ساده.

۱۶۵ برگ، ۲۲ سطر، ۲۲×۳۰ سانتی متر، [شماره ۷]

* نسخه شماره ۹۰ کامل است.

نستعلیق نازیبا، رضاقلی بن محمد تقی ساکن قریه مهران طالقان، ۱۲۶۴ ق، جلد تیماج سیاه.

۲۲۰ برگ، ۲۱ سطر، ۲۰×۳۰ سانتی متر، [شماره ۹۰]

* نسخه شماره ۴۸۲ کامل است.

آغاز (۲): «رسولان دیار محنت و غم و پیغمبران کشور مصیبت و الم عرش پیران راه

روان و کرسی نشینان محفل ایمان و محدثان حدیث تعزیت...»

انجام:

«چه می شود بطفیل سر غلام سیاه چه داغ لاله دهی جای اندران درگاه»

نستعلیق، حسین بن حسنعلی کلیردی، ۱۵ محرم ۱۲۵۵ ق در قریه کوه‌پر، عناوین و خطوط
 شنگرف، واقفان گل نساو فاطمه و حلیمه دختران عشور علی انگرودی در ۱۲۷۷ ق، جلد
 تیماج قهوه‌ای.
 ۱۴۵ برگ، ۱۴ سطر، ۲۱×۱۵ سانتی‌متر، [شماره ۴۸۴]

عین الحیاة

(اخلاق - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق
 رساله‌ای مفصل در شرح حدیث وصیت نبی اکرم (ص) به ابوذر غفاری که در آن
 حضرت پندها و اندرزهای فراوانی درباره اخلاق و آداب و عقاید به وی فرموده است.
 [الذریعه ۳۷۰:۱۵ - مجلس ۳۶۲:۲۵ - مرعشی ۱۸۷:۲ - مشار فارسی ۳۶۰:۱:۳]
 آغاز: «لآلی حمد و جواهر ثنا تحفه بارگاه جلال کبریا، حکیمی که الواح ارواح قابله
 نوع بشر که مظهر غریب...»
 انجام: «...در حیات و ممات این فقیر خاکسار و ذره بی‌مقدار را از دعای طلب مغفرت
 سیئات و رفع درجات محروم نگرداند.»

نسخ، محمد مقیم قزوینی، ۱۱۸۷ ق، عناوین و خطوط شنگرف، مهر بیضوی با سجع
 «اتوکل علی الله خیر الله» دو برگ آخر دیده می‌شود، جلد تیماج سیاه.
 ۲۳۵ برگ، ۲۳ سطر، ۳۰×۱۷ سانتی‌متر، [شماره ۱۳۵]

غایة المأمول فی شرح زبده الاصول

(اصول فقه - عربی)

جواد بن سعد الله بن جواد کاظمی، - زنده ۱۰۴۲ ق
 شرح مفصل و استدلالی بر رساله «زبده الاصول» نگاشته بهاء‌الدین عاملی
 (۱۰۳۰ ق) که با عناوین «قال - قال» تنظیم شده و در سلخ ربیع‌الثانی ۱۰۴۲ ق به پایان
 رسیده است.
 [الذریعه ۱۵:۱۶ - مجلس ۸۵:۳۸ - مرعشی ۱۷۸:۱۰ - مسجد اعظم: ۲۹۸ - الفبائی
 آستان قدس: ۴۱۷]
 آغاز: «نحمدک یا من وفقنا لسلوک طریق العلم بکتابه المتین و نشکرک یا من هدانا
 للوصول الی معرفة اصول السننه التي نزل بها الروح الامین...»

انجام: «انتهی کلام المصنف الی هذا المقام... و الهدایة الی سواء طریقہ و نرجوا من فضله و کرمه ان يجعله خالصاً لوجهه الکریم و موجباً لثوابه الجسیم، تمت»

نسخ، بی کا، ۱۲۵۷ ق، واقف شهربانو و شرف نساء دختران اسماعیل ناطری کلارستانی در ربیع الثانی ۱۲۶۳ ق با مهر بیضوی با سجع «عبده الخاطی علی رضا»، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.

۲۴۵ برگ، ۱۹ سطر، ۲۲×۱۵ سانتی متر، [شماره ۲۲۲]

فرائد الاصول (= الرسائل)

(اصول فقه - عربی)

مرتضی بن محمد امین انصاری تستری دزفولی، ۱۲۱۴ - ۱۲۸۱ ق

رساله‌ای مفصل و مبسوط در مباحث استدلالی اصول فقه که در واقع تحریر دروس مؤلف در مجالس درس بوده است. این کتاب از مجموع پنج رساله «قطع، ظن، برائت، استصحاب و تعادل و تراجیح» تشکیل شده است.

[الذریعه ۱۶: ۱۳۲ - مجلس ۳۷: ۳۱۰ - مسجد اعظم: ۳۰۱ - الفبائی آستان قدس:

[۴۲۵]

نسخه حاضر کامل و مباحث قطع و ظن، استصحاب، اجتهاد و تقلید، تعادل و تراجیح را در بردارد.

آغاز: «بسمه الحمد لله... اما بعد فاعلم ان المکلف اذا التفت الی حکم شرعی فاما ان يحصل له الشک فالمرجع فيه هی القواعد الشرعیة الثابتة للشاک فی مقام العمل...»

نسخ نازیبا، بی کا، بی تا، در هامش برخی صفحات تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج سیاه.

۲۱۲ برگ، ۳۱ سطر، ۲۱×۱۴ سانتی متر، [شماره ۲۵۲]

الفرائد الشمسیة فی شرح الفوائد الصمدیة

(نحو - عربی)

جمال الدین احمد بن محمد لاهیجانی، قرن ۱۱

شرح مزجی متوسطی است بر رساله «الفوائد الصمدیة» نگاشته بهاءالدین محمد

عاملی (۱۰۳۰ ق) استاد شارح، که در شانزدهم ربیع‌الاول سال ۱۰۴۵ ق موافق جمله «سادس عشر ربیع‌الاول» به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۶:۱۳۸ - مرعشی ۱۳:۲۲۳ و ۲۲۴ - آستان قدس ۱۲:۲۶۵ - الفبائی آستان قدس: ۴۲۶]

آغاز: «لک الحمد علی آلائک ایها الصمد الذی نظم الافعال الحکمة لیرفع اسماء الجلال و لک الشکر علی نعمائک یا من اوجبه علی كافة الانام...»

انجام: «...والمرجو من الکرام ان تغمضوا عن تخلل فی ذلک الکتاب و... و مابی محبتی ائمة المعصومین الی ما کتب اتمنا واحشرنا مع ما نتولاه بحق الائمة المعصومین»

نستعلیق، بی کا، ۱۲۵۶ ق، عناوین و علایم و خطوط شنگرف، جلد تیماج.

۱۲۵ برگ، ۱۹ سطر، ۱۸×۲۲ سانتی متر، [شماره ۴۰۴]

الفوائد الصمدية

(نحو - عربی)

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی جبعی، ۹۵۹ - ۱۰۳۰ ق

رساله‌ای موجز و جامع در بیان اصول و قواعد علم نحو که در پنج حدیقه تنظیم و در هفتم شوال ۹۷۵ ق موافق جمله «سابع شهر شوال» پایان یافته است.

[الذریعه ۱۶:۳۴۵ - مرعشی ۲:۲۸۴ - مجلس ۳۸:۵۳۶ - امام صادق قزوین ۱:۳۳۸]

آغاز: «احسن کلمة ینتدأ بها الکلام و خیر خبر یختتم به المرام حمدک اللهم علی جزیل الانعام...»

نسخ، محمد حسن بن محمد، ربیع‌الثانی ۱۲۶۰ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.

۴۰ برگ، ۷ سطر، ۱۴×۲۲ سانتی متر، [شماره ۲۵۱]

الفوائد الضیائیة فی شرح الکافیة

(نحو - عربی)

نور الدین عبدالرحمن بن احمد جامی، ۸۱۷ - ۸۹۸ ق

کتابی بسیار معروف در شرح «الکافیة» ابن حاجب مصری (۶۴۶ ق) که به نام «شرح جامی» نیز مشهور است، مؤلف رساله را برای پسرش «ضیاءالدین یوسف» نگاشته و در

یازدهم ماه رمضان ۸۹۷ ق آن را به پایان برده است.

[مجلس ۵:۱۵ - مرعشی ۱۰۸:۱ - امام صادق قزوین ۱۹۲:۱ - مشار عربی: ۶۸۱]

آغاز: «الحمد لولیه و الصلوة علی نبیه و علی آله و اصحابه التّأدبیین بآدابہ...»

* نسخه‌های شماره ۳۵۹، ۳۶۰، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۶۳ و ۳۶۴ کامل هستند.

نسخ - نستعلیق، محمد نبی بن عبدالعلی دینائی، ۱۲۴۴ ق (شماره ۳۶۲)، علی بن عباسعلی،

۱۲۶۹ ق (شماره ۳۶۴)، واقف کاتب دینائی مزبور با مهر بیضوی با سجع «عبده الراجی

کل محمد» (شماره ۳۶۲)، جلد تیماج.

برگها مختلف، سطور مختلف، اندازه‌ها مختلف، [شماره‌های ۳۵۹، ۳۶۰، ۳۶۱، ۳۶۲،

۳۶۳، ۳۶۴]

* نسخه‌های شماره ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۷، ۳۶۸، ۳۶۹ و ۳۷۰ کامل هستند

نسخ - نستعلیق، عباسعلی کمربنی، ۱۲۲۶ ق (شماره ۳۶۵)، عبدالکریم، ۱۲۰۸ ق در

مدرسه عالیجناب مقدس و معلی القاب مولانا آخوند محمد رفیع دام عمره و اقباله در قریه

فیروز آباد (شماره ۳۶۶)، حسین بن محمد ۱۲۵۶ ق (شماره ۳۶۷)، بی کا، ۱۲۶۷ ق

(شماره ۳۶۸)، مومن علی بن مختار، ۱۲۰۷ ق (شماره ۳۷۰)، جلد تیماج.

صفحات مختلف، سطور مختلف، اندازه‌ها مختلف [شماره‌های ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۷، ۳۶۸،

۳۶۹ و ۳۷۰]

* نسخه‌های شماره ۳۸۹، ۳۹۰، ۳۹۱، ۳۹۲، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵ و ۳۹۸ کامل هستند.

نستعلیق - نسخ، ابراهیم بن علی اکبر کبود ساکن میان‌بند، ۱۲۸۴ ق در مدرسه العالیة العلیة

الموسومة بالشیرکلا (شماره ۳۸۹)، علی پناه بن اسمعیل کلارستاقی، ۱۲۵۲ ق در مدرسه

سعادت آباد (شماره ۳۹۰)، بی کا، ۱۲۴۱ ق (شماره ۳۹۱)، حسن کلارستاقی آملی

جبلستانی، ۱۲۰۶ ق (شماره ۳۹۳)، محمد قلی بن ظهیر تنکابنی، ۱۲۷۹ ق (شماره ۳۹۴)،

بی کا، ۱۲۴۱ ق در مدرسه حسین خان سردار دارالسلطنه قزوین (شماره ۳۹۵)، عناوین و

خطوط شنگرف، جلدها تیماج.

[شماره‌های ۳۸۹، ۳۹۰، ۳۹۱، ۳۹۲، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۸]

* نسخه‌های شماره ۴۶۹، ۴۷۰ و ۴۷۱ کامل هستند.

نستعلیق - نسخ، بی کا، ۱۰۹۶ ق، در اصفهان مدرسه والده شاه (شماره ۴۶۹)، بی کا، سوال

۱۰۵۹ ق (شماره ۴۷۰)، علی بن مهدی ساکن مزرعه ابراهیم آباد، ۱۲۴۷ ق (شماره

(۴۷۱)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه‌ها تحشیه بسیار آورده شده است، تملک تقی بن حاجی باقر جرفادقانی در انتهای نسخه (شماره ۴۷۰)، آورده شده است. جلد تیماج.

برگها مختلف، سطور مختلف، ۱۲×۱۹ سانتی متر، [شماره‌های ۴۶۹، ۴۷۰، ۴۷۱]

القانونچه

(طب - عربی)

قاضی محمود بن محمد چغمینی خوارزمی، - ۷۴۵ ق

رساله‌ای مختصر و معروف در طب قدیم که از ابتدا مورد توجه بزرگان و دانشمندان بوده و بنا به گفته مؤلف از کتابهای پیشینان اخذ شده و در ده مقاله و هر کدام در چند فصل تنظیم شده است:

۱- الامور الطبيعية (پنج فصل). ۲- التشریح (هفت فصل).

۳- احوال البدن (پنج فصل). ۴- النبض.

۵- تدبیر الصحة (ده فصل). ۶- امراض الرأس.

۷- امراض اعضاء الصدر. ۸- امراض بقية الاعضاء.

۹- العلال الظاهرة (هشت فصل). ۱۰- قوى الاطعمة و الاشرية المألوفة.

[مرعشی ۷۵:۷ - آستان قدس ۱۰:۱۳۲ - الفبائی آستان قدس: ۴۴۱ - مسجداعظم: ۳۳۱]

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... و بعد فهذه مختصر مشتمل علی زبدة ما يجب

استحضاره من صناعة الطب...»

انجام: «...اما الحلواء العسلی يعین علی الهضم و العجینی غلیظ مولد للسدد.»

نستعلیق زیبا، عمر مهدی بن محمد صادق طبیب بن محمد باقر طبیب، ۱۲۸۴ ق در دارالسعادة زنجان، عناوین و خطوط و علایم شنگرف، در هامش نسخه تحشیه بسیاری آورده شده است، جلد تیماج سیاه.

۷۱ برگ، ۱۱ سطر، ۱۱×۱۷ سانتی متر، [شماره ۳۰۸]

القانون فی الطب

(طب - عربی)

ابوعلی حسین بن عبدالله بن سینا، ۳۷۰-۴۲۸ ق

کتابی بسیار نفیس و گرانسنگ در علم طب که در نوع خود کم نظیر و شامل پنج کتاب است، قانون از دیر باز مورد توجه پزشکان برجسته بوده و شروح و حواشی و ترجمه‌های فراوانی بدان نگاشته شده است.

[الذریعه ۱۷:۲۴ - مرعشی ۴:۱۳۱ - امام صادق قزوین ۱:۱۹۵ - الفبائی آستان قدس: ۴۴۰]

* نسخه شماره ۲۳ از ابتدا و انتها افتادگی دارد، صفحه بندی کتاب مغشوش و بهم ریخته است.

نسخ، بی کا، حدود قرن ۱۰ - ۱۱ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح شده است، جلد تیماج سرخ.

۲۱۴ برگ، ۳۵ سطر، ۱۹×۲۷ سانتی متر [شماره ۲۳]

* نسخه شماره ۳۱ از ابتدا و انتها افتادگی دارد.

آغاز: «...ولکنه یکفی فی البول قویاً جداً یرقانیاً اذا لم یکن هناک ضعف من قوی الکبد الدافعة و قدظن بعضهم ان الذی... من الکبد فان البول یكون فیہ علی لونه...»

انجام: «...العلامات اما علاقه ان... فقد قیل اشیا لایحق صحتها و لایقضى فیها شیئاً مثل ما قالوا انه یجب ان یجرب المنیان فایهما طفی فی الماء...»

نسخ، بی کا، بی تا، جلد مقوا.

۱۱۲ برگ، ۱۷ سطر، ۱۶×۲۲ سانتی متر، [شماره ۳۱]

قرآن کریم

* نسخه شماره ۲۵۴ کامل است و ترجمه فارسی ارزشمندی در لابلای سطرها آورده شده است.

نسخ جلی زیبا (ترجمه‌ها نستعلیق)، زین العابدین طالقانی، ۱۴ صفر ۱۲۳۵ ق کاتب هامش: بهرام بن محمد تنکابنی در ۱۲۴۰ ق، بانی کتابت حاج حسینا، واقف حاج حسین ترک در ربیع الاول ۱۲۸۳ ق، در ابتدای نسخه کتبه مذهب و مرصع بسیار زیبایی در اول سوره فاتحه و بقره دیده می شود صفحات مرصع و مذهب و مجدول است، در هامش نسخه تحشیه بسیار آورده شده است. نسخه بسیار نفیس و ارزشمند است جلد روغنی نفیس.

۱۹۵ برگ، ۲۰×۳۲ سانتی متر، [شماره ۲۵۴]

* نسخه شماره ۲۵۵ افتادگی دارد.

نسخ جلی، علی نقی بن عبدالحیدر نیریزی ۱۲۶۲، عناوین و علائم شنگرف، نسخه
مدرس و مغشوش است، جلد روغنی ارزشمند.
۱۴۵ برگ، ۲۶×۱۶ سانتی متر، [شماره ۲۵۵]

* نسخه شماره ۲۵۶ کامل است، ترجمه فارسی در لابلای سطور نگاشته شده است.

نسخ، محمد ولی بن مظفر کورانی طالقانی، ذیقعه ۱۲۷۹ ق، عناوین و خطوط و ترجمه‌ها
شنگرف، واقف نورمحمد در ۱۲۸۰ ق با مهر بیضوی با سجع «الحق مع علی و علی مع
الحق» جلد روغنی نفیس.
۲۲۰ برگ، ۳۴×۲۰ سانتی متر، [شماره ۲۵۶]

* نسخه شماره ۶۷۸ ناقص است.

نسخ زیبا، بی کاء، بی تا، سرلوح مذهب به رنگهای شنگرف، آبی و زرین و جدول دور
صفحات شنگرف و اول هر سوره با خط شنگرف نوشته شده است و از آخر ناقص
می‌باشد.
۳۱۵ برگ، ۱۹ سطر، ۱۰×۶ سانتی متر، [شماره ۶۷۸]

* نسخه شماره ۲۵۷ کامل است.

نسخ، عبادالله حسینی طالقانی اورازانی، ۱۳۲۰ ق، واقف سید جبرئیل بن ابراهیم
اورازانی، در صفر ۱۳۴۲ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد گالینگور سبز.
۲۹۱ برگ، ۱۵ سطر، ۳۳×۲۱ سانتی متر، [شماره ۲۵۷]

* نسخه شماره ۲۵۸ کامل و ترجمه فارسی در لابلای سطور آورده شده است.

نسخ جلی، (نستعلیق شنگرف در ترجمه‌ها)، بی کاء، ۱۲۶۸ ق، عناوین و علائم شنگرف، در
هامش نسخه تحشیه و تعلیقه نگاشته شده است، صفحات مجدول شنگرف، جلد
گالینگور سبز.
۱۹۱ برگ، ۲۴ سطر، ۳۰×۲۱ سانتی متر، [شماره ۲۵۸]

* نسخه شماره ۲۵۹ و ۲۶۱ کامل است، ترجمه فارسی در لابلای سطور آمده است.

نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، (شماره ۲۵۹)، بی کا، ۱۲۲۱ ق (شماره ۲۶۱)، واقف شماره ۲۶۱ محمد علی بن سلیمان کلارستاقی در ۱۲۲۳ ق، واقف شماره ۲۵۹ آقا قلی دلیری کلارستاقی در ۱۲۴۹ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه. ۱۶۵ برگ، ۳۰×۲۰ سانتی متر، [شماره ۲۵۹ و ۲۶۱]

* نسخه‌های شماره ۲۶۰ و ۲۶۲ از ابتدا و انتها افتادگی دارد و شماره ۲۶۳ کامل است. ترجمه فارسی در لابلائی سطور آمده است.

نسخ - نستعلیق، بی کا، بی تا، (شماره ۲۶۰ و ۲۶۲)، بی کا، ۱۳۳۹ ق (شماره ۲۶۳)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد روغنی. ۲۸۵ برگ، ۳۰×۲۰ سانتی متر، [شماره ۲۶۰، ۲۶۲ و ۲۶۳]

* نسخه‌های شماره ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۰۶ و ۳۰۷ کامل هستند.

نسخ، بی کا، ۱۳۰۷ ق (شماره ۳۰۲)، قربانعلی طالقانی، ۱۲۲۴ ق (شماره ۳۰۳)، عاشور علی بن محمد یوسف، ۱۲۴۳ ق (شماره ۳۰۴)، محمد حسن طالقانی، ۱۳۰۰ ق (شماره ۳۰۵)، بی کا، بی تا (شماره ۳۰۶)، محمد علی الشریف الحسنی، ۱۲۱۳ ق (شماره ۳۰۴ ق)، واقف ملامهدی کوئینی در ۱۳۱۰ ق (شماره ۳۰۵)، وقف در ۱۲۲۵ ق (شماره ۳۰۳)، واقف ملا مقصود علی در ۱۳۱۸ ق با مهر بیضوی با سجع «صراط علی حق نمسکه»، صفحات مجدول مرصع با کتیبه‌های نسبتاً زیبا. جلدها تیماج. برگها مختلف، سطور مختلف، اندازه‌ها مختلف، [شماره‌های ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۰۷]

* نسخه شماره ۵۷۶ کامل است و در لابلائی سطور ترجمه فارسی نگاشته شده است.

نسخ جلی، بی کا، قرن ۹ - ۱۰ قمری، واقف محمد علی بن عبدالغنی بن ایمانی طالقانی در ۱۱۹۶ ق، مهر بیضوی با سجع «الوائثق بالله الغنی عبده محمد علی ۱۱۴۳»، عناوین و خطوط و سطور ترجمه فارسی شنگرف، در هامش نسخه تحشیه بسیار نوشته شده است، جلد تیماج اسلیمی. ۳۰۵ برگ، ۲۴ سطر، ۳۵×۲۲ سانتی متر، [شماره ۵۷۶]

* نسخه شماره ۵۷۷ و ۵۷۸ یک برگ از انتها افتادگی دارد و در شماره ۵۷۷ ترجمه فارسی در لابلائی سطور آورده شده است.

نسخ، بی‌کا، بی‌تا، واقف ملاعلیخان بن ولی بکلردی، ۱۲۶۳ ق (شماره ۵۷۸)، عناوین و خطوط و علایم شنگرف، صفحات مجدول مرصع شنگرف، در هامش نسخه تحشیه بسیار آورده شده است (شماره ۵۷۷)، جلد تیماج سیاه (شماره ۵۷۷)، روغنی اسلیمی خوش نقش و نگار (شماره ۵۷۸).

۲۸۵ برگ، ۲۴ سطر، ۳۳×۲۱ سانتی‌متر، [شماره ۵۷۷ و ۵۷۸]

قواعد الاحکام فی معرفة الحلال و الحرام (فقه - عربی)

ابو منصور حسن بن یوسف بن مطهر حلّی، ۶۴۸ - ۷۲۶ ق

رساله‌ای متوسط در فتاوی فقهی که به صورت مختصر بیان شده و مطابق قواعد کلی و ادله شرح و توضیح داده شده، این کتاب که به گفته صاحب الذریعه دارای ۶۶۰ مسأله است، به خواهش فرزند مؤلف فخرالمحققین محمد در سال ۶۹۳ ق تألیف شده است.

[الذریعه ۱۷: ۱۷۶ - مرعشی ۳: ۲۵۸ - مسجد اعظم: ۳۱۷ - الفبائی آستان قدس: ۴۵۰]

نسخه حاضر (جلد اول) از ابتدای طهارت تا ابتدای نکاح را در بردارد.

آغاز: «الحمد لله على سوايغ النعماء و ترادف الآلاء المتفضل بارسال الانبياء لارشاد

الدهماء المتطول بنصب الاوصياء لتكميل الاولياء و المنعم على عباده...»

انجام: «...لو دفع الله حالا فقال اصرف بعضه الى زيد و الباقي لك فمات قبل الدفع

انعزل و لو قال ادفع بعد موتي لم ينعزل تم الجزء الاول.»

نسخ کهن معرب، عبدالمهدی بن الحسین بن ابی الحسن علی بن ابی العزّ محمد بن علی بن

محمد بن علی بن... اللقوتقی التغلی، آخر نهار دوشنبه سلخ شهر ربیع الاول ۷۱۷ ق،

تحشیه و تعلیقہ بسیاری در هامش نسخه آورده شده است، علامت بلاغ و سماع در جای

جای نسخه دیده می‌شود، برخی هوامش از مؤلف علامه است که با عنوان «قال دام ظلّه»

آورده شده است، نسخه عتیق، نفیس و ارزشمند است، برخی صفحات اولیه نونویسی شده

است، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج باسر.

۱۷۳ برگ، ۲۵ سطر، ۲۳×۱۵ سانتی‌متر، [شماره ۲۳۸]

القوانين المحكمة

(اصول فقه - عربی)

ابوالقاسم بن محمد حسن گیلانی قمی، - ۱۲۳۱ ق

کتابی مشهور در اصول فقه که در یک مقدمه و چند باب و یک خاتمه تنظیم و در سال ۱۲۰۵ ق در شهر قم پایان یافته است.

[الذریعه ۲۰۲:۱۷ - مرعشی ۱۴۷:۱ - مسجد اعظم: ۳۱۸ - امام صادق قزوین ۱:۱۹۸]

* نسخه‌های شماره ۷۴ ناقص و ۲۳۳ و ۲۳۴ هر دو کامل و جلد اول کتاب می‌باشند.

آغاز: «الحمد لله الذي هدانا الى اصول الفروع و فروع الاصول... اما بعد فهذه نبذة من المسائل الاصوليه...»

نسخ، لطف علی بن عبدالقیوم انارکی، ۱۲۵۵ ق در دارالسلطنه اصفهان (شماره ۲۳۳)، محمد هاشم بن محمد مسلم، ۱۲۴۵ ق با مهر مربع با سجع «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده محمد حسين الحسيني» (شماره ۲۳۴)، واقف آخوند ملاعلی مازندرانی کلاستاقی ناظری در ۱۲۶۵ ق با مهر بیضوی با سجع «عبده الخاطی علی رضا» (شماره ۲۳۳) واقف محمد حسن خان سرتیپ فیروز کوهی با تولیت شیخ مصطفی ارجمندی (شماره ۲۳۴)، جلد تیماج سیاه.

۳۹۵ برگ، ۲۳ سطر، ۲۱×۳۰ سانتی متر، [شماره‌های ۷۴، ۲۳۳، ۲۳۴]

* نسخه‌های شماره ۲۱۳ و ۲۱۴ کامل است.

نستعلیق، صادق بن زین العابدین گیلانی، بی تا (شماره ۲۱۳)، بی کا، بی تا، (شماره ۲۱۴)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.

۲۱۵ برگ، سطور مختلف، ۱۷×۲۲ سانتی متر، [شماره ۲۱۳، ۲۱۴]

الكافي

(حدیث - عربی)

ابوجعفر یعقوب بن اسحاق کلینی رازی، - ۳۲۹ ق

مهمترین اصل چهارگانه شیعه در حدیث که بر ۳۴ کتاب و ۳۲۶ باب شامل است و حدود ۱۶۰۰۰ حدیث در بردارد، تمام روایات این مجموعه که از ائمه معصومین (ع) روایت شده‌اند در سه قسم بزرگ تنظیم شده است.

[الذریعه ۲۴۵:۱۷ - مرعشی ۲۹۲:۱ - مجلس ۱۹۸:۲۵ - امام صادق قزوین ۱:۲۰۰]

* نسخه شماره ۵ جلد دوم کتاب و از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «کتاب الایمان و الکفر، طینة المومن و الکافر، علی بن ابراهیم... قال ان الله عزوجل خلق النبیین من طیفة العلیین...»

نسخ، بی کا، بی تا، واقف آخوند ملا عبدالعظیم، در تاریخ ۱۱۸۶ ق، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، برخی صفحات نونویسی شده است، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج وسط و طبله لولا دار.

۱۵۲ برگ، ۲۳ سطر، ۳۰×۲۲ سانتی متر، [شماره ۵]

* نسخه شماره ۶ از ابتدا تا انتها کتاب العشرة را در بردارد.

آغاز: «بسملة الحمد لله المحمود بنعمته المعبود لقدرته المطاع فی سلطانه المرهوب بجلاله المرغوب اليه فيما عنده النافذ امره فی جميع خلقه...»

نسخ جلی، محمد علی بن حاج فتح الله شوشتری، جمادی الاول ۱۰۷۲ ق، مقابله و تصحیح نسخه توسط جلال الدین بن محمد باقر رازی در قصبه ورامین در سال ۱۰۹۲ ق صورت گرفته: «قد فرغ من مقابلة الكتاب فی خدمة استادی وفقه الله تعالی مستغنی عن الالقاب مولانا محمد مومن الرازی بن محمد صالح غفرالله له یوم الخمیس ثامن عشرین من شهر شعبان المعظم ۱۰۹۲ العبد الاقل ابن محمد باقر الرازی جلال الدین فی قصبه ورامین» با مهر بیضوی لایقرء، عناوین و خطوط شنگرف، تملک محمد طالقانی با مهر بیضوی با سجع «عبد محمد» و محمد علی بن مولانا العالم الفاضل عبدالله الدماوندی با مهر بیضوی «عبد محمد علی» در برگ اول دیده می شود، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج سبز با ترنج و باسر.

۲۳۵ برگ، ۲۵ سطر، ۳۰×۲۰ سانتی متر، [شماره ۶]

* نسخه شماره ۸ کامل و از ابتدای کتاب الجهاد تا انتهای کتاب الایمان را در بردارد.

آغاز: «بسملة کتاب الجهاد باب فضل الجهاد عدة من اصحابنا عن... قال رسول الله (ص) الخیر کلیه فی السیف و تحت ظل السیف و لایقیم الناس الا السیف...»

نسخ، عبدالعلی الحسینی، ۲۵ جمادی الاول ۱۰۶۶ ق، واقف زلیخا بانو با مهر مربع با سجع «واجعلنی مقیم الصلوة»، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش صفحات تحشیه بسیار زیاد دیده می شود، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج بزرگ و مجدول.

۲۹۰ برگ، ۲۵ سطر، ۲۹×۲۱ سانتی متر، [شماره ۸]

* نسخه ۹ کامل و از ابتدای کافی تا انتهای کتاب العشرة را در بردارد.

نسخ، بی کا [خط خورده است]، در دهه اول ماه رجب ۱۰۷۰ ق در مشهد مقدس، تملک محمد محسن بن محمد باقر حسینی؛ مهر مربع با سجع «عبده محمد محسن» و اسماعیل بن محمد قاسم الشهیر بالعرب با مهر مربع با سجع «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده محمد اسمعيل ۱۲۲۰» و مهر بیضوی با سجع «عبده محمد اسمعيل بن محمد قاسم» و باقر بن عبدالغنی حسینی با تاریخ ۱۱۴۷ ق در برگ اول دیده می‌شود، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای. ۳۸۵ برگ، ۲۳ سطر، ۳۲×۲۱ سانتی‌متر، [شماره ۹]

* نسخه شماره ۱۸ کامل و از کتاب صید و ذباحت تا انتهای ایمان و کفارات را در بردارد و چند برگ از ابتدا افتادگی دارد.

نسخ، محمد حسن بن علی اکبر معمار اصفهانی، پانزدهم ۱۰۵۵ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش برخی صفحات تصحیح شده است، جلد تیماج قهوه‌ای ساده. ۳۲۵ برگ، ۲۱ سطر، ۲۵×۱۹ سانتی‌متر، [شماره ۱۸]

* نسخه شماره ۱۹ کامل و از ابتدای کتاب طهارت تا انتهای کتاب جهاد را در بردارد.

نسخ، بی کا، بی تا، واقف عبدالغنی طالقانی با تاریخ شوال ۱۱۹۳ ق، نسخه از ابتدا تا انتها تصحیح و مقابله شده و تاریخ مقابله «چهارم شعبان ۱۰۹۳ ق» در پایان کتاب الجنائز دیده می‌شود، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح شده است، جلد تیماج سیاه. ۳۱۲ برگ، ۲۲ سطر، ۲۵×۱۹ سانتی‌متر، [شماره ۱۹]

* نسخه شماره ۲۰ کامل و از ابتدای کتاب طهارت تا آخر کتاب نکاح را در بردارد.

نسخ، بی کا، ۱۰۴۵ ق، واقف زین العابدین... با مهر مربع بزرگ با سجع «یا امام زین العابدین»، عناوین و خطوط و علائم شنگرف، نسخه مقابله و تصحیح شده و علائم بلاغ و سماع در برخی صفحات دیده می‌شود، جلد تیماج سوخت با ترنج زیبا و باسر. ۳۳۵ برگ، ۲۱ سطر، ۲۵×۲۰ سانتی‌متر، [شماره ۲۰]

* نسخه شماره ۲۵ از ابتدای کتاب تا انتهای کتاب العشرة را در بردارد.

نسخ، محمد مؤمن بن نورالله شریف کرمانی، بی تا، واقف محمد علی بن عبدالغنی طالقانی با تولیت برادرش زین العابدین طالقانی در شوال ۱۱۹۳ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه. ۲۸۱ برگ، ۲۳ سطر، ۳۷×۲۳ سانتی‌متر، [شماره ۲۵]

* نسخه شماره ۳۲ و ۳۷ قسمت روضه کافی بوده و شماره ۳۲ کامل می‌باشد.

نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا (شماره ۳۲)، اسمعیل بن قاسم، ۱۱ ذی‌قعدة ۱۰۷۱ ق، واقف آخوند ملاکلمحمد با وکالت محمد تقی در سال ۱۲۰۹ ق با مهر مربع وکیل با سجع «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده محمد تقی»، (شماره ۳۷)، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، علامت بلاغ در انتهای نسخه دیده می‌شود، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سرخ با طلبه لولادار اسلیمی.
۲۱۵ برگ، ۱۷ سطر، ۲۵×۱۹ سانتی‌متر، [شماره ۳۲ و ۳۷]

* نسخه شماره ۳۸ از ابتدای تا اواخر ابواب دعاء می‌باشد و از انتها افتادگی دارد.

نسخ، محمد باقر بن بن الیاس کلاردشتی، بی‌تا، واقف مستانه بنت خانم نسبت... در ذیحجه ۱۱۶۵ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد گالینگور طوسی.
۱۹۰ برگ، ۲۱ سطر، ۲۴×۱۸ سانتی‌متر، [شماره ۳۸]

کبرای منظوم

(منطق - فارسی)

محمد علی بن عبدالحسین طبسی تونی سپاهانی، - ۱۲۱۲ ق

ارجوزه‌ای در منطق و مبادی و مبانی آن که در ضمن ۳۷۵ بیت سروده شده است.

[الذریعه ۲۵۹:۱۷ - مشار فارسی: ۲۴۰ و ۱۲۴۷ - نسخه‌های خطی فارسی ۱۵۰۷:۲ -

مجلس ۶۰:۴:۳]

آغاز:

«حمد بیحد مر خدایی را نخست	که بنامش نامها گردد درست
آنکه از فضلش دو عالم روشن است	هیکل خاکی ز فیضش گلشن است
آن توانایی که بر تیغ زبان	داده آب از جوهر نطق و بیان»

انجام:

«چار شکل منطقی چون یافتی	معنی آن موبمو بشکافتی
در دلت نور علی را یاد کن	در دعایی روح او را شادکن»

نستعلیق، سیف الله کلارستانی - سیف الشریعه - ۱۳۴۲ ق، در مدرسه کاسه گرمحله تنکابن
در خدمت حجة الاسلام مروّج الاحکام شریعتمداری آقای شیخ ابراهیم مجتهد دامت
برکاته، جلد تیماج.
۱۴ برگ، ۱۳ سطر، ۱۷×۱۰ سانتی متر، [شماره ۵۴۸]

کتاب الطهارة

(فقه - عربی)

علی اکبر بن محمد بن عباسعلی کلارستانی طبرسی، - زنده ۱۳۴۱ ق
رسالة مفصل و مبسوط درباره مباحث کلی و جزئی فقهی است که در آن فروع
سیاری در باب کتاب طهارت طرح و بحث شده و آراء و نظرات دیگر فقها در این باره در
بوته نقد گذاشته شده است.

* نسخه شماره ۲۰۰ کامل است و جزء اول کتاب را در بردارد.

آغاز: «بسم الله... و بعد فلما كان لباب الطهارة من ابواب فقه الامامية سلام الله
عليهم مطالب جلیله و مباحث شریفه و فوائد مهمه و قواعد مسلمة استوفيت الكلام...»
انجام: «...على تنقيح المناط لرواية المتقدمة او خمس فريض على قول جماعة تقدم
منهم الاشارة... و هذا اوفق بالاحتياط...»

نستعلیق شکسته نازیبا، مؤلف، بیست و ششم صفر ۱۳۲۸ ق، خط خوردگی در صفحات
دیده می شود.

۱۹۵ برگ، ۱۹ سطر، ۲۲×۱۸ سانتی متر، [شماره ۲۰۰]

* نسخه شماره ۲۰۱ جلد دوم و مباحث جنابت و حیض را در بردارد.

آغاز: «المقصد الخامس في غسل الجنابة و هي بفتح الجيم كما عن الشهيد في الروضة
لغة البعد و اطلقها في القاموس على المنى و اصطلاحاً على ما فسرها به بعض...»
انجام: «...المقام التاسع، ان المرأة لاتخلو اما ان تكون ذات عادة مستقرة فعلية و اما
لاتكون كذلك و الثانية اما ان تكون ممن سبقت لها عادة...»

نستعلیق شکسته نازیبا، مؤلف، چهارم ربیع الاول ۱۳۲۹ ق، در لابلای صفحات خط
خوردگی زیاد دیده می شود، جلد تیماج قهوه ای.

۹۵ برگ، ۱۸ سطر، ۲۱×۱۷ سانتی متر، [شماره ۲۰۱]

کتاب القضاء

(فقه - عربی)

محمد علی شریعتمدار نشتائی تنکابنی، - زنده ۱۳۲۹ ق

رساله مفصل و دقیقی در باب قضاء است، مؤلف دانشور نظرات و اقوال پیشینیان را متذکر شده و پس از نقد و بررسی نظر نهایی خود را صادر کرده است، بنظر صاحبان فن رساله مزبور بسیار ارزشمند و نفیس بوده و سزاوار تحقیق و چاپ منقح علمی است.

آغاز: «بسمله... کتاب القضاء و هو فی اللغة بمعان كثيرة بل العشرة... قوله تعالى قضيهن سبع سموات ای خلقهن و الحكم و منه قوله تعالى والله يقضى بالحق ای...»
انجام: «... فهذا ايضا شاهد آخر على عدم كون ظاهر الصحيحين مراداً فقد ظهر ان مقتضى الجمع بين الادلة اثبات الحجر لاغير فتدبر.»

نسخ، مؤلف، بی تا، واقف سید صادق حسینی تنکابنی (از علمای مشهور منطقه و تلمیذ فاضل مؤلف) در هفتم ذیحجه ۱۳۲۹ ق با مهر بیضوی با سجع «الراجی صادق الحسینی»، جلد تیماج سرخ.

۲۱۵ برگ، ۱۷ سطر، ۱۳×۱۹ سانتی متر، [شماره ۱۸۰]

کتاب القضاء

(فقه - عربی)

علی اکبر بن محمد بن عباسعلی کلارستاقی طبرسی، - زنده ۱۳۴۱ ق

رساله متوسطی در احکام قضا از دیدگاه فقه شیعی که به صورت استدلالی و اجتهادی نگاشته شده است و فروعات بسیاری طرح و پس از نقد و بررسی آراء و اقوال بزرگان نظر نهایی مؤلف بازگو شده است.

آغاز: «کتاب القضاء الذی ذکر له معانی عديدة لغة الحكم و العلم و الاعلام و القول و... و لكل واحد منها شاهد استعمال فی الكتاب و البتة ليس بمهم ذكره و عرفوه شرعاً...»
انجام: «... علامة دهره و وحید عصره المحقق الثالث الطوسی قدس الله نفسه الزکیه عند قرائتی لیدیه و اصنفت علیه ما سنج به فکری القاصر و جاد به فهمی الفاتر. تم»

نستعلیق شکسته نازیبا، مؤلف، بیست و یکم رجب ۱۳۳۱ ق، خط خوردگی بسیار در صفحات دیده می شود، جلد تیماج سرخ.

۱۷۵ برگ، ۲۲ سطر، ۱۸×۲۳ سانتی متر، [شماره ۱۹۹]

کحل الجواهر

(مقتل - فارسی)

ناشناخته

رساله متوسط در تاریخ و مقتل امام حسین (ع) که در یک مقدمه و هشت مجلس و یک خاتمه تنظیم شده است:

مقدمه؛ در سه جوهر.

مجلس اول؛ در ذکر مجمل اخبار محنت آثار بعد از توجه آنحضرت و...

مجلس دوم؛ در ذکر مجمل آغاز مقاتله و شهادت اصحاب.

مجلس سوم؛ در بیان عزم میدان جهاد نمودن حضرت سید الشهداء.

مجلس چهارم؛ در تمه ذکر محاربه و مقاتله آنحضرت تا رسیدن بدرجه شهادت.

مجلس پنجم؛ در ذکر مجمل وقایع راحت برانداز پس از شهادت.

مجلس ششم؛ در ذکر مجمل حالات داخل نمودن سرهای مقدس...

مجلس هفتم؛ در ذکر مجمل سوانح جانگداز از حین داخل نمودن...

مجلس هشتم؛ در ذکر بعضی از عذابها که خداوند در این دنیا قاتلان...

خاتمه؛ در ذکر دفع شبهه جهال ناس درین مقام.

نسخه حاضر از ابتدا یک برگ افتادگی دارد.

آغاز: «...الحمد لله درین اوقات از بواطن فیض مواطن حضرات اسمه صلوات الله

علیهم استمداد نموده توفیق جمع و تألیف آن روزی و این رساله را مبنی بر...»

انجام: «... بعد از ثبوت عصمت و امامت ایشان در امور بر ایشان اعتراض کردن در هر

چه از ایشان صادر شود از محض جهل و... چنانچه از اخبار بسیار ظاهر می شود.»

نستعلیق، مؤلف، ربیع الثانی ۱۱۲۲ ق، عناوین و خطوط سنگرف، جلدگالینگور آبی.

۹۵ برگ، ۱۵ سطر، ۲۱×۱۴ سانتی متر، [شماره ۲۹۱]

کلیله و دمنه

(داستان - فارسی)

ابوالمعالی نصرالله بن محمد منشی، - زنده ۵۳۸ ق

متنی داستان گونه از زبان حیوانات و جانوران جنگلی که ابتدا توسط «بیدپای هندی»

به زبان هندی نوشته و بعدها توسط «برزویه» پزشک ایرانی به زبان پهلوی و بعد از آن توسط «عبدالله بن مقفع» به عربی برگردانده شد و دست آخر توسط مترجم حاضر به امر بهرام شاه غزنوی به زبان فارسی ترجمه گردید.

[فهرستواره فارسی ۱: ۴۵۹ - نسخه‌های فارسی ۵: ۳۵۹۶ - الذریعه ۸: ۲۶ و ۱۸: ۱۳۵ - مشار فارسی ۴: ۴۱۳۲]

نسخه حاضر از ابتدا و انتها ناقص و از قسمتی از باب سوم تا چهاردهم را در بر دارد.
آغاز:

«...بدرد صاف ترا کار نیست دم در کش که هرچه ساقی ما کرد عین الطاف است»
انجام:

«...دل همچو لاله سوخته از سوز آه من در هر که بنگری بهمین داغ مبتلاست»
نستعلیق، بی‌کاف، بی‌تا، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.
۲۱۵ برگ، ۱۸ سطر، ۱۹×۲۸ سانتی‌متر، [شماره ۲۱]

کنز العرفان فی فقه القرآن

(تفسیر - عربی)

شرف الدین مقداد بن عبدالله سیوری حلی، - ۸۲۶ ق

رساله‌ای مفصل و معروف در تفسیر آیات الاحکام بدین ترتیب که ابتدا آیات مربوط به احکام فقهی از قرآن استخراج و مطابق ترتیب کتابهای فقهی در یک مقدمه و چند باب و یک خاتمه تنظیم شده است.

[الذریعه ۱۸: ۱۵۹ - مرعشی ۱: ۱۰۵ - امام صادق قزوین ۱: ۲۱۲ - مجلس ۲۵: ۲۳۲]

نسخه حاضر از ابتدا تا بخشی از «لوازم النکاح من المهر و النفقة» را در بر دارد.
آغاز: «الحمد لله الذی انزل علی عبده الكتاب لکل شیء تبياناً و جعله لتصدیق نبوته و تأیید رسالته معجزاً و برهاناً فنزله نوراً و هدی و عبرة للعالمین...»
انجام: «الثالث فی لوازم النکاح من المهر و النفقة و غیر ذلک و فيه آیات الاولي و اتوا النساء صدقاتهن نحلة... الصدقة اسم للمهر و النحلة...»

نسخ، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، تملکی از سلیمان بن ملاجان الموتی در ۱۰۲۳ در برگ اول آمده است، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج.

۱۵۵ برگ، ۲۳ سطر، ۲۵×۱۳ سانتی متر، [شماره ۱۴۴]

کنز اللغات (= کنز اللغة) (لغت - فارسی)

محمد بن عبد الخالق بن معروف گیلانی، قرن ۹

فرهنگ لغات عربی به فارسی است که به نام «کارگیا سلطان محمد» (۸۸۳ ق) در بیست و هفت کتاب (هر کدام در چند باب) به عدد حروف الفبا تألیف شده و در آغاز کتاب هفده فائده نیز به عنوان دیباچه آمده است، در هر بابی ابتدا مصدرها و سپس افعال مجرد و مزید و پس از همه غیر مصدرها را ذکر شده است.

[الذریعه ۱۶۴:۱۸ - مجلس ۳۵:۲۶ - نسخه‌های فارسی ۲۰۱۶:۳ - مرعشی ۱۵۷:۲]

* نسخه شماره ۲۹۹ کامل است.

آغاز: «جواهر کنوز لغات حمد و ستایش نثار بارگاه حضرت متکلمی که زبان اصناف آدمیان را کلید گنج خانه سخن گردانید و ارباب الباب را بتشریف تنزیل...»
انجام: «یهدی و یهدی و یهتدی را راست می‌گردد و این هر سه مضارع‌اند از زبان افتعال و اصل یهدی بوده است... مشتق از ولی یلی... غفرانک ربنا و الیک المصیر.»

نسخ جلی، حسین بن ملارحیم کماچالی، شعبان ۱۱۸۹ ق، واقف محمد بن اسدالله میار در سال ۱۳۰۵ ق، عناوین و خطوط و علایم شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.

۲۸۵ برگ، ۲۵ سطر، ۲۹×۲۰ سانتی متر، [شماره ۲۹۹]

* نسخه شماره ۳۰۰ از ابتدا افتادگی دارد.

نسخ، عزیز بن عبیدالله بن هدایت الله بن حمدالله، ذیحجه ۹۷۷ ق، عناوین و خطوط و علایم شنگرف، جلد گالینگور آبی.

۲۵۵ برگ، ۱۴ سطر، ۱۹×۱۵ سانتی متر، [شماره ۳۰۰]

لطائف غیبی و عواطف لاریبی

(تفسیر - فارسی)

احمد بن زین العابدین علوی حسینی عاملی، - زنده ۱۰۶۰ ق
 رساله‌ای لطیف در تفسیر آیات قرآنی که درباره اصول دین و مبدأ و معاد تألیف و با
 عناوین «لطیفه - لطیفه» تنظیم شده است، این تفسیر که از سوره فاتحه الكتاب آغاز شده
 در دیگر سوره‌ها ترتیبی عمل نکرده و در سال ۱۰۳۳ ق به شاه صفی صفوی (۱۰۳۸ -
 ۱۰۵۲ ق) تقدیم شده است.
 [الذریعه: ۱: ۲۳۷ و ۱۵۹ و ۳۱۷: ۱۸ - نسخه‌های خطی فارسی ۱: ۵۷ - الفبایی آستان
 قدس: ۴۸۳]

نسخه حاضر از ابتدا (یک برگ) و انتها افتادگی دارد.
 آغاز: «... خاصه صنع ید الهی بمرکب سفید فیض نامتناهی سطری چند بر آن نگاشته
 سواد خوانان صفحات نانوخته شهود بمعانی باریک آن توانند رسید...»
 انجام: «شبهه پنجم آنست که حق تعالی عتاب به آن عالیجناب درباره اذن دادن جمعی
 رادر باز ماندن از جهاد در هنگامی که با آنحضرت تخلف از جهاد نمودند...»
 نسخ، بی کا، بی تا، عنوانی و خطوط سنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.
 ۱۳۵ برگ، ۱۷ سطر، ۲۶×۱۷ سانتی متر، [شماره ۱۴۸]

لوامع الاسرار فی شرح مطالع الانوار

(منطق - عربی)

قطب الدین محمد بن محمد بویه رازی، - ۷۶۶ ق
 کتاب «مطالع الانوار» نگاشته قاضی سراج الدین محمود بن ابی بکر ارموی (۶۸۹ ق)
 اثری معروف در حکمت الهی است که در دو قسم منطق و فلسفه تشکیل شده است،
 کتاب حاضر شرح بخش منطق از رساله مذکور است که با عناوین «قال - اقول» تنظیم و
 به نام غیاث الدین محمد صاحب دیوان در سال ۷۲۸ ق نگاشته شده است.
 [الذریعه ۱: ۳۵۹ - مرعشی ۵: ۲۰۶ - الفبائی آستان قدس: ۴۸۵ - آستان قدس
 ۱: ۳۴۰]

* نسخه شماره ۲۳۶ کامل و جلد اول کتاب را در بردارد.

آغاز: «الحمد لله فياض ذوارف العوارف و ملهم حقايق المعارف و اهب حيواة العالمين و رافع درجات العالمين... و بعد فان العلوم على تشعب فنونها و تكثر شجونها...»
انجام: «... و فيه ما عرفت و لتقصر على هذا القدر من الكلام فى قسم التصورات حامدين لمفيض الكمالات و الخيرات قد تم.»

نستعليق شكسته، محمد حسين طالقانى، بى تا، در هامش نسخه تصحيح و تحشيه شده است، جلد تيماج قهوه‌اى.

۱۴۵ برگ، ۱۸ سطر، ۲۱×۱۲ سانتى متر، [شماره ۲۳۶]

* نسخه شماره ۲۳۷ جلد دوم از كتاب و كامل است.

آغاز: «بسمله، القسم الثانى فى اكتساب التصديقات اى المجهولات التصديقية و فيه ابواب اولها فى القضايا و ثانيها فى القياس و ثالثها فى الاقيسة الشرطية الاقترانية...»
انجام: «... ما ذكرنا من القوانين دواعى مقدمات القياس بشرايطها و تحقق معانيها... فهو جدير بان يهجر الحكمة لانه لا يكون مستعداً لدرك حقايق الاشياء و كل ميسر... تم»

نستعليق، محمد حسين بن ملا لطفعلی طالقانى در ۱۲۶۹ ق، جلد تيماج قهوه‌اى.

۱۶۵ برگ، ۱۸ سطر، ۲۱×۱۲ سانتى متر، [شماره ۲۳۷]

* نسخه شماره ۵۹۵ كامل است.

نستعليق، بى كا، بى تا (صفحه آخر پاره شده است)، تاريخ ۱۲۳۸ ق روى برگ اول نقش بسته است، جلد تيماج.

۱۴۵ برگ، ۱۴ سطر، ۲۱×۱۵ سانتى متر، [شماره ۵۹۵]

لوامع القدسية (= لوامع صاحبقرانى) (حديث - فارسى)

محمد تقى بن مقصود على مجلسى اصفهانى، ۱۰۰۳ - ۱۰۷۱ ق

مؤلف پس از اتمام كتاب «روضة المتقين» در سال ۱۰۴۶ ق كه شرحى عربى بر كتاب «من لا يحضره الفقيه» است، در سال ۱۰۶۶ ق اين شرح فارسى را به درخواست شاه عباس اول بر همان كتاب نگاهشت.

[الذريعه ۳۶۹:۱۸ - مرعشى ۲۶۴:۱ - امام صادق قزوین ۲۱۸:۱ - مسجد اعظم: ۳۴۱]

نسخه حاضر از ابتدا و انتها افتادگی دارد و کتاب صلوة را دربردارد.
 آغاز: «... به اسانید صحیحه منقولست از حضرت صلوات الله علیه در تفسیر این آیه
 حق سبحانه و تعالی قسم یاد کرده است شاهد و مشهود حضرت فرمودند...»
 انجام: «... از علی بن یقطین که گفت سوال کردم از حضرت امام موسی کاظم صلوات
 الله علیه از نافله که در روز جمعه می‌کنند پیش از نماز جمعه افضل است یا بعد از آن...»
 نستعلیق، بی‌کاف، بی‌تا، عناوین و خطوط شنگرف، جلد گالینگور آبی.
 ۲۱۵ برگ، ۲۴ سطر، ۲۸×۲۰ سانتی‌متر، [شماره ۳۴]

مجالس

(مقتل - ترکی)
 آقا بن محمد جعفر سرابی، - ۱۲۸۳ ق
 مجموعه‌ای شامل مجالس مقتل و مرثیه سرایی و شعر که از جمله آنها مجالس وفات
 حضرت فاطمه (س)، اتمام حجت حضرت عباس اهل کوفه را، مجلس شب عاشورا،
 مجلس حضرت عباس، اسیر بردن اهل بیت را به کوفه و... می‌باشد احتمال می‌رود
 کاتب رساله مؤلف و سراینده اشعار باشد.
 آغاز: «الباکون فی الدنيا خمسة امام جعفر صادق (ع) روایت دور که دنیا ده بش کسنه
 چوخ آغلادی که اولارون گوزاینون یاشی چشمه کیمی روان اولدی...»
 انجام:
 «بو تابدی اوغلنی کیم شاد خرم و خندان او تابدی اوغلنی اوز قاننه اولوب غلطان
 بو تابدی اوغلنی جسمنده یوخذو آزاری او تابدی اوغلنی یوزقون اولوبدی گلزاری
 شکسته نستعلیق، آقا بن محمد جعفر سرابی، ۱۲۸۳ ق برخی خطوط صفحات چلیپا نوشته
 شده است.
 ۱۴۵ برگ، سطور مختلف، ۱۷×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۵۲۹]

مجمع الفائدة و البرهان فی شرح ارشاد الاذهان

(فقه - عربی)
 احمد بن محمد محقق اردبیلی، - ۹۹۳ ق

شرح بسیار مفصل و مستدل با عناوین «قوله - قوله» بر «ارشاد الأذهان الی احکام الایمان» نگاشته علامه حلی (۷۲۶ ق) که به گفته صاحب الذریعه برخی ابواب فقهی آن به دلیل بدی خط مؤلف ناتمام مانده است.

[الذریعه ۳۵:۲۰ - مرعشی ۲۳۷:۵ - امام صادق قزوین ۲۲۵:۱ - الفبائی آستان قدس: ۴۹۷]

* نسخه شماره ۶۲ جلد اول کتاب و از ابتدا افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «.. قوله و الغسل یجب دلیل و جوب الغسل لما وجب له الوضوء من الصلوة و الطواف کانه الآیه...»

نسخ، بی کا، بی تا، عناوین شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد گالینگور آبی. ۲۸۰ برگ، ۲۵ سطر، ۲۶×۲۰ سانتی متر، [شماره ۶۲]

محبوب القلوب (= شمس و قهقهه) (تاریخ و عرفان - فارسی)

برخوردار خان بن محمود ترکمان فراهی - ممتاز -، قرن ۱۱ رساله‌ای ادیبانه در بیان داستانهای عرفانی و آداب و اخلاق زندگی بزرگان که در یک مقدمه و پنج باب نگاشته شده است، این کتاب سه بار تحریر شده و دربار اول «رعنا و زیبا» و بار دوم «محفل آرا» نام گرفته است.

[الذریعه: ۱۴۱:۲۰ و ۲۲۵:۱۴ - مشار فارسی ۱۴۰۲:۱ - نسخه‌های خطی فارسی ۱۳۶۵:۲ - آستان قدس ۱۶۸:۷]

آغاز: «چهره پرداز عرایس حریم عجز و نیاز و مصور نگارخانه فرنگ آب و رنگ این نسخه مسرت طراز یعنی برخوردار ترکمان متخلص به ممتاز بموقف عرض...»
انجام: «... ناسزایی از کسی نسبت به کاتب بیچاره بعرضه ظهور درآید مجسم شده و در روز جزا همان اعمال قبیحه ایشان انیس و مونس و یار موافق ایشان خواهد بود.»

نستعلیق، ابوالقاسم بن محمد امین بن محمد تقی بن محمد امین هرجی، عشر آخر شوال ۱۲۴۰ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه. ۱۸۵ برگ، ۲۰ سطر، ۳۰×۲۰ سانتی متر، [شماره ۱۳۱]

محررق القلوب

(مقتل - فارسی)

مهدی بن ابوذر نراقی کاشانی، - ۱۲۰۹ ق

مقتل و تاریخ شهادت رسول اکرم (ص)، علی بن ابیطالب (ع)، امام حسن مجتبی (ع)، امام موسی کاظم (ع)، امام رضا (ع) و بویژه امام حسین (ع) در فاجعه کربلا است که به درخواست «عبدالرزاق خان» تألیف و در یک مقدمه و بیست مجلس تنظیم شده است.

[الذریعه ۱۴۹:۲۰ - مرعشی ۱۴۶:۱ - امام صادق قزوین ۲۲۷:۱ - مجلس ۵۸۱:۳۸]

* نسخه شماره ۴ کامل است.

آغاز: «حمد و سپاس بی نهایت تحفه بارگاه حکیمی است جلت عظمته که خاکدان

دنیا و زندان این عاریت سرارا...»

انجام: «...پس مرکب را بگردانید و بنزد اصحاب خود آمد و دل بر صحابه لشکر کفار

نهاد.»

نستعلیق، محرملی بن مراد علی طالقانی، ۱۷ محرم ۱۲۶۰ ق، واقف کیاظهير معروف بن

کیا عباس بتاريخ ۱۲۶۳ ق، صفحات مجدول شنگرف، عناوین و خطوط شنگرف، جلد

تیماج قهوه‌ای با ترنج و باسر.

۲۱۵ برگ، ۲۲ سطر، ۳۲×۲۲ سانتی متر، [شماره ۴]

* نسخه‌های شماره ۱۰۰ و ۱۰۱ کامل است.

نستعلیق، علی محمد بن علی دینایی نوری، ۱۴ جمادی الثانيه ۱۲۳۲ ق، واقف علی محمد

بن داود ترک دینایی با تولیت ملاکلمحمد بن یحیی ترک دینایی در ۱۲۳۳ ق

(شماره ۱۰۰) با مهر بیضوی با سجع «عبده الراجی علی محمد»، عناوین و خطوط

شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.

۲۱۵ برگ، ۲۱ سطر، ۳۳×۲۱ سانتی متر، [شماره ۱۰۰ و ۱۰۱]

* نسخه‌های شماره ۱۰۲، ۱۰۳ و ۱۰۴ کامل است.

نستعلیق، بی کا، ۱۲۶۷ ق (شماره ۱۰۲)، واقف ام کلثوم بنت میرزا در ۱۲۵۱ ق

(شماره ۱۰۱)، جلد تیماج سیاه.

۲۱۵ برگ، ۲۳ سطر، ۳۰×۲۱ سانتی متر، [شماره ۱۰۲، ۱۰۳ و ۱۰۴]

* نسخه‌های شماره ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹ و ۵۴۵ افتادگی دارند.

نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.
برگهای مختلف، سطور مختلف، [شماره‌های ۱۰۵ تا ۱۰۹ و ۵۴۵]

* نسخه‌های شماره ۱۱۴، ۱۱۵ و ۱۱۶ کامل است.

نسخ و نستعلیق، محمد صالح بن محمد رضا تنکابنی در ۱۲۵۴ ق (شماره ۱۱۴)،
محمد مومن بن رضا تاورجی کالجی، ۱۲۳۲ ق (شماره ۱۱۵)، اسماعیل بن شیرزاد نوری
دونائی ۱۲۳۴ ق در قریه مورود (شماره ۱۱۶)، واقف اسماعیل بن شیرزاد دونایی در
۱۲۳۴ ق (شماره ۱۱۶)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.
۲۶ برگ، ۱۹ سطر، ۲۰×۳۳ سانتی‌متر، [شماره ۱۱۴، ۱۱۵ و ۱۱۶]

مختصر النافع (= النافع فی مختصر الشرایع) (فقه - عربی)

نجم الدین جعفر بن حسن حلی - محقق اول -، - ۶۷۶ ق

کتاب فتوایی متوسطی است که پس از «شرایع الاسلام» و در اختصار و تلخیص آن
نگاشته شده است، کتاب از استدلال و تفصیل و رد و نقد نظرات فقها خالی است و از
ابتدای طهارت تا انتهای دیات را دربردارد.

[الذریعه ۲: ۲۳۰ - مرعشی ۲: ۱۱۲ - امام صادق قزوین ۱: ۲۲۹ و ۲۳۰ - مسجد

اعظم: ۳۵۶]

* نسخه‌های ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰ و ۱۷۱ کامل می‌باشند.

آغاز: «الحمد لله الذي صغرت في عظمته عبادة العابدین و قصرت عن شكر نعمه
السنة الحامدين و قصرت عن وصف كماله افكار العالمين...»

انجام: «... لاتعقل العاقلة بهيمة و لا اتلاف مال و يختص ضمانها بالجناية على الأدمى
فحسب فهذا ما اردنا ذكره و قصدنا حصره مختصراً من مطوله و محرراً من محصله.»

نسخ، بی‌کا، ذیحجه ۱۰۵۰ ق با مهر بیضوی با سجع «یا امام محمد تقی» (شماره ۱۶۸)،
میر اسماعیل بن میرحسین طالقانی قزوینی، شعبان ۱۱۲۰ ق (شماره ۱۶۹)، آقا بابایی
ابراهیم، ۱۲۵۰ ق در مدرسه آخوند محله کلیجان (شماره ۱۷۰)، بی‌کا، ربیع الاول
۱۰۵۶ ق (شماره ۱۷۱)، جلد تیماج.

۲۲۵ برگ، سطور مختلف، ۱۲×۲۰ سانتی‌متر، [شماره‌های ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰ و ۱۷۱]

* نسخه شماره ۱۷۹ از انتها افتادگی دارد.

نسخ، بی‌کا، بی‌تا، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه.

۱۶۵ برگ، ۱۲ سطر، ۱۳×۲۰ سانتی‌متر، [شماره ۱۷۹]

مخزن الصلوة

(فقه - فارسی)

محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی، ۱۲۰۱ - ۱۲۶۳ ق

رساله‌ای مفصل در بیان احکام نماز و شرایط و منافیات و ارکان آن که برای مقلدین

فارسی زبان نگاشته شده است.

[الذریعه ۲۰:۲۲۶]

نسخه حاضر از باب چهارم تا آخر را دربردارد.

آغاز: «باب چهارم در بیان منافیات نماز و آنچه متعلق به آنست و در آن چند فصل

است، فصل اول در بیان اموری که باعث فساد نماز میشود و آن چند قسم است...»

نستعلیق، بی‌کا، ۱۲۵۷ ق در مدرسه سعادت آباد نور نزدیک چمستان، (مدرسه علمیة

میرزا محمد تقی نوری طبرسی)، در هامش نسخه حواشی از مؤلف آورده شده است، جلد

تیماج.

۱۲۵ برگ، سطور مختلف، ۱۸×۲۲ سانتی‌متر، [شماره ۲۸۶]

مدارک الاحکام فی شرح شرایع الاسلام

(فقه - فارسی)

سید محمد بن علی بن حسین موسوی عاملی، ۱۰۰۹ ق -

شرح مفصل و مشهور بر «شرایع الاسلام» نگاشته محقق حلی (۶۷۶ ق) که از ابتدا تا

کتاب حج تألیف شده و در بیست و پنجم ذیحجه سال ۹۹۸ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۲۰:۲۳۹ - مرعشی ۱۰:۳۳۵ - مجلس ۷:۳۳۶ - مشار عربی: ۸۲۰]

نسخه حاضر جلد دوم از کتاب می‌باشد.

آغاز: «الحمد لله كثيراً یلیق بجلاله و الصلاة علی سیدنا محمد و آله، کتاب الحج و هو

یعتمد علی ثلاثة ارکان فی المقدمات و هو اربع المقدمات الاولى الحج و ان کان فی...»

انجام: «... فقال يا زرارۃ بيت يحج قبل آدم بالفى عام تريد ان تفنى مسائله فى اربعين عامد و الحمد لله اولاً و آخرأ.»

نسخ، بی کا، بی تا، واقف اسماعیل ناطری، در ۱۲۶۳ ق با مهر بیضوی با سجع «عبده الخاطی علی رضا»، جلد تیماج سیاه با ترنج باسر زیبا.
۲۱۵ برگ، ۲۳ سطر، ۱۵×۲۲ سانتی متر، [شماره ۱۸۶]

[مراثی] (مقتل - فارسی)

کتاب فوق حاوی نوحه‌ها و مرثیه‌های محلی و فارسی می‌باشد و از ابتدا و انتها کامل می‌باشد.

آغاز: «الحمد لله الذى زين مجالسنا بذكر الحسين الشهيد المقتول بظلم و المتبلى بالعطش الشديد فى طف المطروح اللطيف و...»
انجام:

«...مباد بی من از این خاکدان زشت روی مرا گذاری و تنها سوی بهشت روی»
نستعلیق، بی کا، ۱۲۳۱ ه. ق، [شماره ۶۸۴]

مراح الارواح (صرف - عربی)

احمد بن علی بن مسعود، قرن ۷

رساله‌ای مشهور و مختصر در علم صرف از دانشهای عربیت که در هفت باب تنظیم و مباحثی چون صحیح، مضاعف، مهموز، مثال، اجوف و ناقص و غیره مطرح شده است.

[مجلس ۳۸:۴۱۰ - امام صادق قزوین ۱:۳۵۰ و ۳۵۱ - مسجد اعظم: ۳۶۰ - آستان قدس ۱۲:۴۳۰]

نسخه‌های ۱۵۲ و ۴۸۸ کامل و شماره ۴۸۶ از انتها ناقص می‌باشد.

آغاز: «قال المفتقر الى الله الودود احمد بن علی بن مسعود غفرالله له و لوالديه... اعلم ان الصرف ام العلوم و النحو ابوها...»

نسخ، علی بن حسنعلی دونایی، جمادی الاول ۱۲۳۹ ق (شماره ۱۵۲)، علیرضا بن محمد حسن طالقانی، ۱۲۱۵ ق (شماره ۴۸۸)، بی کا و بی تا (شماره ۴۸۶)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه.
 ۱۴۰ برگ، ۱۵ سطر، ۲۱×۱۵ سانتی متر، [شماره ۱۵۲ - ۴۸۸ - ۴۸۶]

مرشد العوام

(فقه - فارسی)

ابوالقاسم محمد بن حسن گیلانی قمی، - ۱۲۳۱ ق
 رساله عملیه مؤلف برای مقلدین به زبان فارسی است که برای استفاده عموم مردم و به صورت فتوائی تنظیم شده است.
 [الذریعه ۳۰۷:۲۰ - مسجد اعظم: ۳۶۰ - امام صادق قزوین ۱: ۲۳۴ و ۲۳۵ - مجلس ۸۴:۱۱]

* نسخه‌های شماره ۴۰ و ۵۹۰ کامل می‌باشند.

آغاز: «الحمد لله... چنین گوید احقر عباد الله... که این چند کلمه است در بیان اصول دین با ادله‌های اجمالیه موافق فهم و طاقت عوام نوشته شد...»
 انجام: «...و هرگاه بعد از آن کذب ظن او حاصل و ظاهر شود و در آن دو وجه ذکر گفته‌اند و اظهر این است که نذر مستحیل نمی‌شود بلکه باید بنذر خود عمل کند.»

عبدالفتاح بن محمد طاهر سبزواری ساکن قریه ریزان، رجب المرجب ۱۲۳۲ ق (شماره ۴۰)، میرزا علیقلی نوری، بی تا (۵۹۰)، واقف علی اکبر زاج در ۱۲۵۲ ق، مهر بیضوی با سجع «افوض امری الی الله عبده ابوالقاسم» (شماره ۵۹۰)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای ساده.
 ۱۹۵ برگ، ۱۶ سطر، ۲۲×۱۶ سانتی متر، [شماره ۴۰ و ۵۹۰]

* نسخه‌های شماره ۱۸۳، ۱۸۴ و ۱۹۲ کامل و جلد اول کتاب را در بردارند.

نسخ، بی کا، ۱۲۳۱ ق (شماره ۱۸۳)، بی کا، ۱۲۳۱ ق در قلعه ایروان به خواهش علی اکبر سلطان کلارستاقی (شماره ۱۸۴)، عبدالغفور نوری، ۱۲۱۹ (شماره ۱۹۲)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.
 ۱۳۵ برگ، سطور مختلف، ۲۴×۱۶ سانتی متر، [شماره‌های ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۹۲]

مسالك الافهام فى شرح شرايع الاسلام

(فقه - عربى)

شهيد ثانى، زين الدين على بن احمد شامى عاملى، ۹۱۱-۹۶۶ ق
شرحى مفصل و مشهور بر كتاب «شرايع الاسلام» محقق حلى (۶۷۶ ق) كه
به صورت «قوله - قوله» تنظيم شده است. به گفته صاحب الذريعه اين كتاب در مدت
شش ماه تأليف شده و در سال ۹۶۴ ق نگارش آن پايان يافته است.
[الذريعه ۳۷۸:۲۰ - مجلس ۳۰۴:۲۵ - مشار عربى: ۸۳۸ - مرعشى ۶:۳ - امام صادق
قزوین ۱:۲۳۵]

نسخه حاضر كامل و جلد دوم از كتاب را در بردارد.

آغاز: «بسم الله القسّم الثانی فی العقود و فيه خمسة عشر كتاباً الاول كتاب التجارة قد
سبق فى كلام المصنف فى كتاب زكوة التجارة...»
انجام: «...بل لا يجوز رده على الوكيل لانه ينعزل بالبيع ان لم يكن وكيلاً فى قبض المبيع
على تقدير رده بالعيب و كيف كان فقول الشيخ ضعيف و كذا تعليقه. تم»

نسخ، على بن محمد بن حسن كاتب خوراسكانى، نصف صفر ۱۰۳۵ ق، واقف محمد
حسين خان سرتيپ، تملك محمد رضا بن محمد صفى حسینی كاشانى و تملك جناب
مستطاب اورع المحدثين العلامة اللوذعى الحاج محمد معصوم النورى المازندرانى و
تملك محمد على بن محمد حسن مشهور به على آرانى كاشانى در ۱۲۲۰ ق و تملك
فتحعلى نجل السلطان المبرور و الخاقان المغفور محمد كريم خان زند در شیراز در ۱۲۵۵
به مهر بيضوى با سجع «فتحعلى نجل خاقان زند» عناوين و خطوط شنگرف، جلد تيماج
اسليمى.

۲۲۰ برگ، ۲۳ سطر، ۱۹×۲۶ سانتى متر، [شماره ۶۱]

مشرق الشمسين و اكسير السعادتین

(فقه - عربى)

بهاءالدين محمد بن حسين عاملى، ۹۵۳ - ۱۰۳۰ ق
مجموعه روايتهاى صحيحه از كتابهاى اربعه شيعه است كه پس از ذكر آيات مناسب
با آن و شرح و توضيح آن آيات به ترتيب كتابهاى فقهى نگاشته شده اند، كتاب طهارت
از اين مجموعه در هفده ذیحجه ۱۰۱۵ ق تأليف شده و تنها اين قسمت از كتاب تا اواخر

غسل میت به پایان رسیده است.

[الذریعه: ۵۰:۲۱ - مرعشی ۹۸:۱ - مجلس ۱۰:۱۲۴۶ - مشار عربی: ۸۴۷]

آغاز: «الحمد لله الذي هدانا بانوار كتابه المبين و وقفنا لاقتفاء سنة نبينا محمد (ص)... و بعد فان افقر العباد... قبل ان يخرج الامر من يده يقول ان جماعة من فضلاء اخوان...»
انجام: «...التروك الموكدة لنهاى ابى جعفر الباقر عليه الاسلام عنه.»

نسخ جلی، سبحان وردی بن الله وردی، ۱۰۵۹ ق، واقف خیرالنساء زوجہ سعیدای مازندرانی ساکن سولده با تولیت عالیجناب قدسی القاب آخوند ملا محمد شریف نوری یوشی در ۱۲۴۵ ق با مهر بیضوی با سجع «محمد شریف»، تملک رضا قلی بن خان احمد کرجایی با مهر بیضوی با سجع «یا امام رضا»، عناوین و خطوط شنکرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۹۱ برگ، ۱۸ سطر، ۱۳×۲۰ سانتی متر، [شماره ۵۳۷]

مشکلات العلوم

(چند دانشی - عربی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

مجموعه دایرة المعارف مانندی که در آن به حل مسائل مشکله و مجهولات علمی در رشته‌های علوم اسلامی همانند مشکلات آیات قرآن و روایات و اخبار، مسائل ادبیات عربی، منطق، بلاغت، اصول فقه، معقولات و معماها و اشعار لغز گونه و... پرداخته شده است، این مجموعه در چهار جلد تنظیم شده است.

[الذریعه ۶۷:۲۱ - الفبائی آستان قدس: ۵۲۱]

* نسخه شماره ۱۵۹ جلد سوم از کتاب می باشد.

آغاز: «الحمد لله الذي كتب في طروس العوالم سطور الوجدانية و حقق في صفائح صحائف افئدة الازكياء الاكامل دروس الفردانية...»

انجام: «... و اما الخيل المسومة الوارد في التنزيل فليل انها المعلمة بعلامات ماخوذة من السماء و هي العلامة و قيل هي الحساب و قيل هي الراعية هذا آخر ما اردنا ذكره»

نسخ نازیبا، علی بن علی اکبر طالقانی، هفده محرم ۱۲۸۸ ق، واقف عباس آقا در ۱۲۹۰ ق، جلد تیماج قهوه‌ای.

۹۵ برگ، ۱۲ سطر، ۱۷×۲۱ سانتی متر، [شماره ۱۵۹]

* نسخه شماره ۱۶۰ جلد دوم و سوم از کتاب می باشد که جلد دوم از آخر افتادگی دارد.

آغاز: «الحمد لله... اما بعد فيقول العبد المقر بالعصيان... ان هذا الكتاب مشتمل على الافكار الابدكار و زبدة الانظار و حل اكثر مشكلات الآيات...»

نسخ نازيبا، حسين قلى بن حسينلى كليردى، شعبان ۱۲۹۳ ق بخواهش ملا مقصود على، جلد تيماج قهوه‌اى.

۲۸۹ برگ، ۱۸ سطر، ۲۲×۱۸ سانتى متر، [شماره ۱۶۰]

مشكلات العلوم

(چند دانشى - عربى)

محمد مهدي بن ابوذر نراقى كاشانى، - ۱۲۰۹ ق

مجموعه‌اى دايرة المعارف مانند كه به تقليد از «كشكول» شيخ بهاءالدين محمد عاملى (۱۰۳۰ ق) تنظيم شده است، در اين اثر مشكلات علوم به ترتيب علوم و فنون از قرآن، حديث، منطق، هندسه، طب، رياضيات و غيره مطرح و سپس به هر کدام پاسخ مناسب داده شده است.

[الذريعه ۶۶:۲۱ - مسجد اعظم: ۵۵۶ - امام صادق قزوین ۱: ۲۴۲ - ملی تهران

۱۰: ۲۷۸]

آغاز: «احمدالله حمداً يليق بعزته و ينبغى لما لايتناهى من عظمته و اشكره شكراً يجلب المزيده من نعمته...»

انجام: «...ما معنى الشيطانين المرجومين و كيف يجتمع مرجومتيهما.»

نستعليق، بى كا (نام كاتب حذف شده است)، ۱۲۵۲ ق در مدرسه آقا سيد زين العابدين، در هامش نسخه تحشيه و تصحيح شده است. جلد مقوا.

۱۸۵ برگ، ۱۸ سطر، ۲۳×۱۹ سانتى متر، [شماره ۲۷۴]

مصايح القلوب

(اخلاق - فارسى)

ابوسعيد حسن بن حسين شيعى سبزوارى، - زنده ۷۵۹ ق

رساله‌ای در اخلاق و آداب اسلامی و فضایل و مناقب معصومین (ع) در پنجاه و سه فصل که حاصل ترجمه و شرح پنجاه و سه حدیث است.

[الذریعه ۹۰:۲۱ - مجلس ۴۴۴:۳۷ - امام صادق قزوین ۲۴۶:۱ - الفبائی آستان قدس:

[۵۲۲

نسخه حاضر کامل و تنها یکی دو برگ از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «شکر و سپاس و حمد و ثنای بی متنها مرخدایی را سزاست که منزله است از

ادراک و افهام...»

نسخ، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۵۵ برگ، ۱۵ سطر، ۱۳×۱۹ سانتی متر، [شماره ۲۹۶]

مصباح العابدین

(ادعیه - فارسی)

میرزین العابدین حسینی، قرن ۱۱

رساله‌ای متوسط در اعمال سال و ادعیه‌های وارده در ایام هفته و ماه و غیره که به نام شاه صفی صفوی (۱۰۵۱ ق) تألیف و در یک مقدمه (در اعمال شب و روز جمعه اول هر ماه) و دوازده مطالب (هر کدام در اعمال یکی از ماههای سال) و یک خاتمه (در اعمال نوروز و دعاهاى هفته) تنظیم شده است.

[الذریعه: ۱۱۳:۲۱ - مرعشی ۱۲۱:۷ و ۱۲۲ - مسجد اعظم: ۳۶۷]

آغاز: «الحمد لله... این اوراق چندی است در اعمال هر روز و هر شب از سال و ماه...»

و مسمی شده به مصباح العابدین و مرتب است بمقدمه و دوازده مطلب و خاتمه...»

انجام: «...و او را در چاهی عمیق یا نهری عمیق یا چشمه عمیق افکنند که حاجت او

برمی آید ان شاء الله تعالی»

نسخ، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه نویسی شده است،

جلد تیماج سیاه.

۱۸۵ برگ، ۱۸ سطر، ۱۰×۱۷ سانتی متر، [شماره ۳۱۴]

مطالع الانظار فی شرح طوابع الانوار

(کلام - عربی)

شمس الدین محمود بن عبدالرحمن اصفهانی، ۶۷۴ - ۷۴۹ ق

«طوابع الانوار» نگاشته قاضی بیضاوی (۶۸۵/۹۵ ق) از رساله‌های معروف و مختصر اهل سنت در کلام و اعتقادات است و شروح بسیاری بدان نوشته شده که شرح حاضر به سبب دقت در متن و موقعیت علمی مؤلف از اهمیت بسیاری برخوردار است.

[شذرات الذهب ۶:۶۵ - آستان قدس ۱۱:۳۸۵ - مرعشی ۴:۲۵۵]

نسخه حاضر فاقد دیباچه است و از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «بسمله، قال الحمد لمن وجب وجوده و بقاءه و امتنع عدمه و فناءه ضمن هذه

الخطبة معظم مطالب اصول الدین من اثبات الصانع و صفاته و نعوت جلاله...»

نستعلیق، بی‌کا، قرن ۸ - ۹ ق، عناوین و خطوط و علائم شنگرف، در هامش نسخه تحشیه

و تصحیح شده است، برخی صفحات مجداول مرصع، جلد تیماج سیاه.

۲۱۰ برگ، ۲۱ سطر، ۲۵×۱۶ سانتی‌متر، [شماره ۲۴۶]

المطول

(بلاغت - عربی)

سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی، ۷۹۳ ق -

شرح مفصل مزجی بر کتاب «تلخیص المفتاح» نگاشته خطیب دمشقی قزوینی (۷۳۹ ق) است که در سال ۷۴۸ ق به پایان رسیده است، مؤلف شرح مختصر و گزیده‌ای نیز بر آن کتاب نگاشت که به «المختصر المعانی» معروف گشته است.

[مجلس ۷:۳۵۸ - سپهسالار ۲:۳۴۴ - امام صادق قزوینی ۱:۲۴۸ - مرعشی ۲:۱۷۹]

نسخه‌های شماره ۳۷۸، ۲۷۹، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۵ و ۳۸۶ کامل هستند.

آغاز: «الحمد لله الذي الهنا حقايق المعاني و دقايق البيان و خصصنا ببدايع

الايادي...»

انجام: «... و الحمد لله على التوفيق و منه الهداية الى سواء الطريق و الصلاة على محمد

بنبيه خير البرية و على آله و اصحابه.»

نسخ - نستعلیق، علی بن اسماعیل مازندرانی، ۱۲۵۷ ق (شماره ۳۷۸)، عباسعلی بن زین العابدین کجوری، ۱۲۵۲ ق در بلدة بار فروش مدرسه حاجی ابراهیم تفلیسی (شماره ۳۷۹)، محمد باقر بن محمد هاشم امیر کلائی، ۱۰۸۷ ق (شماره ۳۸۰)، علی اصغر بن علی اکبر لورائی ولایترودی، ۱۲۲۵ ق در طهران مدرسه میرزا رضا قلی نوائی (شماره ۳۸۱)، بی کا، ۱۰۶۰ ق در بلدة اصفهان (شماره ۳۸۳)، محمد ابراهیم بن محمد حسین مازندرانی، ۱۲۳۳ ق با مهر بیضوی با سجع «المتوکل علی الله عبده ابراهیم» (شماره ۳۸۴)، عباسعلی بن علی مردان تلیکانی تنکابنی، ۱۲۶۸ ق (شماره ۳۸۵)، ابوالحسن کلارستاقی، ۱۲۶۰ ق در کلاردشت من قریه کلارستاق (شماره ۳۸۶)، عناوین و خطوط شنگرف، جلدها تیماج.

صفحات مختلف، سطور مختلف، اندازه‌های مختلف، [شماره‌های ۳۷۸، ۲۷۹، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۵ و ۳۸۶]

* نسخه‌های شماره ۵۲۰، ۵۲۱ و ۵۲۲ کامل هستند.

نسخ، ابراهیم بن بهادر آقبا بن محمد شفیح کجوری معروف به پاشا ساکن قریه ایلواشم (از حوالی تنکابن) ۱۲۲۱ ق در شهر آمل مسجد و مدرسه امام حسن عسکری (شماره ۵۲۰)، بی کا، بی تا (شماره ۵۲۱ - ۵۲۲)، بی کا، ۱۱۹۶ ق (شماره ۵۲۳)، (شماره ۵۲۰ - ۵۲۳)، محمد تقی لورایی نژاد (شماره ۵۲۲)

برگهای مختلف، سطور مختلف، وزیر بزرگ، [شماره‌های ۵۲۰، ۵۲۱، ۵۲۲ و ۵۲۳]

معالم الاصول

(اصول فقه - عربی)

حسن بن زین الدین بن علی عاملی، ۹۵۹ - ۱۰۱۱ ق

مؤلف قصد داشت کتابی مفصل در فقه به نام «معالم الدین و ملاذ المجتهدین» بنگارد، ابتدا در سال ۹۹۴ ق مقدمه‌ای در علم اصول فقه بر آن نگاشت که به تدریج جدا شد و خود کتابی جداگانه گشت.

[الذریعه ۱۹۸:۲۱ - مرعشی ۲۷۰:۲ - مجلس ۲۲۹:۲۵ - امام صادق قزوین ۱:۲۵۲]

* نسخه‌های شماره ۱۶۷ و ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰ و ۲۱۱ کامل

هستند.

آغاز: «الحمد لله المتعالی فی عزّ جلاله من مطارح الافهام فلا یحیط بکنهه العارفون...»

انجام: «و اما ثانياً فلان... بما يحتمل التأويل و ان كان محتملاً ان ان احتمال التقيية على ما هو المعلوم من احوال الائمة عليهم السلام اقرب و اظهر و ذلك كاف فى الترجيح و كلام الشيخ عندى هو الحق.»

نسخ - نستعليق، بی کا، بی تا (شماره ۲۰۴)، حسن بن محمد رفیع الملقب بالرداء کلاستاقی در ۱۲۶۲ ق در سعادت آباد (شماره ۲۰۶)، بی کا، بی تا (شماره ۲۰۷)، بی کا در ۱۲۶۵ ق (۲۰۸)... طالقانی در ۱۲۶۹ ق در دار الخلافه طهران (شماره ۲۰۹)، علی بن اسمعیل کلاستاقی، ۱۲۵۴ ق (شماره ۲۱۰)، علی بن حسینعلی دینائی نوری بحسب خواهش اسمعیل بن جمشید بیک کرجی در ۱۲۰۴ ق (شماره ۲۱۱)، عناوین و خطوط شنگرف، وقف در ۱۲۶۵ ق با مهر مربع با سجع لایقرء (شماره ۲۰۴)، واقف محمد بن معصومعلی کلاستاقی با مهر بیضوی با سجع «یا علی الاعظم مددی» (شماره ۲۰۷)، وقف در ۱۲۶۵ ق با مهر بیضوی با سجع «عبده الخاطی علی رضا» (شماره ۲۱۰)، جلدها تیماج. برگها مختلف، سطور مختلف، اندازه‌های مختلف [شماره‌های ۲۰۴ تا ۲۱۱ و ۱۶۷]

* نسخه شماره ۲۳۹ کامل است و جلد اول کتاب را در بردارد.

نسخ معرب، علی بن محمد بن حسن بن زین الدین عاملی^۱، هفتم محرم ۱۰۵۱ ق، برگ اول نونویسی شده است، در هامش برخی صفحات تحشیه و تصحیح شده است، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای. ۹۵ برگ، ۱۵ سطر، ۱۳×۱۹ سانتی متر، [شماره ۲۳۹]

* نسخه‌های شماره ۶۸۱ و ۴۹۲ کامل هستند.

۱. علی بن محمد بن حسن بن شهید ثانی زین الدین علی عاملی شاهی کاتب این نسخه از «معالم الاصول» (تألیف جدش حسن بن شهید ثانی) از علمای بزرگ و دانشوران معروف شیعی در سده یازدهم است و در قبال برادر زاده اش «علی بن زین الدین بن حسن بن شهید ثانی» که به شیخ علی کوچک معروف بود با لقب «شیخ علی کبیر» شناخته می‌شد، وی در سال ۱۰۱۳/۴ ق در جبل عامل زاده شد، در همان منطقه از دروس نجیب الدین و نورالدین برادران «صاحب معالم و مدارک» و حسین ظهیری، محمد حرفوش استفاده و آفری برد، در سال ۱۰۳۱ ق به حج مشرف شد و سپس به زادگاهش بازگشت و رسیدگی و افتاء پرداخت و در سال ۱۱۰۳ ق بدرود حیات گفت: از آثارش می‌توان از: الدر المشور، اسهام المارقه عن اغراض الزنادقه، حاشیه المعالم، شرح الکافی معروف به الدر المنظوم من کلام المعصوم نام برد. طبقات اعلام الشیعه، آقا بزرگ طهرانی ۵: ۴۰۴ و ۴۰۵

نسخ، عبدالقادر کربلایی بهرام اسفندیاری، در مدرسه میرزا صالح تهرانی دارالسلطنه تهران ۱۲۳۶ ه. ق، (شماره ۶۸۱)، محمد شفیع بن محمد مومن، ۱۱۰۸ ق (شماره ۴۹۲)، خطوط و عناوین شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۲۵ برگ، ۱۹ سطر، ۱۴×۲۱ سانتی متر، [شماره ۶۸۱ و ۴۹۲]

معراج السعادة

(اخلاق - فارسی)

احمد بن محمد مهدی بن ابوذر نراقی، ۱۱۸۵ - ۱۲۴۵ ق
رساله‌ای معروف و مفصل در اصول اخلاق عملی بر مبنای روایات معصومین (ع) و آیات قرآنی که همانند ترتیب بندی کتاب اخلاقی پدرش «جامع السعادات» تنظیم شده و به گفته صاحب الذریعه در واقع ترجمه آن کتاب می باشد.

[الذریعه ۲۲۹:۲۱ - مسجد اعظم: ۳۷۳ - الهیات مشهد ۱: ۵۶۶]

آغاز: «معراج سعادت جاودانی و مفتاح ابواب فیوضات دو جهانی ستایش و سپاس خداوندی است یکتا جل شانہ و بیانش افزون از قیاس یگانه ایست بیهمتای...»
انجام: «...در زیارت هر یک از ائمه علیهم السلام جلالت قدر هر یک را متذکر شو حقوق او را یادآور آنچه مناسب مقام است بخاطر گذران تا زیارت تو قبول و به مرتبه برین فائز گردی.»

نستعلیق، عبدالوهاب بن عبدالغفار دینائی هفتم ذیحجه ۱۲۷۴ ق، واقف صفرعلی بن خداکرم سلطان ساکن قریه هریجان من رساتیق کلارستاق در ۱۲۷۵ ق، با مهر مربع با سجع محمد نبی بن عبدالعلی دینائی، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج.
۲۷۵ برگ، ۲۳ سطر، ۲۱×۳۴ سانتی متر، [شماره ۱۱۳]

مغنی اللیب عن کتب الاعاریب

(نحو - عربی)

ابن هشام، جمال الدین عبدالله بن یوسف انصاری، ۷۶۲ ق -
کتابی مفصل و بسیار معروف در مبانی و اصول علم عربیت که به صورت استدلالی و در هشت باب تنظیم شده است.

[کشف الظنون ۲: ۱۷۵۱ - مرعشی ۶: ۱۷۹ - امام صادق قزوین ۱: ۲۷۵ -

مجلس ۴: ۳۵۵]

آغاز: «اما بعد حمد لله على افضاله و الصلوة و السلام على سيدنا محمد (ص) و آله فان اولى ما تقترحه القرايح و اعلى ما تجنح الى تحصيله الجوانح...»

نستعليق، نسخ، محمد سليمان بن صفى الله جيلانى رانكويى، ۱۲۰۷ ق، عناوين و خطوط شنگرف، جلد تيماج قهوه‌ای مجدول.
۳۱۰ برگ، ۱۵ سطر، ۲۴×۱۷ سانتى متر، [شماره ۶۰۹]

مفاتيح الاصول

(اصول فقه - عربى)

سید مجاهد، محمد بن علی حائری طباطبائی، ۱۲۴۲ ق -

مباحث اصولی بسیار مفصل که مؤلف در اصفهان تألیف نموده و برخی از مباحث الفاظ، مقدمه واجب، اجتماع امر و نهی، مسئله ضد و حجیت ظن و برخی مباحث را در بر ندارد، به گفته صاحب الذریعه مؤلف کتاب را در سال ۱۲۲۶ ق به پایان برده و در سال ۱۲۲۹ ق آن را بازنویسی کرده است.

[الذریعه ۳۰۰:۲۱ - مرعشی ۷۳:۱۴ - امام صادق قزوین ۲۵۸:۱ - مجلس ۶۴۶:۳۸]

نسخه شماره ۱۸۵ جلد اول کتاب را در بردارد و از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «باب مفاتيح اللغات، مفتاح قال تبارک و تعالی و ما ارسلنا من رسول الا بلسان قومہ، مفتاح فی الدلالة... اختلف العلماء فی ان اللفظ هل يدل على معناه بالذات...»

نسخ، بی کا، بی تا، عناوين و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد تيماج قهوه‌ای با ترنج باسر و لچکی.
۲۱۰ برگ، ۲۴ سطر، ۲۱×۱۵ سانتى متر، [شماره ۱۸۵]

مفاتيح الشرايع

(فقه - عربى)

محمد محسن بن شاه مرتضى فيض كاشانى، ۱۰۰۷ - ۱۰۹۱ ق

کتابی معروف در فقه با عناوين «مفتاح - مفتاح» که در دو فن: اول در عبادت و سياسات و ديگر در عادات و معاملات و هر کدام در شش کتاب و یک مقدمه و یک خاتمه تنظيم شده است، این کتاب که در واقع تلخیص «معتصم الشیعه» مؤلف می باشد

در سال ۱۰۴۲ ق پایان یافته است.

[الذریعه: ۳۰۳:۲۱ - مرعشی ۹۷:۱۲ - امام صادق قزوین ۲۵۹:۱ - مجلس ۴۵۶:۲۶]

* نسخه شماره ۶۴ کامل است.

آغاز: «الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لننا الشرايع و الاحكام بوسيلة نبيه المختار و اهل بيته الاطهار و حصنها بحصون ذوات ابواب...»

نسخ، محمد جعفر بن علی اکبر بیرمی (و هو قرية من قراء اللار)، ذیحجه ۱۲۲۵ ق، واقف میرزا محمد زکی نوری در رجب ۱۲۵۵ ق با مهر بیضوی واقف با سجع «عبدہ محمد زکی» کتیبہ و سرلوح بسیار زیبا و نفیس در برگ اول جلد اول و دوم دیده می‌شود، صفحات مجدول مرصع، در هامش نسخه تحشیه و تصحیح بسیاری آمده است، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سرخ با ترنج بزرگ با سر.

۲۹۰ برگ، ۲۱ سطر، ۳۰×۱۹ سانتی‌متر، [شماره ۶۴]

* نسخه شماره ۶۶ کامل است.

نسخ، محمد کاظم بن فاضل اشرفی، رجب ۱۱۸۶ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه بسیاری دیده می‌شود، جلد تیماج سیاه.

۲۵۶ برگ، ۱۸ سطر، ۲۷×۱۸ سانتی‌متر، [شماره ۶۶]

* نسخه شماره ۱۶۲ کامل است.

نسخ، عبدالرحیم بن عزیز دینائی نوری، ۱۱ شعبان ۱۲۳۱ ق، واقف و متولی آخوند کلمحمد با مهر مربع با سجع «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبدہ محمد تقی»، مهر مربع با سجع «بسم الله الرحمن الرحيم»، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه.

۲۱۰ برگ، ۱۷ سطر، ۲۱×۱۴ سانتی‌متر، [شماره ۱۶۲]

* نسخه شماره ۱۸۷ کامل و جلد اول کتاب را در بردارد.

نسخ، محمد حسین، شعبان ۱۲۰۵ ق، واقف حسین بن احمد نوری در ۱۲۲۸ ق با مهر بیضوی با سجع «عبدہ الراجی محمد حسین» و مهر مربع با سجع «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبدہ سيد علي» و «لا اله الا الله الملك الحق المبين محمد تقی» دیده می‌شود، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه با ترنج بزرگ.

۱۵۶ برگ، ۱۷ سطر، ۲۲×۱۵ سانتی‌متر، [شماره ۱۸۷]

* نسخه شماره ۱۹۶ کامل و چند برگ از ابتدا افتادگی دارد.

نستعلیق، سعید بن محمد باقر موسوی شاندشتی، صفر ۱۲۱۸ ق، عناوین و خطوط
شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است. جلد تیماج.
۱۷۵ برگ، ۱۵ سطر، ۲۲×۱۶ سانتی متر، [شماره ۱۹۶]

* نسخه شماره ۴۵۰ از ابتدا افتادگی دارد.

نسخ، سید احمد بن میر محمد علی کزازی، ۱۲۶۹ ق (بخش عبادات و سیاسات)، همو،
۱۲۷۰ ق ساکن قریه کرهرود در مدرسه ماهان کرمان (بخش عادات و معاملات)، در
هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج.
۱۵۵ برگ، ۲۰ سطر، ۲۱×۱۶ سانتی متر، [شماره ۴۵۰]

المفصل فی صنعة الاعراب

(نحو - عربی)

جارالله ابوالقاسم محمود بن عمر زرخشری، ۴۶۷ - ۵۳۸ ق

رساله مفصل و معروف در ادبیات عرب که در چهار قسم تنظیم شده و مؤلف دانشور
در غره رمضان ۵۱۳ ق به تألیف آن آغاز و در غره محرم ۵۱۵ ق نگارش آن را به پایان
برده است، اقسام این رساله عبارت است:

القسم الاول؛ فی الاسماء (۳۰۴ فصل)

القسم الثانی؛ فی الافعال (۷۰ فصل)

القسم الثالث؛ فی الحروف (۸۹ فصل)

القسم الرابع؛ فی المشتركات (۱۰۹ فصل)

[آستان قدس ۴۵۳:۱۲ - مجلس ۱۹۴:۲۵ - کشف الظنون ۱۷۷۴:۲ - مرعشی ۲۲۰:۷]

نسخه حاضر از ابتدا و انتها افتادگی دارد.

آغاز: «فصل: و فلان و فلانة و ابوفلان و ام فلانة کنایات عن اسامی الاناس و کناهم و

اذا کنوا عن اعلام البهائم ادخلوا اللام فقالوا الفلان و الفلانة و...»

انجام: «... فصل و الیاء تدغم فی مثلها قرأ ابو عمرو و لذهب بسمعهم و فی الفاء و

المیم نحو اذهب نحن تبعک و یعذب من یشاء و لابد...»

نسخ کهن معرب، بی‌کا، حدود قرن ۸-۷ ق، علامت بلاغ و قرائه در سه جای نسخه دیده می‌شود و در یک جایی نام استاد و مدرس چنین آمده است «بلغت قرائه وفقنی الله لاتمامه علی ید اعلم الاستاد المقدس الشیخ حسین بن محمد بن عمران اطال الله بقاه و نفع...» عناوین و خطوط و علائم شنگرف، در هامش نسخه تحشیه بسیار زیاد با استفاده از افاضات استاد و کتابها آورده شده است. جلد تیماج. ۲۵۵ برگ، ۹ سطر، ۱۴×۱۹ سانتی‌متر، [شماره ۱۹۷]

مناهج الاحکام

(اصول فقه - عربی)

احمد بن محمد مهدی بن ابوذر نراقی، ۱۱۸۵-۱۲۴۵ ق

مؤلف دانشمند پس از اتمام نگارش «شرح تجرید الاصول» در هفت جلد و چند رساله دیگر در اصول فقه، برآن شد که کتابی مفصل و دقیق درباره جزئیات این علم تألیف کند پس، این کتاب را که در یک مقدمه و پنج مقصد (در چند فصل و مناهج) و یک خاتمه نگاشت و آن را روز دوشنبه پنجم جمادی الاول ۱۲۲۴ ق به پایان برد.

[الذریعه ۲۲:۳۴۰ - مرعشی ۱۶:۱۳۲ - الفبائی آستان قدس: ۵۵۵ - مسجداعظم: ۳۸۸]

* نسخه‌های شماره ۲۲۶ و ۲۲۷ کامل است و جلدهای اول و دوم را در بر دارد.

آغاز: «احمدالله بجمع محامده و اشکره علی وافر عطائه و رافده و اصلی علی رسوله رافع اعلام الاسلام و مطارده... اما بعد یقول الاحقر... ان علم اصول الفقه...»
انجام: «...بل یمكن ان یكون لخصوصية المورد خصنا الله بالطافه الخفية و الجلیة و... محتویاً علی امهات المسائل و مهماتها مع تحقیقات لائقة و تدقیقات فائقة... تم»

نستعلیق، بی‌کا، ربیع الاول ۱۲۵۸ ق (رساله اول)، ملا شیخعلی در ۱۲۵۸ ق، (رساله دوم)، واقف شهربانو و شرف نساء دختران اسماعیل ناطری کلارستانی در ۱۲۶۳ ق با مهر بیضوی با سجع «عبده الخاطی علی رضا»، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه. ۲۲۵ و ۲۱۵ برگ، ۱۵ و ۲۳ سطر، ۱۵×۲۲ سانتی‌متر، [شماره ۲۲۶ و ۲۲۷]

منتخب الروضه

(مقتل - فارسی)

عبدالکریم بن مرشد گیلانی، قرن ۱۳

رساله‌ای متوسط در مناقب و فضائل رسول اکرم (ص)، مصائب ائمه معصومین (ع) بویژه مصائب کربلا که در یک مقدمه و چند فصل و یک خاتمه تنظیم شده است.
[مرعشی ۱۶:۳۴۳ - فهرستواره فارسی ۳:۱۷۹۸ - نسخه‌های خطی فارسی ۶:۴۵۵۵ - استوری ۱:۲۱۲]

* نسخه‌های شماره ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۷، ۲۶۸ و ۲۶۹ برخی کامل و برخی افتادگی دارند.
آغاز: «حمد بیحد حکیمی را سزااست جلت عظمته که خاک این عالم فانی را به آب محنت و غم سرشته و بر در و دیوار زندان این عاریت سرا انواع مصائب...»
انجام: «... چون فردای قیامت شود ملاقات کنی پروردگار را و هیچ گناه بر تو نباشد آیا نمی‌خواهی که پیغمبر با تو مصافحه کند پس حضرت آنقدر... غرق اشک شد.»
نستعلیق، بی‌کاء، ۱۲۴۶ ق (شماره ۲۶۴)، بی‌کاء، بی تا (۲۶۵)، ابراهیم بن علی اکبر، ۱۲۳۵ ق (۲۶۷)، بی‌کاء، بی تا (۲۶۸)، عبدالحمید بن فرج الله طالقانی کشی المسکن در ۱۲۷۳ ق (۲۶۹)، جلد تیماج.
برگهای مختلف، سطور مختلف، اندازه‌های مختلف [شماره‌های ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۷، ۲۶۸ و ۲۶۹]

* نسخه‌های شماره ۲۷۵، ۲۶۶، ۲۷۰، ۲۷۱ و ۳۹۷ کامل است.

نستعلیق، محمدعلی بن کربلایی رستمعلی سوله‌هی، ربیع الاول ۱۲۴۹ ق (شماره ۲۷۵)، بی‌کاء، بی تا، واقف اسماعیل بن عبدالعظیم در ۱۲۵۶ ق (شماره ۲۶۶)، مفید بن محمد حسین، ۱۲۵۲ ق، واقف مفید کلارستانی در ۱۲۵۴ ق (شماره ۲۷۰)، محمود بن عباس سلطانی، ۱۳۵۲ ق (شماره ۲۷۱)، حسینعلی بن حیدر، ۱۲۳۷ ق (شماره ۳۹۷)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۳۵ برگ، ۱۶ سطر، ۲۱×۱۷ سانتی‌متر، [شماره‌های ۲۷۵، ۲۶۶، ۲۷۰، ۲۷۱ و ۳۹۷]

منتخب اللغات شاهجهانی (= فرهنگ رشیدی) (لغت - فارسی)

سید عبد الرشید بن عبد الغفور حسینی مدنی تنوی، - ۱۰۷۷ ق
فرهنگ لغات و واژگان عربی به فارسی است که به صورت مختصر و فشرده و به ترتیب حروف تهجی آغاز کلمات به نام «ابوالمظفر شهاب الدین شاهجهان» (۱۰۶۸ ق)

تنظیم و در سال ۱۰۴۶ ق موافق با جمله «منتخب بی بدیل» پایان یافته است.
[الذریعه ۴۲۸:۲۲ - مرعشی ۱۳۶:۱۵ - آستان قدس ۱۳۷:۱۳ - الفبائی آستان قدس:

[۵۵۷

* نسخه شماره ۲۹۸ کامل است، تنها خطبه کتاب از ابتدا افتادگی دارد.
آغاز: «باب الالف بالالف ابتداء آغاز کردن، ابتغاء خواستن، ابتلاء آزمودن و در بلاء و رنج افکندن، ابتناء بنا کردن، ابداء بالكسر آشکار کردن و آفریدن، ابراء بیزار کردن...»
انجام:

سلطنت آرای ممالک ستان   شاه جهان ثانی صاحبقران
از پی تاریخش و بيقال و قيل   گفت خرد «منتخب بی بدیل»

نستعلیق، بی کا، ذیقعده ۱۲۶۲ ق، به حسب فرمایش جناب معلى القاب علیرضا بن ملا
معصومعلی ساکن قریه پردنکون من قراء کلارستاق، عناوین خطوط و علایم شگرف، در
هامش نسخه تحشیه و تصحیح شده است، جلد مقوا ضخیم.
۲۹۵ برگ، ۲۲ سطر، ۱۵×۲۷ سانتی متر، [شماره ۲۹۸]

* نسخه شماره ۳۰۱ کامل است.

نسخ، بی کا، بی تا، عناوین جایشان خالی مانده است، جلد تیماج سیاه.
۱۵۱ برگ، ۲۱ سطر، ۱۶×۲۲ سانتی متر، [شماره ۳۰۱]

من لایحضره الفقیه

(حدیث - عربی)

ابو جعفر محمد بن علی بن حسین بابویه قمی - صدوق -، - ۳۸۱ ق
کتاب حاضر که یکی از اصول چهارگانه حدیثی شیعه به شمار می‌رود مشتمل بر
۵۹۹۸ حدیث شریف در ۶۶۶ باب می‌باشد، مؤلف که زمانی در «بلخ» اقامت داشت، در
ملاقاتی که «ابو عبدالله محمد بن حسن نعمه» با وی داشت از وی تقاضا نمود که کتابی در
احکام فقه امامیه همانند کتاب «من لایحضره الطیب» محمد بن زکریا رازی بنویسد که
این پیشنهاد مورد قبول مؤلف واقع و این کتاب به رشته تحریر درآمد.

[الذریعه ۲۲:۲۳۲ - مرعشی ۱:۱۴۵ - مجلس ۲۶:۱۱۰ - امام صادق قزوین ۱:۲۷۴]

و [۲۷۵]

* نسخه شماره ۲ کامل است و تمام ابواب را در بردارد.

آغاز: «اللهم انی احمدک و اشکرک و اومن بک و اتوکل علیک و اقر بذنبی الیک و اشهدک انی مقر بوحدانیتک و نزهک عما لایلیق بذاتک...»
انجام: «... و ما کان فیہ عن سعد بن طریف الخفاف... عن الحسین بن علوان عن عمرو بن ثابت عن سعد بن طریف الخفاف.»

نسخ، محمد تقی بن مولانا یوسف اسدی مازندرانی مظاهری، در مدرسه جلالیه اصفهان، جمادی الآخر ۱۰۵۵ ق، صورت وقف کتاب با تاریخ ۱۲۸۵ ق در برگ اول دیده می شود، عناوین و علایم و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه نویسی و تصحیح شده است، جلد تیماج ساده قهوه ای.

۴۲۰ برگ، ۳۰ سطر، ۲۴×۳۹ سانتی متر، [شماره ۲]

* نسخه شماره ۱۰ کامل و از ابتدای کتاب تا انتها را در بردارد.

نسخ، شاهمیرزا بن خواجه جان در هفدهم صفر...، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، چند برگ از ابتدا نونویسی شده است، جلد گالینگور آبی.

۳۸۵ برگ، ۲۳ سطر، ۱۶×۱۹ سانتی متر، [شماره ۱۰]

* نسخه شماره ۱۲ کامل و از ابتدا تا انتها جزء دوم را در بردارد.

نسخ، حاجی مراد غلام خاصه، بی تا، تملک محمد جعفر بن حاجی یادگار بیدگلی در دارالسلطنه اصفهان در ذی حجه ۱۰۷۵ ق در برگ اول دیده می شود، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه بسیار دیده می شود، جلد گالینگور آبی.

۲۵۲ برگ، ۱۹ سطر، ۲۰×۲۶ سانتی متر، [شماره ۱۲]

* نسخه شماره ۱۴ کامل و جلد دوم از کتاب را در بردارد.

آغاز: «بسمله کتاب القضا یا و الاحکام من یجوز التحکم الیه و من لایجوز قال ابو جعفر...»

نسخ جلی، محمد هادی بن محمدرضا، يوم المولود ۱۰۱۸ ق، واقف آخوند مل کلمحمد دینائی با وکالت محمد تقی با مهر مربع با سجع «لا اله الا الله الملك الحق المبين محمد تقی ۱۲۳۱»، تملك محمد تقی بن محمد کاظم سیزواری در ۱۱۲۴ ق با مهر مربع در برگ آخر و برگ اول و مهر بیضوی با سجع «عبده الراجی محمد تقی» و تملك با بیع شرعی توسط محمد کاظم مشهدسری در برگ اول دیده می‌شود، عناوین و خطوط شنکرف، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج.

۲۳۵ برگ، ۲۷ سطر، ۲۸×۱۶ سانتی‌متر [شماره ۱۴]

* نسخه شماره ۱۵ کامل، قسمت اول آن جلد اول کتاب و قسمت دوم جزء دوم کتاب

می‌باشد.

نستعلیق - نسخ کهن، محمد... در بیست و دوم محرم ۱۰۱۵ ق (بخش اول)، حیدر بن علاء‌الدین بن حسن حسنی در دهه آخر رمضان المبارک ۹۷۷ ق در دارالسلطنه جعفر آباد حماها الله من الآفات (بخش دوم)، نام فرزند کاتب ابو عبدالله امین الدین جعفر بن کاتب العبد حیدر بن علاء‌الدین علی بن حسن حسنی بیزئی بتاریخ ۲۳ ذی‌قعدة ۹۸۲ ق در برگ اول بخش دوم و تملکی بتاریخ ۱۰۰۴ ق و تملکی با عنوان محمد اصغر در ۱۰۱۵ ق در برگ اول بخش دوم دیده می‌شود، در حواشی تصحیح و تحشیه شده است، عناوین و خطوط شنکرف، جلد تیماج قهوه‌ای.

۳۷۵ برگ، سطور مختلف، ۲۵×۱۸ سانتی‌متر، [شماره ۱۵]

* نسخه شماره ۱۶ دو جلد کتاب و کامل و تنها یک برگ از ابتدای آن افتاده است.

نسخ، محمد مقیم سیزواری، هشتم ربیع الاول ۱۰۷۰ ق، واقف علیرضا بن معصومعلی آملی در رمضان ۱۲۷۱ ق با مهر بیضوی با سجع «عبده الخاطی علی رضا» صورت وقفنامه در انتهای جلد اول نسخه قرار دارد، انهایی در حاشیه صفحه آخر جلد دوم بدین صورت آمده که متأسفانه با برش ناشیانه صحاف گوشه‌هایی از آن رفته است «انهاه ایده الله تعالی سماعاً من اوله الی آخره الا مواضع سیرة فی... اعاد علیها النظر بالتصحیح و التامل فی مجالس آخرها تاسع عشرین شهر جمیدی... من سنة ۱۰۷۴ الرابعة و السبعین و الالف و... الله تعالی صالح بن عبدالکریم عفی الله عنها... عنی بطریق الواصلة الی المؤلف مشروطاً... شرط علی من الاحتیاط سائلاً... الصلوات فی اوقات الخلوات ولله الحمد و...» و نیز اجازه روایتی به این مضمون بخط مجیز نگاشته شده است: «بسم الله الحمد لله... لتعلیم الروایة و تفهیم الدرایة و نصلی علی من بهم تحصل الهدایة و تنجو بهم من الغوایة بمحمد و آله

المرجع و الغاية في الهداية و النهاية و بعد فقد انهى على اخي الاجل... الشيخ على بن المقدس الافخر الشيخ جعفر البحراني سماعاً و قرأته فانا اكثر مما استفاد و ذلك في مجالس متعددة و اوقات... مجيزاً بطرقى المتصلة الى مولفه قدس سره و في الجنان الخلد سره و ذلك بسليخ شهر ربيع المولود في السنة الماتين و الالف و كتب فقير الى الله المجيب عبد على بن محمد بن... الناروتى و كتب عنه نورالدين بن محمد على الخطى بامر...»، علامت بلاغ و سماع در صفحات ديده مى شود، عناوين و خطوط شنكرف، در هامش نسخه تصحيح شده است، جلد تيماج سياه.

۳۱۰ برگ، ۲۰ سطر، ۲۵×۱۹ سانتى متر، [شماره ۱۶]

* نسخه شماره ۱۷ و جلد اول كتاب را در بردارد.

نسخ، محمد نصير بن محمد جعفر نصيرى، جمادى الثانى ۱۰۹۸ ق، واقف مهدي بن ملا محمد با توليت محمد على طالقانى در سال ۱۲۰۱ ق با مهر بيضوى با سجع «اميد شفاعت دارد محمد على» مهر بيضوى با سجع «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده على» در برگ اول ديده مى شود، عناوين و خطوط شنكرف، در هامش نسخه تصحيح و تحشيه شده است، جلد تيماج قهوه‌اى با ترنج

۲۱۵ برگ، ۲۰ سطر، ۲۵×۱۷ سانتى متر، [شماره ۱۷]

* نسخه شماره ۲۷ كامل و شامل جلد دوم مى باشد.

نسخ، محمد صادق بن محمد يوسف تنكابنى اوائل ربيع الاخر ۱۱۱۵ ق، عناوين و خطوط شنكرف، در هامش نسخه تصحيح و تحشيه بسيار ديده مى شود، جلد تيماج قهوه‌اى.

۲۱۵ برگ، ۱۹ سطر، ۲۵×۲۰ سانتى متر، [شماره ۲۷]

* نسخه شماره ۱۲۹ از ابتدا و انتها افتادگى دارد.

نسخ كهن، بى كا، حدود قرن ۱۰ ق، در هامش نسخه تصحيح شده است، جلد تيماج سياه.

۱۲۵ برگ، ۱۷ سطر، ۲۵×۱۷ سانتى متر، [شماره ۱۲۹]

(مواعظ و اخلاق - فارسى)

منهج الواعظين فى انقاذ الهالكين

احمد بن محمد طالقانى، قرن ۱۳

رساله‌اى متوسط در اخلاق و مواعظ كه در عهد فتحعلى شاه و با نام وى نگاشته شده

و به شاهزاده «امام وردی میرزا» حاکم طالقان تقدیم شده است، رساله در یک مقدمه و یک باب و یک خاتمه به شرح زیر تنظیم شده است:

مقدمه: شامل سه مطلب: بیان فضیلت علم - فضیلت محبت امیرالمومنین - ثواب گریستن به مصائب معصومین.

باب در مجالس موعظه بانحاء مختلفه در ۷۰ مجلس.

خاتمه: در بیان توبه و ذکر پاره‌ای از امور مهمه شریفه رفیعه.

آغاز: «بسمله الحمد... اما بعد چون در اوان درخشندگی آفتاب درخشان و مهر فروزان روز افزون شمس افلاک سلطنته سلاطین زمان و بدر کمالات خواقین دوران...»

انجام: «... و چون رزقی بر شما تنگ شود به استغفرالله استعانت جوئید و چون مشکلی پیش آید یا حزن و اندوهی روی نماید به لا حول و لا قوة دفع آن کنید. تم»

نستعلیق، مؤلف، اواسط ذیحجه ۱۲۴۸ ق، عناوین و علائم شنگرف، واقف... به پدرش ناصرالدین و مادرش هاجر در سال ۱۲۵۲ ق با مهر لایقرء بیضوی واقف، جلد تیماج سیاه. ۱۷۶ برگ، ۱۷ سطر، ۲۳×۱۶ سانتی‌متر، [شماره ۴۲]

منیة اللیب فی شرح التهذیب

(اصول فقه - عربی)

ضیاء الدین عبدالله بن محمد بن علی حلی اسدی، ۶۸۱ - ۷۵۴ ق

رساله‌ای معروف و مفصل در شرح «تهذیب الوصول الی علم الاصول» نگاشته علامه حلی (۷۲۶ ق) است که به گفته صاحب الذریعه در ۱۵ رجب سال ۷۴۰ ق به پایان رسیده است، برادر مؤلف به نام «ابوعبدالله عبدالمطلب بن محمد بن علی حلی» نیز شرحی بر «تهذیب الوصول» نگاشته که عنوان خاصی ندارد، ولی در برخی فهراس با همدیگر خلط شده و کتاب هر کدام را به دیگری نسبت داده‌اند.

[الذریعه ۲۷:۲۳ - مرعشی ۲۳۱:۱ - امام صادق قزوین ۲۷۸:۱ - مجلس ۲۵:۲۵۲]

آغاز: «بسمله اللهم انی احمدک حمداً لا یقدر حصره و لا یحصر قدره و لا ینسی ذکره و لا یطوی نشره و لا ینتھی عدده و لا ینقضی امله...»

انجام: «... و قد تقدم البحث في ذلك و جوابه جواب المعارضة في الاصل و المعارضة في الفرع و قد عرفته و باقى الاعتراضات و اجوبتها تقدمت.»

نستعليق، شيخعلی بن اسماعیل ناطری کلارستانی، ۲۵ ذیحجه الحرام ۱۲۵۷ ق، واقف علی بن اسماعیل ناطری من قرى کلارستان در ۱۲۶۳ ق با مهر بیضوی با سجع «عبد الخاطی علی رضا» در هامش برخی صفحات حواشی با امضای «تنکابنی» دیده می شود، جلد مقوا. ۱۸۶ برگ، ۲۳ سطر، ۲۲×۱۶ سانتی متر، [شماره ۲۱۵]

مهیج الاحزان و موقد النيران

(مقتل - فارسی)

حسن بن محمد علی یزدی حائری، - زنده ۱۲۴۲ ق رساله ای مفصل و مبسوط در آداب تعزیه داری و سوگواری خامس آل عبا (ع) و ذکر مصائب آن حضرت از ابتدای خروج از مکه تا زمان ورود اهل بیت (ع) به مدینه که در یک مقدمه و چهارده مجلس تنظیم شده و در سال ۱۲۳۷ به پایان رسیده است. [الذریعه ۲۳:۲۹۹ - نسخه های خطی فارسی ۴:۴۵۵۷ - فهرستواره فارسی ۳:۱۸۰۴ - مشار فارسی ۴:۵۰۷۴]

آغاز: «الحمد لله المتفرد بالقدم و البقاء المتوحد بالعظمة و الکبرياء الحاکم بما یرید و الفاعل لما یشاء موکل البلاء للانبیاء...»

نستعليق، محمد نبی بن عبدالعلی دینائی نوری، ۱۲۴۶ ق، واقف محمد نبی بن عبدالعلی دینائی در ۱۲۴۹ ق، با قرائت صیغه توسط سالک مسالک هدايت و ناهج مناهج طریقت احکم و اعلم حکما و متالھین و افضل و اعرف فقها و مجتهدین میرزا محمد تقی نوری (والد میرزا حسین نوری صاحب مستدرک)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه. ۲۱۵ برگ، ۱۷ سطر، ۲۹×۱۹ سانتی متر، [شماره ۸۷]

مواعظ

(مواعظ - فارسی)

صدرالدین محمد بن عبدالمهدي حسینی شوشتری مرعشی رساله ای متوسط در بیان آداب و مواعظ اخلاقی است که از طریق آیات الهی و روایات وارده از معصومین (ع) نگاشته و در بیست و شش مجلس تنظیم شده است.

نسخه حاضر از ابتدا افتادگی دارد و از ابتدای مجلس سوم آغاز شده است.
 آغاز: «المجلس الثالث... یا ایها الذین امنوا کتب علیکم الصیام... اگر چه ماه مبارک
 نزدیک شده و انشاء الله اگر زنده ماندیم و خداوند توفیق بدهد هم بما و هم بشما در ماه
 مبارک موعظه زیاد گفته خواهد شد...»

نسخ، بی‌کا، رجب و شعبان ۱۲۸۴ ق، در هامش نسخه تحشیه نویسی شده است، جلد
 تیماج قهوه‌ای.

۱۲۵ برگ، ۱۷ سطر، ۲۱×۱۵ سانتی‌متر، [شماره ۵۸۶]

نزهة النواظر و تنبيه الخواطر (= مجموعة ورام)

(اخلاق - عربی)

ابوالحسین ورام بن ابی فراس مالکی اشتری، - ۶۰۵ ق
 رساله‌ای مفصل و گرانقدر در اخلاق عملی و آداب و عادات پسندیده اسلامی و
 احادیث و معارف گوناگون و متنوع در موضوعات مختلف با استفاده از اقوال حکما و
 فلاسفه قبل از اسلام و انبیاء در دو جلد نگاشته شده است.

[الذریعه ۲۴: ۱۳۰ - مجلس ۲۵: ۳۲ و ۱۰۱ و ۱۱۴ - مرعشی ۲: ۱۷۱ - مشار عربی: ۹۵۲]

نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «الحمد لله الاول بلا ابتداء و الآخر بلا انتهاء و الظاهر الفائن نواقدا الابصار و
 الباطن المدرك بوجود الآثار و الكائن من غير حدوث...»

انجام: «...وجدت في كتاب مجموع لمحمد بن عبدالله بن صدقة يروي عن والده قال
 حدثنا والدي ابن صدقة قال... قال المقداد بن الاسود ادخلوني معكم في الشورى...»

نسخ، محمدعلی، جمادی الاول ۹۴۳ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش برخی
 صفحات تصحیح شده است، تیماج قهوه‌ای.

۳۱۵ برگ، ۲۱ سطر، ۲۵×۱۳ سانتی‌متر، [شماره ۲۹]

نصاب الصبيان

(لغت - فارسی)

ابو نصر مسعود بن ابوبکر بن حسین سجزی فراهی، - ۶۴۰ ق

منظومه‌ای مشهور در سی و هفت بند با بحرهای و اوزان شعری و عروضی به صورت فرهنگ عربی به فارسی که به مرور روزگار شماره بیت‌های آن از ۲۰۰ به ۵۴۲ بیت افزایش پیدا کرده است، گفته شده در این منظومه حدود ۱۲۲۲ واژه به کار رفته است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۲۰۳۹:۳ - مجلس ۵۷۴:۳۷ - مرعشی ۵۴:۷ - آستان قدس

۱۳:۱۴۳]

* نسخه‌های شماره ۳۱۹، ۳۲۰ و ۴۲۳ از انتها افتادگی دارند.

آغاز:

«چنین گوید ابونصر فراهی کتاب من بخوان گر علم خواهی»

انجام:

«این کتاب نصاب شد آخر در لغت هست خوب بس زیبا»

نسخ، بی‌کا، بی‌تا، عنوان و خطوط سنگرف، جلدها تیماج.

۱۲۱ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۵ سانتی‌متر، [شماره ۳۱۹، ۳۲۰ و ۴۲۳]

نفایس الفنون فی عرایس العیون

(چند دانشی - فارسی)

شمس الدین محمد بن محمود آملی، قرن ۸

دایرة المعارف و معجم بسیار ارزشمند در طبقات علوم و فنون بشری که در سال ۷۳۶ ق آغاز و در سال ۷۴۲ ق پایان یافته و به «ابواسحاق بن محمود شاه اینجو» (۷۱۹ - ۷۵۸ ق) فرمانروای اصفهان و شیراز تقدیم و در دو بخش تنظیم شده است:

بخش اول؛ علوم اوائل در چهار مقاله (شامل ۸۵ علم).

بخش دوم؛ علوم اواخر در پنج مقاله (شامل ۷۵ علم).

[الذریعه ۲۴:۲۴۱ - نسخه‌های خطی فارسی ۱:۶۹۱ - مرعشی ۱۱:۳۳۰ - مشار:

۱۵۹۰ - مجلس ۶:۱۵۷]

آغاز: «حمد و ثنا و شکر بی انتها حضرت پادشاهی را که افکار ازکیا و انظار عقلا در

پیدای عظمت و معرفت کبریای او از قصور ادراک ندای سبحانک ما عرفناک می دهند...»

انجام: «...که نه کلمه نهاده‌اند بهر کلمه عدد بگیرند بهر جا که آن دو حرف در اول کلمه باشد آن چیز که آن حکم بروی افتد ضمیر آنکس باشد که ضمیر کرده بود، تم».

نستعلیق، حاجی محمد بن گدایعلی فسقری سبزواری، نهم ذیقعدہ ۱۰۷۲ ق، واقف بانو کربلایی بیگم خانم ارجمندی با تولیت شیخ حسنعلی ارجمندی با مهر بیضوی با سجع «محمد شفیع بن محمد شفیع»، مهر مربع با سجع «العبد یار محمد» در برگ اول دیده می‌شود، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش برخی صفحات تصحیح شده است، جلد تیماج قهوه‌ای مجدول.

۲۴۵ برگ، ۳۰ سطر، ۲۹×۱۸ سانتی متر، [شماره ۱۱]

نهج البلاغه

(حدیث - عربی)

شریف رضی محمد بن حسین موسوی، - ۴۰۶ ق

مجموعه‌ای از احادیث امام علی (ع) که از جنبه بلاغت برجستگی خاصی داشته است و مشتمل بر دویست و سی و شش خطبه، هفتاد و نه نامه و وصیت و چهارصد و هشتاد کلمه قصار می‌باشد، این اثر نفیس در سال ۴۰۰ ق به پایان رسیده است.

[الذریعه: ۴۱۲:۲۴ - مرعشی ۱: ۶۵ - مجلس ۲۵: ۸۵ و ۴: ۲۰ - دانشگاه تهران ۲: ۲۹۵]

نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «بسمله اما بعد حمدالله الذی جعل الحمد ثمنا لنعمائه و معاداً من بلائه و وسیلاً

الی جنانه و سبباً لزیاده احسانه...»

انجام: «...قال علیه السلام شر الاخوان من تکلف له و قال علیه السلام اذا احتشم

المؤمن اخاه نقد فارقه...»

نسخ زیبا، بی کا، بی تا، عناوین و علائم شنگرف، در هامش برخی صفحات تحشیه و

تصحیح شده است، جلد گالینگور قهوه‌ای

۱۹۵ برگ، ۱۵ سطر، ۲۳×۱۸ سانتی متر، [شماره ۳۵]

الوافی فی شرح الوافیة

(اصول فقه - عربی)

محسن بن حسن حسینی اعرجی کاظمی، - ۱۲۲۷ ق

حاشیه مفصل و استدلالی بر کتاب «الوافیه فی اصول الفقه» نگاشته عبدالله بشروئی تونی (۱۰۷۱ ق) است که با عناوین «قوله - قوله» تنظیم و در سال ۱۱۸۶ ق در نجف اشرف به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۴:۲۵ - مرعشی ۵:۲۹۲ - مجلس ۹:۱۴ و ۲۶:۲۰۶]

آغاز: «الحمد لله الواهب المنان المنع الاحسان بالاحسان الذي خلق الانسان و علمه البيان و خص هذه الامة من بين الامم بالاجتهاد في طلاب العلم و صرف الهمم...»
انجام: «... قوله و عليك الخ، قد مرّ في المرجحات الاشارة الى ما يرجع الى المنصوص فارجع اليه و الى الله ترجع الامور كلها.»

نسخ، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش برخی صفحات تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج سیاه.

۲۵۱ برگ، ۲۷ سطر، ۱۵×۲۶ سانتی متر، [شماره ۲۲۵]

الوافیه

(اصول فقه - عربی)

عبدالله بن محمد بشروئی تونی خراسانی، - ۱۰۷۱ ق

رساله ای مشهور و متوسط در اصول فقه که در آن بیشتر به ادله عقلیه و مباحث اجتهاد و تقلید و موضوع تراجیح پرداخته شده است، این کتاب که روز دوشنبه دوازدهم ربیع الاول ۱۰۵۹ ق به پایان رسیده در یک مقدمه و شش باب تنظیم شده است.

[الذریعه ۱۷:۲۵ - مرعشی ۲:۲۶۷ - امام صادق قزوین ۱:۳۸۷ - مسجد اعظم: ۴۱۷]

آغاز: «الحمد لله على جزیل آلائه والشكر على جميع نعمائه والصلوة... اما بعد فهذه رسالة وجيزة وافية و جملة شافية محتوية على...»

انجام: «...فما رجع الى احد من المرجحات المنصوصة او دليل عام قطعي فهو مقبول و الاعداء الالتفات اليه احوط و اولی و العلم عندالله.»

نستعلیق زیبا، عبدالمحمد بن لطفعلی نوری، ۱۲۴۵ ق، عناوین و خطوط شنگرف، نسخه بسیار پاکیزه و نفیس و قابل استفاده است، جلد تیماج قهوه ای.

۱۴۵ برگ، ۱۸ سطر، ۱۱×۱۸ سانتی متر، [شماره ۵۰۰]

الوفیة فی شرح الکافیة

(نحو - عربی)

رکن الدین حسن بن محمد بن شرفشاه استرآبادی، - ۷۱۷ ق
 رساله‌ای متوسط در شرح «الکافیة» نگاشته ابن حاجب مصری (۶۴۶ ق) که به نام
 شمس‌الاسلام یحیی بن ابراهیم معروف به «ابن بیلکا» نگاشته شده است.
 [الذریعه ۱۸:۲۵ - مرعشی ۱۱:۱۱۷ - امام صادق قزوین ۱:۲۹۲ - مسجد اعظم: ۴۱۸]
 نسخه‌های شماره ۳۹۹ و ۴۰۰ کامل هستند.
 آغاز: «احمدالله علی عظمته جلاله و اشکره بجزیل نواله شکر معتقد لمعاده و مآله و
 امجدّه باشرف اسمائه... اما بعد ان شرحت کتاب الکافیة فی النحو...»
 انجام: «... و فی یا امرأة اضربین اضربى فی الوقف لم یعلم انه بدل عن النون المحذوف
 والله اعلم بالصواب.»

نسخ، ابوالقاسم بن محمد یوسف بن علی اکبر کلارستانی بیرون بشمی طویری ساکن در
 قریه مچکار، ۱۳۰۲ ق (شماره ۳۹۹)، بی‌کا، رمضان ۱۱۱۴ ق (شماره ۴۰۰)، تملک
 محمد حسینی غروی با مهر بیضوی با سجع «عبدہ الراجی محمد الحسینی» در برگ اول
 شماره ۴۰۰ دیده می‌شود، جلدها تیماج.
 ۱۳۵ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۷ سانتی‌متر، [شماره ۳۹۹ - ۴۰۰]

وسایل الشیعة الی تفصیل الشریعة

(حدیث - عربی)

محمد بن حسن بن حرّ عاملی، ۱۰۳۲ - ۱۱۰۴ ق
 کتابی مهم در احادیث شیعه که همواره مورد مراجعه فقها و مجتهدان بوده است، این
 کتاب چندبار توسط مؤلف تنقیح و تصحیح شده و بار سوم در سال ۱۰۸۸ ق تحریر کامل
 آن پایان یافته است.

[الذریعه ۴:۳۵۲ - مرعشی ۳:۳۶۰ - امام صادق قزوین ۱:۲۹۳ - مسجد اعظم: ۴۱۹]
 نسخه حاضر کامل و از ابتدای «التعقیب» کتاب صلوة تا آخر کتاب الحج را در بردارد.
 آغاز: «بسمله، ابواب، التعقیب و ما یناسبه باب استحبابه و تاکّده بعد الصبح و
 العصر...»

انجام: «... ثم قراء بقية الله خير لكم ان كنتم مومنين اقول و الاحاديث في ذلك كثيرة لكنها ورد لها معارضات غير صريحة في الزيارات والاحوط الترك، تم.»

نسخ جلی، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه نویسی و تصحیح شده است، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج وسط و باسر و مجدول.
۳۹۵ برگ، ۳۶ سطر، ۳۷×۲۳ سانتی متر، [شماره ۳]

ولایت نامه (= دیوان فارغ) (شعر - فارسی)

فارغ گیلانی، - زنده ۱۰۰۰ ق

مجموعه مفصلی از اشعار موزون که در منقبت و مدح امیرالمومنین و فضایل ایشان سروده شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۳۳۰۳:۴ - نشریه نسخه‌های خطی ۳۵۴:۴]

آغاز:

«الله الملك انه مالک هو باقی و غیره هالک
سرآن نامه، نام آن معبود که ز نامش دو کون یافت وجود»

انجام:

«یا علی فارغ تو خسته دلم بکمند تو بسته دلم
بغم خویش خاطر خوش دار بی غم خویش یکدم مگذار»

نستعلیق جلی، بی کا، بی تا، عناوین شنگرف، جلد تیماج سیاه.
۱۵۵ برگ، ۱۶ سطر، ۲۱×۱۴ سانتی متر، [شماره ۵۷۱]

هدایة الانام فی معرفة الاحکام من الحلال و الحرام (فقه - فارسی)

محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی، ۱۲۰۲ - ۱۲۶۳ ق

رساله عملیه مؤلف که برای مقلدین فارسی زبان در ایران نگاشته شده است.

[الذریعه ۱۷۴:۲۵]

نسخه حاضر شامل مباحث صوم، طهارت و نماز و نماز میت می باشد و کامل است.

آغاز: «الحمد لمن من علينا بجعل الشريعة و الدين و الصلوة على... چنین گوید فقیر سراپا خطا گرفتار تعلقات دنیا و گم‌شده پیدای حیرت و نادانی محمد تقی نوری...»
انجام: «... و مس کتابت قرآن شوند مگر بعد غسل یا وضوء و السلام علی المطهرین عن الرجس و النجاسات الذین هم احياء غیر اموات فرحون بما آتاهم رب البریات.»
نستعلیق، یوسف بن علی اکبر سیار کلاستاقی، ۱۲۵۳ ق، عناوین و خطوط شنگرف، مهر مربع با سجع «افوض امری الی الله عبده قربانعلی» جلد پارچه‌ای.
۱۹۰ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۸ سانتی‌متر، [شماره ۱۹۱]

مجموعه:

۱ - ترجمه شرایع الاسلام (۹۵ برگ)
(فقه - فارسی)
زین العابدین بن نجم الدین انصاری
رساله‌ای متوسط در ترجمه و توضیح مختصر الفاظ و معانی کتاب «شرایع الاسلام»
نگاشته محقق حلّی (۶۷۶ ق) که ظاهراً تنها کتاب فرایض (میراث) نوشته شده است.
آغاز: «خوشبو گلی که از غنچه لبان گلستان توحید و ایمان وا می‌شود خالق است که
برای تکمیل دین...»
انجام: «گفته‌اند که مراد مطلق ایتم و مساکینند که مستحقین بخشش باشند و این قول
نیز... لیکن بعد از نقل اقوال فرموده‌اند و الاحتیاط یقتضی العمل بظواهرها فتامل.»

۲ - بضاعة المزجاة (۱۰ برگ)
(فقه - فارسی)
محمد بن سلیمان طبیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
رساله‌ای مختصر در بیان اشکال ارث که در سه باب تنظیم شده است:
باب اول؛ در اسباب ارث.
باب دوم؛ در موانع ارث.
باب سوم؛ در لواحق ارث.

آغاز: «بسمله الحمد لله... اما بعد این کلمه چندی است در مجملی از احکام پس از ستودن ذات حضرت کردگار و درود نامعدود بر روان حضرت احمد مختار (ص)...»
انجام: «... و بعضی مسائل ارث اگرچه صریحاً ذکر نشده است لیکن حکم آنها از احکامی که ذکر نمودیم استفاده می شود لهذا باختصار کوشیدیم.»

۳- دیات و قصاص (۶ برگ) (فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
رساله مختصر و کوتاهی در مسائل و فروع کتاب دیات و قصاص که به جهت استفاده طلاب و مقلدین فارسی زبان نگاشته شده است.
آغاز: «بسمله الحمد لله... اما بعد این کلمه چندی است در مجملی از احکام دیات و قصاص و مسائل مهمه آن که بنا بخواش بعضی از اخوان دینی...»
انجام: «... تساوی در طول و عرض شرط است اما در عمق تساوی شرط نیست بلکه صدق اسم کافی است و در هر کجایی که قصاص است می توان بدیه صلح نمود.»

۴- صید و ذباحت (۸ برگ) (فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
آغاز: «بسمله، بعد از سپاس بی پایان کردگار جهان و درود فراوان بر روان سید انس و جان و آل پاک حضرت پیغمبر آخر الزمان چنین گوید خادم شرع نبوی...»
انجام: «... و اگر بدون آن بکشند باین نحو که از کثرت دواندن بمیرد یا از صدمه دیگر پس آن حرام است و ظاهر اینکه خلافتی در آن نباشد.»

نستعلیق نازیبا، قاسم بن علی گل سناری ۱۲۹۶ ق (رساله اول)، دهم ربیع الاول ۱۲۹۸ ق
در مدرسه مهد علیا طهران دارالخلافت (رساله دوم)، ۱۲۹۸ ق در طهران مدرسه مادرشاه
(رساله سوم)، جمادی الاول ۱۲۹۷ ق (رساله چهارم)، جلد تیماج قهوه ای.
۱۳۰ برگ، سطور مختلف، ۲۳×۱۸ سانتی متر، [شماره ۵۲]

مجموعه:

۱ - **فقه منظومه** (۱۱ برگ) (فقه - فارسی)
 ناشناخته
 منظومه‌ای فارسی در بیان احکام و فرامین شرعی است و در آن از طهارت و صلوة و صوم و زکوة سخن رانده شده است.
 نسخه حاضر به ظاهر کامل است و شاید هم از میانه افتادگی داشته باشد.
 آغاز:
 «آب یا خالص بود یا غیر خالص ای پسر
 میشنو از صدق دل از من تو او را سربسر
 خالصش آن است که گویندش که خالص هست آب
 غیر خالص مثل آب نار و انگور و گلاب»
 انجام:
 «در وطن ده روز یا جای دگر ماند اگر قطع گردد آن سفر باید همی گردد زسر»

۲ - **حاشیه المطول** (۳۷ برگ) (بلاغت - عربی)
 محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
 حاشیه مختصری است بر «المطول» سعدالدین تفتازانی که به صورت «قوله - قوله» تنظیم شده و به گفته محشی آن را در ایام مباحثه و مدارس به رشته نگارش در آورده است.
 [الذریعه ۶: ۲۰۳]
 آغاز: «الحمد لمنزل القرآن الذی هو فی مراتب الفصاحة و البلاغة بمكان المودع فيه اسرار المعانی و دقایق البیان بکافی البیان و شافی التبیان و به علماً علی الادیان...»
 انجام: «...و یمكن الجواب بان المعتبر هو الصفات المعتبرة عرفاً كما اشار اليه السيد الشريف فی الحاشية المتعلقة بقول الشارح و هذا ممّا لا یقال فتامل جداً.»

۳ - **دقایق الامثال** (۸ برگ) (صرف - عربی)
 محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

رساله مختصری در شرح و تفسیر «امثله» تألیف میرسید شریف جرجانی (۸۱۶ ق) که آن را به جهت پسرش «حسن» که به تحصیل آن اشتغال داشت تألیف کرده و در ضمن هفتاد و شش مقصد بیان کرده است.

[الذریعه ۱۳:۱۱۵]

آغاز: «نحمدک یا من انزل القرآن و اودع فيه حقایق المعانی و البیان و جعل علم العربیه مفتاحاً للنهم بالامعان و نصلی علی الرسول (ص) المعبوث من بنی عدنان...»
انجام: «... یمكن رده بالنظر الدقیق و الحق ان هذا الكتاب لما كان للمتبدی فلاحظ الاختصار و اتی بالامثلة الشایعة الغالبه ... اعنی التفسیر بلفظ اجلی و اوضح فافهم.»

۴ - حکایة الاحباب (۲۲ برگ) (ادب - فارسی)

محمدبن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

مؤلف در سال ۱۲۷۳ ق بخشی (۴۲ مورد) از مراسله‌جات و عبادت نامه و مصالحه نامه و مکاتبه نامه‌های خود را جمع کرده و در یک مجموعه قرار داده تا بر ارباب فطانت و ذکاوت سودمند افتد، این رساله از جهت اشتغال بر برخی حوادث تاریخی عمر مؤلف قابل توجه است.

آغاز: «پس از سپاس حضرت یزدان و درود بر روان ختم پیغمبران و ثنا خوانی آل اطهار، و چنین مینگارد که در مدت کثیره مراسله جاتی که از خامه شکسته...»
انجام: «...لهذا علاج از این مولفه را منحصر دیده که سرفدم ساخته بلکه سراز قدم نشناخته... علیه علویه رضویه... در معرض فنا و زوال و دثور و اضمحلال در آید...»

۵ - منشآت (= انشاء الدرر) (۱۲ برگ) (ادب - فارسی)

مهدی بن محمد نصیر منشی استرآبادی، - زنده ۱۱۶۰ ق

[الذریعه ۲۳:۴۰ - مرعشی ۴:۳۶۶ - امام صادق قزوین ۱:۲۷۴ - مجلس ۲۶:۱۰۵ -

مشار فارسی ۴:۱۸:۵]

آغاز: «حبذا این بیاض دل‌آرای که تذرو رنگین پر و بال است از خلد نگارین شهر پر
نقش و نگار گشود و طاووس پر خط و خالی که... مجموعه الفت پروری است...»
انجام: «... چون قطره بود جرم و عفو تو محیط، چون غرض عرض بود بعجز و تظلم
ختم نمود دیگر حکم محکم است.»

۶ - سلالیم اللغة (۴۲ برگ) (فقه - عربی)

محمد بن محمد سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
رساله‌ای متوسط در توضیح و تفسیر جمله معروف علما «الفقه لغة الفهم» است که
بطور تفصیل به تشریح مقاصد فقها از بیان این جمله در کتابهایشان پرداخته است و آن را
در چهل سُلْم به صورت «سُلْم - سُلْم» تنظیم کرده است، به گفته مؤلف این قصد زمانی که
وی کتاب «تاسیسات» خود را تدریس می‌کرد بذهنش خطور کرده و مطالب بسیاری که
در کتب دیگر علما نیامده در این رساله گنجانیده است.

[الذریعه ۱۲: ۲۱۳]

آغاز: «الحمد لله الذي علم الانسان مالم يعلم و امده بالمداد و القلم و الهم اللغة و
الكتب... و بعد فيقول... اني كنت في بعض الازمنة درس في كتاب التاسيسات...»
انجام: «... و ان شئت اكثر من ذلك فراجع الى كتبنا... منها منظومة الصغيرة في
الاصول و منها منظومة الالفية و منها شرحها و منها كتاب لسان الصدق و منها تعليقتي
على المعالم و منها تعليقتي الاخرى عليها و منها تعليقتي على تعليقة السلطان عليه و منها
شرح [...] و منها تعليقة على القوانين، تم.»

۷ - شرح «ثماناً بعد ما جاوزت» (۱۱ برگ) (نحو - فارسی)

ملک محمد بن ابراهیم شکر کوهی
رساله‌ای مختصر در ترجمه و توضیح فقره «ثماناً بعد ما جاوزت...» عوامل ملامحسن
که درباره اعداد می‌باشد به التماس بعضی اصحاب تحصیل به نگارش در آمده است.

آغاز: «بسمله، الحمد لله... و بعد بر الواح قلوب صافیه برادران دینی و اخلاء ایمانی... مینگارد که مرحوم مغفور ملا محسن فیض (!) اعلی الله مقامه کتابی در نحو نوشته مشهور بعوامل ملا محسن است... قال المصنف ثماناً بعدما جاوزت الاثنین...»
انجام: «... چنانکه گوئی در مذکر عشرون رجلاً ثلثون رجلاً اربعون رجلاً و در مونث گوئی عشرون امرئة، ثلثون امرئة، اربعون امرئة، هذا آخر ما اردناه فی هذه الوجیزه و ختمتها مستعیناً بالله تعالی»

۸ - الفرائد (۹ برگ)

(قرائت - عربی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
رسالة مختصری در علم قرائت قرآن که مؤلف به دوستان هدیه و در آن مهمات و قواعد علم قرائت را به بیان شافی ذکر و آن را به صورت «فریده - فریده» تنظیم نموده است.

[الذریعه ۱۶:۱۳۱]

آغاز: «الحمد لله العليم العلام... هذه هدية الى الاخوان في علم قرائة القرآن ذكرت فيها مهمات قواعدها بشافي البيان و كافي التبيان و سميتها بالفرائد...»
انجام: «... وفاقاً لجماعة من اعيان العلماء بل اللازم ادائها بحيث يمتد كل واحد عن الآخر... و اعلم ان ما اودعت في هذا المختصر... فانظر فيه بعيان الاعتبار.»

۹ - رباعيات خيام

(شعر - فارسی)

ابوالفتح عمر بن ابراهیم خیامی نیشابوری، - ۵۱۷ ق
[الذریعه ۹:۳۱۰ - مجلس ۲۶:۱۷۶ - مشار فارسی ۲:۲۵۱۶ - نسخه های خطی فارسی
[۲۸۲۹:۴]

آغاز:

«آمد سحری ندا ز میخانه ما   کی رند خراباتی دیوانه ما
برخیز که پر کنیم پیمانہ ز می   زان پیش که پرکنند پیمانہ ما

انجام:

«ای سوخته سوخته سوختنی وی آتش دوزخ از تو افروختنی
تا کی گویی که بر [...] رحمت کن حق را تو کجا مرحمت آموختنی»

نستعلیق نازیبا، بی‌کا، ۱۲۸۹ ق بحسب خواهش ملا مقصود علی (رساله اول)، مقصود علی بن حسینعلی کلاردشتی، ۱۲۹۳ ق (رساله دوم)، حسینعلی بن حسنعلی گلیردی طالقانی، ۱۲۹۵ ق (رساله سوم)، مقصود علی بن حسینعلی کلاردشتی، ۱۲۹۳ ق (رساله چهارم)، همو، ۱۲۹۵ ق (رساله ششم)، حسین بن حسنعلی گلیردی، ۱۲۹۱ ق (رساله هفتم)، قاسم بن علی گل تیرگر، ۱۲۹۱ ق (رساله هشتم)، مقصود علی بن حسینعلی کلاردشتی، ۱۲۹۷ ق، در مدرسه دون کوه (رساله نهم)، جلد تیماج قهوه‌ای. ۲۱۰ برگ، سطور مختلف، ۱۸×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۶۶۳]

مجموعه:

- ۱ - احکام وضو و نماز (فقه - فارسی)
محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی، ۱۲۰۲ - ۱۲۶۳ ق
نسخه حاضر از ابتدا افتادگی دارد.
- ۲ - الصومیه (۲۱ برگ) (فقه - عربی)
محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی، ۱۲۰۲ - ۱۲۶۳ ق
- ۳ - مخزن الصلوة (۵۵ برگ) (فقه - فارسی)
محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی، ۱۲۰۲ - ۱۲۶۳ ق
مؤلف چون کتاب «دلایل العباد» را که کتابی مفصل و استدلالی و عربی است نگاشت، کتابی به زبان فارسی و برای مقلدین به نام «هدایة الانام» به رشته تحریر درآورد، ولی برای تسهیل امور مقلدین رساله حاضر را در نماز و قرائت و شرایط و موانع آن به رشته نگارش درآورد و در سه مقام: شرایط، اجزاء و موانع تنظیم نمود.

[الذریعه ۲۰:۲۲۶ - الفبائی آستان قدس: ۵۰۶]

آغاز: «الحمد لمن سنّ الشرايع و الاحكام و جزائها بالحصص التي اقتضاها الجود العام و جعل التعبد فيها من شرايط الفوز في دار السلام...»
انجام: «... و هر گاه بعد از آن کذب ظن او حاصل و ظاهر شود و در آن دو وجه ذکر گفته‌اند و اظهار این است که نذر مستحیل نمی‌شود بلکه باید به نذر خود عمل کند.»

۴ - رساله در شرايط و اجزاء و موانع نماز جماعت (۲۷ برگ) (فقه - فارسی)

محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی، ۱۲۰۲ - ۱۲۶۳ ق

آغاز: «الحمد لله الذي دل على فردانيته خلق الجماعات و الصلوة على خير الانام الكائنات في جميع المقامات و آله المقتدين له في صنوف الصلوة، اما بعد اين مختصریست در بیان شرايط و اجزاء و موانع نماز جماعت.

نستعلیق، بی‌ک، ۱۲۴۴ ق (رساله اول)، جعفر بن میرزا محمد ساکن قریه کشکک، ۱۲۵۸

ق (رساله دوم)، بی‌ک، ۱۲۶۲ ق (رساله سوم)، بی‌ک، ۱۲۶۲ ق (رساله چهارم)، در هامش

نسخه تحشیه نویسی شده است، جلد تیماج.

۱۶۵ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۷ سانتی‌متر، [شماره ۵۵۳]

مجموعه:

۱ - حاشیه شرح مختصر الاصول (۳۱ برگ) (اصول فقه - عربی)

میرزا جان حبیب الله باغنوی شیرازی، - ۹۹۴ ق

حاشیه‌ای مفصل در توضیح مشکلات لفظی و معنوی شرح عضد الدین ایجی (۷۵۶ ق) بر «مختصر الاصول» نگاشته ابن حاجب مصری (۶۴۶ ق) که به صورت «قوله - قوله» تنظیم شده است. برخی این حاشیه را به نام «ردود و نقود» نیز خوانده‌اند.

[الذریعه ۶:۱۲۹ - مرعشی ۲:۳۱۹ - مسجد اعظم: ۱۴۰ - الفبائی آستان قدس: ۲۰۵]

آغاز: «بسمله قوله فبذكر الهيئة يخرج ما يبين الذات كالتميز اشار الى ان المراد بالهيئة ما يقابل الذات و هو معنى الصفة و الحال و في خروج التميز بذكر الهيئة مطلقاً تأمل...»

انجام: «... الحمد لله على تمام الاصبح بعدالظلام المحوج الى المصباح و نرجوا الانتظام به فى سلك دعاء الطلبة الصلحاء فى الصباح والرواح تمت.»

۲ - الاستعارة (۱۰ برگ) (بلاغت - عربی)

یوسف بن محمد جان محمد شاهى قراباغی، - ۱۰۵۴ ق

رساله در بیان مناظره بین مولانا حبیب الله میرزا جان شیرازی و یکی از افاضل ماوراء النهر در محضر عبدالله بهادرخان والی ماوراء النهر در بخارا واقع شده و درباره «استعاره» بحث مفصلی شده است.

[دانشمندان آذربایجان: ۴۰۴]

آغاز: «نحمدک یا من بعدنا عن التعاضد و التشاهد على غير الحق و قربنا الى التناصر و التناصر على الحق المطلق و نصلی و نسلّم... و بعد فهذه تذكرة منا لكم...»
انجام: «... ملحوظة حين الاستعمال او قبله و كان الكلام على ما اعتبره القوم و كان الواجب ان يجيب بحفظ ما اعتبره القوم و تصدى نفسه اولا ايضا لكون الايراد عليه تمت.»

۳ - تمهيد القواعد الاصولية و العربية (۱۱۵ برگ) (اصول فقه - عربی)

شهید ثانی، زین الدین بن علی بن احمد عاملی، ۹۱۱ - ۹۶۶ ق

رساله‌ای متوسط که در آن یکصد قاعده در اصول فقه و یکصد قاعده در علم نحو با احکامی که از آنها به دست می‌آید جمع‌آوری شده و در عصر جمعه اول محرم ۹۵۸ ق به پایان رسیده است، کتاب از دو قسم و هر قسم از چند باب تشکیل شده است.

[الذریعه ۴: ۴۲۲ - مجلس ۴: ۱۰۶ و ۲۶: ۲۴۴ - مرعشی ۴: ۳۰۶ - مشار عربی: ۲۱۸]

نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «الحمد لله الذى وفقنا لمتهيد قواعد الاحكام الشرعية و تشييد اركانها بتوطيد القوانين العربية و جعل ذلك عرضة للسعادة الابدية و وسيلة الى الكرامة السرمدية...»

نسخ، محمد رحیم بن حیدر حسین هروی، ذیحجه ۱۰۷۹ ق (رساله اول)، همو، محرم ۱۰۷۳ ق (رساله دوم)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه و تصحیح شده است، جلد تیماج.
۱۶۰ برگ، سطور مختلف، سانتی متر، [شماره ۵۰۹]

مجموعه:

- ۱- العزی فی الصرف (صرف - عربی)
عزالدين ابراهيم بن عبدالوهاب زنجانی، - ۶۶۰ ق
- ۲- العوامل المائة (نحو - عربی)
محسن بن محمد طاهر قزوینی طالقانی، قرن ۱۲
- ۳- شرح عوامل جرجانی (نحو - عربی)
محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
- ۴- شرح التصريف (صرف - عربی)
سعد الدين مسعود بن عمر تفتازانی، - ۷۹۳ ق
نسخ - نستعلیق، ربیع بن ملا نورمحمد کلاردشتی، ۱۲۰۶ ق (رساله دوم)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.
۱۴۵ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۷ سانتی متر، [شماره ۲۸۴]

مجموعه:

- ۱- ارشاد المسترشدين و هداية الطالبين (۱۵ برگ) (کلام - عربی)
فخر المحققین، محمد بن حسن بن یوسف حلّی، ۶۸۲ - ۷۷۱ ق
رساله‌ای مختصر در اصول اعتقادی امامیه که در پنج اصل تنظیم شده و با عناوین

«يجب ان يعتقد» از یکدیگر جدا شده‌اند:
الاصل الاول؛ فی معرفة وجوده تعالى.
الاصل الثاني؛ فی العدل.
الاصل الثالث؛ فی الوعد والوعيد.
الاصل الرابع؛ فی نبوة النبي (ص).
الاصل الخامس؛ فی الامامة.

[الذريعة ۱: ۵۲۱ - مرعشی ۲: ۵۶ - مسجداعظم: ۵۷۸ - الفبائی آستان قدس: ۴۰]
آغاز: «الحمد لله... اما بعد فيقول... اني املت هذه الرسالة لارشاد المسترشدين و
هداية الطالبين و قد بينت فيها ما يجب على المكلفين من الاعتقاد في اصول الدين...»
انجام: «... ما اتفقت عليه كل الائمة عليهم السلام لايحتاج الي تقليد احد بعد معرفة
واجب الاعتقاد و من عدل منه الي غيره فقد عدل عن يقين الي ظن... تمت.»

۲ - الفرائض (۱۷ برگ) (فقه - عربی)

ناشناخته

رساله‌ای مختصر در بیان انواع و اقسام میراث برجای مانده که در هر کدام از موارد
مؤلف توضیح داده و سهم هر کدام را به دقت محاسبه کرده است.
آغاز: «بسمه لومات شخص و خلف احد الابوين و بنتاً و نصيبه احد الابوين السدس
و نصيب البنت النصف و اقل الفريضة يجتمع فيها السدس و النصف فاصل الفريضة...»
انجام: «... كذلك الانثى و للمذكر عشرون فتاخذ هؤلاء - المذكورين نصف المجموع
فيحصل للنخثي ثلاثة عشر و للانثى تسعة و للمذكر ثمانية عشر، تمت.»

۳ - الفخرية في معرفة النية (۳۵ برگ) (فقه - عربی)

فخر المحققين، محمد بن حسن بن يوسف حلی، ۶۸۲ - ۷۷۱ ق
رساله‌ای لطیف و موجز در شناخت نیت و شرایط و مبانی آن که به درخواست

«شرف الدین علی بن محمد بیهقی» نگاشته شده و در آن از جهت معنی لغوی و اصطلاحی و شرایط و منافی نیت سخن رانده شده است.

[الذریعه ۱۶:۱۲۶ - مرعشی ۲:۲۰۷ - امام صادق قزوین ۱:۳۷۱ - مسجد اعظم: ۴۶۴]

آغاز: «الحمد لله على هدايتنا بسيد المرسلين و ارشادنا الى الدين المتين و تكليفنا بالاحكام الشرعية لتحصيل السعادة الاخرية و صلى الله على اشرف البرية...»
انجام: «... و كذانية استماعه و كتابته و كذا الاحاديث المنقولة عن النبي (ص) و الائمة عليهم السلام ينوى عند كل فعل الاستحباب و القربة تمت.»

۴ - تحفة العربية (۷۱ برگ) (فقه - عربی)

ناشناخته

رساله متوسطی در بیان احکام طهارت، نجاسات و صلوة می باشد که به صورت استدلالی نگاشته شده است. نام رساله در بالای صفحه اول به خط شنگرف بزرگ نوشته شده است ولی در دیگر فهرس از این عنوان و مؤلف آن اطلاعی به دست نیامد.
آغاز: «بسم الله... اما بعد فاعلم ان الطهارة على قسمين قسم يتوقف على النية و يسمى الطهارة عن الحدث و رافع الحدث و نحو ذلك و قسم لا يتوقف عليها...»
انجام: «... بالنسبة الى قبر حرّ رضى الله عنه و الارض المقدسة نجف الاشرف بالنسبة الى الكوفة و امثال ذلك ما ذكر اعلم ان اشدّ الفرائض بعد اصول الدين الصلوة.»

۵ - حاشية المختصر النافع (۱۲ برگ) (فقه - عربی)

ناشناخته

رساله ای مختصر در تحشیه و تعلیقه کتاب المیراث «المختصر النافع» نگاشته محقق حلی (۶۷۶ ق) به صورت «قوله - قوله» که به درخواست «سید عمادالدین علی» نگاشته تا او را در تحصیل و فراگیری این مبحث معین و یاور باشد.
آغاز: «الحمد لله المنعم بسوايغ الانعام و المتفضل بالايادين القوام التوام و الصلوة على نبيه خير الانام و عترته الافاضل الكرام اما بعد فهذه حواش كتبتها على...»

انجام: «...و نقل للشيخ ان اولاد البنت يقسمون بالسوية و اختار تلميذ القاضى و ابن ادريس تفسير اولاد الاولاد بقسم للذكر مثل حظ الانثيين و ان يتقرب بامه الانثى... تمت»

نسخ - نستعلیق، سیدکاظم بن سید رضا، اوایل رمضان ۱۲۰۳ ق (رساله اول)، کاظم بن رضا حسینی، شعبان ۱۲۰۶ ق (رساله دوم و سوم)، همان، ۱۲۰۹ ق (رساله پنجم)، عناوین و خطوط شنگرف، وقف در ۱۲۹۸ ق با مهر بیضوی با سجع «محمد حسین ۱۲۹۰»، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه نویسی شده است (در هامش رساله دوم حواشی از دروس شهید اول) جلدگالینگور آبی.

۱۵۵ برگ، سطور مختلف، ۲۰×۱۲ سانتی‌متر، [شماره ۶۶۱]

مجموعه:

۱ - الروضة البهية فى شرح اللمعة الدمشقية
(فقه - عربی)
شهید ثانی، زین الدین بن علی بن احمد عاملی، ۹۱۱ - ۹۶۶ ق

۲ - صیغه النکاح (۳ برگ)
(فقه - فارسی)
محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
آغاز: «بسم الله... اما بعد... این چند کلمه ایست در آداب صیغه نکاح و بعضی از عقود که بنا به خواهش بعضی از اخوان دینی مرقوم گردید...»

نسخ، ابوالحسن کلارستاقی من قری کلاردشت، رجب ۱۲۶۱ ق (رساله اول)، محمد صادق بن رحیم شیروانی فی مدرسه سرکار مجتهد الزمانی میرزا محمد، ۱۲۶۷ ق (رساله دوم)، وقف ۱۲۹۵ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج عالی با ترنج باسر و لچکی.

۲۱۰ برگ، ۲۰ سطر، ۳۱×۲۰ سانتی‌متر، [شماره ۶۵]

مجموعه:

۱ - ابدال الادوية
(طب - فارسی)
شاپور بن سهل

رساله‌ای در معرفی ادویه و مقدار شرب آنها و حقیقت آنها که به طریق حروف تهجی تنظیم شده‌اند و پس از ذکر هر دو ابدال و عوض آنها نیز ذکر شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱: ۴۶۳ - الفبائی آستان قدس: ۱۵ - آستان قدس ۳: ۲۴۵]

آغاز: «بسمله باب فی ابدال الادویه المفردة و مقدار شرباتها و حقیقة درجاتها من الحرارة و البرودة و غيرها بترتیب الهجاء حرف الالف ابهل بدله فی التلطیف...»
انجام: «...اما سنگ کرم متعارف آن بلاد نیست و جهی نیز ندارد جهت آنکه ابتداء مرض وقت روج است نه تحلیل... از قاعده طب بیرونست والله اعلم.»

۲ - قرابادین (۱۵ برگ) (طب - فارسی)

ناشناخته

رساله‌ای در معرفی نام دقیق هندی و فارسی و عربی ادویه‌ها که به ترتیب حروف تهجی گرد آمده است.

آغاز: «بسمله فهرست اسامی ادویه اول به لغت هندی و بعد از آن فارسی و بعد از آن به عربی و غیره لغات مختلفه آنچه یافت شود به ترتیب حروف تهجی...»
انجام: «...هاتی پیل فیل باقی مشهور، هوک هینک است و گفته شد، هنجکار کندهک است و گفته شد، هندف کوبی است و گفته شد، هوه پرا بهل.»

نستعلیق، بی کا، هفتم ذیقعه ۱۱۳۳ ق (رساله دوم)، مهر مربع با سجع «افوض امری الی الله عبده کمال الدین ۱۱۳۰» در برگ آخر دیده می‌شود، عناوین ادویه و علائم شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۱۵ برگ، ۲۳ سطر، ۲۱×۳۰ سانتی‌متر، [شماره ۷۰]

مجموعه:

۱ - الخلیجات (۵۵ برگ) (تفسیر - عربی)

محمد بن سلیمان طبیب تنکابنی ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

تفسیر متوسط سوره اعلی است که بنا به گفته مؤلف در مقدمه آن، آن را در جایی که در کنارش غیر از تفسیر صافی کتابی در دسترس نداشت به نگارش درآورده و نام آن را خلیجات گذارده، رساله از یک مقدمه و دو بیست و چهل و سه خلیجه تشکیل شده است.

آغاز: «نحمدک یا من هداننا الی اعلا لواء ارباب الولاة و اقدرنا علی افشاء اثنية اصحاب الثناء و افاض علی ارض قابلیاتنا ذرة من معشار ذرات علوم سادات العلماء...»
انجام: «الخلیجة الثالثة و الاربعون و المائتان، اعلم ان النکتة فی اختیار سبح علی اقرء الایماء الی ان المقصود بالذات لیس هو القراءة... و التلطف و ثمرة دوحه شجرة نبيّه و الی لواء الامام المستتر عن الانظار المحتجب عن الابصار... تم.»

۲ - تأسیسات (۴۵ برگ) (فقه - عربی)

محمد بن سلیمان طبیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
رساله‌ای متوسط در بیان قواعد فقهی که در یک مقدمه و هفتاد و چهار تأسیس و یک خاتمه تنظیم شده و بالغ بر شش هزار سطر می‌گردد.
[الذریعه ۳: ۲۹۸]

نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «حمد و شکر و سپاس و ستایش حضرت یکتایی را سزد که شرع اطهر انور پیغمبر را به وجود علماء اعلام و فقهاء عظام در نهایت اتقان و احکام و مایه انتظام نظام مهام انام مقرر فرمود و صلوات و تسلیمات...»

نسخ نازیبا، علی بن عبدالصمد، هشتم ربیع الاول ۱۲۹۴ ق (رساله اول)، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، واقف فاطمه خانم با تویه علی بن عبدالصمد در ربیع الثانی ۱۲۹۶ ق، جلد گالینگور آبی.

۱۰۰ برگ، ۱۷ سطر، ۲۱×۱۷ سانتی متر، [شماره ۱۳۹]

مجموعه:

۱ - شرح عوامل (نحو - فارسی)

۱ - شرح عوامل

صادق دینائی نوری

رساله‌ای مختصر که در شرح و بسط مشکلات و مبهمات لفظی و معنوی «عوامل المائة» محسن بن محمد طاهر قزوینی معروف به «عوامل ملا محسن» نگاشته شده است.

آغاز: «بسمله احمدک یا من یرفع صالح العمل احمد فعل مضارع موضع... متکلم وحده ضمیر در او مستر است که آن انا است باستتار واجی محلاً مرفوع است...»
انجام: «... و لمثل هذا فلیعمل العاملون و از برای مثل این روز که قیامت باشد پس باید عمل کنندگان عمل می کند.»

۲ - تحفة المبتدئين

(نحو - عربی)

علی بن حسین کربلابی

رساله مختصر در شرح مهمات و توضیح و تبیین قواعد نحو که در یک مقدمه و چند فصل و یک خاتمه تنظیم شده است.

آغاز: «بسمله الحمد لله رافع درجات العالمین و ممیز حال من انتصب... و افصح من اعراب بیناء لیبان و علی آله و بعد چنین گوید احوج الناس الی عفو الله...»
انجام: «... لا حرف نفی است و الضالین جمع مذکر سالم است و لفظ الضالین معطوف است بر لفظ ممیز... چه جمع مذکر سالم هست و جمع مذکر سالم است.»

نستعلیق، بی کا (نام کاتب پاک شده است)، رمضان ۱۲۷۴ ق در مدرسه میرزا صالح مشهور به پامنار طهران، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه.
۱۴۵ برگ، ۱۵ سطر، ۲۱×۱۲ سانتی متر، [شماره ۱۵۱]

مجموعه:

۱ - مرآت الحقایق

(عرفان - فارسی)

محمد بن محمود دهدار شیرازی - عیانی -، قرن ۱۱

شرح بیته از گلشن راز سروده «شیخ محمود شبستری» است:

عدم آئینه، عالم عکس و انسان   چه چشم عکس و روی شخص پنهان

این رساله در شش فصل تنظیم شده است:

فصل اول؛ حقیقت وجود.

فصل دویم؛ عدم.
 فصل سیّم؛ آینه.
 فصل چهارم؛ عالم.
 فصل پنجم؛ عکس.
 فصل ششم؛ انسان.
 خاتمه؛ حاصل معنی بیت.

[الذریعه ۲۷۰:۲۰ - فهرست نسخه‌های فارسی ۱۳۷۲:۲ - فیلمهای دانشگاه تهران

[۷۵۱:۱]

نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «سپاس بی قیاس واجب الوجودی را که ماهیات کلمات آینه و وجوه موجودات
 قطره از فیض بود او و درود بر رسول او که مرآة اتم و مظهر اسم اعظم است...»
 انجام: «... و در حفظ شرایع از همه زهاد و عباد مجدتر خصوصاً حضرت شیخ محی
 الدین و اتباع او پس باید که صوفیه را... و متصوفه روزگار...»

۲ - تفسیر سورة الاخلاص

(تفسیر - عربی)

ابو علی حسین بن عبدالله بن سینا، ۳۷۰-۴۲۸ ق

[الذریعه ۳۳۵:۴ - مرعشی ۲۴۳:۱ - امام صادق قزوین ۳۵۸:۱ - الفبائی آستان

قدس: ۱۳۵]

آغاز: «احمد و الحمد من جملة نعمائه و اشكره و اشكر من قبيل آلائه و الصلوة على
 محمد خاتم انبيائه...»

انجام: «لم يكن الواجب لذاته مكافياً له و لو كان واجباً لذاته تعدد الواجب لذاته و قد
 عرفت استحالته بما ذكر من التقرير والله اعلم، هذا ما ذكره الشيخ الرئيس.»

۳ - تفسیر سورة الفلق

(تفسیر - عربی)

ابو علی حسین بن عبدالله بن سینا، ۳۷۰-۴۲۸ ق

[الذريعة ۴: ۳۴۱ - مرعشي ۱: ۲۴۳ - امام صادق قزوین ۱: ۳۵۸ - الفبائی آستان قدس:

[۱۳۷

آغاز: «قل اعوذ برب الفلق، خالق ظلمة العدم بنور الوجود...»
انجام: «... والعلاقة بجميع الكمالات و رزقنا الله تعالى التجرد العالم و التأله الكامل.»

۴ - كشف اسرار العقل

(عرفان - عربی)

ناشناخته

تفسیری مختصر از آیه نور «الله نور السموات و الارض...» که با استفاده از نظرات و کلمات عرفا و اهل الله بر مشرب و مذاق عرفانی نگاشته شده است.

آغاز: «الحمد لله نور الانوار و كاشف الاسرار والصلاة على... فاني لما نظرت في معنى قوله تعالى الله نور السموات و الارض و تأملت في مقالات الاولين من المحققين في تفسيره ظهر لي كثير...»

انجام: «... فانه تغير بذاته من غير احتياج الى نور يكشفه و فسّر النار ما يعقل انفعال... الى العقل بالفعل و المصايح انما يشتغل منه و الحق ان هذا التفسير في غاية الحسن و اللطافة.»

نستعلیق، بی کا، بی تا، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه ای.

۹۱ برگ، سطور مختلف، ۱۱×۱۷ سانتی متر، [شماره ۱۶۱]

مجموعه:

۱ - العوامل المائة

(نحو - عربی)

عبدالقاهر بن عبدالرحمن جرجانی، - ۴۷۱ ق

۲ - العوامل المائة

(نحو - عربی)

محسن بن محمد طاهر قزوینی طالقانی، قرن ۱۲

نستعلیق، بی‌کا، ۱۲۶۲ ق (رسالة اول)، همان، ۱۲۶۲ ق (رسالة دوم و سوم)، بجهت فرزندی زین العابدین موسوی نوری کمربنی، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.

۹۵ برگ، سطور مختلف، ۱۷×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۳۱۳]

مجموعه:

۱ - [الفقه]

(فقه - عربی)

ناشناخته

حاشیه مبسوطی بر کتابی فقهی است که به صورت قوله - قوله تنظیم شده است. آغاز: «بسمله، یعنی قوله فان السهو كالطبيعة الثانية الخ انما قال كالطبيعة لان الطبيعة امر وجودی و السهو امر عدمی لانه زوال المعنى عن الحافظة فلم يكن طبيعة...» انجام: «و ربما فسّر السلف بالعوض كما هو لغة اهل الحجاز و صوره اجتماعیه مع ابیع ان يقول... هذا المتاع على ان... و كرهه الشيخ في الخلاف»

۲ - شرح الفية

(فقه - عربی)

ناشناخته

شرح متوسطی بر «الفیه» نگاشته شهید اول محمد بن مکی عاملی (۷۸۶ ق) که در آن به توضیح مبهمات و مشکلات لفظی و معنوی آن پرداخته شده است. رساله‌ای با این مشخصات در فهرس دیگر یافت نشد.

آغاز: «بسمله، قال المصنف رحمه الله بسم الله الرحمن الرحيم... فی الابتداء بالبسملة بكتاب الله تعالى و بالخبر المشهور عن رسوله (ص)...» انجام: «فصح اطلاق اسم القضاء عليها بسبب هذه المشاكلة لكن كما له يكن بهذه الاشياء موجبا... كان اطلاق القضاء عليها عن وجه المجاز لا الحقيقة تمت.»

نسخ معرب کهن، بی‌کا، دوم رجب ۹۵۶ ق، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۴۵ برگ، ۱۷ سطر، ۱۹×۱۴ سانتی‌متر، [شماره ۱۷۸]

مجموعه:

۱ - نُخبه

(فقه - فارسی)

محمد ابراهیم بن محمد حسن اصفهانی کلباسی، ۱۱۸۰ - ۱۲۶۲ ق
رساله عملیه مؤلف که به صورت فتوایی در باب کتابهای طهارت، صلوة، زکات،
خمس و صوم در چند مقصد (هر کدام در چند باب) برای استفادۀ مقلدین تدوین شده
است، این کتاب فاقد بخشهای حج و جهاد بوده و در واقع تلخیص و منتخب از کتاب
«ارشاد المسترشدين» مؤلف می باشد.

[الذریعه ۹۰:۲۴ و ۹۱ - مرعشی ۷۰۴:۲ - مجلس ۱۴۷:۲۶ و ۳۳۹:۱۶]

آغاز: «حمد و ثنای بی حد و احصا مخصوص بارگاه کبریاست که جواهر بحار
معرفتش کنز الفوائد آمال و امانی را جامع و وافی و داروی مرحمتش در ازاله مواد...»
انجام: «... یا بیشتر لیکن سنت است و روزه مستحب صحیح نیست از کسیکه در ذمه
او روزه واجب باشد مگر آنکه قادر نباشد بر واجب که جایز است.»

۲ - کبری فی المنطق

(منطق - فارسی)

میر سید شریف علی محمد جرجانی، ۷۴۰ - ۸۱۶ ق

[الذریعه ۲۵۹:۱۷ - مرعشی ۱۲۶:۲ - امام صادق قزوین ۳۳۸:۱ - الفبائی آستان

قدس: ۴۵۸]

نستعلیق، عبدالرزاق اصفهانی، ۱۲۵۱ ق، در دارالسلطنه اصفهان عناوین و خطوط
شنگرف، در هامش نسخه تحشیه زیاد دیده می شود. جلد تیماج قهوه ای مندرس.
۶۷ برگ، ۲۰ سطر، ۲۲×۱۶ سانتی متر، [شماره ۱۹۳]

مجموعه:

۱ - الاحادیث القدسیة (۱۰ برگ)

(حدیث - عربی)

ترجمه چهل سوره از تورات کتاب آسمانی کلیمیان است که بنا به قولی توسط

امیرالمؤمنین به عربی ترجمه شده است.

[القبائی آستان قدس: ۲۳ - امام صادق قزوین ۳۰۷:۱ (با نام «اربعون سورة من التوارة»)]

آغاز: «بسمله سورة الاول قال الله تعالى عجبت لمن ايقن بالموت كيف يفرح و عجبت لمن ايقن بالحساب كيف يجمع المال و عجبت لمن ايقن بالقبر فكيف يضحك....»

۲ - مرشد العوام (فقه - فارسی)

ابوالقاسم بن حسن گیلانی قمی، - ۱۲۳۱ ق
به صفحه [۱۴۴] مراجعه شود.

نسخ، عبدالرحیم بن عزیز دونائی، ربیع الثانی ۱۲۲۸ ق (رساله دوم)، وقف در ۱۲۸۴ ق با مهر مربع با سجع «بسم الله الرحمن الرحيم»، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه. ۲۱۵ برگ، ۱۹ سطر، ۲۱×۱۵ سانتی متر، [شماره ۱۹۵]

مجموعه:

۱ - شرح الانموذج (نحو - عربی)

محمد بن عبدالغنی اردبیلی، - ۶۴۷ ق
به صفحه [۹۷] مراجعه شود.

۲ - الفوائد الصمدية (نحو - عربی)

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، - ۱۰۳۱ ق

نسخ، بی ک، ۱۲۸۴ ق (رساله اول، بی ک، ۱۲۵۴ ق (رساله دوم)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه. ۱۳۵ برگ، ۱۳ سطر، ۲۲×۱۶ سانتی متر، [شماره ۲۷۸]

مجموعه:

۱- الغصب

(فقه - عربی)

علی اکبر بن محمد بن عباسعلی کلارستانی طبرسی، - زنده ۱۳۴۱ ق
رساله مختصری در مباحث کتاب غصب و احکام آن است که در آن برخی مسائل مبتلا به و جزئی به صورت استدلالی بیان شده است.
آغاز: «کتاب الغصب و هو لغة اخذ الشيء ظلماً كما عن القاموس قال غصبه يغصبه اخذه ظلماً... و فی الصحاح الغصب اخذ الشيء ظلماً تقول غصبه منه و غصبه علیه»
انجام: «... اما بالتراخی او الی اتمام هذا كله فيما يمكن الفصل و اما ما لا يمكن فصله عقلاً او شرعاً... الثوب المصنوع المشتركاً هذا آخر ما اردنا ايراده.»

۲- الاجارة

(فقه - عربی)

علی اکبر بن محمد بن عباسعلی کلارستانی طبرسی، - زنده ۱۳۴۱ ق
رساله ای کوتاه در مباحث کتاب اجاره که به صورت استدلالی و علمی نگاشته شده و بنظر می رسد بخشی از تقریرات مؤلف از دروس اساتید خود می باشد.
آغاز: «کتاب الاجارة التي هي لغة رسم للاجرة و هي كراء للاجر او هي مصدر اجر ياجر نحو كتب يكتب كتابة...»
انجام: «و لعل القولين ناظران الی اختلاف المشارب فی ضاحیه ثم القول بالتفصیل بین الآیة و غيرها لا دلیل علیه فی القاء... و هنا منتهی ما اوردناه و آخر ما قصدناه.»
نستعلیق نازیبا، مؤلف، ۱۳۲۰ ق در نجف اشرف (رساله اول)، بیست و دوم شوال ۱۳۰۲ ق (رساله دوم)، جلد مقوا
۴۵ برگ، سطور مختلف، ۱۹×۲۴ سانتی متر، [شماره ۱۹۸]

مجموعه:

۱- الصلح

(فقه - عربی)

علی اکبر بن محمد بن عباسعلی کلارستانی طبرسی، - زنده ۱۳۴۱ ق

آغاز: «بسمله، الکلام فی الصلح الذی دل علی مشروعیتہ الاجماع من المسلمین و کتاب و اشتبه فی الجملة قوله تعالى و ان امرأة خافت فی بعلها نشوزاً...»

۲- رساله فی لباس المصلی (فقه - عربی)

علی اکبر بن محمد بن عباسعلی کلارستانی طبرسی، - زنده ۱۳۴۱ ق
رساله‌ای مختصر در بیان صحت نماز در لباس مشکوک بین اینکه آیا از اجزاء حیوان مأکول اللحم است یا نه؟ این رساله و کتاب قبلی به صورت استدلالی نگاشته شده‌اند.
آغاز: «بسمله و بعد فیقول العبد المذنب السمی... احببت ان اکتب فی ذلک رساله و جیزة فی تحقیق القول فی المسئلة مما هو المختار الذی یدل علیه الاخبار...»

نستعلیق شکسته، مؤلف، شانزدهم محرم ۱۳۱۷ ق در نجف اشرف، خط خوردگی در صفحات به چشم می‌خورد، جلد تیماج قهوه‌ای.
۴۵ برگ، ۱۴ سطر، ۲۰×۱۳ سانتی‌متر، [شماره ۲۰۲]

مجموعه:

۱- عوامل المائة (نحو - عربی)

محسن بن محمد طاهر قزوینی طالقانی، قرن ۱۲

۲- الفوائد الصمدية (نحو - عربی)

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، - ۱۰۳۱ ق

نسخ، رمضانعلی بن بابا طالقانی، صفر ۱۲۶۸ ق (رساله اول)، محمد نبی بن مهدی رودگری در ۱۲۶۶ ق در مدرسه جناب مجتهد الزمانی و وحید الدورانی جناب... اعنی آقا میرزا محمد سلمه الله (رساله دوم)، جلد مقوا.
۷۵ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۷ سانتی‌متر، [شماره ۲۱۲]

مجموعه:

۱- اکمال الاصلاح

(فقه - عربی)

حسن بن محمد علی یزدی حائری، - زنده ۱۲۴۲ ق
مؤلف که از معروفترین تلامذه «سید محمد بن علی طباطبائی» معروف به سید محمد مجاهد (۱۲۴۲ ق) است، این کتاب را در ترجمه کتاب «الاصلاح و فيه الفوز و الصلاح» استاد مزبور به رشته نگارش درآورده در ابتدای آن ذکر کرده که «استاد بزرگوار از آنجا که رساله عملیه فارسی نداشت به من امر فرمود به ترجمه اصلاح العمل که فتاوی فقهی اوست مبادرت ورزم.»

[الذریعه: ۲: ۲۸۱ - امام صادق قزوین ۱: ۳۸]

آغاز: «الحمد لله الذي ارشدنا الى اصلاح الاعمال و جعل لنا شريعة و منهاجاً للارتفاع الى مدارج القرب و الكمال و له الشكر على هذه العطية الكبرى و النعمة العظمى...»

۲- مخزن الصلوة

(فقه - عربی)

محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی، ۱۲۰۱ - ۱۲۶۳ ق

به صفحه [۱۴۲] مراجعه شود.

نستعلیق، بی ک، بی تا، (رساله اول)، ملا فاضل ۱۲۶۶ ق (رساله چهارم)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه بسیاری آمده است، جلد پارچه‌ای.

۱۴۵ برگ، ۱۸ سطر، ۲۲×۱۷ سانتی متر، [شماره ۲۲۳]

مجموعه:

۱- الكبرى في المنطق

(منطق - فارسی)

میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰ - ۸۱۶ ق

۲- حاشية تهذيب المنطق

(منطق - عربی)

نجم الدین عبدالله بن حسین یزدی، - ۹۸۱ ق

۳- الفوائد الصمدية

(نحو - عربی)

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، - ۱۰۳۱ق

نستعلیق، میرعبدالعظیم بن میرتراب موسوی صفوی خلخالی، ۱۲۶۰ ق (رساله دوم) و همان در ۱۲۵۹ ق (رساله سوم)، جلد تیماج قهوه‌ای. ۱۴۵ برگ، سطور مختلف، ۲۹×۱۶ سانتی‌متر، [شماره ۲۸۱]

مجموعه:

۱- الوافية

(اصول فقه - عربی)

عبدالله بن محمد بشروئی خراسانی تونی، - ۱۰۷۱ ق

به صفحه [۱۶۷] مراجعه شود.

۲- الفوائد الحائرية الجديدة

(فقه - عربی)

محمد باقر بن محمد اکمل وحید بهبهانی، - ۱۲۰۶ ق

رساله‌ای کوتاه در بیان فوائد فقهی است که به «الفوائد الحائرية القديمة» که پیش از این نوشته ملحق شده و در آن سی و چهار فائده جمع‌آوری شده است، فائده اول در باره اجزاء رکنیت و فائده آخر درباره اصل طهارت اشیاء می‌باشد.

[الذریعه ۳۲۹:۱۶ - مرعشی ۶۱:۲ - مجلس ۱۸:۱۲ - مشار عربی: ۶۷۹]

نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «بسملة الحمد... فائدة، اذا ظهر من فعل الشارع او قوله المطلق ان... كونه لكننا

تبطل العبادة تبرکه عمداً او سهواً او جهلاً الا ان يثبت خلافه...»

نسخ نازیبا، سلمان بن حاجی حسین ترکی نجفی، ۱۲۱۳ ق (رساله اول)، بی‌ک، بی‌تا،

(رساله دوم)، عناوین و خطوط شگرف، تملک درویش علی الحاج حسین القدیفجی

النعبداوی العطار ۱۲۴۳ ق در برگ اول رساله دوم دیده می‌شود، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۶۵ برگ، ۲۰ و ۲۱ سطر، ۲۲×۱۶ سانتی‌متر، [شماره ۲۲۸]

مجموعه:

۱ - اختیارات بدیعی

(طب - فارسی)

زین العطار علی بن حسین انصاری، ۷۳۰ - ۸۰۶ ق

رساله‌ای مفصل و کهن در طب قدیم که در آن مباحث طبی، داروشناسی، معالجهٔ امراض و اصول و قواعد پزشکی مطرح شده و در دو مقاله تنظیم شده و به «شاهزاده بدیع الجمال» تقدیم شده است:

مقاله اول؛ ادویه مفرده به ترتیب حروف هجاء.

مقاله دوم؛ ادویهٔ مرکبه.

[الذریعه ۱: ۳۶۸ - مشار فارسی ۱: ۵۷ - نسخه‌های خطی فارسی ۱: ۴۶۵ - مؤلفین

مشار ۴: ۱۹۳]

نسخهٔ حاضر از انتها ناقص است.

آغاز: «ابتداء حمد بی عد و اعداد سپاس بی قیاس... ابداع او بر هر ورقی از اوراق و

شجری از اشجار سمت وضوح یافته و بر هر ثمری از اثمار و زهری از ازهار و انوار...»

۲ - [تفسیر قرآن]

(تفسیر - فارسی)

ناشناخته

نسخهٔ حاضر از ابتدای سورهٔ انبیاء تا آخر قرآن می‌باشد.

آغاز: «بسمله اقترب نزدیک آمد للناس مردمانرا حسابهم وقت محاسبه اعمال ایشان

یعنی روز قیامت و گفته مراد از ناس... یعنی نزدیک شد وقت مواخذه پاداش ایشان که...»

نستعلیق نازیبا، بی کا، بی تا (رسالهٔ اول)، بی کا، ۱۰۴۳ ق (رسالهٔ دوم)، عناوین و خطوط

شنگرف، جلد تیماج.

۲۷۵ برگ، سطور مختلف، ۲۴×۱۸ سانتی‌متر، [شمارهٔ ۲۳۲]

مجموعه:

۱ - جامع عباسی (۱۱۵ برگ) (فقه - فارسی)

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی جبعی، - ۱۰۳۱ ق
به صفحه [۵۸] مراجعه شود.

۲ - صیغ العقود (۳۷ برگ) (فقه - فارسی)

علی قارپوز آبادی زنجانی قزوینی، - ۱۲۹۰
رساله مفصلی در بیان صیغه‌های عقود و ایقاعات که به خواهش سید تقی برغانی در
سال ۱۲۸۱ ق تألیف کرده و آن را در سه باب و یک خاتمه تنظیم ساخته است:
باب اول؛ در صیغ عقود لازمه (۱۷ مورد).
باب دوم؛ در صیغ عقود جایزه (۱۱ مورد).
باب سوم؛ در صیغ ایقاعات (۱۵ مورد).
[الذریعه ۱۵:۱۰۹]

آغاز: «بسمله الحمد... اما بعد چنین گوید... که از جمله اموری که عموم ناس را هر
روزی چند دفعه احتیاج باو می افتد صیغ عقود و ایقاعاتست...»
انجام: «... و این کاشف است از اینکه عقد لازمی بوده است که قابل اقاله نیز نبوده
است چه جای اینکه هر یک فسخ تواند کرده که شأن عقد جایز است... تم.»

۳ - آداب التجارة (۵۷ برگ) (فقه - فارسی)

محمد باقر بن محمد اکمل وحید بهبهانی، - ۱۲۰۶ ق
آغاز: «بسمله الحمد لله... اما بعد این رساله ایست که در احکام تجارات و مطالب
حسب التماس برادران دینی که مراعات ایشان لازم بود تألیف شد امید که جناب اقدس
الهی نفع دهد همه را به این رساله...»

نسخ بسیار زیبا، ابوالقاسم بن آخوند ملارضا نوری کمرینی، پنجشنبه شب افخی ۱۳۲۵ ق (رساله اول)، دوازدهم محرم ۱۳۲۶ ق (رساله دوم) و جمادی الاول ۱۳۲۶ ق (رساله سوم)، نسخه بسیار زیبا و نفیس و ارزشمند است، جلد تیماج قهوه‌ای. برگ، سطور مختلف، ۱۸×۲۶ سانتی متر، [شماره ۲۴۰]

مجموعه:

۱- کبری فی المنطق (منطق - فارسی)
میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰-۸۱۶ ق

۲- الفوائد الصمدية (نحو - عربی)
بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، ۱۰۳۱ ق -

۳- شرح التصريف (صرف - عربی)
مسعود الدین مسعود بن عمر تفتازانی، ۷۹۳ ق -
نستعلیق - نسخ، بی کا، ۱۲۴۴ ق (رساله اول)، بی کا، ۱۲۷۰ ق (رساله دوم)، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۲۵ برگ، سطور مختلف، ۱۷×۲۲ سانتی متر، [شماره ۲۸۰]

مجموعه:

۱- شرح العرشية (عرفان - عربی)
احمد بن زین الدین احسایی، ۱۲۴۲ ق -
شرح مفصل و انتقادی بر کتاب «العرشیه» نگاشته صدرالدین محمد شیرازی (۱۰۵۰ ق) است که در آن مطابق با مذاق شیخیه به شرح و بسط نظرات ملاصدرا و نقد و رد آن پرداخته شده است، قسمت سوم این کتاب در بیست و هفتم ربیع الاول ۱۲۳۶ ق در کرمانشاه به پایان رسیده است.

[الذریعه ۳۶۸:۱۳ - مرعشی ۳۲۵:۲ - مجلس ۷۸:۳۷ - الفبائی آستان قدس: ۳۴۷]
 آغاز: «بسمله الحمد لله... اما بعد فيقول العبد المسكين... ان جناب المحترم الممجد و
 المعظم المسدد... قد التمس منى ادم الله توفيقه و جعل امداده بكل ماتقربه العين...»

۲ - مخازن جواهر اسرار التنزيل (فلسفه - عربی)

حسن بن علی قراجه داغی - گوهر -، - ۱۲۶۶ ق
 رساله‌ای متوسط در شرح برخی احادیث بر مبنای عقاید شیخیه که در هفت مخزن
 تنظیم شده است:

المخزن الاول؛ فی اسرار التوحید.

المخزن الثاني؛ فی صفاته المتعلقة بالخلق.

المخزن الثالث؛ فی حقيقة العالم و النفس الناطقة.

المخزن الرابع؛ فی الحواس و المشاعر الظاهرة و الباطنة.

المخزن الخامس؛ فی اطلاقات الوجود عندنا الى المبدأ.

المخزن السادس؛ فی ترقیات النفس و كونها متحركة و ما يتعلق به.

المخزن السابع؛ فی المعاد.

[الذریعه ۱۶۵:۲۰ - مرعشی ۳۱۲:۱۹ - الفبائی آستان قدس: ۵۰۲ - مشار فارسی ۴:

[۴۶۳۳]

آغاز: «الحمد لله... اما بعد فيقول... ان هذه خزائن جواهر تشتمل على كلمات تبين
 مركز نقطة العلم التي كثرها الجهال في بيان احوال المبدأ و المثال مشيرة الى...»
 انجام: «... مادام منسوباً اليه يتالم فلما تنقطع النسبة ترتفع التالم و التعذيب هذا آخر ما
 اردت ايراده في هذا المختصر اللهم اجعله ذخرا يوم القيامة... تم.»

نستعليق، محمدتقی بن ملا اسمعیل کجوری مشهور به قاضی، ۱۲۷۱ ق (رساله اول و دوم)،
 در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۸۵ برگ، ۲۲ سطر، ۲۷×۱۵ سانتی متر، [شماره ۲۴۵]

مجموعه:

۱- الفوائد الحکمیة

(فلسفه - عربی)

احمد بن زین الدین احسایی، - ۱۲۴۲ ق

مباحث عمیق حکمی و فلسفی است که در چند فائده تنظیم شده و به تعبیر مؤلف برای کسانی که می‌خواهند در معارف الهی تعمق نمایند تألیف شده است.

[الذریعه ۱۶: ۳۳۳ - مرعشی ۳: ۵۵ - الفبائی آستان قدس: ۴۳۴]

نسخه حاضر از ابتدا و انتها افتادگی دارد.

آغاز: «ان الاشراق الثانی فی تعریف العلم... الحکمة هی العلم باحوال اعیان الموجودات علی ما هی علیه فی نفس الامر بقدر طاقة البشرية اقول والمراد...»

۲- اجوبة مسائل الدامغانی

(کلام - عربی)

احمد بن زین الدین احسایی، - ۱۲۴۱ ق

رساله مختصر در جواب سوال «ملا محمد دامغانی» درباره قول علما درباره بسیط الحقیقة کل الاشیاء می‌باشد.

نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «الحمد لله... اما بعد فیقول... قد التمس منی بعض السادات البناء والاجلاء الفضلا ان اکتب علی بعض له بعض البیان و کان ذلك...»

نستعلیق نازیبا، بی‌ک، بی‌تا، عناوین و علائم شگرف، جلد تیماج سیاه.

۱۷۱ برگ، ۲۱ سطر، ۱۶×۲۱ سانتی‌متر، [شماره ۲۷۲]

مجموعه:

۱- حاشیة تهذیب المنطق

(منطق - عربی)

نجم الدین عبدالله بن حسین یزدی، - ۹۸۱ ق

۲- الفوائد الصمدية (نحو - عربی)

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، - ۱۰۳۱ق

۳- کبری فی المنطق (منطق - عربی)

میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰-۸۱۶ق

نسخ - نستعلیق، بی‌کا، ۱۲۵۰ق (رسالة دوم)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه
تحشیه شده است، جلد تیماج سیاه.

۱۳۵ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۶ سانتی‌متر، [شماره ۲۷۶]

مجموعه:

۱- البهجة المرضیه فی شرح الفیه (نحو - عربی)

جمال الدین عبدالرحمن بن ابی‌بکر سیوطی، - ۹۱۱ق

۲- الفوائد الصمدية (نحو - عربی)

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، - ۱۰۳۱ق

۳- الکبری فی المنطق (منطق - فارسی)

سید میر شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰-۸۱۶ق

۴- مراح الارواح (نحو - عربی)

احمد بن علی بن مسعود، قرن ۷

۵- العوامل المائة (نحو - عربی)

عبدالقاهر بن عبدالرحمن جرجانی، - ۴۷۱ق

مجموعه‌ای از صد عامل لفظی و معنوی که بر روی کلمات عربی تاثیر گذارده و آخر الفاظ را از جهت اعراب تغییر می‌دهند، در این رساله کوتاه و معروف آورده شده است.

نسخ - نستعلیق، بی‌کا، ۱۲۳۸ ق (رساله چهارم)، در هامش نسخه تحشیه شده است، مهر مربع با سجع «بود محمد حسین نور چشم»، جلد تیماج.
۱۳۵ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۵ سانتی‌متر، [شماره ۲۷۷]

مجموعه:

۱ - العوامل المائة (نحو - عربی)

محسن بن محمد طاهر قزوینی طالقانی، قرن ۱۲

۲ - شرح العوامل للجرجانی (نحو - عربی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

[الذریعه: ۱۳: ۳۷۱]

نستعلیق، بی‌کا، ۱۲۷۲ ق، (رساله اول)، ابراهیم بن محمد حسین طیب اشکوری، ۱۲۷۲ ق (رساله دوم)، جلد تیماج سیاه.
۱۲۱ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۷ سانتی‌متر، [شماره ۲۸۲]

مجموعه:

۱ - الفیه (فقه - عربی)

شهید اول، شمس‌الدین محمد بن مکی جزینی عاملی، - ۷۸۶ ق

آغاز: «الحمد لله... اما بعد فهذه رسالة وجيزة في فرض الصلوة اجابة لالتماس من طاعته حتم واسعافه غنم...»

۲- شرح التصريف
(صرف - عربی)
سعد الدين مسعود بن عمر تفتازانی، - ۷۹۳ ق

۳- العوامل المائة
(نحو - عربی)
عبدالقادر بن عبدالرحمن جرجانی، - ۴۷۱ ق

۴- العوامل المائة
(نحو - عربی)
محسن بن محمد طاهر قزوینی طالقانی، قرن ۱۲
نسخ - نستعلیق، بی‌کا، ۱۱۹۱ ق (رساله سوم)، بی‌کا، ۱۲۲۲ ق (رساله چهارم)، عناوین
شنگرف، جلد تیماج سیاه.
۱۵۵ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۴ سانتی‌متر، [شماره ۲۸۳]

مجموعه:

۱- حاشیه تحرير القواعد المنطقية
(منطق - عربی)
میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰-۸۱۶ ق

۲- العوامل المائة
(نحو - عربی)
عبدالقادر بن عبدالرحمن جرجانی، - ۴۷۱ ق

۳- کبری فی المنطق
(منطق - عربی)
میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰-۸۱۶ ق

نستعلیق، مهدی قلی طالقانی الاصل تنکابنی المسکن در بلوک نکا در قریه کورد کلا در
مدرسه سرکار علامی فهامی مولانا و پیشوانا آخوند ملا علی براچانی در ۱۲۳۲ ق (رساله
اول)، بی‌کا، ۱۲۶۷ ق (رساله دوم)، محمد بن حسینی طالقانی تنکابنی، ۱۲۶۸ ق (رساله
سوم)، عناوین شنگرف، جلد تیماج.
۱۴۵ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۸ سانتی‌متر، [شماره ۲۸۵]

مجموعه:

۱ - مشکلات العلوم

(چند دانشی - عربی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۱۴۶] مراجعه شود.

نسخه حاضر از ابتدا افتادگی دارد و جلد اول را در بردارد.

آغاز: «ولو قلت ان الموجود و المعدوم متباينان و بين نقيضهما تباین کلی قلنا اللّٰ موجود و اللّٰ معدوم یصدقان علی الموجود بنحو ما...»

۲ - توشیح التفسیر

(تفسیر - عربی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۵۴] مراجعه شود.

نسخه حاضر جلد دوم از کتاب و کامل است.

آغاز: «الحمد لله الذي جعلني من الطلاب و صيرني من احباب المعصومين الاطياب الانجاب و جرّعني بجرعة من كؤس تيار بحار الكتاب بوساطة واسطة الفيوضات...»
انجام: «... و ذكرنا اندباح براهين وحدة النظام و التمانع و غيرهما فيما و ذكرنا اجمالاً احتواء الآيتين لاكثر العلوم الالهية الحققة الحقيقية فالتكرّر اطناب»

نسخ، عبدالرحيم، ۱۲۸۹ ق (رسالة اول)،... بن جعفر خوانساری رضوی، بی کا
(رسالة دوم)، جلد تیماج.

۱۶۵ برگ، ۲۴ سطر، ۲۲×۱۷ سانتی متر، [شماره ۲۸۸]

مجموعه:

۱ - الهدایة فی النحو

(نحو - عربی)

(منسوب به) ابو حیان محمد بن یوسف نحوی اندلسی، - ۷۴۵ ق^۱

۱. در فهرست آستان قدس رضوی به «عبدالجلیل بن فیروز غزنوی» نسبت داده شده است.

[مرعشی ۲: ۱۲۵ - آستان قدس ۱۲: ۴۸۹ - مسجد اعظم: ۴۲۲ - الفبائی آستان قدس:

[۶۰۸

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... اما بعد فهذا مختصر مضبوط فی النحو...»

۲ - العوامل المائة

(نحو - عربی)

محسن بن محمد طاهر قزوینی طالقانی، قرن ۱۲

۳ - شرح التصريف

(صرف - عربی)

سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی، - ۷۹۳ ق

نستعلیق، ملاعلی تیرگر فاخری، ۱۲۵۳ ق (رساله سوم)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه.

۱۳۵ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۵ سانتی متر، [شماره ۲۹۳]

مجموعه:

۱ - حاشية المعالم الاصول

(اصول فقه - عربی)

محمد بن حسن شیروانی، - ۱۰۹۸ ق

حاشیه‌ای متوسط و معروف بر کتاب «معالم الاصول» نگاشته حسن بن شهید ثانی عاملی (۱۰۱۱ ق) که به صورت «قوله - قوله» تنظیم شده است.

[الذریعه ۶: ۲۱۰ - مرعشی ۱: ۳۸ - مجلس ۲۵: ۳۶۴ - مسجد اعظم: ۱۴۸ - الفبائی

آستان قدس: ۲۱۱]

آغاز: «بسمله قوله الفقه فی اللغة اللفهم آه انما ابتدا بتعريف الفقه دول اصول الفقه

كما هو المعروف فی كتب الاصول لان وضع الكتاب انما هو فی الفقه...»

۲ - حاشية شرح التجريد

(کلام - عربی)

(احتمالاً) شاه قوام الدین حمزه بن تقی الدین محمد نسابه شیرازی، قرن ۱۱

روی نسخه به خط قدیمی نام حمزه نوشته شده و با توجه به اینکه شاه قوام الدین حمزه حاشیه‌ای بر حاشیه قدیم دوانی بر شرح قوشچی دارد حدس زده می‌شود این حمزه همان شخص باشد، نسخه‌ای از آن حاشیه در کتابخانه مسجد اعظم به شماره ۲۶۹۵ نگهداری می‌شود.

نسخه حاضر مبحث جواهر و اعراض را در بردارد.

آغاز: «بسمله و الجوهرية و العرضیه... المعقولات آه اعلم انه اراد بهما مفهومی الجوهر و العرض و هذا ای اطلاق مثل هذه العبارة و ارادة المفهوم متداول فیما بینهم...»

۳- شوارق الالهام (کلام - عربی)

عبدالرزاق بن علی بن حسین لاهیجی، - ۱۰۵۱ ق

شرح مزجی و برهانی است بر کتاب «تجرید الاعتقاد» خواجه نصیرالدین طوسی (۶۷۲ ق) که بیشتر به شرح مشکلات و مبهمات متن پرداخته شده است، از او کتاب دیگر در شرح همین متن به نام «مشارق الالهام» در دست است که تنها بخش امور عامه را در بردارد.

[الذریعه ۲۳۸:۱۴ - مرعشی ۹۱:۳ - مجلس ۶۵۴:۳۸ - آستان قدس ۱:۱۶۸]

نسخه حاضر از ابتدای جواهر و اعراض تا مباحث... را در بردارد.

آغاز: «یا من تقدس ذاته علی مشابهة الجوهر و العرض و تنزه فعله عن مقابله الغرض و العوض اهدنا الصراط المستقیم... قال المصنف اعلى الله مقامه و فيه فصول...»

نسخ، بی ک، بی تا، (رساله اول و سوم)، بی ک، ۱۲۰۴ ق در بلدة مراغه (رساله دوم)،

عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج سیاه.

۱۵۵ برگ، سطور مختلف، ۲۰×۱۴ سانتی متر، [شماره ۲۹۴]

مجموعه:

۱- تمرین الطلاب فی صناعة الاعراب (نحو - عربی)

زین الدین خالد بن عبدالله ازهری شافعی، - ۹۰۵ ق

به صفحه [۵۴] مراجعه شود.

نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «الحمد لله الذي رفع قدر من اعراب بالشهادتين و نصب الدليل على وجود ذاته و خفض قدر من لم يجزم بوحدانيته و لم يعترف بقدم صفاته و...»

۲- البهجة المرضية في شرح الفية (نحو - عربی)

جلال الدين عبدالرحمن بن ابی بكر سيوطی، - ۹۱۱ ق

نسخ - نستعلیق، محمدرضا كجوری، ۱۲۴۷ ق (رسالة دوم)، عناوين و خطوط شنكرف،

جلد تیماج سیاه.

۱۴۷ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۷ سانتی متر، [شماره ۲۹۵]

مجموعه:

۱- حاشية تهذيب المنطق (منطق - عربی)

نجم الدين عبدالله بن حسين يزدی، - ۹۸۱ ق

۲- كبرى في المنطق (منطق - فارسی)

میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰-۸۱۶ ق

نسخ، بی کا، ۱۲۲۱ ق (رسالة اول) محمد صادق بن محمد رجب، ۱۲۱۴ ق (رسالة دوم)،

در هامش نسخه تحشیه شده است، تیماج قهوه‌ای.

۸۵ برگ، ۱۸ سطر، ۱۷×۱۲ سانتی متر، [شماره ۳۲۶]

مجموعه:

۱- الاربعون حديثاً (حدیث - عربی)

بهاء الدين محمد بن حسين عاملی، - ۱۰۳۱ ق

[الذريعه: ۱: ۴۶۵ - مرعشی: ۱: ۷۶ - امام صادق قزوین: ۱: ۲۵ - مجلس: ۲۵: ۲۷۲ و ۱: ۱۴: ۲۰۱]

آغاز: «ان احسن حديث يحلّی اللسان بجواهر حقائقه و خير خبر يجلی الانسان فی زواهر حدائقه حمد الله سبحانه علی نعمه...»

۲ - الرضاع

(فقه - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق
[الذریعه ۱۱: ۱۸۹ - مجلس ۵: ۱۶۲ - دانشگاه تهران ۱۶: ۱۵۰ - کتابشناسی
مجلسی: ۲۴۱ - مسجد اعظم: ۴۶۷]
آغاز: «مسائلی که زن بر شوهر حرام شود اول آنکه هر گاه برادر یا خواهر خود را شیر
دهد، دوم آنکه زن برادر زاده خود را شیر دهد...»

۳ - صیغ العقود و النکاح

(فقه - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق
[الذریعه ۱۵: ۱۰۸ - مرعشی ۱: ۲۰۷ - مجلس ۲۵: ۲۰۵ و ۱۹: ۲۹۳ - کتابشناسی
مجلسی: ۲۶۸]
آغاز: «الحمد لله الذي احل النکاح و ندب اليه و حرم الزنا و السفاح و توعده عليه...»
انجام: «... و ضمیرهای غایب را به عنوان متکلم خواهند گفت.»

۴ - الارث

(فقه - عربی)

عبدالکریم بن محمد گلیجانی
آغاز: «بسملة الحمد لله اما بعد فيقول المفتقر الى الله... هذه فوائد لطيفة و قواعد
شريفة في غوامض علم الفرائض جمعتها تبصرة للافحاب و تذكرة لاولي الالباب...»
نستعليق، محمد محسن بن عبدالکریم، بی تا، (رساله اول)، عناوين و خطوط شنگرف، در
هامش برخی صفحات تصحيح و تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۳۵ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۵ سانتی متر، [شماره ۳۱۸]

مجموعه:

۱ - النفلية

(فقه - عربی)

شهید اول شمس الدین محمد بن مکی عاملی، - ۷۸۶ ق مؤلف شهید ابتدا کتابی دربارهٔ واجبات نماز به نام «الفیه» نگاشت و پس از آن این رساله در بیان مستجاب و مندرجات نماز در یک مقدمه و سه فصل و یک خاتمه به رشتهٔ تحریر درآورد.

[الذریعه ۲۶۷:۲۵ - مرعشی ۸۲:۱ - مجلس ۵۴۰:۳۸ - مسجد اعظم: ۴۱۱ - الفبائی آستان قدس: ۵۸۶]

آغاز: «الحمد لله الذي صنم النشر يجمع الشتات و ارسل خير البشر بالبينات...»

۲ - النافع يوم الحشر في شرح الباب الحادي عشر

(کلام - عربی)

شرف الدین مقداد بن عبدالله سیوری حلی، - ۸۲۶ ق [الذریعه ۱۱۷:۱۳ و ۱۲۳ - مجلس ۳۱:۵ و ۲۳۲:۲۵ - مسجد اعظم: ۴۰۵ - مرعشی ۲۱:۱]

آغاز: «الحمد لله الذي دل على وجوب افتقار الممكنات، اما بعد فان الله تعالى لم يخلق العالم عبثاً...»

انجام: «...الرابع امر الأمر الناهي من الضرر الحاصل بسبب الامر او النهي.»

۳ - النكت في مقدمات الاصول (= النكت الاعتقادية)

(کلام - عربی)

مفید، محمد بن محمد بن نعمان بغدادی، - ۴۱۳ ق رساله‌ای مختصر در بیان اصول دین امامیه که به صورت پرسش و پاسخ مطرح و در پنج فصل تنظیم شده است این رساله توسط چند تن از فضلا به فارسی ترجمه شده است.

[الذریعه ۳۰۲:۲۴ - مرعشی ۱۱۹:۲ - مجلس ۴۱۹:۳۸ - نمازی خوی: ۳۹۸]

آغاز: «الحمد لله رب العالمين... اما بعد فهذه عقيدة قاذني الدليل اليها و قوى اعتمادى عليها...»

انجام: «... فكل ما اخبر به النبي (ص) فهو حق، و هذا آخر ما اردنا ايراده في هذه المقدمة.»

۴ - صیغ العقود و الايقاعات (فقه - عربی)

نورالدین علی بن حسین کرکی عاملی، - ۹۴۰ ق
[الذریعه ۱۱۰:۱۵ - مرعشی ۱:۳۴ - مجلس ۲۶:۴۰ و ۷۲۴:۱۰ - مشار عربی: ۵۹۶]
آغاز: «بسمله... اما بعد فهذه جملة كافة ببيان صیغ العقود و الايقاعات اذ كان لا بد من معرفتها لمن احتاج الى شىء منها من المكلفين لتوقف حصول الامور المطلوبة منها...»
انجام: «... و جميع ذلك مذكور في معادنه من كتب الاصحاب رحمهم الله تعالى فليطلب من هناك، وليكن هذا آخر الرسالة.»

نسخ - نستعلیق، اسکندر بن ذوالقرنین هزار جریبی، ششم ربیع الآخر ۱۰۴۱ ق
(رسالة سوم)، ۱۶ ربیع الاول ۱۱۴۳ ق (رسالة چهارم)، اسماعیل بن محمد هزار جریبی،
بی کا (تاریخش پاک شده) (رسالة دوم)، عناوین، جلد تیماج قهوه ای.
۱۲۵ برگ، سطور مختلف، ۱۹×۱۰ سانتی متر، [شماره ۳۲۴]

مجموعه:

۱ - فرائض و موارد (۱۵ برگ) (فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
آغاز: «پس از ستودن ذات حضرت کردگار درود نامعدود بر روان حضرت احمد مختار و آل اطهار چنین گوید: که چون مسائل فرائض و موارد در غایت اغلاق...»
انجام: «... ملا محمد هادی بن ملا محمد صالح مازندرانی صاحب ترجمه قرآن البته مؤمنین طلب مغفرت در اسحار برای این بزرگواران کرده... و مایه افاضه فیوضات شود.»

۲ - تأسیسات (۱۲۰ برگ) (فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

به صفحه [۱۸۴] مراجعه شود.

آغاز: «بسمله حمد و شکر و سپاس و ستایش حضرت یکتائی را سزد که شرع اطهر انور پیغمبر را بوجود علماء اعلام و فقهاء عظام در نهایت اتقان و احکام و مایه انتظام نظام مهام انام مقرر فرموده...»

نسخ نازیبا، بی‌کا، ۱۲۸۸ ق (رسالة اول)، محمد صالح بن محمد رفیع کجوری، صفر ۱۲۹۴ ق (رسالة دوم)، فهرست عناوین تأسیسات در پایان رساله آمده است. جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۴۰ برگ، سطور مختلف، ۱۸×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۳۲۵]

مجموعه:

(نحو - عربی)

۱ - شرح الانموذج

جمال الدین محمد بن عبد الغنی اردبیلی، - ۶۴۷ ق

(نحو - عربی)

۲ - الفوائد الصمدية

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، - ۱۰۳۱ ق

نسخ، نور محمد بن علی محمد نوری، ۱۲۳۲ ق (رسالة اول و دوم)، عناوین و خطوط و علایم شنگرف، جلد گالینگور آبی.
۸۵ برگ، ۱۵ سطر، ۲۱×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۳۲۷]

مجموعه:

(صرف - عربی)

۱ - الشافية (۱۱۸ برگ)

ابن حاجب، ابو عمرو عثمان بن عمر مصری، ۵۷۰ - ۶۴۶ ق
رساله‌ای متوسط و بسیار معروف در صرف و علوم عربیت که بعد از تألیف مورد توجه ادیبان واقع و شروح و حواشی بسیاری بدان نگاشته شد.

[آستان قدس ۱۰۷:۱۲ - مجلس ۴۱۹:۲۵ - کشف الظنون ۱۰۲:۲ - مرعشی ۱۲۸:۱ -

معجم سرکیس ۷۱:۱]

آغاز: «الحمد لله... بعد فقد سالنی من لا یسعی مخالفته ان الحق بمقد متی فی الاعراب مقدمة فی التصریف علی نحوها و مقدمة فی الخط فاجبته مسائلاً متضرعاً...»

۲ - الفیة

(فقه - عربی)

شهید اول، شمس الدین محمد بن مکی عاملی، - ۷۸۶ ق

به صفحه [۲۰۱] مراجعه شود.

نسخ جلی زیبا، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، مهر بیضوی با سجع «محمد حسین بن محمد ابراهیم»، مهر مربع با سجع «محمد نصیر ۱۱۴۲»، تملکی با مهر مربع «محمد جعفر»، تملکی از محمد علی بن محمد جعفر با مهر مربع با سجع «محمد علی ۱۱۲۱» و تملکی از محمد بن محمد علی با مهر مربع با سجع «یا محمد ۱۲۲۶» در برگ اول و مهر بیضوی بزرگ با سجع «عبده محمد بن محمد علی ۱۲۳۴» در ابتدای رساله دوم، تملک در تاریخ ۱۲۲۰ ق، و مهر مربع با سجع «یا محمد» در برگ آخر رساله اول دیده می شود، جلد تیماج سیاه.

۱۶۰ برگ، ۱۰ سطر، ۲۱×۱۲ سانتی متر، [شماره ۳۲۸]

مجموعه:

۱ - کسر اصنام الجاهلیة (۴۵ برگ)

(فلسفه - عربی)

صدر الدین محمد بن ابراهیم شیرازی، - ۱۰۵۰ ق

رساله ای علمی در رد مدعیان تصرف که علم را حجاب نفس می دانند که با استفاده از آیات و روایات و بیانات عرفا و حکما در یک مقدمه و چهار مقاله تنظیم شده است: مقدمه؛ در دانستن احوال اولیاء.

مقاله اول؛ در اینکه ریاضت احتیاج بعلم دارد.

مقاله دوم؛ در اینکه عبادت معرفت است.

مقاله سوم؛ در صفات ابرار.

مقاله چهارم؛ در مواعظ و ذم دنیا.

[الذریعه ۲۹۳:۱۷ - مرعشی ۶۸:۳ - الفبائی آستان قدس: ۴۶۰ - آستان قدس

[۲۶۸:۱۱

آغاز: «الحمد لله الذى الهما سبيل الهداية و الرشاد و هداانا طريق الوصول الى المبدأ و المعاد نهانا عن سلوك الغي و الضلال و احرسنا عن الخطاء و الزلل فى الاقوال و ...»
انجام: «... ان يوصف بل لا يحيط الوصف به اصلاً فهذا منهاج رياضة المرید و ترتيبه فى التدريج الى لقاء الله تعالى لخصناه من بعض كتب اهل العرفان فلختتم... و النقصان.»

۲ - الاعتقادات (۱۲ برگ) (کلام - عربی)

صدوق، محمد بن علی بن حسین بابویه قمی، ۳۸۱ ق -

رساله‌ای مختصر و معروف در بیان معتقدات امامیه که به درخواست دانشمندان نیشابور در روز جمعه دوازدهم شعبان ۳۶۸ ق ایراد شده است، این رساله مورد توجه بزرگان واقع و شروح و حواشی متعددی بدان نگاشته شده است.

[الذریعه ۲۲۶:۲ - مرعشی ۱۱۱:۱ - امام صادق قزوین ۳۶:۱ - مجلس ۴۷۸:۳۸ -

مسجد اعظم: ۲۷]

آغاز: «الحمد لله العالمين وحده لا شريك له و... باب فى صفته، اعتقادات الامامية فى التوحيد، قال الشيخ... ان اعتقادنا فى التوحيد ان الله تعالى واحدٌ احدٌ ليس كمثلته شىء...»

۳ - جذوات (۴۵ برگ) (فلسفه - فارسی)

میرداماد، محمد باقر بن محمد حسینی استرآبادی، ۱۰۴۱ ق -

رساله‌ای فلسفی و حکمی که در آن سبب آتش گرفتن و فروپاشیدن کوه طور سینا به واسطه تجلی نور الهی و نسوختن بدن موسی (ع) بیان شده است رساله به شاه عباس تقدیم و در دوازده جذوه و بیست و چهارم میقات تنظیم شده است.

[الذریعه ۹۲:۵ - مرعشی ۲۶۴:۱۱ - مشار فارسی ۴۸۱:۱ - نسخه‌های خطی فارسی ۷۷۶:۲ - آستان قدس ۱۱:۸۶]

آغاز:

«عینان عینان لم یکتبهما قلم فی کل عین من العینین عینان»
انجام: «و نسبة الخلق الی التکوین بان تاخذ من هذا و نودی الی ذلک فتم به الابداع
الکلی الالهی... علی الاجمال...»

نسخ، عبدالرحیم فانی، ۱۲۳۲ ق (رساله اول)، محمد تقی بن محمد علی یزدی
نصرآبادی، ۱۲۴۳ ق (رساله دوم)، بی‌ک، ۱۲۳۳ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد
تیماج قهوه‌ای.

۱۰۵ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۴ سانتی‌متر، [شماره ۳۳۰]

مجموعه:

۱ - محمدیه (۲۰ برگ) (فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طبیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

رساله کوتاه در بیان «مهمات مسائل اصول و فروع» که به صورت نیمه استدلالی
توضیح داده شده و جهت استفاده مردم و طلاب نگاشته شده است. و علاوه بر
مختصری در اصول دین در پنج باب از طهارت تا آخر عبادات تنظیم شده است.

[الذریعه ۱۱:۲۲۴]

آغاز: «الحمد لله الاول بلا اول الثالث... الذي هو علی وجود الموجودات من النكس...»

اما بعد چنین گوید... این مختصری است در بیان مهمات مسائل اصول دین و فروع...
انجام: «... آیا جایز است که این نایب اقتداء کند بآن امام یا نه ظاهر جواز است و این
صورت داخل در شرایط و کیفیات است که نایب مکلف بتکلیف خود می‌باشد، تمت.»

۲ - جنة النار (۲۰ برگ) (فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طبیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

رساله‌ای مختصر در صوم بشیوه استدلالی که دربارهٔ ارکان (چهار رکن)، اقسام و لواحق صوم بحث کرده است.

[الذریعه ۵: ۱۶۰]

آغاز: «گوهرسرای بهائی که زبان خامه دوزان بی‌زبان بجهت سود سودای نشاء آخرت به زیان و نقصان سرآید و ذرهٔ رعنائی زیبایی که کلک با مشک افشان ارباب اتیان» انجام: «... و جایز است هر نایب از یک منوب عنه بیک دفعه مشغول عمل نیابت شوند چه صلاة باشد و چه صوم و الله العالم.»

۳- بضاعة المزجاة (۱۰ برگ) (فقه - فارسی)

محمدبن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

آغاز: «پس از ستودن ذات حضرت کردگار و درود نامعدود بر روان حضرت احمد مختار و آل اطهار... که چون مسائل فرائض و مواریث در غایت اخلاق و اشکال بود...» انجام: «... و بعضی از مسایل اگرچه صریحاً ذکر نشده لیکن حکم اینها از احکامیکه ذکر نمودیم استفاده می‌شود لهذا باختصار کوشیدیم و الله العالم.»

۴- الفرائد (۱۰ برگ) (تجوید - عربی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

به صفحه [۱۷۵] مراجعه شود.

۵- اسرار العقود (۱۰ برگ) (فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

آغاز: «الحمد لله... بعد چنین گوید بنده خطاکار... که این چند کلمه ایست در آداب صیغهٔ نکاح و بعضی از عقود که بنا به خواهش بعضی از اخوان دینی مرقوم گردید...»

نسخ، ابراهیم بن علی کلارستاقی ۱۲۶۹ ق در مدرسه جناب مجتهد الزمانی آقا میرزا

محمد (هر پنج رساله)، عناوین و خطوط سنگرف، جلد تیماج سیاه.

۷۰ برگ، سطور مختلف، ۱۶×۱۰ سانتی‌متر، [شمارهٔ ۳۳۱]

مجموعه:

۱ - ترجمه مفتاح الفلاح

(ادعیه - فارسی)

جمال الدین محمد بن حسین خوانساری، - ۱۱۲۵ ق

به صفحه [۴۹] مراجعه شود.

آغاز: «بسمله مفتاح فلاح دنیا و عقبی و مقدمه نجات آخرت و اولی حمد و ثنای بارگاه کبریای کریمی است که دعا را کلید خزائن فضل و احسان و مفتاح ابواب طول و امتنان...»
انجام: «...غیر المغضوب علیهم و لا الضالین نه خشم گرفته شده بر ایشان و نه گمراهان.»

۲ - شرح دعاء صباح (۸ برگ)

(ادعیه - فارسی)

قطب الدین محمد حسینی نیریزی، - ۱۱۷۳ ق

مترجم که از فضلالی سده دوازدهم هجری در قزوین بوده است، به درخواست برادران ایمانی و دوستان یقینی به تصحیح و ترجمه دعای صباح منقول از امیرالمومنین علی (ع) اقدام می‌کند و پس از پیدا کردن در نسخه که به خط کوفی نگاشته شده بودند آنها را مقابله و اعراب گذاری کرده و ترجمه روان و رباعیات و ابیاتی از خود و دیگران بدان اضافه کرده است.

[مرعشی ۱۰۹:۱۱ - الذریعه ۱۳:۲۵۵]

آغاز: «نورانی ترین صبحی چون صفای مرآت که در هر بامداد از نامه برهان اهل اشتیاق بر صحیفه آفاق در آید و ظلمانی ترین شبی چون سرچشمه آب حیات...»
انجام:

«ای ارحم راحمان از آن رحمت خاص بفرست سوی سید سادات خواص
هر دم بادا هزار صلوات سلام بر احمد و آل او بصدق اخلاص»

نسخ - نستعلیق، محمد نبی بن عبداللعلی دونایی نوری اوزرودی (هر دو رساله)، ۱۲۶۶ ق، واقف کاتب رساله در ۱۲۶۶ ق با مهر مربع با سجع «عبد محمد نبی بن عبداللعلی دینائی» عناوین و خطوط و ترجمه‌ها شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۵۵ برگ، ۱۶ سطر، ۲۱×۱۶ سانتی متر، [شماره ۴۳۶]

مجموعه:

۱ - تحریر اقلیدس (= تحریر اصول الهندسة و الحساب) (ریاضیات - عربی)

خواجه نصیرالدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ - ۶۷۲ ق
 رساله «اصول الهندسة» اقلیدس یونانی که شامل پانزده مکالمه بود در اصول هندسه
 است که پس از ترجمه به عربی توسط «اسحاق بن حنین» (۲۹۸ ق) و اصلاح آن توسط
 «ثابت بن قره حرانی» (۲۸۸ ق) نخستین بار توسط مؤلف حاضر در این اثر تحریر و تنقیح
 گردید و نگارش آن در سال ۶۴۶ ق پایان یافت.

[الذریعه ۳: ۳۸۱ - امام صادق قزوین ۱: ۵۲ - مرعشی ۵: ۵۹ - مسجد اعظم: ۶۴ -
 آستان قدس ۱۰: ۱۸]

آغاز: «الحمد لله الذي منه الابتداء و اليه الانتهاء و عنده حقايق الاشياء و بيده ملكوت
 الاشياء و صلوته... و بعد فلما فرغت من تحرير كتاب المجسطى رایت ان احرر...»
 انجام: «... قاعدة في ذى اثنتى عشرة قاعدة بهذا الوجه بعينه فان زوايا كل واحد منها
 بعدة قواعد الاخر و البيان قريب من بيانه و اذ وفقنى الله... موفق و معين»

۲ - خلاصه الحساب (ریاضیات - عربی)

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، ۱۰۳۱ ق -
 به صفحه [۷۹] مراجعه شود.

نستعلیق، محمدیار بن نذر علی، صفر ۱۰۵۳ ق (رساله اول)، بی‌ک، رمضان ۱۰۵۴ ق
 (رساله دوم)، عناوین و خطوط و اشکال هندسی شنگرف، در هامش نسخه تحشیه بسیار
 آورده شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.
 ۱۴۵ برگ، ۱۹ سطر، ۲۶×۱۳ سانتی‌متر، [شماره ۳۳۲]

مجموعه:

۱ - شرح عوامل ملامحسن (نحو - فارسی)

محمد بن سلیمان طبیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

رساله‌ای کوتاه در شرح «عوامل المائة» محسن بن محمد طاهر قزوینی طالقانی (قرن ۱۲) که در عرض نه روز نگاشته شده است.

[الذریعه ۱۳:۳۷۲ - نسخه‌های خطی فارسی ۳:۲۰۶۵ - دانشگاه تهران ۱۳:۳۱۵۶ - مرعشی ۱۶:۳۶]

نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «بعد از سپاس بی قیاس حضرت یزدان و درود بر اشرف پیغمبر آخر الزمان و آن اصحاب و پیروان، چنین گوید... چون فرزند دلبندم میرزا سلیمان و فقه الله...»

۲- شرح فوائد الصمدية

(نحو - عربی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

۳- شرح شرح تصريف

(صرف - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

رساله‌ای متوسط در شرح «شرح التصريف» نگاشته سعدالدین تفتازانی (۷۹۳ ق) که به صورت رد و نقد نگاشته و در ابتدایش ۵۰۰ اشکال و ایراد بر تفتازانی وارد ساخته است.

[الذریعه ۱۳:۳۳۳]

آغاز: «الحمد لله العالم العليم والصلوة والسلام... در سالف ازمنه منظومه‌ای در علم صرف نوشته و شرحی بر آن نیز نوشته و شواهد آن شرح نیز در مراسله...»

نستعلیق، بی‌کا، ۱۳۰۱ ق (رساله دوم)، اسماعیل بن عبدالله نورسری، ۱۳۰۴ ق در مدرسه

سنگ تجین (رساله سوم)، جلد گالینگور طوسی.

۱۴۵ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۷ سانتی‌متر، [شماره ۳۳۳]

مجموعه:

۱- العزى فى التصريف

(صرف - عربی)

عزالدین ابراهیم بن عبدالوهاب زنجانی، - ۶۶۰ ق

۲- شرح التصريف
(صرف - عربی)
سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی، -۷۹۳ق

۳- شرح شواهد شرح تصريف
(صرف - فارسی)
نظام الدین بن احمد اردبیلی، - ۱۱۵۰ ق
[الذریعه ۳۳۹:۱۳ - مشار فارسی: ۱۰۲۳ - آستان قدس ۱۸۲:۱۲ - كشف الظنون
۱۱۳۸:۲ - نسخه‌های خطی فارسی ۲۰۶۱:۳]
آغاز: «بسمله چنین گوید اضعف عبادالله... که چون فاضل کامل مدعو...»
انجام: «... بفتح عین بنا بزعم و اعتقاد کسایی و این خلاف قیاس و نادر است.»
نستعلیق، محمد ربیع بن محمد حسن مشهور بملا، ۱۲۰۵ ق (رساله اول)، بی‌کا، ۱۲۰۵ ق
(رساله دوم)، جلد تیماج سیاه.
۱۱۲ برگ، سطور مختلف، ۱۴×۲۰ سانتی‌متر، [شماره ۳۴۵]

مجموعه:

۱- الشافية
(صرف - عربی)
ابن حاجب، ابو عمرو عثمان بن عمر مصری، ۵۷۰-۶۴۶ ق
به صفحه [۹۴] مراجعه شود.

۲- حاشية المطول
(بلاغت - عربی)
میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰-۸۱۶ ق
به صفحه [۷۱] مراجعه شود.
آغاز: «بسمله... فهذه حواشی علی الشرح المشهور لتلخیص المفتاح كنت قد قیدتها
علیها مجملته حال ماقرأ... فسألونی...»

۳- تهذیب الوصول الی علم الاصول

(اصول فقه - عربی)

ابومنصور حسن بن یوسف بن مطهر حلی، ۶۴۸-۷۲۶ ق

به صفحه [۵۵] مراجعه شود.

نسخ، عبدالرحیم بن عزیز دینایی نوری، ۱۲۳۱ ق (رساله اول)، شعبانعلی نوری بحسب خواهش ملایحی دینایی، شوال ۱۲۴۳ ق (رساله دوم)، یحیی بن کل محمد نوری دینائی، محرم ۱۲۴۴، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای. ۱۹۱ برگ، سطور مختلف، ۲۳×۱۷ سانتی متر، [شماره ۳۵۳]

مجموعه:

۱- الشافیه

(صرف - عربی)

ابن حاجب، ابوعمرو عثمان بن عمر مصری، ۵۷۰-۶۴۶ ق

۲- شرح الشافیه

(صرف - عربی)

نظام الدین حسن بن محمد نیشابوری قمی - نظام اعرج -، ۷۲۸ ق - شرحی معروف بر «الشافیه» ابن حاجب مصری (۶۴۶ ق) که به درخواست مجدالدین اسمعیل بن یحیی بن اسمعیل نگاشته است. [آستان قدس ۱۶۶:۱۲ - مرعشی (شماره ۷۷۸۷) - مجلس ۴:۳۴۰ و ۱۸۷:۲۵ - الذریعه ۳۱۳:۱۳]

آغاز: «احمدک اللهم علی ان وفقتنی لصرف الشباب فی اقتناء العلوم والآداب»
انجام: «... و اما الحروف فلم یکتب منها بالباء غیر بلی و ذلك لمجىء الامالة فيه والى و علی لقولهم الیک.»

نسخ، محمد صادق بن محمد هادی طالقانی، ۱۲۲۱ ق (همه رساله‌ها)، واقف کاتب در ۱۲۲۱ ق، کاتب فاضل و دانشور در تصحیح و اعراب و تنقیح هر دو رساله بسیار زحمت کشیده و حواشی بسیار زیاد در هامش و لابلای سطور ذکر کرده است، عناوین و خطوط و علایم شنگرف، جلد تیماج سیاه با ترنج باسر. ۱۹۵ برگ، ۱۱ سطر، ۲۱×۱۵ سانتی متر، [شماره ۳۵۴]

مجموعه:

۱ - خلاصة الحساب (حساب - عربی)

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، ۹۵۳ - ۱۰۳۱ ق

۲ - حساب فارسی (حساب - فارسی)

علاء الدین علی بن محمد قوشچی، - ۸۷۹ ق

رساله‌ای متوسط در بیان اصول و مبانی حساب و روشهای محاسبه کردن به اقسام مختلف که در سه مقاله و هر کدام در چند مقدمه و باب و فصل تنظیم شده است:

مقاله اول؛ در حساب اهل هند (یک مقدمه در دو باب).

مقاله دوم؛ حساب اهل تنجیم (یک مقدمه و شش باب).

مقاله سیم؛ در مساحت (یک مقدمه و سه باب)

[مشار فارسی ۱: ۵۶۱ - نسخه‌های خطی فارسی ۱: ۱۶۳ - معجم سرکیس ۲: ۱۵۳۰ -

مؤلفین مشار ۴: ۳۷۴]

آغاز: «الحمد لله... اما بعد این کتاب مشتمل است بر سه مقاله، مقاله اول در حساب اهل هند و این مشتمل است بر مقدمه و دو باب، مقدمه در بیان صور اعداد...»

نستعلیق، بی‌کا، ۱۲۶۰ ق (رساله اول)، محمد حسین بندچی، ۱۲۶۰ ق (رساله دوم)،

عناوین و علایم شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای با ترنج باسر.

۱۲۵ برگ، ۱۷ سطر، ۱۶×۲۲ سانتی‌متر، [شماره ۳۵۵]

مجموعه:

۱ - البهجة المرضیة فی شرح الفیة (نحو - عربی)

جلال الدین عبدالرحمن بن ابی بکر سیوطی، - ۹۱۱ ق

۲- شرح شواهد بهجة المرضية (۴۱ برگ) (نحو - فارسی)
نظام الدین بن احمد اردبیلی، - ۱۱۵۰ ق
[الذریعه ۳۳۸:۱۳ - مرعشی ۲۲۴:۷ - مجلس ۴۲۰:۲۶ - امام صادق قزوین: ۳۶۱ -
مشار فارسی: ۱۰۲۳ - نسخه‌های خطی فارسی ۲۰۶۱:۳]
آغاز: «چنین گوید... که این کلمات چند است که نوشته می‌شود از توضیح ابیاتی که
در شرح سیوطی است اعم از اینکه صاحب فراید که عبارت است...»
نسخ، علی اکبر...، ۱۲۶۱ ق (رسالة اول)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه
تحشیه شده است، جلد تیماج سیاه.
۱۶۵ برگ، ۱۴ سطر، ۲۱×۱۸ سانتی‌متر، [شماره ۳۳۹]

مجموعه:

۱- کبری فی المنطق (منطق - عربی)
میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰-۸۱۶ ق

۲- الفرائد البهية فی شرح الفوائد الصمدية (نحو - عربی)
صدر الدین علی خان بن احمد مدنی دشتکی، ۱۰۵۲-۱۱۲۰ ق
شرحی مختصر و معروف بر «الفوائد الصمدية» نگاشته شیخ بهایی (۱۰۳۰ ق) که در
مقابل شرح کبیرش که موسوم به «الحدائق الندیة» است شرح صغیر نامیده می‌شود.
[الذریعه ۱۳۴:۱۶ - آستان قدس ۲۵۵:۱۲ - آستانه حضرت معصومه ۶۵:۱ - الفبائی
آستان قدس: ۴۲۶]
نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.
آغاز: «نحو جنابک المتعال صرف وجوه الآمال و بابک مورود کل سؤال و مصدر کل
نوال لاینصرف بالخیبة من التنفر مواهب کرمک و لاینقط منک من استمطر سحاب...»

۳- الفرائد الشمسية في شرح الفوائد الصمدية (۸۵ برگ) (نحو - عربی)

جمال الدين احمد بن محمد لاهیجانی، قرن ۱۱.

به صفحه [۱۱۹] مراجعه شود.

نستعلیق، بی کا، ۱۲۶۰ ق (رساله اول) بی کا، ۱۲۷۴ ق (رساله سوم)، عناوین و خطوط

شنگرف، جلد تیماج سیاه.

۱۱۰ برگ، ۱۶ سطر، ۲۲×۱۶ سانتی متر، [شماره ۴۰۱]

مجموعه:

۱- کبری فی المنطق (منطق - عربی)

میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰-۸۱۶ ق

۲- حاشیه حاشیه تهذیب المنطق (۴۵ برگ) (منطق - فارسی)

علی رضا بن حسین شیرازی اردکانی - تجلی -، ۱۰۸۵/۸ ق

به صفحه [۶۷] مراجعه شود.

نستعلیق، بی کا، ۱۲۲۹ ق (رساله سوم)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه

شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۲۰ برگ، ۱۱ و ۱۸ سطر، ۲۱×۱۵ سانتی متر، [شماره ۴۰۲]

مجموعه:

۱- حاشیه معالم الاصول (اصول فقه - عربی)

حسام الدین محمد صالح بن احمد مازندرانی، ۱۰۸۱ ق

به صفحه [۷۲] مراجعه شود.

۲- سی فصل (هیئت - فارسی)

خواجه نصیرالدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷-۶۷۲ ق

مؤلف ابتدا کتابی در نجوم در سی فصل در باب تقویم، اصطلاحات ستاره‌شناسی، سعد و نحسی کواکب، میمون و نامیمون بودن ایام نگاشت و سپس خود همان را ترجمه و «سی فصل» نام نهاد و در سال ۶۵۸ ق به پایان رسانید.

[الذریعه ۲۹۱:۱۲ - مشار فارسی: ۹۹۴ - نسخه‌های خطی فارسی ۱: ۳۰۹ - مجلس ۱۰: ۶۸۹ - کشف الظنون ۲: ۱۰۱۰]

آغاز: «الحمد... اما بعد این مختصری است در معرفه تقدیم مشتمل بر سه فصل، فصل اول در حساب جمل و آن بر این ترتیب است ابجد هوز حطی کلمن سعفص...»
انجام: «... اما در بیع منصرف از سعد و در شری متصل بسعد و... و ما در این مختصر برین قدر اختصار کردیم و... بدیگر کتب این علم رجوع کند»

۳ - خلاصه الحساب

(حساب - عربی)

بهاء الدین محمد بن حسین جبعی عاملی، - ۱۰۳۰ ق

نستعلیق، محمد شریف بن حیدر نوری یوشی، ۱۲۳۵ ق، بخشی از رساله اول در بلده اصفهان تحریر شده و طبق آنچه که در هامش نسخه آمده از نسخه حاشیه المعالم الاستاد الافضل الاعلم الا فقه الشیخ تقی سلمه الله تعالی در جمادی الاول ۱۲۳۸ ق استخراج شده است، عناوین و خطوط و اشکال هندسی شنگرف، جلد تیماج سیاه.
۱۵۵ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۵ سانتی متر، [شماره ۴۰۵]

مجموعه:

۱ - شرح الفوائد الصمدية

(نحو - فارسی)

محمد بن سلیمان طبیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

۲ - شرح شواهد بهجة المرضية

(نحو - فارسی)

نظام الدین بن احمد اردبیلی، - ؟ ۱۱۵۰ ق

۳- شرح عوامل ملا محسن
(نحو - فارسی)
محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

۴- شرح الفوائد الصمدية
(نحو - فارسی)
محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

نستعلیق نازیبا، محمد صادق بن مشهدی علی کرم کلارستانی رمضان ۱۲۸۵ ق در مدرسه سلیمانیه (روستای سلیمان آباد) (رساله اول)، همو، ۱۲۸۱ ق (رساله سوم)، علی کرم بن استاد محمد کلارستانی المسکن بکویر ۱۳۱۴ ق در مدرسه بلده نور بخدمت ذی مسرت سیدالعلماء و المجتهدین حاوی الفروع و الاصول جامع المعقول و المنقول مجتهد الزمانی آقایی آقا سید محمد دام ظلّه العالی (رساله چهارم)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد گالینگور آبی.

۱۶۵ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۷ سانتی متر، [شماره ۴۰۶]

مجموعه:

۱- ترجمه توحید مفضل
(کلام - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق

روایت بسیار مفصلی که امام صادق (ع) در چند مجلس به «مفضل بن عمر جعفری کوفی» القاء فرمود، در این رساله مباحث توحیدی و معارف الهی بیان شده است، مترجم گاهی در ضمن ترجمه با جمله «مترجم گوید» مطالبی را اضافه نموده و در سال ۱۰۹۴ ق آن را به اسم شاه سلیمان صفوی به پایان برده است.

[الذریعه ۹۱:۴ - مرعشی ۱:۲۱۰ - مسجد اعظم: ۷۵ - نسخه‌های خطی فارسی ۲: ۹۱۶]

- مشار فارسی: ۳۹۷]

آغاز: «الحمد لله الذي هدانا الى توحیده بصفوة محمد المفضل علی عبیده و عترته

الاکرمین المخصوصین بلطف قدیمه و مدیده علیه و علیهم...»

انجام: «... پس برگشتم از نزد مولای خود با نعمتی و کرامتی که هیچ یک با چنین

حالی برنگشته بود، باین جا منتهی شد این رساله.»

(کلام - عربی)

۲- النافع يوم الحشر فی شرح باب الحادی عشر

فاضل مقداد بن عبدالله سیورزی حلی، - ۸۲۶ ق

به صفحه [۲۰۸] مراجعه شود.

(فقه - فارسی)

۳- ترجمة الصلوة

محسن بن شاه مرتضی فیض کاشانی، ۱۰۰۷ - ۱۰۹۱ ق

ترجمه سوره‌ها و اذکار و ادعیه‌ای که در نماز خوانده می‌شوند و هشت بخش بدین ترتیب آورده شده است: ترجمه اذان و اقامه، ترجمه ادعیه افتتاح، ترجمه سوره فاتحه، ترجمه سوره قدر و توحید، ترجمه رکوع، سجود، قنوت و تشهد.

[الذریعه ۴: ۱۱۴ - مرعشی ۵: ۵ - مسجد اعظم: ۱۲۱ - الفبائی آستان قدس: ۱۲۳]

آغاز: «سپاس و ستایش کریمی راست که باکمال کبریا و عظمت و استغناء و عزت در لطف رحمت و عطوفت و رافت بر روی بندگان گشوده و اصناف خلایق را از وضع و ...»
انجام: «... و مکتوبست دیگر ماموم بجانب چپ، این است ترجمه نماز چنانکه از حضرات ائمه معصومین رسیده است.»

(امثال - فارسی - عربی)

۴- قره العیون (۳۰ برگ)

ناشناخته

رساله‌ای در بیان امثال فارسی و عربی بر سبک و روش ثعالبی که در چهار قسم و هر قسم در چند فصل تنظیم شده است:

القسم الاول فی الامثال (در سه فصل).

القسم الثانی فی المحاورات الفاظ التي یجری مجری المحاوره (۱۲ فصل).

القسم الثالث فی الحکایات المرتبه بالآیات (هفت فصل).

القسم الرابع في الآيات و الايات.

[الذريعه ۷۴:۱۷ - دانشگاه تهران ۴۶۹۲:۱۴ - مرعشی (شماره ۷۹۳۸)]

آغاز: «بسمله الحمد... چون آثار لطف الهی و امداد کرم پادشاهی در حق بنی آدم بسیار است قیام شکر انعام برایشان واجب شود چه اشارت قرآن در حق...»

نستعلیق - نسخ، محمد نبی بن عبدالعلی دونایی نوری اوزرودی، ۱۲۶۵ ق (رساله اول)، همو، ۱۲۶۶ ق (رساله دوم)، بی‌ک، ۱۲۷۵ ق (رساله سوم)، بی‌ک، بی تا (رساله چهارم)، واقف کاتب مزبور در ۱۲۶۵ ق، با مهر مربع با سجع «محمد نبی بن عبدالعلی دینائی» عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، سیاه. ۱۵۵ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۸ سانتی‌متر، [شماره ۴۰۷]

مجموعه:

۱ - آداب الصلوة (= ترجمه الصلوة) (فقه - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق

[الذريعه ۲۱:۱ و ۱۱۳:۴ - مرعشی ۲۰۵:۱ - مجلس ۴۲۸:۲۶ و ۱۱:۲۵ - کتابشناسی

مجلسی: ۶۷]

آغاز: «الحمد... و بعد چنین گوید احقر عبادالله... که چون نماز عمده ارکان ایمان است میباید بنده مؤمن شرایط و آداب آن را بداند...»

انجام: «... این مجملی است از احکام مختلفه مردان و زنان و احکام دیگر هست که

در کتب مبسوطه مذکور است.»

۲ - فرق بين صفات الفعل و صفات الذات (کلام - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق

[الذريعه ۱۷۶:۱۶ و ۴۴:۱۵ - مرعشی ۲۰۸:۱ - نسخه‌های خطی فارسی ۸۱۶:۲ -

دانشگاه تهران ۳۴۰۸:۱۳ و ۲۰۵:۸ - سپهسالار ۲۸۶:۵]

آغاز: «الحمد لله و سلام الله على عباده الذين اصطفى، اما بعد باید دانست که صفات

مقدسه حق تعالی بر دو نوع است...»

انجام: «... و در این مطالب مجال سخن بسیار است و برای فرق میان صفات ذات و صفات ذات و صفات فعل گویا همین کافی باشد.»

۳ - بداء

(کلام - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق

[الذریعه ۵۴:۳ - مرعشی ۲۰۸:۱ - الفبائی آستان قدس: ۸۴ - دانشگاه تهران ۳:۳۲۷ -

نسخه‌های خطی فارسی ۷۴۴:۲ - مجلس ۵:۵۰۳]

آغاز: «الحمد لله... و بعد چون در مسأله بداء نزاع عظیمی میان علماء خاصه و عامه بهم رسیده و منشأ تشیع مخالفان بر شیعه گردیده...»

انجام: «... و در کتاب بحار الانوار و شرح صحیفه کامله فی الجملة بسطی داده شده و

الله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم.»

۴ - الاعتقادات

(کلام - عربی)

ابو جعفر محمد بن علی بن حسینی بابویه قمی، ۳۸۱ ق -

به صفحه [۲۱۲] مراجعه شود.

۵ - الامامة

(کلام - عربی)

خواجه نصیرالدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ - ۶۷۲ ق

رساله‌ای کوتاه در موضوع امامت و مباحث مربوط بدان که از دیدگاه عقل و فلسفه

مورد بحث قرار گرفته و چنانکه مؤلف تصریح کرده نظری به ادله نقلیه ندارد.

[مرعشی ۱:۲۸۷ - الذریعه ۲:۳۳۶ - مجلس ۳۸:۴۱۷ - الفبائی آستان قدس: ۶۶]

آغاز: «الحمد لله واسع الرحمة و سابغ النعمة... و بعد فیقول محرر هذه الرسالة و

مقرر هذه المقالة... التمس منی من هو اوحده زمانه و افضل اقرانه...»

انجام: «... مستغفرین من جميع ما كره الله و هو حسبنا و نعم الوكيل.»

۶- سرمایه ایمان (کلام - فارسی)

عبدالرزاق بن علی بن حسین لاهیجی، - ۱۰۵۱ ق
 [الذریعه ۱۲: ۱۷۲ - مرعشی ۲: ۱۴۰ - مجلس ۳۸: ۶۱۵ - مسجد اعظم: ۴۶۷ - آستان
 قدس ۱: ۱۲۶]

آغاز: «اما بعد الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على محمد و آله الطاهرين،
 چنین گوید العبد الملتجی...»
 انجام: «... و حق و جوب آنست که بر هر که عالم باشد بحسن معروف و قبح منکر و
 تجویز تاثیر و انتفای مفسده کند.»

نسخ - نستعلیق، عبدالرحیم بن عزیز دونایی نوری، ۱۲۳۵ ق (رساله چهارم)، همو در
 ۱۲۳۵ ق (رساله پنجم)، یحیی بن کل محمد دینائی، ۱۲۴۲ ق (رساله هفتم)، عناوین و
 خطوط شنگرف در هامش برخی صفحات تصحیح شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.
 ۱۴۵ برگ، سطور مختلف، ۱۶×۲۲ سانتی متر، [شماره ۴۰۸]

مجموعه:

۱- اسرار الآيات و انوار البينات (عرفان - عربی)

صدر الدین محمد بن ابراهیم شیرازی، - ۱۰۵۰ ق
 رساله‌ای در اسرار آیات الهی و انوار بینات ربانی و معرفت صنایع خداوند و حکمت آن
 چنانکه بزرگان اشراقی و عرفانی میان نموده‌اند، این رساله در یک مقدمه و سه طرف
 (هر کدام در چند مشهد) تنظیم شده است:
 الطرف الاول؛ فی علم الربوبية.
 الطرف الثاني؛ فی افعاله تعالى.
 الطرف الثالث؛ فی المعاد (دوازده مشهد).

[الذریعه ۲:۳۹ - مجلس ۷۴:۳۵ و ۵۷ - مرعشی (شماره ۷۵۷۷) - مسجد اعظم: ۱۹ -
الغبائی آستان قدس: ۴۶]
آغاز: «نحمدک اللهم یا من بیده ملکوت الارض و السماء و الیه یتشوق و یدور الاشیاء
یا حیّ یا قیوم...»
انجام: «...فصار الحسّ و الخیال واحداً حیثذ و المتخیل بعینه محسوساً و المحجوب
مکشوفاً و المعلوم حاضرّاً.»

۲ - الجبر و المقابله

(ریاضیات - فارسی)

خواجه نصرالدین محمدبن محمد طوسی، ۵۹۷ - ۶۷۲ ق
رساله مختصری در بیان قواعد جبر و مقابله و استخراج مجهولات عددی است، این
رساله غیر از «الجبر و المقابله» عربی است که در دو باب تنظیم دو در سال ۶۶۷ ق در
قائن پایان یافته است.

[الذریعه ۵:۸۷ - نسخه‌های خطی فارسی ۱:۱۵۷ - مشار فارسی ۱:۴۷۹ - دانشگاه
تهران ۹:۱۱۸۳]

نسخه حاضر فن سیم در جبر و مقابله و حساب خطائین است که در دو مقصد تنظیم
شده است.

آغاز: «فن سیم در جبر و مقابله و حساب خطائین و در دو مقصد است، مقصد اول در
جبر و مقابله و او علمی است که باو شناخته می‌شود کیفیت استخراج مجهولات...»

۳ - علم الله تعالی (۶ برگ)

(کلام - عربی)

قاضی الدین بن کاشف الدین محمد یزدی، قرن ۱۱.
رساله‌ای مختصر در بیان علم الهی و دلایل اثبات و رد آراء مخالفین آن که به سبک و
اسلوب متکلمین امامیه نگاشته شده است.

[الذریعه ۱۵:۳۲۲]

آغاز: «بسمله يقول افقر المفتاقين الى لطف رب الابدی... اقول قد طال التشاجر بين جماهير المتكلمين و اساطين الفلاسفة و الحكماء المتالھين في حقيقة علمه...»
انجام: «... (قابل خواندن نبود)»

نستعلیق، بی کا، ۱۲۴۳ ق (رسالة اول)، ۱۲۴۴ ق (رسالة دوم)، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی.
۱۴۵ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۵ سانتی متر، [شماره ۴۰۹]

مجموعه:

۱ - الفوائد الصمدية
(نحو - عربی)
بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، - ۱۰۳۰ ق

۲ - کبری فی المنطق
(منطق - فارسی)
میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰ - ۸۱۶ ق

۳ - اسرار العقود
(فقه - عربی)
محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۲۱۴] مراجعه شود.

نسخ، کل محمد بن ملا محمد علی کرکبودی ساکن کلارستاق قریه برار مدرسه سلیمانیه،
۱۲۸۲ ق (رسالة دوم)، احمد مرادی، ۱۳۰۴ ق (رسالة سوم)، عناوین و خطوط شنگرف،
جلد تیماج قهوه‌ای.
۹۵ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۷ سانتی متر، [شماره ۴۱۰]

مجموعه:

۱ - درج مضامین
(تجوید - فارسی)
مختار اعمی اصفهانی، - زنده ۹۴۹ ق

منظومه‌ای در تجوید و قرائت در ۷۲ بیت که سال سرودنش «لؤلؤ درج المضامین» مطابق با دهم صفر ۹۴۹ ق بیان شده است، این منظومه به فارسی و عربی گزارش شده و این رساله جزء کتاب «مختار القراء» ناظم است.

[الذریعه ۳: ۱۵۵ و ۸: ۵۹ و ۱۳۹ - مشار: ۲۳۵ - نسخه‌های خطی فارسی ۱: ۸۸ - سپهسالار ۴: ۴۱۰ - دانشگاه تهران ۱۵: ۹۵: ۴۰]

آغاز:

«ای کلام از اعظم نام تو زیور یافته
وز صفات وز... زیب دیگر یافته
بر روان مصطفی و آل او بادا سلام
گر نبودی ذاتشان نگرفتی عالم انتظام»
انجام:

«لؤلؤ درج المضامین نام سالش را بدان
عصر اثنین از صفر عاشر شمر ابیات آن
در حق مختار احمد... فی دعا
قاریا زین نظم موجز بهره چون یابی نما»

۲ - نظم اللئالی (= لؤلؤیه)

(تجوید - فارسی)

میر ابوالقاسم قاری مشهدی، - زنده ۱۰۸۳ ق

رساله منظوم در ۸۷ بیت در اصول و قواعد تجوید و علم قرائت که در سال ۱۰۶۱ ق به قطب شاه بن شاه عبدالله تقدیم کرده است.

[الذریعه ۱۸: ۱۶۳ - مولفین مشار ۲: ۸۰۲ - نسخه‌های خطی فارسی ۱: ۹۵ - دارالکتب

قاهره ۲: ۷۵]

آغاز:

«ای کلام از انتظام نام ذاتت در نظام
وی ز شهد شکرین شکر زبانه شیرین بکام
رحمت عام و سلامت بر روان انبیاء
خاصه بر روح محمد سیما آل عبا»

انجام:

«اولیا دان ز مائده اول یسمعون خوان ز سورة انعام
 پنج دیگر بسورة یس اول آثار هم بخوان تو به نام.»
 نستعلیق، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط و علایم شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.
 ۵۵ برگ، سطور مختلف، ۱۷×۲۲ سانتی متر، [شماره ۴۱۲]

مجموعه:

۱ - حاشیه حاشیه الشرح التجريد (۲۰ برگ) (کلام - عربی)
 خلیفه سلطان حسین بن محمد مرعشی آملی، ۱۰۰۱ - ۱۰۶۴ ق
 حاشیه مختصری بر کتاب «حاشیه شرح الجدید للتجريد» نگاشته شمس الدین
 محمد خفری است که به صورت «قوله - قوله» تنظیم شده است.
 [الذریعه ۶: ۶۵ - مرعشی ۱: ۴۶ - الفبائی آستان قدس: ۱۹۰ - آستان قدس ۱۱: ۹۲]
 آغاز: «الحمد... اما بعد فهذه تعليقات كتبها العبد الغريق في بحر العصيان على
 الحاشية المنسوبة الى العلامة الخفری... قوله و اوثق آه لان صورة الطرق الآخر شبهة...»
 انجام: «... قوله و حيث مهية الجنس... ای حيث يكون مهية الجنس او مهية النوع عين
 الوجود.»

۲ - المشاعر (۳۰ برگ) (فلسفه - عربی)
 صدر الدین محمد بن ابراهیم شیرازی، - ۱۰۵۰ ق
 مباحث عمیق فلسفی حکمی که درباره واجب الوجود، صفات الهی و اصالت وجود
 که بر پایه حکمت متعالیه نگاشته شده و در یک فاتحه و سه منهج و یک خاتمه تنظیم
 گردیده است:
 الفاتحة؛ فی تحقیق مفهوم الوجود و احکام و اثبات حقیقته (هشت مشعر).
 المنهج الاول؛ فی وجوده تعالی و وحدته (هشت مشعر).

المنهج الثاني؛ فى نبد من احوال صفاته تعالى (چهار مشعر).
المنهج الثالث؛ فى الاشارة الى الصنيع والابداع (سه مشعر).
[الذريعه ٣٧:٢١ - مرعشى ٤٩:١ - امام صادق قزوين ٣٤١:١ - مجلس ٦٠٠:٣٨]
آغاز: «نحمد الله و نستعين بقوته التى اقام بها ملكوت الارض و السماء و كلمة التى انشأ
بها نشأة الاخرى و الاولى على تهذيب قوى القابلة للاستكمال...»
انجام: «... و اذا استكمل بالعلم و الكمال بلغ الى درجة العقل الفعّال فيه وقف ترتيب
الخير و الجود و العقل باوله آخر دائرة الوجود و انه مفيض الخير و الجود تمت.»
شكسته نستعليق بسيار زيبا، محمد شريف نوري يوشى، ١٢٣٧ ق در بلدة اصفهان مدرسة
ميرزا حسين (رسالة دوم)، عناوين و خطوط شنكرف، در هامش نسخه تحشيه شده است،
جلد تيماج.
٥٠ برگ، سطور مختلف، ٢٢×١٣ سانتى متر، [شماره ٤١٣]

مجموعه:

١ - حاشية شرح التجريد (كلام - عربى)
شمس الدين محمد بن احمد خفرى، - ٩٤٢/٥٧ ق
حاشيه اى مختصر و معروف بر بخش الهيأت از كتاب «شرح تجريد الاعتقاد»
علاء الدين قوشچى كه به صورت «قوله - قوله» تنظيم شده است.
[الذريعه ١١٦:٦ - مرعشى ٤٥:١ - نمازى خوى: ١٨٦ - مسجد اعظم: ٤٧١ - آستان
قدس ٨٨:١]
نسخه حاضر كامل و بخش الهيأت را در بردارد.
آغاز: «الحمد... هذه تعليقات اتفقت منى على شرح الهيأت التجريد قد جمعتهما تذكرة
لمن كان له قلب او القى اسمع و هو شهيد جعلنى الله و الطالبين من اهل التأيد...»
انجام: «... و لانه واجب الوجود بذاته و كان شرطاً فيه ان يكون... لم يصح ان يكون غيراً
فلا يكون واجب الوجود بذاته... كان واجب الوجود بذاته واجب الوجود بغيره»

۲ - حاشیه حاشیه الشرح التجريد (کلام - عربی)

عبدالرزاق بن علی بن حسین لاهیجی، - ۱۰۵۱ ق
 حاشیه مختصری بر کتاب «حاشیه شرح التجريد» نگاشته شمس الدین محمد بن
 احمد خفزی (۹۴۲ ق) است که به صورت «قوله - قوله» تنظیم شده است.
 [الذریعه ۶: ۶۶ - مرعشی ۱: ۲۵ - نمازی خوی: ۱۸۶ - مسجد اعظم: ۴۴۶ - آستان
 قدس ۱۱: ۹۰]

آغاز: «الحمد لصانع السموات العلی و خالق الارضین السفلی و اله الاسماء الحسنی
 والصفات العلی و هو الغایة القصوی و العمدة الوثقی فی البدر الدجی...»
 انجام: «... لکن حمل المطلق علی المقید فلا دلیل فیہ علی ثبوت غیرهما من انواع
 الادراک و ایضاً المراد هو الثبوت من النقل فقط و لیس جنس الادراک كذلك تم»

نستعلیق، علی بن اسماعیل کلارستانی، محرم الحرام ۱۲۶۱ ق، بلده اصفهان (رساله اول)،
 همو، جمادی الاول ۱۲۶۱ ق در بلدة اصفهان (رساله دوم)، واقف شهربانو و شرف نساء
 ۱۲۶۵ ق، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه و تصحیح شده است، جلد
 تیماج سیاه.

۱۱۰ برگ، ۱۵ سطر، ۱۶×۱۱ سانتی متر، [شماره ۴۱۶]

مجموعه:

۱ - النافع يوم الحشر فی شرح باب الحادی عشر (کلام - عربی)

فاضل مقداد بن عبدالله سیوری حلّی، - ۸۲۶ ق
 به صفحه [۲۰۸] مراجعه شود.

۲ - تلخیص النظر فی اثبات امامة الائمة الاثنی عشر (کلام - عربی)

محمد مؤمن بن مرتضی کاشانی، - زنده ۱۰۲۷ ق
 مؤلف که از فاضل روزگار و برادر فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق) است این رساله را در

بیان معتقدات امامیه و اثبات حقانیت ولایت امامان معصوم شیعه نگاشته است، این رساله در یک مقدمه و سه فصل و یک خاتمه تنظیم شده است:

المقدمة؛ فی حقیقة الامامة.

الفصل الاول؛ فی الشرايط المعتبرة فی الامام.

الفصل الثاني؛ فی تعیین الامام (یک مقدمه و دو بحث).

الفصل الثالث؛ فی تعیین باقی الائمة.

الخاتمة؛ فی ذکر بعض قضایا امیرالمؤمنین (ع).

آغاز: «الحمد لله مفيض الجود و الاحسان خالق كل موجود سيما الانسان الذي احاط

بكل شيء علمه و على كل شيء قدرته و حكمته العليم بمكنونات السرائر الخبير...»

انجام: «...قال الشافعي عرفنا رسول الله (ص) احوال و عرفنا اميرالمؤمنين (ع) احكام

البغاة و -القضايا غريبة كثيرة لا يحصى و لنختم هذه الرسالة حامدين لله.»

۳- الاعتقادات (= صراط النجاة)

(کلام - عربی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق

رساله مختصری در بیان معتقدات امامیه که در اواخر محرم سال ۱۰۸۶ ق به رشته

نگارش درآمده است.

[الذریعه ۲: ۲۲۴ - مرعشی ۱: ۸۳ - نمازی خوی: ۳۷۸ - آستان قدس ۱: ۴۵ -

مسجد اعظم: ۵۱۶]

نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «الحمد لله الذي سهل لنا سلوك شرايع الدين اوضح علامه و بين لنا مناهج

اليقين فاكمل بذلك علينا انعامه و اخصنا بسيد انبيائه... فاستنقذنا به من شفاجر ف...»

نسخ، بی کا، ۱۲۸۱ ق (رساله اول)، قنبر بن حسین دینائی نوری، ۱۲۸۱ ق (رساله دوم)،

در هامش نسخه تصحیح شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۵۵ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۳ سانتی متر، [شماره ۴۲۱]

مجموعه:

۱ - شرح شواهد بهجة المرضية (۵۵ برگ)
نظام الدين بن احمد اردبیلی، - ؟ ۱۱۵۰ ق (نحو - فارسی)

۲ - شرح ثماناً بعد ما جاوزت الاثني (۱۳ برگ)
محسن بن محمد طاهر قزوینی طالقانی، قرن ۱۲
[الذريعة ۱۳: ۱۷۰]

آغاز: «قال المفتاح الى الله القادر... و بعد ثمانا مفعول مقدم على مميّز آخر القافية ای ثمانی کلمات فخذف تمیزها و نون و الثمانی فی الاصل منسوب الى الشمس...»

۳ - شرح شواهد تصريف (۲۰ برگ)
نظام الدين بن احمد اردبیلی، - ؟ ۱۱۵۰ ق (نحو - فارسی)

نسخ - نستعلیق، علی اکبر، محرم ۱۲۲۵ ق در طهران محله سنگلج مدرسه میرزا رضا قلی با مهر بیضوی با سجع «عبده الراجی علی اکبر» (رساله اول)، علی اکبر بن محمد علی فیروزآبادی من محال طالقان در قریه جویستان، جمادی الاول ۱۲۲۱ ق (رساله دوم)، بی کا، ۱۲۲۱ ق (رساله سوم)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه.
۱۰۰ برگ، سطور مختلف، ۱۸×۱۱ سانتی متر، [شماره ۴۲۲]

مجموعه:

۱ - شرح تهذيب المنطق (۶۵ برگ)
نجم الدين عبدالله بن حسين يزدی، - ۹۸۱ ق (منطق - فارسی)
به صفحه [۱۰۱] مراجعه شود.
نسخه حاضر از ابتدا افتادگی دارد.

۲- موارد الاصول فی شرح معالم الاصول (۶۱ برگ) (اصول فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰-۱۳۰۲ ق

رساله‌ای متوسط در شرح و حل مشکلات و مبهمات معالم الاصول که در یک مقدمه و چند مورد و یک خاتمه تنظیم شده است.

[الذریعه ۲۳:۲۱۶]

آغاز: «سپاس بی نهایت ذات پاک قدرت حضرت واجب الوجودی را سزاست و درود نامعدود بر روان جناب ختمی منزلت و آل آن جناب باد که ارباب عصمت...»

انجام: «... اصل دوازدهم اگر در میان مرجحات اجتهادیه تعارض واقع شود و یا

تعارض میان مرجحات منصوصه و اجتهادیه واقع شود پس مناط در اقوی ظنون است.»

نستعلیق، علی بن علی عسکر بن میرزا خان کرمانشاهی الاصل و تنکابنی المسکن، ۱۲۹۵

ق (رساله اول)، قربانعلی بن علی عسکر، ۱۲۹۴ ق (رساله دوم)، عناوین و خطوط

شنگرف، جلد تیماج.

۱۳۰ برگ، ۱۸ سطر، ۱۲×۱۸ سانتی متر، [شماره ۴۲۴]

مجموعه:

۱- شرح عوامل جرجانی (۳۵ برگ) (نحو - فارسی)

محمد بن عباسعلی کلارستاقی تنکابنی

آغاز: «بسملة الحمد... و بعد بر صاحبان... مخفی نماناد که علم بهم رساندند از ابیات

و تراکیب و شواهد و معانی عوامل جرجانی... را بخواطر رسید که شرحی برای عوامل

جرجانی بنویسم پس بعون الله و فضله...»

انجام: «و عمل کردن آن صد عامل در معمولات خودشان بر خواهش آن چیزی است

که میباشد آن چیز عمل ایشان و این عوامل قیاسیه آخر چیزست... تمت.»

۲- شرح عوامل ملامحسن (۴۱ برگ) (نحو - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰-۱۳۰۲ ق

۳- شرح عوامل ملامحسن

(نحو - فارسی)

عباسقلی خان بن محمد تقی سپهر کاشانی، - ۱۳۴۰ ق
رساله‌ای مختصر در شرح و ترجمه «عوامل المائة» نگاشته محسن بن محمد طاهر
قزوینی طالقانی (قرن ۱۲) که آن را زمانی که کتاب را پیش پدرش لسان‌الملک کاشانی
می‌خواند نگاشته است.

[مجلس ۱۰: ۴۱۵ و ۲۲۴ - نسخه‌های خطی فارسی ۳: ۲۰۶۴]

آغاز: «احمدک یا من یرفع صالح العمل... یعنی حمد می‌کنم من ترا ای چنان کسی که
بلند می‌کند عمل صالح را یعنی عمل نیکو را، احمد فعل ضمیر فاعل...»

نسخ - نستعلیق، حیب بن آخوند ملا سبزیعلی دلیر، ۱۲۸۳ ق، در مرز دست مدرسه آقا
شیخ فضل الله، (رساله اول) عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.
۱۳۵ برگ، سطور مختلف، ۱۸×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۴۲۵]

مجموعه:

۱- کلید بهشت (۲۰ برگ)

(فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
رساله‌ای مختصر در بیان احکام نماز که در ده فصل تنظیم شده و به تصریح خود این
رساله را پس از تألیف شانزده رساله فقهی نوشته و در شب شنبه هجدهم ربیع‌الثانی
۱۳۰۱ ق به پایان رسانده است.

[مرعشی ۲: ۲۲۵]

آغاز: «احمدالله فی کل تعالی و علی کل افعالی و اقوالی و اصلّی علی شفیع فی
جميع ما اقررت به...»
انجام: «... چهل و پنجم در اثناء نماز العیاذ بالله رده گفتن است.»

۲- سوال و جواب

(فقه - فارسی)

مقصود علی بن حسینقلی کلاردشتی، قرن ۱۴

مؤلف که مدتهای مدید از درس فقه آقا میرزا محمد استفاده کرده است، چون به استفتائاتی که از استاد می‌کردند دست یافت به فرمان وی در مقام پاسخگویی آنها برآمد و آن را در چند باب مثل طهارت، زکوة حج و... منتظم ساخت.

آغاز: «بسمله ثنا و ستایش حضرت... سزاوارست که ماهیات و هیولائیات نابود را از عالم ملکوت و جبروت و لاهوت بقدرت کامله کامنه متکامله... در عالم ناسوت...»
انجام: «... ما و پدران ما از او بیزاریم مجملاً در معرفت امام همانقدر که سابقاً مذکور شد کافی است خداوند ما و شما را بر جاده محبت علی (ع) و اولاد او برقرار فرماید.»

۳- پرسش و پاسخ

(فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی ، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

رساله مختصری در پاسخ سؤالاتی است که «سید محمد هاشم تنکابنی» از دارالخلافة طهران برای وی فرستاده است.

آغاز: «ستایش و سپاس بی قیاس سزای حکیم علیم علام عالم است که مبدع و خالق عالم است و درود غیر معدود بر روان احمد و امام معصوم مسعود باد و بعد...»
انجام: «... چه این تکلیف نماز خواننده بترسد یا نه و اگر این شخص بترسد و غالب مردمان نترسند نماز برای آن لازم نیست.»

۴- معبار التفسیر

(تفسیر - عربی)

از: محمد بن سلیمان طیب تنکابنی ، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

رساله‌ای متوسط در شرح و تفسیر آیه «و اذ قال ربک للملائکة انی جاعل...» که در ضمن ۳۴ معبر تنظیم شده است نام مذکور به صراحت در متن کتاب آمده است.
نسخه حاضر از انتها ناقص و تا واسط معبر ۳۴ ادامه دارد.

آغاز: «الحمد لله الذی اورع حقایق عالم الامکان فی القرآن و جعله فی صفة الفصاحة و البلاغة... و بعد فالعبد المثلث باذیال شفاعة آل محمد یقول...»

انجام: «... لانا نقول المبخل يجمع المال و يموت و تبقى عليه [...] المال و حسابه و عقابه و لا يبقى له شيء منه بعد موته بخلاف السخي.»

نستعلیق نازیبا، ابوتراب، ۱۳۰۲ ق (رساله اول)، مقصود علی بن حسین کلاردشتی، جمادی الثانیه ۱۳۰۱ ق (رساله دوم)، بی‌کا، جمادی الاول ۱۳۰۱ ق (رساله سوم)، جلد تیماج.

۱۲۵ برگ، سطور مختلف، ۱۱×۱۷ سانتی‌متر، [شماره ۴۲۶]

مجموعه:

۱ - تحفه عباسی

(کلام - فارسی)

محمد طاهر بن محمد حسین شیرازی قمی، - ۱۰۹۸ ق

رساله‌ای متوسط در کلام شیعی و شامل مطالبی در توحید، نبوت، امامت، معاد، گناهان کبیره که به روش پرسش و پاسخ تنظیم و برای شاه عباس دوم (۱۰۵۲ - ۱۰۷۷ ق) نگاشته شده است.

[الذریعه ۴۵۲:۳ - مجلس ۵۷۸:۱۰ - حقوق تهران: ۴۳ - نسخه‌های خطی فارسی

۹۱۱:۲ - فهرست اصفهان: ۲۱]

آغاز: «بسمله، ای عزیز من بدان و آگاه باش که دنیا موضع راحت و محل فراغت و استراحت نیست بلکه دنیا مزرعه آخرت است و نیز ظاهر است که مزرعه برای...»
انجام: «... بجای الحمد تسبیح می‌تواند خواند و مشهور این است که یکبار سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر کافست و اما احتیاط آن است که سه بار گفته شود»

۲ - امامت

(کلام - فارسی)

از: محمد تقی، قرن ۱۳

رساله در اثبات امامت ائمه معصومین که با طرح هفت دلیل نگاشته شده و تألیف آن در پنجم جمادی الاول ۱۲۳۲ ق به پایان رسیده است.

آغاز: «الحمد لله الذي ابدعنا للفوز والرضوان والقرار في الجنان وجعل الشرايع

والادیان مسالکة بالحجة والتبيان و فوض زمام هدايتنا اليها الى ايدي امنائه... اما بعد چون علت غائي ايجاد انسان شناسايي نگارنده نقش زمين و آسمان و فروزنده مشاعل رخشان ستارگان آفريننده کون و مکان...»

انجام: «... و بسط ادله مذکوره بيشمار است اما از برای عامه ناس آنچه گفتيم کافيست و تعرض زايد برآن مناسب نيست هذا آخر المقال فيما اردنا ايراد على سبيل الاجمال»

۳- اعتقادات (= صراط النجاة)

(کلام - عربي)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق

به صفحه [۲۳۵] مراجعه شود.

۴- تلخیص النظر فی اثبات امامة الائمة الاثنی عشر (۷ برگ)

(کلام - عربي)

محمد مؤمن بن مرتضی کاشانی، - زنده ۱۰۲۷ ق

به صفحه [۲۳۴] مراجعه شود.

۵- اوصاف الاشراف (۱۵ برگ)

(عرفان - فارسی)

خواجه نصیرالدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ - ۶۷۲ ق

رسالة کوتاه و معروف در اخلاق عملی و سلوک عرفانی که به نام «شمس الدین محمد بن محمد جوینی» نگاشته و در شش باب تنظیم شده است: باب اول؛ مبدأ حرکت - باب دوم؛ ازاله عوائق - باب سوم؛ سیر و سلوک - باب چهارم؛ احوالی که مقارن سلوک حاصل می شود - باب پنجم؛ احوال وصول پس از سلوک - باب ششم؛ نهایت حرکت و عدم انقطاع ملوک.

[الذریعه ۴۷۷:۲ - مشار فارسی: ۱۸۰ - نسخه های خطی فارسی ۱۰۵۷:۲ - مرعشی

۱۶۶:۳ - آستان قدس ۱۱:۳۴۶]

آغاز: «سپاس بی قیاس بارخدایی را که بسبب آنکه هیچ عقل را قوت اطلاع بر

حقیقت او نیست و هیچ دانش را وسیع احاطت بکنه معرفت او نه...»
انجام: «... این است آنچه خواستیم که در این مختصر ایراد کنیم و اینجا سخن منقطع شد و السلام علی من اتبع الهدی.»

نستعلیق، عبدالرحیم بن عزیز دونائی نوری، ۱۲۳۲ ق (رساله اول)، همو، ۱۲۳۳ ق
(رساله دوم)، همو، محرم ۱۲۳۴ ق (رساله سوم)، همو ۱۲۳۴ ق (رساله چهارم)، همو،
۱۲۳۴ ق (رساله پنجم)، همو، ۱۲۳۴ ق، واقف ملاکل محمد دینائی در ۱۲۸۸ ق، عناوین
و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۵۵ برگ، سطور مختلف، [شماره ۴۲۷]

مجموعه:

۱ - ترجمه رساله ذهبیه (= ترجمه طب الرضا(ع)) (طب - فارسی)
محمد مؤمن الموتی اصفهانی قزوینی، - زنده پیش از ۱۱۲۵ ق
ترجمه متوسطی از رساله ذهبیه یا طب الرضا(ع) که در آن امام(ع) دستوراتی درباره
روش سلامتی و بهداشت غذا، لباس، داروها، حجامت، مسواک و حمام به مأمون خلیفه
عباسی داده است.
[ملک تهران (شماره ۵۷۰۹) - نسخه‌های خطی فارسی ۱: ۴۹۹]
نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.
آغاز: «حمد بیحد و ثنای بی‌عد مر واجب الوجودی راست که از هر ذره از ذرات گواه
و شاهدند بر وحدانیت واحدیت او و هر فردی از افراد موجودات بالسنه حال و مقال...»

۲ - مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة (عرفان - عربی)
(منسوب به) امام جعفر بن محمد الصادق(ع)، - ۱۴۸ ق
[الذریعه ۲۲: ۲۹۱ - مرعشی ۳: ۳۳۴ - مسجد اعظم: ۴۴۸ - الفبائی آستان قدس: ۵۵۳]
آغاز: «الحمد لله الذی نور قلوب العارفين بذكره و قدس ارواحهم بسرّه و نزه افئدتهم
بفکره...»

انجام: «... و معرفة آفاتها رفض شهواتها مع رفض الرياسة فاذا حصلت هذه الخصال بحققها في نفس فهو من خاصة الله و عباده المقربين و اوليائه حقاً.»

٣- الجواهر السنية في الاحاديث القدسية

(حديث - عربي)

محمد بن حسن بن علي حر عاملي، - ١١٠٤ ق

[مجلس ٢٥١:١٢ - الذريعة ٥:٢٧١ - مشار عربي: ٢٦٠ - الفبائي آستان قدس: ١٧٦ -

مجلس ٢٥:١٤٣]

نسخة حاضر كامل است.

آغاز: «الحمد لله... اما بعد فلا يخفى ما لكلام الله سبحانه من المزية على كل كلام فمنه تظهر انوار الرشاد ظهور الانوار من الاكام و به تجلت شمس الهدى...»
انجام: «... حامداً لله جل جلاله على الانعام شاكرأ له على التوفيق للاتمام مبتهلاً اليه بنبيّه و حججه.»

نسخ، محمد نبي بن عبدالعلي دينائي نوري، ١٢٧١ ق (رسالة دوم)، همو، ١٢٧٣ ق
(رسالة سوم)، واقف كاتب مزبور با مهر مربع با سجع «عبده محمد نبي بن عبدالعلي دينائي»، عناوين و خطوط شنكرف، نسخه بسيار پاكيزه و نفيس است، جلد تيماج قهوه‌اي.
٢٢٠ برگ، سطور مختلف، سانتی متر، [شماره ٤٢٨]

مجموعه:

١- مفتاح الفلاح

(ادعيه - عربي)

بهاء الدين محمد بن حسين عاملي، - ١٠٣٠ ق

مجموعه اعمال و اذكار و اوراد مستحبه و واجبه در هر شبانه روز كه در شش باب گردآوری و در ماه صفر سال ١٠١٥ ق در شهر گنجه پايان يافته است.

[الذريعة ٢١:٣٣٩ - مجلس ٣٥:٢٧٧ و ٣١٠ - مرعشي ١:٥٤ - مسجد اعظم: ٣٧٩]

آغاز: «الحمد لله الذي دلنا على جادة النجاة و هداانا الي ما يوجب علو الدرجات...»

انجام: «... و نتوسل الیه سبحانه بسید المرسلین و اشرف الاولین و آخرین محمد و عترته الطیبین الطاهرین.»

۲- رساله العلیة فی معرفة النیة (۱۵ برگ) (فقه - عربی)

سید نعمة الله بن عبدالله مرعشی جزایری، ۱۰۵۰-۱۱۱۲ ق
مؤلف رساله را در خواهش «محبّ خان» جمع‌آوری و در پنج گروه نیت واجب، مستحب، مباح، حرام و مکروه تنظیم کرده است.
آغاز: «الحمد لله الذی امر بفعل الطاعات و حثّ علی المحافظة علیها بالغدوات و العشیات و فی الساعات المتبرکات...»

انجام: «... و صیغة المتعة صیغة الدوام الا انه هنا یعیّن المدة و یجوز متعتک موکلتی المدة المعلومه بالمبلغ المعلوم فیقول قبلت هذا ما اردنا ایراده فی هذه الصفحات.»

نسخ جلی، گدا علی بن محمد زمان اصفهانی، بی تا (هر دو رساله)، واقف ملا کلمحمد دینائی با مهر مربع با سجع «لا اله الا الله الملك الحق المبین محمد تقی» در برگ اول و آخر دیده می‌شود، در انتهای رساله اول گواهی تصفح و بررسی رساله از ابتدا و انتها که در منطقه دیلارستاق در ربیع الاول ۱۱۸۶ ق توسط محمد اسمعیل بن صالح مدرس آملی صورت گرفته آمده است، عناوین و خطوط شنکرف، در هامش نسخه تحشیه و تصحیح شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۳۵ برگ، ۱۲ سطر، سانتی‌متر، [شماره ۴۲۹]

مجموعه:

۱- حاشیة تهذیب المنطق (منطق - عربی)

نجم الدین عبدالله بن حسین یزدی، - ۹۸۱ ق

۲- شرح شواهد البهجة المرضیة (نحو - فارسی)

نظام الدین بن احمد اردبیلی، - زنده ۱۱۵۰ ق

نسخ - نستعلیق، قاسم بن ابراهیم، ۱۲۲۳ ق مدرسه میرزا زکی بارفروش، عناوین و خطوط
شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۱۵ برگ، سطور مختلف، سانتی متر، [شماره ۴۳۰]

مجموعه:

۱- سؤال و جواب (کلام - فارسی)
سید کاظم بن قاسم رشتی حائری، - ۱۲۵۹ ق
آغاز: «الحمد لمن لا يستحقه سواه و الصلوة على المبعوث على كل من عداه وآله... و
بعد چنین گوید ذره بی مقدار... که این کلماتی است. قلیل مشتمل بر معانی جلیله...»
انجام: «... مشافهه روزی شود بعضی از بیان مهما ممکن ان شاء الله خواهد مذکور شد
تا مطمئن شوند... و از این بیان هرگاه دقت فرمایی نوع مسأله معلوم خواهد شد.»

۲- حاشیه شرح التجريد (الهیات)
شمس الدین محمد بن احمد خفزی، - ۹۴۲/۵۷ ق
به صفحه [۶۹] مراجعه شود.

۳- رساله فی البداء
ناشناخته

ذکر احادیث وارده در باب بداء است که به جهت طرز شروع رساله احتمالاً بخشی از
یک کتاب بوده است که جداگانه آورده شده است.

آغاز: «باب البداء و فيه سبعة عشر حدثنا الاول... ان البداء من غوامض المسائل
الالهية و عويصات المعارف الربانية التي لا يعرفها الا عارف موحد افنى عمره في علم...»

نستعلیق، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد
تیماج سیاه.

۱۲۵ برگ، سطور مختلف، سانتی متر، [شماره ۴۳۱]

مجموعه:

١ - حاشیه شرح التجريد (بخش جواهر و اعراض) (کلام - عربی)
شمس الدين محمد بن احمد خفري، - ٩٤٢/٥٧ ق
به صفحه [٦٩] مراجعه شود.

٢ - حاشیه شرح التجريد (الهیات) (کلام - عربی)
شمس الدين محمد بن احمد خفري، - ٩٤٢/٥٧ ق
به صفحه [٦٩] مراجعه شود.

نستعلیق زیبا، شاه محمد بن محمد نبی طالقانی شجاعی، ١٠٩٢ ق (رساله اول)، همو،
١٠٧٨ ق (رساله دوم)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده
است، جلد تیماج سیاه.
١٢١ برگ، ٢٢ سطر، ١٠×١٩ سانتی متر، [شماره ٤٣٢]

مجموعه:

١ - مهج الدعوات و منهج العبادات (ادعیه - عربی)
جمال الدين ابوالقاسم علی بن موسی بن طاووس حلّی، - ٦٦٤ ق
نسخه حاضر کامل و منتخبی از آن می باشد.

آغاز: «الحمد لله الذي ابتداءً بالاحسان و دعا عباده الى معرفة بلسان ذلك البرهان...
فهذا منتخب انتخب في كتاب مهج الدعوات و منهج العبادات.. بنحو لا يتغير الروايات...»
انجام: «... من صفات الداعي ان يكون في يده خاتم عقيق لاننا روينا عن الصادق(ع)
انه قال ما رفعت الى الله عز و جل احب اليه من كف فيها خاتم عقيق، تمت»

٢ - المجتنى من الدعاء المجتبى (ادعیه - عربی)
جمال الدين ابوالقاسم علی بن موسی بن طاووس حلّی، - ٦٦٤ ق

مجموعه برخی ادعیه و اوراد لطیفه و شریفه که از کتابهای مختلف گرد آمده است.
[الذریعه ۱:۲۰ - مرعشی ۲:۴۴ - الفبائی آستان قدس: ۴۹۴ - مجلس ۳۸:۳۰۳] آغاز: «احمدالله جل جلاله مجیب ما یهدینی الیه و یقوینی علیه...»
انجام: «...و اغننی بحلالک عن حرامک و بفضلک عن سواک یا حیّ یا قیوم والحمد لله رب العالمین.»

۳ - مصباح المتعهد (صغیر)

(ادعیه - عربی)

ابو جعفر محمد بن حسن طوسی، ۳۸۵ - ۴۶۰ ق
آغاز: «الحمد لله رب العالمین... اعلّموا انی لما علمت عبادات السنّة فی الكتاب الذی وسمته بمصباح المتعهد و جمعت فیہ من العبادات...»
انجام: «... اللهم بارک لی فیما انعمت به علی حتی لا اشکر احداً غیرک و وسّع علی فی رزقی یا ذا الجلال و الاکرام.»

نسخ جلی، محمد نبی بن عبدالعلی نوری دینائی اوزرودی، ۱۲۶۴ ق (رساله اول)، همو،
۱۲۶۴ ق در طهران زاویه مدرسه ارك (رساله دوم)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد
تیماج سیاه.

۱۹۵ برگ، ۱۶ سطر، ۱۸×۲۳ سانتی متر، [شماره ۴۳۳]

مجموعه:

۱ - تذکره الائمه

(تاریخ - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی لاهیجی، - زنده ۱۰۸۵ ق
رساله ای متوسط در تاریخ پیامبر اکرم (ص) و ائمه معصومین (ع) که در یک مقدمه و
چهارده باب و یک خاتمه تنظیم و سال ۱۰۸۵ ق تألیف شده است.

[الذریعه ۴:۲۶ - مرعشی ۱:۱۵۵ - الفبائی آستان قدس: ۱۲۰ - مسجد اعظم: ۵۰۰]

آغاز: «الحمد لله الذی جعل البنین لسان صدق فی الآخرين و اوصیاء الائمه المعصومین تذکره للمتقین...»

انجام: «... بحمد الله جمعی از ایشان مؤمن و شیعه شده‌اند و الله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم و الحمد لله رب العالمین.»

۲ - اثنی عشریة (۱۲ برگ) (فقه - فارسی)

جمال الدین علیخان نظری

رساله مختصر در فرایض و میراث به جهت التماس برادران دینی نگاشته و آن را در یک مقدمه و دوازده باب و یک خاتمه تنظیم ساخته است.

نسخه حاضر کامل است ولی ظاهراً تألیف رساله ناتمام مانده است.

آغاز: «بسمله اما بعد چنین گوید ملا علیخان النظری جمال الدین که این مختصریست

در علم میراث به جهت التماس بعضی از برادران ایمانی که مبتدی را به این علم...»

انجام: «...باب یازدهم در بیان ترکه جماعتی که باهم بمیرند یا غرق شوند یا عمارت

بسر ایشان فرود آید و معلوم نباشد یکبار مرده‌اند...»

۳ - حدود و قصاص و دیات (۳۳ برگ) (فقه - فارسی)

محمد جعفر بن سیف الدین شریعتمدار استرآبادی، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۳ ق

رساله‌ای کوتاه در احکام حدود، قصاص و دیات که به صورت فتوایی و نیمه

استدلالی تألیف و در سه باب تنظیم شده است.

آغاز: «بسمله رساله... بعبارت فارسی از جناب فخر المحققین مجتهد العصری... و

آن بر سه باب است باب اول در بیان حدود است و در این باب چند فصل است...»

انجام: «...و مصالحه کردن در مثل این صورت اولی است و عفو کردن و ابرا نمودن

حق متحمل که... نیز نیکو است والله العالم و له الحمد الدائم.»

۴ - صیغ العقود و الایقات (۹ برگ) (فقه - عربی)

محمد جعفر سیف الدین شریعتمدار استرآبادی، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۳ ق

رساله‌ای کوتاه در بیان اجرای انواع عقود و ایقات که با تعریف فقهی آن دو ذکر

برخی احکام آنها همراه است.

[الذریعه ۱۵:۱۰۹ - مرعشی ۴:۳۴۳ - الفبائی آستان قدس: ۳۸۹ - مجلس ۲۶:۲۳۶ -
مشار عربی: ۵۹۵]

آغاز: «الحمد لله... اما بعد فهذه رسالة من العبد العاصي... في بيان صيغ العقود و
الايقاعات ليحصل التمكن من الاتيان على الوجه المعتبر المثمر نقل الملك و المنفعة...»
انجام: «... و انت قد اقامت بالحجة او دعواك ثابتة شرعاً كما افيد.»

نسخ، بی کا، ۱۲۶۰ ق در قریه اورنگ (رساله اول)، محمد، ۱۲۶۰ ق (رساله سوم و
چهارم) در قریه اورنگ، برخی عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج روغنی.
۱۴۶ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۵ سانتی متر، [شماره ۴۴۸]

مجموعه:

۱ - شرح التصريف
(صرف - عربی)
سعدالدين مسعود بن عمر تفتازانی، - ۷۹۳ق

۲ - عوامل المائة
(نحو - عربی)
محسن بن محمد طاهر قزوینی طالقانی، قرن ۱۲

نسخ - نستعلیق، بی کا، ۱۲۵۱ ق (رساله اول)، احمد بن صفر قزوینی، ۱۲۹۶ ق
(رساله دوم)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه نویسی شده است، جلد
تیماج.
۱۵۱ برگ، ۱۴ سطر، ۲۱×۱۹ سانتی متر، [شماره ۶۷۲]

مجموعه:

۱ - خلاصة الرمل (۷ برگ)
(علوم غریبه - فارسی)
جلال الدین محمد یزدی

رساله مختصری در علم رمل که مؤلف آن را به نام خان الخوانین احمد خان گیلانی
نگاشته و در یک مقدمه و سه باب و یک خاتمه تنظیم نموده است.

[مجلس ۳۶:۷۶]

آغاز: «بسمله حمد بیحد خالقی را سزااست که حمرة شفق که منسوب به اجتماع نور عشق است قلم قدرت به تخته ظهور کشیده و درود بیحد کاملان شاهدان خامه حضرت محمد مصطفی (ص) بنور هدایت منان خود را...»

۲ - سی فصل (۱۵ برگ) (هئیت - فارسی)

خواجه نصیرالدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ - ۶۷۲ ق
به صفحه [۲۲۲] مراجعه شود.

نستعلیق، علی بن حسن بن شعبان بن رجب بن محمد خان، زمان احمد شاه قاجار، در قریه
بلرک تنکابن، عناوین و خطوط و علائم به رنگ بنفش، جلد مقوا.
۲۱ برگ، ۱۷ سطر، سانتی‌متر، [شماره ۴۴۹]

مجموعه:

۱ - تأسیسات (۱۵ برگ) (فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۱۸۴] مراجعه شود.

۲ - موارد الاصول (۵۵ برگ) (اصول فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۲۳۷] مراجعه شود.

۳ - مخترع الانظار (اصول فقه - عربی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
رساله‌ای متوسط در تحشیه و تعلیق «معالم الاصول» نگاشته حسن بن شهید ثانی
عاملی (۱۰۱۱ ق) که به صورت «قوله - قوله» نگاشته شده است.

آغاز: «الحمد لله واهب الفهم والذكاء والصلاة على خاتم السفراء... و بعد فيقول العبد الفاني... ان هذا الكتاب مخترع الانظار علقته على كتاب المعالم حسبما...»
انجام: «... قوله بجر الواحد ليس [...] فبان المسألة اصولية و باب العلم فيما مفتوح غالباً فلا يجوز اثباته [...] تمت الكتاب.»

۴ - منبع الاحكام (رجال - عربى)

محمد بن سليمان طيب تنكابنى، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
ارجوزه‌ای مختصر در علم رجال و درایه که در آن اصول و قواعد علم درایه بیان شده است.

نسخه حاضر تنها دو برگ از رساله را داراست.

آغاز:

«احمد من يحمد بالمحامد و كنهه المجهول فى العقايد
صل على من اشرف البرية و آله سلسلة العلية
لاسيما خليفة الرحمن اشارة بالغيب فى القرآن»

نستعليق، مقصود على بن حسين قلى كلاردشتى، ۱۲۹۳ ق (رسالة اول)، همو، ۱۲۹۳ ق
(رسالة دوم)، همو، ۱۲۹۳ ق، در مدرسه سلیمانیه سلیمان آباد (رسالة سوم)، جلد مقوا.
۱۶۵ برگ، سطور مختلف، ۱۸×۱۱ سانتی متر، [شماره ۴۵۳]

مجموعه:

۱ - حاشية تهذيب المنطق (منطق - عربى)

نجم الدين عبدالله بن حسين يزدى، - ۹۸۱ ق

۲ - خلاصة الحساب (حساب - عربى)

بهاء الدين محمد بن حسينى عاملى، ۹۵۳ - ۱۰۳۱ ق

نستعلیق، ابن کربلایی عبدالکریم، ۱۲۸۰ ق، در آمل مدرسه امام حسن عسکری (ع) در خدمت عالیجناب مولانا آخوند ملا رجبعلی، با مهر شلجمی با شجع «الله وردی بن قلی» (رسالة اول)، محمد علی کرجی در شیراز المحبوس بحکم الجائر، بی تا (رسالة دوم)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد گالینگور آبی. ۹۵ برگ، سطور مختلف، ۱۱×۲۰ سانتی متر، [شماره ۴۵۶]

مجموعه:

- ۱- زبدة الاصول (۵۵ برگ) (اصول فقه - عربی)
بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، - ۱۰۳۱ ق
به صفحه [۹۳] مراجعه شود.
- ۲- عوامل المائة (نحو - عربی)
عبدالقاهر بن عبدالرحمن جرجانی، - ۴۷۱ ق
- ۳- عوامل المائة (نحو - عربی)
محسن بن محمد طاهر قزوینی طالقانی، قرن ۱۲.
- ۴- زینة السالك فی شرح الفیة ابن مالک (۲۱۰ برگ) (نحو - عربی)
محسن بن محمد طاهر طالقانی قزوینی، قرن ۱۲
شرح مفصل و مبسوطی است بر ارجوزه «الخلاصة فی النحو» نگاشته ابن مالک اندلسی که به صورت مزجی نگاشته شده است.
[الذریعه ۹۲:۱۲ - مجلس ۴۰۷:۳۶]
نسخه حاضر ربع اول از کتاب می باشد.
آغاز: «و فی الکلام متعلق تبلیغ و التقدير و ذا مثل... لکون ذا کائنة بحد ما استفهام او من استفهام اذا لم تبلغ فی الکلام فهی مثل ما فی المساواة المذكوره...»

انجام: «...بالبناء للمفعول صلة ما الثانية المجرورة بمن والالف للاطلاق و [...] متعلق بعلق خبر المبتدأ... تم الربع الاول من الشرح السمة بزينة السالك.»

نسخ - نستعلیق، اشرف فیروزآبادی، ۱۲۲۲ ق برای محمد صادق طالقانی نگاشته است (رسالة اول) حواشی رساله اول توسط محمد صادق بن محمد هادی بن محمد علی بن عبدالغنی طالقانی کرکبودی در ۱۲۵۰ ق، کاتب حاشیه رساله اول، ۱۲۲۶ ق (رسالة سوم)، علی اوسط بن نوروز کلارستاقی، ۱۲۳۶ ق (رسالة چهارم)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش رساله تحشیه شده است، جلد گالینگور آبی. ۲۸۵ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۶ سانتی متر، [شماره ۴۵۸]

مجموعه:

۱ - شرح عوامل جرجانی (۴۵ برگ) (نحو - فارسی)
محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

۲ - شرح عوامل ملامحسن (۷۵ برگ) (نحو - فارسی)
محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

۳ - شرح «ثمانا بعد ما جاوزت الاثنین» (۸ برگ) (نحو - فارسی)
محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

آغاز: «الحمد لله... و بعد فهذا شرح لطيف على الابيات التي فيها العالم الكامل في الفنون محمد بن مرتضى الملقب بمحسن احسن الله حاله...»
انجام: «... و السواء مصدر است بمعنى مساوات كقوله تعالى سواء عليهم ءأنذرتهم و مفعول به می شود از برای تری و تری فعل مضارع و ضمیر فاعل.»

۴ - تحفة النسوان (فقه - فارسی)
محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

رسالة مختصری در بیان احکام دمء ثلاثه زنان که در سه باب تنظیم شده است
 آغاز: «بعد از سپاس حضرت کردگار و درود بر پیغمبر مختار و آله چنین گوید... که
 این رساله مسماء به تحفة النسوان در بیان دمء ثلاثه خارجه از زنان که باستدعاء...
 انجام: «... اما در استحقاقه اگر خون قطع نشده باشد باید در وضوء و غسل دو نیت
 استباحه نمود و نیت رفع حدث ممکن نیست اگرچه نیت قربت کافی است.»

۵ - هدایة الابرار

(فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

رسالة مختصری در بیان خلل واقع در نماز و احکام نماز قضا است که در چهار باب و
 یک خاتمه تنظیم شده است
 آغاز: «الحمد لله... چنین گوید... این رساله ایست مسماء به هدایة الابرار در بیان خلل
 واقعه در نماز و احکام نماز قضا که بنحو استیفاء از خامه این قاصر جاری گردید...»
 انجام: «... و عدم انصراف اطلاقات بسوی فارسی در عقد و نکاح [...] شائبه از
 عبادات در امر است و غالب موارد عبادت باید بعربی باشد فتدبر.»

۶ - اسرار العقود (۸ برگ)

(فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

به صفحه [۲۱۴] مراجعه شود.

نستعلیق، قاسم، ۱۲۶۳ ق (رساله اول)، قاسم بن علی گل تیرکر، ۱۲۹۰ ق (رساله دوم)،
 بی کا، ۱۲۹۱ ق (رساله سوم)، همو، ۱۲۹۲ ق (رساله پنجم)، همو، ۱۲۹۵ ق (رساله
 ششم)، جلد تیماج.
 ۱۶۵ برگ، سطور مختلف، سانتی متر، [شماره ۴۶۱]

مجموعه:

۱ - جذوات

(فلسفه - فارسی)

میرداماد، محمد باقر بن محمد حسینی استرآبادی، - ۱۰۴۱ ق

به صفحه [۲۱۲] مراجعه شود.

۲- طریق النجاة

(فقه - فارسی)

سید علی بن سید حسین ترک مسأله گو، قرن ۱۴ رساله مختصری از مجموعه فتاوی فقهای مرحوم میرزای شیرازی است که جامع رساله به خواهش مقلدین وی به جمع آوری آنها اقدام کرده است. نسخه حاضر از انتها ناقص است. آغاز: «الحمد لله... این مجموعه ایست مختصر مشتمل بر مسایل شرعیه متفرقه که محل ابتلاء عامه مکلفین با التماس جمعی از متدینین... سؤال هرگاه شخصی عامی...»

۳- رضاعیه

(فقه - فارسی)

محمد تقی بن مقصود مجلسی اصفهانی، - ۱۰۷۰ ق به صفحه [۲۵۵] مراجعه شود.

۴- منهج النجاة

(کلام - فارسی)

(احتمالاً) محمد طاهر بن محمد حسین قمی شیرازی، - ۱۰۹۸ ق رساله ای مختصر در اصول عقاید شیعه که در شش باب تنظیم شده است: باب اول؛ در توحید. باب دوم؛ در عدل باری تعالی. باب سوم؛ در نبوت. باب چهارم؛ در امامت. باب پنجم؛ در معاد. باب ششم؛ در ابطال جبر و تفویض و اثبات امر بین الامرین. آغاز: «الحمد... اما بعد که غرض از آفرینش انس جان تحصیل معرفت و طاعت

خدای رحمن است حق تعالی در کلام مجید فرمود ما خلقت الجن و الانس...»
 انجام: «... و آنچه از احادیث اهل بیت صلوات الله علیهم ظاهر می شود این است که
 اشعریه و معتزله هر دو قدریه‌اند و گبران این امت‌اند.»
 نستعلیق، یوسف بن علی اکبر، ۱۲۰۶ ق، (رساله اول، چهارم و پنجم) عناوین و خطوط
 شنگرف، جلد تیماج.
 ۱۴۵ برگ، سطور مختلف، ۱۶×۱۶ سانتی متر، [شماره ۴۶۷]

مجموعه:

۱ - مرشد الواعظین

(اخلاق - فارسی)

محمد رضا بن محمد صادق استرآبادی، قرن ۱۳
 مجموعه برخی پند و اندرزهایی که با استفاده از آیات و روایات اخلاقی (بویژه امام
 حسین علیه السلام) که به صورت «ارشاد - ارشاد» تنظیم شده و به نام فتحعلی شاه قاجار
 و به درخواست فرزند وی «محمد شاه» پس از انتقال مؤلف به تهران تألیف شده است.
 [الذریعه ۳۰۸:۲۰ - مرعشی ۲۱۹:۱۶ - نسخه‌های خطی فارسی ۱۶۸۲:۲ - سپهسالار
 ۵۴۳:۵]

آغاز: «حمد بیحد خداوندی را سزد که باراده و امر کُنْ ایجاد اشیاء کرده و جوادی
 که... به منتهایش بیش از آن است که در عداد تعداد در آید کریمی که سواغ...»
 انجام: «... به جهت تعظیم آن تابوت و کیفیت دفن او و دیدن حسنین و... و ملاقات
 کردن ایشان بعد از مراجعت با شخص مذکور در کتب مطوله مرآئی مذکور است.»

۲ - جنت و نار (= رساله در وعده و وعید)

(کلام - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق
 رساله‌ای مختصر در گزارش دو حدیث که در باب وعده و وعید وارد شده و در دو
 باب تنظیم شده است.

[الذریعه ۵:۱۶۳ - نسخه‌های خطی فارسی ۲:۹۲۹ - سپهسالار ۳:۴۶ - مرعشی
۱:۲۱۰ - کتابشناسی مجلسی: ۲۰۶ - دانشگاه تهران ۱۶:۴۰]
آغاز: «الحمد لله الذي اعد لاوليائه جنات النعيم و لاعدائه نزلاً من حميم و تصلية
جحيم... بر الواح عاليه و ضمائر صافيه برادران ايماني و اخلاء روحاني مينگارد...»
انجام: «... و از عقوبات ابدی نجات بخشیده به درجات عاليه باقيه بهشت جاويد فايذ
گردند.»

۳ - ترجمه توحيد مفضل (حديث - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق
به صفحه [۴۸] مراجعه شود.

نستعلیق، علی بن رجبعلی دینائی، ۱۲۶۷ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج
قهوه‌ای با ترنج باسر و مجدول.
۱۶۵ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۵ سانتی‌متر، [شماره ۴۷۲]

مجموعه:

۱ - فصول التمهید لاصول التجويد (۱۵ برگ) (تجوید - عربی)

از: ناشناخته

رساله متوسطی در اصول تجويد و قرآنت قرآنی که به خواهش مولانا یحیی خان از
امراء ممالک گیلان نگارش و قبل از سال ۹۶۶ ق پایان یافته است.

[ملک تهران ۵:۱۰ - دانشگاه تهران ۱۷:۳۴۴]

آغاز: «الحمد لله الذي نزل الفرقان على عبده تبياناً و اورثه الذين اصطفى من عباده و
جعله حجة و برهاناً... و بعد فهذه وريقات في التجويد منضدة احسن تنضيدة...»
انجام: «ادع الى سبيل ربك فتضم فان كان الضم عارضاً نحو امشوا في ان امشوا
فالكسر لاغير اذ نقلت ضمة الياء الى ما قبل و حذف لالتقاء الساكنين و هذا آخر الرسالة.»

۲ - تقریب النشر فی القراءات العشر (۱۲۵ برگ) (تجوید - عربی)

محمد بن محمد بن محمد بن جزری شافعی، - ۸۳۳ ق

رساله‌ای متوسط در اصول قرائات که از کتاب دیگر مؤلف «النشر فی القراءات العشر» تلخیص شده و در سال ۸۰۴ ق تألیف آن پایان یافته است.

[مرعشی ۱۴: ۲۶۲ - مجلس ۳۵: ۱۵۵ و ۲۰۰ و ۲۲۷ - الفبائی آستان قدس: ۶۲۹]

آغاز: «الحمد لله على التقريب و التيسير و... بعد فلما كان كتابي النشر فى القراءات العشر مما عرف قدره و اشتهر بين الطلبة ذكره و لم يسع احد منهم تركه و لاهجره...»
انجام: «... اللهم احمنى بالقرآن واجعله لى اماماً و نوراً و هدى و رحمة اللهم ذكرنى منه ما نسيت و علمنى منه ما جهلت و ارزقنى تلاوته اثناء الليل و النهار... تمت.»

نستعلیق، بی کا، بی تا، واقف زینت دختر ملاکلمحمد دینائی، ۱۲۸۸ ق با مهر مربع با سجع «العبد المذنب عبدالکریم»، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۸۲ برگ، ۱۷ سطر، سانتی متر، [شماره ۴۷۳]

مجموعه:

۱ - تلخیص الاقوال فى تحقيق احوال الرجال (رجال - عربی)

محمد بن علی حسینی استرآبادی، - ۱۰۲۸ ق

رساله‌ای متوسط در علم رجال که در آن مجموعه‌ای از اسماء رجال حدیث شیعه به ترتیب حروف تهجی جمع‌آوری شده و در روز دهم جمادى الثانی ۹۸۸ ق به پایان رسیده است. این کتاب دومین اثر رجالی مؤلف بوده و به «رجال و سبط» معروف است.

[الذریعه ۴: ۴۲۰ - مرعشی ۱: ۱۴۴ - مجلس ۲۵: ۱۱۲ - و ۵۳: ۷ و ۱۶۹: ۱۲ - مسجد

اعظم: ۱۹۹]

آغاز: «الحمد لله و سلام على عباده الذين اصطفى اما بعد فهذا كتاب... قد اثبت فيه الاسماء على ترتيب الحروف مراعيًا للاول ثم الثانى و هكذا و للاصل...»

انجام: «... عن السيد عميد الدين عبدالمطلب و الشيخ فخرالدين بن العلامة حسن بن يوسف عنه قدس الله روحه و عنه ما ذكره الى المشايخ رضی الله عنهم تم»

۲- اسانید کتاب من لا يحضره الفقيه (۳۱ برگ)

(رجال - عربی)

محمد بن علی حسینی استرآبادی، - ۱۰۲۸ ق

آغاز: «بسمله و ما كان فيه عن ابان بن تغلب فقد روئته عن ابی رضی الله عنه عن سعدبن عبدالله عن يعقوب بن يزيد عن صفوان بن يحيى عن ابی ایوب...»

۳- الوجيزة (۴ برگ)

(درایه - عربی)

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، - ۱۰۳۰ ق

رساله‌ای مختصر در اصول و قواعد علم درایه که به جای مقدمه بر کتاب دیگرش «حبل المتین» نوشته شده و در چهارشنبه آخر ذی‌عقده ۱۰۱۰ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۵۱:۲۵ - مرعشی ۳۹:۱ - مجلس ۳۹:۲۶ - و ۱۶۳:۹ - مشار عربی: ۹۸۵]

آغاز: «الحمد لله على نعمائه المتواترة و آلائه المستفیضة المتکاثرة... و بعد فهذه رسالة عزيزة موسومة بالوجيزة يتضمن خلاصة علم الدراية...»

انجام: «... و انا اسئل الله التوفيق للاتمام بسعادة الاختتام انه سمیع مجیب.»

نسخ جلی، محمد باقر بن محمد بن خواجه علی، ۲۵ محرم الحرام ۱۰۳۸ ق (رساله اول)، همو، ۲ صفر ۱۰۳۸ ق (رساله دوم)، همو، نصف رجب ۱۰۳۸ ق (رساله چهارم)، دو رساله اول از ابتدا تا انتها مقابله و تصحیح شده و تاریخ مقابله رساله اول سوم شعبان ۱۰۳۸ ق ذکر گردیده است، عناوین و خطوط و علائم شنگرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه فراوان به چشم می‌خورد، تملک حافظ حسن بن محمد حسین مارنجان با مهر بیضوی با سجع «بنده شاه ولایت حسن ۱۰۳۶» و بیضوی با سجع «.... محمد رفیع شریف الحسنی ۱۱۱۷» در برگ اول دیده می‌شود، نسخه پاکیزه و ارزشمند است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۲۴۵ برگ، سطور مختلف، ۲۰×۱۳ سانتی‌متر، [شماره ۴۷۵]

مجموعه:

۱ - مسکن الفؤاد عند فقد الاحبة و الاولاد (اخلاق - عربی)

شهید ثانی، زین الدین بن علی بن احمد عاملی، ۹۱۱ - ۹۶۶ ق رساله‌ای متوسط در وظایف شخص که فرزند یا یکی از خویشان خود را از دست داده می‌باشد و در یک مقدمه و چهار باب و یک خاتمه تنظیم شده و در روز جمعه اول رجب ۹۵۴ ق به پایان رسیده است:

باب الاول؛ فی الاعواض عن فوت الولد.

باب الثانی؛ فی الصبر.

باب الثالث؛ فی الرضاء.

باب الرابع؛ فی البكاء.

[الذریعه ۲۱:۲۰ - مرعشی ۲:۴۸ - مسجد اعظم: ۳۶۲ - الفبائی آستان قدس: ۵۱۸]

آغاز: «الحمد لله الذي قضا بالغناء و الزوال على جميع عباده و انفذ امره فيهم على وفق حكمته و مراده و وعد الصابرين على جميل ثوابه و اسعاده و اوعد الساخطين...»
انجام: «...تختم الرسالة حامدين لله تعالى على نواله مصلين على صاحب الرسالة و على آله اهل العصمة و العدالة.»

۲ - جامع الاخبار (حدیث - عربی)

محمد بن محمد سبزواری، قرن ۷

به صفحه [۵۶] مراجعه شود.

نسخ، محمد نبی بن عبدالعلی دینائی نوری، ۱۲۶۳ ق (رساله اول)، همو، ۱۲۶۲ ق (رساله دوم)، واقف کاتب در ۱۲۶۳ ق با مهر مربع با سجع «عبده محمدنبی بن عبدالعلی دینائی» عناوین و خطوط شنگرف، نسخه پاکیزه و ارزشمند است، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۹۵ برگ، ۱۸ سطر، ۲۳×۱۸ سانتی متر، [شماره ۴۷۹]

مجموعه:

(نحو - عربی)

۱ - شرح انموذج

جمال الدین محمد بن عبدالغنی اردبیلی، - ۶۴۷ ق

(نحو - عربی)

۲ - شرح قطر الندی و بل الصدی

ابن هشام، جمال الدین عبدالله بن یوسف انصاری، ۷۰۸ - ۷۶۱ ق

نستعلیق، بی کا، بی تا (رسالة اول)، ابراهیم بن کلمحمد کلارستانی، ۱۲۶۱ ق، عناوین و خطوط شنکرف.

۱۴۵ برگ، ۱۶ سطر، ۱۷×۲۲ سانتی متر، [شماره ۵۲۷]

مجموعه:

(اخلاق - فارسی)

۱ - فوائد محمدیه (۱۱۰ برگ)

صفر علی نوری دینائی، قرن ۱۳.

رساله متوسطی در بیان اخلاق حسنه و رذایل نفسانی است که در سال ۱۲۶۹ ق

به رشته نگارش درآمده و در سه مقاله تنظیم شده است:

مقاله اولی؛ در بیان تمیز میان دنیا و آخرت و اهل آنها.

مقاله دویم؛ در بیان معنی اراده است.

مقاله سیم؛ در بیان اخلاق و اوصاف و احوال مردمان و غایات کردارشان.

آغاز: «بسمله الحمد لله الذی صیر کمال الایمان بافضل ایقان و اثر الایقان اقراراً

باللسان و اعتقاداً بالجنان و عملاً بالارکان فسبحان الذی لم یرد ان یجمع...»

انجام: «... ما لده من التوبة و الرحمة و البشری و الحلم العظیم و ما انکل ما عنده من

الانکال و الجحیم و البطش الشدید فمن ظفر بطاعته... و عما قلیل لیصبحنّ نادمین تم»

۲ - مختصر الواعظین (۱۳۵ برگ) (اخلاق - فارسی)

صفی بن عبدالله

رساله مفصلی در اخلاق و مواعظ که از هفتاد باب و یک خاتمه تشکیل شده است. آغاز: «حمد و سپاس و شکر بیحد و قیاس مرخداوندی را سزااست که خلعت وجود در همه کائنات پوشانیده و از همه حیوانات نوع انسان را بزبور نطق مزین گردانید...»

نستعلیق، محمد نبی بن عبدالعلی دینایی نوری اوزرودی، ۱۲۷۰ ق، واقف کاتب، ۱۲۶۹ ق (رساله اول ۱۲۷۰ ق (رساله دوم) با مهر مربع با سجع «عبد محمد نبی بن عبدالعلی دینایی»، خطوط و عناوین شنگرف در هامش برخی صفحات تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۲۴۵ برگ، ۱۷ سطر، ۲۱×۱۷ سانتی‌متر، [شماره ۴۸۰]

مجموعه:

۱ - العزی فی التصریف (صرف - عربی)

عزالدین ابراهیم بن عبدالوهاب زنجانی، - ۶۶۰ ق

۲ - الاعراب عن قواعد الاعراب (۳۱ برگ) (نحو - عربی)

ابن هشام، جمال الدین عبدالله بن یوسف انصاری، ۷۰۸ - ۷۶۱ ق رساله‌ای مختصر که در چهار باب (فی الجمل و احکامها - فی الجار و المجرور - فی عشرين كلمة - فی الاشارة الى عبارات محررة) تنظیم شده است.

[آستان قدس ۷:۱۲ - الفبائی آستان قدس: ۶۰ - مسجد اعظم: ۵۹۴ - نمازی خوی:

[۳۰۵]

آغاز: «بسمله هذه فوائد جلیلة فی قواعد الاعراب یقتضی بتاملها جادت الصواب و... نکتة كثيرة من الابواب عملتها عمل من احب لمن حب...»

انجام: «... و اجتناب هذه العبارة فی التنزیل واجب و فی هذا القدر كفاية لمن تأمله

والله اعلم.»

- ۳- التهذيب (= تهذيب البيان في النحو) (۱۰ برگ) (نحو - عربى)
بهاء الدين محمد بن حسين عاملى، - ۱۰۳۰ ق
رساله‌اى کوتاه که در بيان قواعد و اصول علم نحو تنظيم شده است.
[الذريعه ۵۰۹:۴ - آستان قدس ۶۱:۱۲ - مجلس ۵۳۷:۳۸]
آغاز: «باسمک اللهم نبتداً الکلام و نحمدک و نختتم کل امر يرام يا من حسرت من
وضعه الضمائر و قصرت عن ادراکهم الابصار و البصائر...»

مجموعه:

- ۱- عوامل المائة (نحو - عربى)
عبدالقاهر بن عبدالرحمن جرجانى، - ۴۷۱ ق

- ۲- الفية (فقه - عربى)
شهيد اول، ابو عبدالله محمد بن مكى عاملى، - ۷۸۶ ق
به صفحه [۲۰۱] مراجعه شود.

نسخ، بى كا، ۱۲۴۰ ق (رساله اول)، بى كا، ۱۲۴۷ ق (رساله دوم)، بى كا، ۱۲۴۷ ق
(رساله سوم)، عناوين و خطوط شنگرف، جلد تيماج سياه.
۱۲۵ برگ، سطور مختلف، [شماره ۴۹۹]

مجموعه:

- ۱- شرح الانموذج (نحو - عربى)
جمال الدين محمد بن عبدالغنى اردبيلى، - ۶۴۷ ق

- ۲- الفوائد الصمدية (نحو - عربى)
بهاء الدين محمد بن حسين عاملى، - ۱۰۳۰ ق

نستعلیق، علی محمد بن محسن سینگی، ۱۲۳۱ ق (رساله اول)، همو، ۱۲۳۰ ق در مدرسه عالیجناب مقدس القاب ملا آقا رضا (رساله دوم)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۵۲ برگ، سطور مختلف، ۲۰×۱۳ سانتی متر، [شماره ۵۰۴]

مجموعه:

- ۱ - الفوائد الصمدية
(نحو - عربی)
بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، - ۱۰۳۰ ق
- ۲ - کبری فی المنطق
(منطق - فارسی)
میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰ - ۸۱۶ ق
- ۳ - حاشیه تهذیب المنطق
(منطق - عربی)
نجم الدین عبدالله بن حسین یزدی، - ۹۸۱ ق
نستعلیق، علی بن سرکر (کذا)، ۱۲۵۳ ق (رساله اول)، بی‌ک، ۱۲۵۳ ق (رساله دوم)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۱۲ برگ، ۱۰ سطر، ۲۰×۱۵ سانتی متر، [شماره ۵۰۸]

مجموعه:

- ۱ - تقریرات الاصول (۴۵ برگ)
(اصول فقه - عربی)
ناشناخته
آغاز: «بسمله قوله من جهة الاضافة و من جهة العلمية الخ منهم من قدم بیان معناه الاضافی بملاحظة تقدمه طبعاً با اعتبار كونه منقولاً منه فليقدم ذكر الیوافق الواضع...»
- ۲ - شرح البداية فی علم الدراية (۷۱ برگ)
(رجال - عربی)
زین الدین بن علی بن احمد عاملی، ۹۱۱ - ۹۶۶ ق

شرح مختصرى بر كتاب ديگر مؤلف به نام «بداية الدراية» است كه در اصول و قواعد كلى علم درايه نگاشته شده و در سال ٩٥٩ ق پايان يافته است.

[الذريعه ١٢٤:١٣ - مرعشى ١٤٣:١ - الفبائى آستان قدس: ٣٢٧ - نمازى خوى: ٣٥٣]
آغاز: «نحمدك اللهم على حسن توفيق البداية فى علم الدراية و الرواية و نسئلك حسن الرعاية فى جميع الاحوال الى النهاية و نصلى على... فهذا كتاب مختصر وضعناه...»
انجام: «... غنية القاصدين فى معرفة اصطلاحات المحدثين فانه قد بلغ فى ذلك الغاية وفق الله تعالى لاكماله محمد و آله والله الموفق للسداد و الهادى الى سبيل الرشاد»

٣- شرح حديث الدنيا مزرعة الآخرة (٣ برگ)

(حديث - عربى)

ناشناخته

آغاز: «الحمد لله حق حمده و الصلوة على محمد... فقال النبى (ص) فيما رواه الخاص و العام فى جوامع الكلام... الدنيا مزرعة الآخرة فنظرنا بعين الاعتبار و...»
انجام: «... فى آخر الوقت بمنزلة الزرع فى آخره لا يدرك من غلته ما يدركه المبادر فان انضم الى ذلك فساد الارض و قلة الماء و غيرها فسد راساً فما ظنك بمن ترك الزرع.»

٤- تقريرات الفقه (١٠٥ برگ)

(فقه - عربى)

ناشناخته

آغاز: «... قوله الفصل الخامس فى صلاة المسافر، لا ريب ان الصلاة مقصورة فى الجملة باتفاق علماء الاسلام و السنة و الكتاب، قال الله تعالى و اذا جزيتم فى الارض...»
انجام: «... حيث ان الاول يصح فى غير خلاف لعدم التفرقة بين المضامين كما لا يخفى.»

نستعليق، بى كا، ربيع الاول ١٢٩٣ ق (رسالة دوم)، بى كا، ١٢٩٣ ق (رسالة سوم)، خط خورديكى در نسخه ديده مى شود، جلد پارچه.

٢٢٥ برگ، سطور مختلف، ١٧×١١ سانتى متر، [شماره ٥٠٧]

مجموعه:

- ۱- العزى فى التصريف
(صرف - عربى)
عزّ الدين ابراهيم بن عبدالوهاب زنجانى، - ۶۶۰ ق
- ۲- حاشية تهذيب المنطق
(منطق - عربى)
نجم الدين عبدالله بن حسين يزدى، - ۹۸۱ ق
نستعليق، محمد قلى بن قربانعلی الكائى برادى، در مدرسه روستای پردنگون^۱ از قراء
كلارستاق در خدمت جناب سرکار آخوند آقا ملا على رضا ردایى كلارستاقى، ۱۲۶۴ ق،
در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.
۹۵ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۲ سانتی‌متر، [شماره ۵۱۱]

مجموعه:

- ۱- كبرى فى المنطق
(منطق - فارسى)
میر سید شریف علی بن محمد جرجانى، ۷۴۰-۸۱۶ ق
- ۲- الفوائد الصمدية
(نحو - عربى)
بهاء الدين محمد بن حسين عاملی، - ۱۰۳۰ ق
- ۳- عوامل المائة
(نحو - عربى)
محسن بن محمد طاهر قزوینی طالقانى، قرن ۱۲
- ۴- اصول الدين (۴۵ برگ)
(کلام - فارسى)
ابوالقاسم بن حسن گیلانى قمى، ۱۱۵۱-۱۲۳۱ ق

---

۱. پردنگون از بلوک بیرون بشم از محلات كلارستاق كه مدرسه ملا علیرضا ردایى كلارستاقى صاحب «شرح نصاب الصبيان» در آنجا قرار داشت.

رساله‌ای متوسط در بیان اصول و معتقدات امامیه که در یک مقدمه در بیان فرق بین اصول دین و اصول مذهب و پنج باب تنظیم شده است.

[الذریعه ۲: ۱۸۲ - القبائی آستان قدس: ۵۵ - نسخه‌های خطی فارسی ۲: ۸۷۸ - مشار فارسی: ۸۱۱ - سپهسالار ۱: ۵۱۹ - مرعشی ۲۲/۵۸]

آغاز: «الحمد لله... چنین گوید اقل عبادالله... که این چند کلمه ایست در اصول دین با ادله‌های اجماعیه موافق فهم و طاقت بشریه عوام نوشته می شود...»

نستعلیق - نسخ، محمد ابراهیم نائیج در روستای کالج، ۱۲۳۵ ق (رساله اول)، محمد ابراهیم بن علی اکبر، ۱۲۳۶ ق (رساله دوم)، همو در ۱۲۳۵ ق (رساله سوم)، محمد ابراهیم بن علی اکبر نائیج، ۱۲۳۴ ق (رساله چهارم)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۴۵ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۶ سانتی متر، [شماره ۵۱۲]

مجموعه:

۱ - اصول دین (۲۵ برگ) (کلام - فارسی)

محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی، ۱۲۰۲ - ۱۲۶۳ ق

رساله‌ای کوتاه در اصول دین و اعتقادات که در پنج باب و هر کدام در چند فصل و مطلب تنظیم شده است.

نسخه حاضر از ابتدا یک برگ افتادگی دارد.

آغاز: «... باب اول در توحید است و در آن سه فصل است، فصل اول: در اثبات صانع عالم است و اینکه عالمرا خدایی است...»

انجام: «... خلقت تو از برای همین شده است و فریب شیطان مخور و خود را غافل مکن که طاقت عذاب جهنم را نداری اعاذنا الله و ایاکم من النار.»

۲ - احکام وضو و نماز (فقه - فارسی)

محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی، ۱۲۰۲ - ۱۲۶۳ ق

به صفحه [۱۷۶] مراجعه شود.

۳ - مخزن الصلوة (۳۰ برگ) (فقه - فارسی)

محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی، ۱۲۰۲ - ۱۲۶۳ ق
به صفحه [۱۴۲] مراجعه شود.

۴ - هدایة الانام فی معرفة الاحکام من الحلال و الحرام (فقه - فارسی)

محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی، ۱۲۰۲ - ۱۲۶۳ ق
به صفحه [۱۶۹] مراجعه شود.

نسخه حاضر تنها بخش صوم کتاب را دربردارد.

آغاز: «الحمد لمن من علينا بجعل الشريعة والدين و... اما بعد چنین گوید فقیر سراپا
خطا گرفتار تعلقات دنیا گم شده بیدای حیرت و نادانی... که چون صوم از اعظم...»
انجام: «... عذاب خدا شدید است و تو بسیار ضعیف و ناتوانی ای برادر هیچکس را
دل بر احوالت نمی سوزد غریب و حید بخانه کور روی اندیشه کارت نما.»

۵ - احکام نجاسات و طهارات (۲۵ برگ) (فقه - فارسی)

محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی، ۱۲۰۲ - ۱۲۶۳ ق
رسالة مختصر پنج مقصد و هر کدام در چند فائده تنظیم شده است.

نسخه حاضر از انتها ناتمام مانده است.

آغاز: «الحمد لله... این مختصریست در بیان مسایل نجاسات و طهارات... و آن
مشمول است بر چند مقصد، مقصد اول: در بیان کیفیت تطهیر چیزهای نجس و حکم...»

نستعلیق، بی کا، ۱۲۳۹ ق (رسالة اول)، بی کا، رمضان ۱۲۴۰ ق با مهر بیضوی با سجع
«المتوکل علی الله عبده میرزا سلیمان» (رسالة دوم)، بی کا، ۱۲۴۱ ق (رسالة سوم)، بی کا،
۱۲۴۰ ق (رسالة چهارم)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است،
مطالب رساله اول چندان قابل استفاده نیست، بی جلد.

۱۴۰ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۶ سانتی متر، [شماره ۵۱۳]

مجموعه:

۱ - الجعفرية (۵۵ برگ) (فقه - عربی)
نورالدین علی بن حسین بن عبدالعالی کرکی، - ۹۴۰ ق
رساله‌ای متوسط در بیان واجبات و مستحبات نماز که در یک مقدمه و پنج باب تنظیم
و در دهم جمادی الثانی ۹۱۷ ق در مشهد مقدس پایان یافته است.
[الذریعه ۵: ۱۱۰ - مرعشی ۱: ۵۳ - مسجد اعظم: ۱۰۲ - نمازی خوی: ۳۳۱ - مجلس
۲۵: ۱۲۹ و ۲۶۶]
آغاز: «الحمد لله الوالی الحمید المبدی المعید الفعال لما یرید الذی شرع لعباده
الصلوة وسیلة الی الفوز بجزیر الثواب و فضلها علی جمیع الاعمال البدنیة...»
انجام: «...و باقی الصلوة المندوبات مذکورة فی کتب الاصحاح من اراد فلیطلب من
هناک... ما بقی من ایام هذه المهملة مقصوراً علی ما فیہ رضاه مصروفاً یحبّه و یرضاه تم»

۲ - المیراث (۳۲ برگ) (فقه - عربی)
ابومنصور حسن بن یوسف بن مطهر حلّی، ۶۴۸-۷۲۷ ق
رساله مختصری در ارث و فرایض که در شش مقصد و هر کدام در چند فصل تنظیم
شده است، این رساله بخشی از یک کتاب مفصل فقهی از علامه می باشد.
نسخ، بی کا، محرم ۱۰۸۴ ق (رساله اول)، وقف در سال ۱۳۰۰ ق، تملک محمد شفیع بن
محمد مؤمن طبسی در برگ آخر رساله اول و تملک عبدالله بن حاجی محمد علی خلخالی
و مهر بیضوی با سجع «آقای جهانیان محمد» در بین دو رساله اول و دوم دیده می شود،
عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد مقوا با روکش پارچه.
۱۰۵ برگ، سطور مختلف، [شماره ۵۱۴]

مجموعه:

۱ - عوامل المائة (نحو - عربی)
عبدالقاهر بن عبدالرحمن جرجانی، - ۴۷۱ ق

۲ - صرف میر (صرف - عربی)
میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰-۸۱۶ ق

۳ - عوامل المائة (نحو - عربی)
محسن بن محمد طاهر قزوینی طالقانی، قرن ۱۲.

۴ - الفوائد الصمدية (نحو - عربی)
بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، ۹۵۳-۱۰۳۱ ق

۵ - احکام میراث و فرایض (فقه - فارسی)
محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی، ۱۲۰۲-۱۲۶۳ ق
رساله متوسطی در باب میراث و فرایض که در سه مقصد تنظیم شده است.
آغاز: «باب در بیان میراث میت است و ثبوت میراث در شریعت اجماعی بلکه ضروری است و قرآن مجید و اخبار هم دلالت بر آن دارد مثل یوصیکم الله فی اولادکم...»
انجام: «... بر وارث او کلامی نیست در احتیاج بعمل متقدم و همین قدر اصل مقصود در این مقام است تمام شد کتاب میراث.»

نستعلیق - نسخ، محمد بن قربان براری، ۱۲۶۶ ق، در مدرسه پردنگون و بخواش میرزا باب بن علی نقی قشلاقی (رساله سوم)، بی‌کا، ۱۲۴۸ ق (رساله چهارم)، محمد بن حاجی محمد آملی، ۱۲۶۸ ق (رساله هفتم)، عناوین و خطوط سنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، بی جلد.

۱۴۶ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۷ سانتی‌متر، [شماره ۵۱۶]

مجموعه:

۱ - تجوید (تجوید - فارسی)
ناشناخته
رساله مختصری در بیان اصول تجوید و قرائت برای متصدیان است و در یک مقدمه و نه باب و یک خاتمه تنظیم شده است.

آغاز: «الحمد لله... بعد بدانکه این رساله ایست مختصر از برای مبتدی در بیان تجوید قرآن مبنی بر یک مقدمه و سه باب و یک خاتمه، مقدمه بدانکه حروف تهجی...»

۲- رضاعیه

(فقه - فارسی)

محمد تقی بن مقصود علی اصفهانی، - ۱۰۷۰ ق
به صفحه [۲۵۵] مراجعه شود.

۳- کامل التعبير

(خوابگزاری - فارسی)

حبیب بن ابراهیم بن محمد تفلیسی، - ۶۲۹ ق
[مرعشی ۵: ۲۷۲ - الذریعه ۱۷: ۲۵۳ - کتابخانه مراغه: ۱۱۶ - الفبائی آستان قدس:
[۴۵۷]

نسخه حاضر از ابتدا افتادگی دارد و از باب ششم آغاز می شود.

آغاز: «باب ششم در دیدن شهر و شهرستان و قلعه و مسجد و منبر و شهر در خواب دیدن دینه راست باشد و کار بزرگی ظاهر گردد و عیش و خوشی بگذرانند...»

نستعلیق، بی کا، ۱۲۴۱ ق (رساله اول)، بی کا، ۱۲۴۱ ق (رساله دوم)، بی کا، ۱۲۴۲ ق
(رساله سوم)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۳۸ برگ، سطور مختلف، سانتی متر، [شماره ۵۱۷]

مجموعه:

۱- مخترع الانظار

(اصول فقه - عربی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۲۵۰] مراجعه شود.

۲- الفوائد الاصولية

(اصول فقه - عربی)

محمد علی نشتانی تنکابنی، قرن ۱۴

فوائدی متفرق و پراکنده از مباحث اصولی است که به خط مؤلف تحریر یافته است.

۳- الفوائد الفقهية

(فقه - عربی)

محمد علی نشتائی تنکابنی، قرن ۱۴

مطالبی متفرق و پراکنده از مباحث فقهی همچون «عدم الماء و مایصح به»، بحث تحریم آئینه ذهب و فضه، بحث اعتبار اخلاص در عبادات و غیره که به خط مؤلف تحریر شده است.

۴- ارجوزة فی الولاية

(شعر - عربی)

ناشناخته

منظومه‌ای کوتاه درباره ولایت ائمه هدی و آثار و فواید آن سروده شده است.

آغاز:

«بالحمد لا یحمد الا الله   اذ لا اله مطلقاً الا هو
اخترع العالم بالانتظام   منظماً باکمل النظام.»

انجام:

«بلمحة من الولايات ختم   حق حقایق الهدایات و تم
وانما اودعت فی الكتاب   هدی و ذکرى لاولى الالباب»

نستعلیق، مؤلف، (رسالة دوم و سوم)، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۱۵ برگ، سطور مختلف، ۱۸×۱۲ سانتی‌متر، [شماره ۵۱۸]

مجموعه:

۱- شرح العوامل للجرجانی

(نحو - عربی)

ناشناخته

نسخه حاضر از انتها ناقص است.

آغاز: «الحمد لله الذي رفع بعلم العربية درجات الطالبين و نصب آداب العلماء المتأدبين و خفض به رؤوس المشككين في الكتاب المبين...»

۲ - مفید التجويد (۵ برگ)

(تجوید - فارسی)

ناشناخته

رساله‌ای مختصر در نه فصل به بیان اصول و قواعد تجوید و علم قرائت قرآن پرداخته است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۰۲:۱ - آستان قدس ۱۸۰:۶ - ملک تهران (شماره

[۲۵۱۸/۱]

آغاز: «الحمد لله... چون که قراء سبعة در اصول قرائت چون احکام اربعة نون ساکنه و تنوین بعضی از مدات و ادغامات و تفخیم و ترفیق و... بعضی چند علی وجه الاختصار در قید کتابت آورده شد و نامش مفید التجويد نهاد و...»

۳ - صیغ مشکله (۱۰ برگ)

(صرف - فارسی)

ناشناخته

[حقوق تهران: ۱۶۱ - نسخه‌های خطی فارسی ۲۰۷۲:۳ - دانشگاه تهران ۲۸۱۹:۱۲]

آغاز: «... اما بعد بدانکه این مختصریست در بیان صیغه مشکله چنانکه کسی این را خوب ضبط کند در هیچ قسم از صیغه مشکله در نماند...»

۴ - آداب المتعلمین (۱۵ برگ)

(تعلیم و تربیت - عربی)

خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ - ۶۷۲ ق

آغاز: «الحمد لله على آلائه و اشكره على نعمائه و الصلوة على سيد انبيائه و خير

اوصيائه...»

- ۵- **ملحمة دانیال (= اصول ملحمة) (۲۰ برگ)** (نجوم - فارسی)
 ابوالفضل حبیب بن ابراهیم بن محمد تفلیسی، - ۶۲۹ ق
 رساله‌ای در سخنان دانیال نبی (ع) و امام صادق (ع) که در دوازده باب و هر یک در بیست و پنج فصل برای دوازده برج از میزان تا ایلول تنظیم شده است.
 [نسخه‌های خطی فارسی ۳۵۵:۱ - دانشگاه تهران ۲۰۳۲:۱۱ - دارالکتب قاهره ۱۷۹:۲ - الهیات تهران ۴۰۹:۱]
 آغاز: «شکر و سپاس خدای را که بیافرید هر دو جهان را و بیاراست بخورشید و ماه و ستارگان آسمان را... چنین گوید... چه چون از قانون ادب بپرداختم نظر کردم...»
 نستعلیق، بی‌کاف، ۱۲۶۶ ق (رساله دوم)، بی‌کاف ۱۲۶۶ ق (رساله سوم)، ابراهیم بن کلمحمد کلارستانی، ۱۲۶۶ ق (رساله سوم)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.
 ۱۴۵ برگ، سطور مختلف، ۱۸×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۵۱۹]

مجموعه:

- ۱- **عوامل المائة** (نحو - عربی)
 عبدالقاهر بن عبدالرحمن جرجانی، - ۴۷۱ ق
- ۲- **العزى فى التصريف** (صرف - عربی)
 عزالدین ابراهیم بن عبدالوهاب زنجانی، - ۶۶۰ ق
- ۳- **الشمسية فى القواعد المنطقية** (۴۰ برگ) (منطق - عربی)
 نجم‌الدین عمر بن علی دبیران کاتبی قزوینی، - ۶۷۵ ق
 رساله‌ای معروف در منطق که به نام «شمس‌الدین محمد صاحب‌دیوان» و در یک مقدمه و سه مقاله و یک خاتمه تنظیم شده است.
 [مرعشی ۱۲۷:۱۱ - آستان قدس ۳۴۴:۱ - الفبائی آستان قدس: ۳۷۴ - ملی تهران ۴۷:۱۲ - کشف‌الظنون ۱۰۶۳:۲]

آغاز: «الحمد لله الذي ابدع نظام الوجود و اخترع ماهيات الاشياء بمقتضى الجود...»
انجام: «... لامتناع ان يكون جزء الشيء مطلوباً له بالبرهان، و ليكن هذا آخر الكلام.»

٤- رسالة في قول مولانا خيالي (٣ برگ)

(كلام - عربى)

مير سيد شريف على بن محمد جرجاني، ٧٤٠-٨١٦ ق

آغاز: «هذه الرسالة من مخدومنا المحشى محمد شريف فى قول مولانا خيالي فان قلت اولاً ان العقائد من الكلام و كون الكلام اساس، اساسها يقتضى كون شىء اساساً لنفسه يعنى ان العقائد...»

٥- رسالة الوضعية (٣ برگ)

(اصول فقه - عربى)

قاضى عضدالدين عبدالرحمن بن احمد ايجى، ٧٥٦ ق

آغاز: «هذه فايده يشتمل على مقدمة و تقسيم و خاتمة، المقدمة لفظ قد يوضع شخص بعينه و قد يوضع له باعتبار امر عام و ذلك بان تعقل امر مشترك...»

٦- شرح تحرير القواعد المنطقية

(منطق - فارسى)

ناشناخته

آغاز: «بسمه و لما اشار الى من سعد بلطف الحق والدين بتحرير كتاب الخ اشار مشتق از اشاره است اگر شخصى گويد كه اشاره در لغت...»

٧- حاشية تحرير القواعد المنطقية (٣٥ برگ)

(منطق - عربى)

ناشناخته

نسخة حاضر از انتها افتادگى دارد.

آغاز: «بسمه قال المصنف و رتبة على مقدمه الخ اى الكتاب مرتب على كذا على ما يقتضيه العطف على ما يسبق من قوله و... و معنى الترتيب فى اللغة جعل كل شىء...»

نستعلیق، بی‌کا، ۱۲۷۷ ق (رساله اول و دوم)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه و تصحیح شده است، جلد تیماج قهوه‌ای مجدول با ترنج باسر. ۱۸۷ برگ، سطور مختلف، [شماره ۵۳۰]

مجموعه:

۱ - ارجوزة فی العوامل (۱۵ برگ) (نحو - عربی)

ناشناخته

آغاز:

«حمداً لمن الیه طیب الکلم
و العمل الصالح فیها یرفعه
یصعد فی سماء علم من علم
بازغة شارقة لوامعه»

انجام:

«والحمد لله الحمید الواحد
محمد و آله الکرام
صلی علی ساداتنا الاما جد
اکابر الافاضل العظام»

۲ - منظومة فی شرح حدیث امیرالمؤمنین (۱۵ برگ) (شرح حدیث - عربی)

ناشناخته

ارجوزه‌ای پیرامون ۱۷۰ بیت که در توضیح و شرح حدیث منقول از امیرالمؤمنین (ع) سروده شده است، حدیث مزبور عبارتست از «سئل علی (ع) عن احوال العامة فقال هی من فساد الخاصة و انما الخاصة لتقسمون علی خمسة اقسام العلماء...»

آغاز:

«الحمد لله وسیع الرحمة
صل علی حامل حکمة الهدی
ترزق من تشاء نور الحکمة
لطالب و قد یزکی و اهتدی»

انجام:

«واكملوا الصلوة والسلام
و آله الاما جد الاطهار
علی الرسول سید الانام
و صحبه الاعاظم الاطهار»

۳- اجوبة الاسئلة (= جوابات سؤالات ولد) (۲۷ برگ) (عرفان - فارسی)

سید ابوالقاسم میرزا بابا بن محمد نبی شیرازی ذهبی، - ۱۲۸۶ ق
رساله‌ای لطیف در بیان پرسش و پاسخهای عرفانی و حکمی است، و مؤلف در آن از کتابش به نام «قوائم الانوار و طوالع الاسرار» نام برده است، و در مجموع ۱۲ سؤال و پاسخ مطرح شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۲: ۱۰۱۹ - دانشگاه تهران ۱۵: ۴۱۴۹]

آغاز: «الحمد لولیه مبدأ خلقه و منشأ لواء رحمته و آخر دعوی اهل حبه و الصلوة... اما بعد فاعلم ایها الولد الحنان البار الشفیق المستمسک بزمام التوفیق...»
انجام: «... بقوله صلی الله علیه و آله علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل او کافضل و تفصیل این مطلب شریف را در کتاب مذکور طلب فرمایند تمت اجوبة الاسئلة بتوفیق الله.»

نسخ جلی زیبا، بی‌کا، جمادی الاول ۱۲۸۴ ق (رساله دوم)، بی‌کا، ربیع الاول ۱۲۸۴ ق
(رساله سوم)، عناوین و خطوط و علایم شگرف، در هامش نسخه تصحیح شده است،
جلد تیماج قهوه‌ای.

۶۰ برگ، سطور مختلف، [شماره ۵۳۱]

مجموعه:

۱- شرح ایساغوجی (منطق - عربی)

حسام الدین حسن کاتی، - ۷۶۰ ق
شرح مختصری بر رساله معروف «الایساغوجی» نگاشته اشیرالدین مفضل بن عمر ابهری (۶۶۳ ق) است که به صورت «قال - اقول» تنظیم شده است.

[مرعشی ۳: ۱۷۹ - مجلس ۳۸: ۵۵۱ و ۶۳۹ - نماز خوی: ۲۲۷ - الذریعه ۱۳: ۱۱۶]

نسخه حاضر کامل است.

آغاز: «الحمد لله الواجب وجوده الممتنع نظیره الممكن سواه و غیره الصادر باختیاره شره و خیره و الصلوة علی محمد الذی انتشر نهیه و امره...»

انجام: «... ان بعض الانسان فرس و اعلم ان فاعلیه الاعتماد و التعویل من هذا القیاسات انما هی البرهان لا غیر لكونه مرکباً من المقدمات البقیة ولكن هذا آخر ما كتبنا شرحه.»

نسخ - نستعلیق، بی کا، ۱۲۳۰ ق (رساله دوم)، بی کا، محرم ۱۱۱۰ ق (رساله سوم و چهارم)، احمد بن حبیب الله حسینی، صفر ۱۱۲۲ ق (رساله پنجم)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، موسیو چالوسی، جلدگالینگور آبی. ۱۴۱ برگ، سطور مختلف، ۲۰×۱۳ سانتی متر، [شماره ۵۳۴]

مجموعه:

۱ - زبده المسائل

(فقه - فارسی)

محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی، ۱۲۰۲ - ۱۲۶۳ ق

رساله‌ای مختصر در بیان احکام و فروع و وضو، غسل و صلوة که به خواهش برخی از مقلدین برای پیروان خود نگاشته و در چند باب تنظیم ساخته است. آغاز: «الحمد لله... اما بعد این مختصریست در احکام وضو و غسل و نماز که به خواهش پاره‌ای از برادران ایمانی که قضای حاجت ایشان از فرایض بود...» انجام: «... آن را در این مقام مناسب ندانستم ذکر آنها ننمودیم هر که خواهد رجوع کند بدلائل العباد که در آنجا مذکور است.»

۲ - رساله صومیه

(فقه - فارسی)

محمد تقی بن علی محمد طبرسی نوری، ۱۲۰۲ - ۱۲۶۳ ق

نستعلیق، بی کا، ۱۲۴۱ ق (هر دو رساله)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش برخی صفحات تحشیه و تصحیح شده است، جلد تیماج سیاه. ۱۱۲ برگ، ۱۶ سطر، ۱۷×۱۰ سانتی متر، [شماره ۴۷۴]

مجموعه:

۱ - بضاعة المزجاة

(فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طبیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

به صفحه [۱۷۰] مراجعه شود.

۲ - صححة السلب عن المجاز

(اصول فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

رساله مختصر در بیان و تشریح بخشی از کتاب میرزای قمی که در آن بحث صحت السلب عن المجاز به صورت مغلق و مبهم بیان شده و مؤلف در این رساله در صدد توضیح و تشریح آن برآمده است، نسخه حاضر از انتها ناقص است.
آغاز: «سپاس ذات یکتای بی همتا و درود بی حد و عد بر روان حضرت خاتم الانبیاء... چون کتاب مستطاب فضیلت آیات قطب تملک تقدیس و تدریس و مرکز کره تاسیس مرحوم میرزا ابوالقاسم گیلانی که معروف بفاضل قمی است...»

۳ - شرح حدیث هل رایت رجلاً

(حدیث - عربی)

ناشناخته

شرح حدیث منسوب به امیرالمؤمنین (ع) که با این عنوان آغاز می شود: سئل علی (ع) هل رایت رجلاً قال نعم و الی الان اسئل عنه.
آغاز: «الحمد لله باعث الوسائل و معطى النواجل و... اما بعد فهذه اجابة للاقتضاء بعض اذکيا الامائل من اخواننا الديانین...»
انجام: «... امسک هذا یعنی [...] هذا استر بغير اهله و کن ضنیماً الا عن اهله هذا ما اقتضاه الحال الحاضر و بادر به الفكر الخاسر و النظر القاصر مع ضيق البال.»

۴ - الباب الحادی عشر

(کلام - عربی)

ابومنصور حسن بن یوسف بن مطهر حلی، ۶۴۸ - ۷۲۶ ق

۵ - ثالی الولاية

(کلام - عربی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
ارجوزه‌ای در ۴۱ بند که به نام لولوة عنوان شده و در مناقب و فضائل امیرالمؤمنین
(ع) سروده شده و در سال ۱۲۷۵ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۱۸: ۲۶۶]

آغاز:

«الحمد للمنعّم والمنان و خالق المکان و الامکان
و هو الذی من یبعث الانبیاء و الاوصیا من بعدهم و الامناء
احمده حمداً کثیراً وافراً ما دام نجم فی السماء ظاهراً»

انجام:

«من سنة الخمسة و السبعین من بعد الالف و کذا المأتین
ختمتها صبیحة یوم الاحد ابیاتها بالالف مما قد یعد»

۶ - هداية الحكمة

(فلسفه - عربی)

اثیرالدین مفضل بن عمر ابهری، - ۶۶۳ ق
اثری معروف در حکمت که مورد توجه بسیاری از حکما قرار گرفته و در سه بخش
منطق، طبیعیات و الهیات تنظیم شده است.

[مرعشی ۱: ۱۶۹ - الفبائی آستان قدس: ۶۰۸ - مسجد اعظم: ۵۰۹]

نسخه حاضر از ابتدای «القسم الثانی فی طبیعیات» تا آخر کتاب را در بر دارد.

۷ - کشکول محمدی

(چند دانشی - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
[الذریعه ۱۸: ۸۳ - نسخه‌های خطی فارسی ۱: ۶۸۰ - مؤلفین مشار ۵: ۵۱۰ - حقوق:

[۱۷۳

نسخه حاضر جلد سوم کتاب را در بر دارد و از انتها افتادگی دارد.
آغاز: «الحمد لله ملهم حمده و معطى الامه و الدال على صراطه و معلم حكمه و كاسر لواء اعدائه و موسع عطاءه و مالک ما سواه، احمد حمد العاصى السالك الى مولاه...»

(فقه - عربی)

۸- الجعالة

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
رسالة مختصر در شرح بخشی از کتاب الجعالة در الروضة البهية که به نظر مؤلف مبهم بوده است.
آغاز: «اللهم انى احمدك لمحامد يليقه و اشكرک بمشاکر جميلة و... و بعد فيقول... ان هذه رسالة فى شرح قوله اللمعة «و فى قدر الجعل» كذلك الى آخر المسئلة...»

(فقه - فارسی)

۹- حل عبارت لمعه

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
آغاز: «احمدك اللهم ولى النعم دافع النقم و اصلى و اسلم على سيد العرب و العجم... این کلمه چندی است در حل عبارت لمعه و روضه در بیع فضولی که بزبان فارسی از خامه قاصر کاسر این فقیر بظهور پیوست...»

نستعلیق، مقصود علی بن حسین قلی کلاردشتی، ۱۲۹۶ ق (رسالة اول)، همو ۱۳۰۱ ق
(رسالة سوم)، در مدرسه سلیمان آباد، همو، ۱۳۰۱ ق (رسالة چهارم)، همو، ۱۳۰۱ ق در
مدرسه سلیمانیه (رسالة پنجم)، همو، ۱۳۰۱ ق (رسالة ششم)، همو، ۱۲۹۶ ق (رسالة
هشتم)، فوائد فقهی فراوانی در یک سوم آخر نسخه دیده می شود که همه تحریر مجتهد
تنکابنی است ولى به صورت پراکنده آمده است، جلد تیماج سیاه.
۱۹۵ برگ، سطور مختلف، ۱۸×۱۲ سانتی متر، [شماره ۵۴۰]

مجموعه:

(طب - عربی)

۱- بُرء الساعة (۴ برگ)

ابوبکر محمد بن زکریا رازی، - ۳۱۱ ق

رساله‌ای کوتاه و موجز در بیست و سه باب در بیان علائم دردها و ذکر شیوه درمان و معالجه آنها که به نام وزیر «محمد بن ابی القاسم عبدالله» تألیف شده است بخش ناتمام این رساله را امیر سید احمد در هفت باب تکمیل نموده است.

[مرعشی ۲:۲۶۲ - الذریعه ۳:۸۴ - مسجد اعظم: ۴۸۸ - الفبائی آستان قدس: ۸۶]

آغاز: «قال الحکیم الواصل و الفیلسوف الفاضل محمد بن زکریا الرازی کنت عند الوزير محمد بن ابی القاسم عبدالله فجری بحضرتہ ذکر شیء من الطب و...»
انجام: «... اذا عرض لها حکمه فی الشتاء اذا يغسل یدہ فی الماء البارد و علاجه ان ياخذ الماء الحار شدید الحرارة فيطرح فيه... فانه يسکن فی الوقت باذن الله تعالی.»

۲ - القانون فی الطب

(طب - عربی)

ابوعلی حسین بن عبدالله بن سینا، ۳۷۰-۴۲۷ ق

[الذریعه ۱۷:۲۴ - مجلس ۳۷:۱۱۱ - مرعشی ۴:۱۳۱ - امام صادق قزوین ۱:۱۹۵ -

نمازی خوی: ۱۱۸]

نسخه حاضر بخش حمیات کتاب را در بردارد.

آغاز: «کلام کلی فی الحمیات، الحمی حرارة غریبة تشتعل فی القلب و تنبعث منه بتوسط الروح و الدم فی الشرائین و العروق فی جمیع البدن...»

۳ - القانون فی الطب

(طب - عربی)

ابوعلی حسین بن عبدالله بن سینا، ۳۷۰-۴۲۷ ق

رساله حاضر شامل فن ثانی در معرفه احکام بحران در چهار مقاله می باشد.

آغاز: «بسمله الفن الثانی فی تقدمة المعرفة و احکام البحران، نحن نذكر فی هذا الفن

احوال البحران و ایامه و علاماته و علامات النضج و ما یختص بكل واحد واحد...»

نستعلیق، احمد بن محمد امین حسینی، ۱۲۷۰ ق (رساله دوم)، در هامش نسخه تحشیه شده

است و فوائدی بسیاری در انتهای کتاب درباره ادویه‌های گیاهی و... آورده شده است،

جلد تیماج سیاه مجدول.

۱۵۵ برگ، ۱۸ سطر، ۱۸×۱۱ سانتی متر، [شماره ۵۴۱]

مجموعه:

١ - الفوائد الصمدية
(نحو - عربى)
بهاء الدين محمد بن حسين عاملى، - ١٠٣١ ق

٢ - كبرى فى المنطق
(منطق - فارسى)
مير سيد شريف على بن محمد جرجانى، - ٨١٦ ق

٣ - شرح فوائد الصمدية
(نحو - فارسى)
محمد بن سليمان طيب تنكابنى، ١٢٣٠ - ١٣٠٢ ق
نسخ، محمد اسمعيل بن على الكابى، ١٢٧٢ ق، عناوين و خطوط شنكرى، واقف محمد
صادق كلارستاقى در ١٢٧٧ ق، جلد تىماج.
١٨٥ برگ، سطور مختلف، ٢٢×١٩ سانتى متر، [شماره ٦٧٥]

مجموعه:

١ - [رسالة فى بيان المشروعات و غير المشروعات] (٧ برگ)
(فقه - عربى)
ناشناخته

آغاز: «بسملة الحمد لله... اعلم ان العبد مبتلا بين ان يطيع الله فيثاب و بين ان يعصيه
فيعاقب و الابتلاء يتعلق بالمشروع و غير المشروع فعلاً و تركاً فلا بد من بيان انواع
المشروعات و غير المشروعات و بيان معانيها...»

انجام: «و هى فى التحقيق خمسة على العموم التكلم بكلام الناس مطلقاً حقيقةً او
حكماً و الضحك و العمل الكثير بلا اصلاح من الفرائض ملا عذر و لوترى فوتته بدون
اختياره و تعمد الحدث تمت.»

۲- شرح وقایة الروایة فی مسائل الهدایة (۴۱ برگ) (فقه - عربی)

عبدالله بن مسعود بن تاج الشریعة عمر بن صدر الشریعة محبوبی بخاری، قرن ۸ رساله‌ای در شرح رساله «وقایة الروایة» تألیف جدّ شارح «برهان الدین محمود بن صدر الشریعة بن محمود» که مطابق اصول و قواعد فقهی اهل سنت نگاشته شده است. آغاز: «الحمد لله رافع اعلام الشریعة الغراء جاعلها شجرة اصلها ثابت فی الارض و فرعها فی السماء... و بعد فان العبد المتوسل الی الله تعالی باقوی الذریعة...» انجام: «... و قالوا فی معتقل اللسان ان امتد ذلك و علم اشاراته فكذا و فی غنم مذبوحة فیها میتة هی اقل تجرّی و اكمل فی حال الاختیار تمت هذه المختصر.»

نستعلیق، عاشور محمد تولکجی بن ملا امام قلی تولکجی، بی تا، در قریه خلم از قراء بلخ، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج قهوه‌ای.
۵۰ برگ، ۱۵ سطر، ۲۳×۱۴ سانتی متر، [شماره ۵۴۳]

مجموعه:

۱- تحریر القواعد المنطقية (منطق - عربی)

قطب الدین محمد بن محمد بویه‌ی رازی، - ۷۶۶ ق

۲- حاشیة تحریر القواعد المنطقية (منطق - عربی)

میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰- ۸۱۶ ق

نستعلیق، علی بن ملا علی کلارستاقی لاهوئی، ۱۲۶۸ ق (رساله اول)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه نویسی شده است، جلد تیماج سیاه.
۱۵۵ برگ، ۱۶ سطر، ۲۲×۱۷ سانتی متر، [شماره ۵۴۶]

مجموعه:

۱- شرح عوامل ملا محسن (۴۶ برگ) (نحو - فارسی)

محمد بن سلیمان طبیب تنکابنی، ۱۲۳۰- ۱۳۰۲ ق

۲ - شرح الفوائد الصمدية (۲۵ برگ)

(نحو - عربی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

نستعلیق، سیف الله کلارستاقی معروف به سیف الشریعة، ۱۳۴۴ ق (رساله اول)، جلد
تیماج سیاه.

۷۰ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۷ سانتی متر، [شماره ۵۴۷]

مجموعه:

۱ - منهاج الكرامة فی معرفة الامامة

(کلام - عربی)

ابو منصور حسن بن یوسف بن مطهر حلّی، ۶۴۸ - ۷۲۶ ق

رساله ای در بیان اثبات امامت امیرالمؤمنین (ع) و اولادش که در شش باب تنظیم و به
«سلطان محمد خدا بنده اولجاتیو» تقدیم شده است.

[الذریعه ۱۷۲:۲۳ - مرعشی ۱:۶۰ - مجلس ۳۸:۵۵۹ - نمازی خوی: ۳۷۸ - مسجد

اعظم: ۴۴۸]

آغاز: «الحمد لله القديم الواحد الکریم الماجد المقدس بکماله عن الشریک

والضد...»

انجام: «...فهذه آخر ما اردنا اثباته فی هذه المقدمة و الحمد لله وحده و الصلوة علی

نبیّه محمد و آله.»

۲ - مناظرة یوحنا الذمی

(کلام - عربی)

یوحنا بن اسرائیل مصری

رساله ای کوتاه درباره اثبات حقانیت امامیه و رد عقاید اهل سنت توسط مؤلف که

خود را از اهل ذمه دانسته و برای یافتن مذهب حق کوشش نموده است.

[مرعشی ۱۱:۲۱۱ (با عنوان کتاب یوحنا الذمی) - ملی تهران ۱:۴۱۰ (با عنوان

رساله ای در حقانیت شیعه)]

آغاز: «الحمد لله الذي انقذني من الملل الباطلة و نجانى من النحل العاطلة و بصّرني
مزالق الاهواء الواهية و ارشد في الى الفرقة الناجية من الفرق الهاوية...»
انجام: «... فان اكثر المبغضين سواء عليهم ءانذرتهم ام لم تنذرهم لا يؤمنون... و على
ابصارهم غشاوة و لهم عذاب اليم.»

۳- **حدیث الجمجمه عن عيسى بن مريم (ع)** (حدیث - عربی)
مجموعه نصایح و پندهای اخلاقی از حضرت مسیح (ع) می باشد که از کعب الاحبار
روایت شده است.

۴- **تفسیر الاحلام و الرؤیا (= تفسیر المنامات)** (خوابگزاری - عربی)
ابوبکر محمد بن سیرین بصری، قرن ۳
روایات منقول از ابن سیرین معبر معروف خواب که در بیست و چهار باب تنظیم
شده است.

آغاز: «الحمد لله... نبذة في تفسیر الاحلام و الرؤیا مروية عن ابن سیرین و هى مبنية
على اربعة و عشرين باباً الباب الاول في رؤیا السماء و القمر و الكواكب و الجنة و النار...»
انجام: «... فكل دارجه سنه و ان كان السلم قصيراً فكل درجه عشر سنين و ان كان
السلم مجهولة فكل سلم باربعين و الله اعلم.»

۵- **كتاب الرحمة في الطب و الحكمة** (طب - عربی)
ناشناخته
الباب الاول؛ في علم الطبيعة و ما اودع الله تعالى فيها من الحكمة.
الباب الثاني؛ في طبایع الاغذية و الاودية و منافعها.
الباب الثالث؛ فيما يصلح للبدن في حال الصحة.
الباب الرابع؛ في علاج الامراض العامة المنتقلة في الابدان.

الباب الخامس؛ ما اودع الله تعالى فيها من الحكمة.
نسخة حاضر از انتها ناقص و تا واسط باب ثالث را در بر دارد.
آغاز: «كتاب الرحمة في الطب و الحكمة و قصدت بذلك وجه الله الكريم و ثوابه
الجسيم و... و قربت ذلك بحسن الرجاء... و اختصرت جملة الكتاب في خمسة ابواب...»
نسخ معرب كهن، احمد بن سلم بن صلاح، ۲۸ رجب ۱۰۷۱ ق (رسالة دوم)، نسخه كهن و
نفيس است، برخی عناوين و خطوط شنگرف، در هامش برخی رساله ها تحشیه بسياری
آورده شده است، جلد تیماج.
۱۴۵ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۶ سانتی متر، [شماره ۵۴۹]

مجموعه:

(فقه - عربی)

۱ - بضاعة المزجاة

محمد بن سليمان طيب تنكابني، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۱۷۰] مراجعه شود.

(فقه - فارسی)

۲ - ديات و قصاص

محمد بن سليمان طيب تنكابني، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۱۷۱] مراجعه شود.

(فقه - فارسی)

۳ - اسرار العقود

محمد بن سليمان طيب تنكابني، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۲۱۴] مراجعه شود.

نستعليق، بی کا، ۱۲۹۲ ق (رسالة اول)، اسمعیل کلارستاقی، ۱۲۹۲ ق (رسالة دوم)، بی کا،
۱۲۹۳ ق (رسالة سوم)، جلد تیماج.

۴۵ برگ، سطور مختلف، ۱۸×۱۱ سانتی متر، [شماره ۵۵۰]

مجموعه:

۱ - الوقف (۴۸ برگ) (فقه - عربی)

علی اکبر بن محمد بن عباسعلی کلارستانی - زنده ۱۳۴۱ ق
رساله‌ای متوسط و نسبتاً مفصل در کتابهای وقف، رهن، وصایا و خمس که با استفاده از دروس و مباحث استادش (ظاهراً آخوند خراسانی) که وی در همه کتابها از وی به عنوان محقق طوسی ثالث یاد کرده است، و با مطالب تلفیقی خود به رشته نگارش درآورده است.

آغاز: «بسمله الحمد لله... و بعد فيقول العبد الجاني... ان الكلام في باب الوقف من ابواب الفقه... يقع من جهات الاولى من معنى الوقف و حقيقته...»
انجام: «...و هنا منتهى ما اردناه و آخر ما قصدناه في مسائل الوقف و شرايطه و احكام... قد وقع الفراغ من اخراجه من السواد الى البياض بيد مقررہ و منشئه...»

۲ - الرهن (۴۵ برگ) (فقه - عربی)

علی اکبر بن محمد بن عباسعلی کلارستانی، - زنده ۱۳۴۱ ق
نسخه حاضر کامل است.
آغاز: «بسمله الكلام في الرهن في طي مقاصد المقصد الاول في معنى الرهن فانه قد يطلق على المعنى الاسمى و هو نفس المال المرهون... و على المعنى المصدرى...»
انجام: «... استفدت من شيخى و سندی... المحقق الثالث الطوسى قدس الله نفسه الزكية عند قرائتى لديه... و جاد به فهمى الفاتر.»

۳ - الوصايا (۵۵ برگ) (فقه - عربی)

علی اکبر بن محمد بن عباسعلی کلارستانی، - زنده ۱۳۴۱ ق
آغاز: «الكلام في الوصايا في طي مقاصد المقصد الاول في الوصية و الوصايا جمعها نهى مأخوذة من اوحى يوحى من باب الافعال او وصى يوصى من باب التفعيل...»
انجام: «... منتهى ما اردناه و آخر ما قصدناه من مسائل الوصية و احكامها و ما يتعلق بها على ما وفقنا الله في استنباطها و استخراجها من مداركها و مسالكها من الكتاب و السنة

۴ - الخمس (۲۷ برگ)

(فقه - عربی)

علی اکبر بن محمد بن عباسعلی کلارستانی، - زنده ۱۳۴۱ ق
آغاز: «بسمه الکلام فی الخمس، الخمس الذی هو حق مالی جعله الله سبحانه تعالی
لذاته المقدسة و بغيره من بنی هاشم الذینهم خصصهم بین عباده به...»
انجام: «... منتهی ما اوردها و آخر ما قصدناه من مسائل الخمس و احكامه و ما يتعلق
به علی ما وفقنا الله فی استنباطها و استخراجها من مدارکها و مسالکها من الکتاب و السنة.

نستعلیق نازیبا، مؤلف، چهارم رمضان ۱۳۳۱ ق (رساله اول)، ۹ جمادی الاول ۱۳۳۲ ق
(رساله دوم)، غره شعبان ۱۳۳۲ ق (رساله سوم)، پنجم شعبان ۱۳۳۲ ق (رساله چهارم)،
خط خوردگی در صفحات رساله‌ها زیاد به چشم می‌خورد، در هامش صفحات تحشیه
نویسی شده است، جلد تیماج.

۱۸۰ برگ، ۲۲ سطر، ۲۲×۱۸ سانتی‌متر، [شماره ۵۵۱]

مجموعه:

۱ - مشارق الانوار و كشف المغالق والاسرار (۱۵ برگ)

(تفسیر - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

رساله‌ای مختصر در تفسیر سوره قدر که به درخواست ناصرالدین شاه قاجار در
ضمن بیست مشرق در کجور کلارستان به رشته نگارش درآورده است.
آغاز: «سپاس بی اندازه سزاوار حضرت یکتای دانایی است که پرتو اشعه وجودش
قامت ممکنات را گشوده و... در عهد معدلت مهد پادشاه جمجاه عدالت گستر... از حقیر
فقیر خواست که مجملی از سوره قدر...»

انجام: «... چنانکه در سوره فجر لفظ والفجر عبارت معبر بانجناب است... مانند صحیح
صادق طالع و بمیدان شبهات قدم نهاد... تمام شد.»

۲ - الخلیجات (۱۱۰ برگ)

(تفسیر - عربی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق

به صفحه [۱۸۳] مراجعه شود.

۳- درّۀ یتیمه (۲۵ برگ) (بلاغت - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰-۱۳۰۲ ق

رساله مختصری در محسنات لفظیه و معنویّه بدیعیّه که در یک مقدمه و چند باب و یک خاتمه تنظیم شده است.

آغاز: «احمدالله بمحامده متکاتره متظافرة متواترة متواصلة متفاضلة تغلو و تزید علی محامد الحامدین... بعد گمگشته بیدای نادانی و حیران فیفاء سرگردانی...»
انجام: «... علی العجالة این رساله به نظر آن خدیو یگانه پسند آید... تو سلیمانی کن ای نیکو نهاد.»

۴- دیات و قصاص (فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰-۱۳۰۲ ق

به صفحه [۱۷۱] مراجعه شود.

۵- اسرار العقود (۵ برگ) (فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰-۱۳۰۲ ق

نسخ - نستعلیق، مقصود علی بن حسین قلی کلاردشتی گلیردی، جمادی الثانی ۱۲۹۳ ق (رساله اول)، همو، ۲۹۴ ق در مدرسه آقایی شریعتداری حجة الاسلام وحید العصر آقایی مجتهد (مراد مؤلف این رساله هاست) (رساله دوم)، مؤلف وسط شوال ۱۲۸۷ ق (رساله سوم)، مقصود علی بن حسینعلی کلاردشتی، ۱۲۹۳ ق (رساله چهارم)، همو، ۱۲۹۳ ق (رساله پنجم)، در هامش نسخه تحشیه نویسی شده است، جلد مقوا.
۱۶۵ برگ، سطور مختلف، ۱۸×۱۱ سانتی متر، [شماره ۵۵۲]

مجموعه:

۱- **مراح الارواح**
احمد بن علی بن مسعود، قرن ۷
(صرف - عربی)

۲- **شرح التصريف**
سعدالدين مسعود بن عمر تفتازانی، - ۷۹۳ ق
نسخ، محمد دینائی، ۱۲۶۹ ق، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه.
۱۵۱ برگ، سطور مختلف، ۲۰×۱۵ سانتی متر، [شماره ۲۷۶]

مجموعه:

۱- **حاشية فرائد الاصول (۹۱ برگ)**
محمد علی بن محمد نشتایی تنکابنی، قرن ۱۴
آغاز: «الحمد لله رب العالمين... قوله قدس سره اعلم ان المكلف اذا التفت الى حكم شرعي فاما ان يحصل له الشك فيه او القطع او الظن اقول المراد من المكلف اعم من المجتهد و العامی كما هو قضية ظاهر اللفظ...»

۲- **منتخب مقطع تکمیل الصناعة (= رساله در قافیه) (۱۵ برگ)** (بلاغت - فارسی)
عطاءالله بن محمود حسینی عطایی نیشابوری، - ۹۱۹ ق
رساله ای در اصول و قواعد قافیه که مؤلف در غره رمضان ۸۹۲ ق به دستور امیر علیشیر نوایی (۹۰۶ ق) در نه حرف از کتاب خود «مقطع تکمیل الصناعة» انتخاب کرده است.

[الذریعه ۱۹:۴ و ۱۴:۱۷ - کشف الظنون ۱:۸۸۱ - نسخه های خطی فارسی ۳:۲۱۶۸ -

دانشگاه تهران ۱۳:۳۴۶۷]

آغاز: «سپاس بی قیاس صانعی را سزاست که تاسیس بدایع مصنوعات و نظم سلسله موجودات بی دخیلی و شریکی نمود و بنور معرفت که ردف هدایت عارفان را...»
انجام: «... خرابیات عالم معنی باطن کامل را گویند؛ بت تجلی شاهد معنوی را گویند و کلیسیا و کنشت عالم یقین و شهود را گویند؛ غمزه و بوسه و [...] جذبه باطن را گویند که نسبت بسالک واقع می شود تم.»

۳ - تحفه حاتمیه (۱۸ برگ) (اسطرلاب - فارسی)

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، ۹۵۳ - ۱۰۳۱ ق
رساله‌ای معروف در اسطرلاب که به نام وزیر حاتم بیک اردوبادی (۱۰۱۹ ق) در هفتاد باب در سال ۱۰۰۴ ق به رشته نگارش درآمده است.
[الذریعه ۳: ۴۲۵ - مرعشی ۷: ۷۸ - نسخه‌های خطی فارسی ۱: ۲۵۱ - دانشگاه تهران ۸: ۱۱۴]

آغاز: «الحمد لله... چون در خاطر ملکوت ناظر نواب قدسی القاب عالمیان مآب...»
انجام: «... و اگر زمان آن قریب باشد شناختن به این طریق در کمال سهولت و آسانی است و این رساله بر لفظ سهولت و آسانی سمت اختتام یافت.»

۴ - تقریرات الفقه (۱۱۵ برگ) (فقه - عربی)

محمد علی بن محمد نشتائی تنکابنی، قرن ۱۴
رساله‌ای متوسط در تقریر درس شیخ مرتضی انصاری (۱۲۸۱ ق) در کتاب القضاء که در آن بارها از شیخ با عبارت شیخنا العلامة الاستاد نام برده شده و به نام کتاب مکاسب تصریح شده است و چون چند بار با عبارت دام ظلّه العالی دعا کرده معلوم می شود در زمان حیات استاد نگاشته شده است.
آغاز: «بسمله، تقادیر القسم الثانی لایخلو اما ان یتعذر علیه الحضور او لایتعذر، فان کان حاضرأ فی مجلس القضاء فلا اشکال فی عدم جواز القضاء علیه الا بعد السئوال...»

نستعلیق شکسته، مؤلف، بی تا (رساله اول)، محمد علی نشتایی تنکابنی، سوم جمادی الاول ۱۳۰۱ ق (رساله دوم) [جالب توجه است که کاتب پس از کتابت رساله دوم آنها را مهملات نامیده می نویسد تم تسوید المهملات!]، همو، جمادی الآخر ۱۳۰۱ ق (رساله سوم)، واقف اوصیای مؤلف در ۱۳۲۹ ق با اجرای صیغه وقف توسط سید صادق تنکابنی شاگرد مؤلف با مهر بیضوی با سجع «الراجی صادق الحسینی» در برگ اول، جلد تیماج قهوه‌ای.

۲۵۱ برگ، ۱۷ و ۱۵ سطر، ۲۲×۱۷ سانتی متر، [شماره ۵۵۴]

مجموعه:

۱ - حاشیه الفوائد الضیائیة (۱۴۵ برگ) (نحو - عربی)

سید نعمه الله بن عبدالله جزایری شوشتری، - ۱۱۱۲ ق

[الذریعه ۵۶:۶ - مرعشی ۹۵:۱۹ - مجلس ۴۵۳:۲۵ - مشار عربی: ۲۷۶] (با عنوان

حاشیة الجامی)

آغاز: «الحمد لله الذي جعل علم النحو نورا يهتدى به الى الفهم القرآن المبين و ميزاناً يعرف به بين الغث و السمين و الصلوة على من خصه بمظهرية اسمائه و فضله...»
انجام: «...قوله اسم جماعة الركبان اشار الى انه ليس بجميع... و لاجمع صفة هذا ما يتعلق بشرح الاسم كتبناه مع تفرق البال»

۲ - نخبه البيان (۳۱ برگ) (بلاغت - فارسی)

مهدی بن ابوذر نراقی کاشانی، - ۱۲۰۹ ق

رساله‌ای کوتاه در بیان وجوه تشبیه و استعاره که در یک مقدمه و چهار فصل و خاتمه

تنظیم شده است:

مقدمه؛ در تعریف هر یک از تشبیه و استعاره.

فصل اول؛ در بعضی از اقسام تشبیه.

فصل دوم؛ در اقسام مجاز مرسل.

فصل سوم؛ در اقسام کنایه.

فصل چهارم؛ در اقسام استعاره.

خاتمه؛ در برخی فواید متفرقه.

[الذریعه ۹۳:۲۴ - مرعشی ۶:۱۷ - مشار فارسی: ۱۵۷۲ - نسخه‌های خطی فارسی

۲۱۵۱:۳ - مجلس ۳۱۷:۹]

آغاز: «سپاس بی قیاس سزاوار آفریده گاری است جلت شأنه که السنه بلغاء عالم را مطالع انوار نجوم محامد سنیّه خود ساخت و افئده عرفاء بنی آدم را بجواهر بدایع...»
انجام: «...و آن آنست که اوزان الفاظ متساوی باشند و متفقه الاعجاز باشند نحو ان
الابرار لفی نعیم و ان الفجار لفی جحیم، تم.»

نستعلیق، محمد حسن بن ملا مهدی بومحله‌ای، ۱۲۲۹ ق در قریه بومحله با مهر بیضوی
زیبا با سجع «عبده الراجی محمد حسن» (رساله اول)، محمد حسن بن ملا مهدی
هزار جریبی چهار دانگه بومحله‌ای، ۱۲۲۸ ق (رساله دوم)، عناوین و خطوط و علایم
شنگرف، در هامش نسخه تحشیه نویسی شده است، جلد تیماج سیاه.
۱۷۵ برگ، ۱۷ سطر، ۱۱×۲۰ سانتی متر، [شماره ۵۵۵]

مجموعه:

۱ - نصاب الصبیان (لغت - فارسی)
ابونصر مسعود بن ابی بکر فراهی، - ۶۴۰ ق
به صفحه [۱۶۴] مراجعه شود.

۲ - حاشیه تهذیب المنطق (منطق - عربی)
نجم الدین عبدالله بن حسین یزدی، - ۹۸۱ ق
نستعلیق - نسخ، نور محمد بن محمد هادی انکرودی نوری، ۱۲۲۷ ق (رساله اول)، همو،
۱۲۲۸ ق (رساله دوم)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.
۱۲۵ برگ، ۱۱ سطر، ۱۲×۱۸ سانتی متر، [شماره ۶۷۷]

مجموعه:

۱ - عقيلة اتراب القوائد فى اسنى المقاصد (= شاطبى) (۱۸ برگ) (تجوید - عربى)

ابومحمد قاسم بن فيرة شاطبى، - ۵۹۰ ق

منظومه رائيه در ۲۹۸ بيت در بيان رسم الخط كلمات قرآنى و كيفيت قطع وصل آيات الهى كه خود نظم رساله «المقنع فى رسم المصحف» نگاشته ابو عمرو دانى (۴۴۴ ق) است.

[مجلس ۱۸۶:۳۵ و ۲۲۱ - مرعى ۱۷۸:۲ - الفباى آستان قدس: ۴۰۷ - نمازى خوى: ۳۲۶]

آغاز:

«ملا يطاق فى تعيين كلفته و جائز و وقوع عُضله البصرا»

انجام:

«تضاحك الدهر مسروراً اسررتها معرفا عرفها الاصال و البكرا»

۲ - شرح قصيدة الفاتحة فى تجويد الفاتحة (۱۰ برگ) (تجوید - عربى)

محمد بن محمود سمرقندى، - ۷۸۰ ق

مؤلف گفته ابتدا قصيدهاى در تجويد انشاد و آن را «عقد الفريد فى التجويد» نام نهادم و شرح مفصلى بر آن به نام «روح المرید فى شرح عقد الفريد» نگاشتم ولى چون ديدم همت مردم کوتاه است قصيده کوتاهى در تجويد سورة فاتحه سروده و شرح کوتاهى بدان نوشتم.

[كشف الظنون ۱۳۴۲:۲ - الذريعة ۲۶۱:۱۳ و ۱۲۳:۱۷ - دانشگاه تهران ۱:۱۴۸]

آغاز: «الحمد لله... اما بعد فانى رايت هم اهل الزمان قاصرهم [...] فاترة خاصة فى العلوم الدينى و رسوم الشرعى... فشارعت و شرعت بقصيدة لطيفة و سميتها قصيدة الفاتحة و تجويدها نظماً مختصراً... و شرحتها شرحاً مفيداً و سالت الله...»

«بحمد الاله المستعان توسلاً و بالصلوة الزاكيات توصلاً

على المصطفى الهادى الشفيع و البرّ وسلم على اصحابه صاحب العلاء

انجام: «... و الثانية المد العارض مسمی به عارض فی الوقف و ذلك لالتقاء الساکنین و قد ظهر ان فی مدّه ثلاثة اوجه لجميع القراء الطول و التوسط و القصر.»

۳- مفردۀ عاصم کوفی (۸ برگ) (تجوید - فارسی)

رساله‌ای کوتاه در بیان قرائت به روش عاصم کوفی که از شاطبی و التیسیر ابوعمر استخراج شده به ترتیب سوره‌های قرآن تنظیم شده است.

نسخه حاضر ناقص است و تاوائل سوره احزاب را در بردارد.

آغاز: «الحمد لله... اما بعد این مختصریست در بیان فرش حروف از قراءۀ امام ابوبکر

عاصم بن ابی النجود الکوفی... بطریق تیسیر و شاطبیّه و التزام رفت که...»

نسخ، بی کا، ۱۱۱۰ ق (رساله اول) عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه

نویسی شده است، جلد تیماح قهوه‌ای.

۶۵ برگ، سطور مختلف، ۱۳×۲۰ سانتی متر، [شماره ۵۵۶]

مجموعه:

۱- النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر (کلام - عربی)

فاضل مقداد بن عبدالله سیوری حلّی، - ۸۲۶ ق

به صفحه [۲۰۸] مراجعه شود.

۲- صور اقالیم (جغرافیا - فارسی)

ناشناخته

رساله متوسط در جغرافیا که از یک مقدمه و دو مقاله تشکیل شده است.

مقدمه؛ در بیان آنچه پیش از شروع درین علم دانستنی است.

مقاله اول؛ در بیان عدد افلاک کلی و کیفیت ترتیب آن.

مقاله دوم؛ در بیان احوال زمین و قسمت او به اقالیم.

آغاز: «الحمد لله... اما بعد این کتاب مشتملست بر مقدمه و دو مقاله، مقدمه در بیان آنچه...»

انجام: «پیش از شروع درین علم... قسم اول در آنچه تعلق بهندیات دارد هر چه قابل اشارت حسی بود.»

۳- خلاصه الحساب (حساب - عربی)

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، - ۱۰۳۱ ق

نستعلیق، عبدالرحیم بن عزیز دونایی، ۱۲۲۸ ق، در طهران مدرسه ملارضا (رساله اول)، همو، ۱۲۲۸ ق (رساله دوم)، همو، ۱۲۲۹ ق (رساله سوم)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه نویسی شده است، واقف... سال ۱۳۰۲ ق با مهر مربع بزرگ با شجع «بسم الله الرحمن الرحيم» جلد تیماج سیاه.

۱۴۵ برگ، سطور مختلف، ۱۵×۱۰ سانتی متر، [شماره ۵۵۷]

مجموعه:

۱- کبری فی المنطق (منطق - فارسی)

میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰-۸۱۶ ق

۲- نظم باب الحادی عشر (۶ برگ) (کلام - عربی)

علی بن محمد حسین زنجانی، - شهادت ۱۱۳۶ ق

منظومه در نظم باب حادی عشر که ۱۹۱ بیت می باشد و در سال ۱۱۳۰ ق سروده شده است.

[الذریعه ۱۹۹:۲۴ - مرعشی ۳۵۷:۷]

آغاز:

«الحمد لله العلی العالی	الواجب الوجود ذی النوال
صلواتنا علی النبی الخاتم	محمد افضل اهل العالم»
مبحوثنا عن باب حادی عشر	فی واجب علی العباد اشتها»

انجام:

«قاصرة جاءت لعبد جان تسويد هذى كان بالزمان»

۳- هدية التهذيب (۱۲ برگ) (منطق - عربی)

علی بن محمد حسینی زنجانی، - شهادت ۱۱۳۶ ق
منظومه‌ای در منطق که در سال ۱۱۲۰ ق در اصفهان سروده شده و بالغ بر ۲۵۰ بیت می‌باشد.

[الذریعه ۱: ۴۹۹ و ۲۴: ۲۰۳ - مرعشی ۴: ۱۶۰ - الفبائی آستان قدس: ۵۶۲]

آغاز:

«قال علی الحقیق الشأن ابن حسین راجی الغفران
احمد ربی معطی السؤال حمداً كثيراً فی جمیع المال»

انجام:

«و ثامن اشبه بالمقاصد او عمل بالحق للمشاهد
قد تم ما نظمته تمریناً فی الالف و المائة العشرینا»

۴- الفوائد الصمدية (نحو - عربی)

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، ۹۵۳ - ۱۰۳۱ ق

۵- عوامل المائة (نحو - عربی)

محسن بن محمد طاهر قزوینی طالقانی، قرن ۱۲.

نسخ، کلمحمد بن یحیی دونایی نوری، ۱۲۷۱ ق در قزوین مدرسه مولی وردیخان (رسالة اول)، سهی بن شکرناپی قزوینی، در قریه پلشت من محال ورامین بحسب خواهش ملا کلمحمد دونائی نوری (رسالة دوم)، کاتب رساله اول، ۱۲۶۵ ق (رسالة چهارم)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه نویسی شده است، جلد تیماج سیاه.

۱۴۵ برگ، سطور مختلف، ۲۰×۱۳ سانتی متر، [شماره ۵۵۸]

مجموعه:

(منطق - فارسی)

۱- کبری فی المنطق

میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰-۸۱۶ ق

(لغت - فارسی)

۲- شرح نصاب الصبیان (۹۵ برگ)

علی رضا بن معصوم علی کلارستانی

آغاز: «الحمد لله الذی علم بالقلم علم الانسان ما لم یعلم... اما بعد پس گوید گرفتار تعلقات این دار فانی... که چون شیخ ابونصر فراهی پاره‌ای از لغات عربیه را تسهیلا للمبتدی در رشته نظم کشیده اکثر آن را...»

انجام: «... پس مراد از پدر و مادر ابوین مخصوص ابوین تمام بشر و ابوین تمام عالم ختم النبیین (ص)... من یومنا هذا الی یوم الدین.»

(نحو - فارسی)

۳- شرح عوامل جرجانی (۲۷ برگ)

هادی نوری، قرن ۱۳.

شرحی متوسط بر عوامل المائة عبدالقاهر جرجانی (۴۷۱ ق) که به گزارش مؤلف دوازدهمین شرح است که وی به استعانت دوازده معصوم نگاشته است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۲۰۶۵:۳]

نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «الحمد لله الذی صیر طلب العلم عبادة للعالمین و زین بنوره قلوب العابدین فشکر نعمته علیهم ان یسهل طریق... اما بعد چون تراب نعال طالبین همیشه جازم بودم که به جهت تسهیل اخذ و تعلیم...»

نستعلیق، بی‌کا، ۱۲۴۳ ق (رسالة اول)، محمد قلی بن قربانعلی الکائی ساکن قریه مزار،

۱۲۶۴ ق با مهر بیضوی با سجع «محمد قلی دارد امید شفاعت»، عناوین و خطوط

شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۳۵ برگ، سطور مختلف، ۱۷×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۵۵۹]

مجموعه:

۱ - تحرير القواعد المنطقية (منطق - عربی)

قطب الدين محمد بن محمد بويهی رازی، - ۷۶۶ ق

۲ - حاشية تحرير القواعد المنطقية (منطق - عربی)

میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰ - ۸۱۶ ق

نسخ، ابراهیم بن بهادر ملقب به آقا بابا، جمادی الاول ۱۲۱۸ ق (رساله اول)، همو، محرم الحرام ۱۲۱۷ ق (رساله دوم)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه و تصحیح شده است، جلد گالینگور.

۱۴۵ برگ، ۱۶ سطر، ۲۱×۱۵ سانتی متر، [شماره ۶۴۴]

مجموعه:

۱ - معرفت تقویم (۷ برگ) (هیئت - فارسی)

عبدالقادر بن حسن رویانی لاهیجی، - ۹۲۵ ق

رساله مختصری در معرفت تقویم که در یک مقدمه و دو باب و یک خاتمه تنظیم شده است:

باب اول؛ در بیان علامات که تعلق بحروف جمل دارد (در چهار فصل).

باب دوم؛ در علامتی که تعلق به آخر کواکب و غیره دارد (در دو فصل).

خاتمه؛ در بیان آنچه که مدار احکام با او باشد (در هفت فصل).

[نسخه‌های خطی فارسی ۱: ۲۶۸ - دانشگاه تهران ۴: ۸۹۵ و ۸: ۶۱۸ - مجلس ۱۰: ۵۳ -

سپهسالار ۳: ۴۹۲]

آغاز: «الحمد لله العالی الولی... اما بعد این مختصر است در معرفت تقدیم خالی از

اطناب مشتمل بر مقدمه و دو باب و خاتمه که بنده جانی... رویانی به جهت مطالعه...»

۲ - تجوید (۶ برگ)

(تجوید - فارسی)

ناشناخته

آغاز: «بدانکه ایدک الله تعالی تنوین نون ساکنست ملفوظی و تابع هر که آخر کلمه چون علیمٌ علیماً علیمٌ این تنوین و نون ساکن را چون من و عن نزد حروف هجا چهار...»

نسخ - نستعلیق، حسین لنکرانی، ۱۲۹۵ ق، در تبریز مدرسه طالبیه (رساله اول)، حسین لنکرانی، ۱۲۹۵ ق، تبریز مدرسه طالبیه (رساله دوم)، بی کا، ۱۲۹۲ ق، در اردبیل مدرسه ملا ابراهیم، خطوط و عناوین شنگرف، در هامش نسخه تحشیه نویسی شده است، جلد تیماج.

۴۵ برگ، سطور مختلف، ۱۱×۱۷ سانتی متر، [شماره ۵۶۰]

مجموعه:

۱ - رساله سعادت

(کلام - فارسی)

ناشناخته

رساله مختصر در اصول دین که در یک مقدمه و پنج باب و یک خاتمه تنظیم شده است.

رساله حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «بسمله این رساله مختصریست در معرفه اعتقادات اصول دین یعنی توحید و عدل و نبوة و امامت و اعتقاداتی که ملحق به این پنج اند با دلیلی هر چند مختصر...»

۲ - تفسیر آیه فکان قاب قوسین او ادنی

(تفسیر - عربی)

احمد بن زین الدین احسایی، - ۱۲۴۱ ق

آغاز: «الحمد لله... انی لما رایت کثیراً من المفسرین انحرفوا عن الصواب تبعاً لبعض فی تفسیر قوله تعالی فکان قاب قوسین او ادنی اردت اکتب مما سنح ببالی...»

۳ - سیر و سلوک

(عرفان - عربی)

سید کاظم بن قاسم حائری رشتی، - ۱۲۵۹ ق

رساله‌ای متوسط در اصول و کیفیت سیر و سلوک الی الله که در حال سفر در روستای سیروان از توابع رشت نگاشته و روز دوشنبه یازدهم صفر ۱۲۳۸ ق از تألیف آن فارغ شده است.

[الذریعه ۱۲:۲۸۳]

رساله حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «بسمله... ان جماعة من الاحباب و خالص الاصحاب الذين ميزوا الماء من السراب طلبوا من الفقير الحقير ان اكتب كلمات في كيفية السلوك الى الله تعالى...»

نستعلیق، بی ک، بی تا، در هامش برخی صفحات تحشیه نویسی شده است، جلد تیماج سیاه مجدول.

۶۵ برگ، سطور مختلف، [شماره ۵۶۱]

مجموعه:

۱ - لباب الکلام (= رساله فی علم الله) (کلام - عربی)

محسن بن شاه مرتضی فیض کاشانی، ۱۰۰۷ - ۱۰۹۱ ق

رساله‌ای متوسط در بیان کیفیت علم باری تعالی به اشیاء جزئی، کلی، محسوس و معقول که در سال ۱۰۴۱ ق برای فرزندش «علم الهدی» نگاشته شده است.

[الذریعه ۱۵:۳۲۲ و ۱۸:۲۷۸ - مرعشی ۴:۲۱۵ - نمازی خوی: ۳۸۴ - ملی تهران

۵:۲۳۷]

آغاز: «الحمد لله العليم الحكيم الذي لا يعزب عن علمه مثقال ذرة في السموات ولا في الارض... الظاهر من قوله العليم ان المراد من وصفه بالعلم الذاتي...»

انجام: «...انا اوصيك في الاتظن بي ان بيني و بينه شيئاً دعاني الى المراء عليه لا ولكني اذا اردت بيان كلامه... فان قلت بل هما تعتقد فهكذا والله لا غير و ما توفيقى الا بالله.»

۲ - اصول عقاید (= اصول دین) (کلام - فارسی)

محمد کاظم بن قاسم حائری رشتی، - ۱۲۵۹ ق

[الذریعه ۲: ۱۹۲ - مشار فارسی: ۱۱۴ - نسخه های خطی فارسی ۲: ۸۸۲ - دانشگاه تهران ۱۰: ۱۵۷۶ - الهیات تهران: ۲۸۴]

آغاز: «سپاس و ستایش بی قیاس پروردگاری است که شاهباز بلند پرواز عقل هرچند در هوای وسیع الفضا...»

۳- الاسئلة و الاجوبة (کلام - عربی)

احمد بن زین الدین احسائی، - ۱۲۴۱ ق

آغاز: «بسمله... انه قد بعث الی الاجل... مسایل یرید جوابها علی حال اشتغال البال بیواعث الدنیا و الامراض مانعة من التوجه ولكن لا بد من ايراد ما يحصل به التنبيه علی...»

نستعلیق، بی کا، ۱۲۶۲ ق (رساله سوم) در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج سیاه. ۱۴۵ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۶ سانتی متر، [شماره ۵۶۳]

مجموعه:

۱- البهجة المرضية فی شرح الفية (نحو - عربی)

جلال الدین عبدالرحمن بن ابی بکر سیوطی، - ۹۱۱ ق

۲- الباب الحادی عشر (کلام - عربی)

ابو منصور حسن بن یوسف بن مطهر حلی، ۶۴۸ - ۷۲۶ ق

نستعلیق، عبدالله بن مهدی نوری دونایی، ۱۲۳۱ ق، (رساله اول)، همو، ۱۲۳۰ ق (رساله دوم)، عناوین و خطوط شنکرف، در هامش نسخه تحشیه نویسی شده است، جلد تیماج قهوه ای.

۱۴۵ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۵ سانتی متر، [شماره ۶۲۵]

مجموعه:

- ۱ - بضاعة المزجاة
(فقه - فارسی)
محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۱۷۰] مراجعه شود.
- ۲ - دیات و قصاص
(فقه - فارسی)
محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۱۷۱] مراجعه شود.
- ۳ - صید و ذباجه
(فقه - فارسی)
محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۱۷۱] مراجعه شود.
- ۴ - ارجوزه در فقه
(فقه - فارسی)
ناشناخته
ارجوزه مفصلی در برخی ابواب که از طهارت تا روزه ادامه دارد و از انتها ناقص است.
آغاز:
«آب یا خالص بود یا غیر خالص ای پسر
می شنو از صدق دل از من تو او را سربسر
خالصش آن است گویندش که خالص هست آب
غیر خالص مثل آب سیب و انگور و گلاب»
انجام:
«این چنین کس گر بخوابد تا بروز ای باتمیز
وز برای او قضا کفاره نبود هیچ چیز
خواب ثانی یا که ثالث هرچه باشد مبطل است
گرچه قصد غسل پیش از صبح کردن در دل است.»

نستعلیق - نسخ، علی اکبر بن ملا بابا مشایخ، ۱۳۰۳ ق (رساله سوم)، علی اکبر بن محمد سعید ملقب بملا بابا کوهستانی ساکن طویر در قریه دونا، ۱۲۹۶ ق، (رساله چهارم)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه. ۱۳۵ برگ، سطور مختلف، ۱۸×۱۱ سانتی متر، [شماره ۵۶۴]

مجموعه:

۱ - رضاعیه

(فقه - فارسی)

محمد یوسف حائری استرآبادی، - زنده ۱۲۸۷ ق
مجموعه نظرات و آراء شیخ مرتضی انصاری در باب رضاع است که مؤلف آن را برای فارسی زبانان جمع آوری کرده است و در سه فصل و یک خاتمه تنظیم نموده است.

[الذریعه ۱۱: ۱۹۳ - مسجد اعظم: ۵۵۷ - مرعشی ۱۳: ۱۵۹]

آغاز: «الحمد لله... اما بعد چنین گوید افقر العباد الی ربه الهادی... این چند کلمه ایست سودمند در بیان مسائل رضاع و احکام از رای شریف سرکار شریعتمداری اعلم...»

۲ - بضاعة المزجاة

(فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۱۷۰] مراجعه شود.

۳ - دیات و قصاص

(فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۱۷۱] مراجعه شود.

۴ - اسرار العقود

(فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۲۱۴] مراجعه شود.

۵ - تجوید (۴۱ برگ) (تجوید - فارسی)

محمد زمان بن محمد طاهر تبریزی، - پیش از ۱۳۱۹ ق
[الذریعه ۳: ۳۶۷ - مجلس ۷: ۳۱ - مشار فارسی: ۳۶۰ - نسخه‌های خطی فارسی ۱: ۷۳ -
الذریعه ۱۱: ۱۳۶]

آغاز: «الحمد لله الذي جعلنا مطيعاً لاحكام القرآن و قاريا لآياته و وفقنا في الصباح و المساء بالتدبير في محكماته و متشابها... اما بعد بدانکه دانستن علم تجويد بر کافه...»
نستعليق، بی کا، ۱۲۹۲ ق (رسالة سوم و چهارم)، فوائد متعددی از تجويد و طب و فقه در
لابلای صفحات و برگهای آخر آمده است، جلد تیماج سیاه.
۸۷ برگ، سطور مختلف، ۱۱×۱۷ سانتی متر، [شماره ۶۰۴]

مجموعه:

۱ - حاشية معالم الاصول (۱۱۵ برگ) (اصول فقه - عربی)

محمد بن حسن مدقق شیروانی، - ۱۰۹۸ ق
[الذریعه ۶: ۲۱۰ - مرعشی ۱: ۳۸ - مجلس ۲۵: ۳۶۴ - مسجد اعظم: ۶۲۲ - الفبائی
آستان قدس: ۲۱۰]

آغاز: «بسمله، الفقه في اللغة الفهم اه انما ابتدأ بتعريف الفقه كما هو المعروف في
كتب الاصول لان وضع الكتاب انما هو في الفقه و التعرض لبعض المسائل الاصولية...»

۲ - الفوائد الحائرية العتيقة (۴۷ برگ) (اصول فقه - عربی)

محمد باقر بن محمد و حید اکمل بهبهانی، - ۱۲۰۶ ق
مجموعه فوائدی درباره برخی مسائل مهم اصول فقه که در روز جمعه دوم ربیع
الثانی ۱۱۸۰ ق نگاشته شده و در سی و شش فائده تنظیم شده است.
[الذریعه ۱۶: ۳۳۰ - مرعشی ۲: ۶۰ - مسجد اعظم: ۴۶۲ - مجلس ۲۵: ۵۹]
آغاز: «الحمد لله حمداً لا يقوى على احصائه الا هو ربنا... فانه لما بعد العهد عن زمان
الائمة (ع) و خفي امارات الفقه و الادلة على ما كان مقررا عند الفقهاء...»

نستعلیق - نسخ، محمد باقر بن حسینعلی شاهکوهی استرآبادی، ۱۲۴۷ ق، در اصفهان
مدرسه مبارکیه (رساله اول)، محمدرضا بن عبادین خطیب شاهرودی صفر ۱۲۴۷ ق
(رساله دوم)، عناوین شنگرف، جلد تیماج سیاه با ترنج باسر لچکی مجدول.
۱۶۵ برگ، ۲۲ سطر، ۲۱×۱۴ سانتی متر، [شماره ۵۶۵]

مجموعه:

۱ - الخلاصة فی النحو (= الفیة) (نحو - عربی)
ابن مالک، محمد بن عبدالله طایبی اندلسی، - ۶۷۲ ق

۲ - البهجة المرضیة فی شرح الفیة (نحو - عربی)
جلال الدین عبدالرحمن سیوطی، - ۹۱۱ ق

نسخ جلی، ابوالقاسم بن شیخ صدرالدین بن ابی علی تنکابنی، رمضان ۱۱۹۶ ق واقف
صدرالدین محمد تنکابنی، ۱۲۴۰ ق با مهر بیضوی با سجع لایقرء، عناوین و خطوط
شنگرف، در هامش نسخه تحشیه بسیار نوشته شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۸۷ برگ، ۱۵ سطر، ۲۲×۱۶ سانتی متر، [شماره ۶۰۸]

مجموعه:

۱ - اجوبة المسائل (۱۵ برگ) (پاسخ - عربی)

زین العابدین بن محمد یوسف حسنی لاریجانی، - زنده ۱۲۰۹ ق
مجموعه چند سؤال و جواب کلامی، تفسیری و فقهی که به صورت «مسألة - اقول»
تنظیم شده است.

آغاز: «الحمد لله المنعم المفضل القدير الفعال مجيب دعوة المضطرين عند السؤال
الکريم المعطى عظام النوال القديم الذى لم يزل قيوماً و لا يزال منشى الحساب الثقال
الجواد... مسئله ان قوله تعالى اذا جاء اجلهم لا يستاخرون ساعة و لا يستقدمون ما معنى لا
يستقدمون مع... اقول الآيات التي فيها لا يستاخرون... ثلاث آيات ...»

۲- کشف المطلوب فی ذکر احکام العبادات فی المكان المغصوب (۲۷ برگ)

(فقه - عربی)

زین العابدین بن محمد یوسف حسینی لاریجانی، - زنده ۱۲۰۹ ق
رساله‌ای درباره‌ی جای غصبی و نماز در آنجا که در یک مقدمه و سه مطلب و یک خاتمه تنظیم شده است:

المقدمة؛ فی تحقیق معنی الصحة و الفساد.

المطلب الاول؛ فی ذکر الاسباب و الشروط.

المطلب الثاني؛ فی ذکر اقتضاء النهی الفساد فی الافعال.

المطلب الثالث؛ فی ذکر نبذة من اقوال علمائنا الامامية.

الخاتمة؛ فی القول بجواز الصلوة فی المكان المغصوب عند ضیق الوقت.

نسخه حاضر از انتها ناقص است.

[مرعشی ۲۷۶:۸]

آغاز: «نحمدک یا قیوماً بامر الارض و السموات و ما فیها من الجواهر و الاعراض و
نشکرک یا مفیضاً علی الکائنات انواع الفیوض و البرکات...»

۳- رساله فی روية الله (۱۵ برگ)

(کلام - عربی)

زین العابدین بن محمد یوسف حسینی لاریجانی، - زنده ۱۲۰۹ ق
رساله‌ای مختصر درباره‌ی رویت خداوند سبحان و یا عدم آن در روز قیامت و تأویل
آیات قرآنی و اقوال بزرگان که در سال ۱۱۶۰ ق تألیف شده است.
نسخه حاضر کامل است.

آغاز: «احمدک یا من بعد عن ملاحظه العیون فلا یری و قرب من خطرات الظنون

فشهد النجوى تبارک و تعالی هو بالمنظر الاعلی لا تدرکه الابصار و هو یدرک الابصار...»

نستعلیق، ابوالقاسم بن ابوالحسن، ۱۲۰۴ ق، بی‌کا، جمادی الاول ۱۱۹۸ ق (رساله سوم)،

عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه نویسی شده است، جلد گالینگور آبی.

۱۸ برگ، سطور مختلف، ۱۷×۱۱ سانتی متر، [شماره ۵۶۶]

مجموعه:

۱ - میراث (۴۷ برگ) (فقه - فارسی)
علی اکبر بن علی بن محمد اسمعیل بن محمد مهدی شیرازی
رساله‌ای متوسط در ارث و فرایض که در یک مقدمه و ده مقاله و یک خاتمه تنظیم شده است.
آغاز: «الحمد... که چون این فقیر بی بضاعت بقدر مقدور همت بر تحصیل علوم و اکتساب رسوم می‌گماشت و خاطر فاتر را بدرک مسئله از مسائل علمیه خورسند...»
انجام: «... بعضی ممضی دارند و برخی ممضی ندارند زاید بر ثلث از ارث آنکسان که ممضی داشته‌اند بقدر الحصه موضوع شود این بود آنچه ممکن شد ایراد آن.»

۲ - نظم اللثالی (= لؤلؤیه) (تجوید - فارسی)
میر ابوالقاسم قاری مشهدی، - زنده ۱۰۸۳ ق
رساله منظوم در قواعد و اصول تجوید که در ۸۷ بیت (= لؤلؤیه) و سال ۱۰۶۱ ق (= نظم اللثالی) سروده شده است.
[الذریعه ۱۸:۱۶۳ - مؤلفین مشار: ۲:۸۰۲ - نسخه‌های خطی فارسی ۱:۹۵ - مرعشی
[۳۹:۲
آغاز:

«ای کلام از انتظام نام ذاتت در نظام
وی ز شهد شکرین شکر زبانه شیرین بکام
رحمت عام سلامت بر روان انبیا
خاصه بر روح محمد باد بر آل عبا»

۳ - (رساله در) قواعد وقف (یک برگ) (تجوید - فارسی)
ناشناخته
آغاز:

«ذممثل جیم جایز هر دو تا
صاد معنایش مرخص گر نفس
لیک وصلش بهتر از وقف ای فتی
منتقطع گردد و الا وصل و بس»

۴- اصل الاصول (۲۱ برگ) (کلام - فارسی)

محمد جعفر بن سیف الدین شریعتمدار استرآبادی، - ۱۲۶۳ ق
[الذریعه ۱۶۷:۲ و ۳:۱۳ - نسخه‌های خطی فارسی ۸۷۸:۲ - ملی تهران ۲۰۹:۲ -
مرعشی ۱۰:۲۳۳]

آغاز: «الحمد لله على نواله... این رساله ایست مسمات باصل الاصول که چون شاخ
نبات است و مشتوق بوصل الفصول و آب حیاتست و مشتمل است بر اصول دین...»
انجام: «... یا بهشت می برد نجانا الله من عذاب القبر و البرزخ.»

۵- اصول دین (۱۷ برگ) (کلام - فارسی)

ناشناخته

آغاز: «بسمله بدانکه اصول دین پنج است اول توحید یعنی از برای عالم خالق و
صانعی است بدلیل اینکه، می بینیم عالم را که خلق شده است از روی حکمت...»

۶- اعتقادات (۹ برگ) (کلام - فارسی)

ناشناخته

آغاز: «بسمله اما بعد چون بضابطه عقل و نقل معرفت اصول دین بر هر مکلفی واجب
است و اجماع شیعه اثنی عشریه بر هر کس که جاهل است بهمگی آنها یا یکی بدلیل...»

نستعلیق، محمد مهدی بن ملا عبدالله نوری دینائی، ۱۳۰۲ ق (رساله اول)، علی اکبر بن
علی نوری دینائی، ۱۳۱۲ ق (رساله دوم)، مرتضی بن علی اکبر نوری دینائی، ۱۳۳۹ ق
(رساله سوم)، علی اکبر بن علی نوری دوناپی، ۱۳۱۲ ق (رساله چهارم)، محمد دینائی،
۱۲۷۳ ق طهران پامناز مدرسه میرزا صالح (رساله ششم)، جلد مقوا زرشکی.
۱۶۵ برگ، سطور مختلف، ۱۹×۱۱ سانتی متر، [شماره ۵۷۳]

مجموعه:

۱- حاشیه تهذیب المنطق (منطق - عربی)

نجم الدین عبدالله بن حسین یزدی، - ۹۸۱ ق

به صفحه [۱۹۳] مراجعه شود.

(صرف - عربی)

۲- مراح الارواح

احمد بن علی بن مسعود، قرن ۷

نستعلیق، بی کا، ۱۲۴۰ ق (رسالة دوم)، واقف ابراهیم بن علی مراد کجوری کیجوج با
وکالت محمد ربیع طالقانی، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج سیاه مجداول.
۱۳۵ برگ، ۱۳ سطر، ۲۱×۱۵ سانتی متر، [شماره ۵۷۴]

مجموعه:

(صرف - فارسی)

۱- شرح شرح التصریف (۱۳۵ برگ)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۲۱۷] مراجعه شود.

(نحو - فارسی)

۲- تذکرة الرضية فی شرح البهجة المرضیه (۱۵ برگ)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
نسخه از انتها افتادگی دارد.
به صفحه [۲۱۷] مراجعه شود.

نستعلیق،... بن یار محمد، ربیع الاول ۱۲۹۶ ق در مدرسه سلیمانیة تنکابن، در هامش نسخه
تصحیح شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.
۱۵۷ برگ، ۱۶ سطر، ۱۸×۱۱ سانتی متر، [شماره ۵۸۵]

مجموعه:

(فقه - فارسی)

۱- صیغ العقود و النکاح (۵ برگ)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق

[الذریعه ۱۵:۱۰۸ - مرعشی ۱:۲۰۷ - مجلس ۲۵:۲۰۵ و ۱۹:۲۹۳ - کتابشناس
مجلسی: ۲۶۸ - ۲۷۰]

آغاز: «الحمد لله الذي احل النكاح و ندب اليه و حرم الزنا و السفاح و توعده عليه و...
اما بعد غرض از تحرير اين رساله و جيزه آنست كه جمعى از برادران ايمانى...»
انجام: «... به مرد مى‌گويد انت على ذلك طالق و اگر وكيل مرد با وكيل زن گويد وكيل
زن مى‌گويد بوكالتى عن موكلتى.»

۲ - صيغ عقود النكاح (۱ برگ) (فقه - فارسى)

محمد على استرآبادى، قرن ۱۳

آغاز: «الحمد لله... اما بعد آنچه من كه كاتب الاحرف... در باب عقد نكاح احتياط
مى‌كنم اينست كه دختر باكره را بدون اذن و وكالت پدر عقد نمى‌كنم...»
انجام: «... و در صيغه بطريقى كه در عقد دوام مذكور شد وكالت از جانب دختر و پدر
هر دو و وكالت دختر تنها و وكالت پدر تنها احتياط مى‌كنم.»

نستعليق، رجبعلى بن ملا عظيم كلارستاقى، بى تا (رساله دوم)، رساله اول در مدرسه آقا
محسن آقا در تنكابن نگاشته شده است، عناوين و خطوط شنگرف، جلد تيماج.
۳۵ برگ، سطور مختلف، ۱۱×۱۸ سانتى متر، [شماره ۵۸۴]

مجموعه:

۱ - خلاصة فى النحو (= الفية) (نحو - عربى)

ابن مالك، محمد بن عبدالله طابى اندلسى، - ۶۷۲ ق

۲ - حاشية الفوائد الضيائية (نحو - عربى)

سيد نعمت الله بن عبدالله جزايرى شوشترى، - ۱۱۱۲ ق

۳- حاشیه اثبات الواجب القديم (للدوانی)

(کلام - عربی)

حبيب الله ميرزا جان باغنوی شیرازی، - ۹۹۴ ق

[مرعشی ۱: ۱۳۵ - الفبائی آستان قدس: ۱۸۴ - آستان قدس ۱: ۷۵]

نسخه حاضر پنج برگ ابتدا را در بردارد.

آغاز: «الهیة یجزم ما یبین الذات کالتیمن اشار الی ان المراد بالهیة ما یقابل الذات و هو معنی الصفة و الحال و فی خروج التمییز بذکر الهیة مطلقاً تأمل فان مثل قولهم طاب...»

نستعلیق، علی پناه بن اسمعیل کلارستانی، ۱۲۵۱ ق در مدرسه سعادت آباد (رساله اول)، همو، ۱۲۵۳ ق (رساله دوم)، واقف شهربانو و شرف نساء دختران اسماعیل ناطری کلارستانی در ۱۲۶۳ ق، عناوین و خطوط شنکرف، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه شده است، جلد تیماج سیاه.

۱۴۸ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۷ سانتی متر، [شماره ۵۸۷]

مجموعه:

۱- شرح الفوائد الحکمیة

(فلسفه - عربی)

احمد بن زین الدین احسائی، - ۱۲۴۱ ق

شرحی بر کتاب «الفوائد الحکمیة» تألیف شارح که متن اصلی در سال ۱۲۱۱ ق به پایان رسیده و شرح آن به خواهش مولی مشهد بن حسین علی شبستری در جمادی الاول ۱۲۳۷ ق^۱ پایان یافته است.

[الذریعه ۱۳: ۳۸۶ - مرعشی ۶: ۱۶۵ - مجلس ۳۷: ۲۴۳ - امام صادق قزوین ۱: ۱۶۰ -

نمازی خوی: ۳۱۰]

آغاز: «الحمد... ان جناب الموفق... قد التمس منی اثبات بعض الکلمات فی بیان معنی ما ذکرته و اشرت الیه فی الرسالة التي سمّيتها بالفوائد و هی مشتملة علی اثنی عشر...»

۱. در فهرست مرعشی تاریخ تألیف ۱۲۳۳ ق ذکر شده است.

۲ - القضاء و القدر (۱۷ برگ) (فلسفه - عربی)

صدرالدين محمد بن ابراهيم شيرازى، - ۱۰۵۱ ق

رساله‌ای در بیان قضا و قدر، لوح و قلم و اعمال اختیاری و اجباری که در شش فصل

تنظیم شده است:

الفصل الاول؛ فی معنی العناية و القضاء و القدر.

الفصل الثانی؛ فی محل القضاء و محل القدر.

الفصل الثالث؛ فی ان العالم مخلوق علی اجود النظامات.

الفصل الرابع؛ فی كيفية دخول الشرّ فی القضاء الالهی.

الفصل الخامس؛ فی كيفية الافعال الواقعة منا.

الفصل السادس؛ فی فائدة الطاعات.

[الذریعه ۱۷:۱۴۷ - مرعشی ۴:۲۱۶ - الفبائی آستان قدس: ۴۴۸ - ملی تهران ۱۲:۴۶۴

- آستان قدس ۱۳:۴۴۸]

آغاز: «الحمد لله الذى اخرج من مكنونات عنايته ما ادرج فى العلم و ابرز الى قضاء

الوجود ما خفى فى العدم و فتح ما... و ظهر ما كتم و علم بالعلم المملوح المحفوظ...»

انجام: «... ناطقة الاثر بهما، تشهد على النفوس المسخرة لها يوم القيامة من الجلود و

الايدي و الارجل و اللسنة و السمع و البصر و جميع القوى فالحكم لله العلى الكبير»

۳ - رسالة فى تحقيق الكليات (۱۲ برگ) (فلسفه - عربی)

صدرالدين محمد بن ابراهيم شيرازى، - ۱۰۵۱ ق

رساله‌ای کوتاه در تحقیق و بررسی کلیات که به روش فلسفی نوشته شده است.

[الهیات تهران ۱:۳۹۸ - اهدایی آستان قدس: ۳۷۱ - کتابشناسی ملا صدرا: ۳۱۶]

آغاز: «الحمد لله مخترع مهبّات الاشياء و هویّاتها المطلاع علی کلیات الامور و جزئیاتها

فاطر العقول و الحواس و مبدع الانواع و الاجناس و الصلوة علی رسوله... ان احزر لك...»

انجام: «... و انعم بها على المستعدين و الفاضلين فمن... منع المستوحشين فقد ظلم وفقنا الله و اياك ادراك الحق و ثبت اقدامنا على مقامات الصدق انه على كل شى قدر.»
نستعليق نازيبا، بى كا، ذى قعده ۱۲۵۵ ق، واقف ابراهيم ساكن قرية شگر كوه با مهر بيضوى
با سجع «ملك محمد ۱۲۶۰» جلد تيماج سياه.
۱۳۷ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۷ سانتى متر، [شماره ۵۸۹]

مجموعه:

۱ - البهجة المرضية فى شرح الفية
جلال الدين عبدالرحمن سيوطى، - ۹۱۱ ق
(نحو - عربى)

۲ - تحرير القواعد المنطقية
قطب الدين محمد بن محمد بويهى رازى، - ۷۶۶ ق
نسخ، محمد حسين، ۱۲۵۰ ق، عناوين و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشيه و
تصحیح شده است، جلد تيماج سياه.
۱۸۷ برگ، ۱۷ سطر، ۲۱×۱۵ سانتى متر، [شماره ۶۰۶]

مجموعه:

۱ - كبرى فى المنطق
مير سيد شريف على بن محمد جرجانى، ۷۴۰ - ۸۱۶ ق
(منطق - فارسى)

۲ - حاشية تهذيب المنطق
نجم الدين عبدالله بن حسين يزدى، - ۹۸۱ ق
(منطق - عربى)

نستعليق، بى كا، بى تا، عناوين و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشيه شده است.
۹۸ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۲ سانتى متر، [شماره ۶۰۳]

مجموعه:

۱ - محمدیه در بیان قواعد قرائة قرآنیة (۶ برگ) (تجوید - فارسی)

محمد بن شمس الدین کاظمی قاری، قرن ۱۲

رساله‌ای کوتاه در بیان قواعد علم قرائت که به خواهش محمد شفیع تبریزی و به نام شاه سلیمان (۱۰۷۷ - ۱۱۰۵ ق) در یک مقدمه و نه باب نگاشته شده است: مقدمه در بیان تجوید ۱. ادغام و اظهار و قلب و اخفاء ۲. ادغام متقاربین ۳. حروف شمسی و قمری ۴. مدّ و لین ۵. میم ساکنه ۶. تفخیم و ترقیق ۷. صفات حروف ۸. تعریف دندانها ۹. حروف نداء.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱: ۹۸ - ۹۷ - دانشگاه تهران ۱: ۲۳۶ - ملک (شماره

[۵۴۱۸/۸]

آغاز: «الحمد لله... اما بعد چنین گوید اقل الخلق و المحتاج الى الله... که برای اولوالالباب مخفی نیست که دانستن علم قرائت از اعظم مطالب و اهم مآرب است...»

۲ - منظومه در رموز وقف (۱ برگ) (تجوید - فارسی)

آغاز:

«گر تو خواهی حافظ علم و قوف من بگویم تا ترا باشد و قوف
میم وقف لازم است مگذر از آن گر گذشتی خوف کفر است اندر آن»

نستعلیق، بی کا، ۱۲۸۰ ق (رساله اول)، محمد شفیع بن محمد علی شنگل آبادی (رساله

دوم)، با مهر مربع با سجع «عبده الفانی محمد شفیع ۱۲۷۱»، جلد تیماج.

۳۵ برگ، ۱۴ سطر، ۱۸×۱۱ سانتی متر، [شماره ۵۹۲]

مجموعه:

۱ - الحلیة اللامعة للبهجة المرضیة (نحو - عربی)

محمد باقر بن محمد تقی موسوی شفتی اصفهانی، - ۱۲۶۰ ق

حاشیه متوسطی با عناوین «قوله - قوله» بر «البهجة المرضية» نگاشته جلال الدین سیوطی (۹۱۱ ق) است که هنگام تدریس به یکی از شاگردانش آماده نموده و در مدت چهار ماه در رجب سال ۱۲۰۴ ق در بغداد به رشته تحریر درآورد.

[الذریعه ۸۲:۷ - مرعشی ۳۴۷:۲ - مسجد اعظم: ۱۵۷]

نسخه حاضر از انتها افتادگی دارد.

آغاز: «الحمد لله الذي امرنا بالابتداء في الافعال على البهجة المرضية و اخبرنا على كلمة هي للنجاة كافية و كلام هو مغنى و شافية و رفع فاعل الخير بتصريح البرهان...»

۲ - خلاصه الحساب

(حساب - عربی)

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، ۹۵۳ - ۱۰۳۱ ق

۳ - شرح تجرید الاعتقاد (جدید)

(کلام - عربی)

علاء الدین علی بن محمد قوشچی، ۸۷۹ ق

نسخه حاضر کامل و از ابتدای مقصد ثانی را دربردارد.

آغاز: «بسمه، المقصد الثانی فی الجواهر و الاعراض و فيه فصول، الاول فی الجواهر قدم مباحثها علی مباحث الاعراض لان وجود العرض متوقفة علی وجود الجوهر...»

۴ - تشریح الافلاک (۱۰ برگ)

(هیئت - عربی)

بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، ۹۵۳ - ۱۰۳۱ ق

رساله ای مختصر در بیان اصول و قواعد هیئت و ستاره شناسی قدیم که به نام شاه عباس صفوی تألیف و در یک مقدمه و پنج فصل و یک خاتمه تنظیم شده و از ابتدا مورد توجه بزرگان علم هیئت بوده است.

[الذریعه ۱۸۵:۴ - مرعشی ۴۹:۱ - مسجد اعظم: ۵۲۷ - آستان قدس ۱۰:۳۰ و ۹۲]

آغاز: «ربنا ما خلقت هذا باطلاً سبحانه ففنا عذاب النار...»
انجام: «...فضل المقياس حينئذ في حفظ سمت القبلة و هي الى خلاف جهة الظل.»

۵ - مسائل التقويم

(هئیت - فارسی)

علی بن محمد حسن نوایی

مؤلف رساله حاضر را به درخواست ملاعلی کلارستاقی نوشته و چون همو کتابی نگاشته و آن را «مسائل الاصول» نام گذاشته بوده به درخواست وی او هم کتابش را «مسائل التقويم» نام نهاد.

آغاز: «الحمد لله... چنین گوید... این چند کلمه ایست در معرفت تقدیم که بحسب خواهش جناب مستطاب سرکار آخوند ملاعلی کلارستاقی جمع نموده شد چون آن جناب در حین تحریر اصول تحریرات خود را مسمی نموده بودند بمسائل الاصول در خواست نموده که این چند کلمه را مسمی نمائیم بدان اسم...»

انجام: «...و در صفحه یسری پس از خمسه مشرقه جدول برکشند به جهت معرفت اختیارات اتصال قمر بباقی کواکب تمام شد در دشت حین مسافرت مؤلف باکمال دماغ سوختگیها فی ید الحقیر علی.»

۶ - اختیارات الايام (کبیر)

(نجوم - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۰ ق

رساله‌ای در بیان نحوست و سعادت ایام سال که در چهل فصل و یک خاتمه تنظیم شده است، رساله دیگری و کوچکتر از آن که به صغیر مشهور است بدو منسوب است.

[الذریعه ۱: ۳۶۷ - مسجد اعظم: ۱۳ - کتابشناسی مجلسی: ۷۵ - مجلس ۳۸: ۶۰۷ و

۵۱: ۱۰ - دانشگاه تهران ۱۳: ۳۵۰۱]

آغاز: «اما بعد چنین گوید احقر عبادالله... که این رساله ایست در بیان آنچه از احادیث معتبره اهل بیت رسالت (ع) معلوم می شود از سعادت و نحوست ایام هفته و ماه...»

نستعلیق، بی کا، ۱۲۶۱ ق در بلدة اصفهان (رساله دوم)، بی کا، ۱۲۵۷ ق (رساله سوم)،
علی بن اسماعیل، ۱۲۵۷ ق (رساله چهارم)، مؤلف ۱۲۶۰ ق (رساله پنجم)، واقف
شهربانو و شرف نساء ناطری در ۱۲۶۵ ق با مهر بیضوی، عناوین و خطوط شنگرف، در
هامش برخی رسالات تحشیه و تصحیح شده است، جلد تیماج.
۱۶۵ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۵ سانتی متر، [شماره ۵۹۶]

مجموعه:

۱ - حاشیه تهذیب المنطق (منطق - عربی)

نجم الدین عبدالله بن حسین یزدی، - ۹۸۱ ق

۲ - البهجة المرضیة فی شرح الفیة (نحو - عربی)

جلال الدین عبدالرحمن سیوطی، - ۹۱۱ ق

نسخ، بی کا، بی تا، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد
تیماج سیاه.

۱۲۱ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۸ سانتی متر، [شماره ۵۹۸]

مجموعه:

۱ - حاشیه تهذیب المنطق (منطق - عربی)

نجم الدین عبدالله بن حسین یزدی، - ۹۸۱ ق

۲ - ارجوزة فی المنطق (منطق - عربی)

ناشناخته

ارجوزه‌ای در حدود ۲۵۰ بیت که در بیان اصول و قواعد منطقی سروده شده است.

آغاز:

«الحمد لله على نعمائه   والشكر لله على آلائه
ثم الصلوة احمد المختار   و آله المتتجب الابرار

انجام:

«من سایر الامم کما... فنحمد الله بما هدانا
ثم نصلی بالرسول المصطفی و آله الاثنی عشر و المرتضی»

۳ - حاشیه حاشیه تهذیب المنطق (منطق - فارسی)

علیرضا بن کمال الدین حسین اردکانی - تجلی -، - ۱۰۸۵/۸ ق
به صفحه [۶۷] مراجعه شود.

نسخ، نجم بن... مدعو به عبدالله، ۱۲۵۲ ق در قریه نور مسمی به سعادت آباد (رساله اول)،
علی پناه بن اسماعیل کلارستانی ناطرج در سعادت آباد، ۱۲۹۱ ق (رساله دوم)،
واقف شهربانو و شرف نساء در ۱۲۶۵ ق با مهر بیضوی با سجع «عبده الخاطی علیرضا»،
عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، مهر بیضوی با سجع «عبده
الراجی علی پناه» در اواسط کتاب دیده میشود، جلد تیماج سیاه.
۱۳۱ برگ، ۱۵ سطر، ۲۲×۱۲ سانتی متر، [شماره ۶۰۱]

مجموعه:

۱ - حاشیه تحریر القواعد المنطقية (منطق - عربی)

میر سید شریف علی بن محمد حسینی جرجانی، ۷۴۰ - ۸۱۶ ق

۲ - تحریر القواعد المنطقية (منطق - عربی)

قطب الدین محمد بن محمد بویهی رازی، - ۷۶۶ ق

نستعلیق، حسین قلی بن محمد تقی کلارستانی، ۱۲۳۵ ق (رساله اول)، عناوین و خطوط
شنگرف، در هامش نسخه تحشیه شده است، جلد تیماج.
۱۷۸ برگ، ۱۳ سطر، ۲۰×۱۵ سانتی متر، [شماره ۶۵۲]

مجموعه:

۱ - تعبیر الرؤیا (۲۰ برگ) (خوابگزاری - فارسی)

محمد باقر بن محمد تقی لاهیجی، قرن ۱۲

رساله‌ای متوسط در تعبیر و تفسیر خوابها که در شصت باب تنظیم شده است، این کتاب را به جهت همنام بودن مؤلف با محمد باقر مجلسی بدو نسبت داده‌اند ولی به گفته صاحب الذریعه قطعاً از مجلسی نیست چون تمام کتابهای او را خود و دامادش و خواهرزاده‌اش استقصاء کرده‌اند و در بین آنها کتابی درباره تعبیر خواب وجود ندارد. نسخه حاضر از ابتدا افتادگی دارد.

[الذریعه ۲۰۷:۴]

آغاز: «...باب هفتم در بیان دیدن عمارتها و کوشکها و بوستان و دروازه و اسباب دکان و سرای تعبیرش بهشت وجه است...»

۲ - بضاعة المزجاة (۲۵ برگ) (فقه - فارسی)

محمد بن سلیمان طیب تنکابنی، ۱۲۳۰ - ۱۳۰۲ ق
به صفحه [۱۷۰] مراجعه شود.

۳ - اصول دین (۱۰ برگ) (کلام - فارسی)

ناشناخته

آغاز: «بسمله بدان ای بنده خدا که هر کس که بلوغ شرعی برسد از مرد و زن و عقل او صحیح باشد و دیوانه نباشد به منطوق آیه کریمه و ما خلقت الجن و الانس...»

۴ - تجوید (۲۷ برگ) (تجوید - فارسی)

مرتضی قلی بن محمد صادق طالقانی

رساله‌ای مختصر در بیان مهمات علم قرائت که در یک مقدمه و چهار فصل و یک خاتمه تنظیم شده است:

مقدمه؛ در بیان اقسام دندان هاست.
 فصل اول؛ در بیان مکانهای حرفها که از آن مکانها باید گفته شود.
 فصل دوم؛ در بیان وقف است.
 فصل سیم؛ در بیان مدّ است.
 فصل چهارم؛ در بیان ادغام است.
 خاتمه؛ در بیان بعضی چیزهایی که لازم است بر قاری قرآن دانستن آن.
 آغاز: «الحمد لله... اما بعد پس می‌گوید غریق دریای عصیان درگاه باری... که این رساله ایست در بیان مهمات علم قرائت که صحت عبادت مثل نماز و مانند آن...»
 انجام: «... و اختلاس و اماله و مدّ قصر و ابدال و حذف و نقل و مانند اینها و اسم قاریهای هفتگانه این است نافع، ابو عمرو و حمزه و عاصم و ابن کثیر و... کسائی تمت.»
 نسخ نازیبا، بی‌کا، جمادی الثانی ۱۳۰۴ ق، در مدرسه کاظم کلا (رساله اول)، قنبر، ۱۳۰۰ ق (رساله دوم)، رمضان ۱۳۰۱ ق، در مدرسه دینا (رساله سوم)، بی‌کا، ۱۲۹۹ ق (رساله چهارم)، جلد تیماج سیاه.
 ۸۱ برگ، سطور مختلف، ۱۱×۱۹ سانتی متر، [شماره ۶۶۲]

مجموعه:

- ۱ - عوامل المائة
 (نحو - عربی)
 عبدالقاهر بن عبدالرحمن جرجانی، - ۴۷۱ ق
- ۲ - الفوائد الصمدية
 (نحو - عربی)
 بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، - ۱۰۳۱ ق
 نستعلیق شکرالله بن مصطفی، ۱۲۳۲ ق (رساله اول و دوم)، عناوین و خطوط شنگرف، جلد تیماج.
 ۱۱۰ برگ، ۹ سطر، ۱۱×۱۷ سانتی متر، [شماره ۶۸۰]

مجموعه:

١ - شرح فوائد الصمدية (نحو - فارسي)

محمد بن سليمان طيب تنكابني، ١٢٣٥ - ١٣٥٢ ق

٢ - عوامل المائة (نحو - فارسي)

محسن بن طاهر قزويني طالقاني، قرن ١٢

نستعليق، على مهرازي طالقاني ١٣١٥ ق (رسالة اول)، بي كا، ١٣١٥ ق (رسالة دوم)،
عناوين و خطوط شنكرف.

٩٥ برگ، ١٦ سطر، ٢١×١٨ سانتى متر، [شماره ٦٦٧]

مجموعه:

١ - العزى فى التصريف (صرف - عربى)

عزالدين عبد الوهاب بن ابراهيم زنجاني، - ٦٦٥ ق

٢ - الفوائد الصمدية (نحو - عربى)

بهاء الدين محمد بن حسين عاملى، ٩٥٣ - ١٥٣١ ق

٣ - كبرى فى المنطق (منطق - فارسي)

مير سيد شريف على بن محمد جرجاني، ٧٤٥ - ٨١٦ ق

نسخ، محمد تقى بن فاضل دينايى، ١٢٤٦ ق (رسالة اول) همو، ١٢٤٥ ق (رسالة دوم)،
عناوين و خطوط شنكرف، جلد تيماج قهوه اى.

٩٥ برگ، سطور مختلف، ١٦×١١ سانتى متر، [شماره ٦٦٥]

مجموعه:

۱ - معین الخواص (۹۵ برگ) (فقه - عربی)

ابوالقاسم بن حسن گیلانی قمی، - ۱۲۳۱ ق

رساله‌ای فتوائی که به مقلدین عرب زبان نگاشته شده است، نگارش این رساله پس از «مرشد العوام» که به فارسی بوده صورت گرفته و گاهی اوقات به ادله احکام نیز اشاره شده است.

[الذریعه ۲۱: ۲۸۴ - مرعشی ۱: ۳۰ - الفبائی آستان قدس: ۵۳۷ - مسجد اعظم: ۳۷۴ -

نمازی خوی: ۳۴۵]

آغاز: «الحمد... اما بعد فانی لما کتبت کتاب مرشد العوام لعوام الاعاجم ثم رایت حرمان اکثر العرب من فوائد فبادرت الی تألیف هذه العجالة لتکون مرشداً الیهم...»
انجام: «... فلا بأس فی یومه و علی دلّ علی الحرمة ضعيف علی الکراهة و فی بعض الروایات المعتبره عدم الکراهة... مع ملاحظه روایة ابی بصیر فی الزیارة، تمت.»

۲ - اجوبة مسائل السلطان فتحعلی شاه (۱۲ برگ) (کلام - عربی)

احمد بن زین الدین احسائی، - ۱۲۴۱ ق

رساله مختصری در تبیین و تشریح مسائل مشکله کلامی و فلسفی که از طرف سلطان وقت شاه فتحعلی شاه قاجار مطرح شده و مؤلف بدان با توجه به مشرب و مذاق شیخیگری خود پاسخ داده و در ماه رمضان سال ۱۲۲۳ ق از تألیف آن فارغ شده است.

[الذریعه ۵: ۲۱۰ - مرعشی ۳: ۱۳۵ - نمازی خوی: ۲۹۲ - فهرست کتب احسائی ۲: ۳۱ -

آستانه قم ۲: ۱۸۰]

آغاز: «بسمله، السلطان فتحعلی شاه اذا فارق الانسان هذه الدار و قد کان من المؤمنین الاخيار لحقت روحه بالجنة كما يدلّ علیه ظواهر الاخبار يتنعم فيها...»

۳ - الروحیة (۱۲ برگ) (فلسفه - عربی)

خواجه نصیرالدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ - ۶۷۲ ق

رسالة لطيف و مختصر در تبیین ماهیت روح و حیاة و نفس و عقل او اقسام آن که از دیدگاه فلسفی به طور دقیق بررسی و تحلیل شده است. این رساله در دو فصل و در شانزده بحث تنظیم شده است:

الفصل الاول؛ فی ماهیة الروح (ده بحث).

الفصل الثانی؛ فی بیان حالات الروح و النفس و الحیوة و العقل و الفرق بینهما (شش بحث).

آغاز: «بسمله اما بعد فهذه رسالة مشتملة على فوائد جلیلة من بیان ماهیة الروح و الحیوة و النفس و العقل و اقسامها و هی مرتبة على فصلین و سته عشر بحثاً...»
انجام: «... و من نقیضته تحلیة الروح بالانوار البهیة و الوصول الى عالم الغیب... و التصفیة بقدر الرکبة و الاوضاع المحدثة و الاحکام الشرعیین هذه العدالة و القانون تمت.»

۴ - الاخلاصیة

(تفسیر - عربی)

ناشناخته

رسالة بسیار کوتاه در تفسیر سوره توحید که مطابق با مبانی و اصول عرفانی نگاشته شده است.

آغاز: «بسمله، قل هو الله احد، قل امر من عین الجمع وارد على مظهر التفضیل و هو عبارة عن الحقیقة الاحدیة الصرفة ای الذات من حیث هی بلا اعتبار صفة...»
انجام: «... سورة الاساس اذ اساس الدین على التوحید بل اساس الوجود و عن النبی (ص) انه قال السماء السبع و الارضون السبع على قل هو الله احد و هو معنی الصمدیة.»

۵ - الطینیة (= شرح احادیث طینت) (۳۲ برگ)

(کلام - فارسی)

جمال الدین محمد بن حسین خوانساری، - ۱۱۲۵ ق

رساله ای متوسط در شرح احادیث مربوط به طینت به گونه ای که به جبر نیانجامد، این رساله که در یک مقدمه و ده حدیث نگاشته شده به شاه حسین صفوی (۱۱۰۵ - ۱۱۳۵ ق) تقدیم شده است.

[الذریعه ۵:۸۳ و ۱۳:۶۴ - دانشگاه تهران ۹:۱۳۳۶ - مجلس ۱۰:۱۳۷۲ - نسخه‌های خطی فارسی: ۸۱۷-۸۱۸]

آغاز: «وسيله ساز سعادت جاودانی شکر سپاس جهان آفرین است که در کارگزاری فعل و ترک خیر و شر بی شائبه اکراه و اجبار زمام قدرت و عنان اختیار بدست...»

انجام: «... و در طرف اهل سنت نیز احادیث بر وفق آنها وارد شده، نهایت بسا باشد که باعتبار اینمعنی بعضی از آنها بر تقیة محمول تواند شد، تمت.»

۶ - ترجمة اعتقادات عبدالعظیم حسنی (۲ برگ) (کلام - فارسی)

ناشناخته

آغاز: «بسمله، اعتقادات سید جلیل الشأن و عظیم القدر و المنزلة عبدالعظیم بن عبدالله الحسنی المعروف بشاه عبدالعظیم المدفون بارض ری که بعرض جناب مقدس هادی علیه السلام رسانید و حضرت بسیار پسندید و آن این است گفت: عبدالعظیم که شهادت می دهم بدرستی و راستی و یقین بقلب و زبان که خداوند یکی است...»

۷ - تفریح الکربة عن المنتقم لهم فی الرجعة (۳۱ برگ) (کلام - عربی)

محمود بن فتح الله حسینی کاظمی نجفی، قرن ۱۱

رساله‌ای متوسط در بیان و اثبات رجعت که از مسلمات و قطعیات مذهب امامیه است و رد و ایراد استدلالهای مخالفین این مسئله که در یک مقدمه و پنج باب و یک خاتمه تنظیم شده است:

المقدمه؛ فی بیان معنی الرجعة.

الباب الاول؛ فی وجوبها من نص الكتاب.

الباب الثاني؛ فی وجوبها من السنة.

الباب الثالث؛ فی الاجماع الذی شاع و ذاع.

الباب الرابع؛ فی دلیل العقل.

الباب الخامس؛ فى بيان من يرجع.

الخاتمة؛ فى رد المناقين للرجعة باجوبة ائينة.

[الذريعة ٢٣٥:٤ و ٩٤:١ - مرعى ٣٢٥:٢]

آغاز: «الحمد لله ملهم الصواب و من الله المرجع و المآب و... انه جرى الى كلام مع

بعض الاخوان من العلماء والطلاب يشهد امير المؤمنين (ع) على المكنى بابى تراب...»

انجام: «... و حضورهم لامتنعوا من اقتفاء آثارهم و زيارة قبورهم و منان يقصدوهم من

بعد شقتهم و بون دورهم فيحرموا الاقتباس من باع زيارتهم و ساطع نورهم تمت»

٨ - وجوب الخمس حال الغيبة (٧ برگ) (فقه - عربى)

محمود بن فتح الله حسيني كاظمى نجفى، قرن ١١

رساله اى مختصر در بيان حقوق اهل بيت (ع) از خمس و حكم خمس در زمان استتار

امام عصر (ع) كه به سبب اختلاف بين علما نگاهشته شده و در يك مقدمه و پنج باب و

يك خاتمه تنظيم شده است:

المقدمه؛ فى معنى الخمس.

الباب الاول؛ فى وجوبه من الكتاب (خمس آيات).

الباب الثانى؛ فى وجوبه من السنة (خمس روايات).

الباب الثالث؛ فى وجوبه من الاجماع.

الباب الرابع؛ فى دليل العقل.

الباب الخامس؛ فى قسمته و دليله و مستحقه.

الخاتمة؛ فى بيان المتولى لصرف الخمس حال الغيبة.

آغاز: «الحمد لله على تتابع الآية حمداً دائماً كثيراً و اشكره على سوابغ نعمائه

شكراً... و بعد فانى لما رايت الخلاف بين الاخوان فى وجوب الخمس حال استتار امام

الزمان...»

انجام: «... و المطالعه لكتب الاصحاب والله الهادى الى الصواب و فرغ من تاليفها

الفقير الى الله... بمشهد امام المتقين و يعسوب الدين عليه صلوات رب العالمين.»

نستعلیق، بی کا، جمعه پنجم ربیع الثانی ۱۲۲۷ ق (رسالة اول)، ابراهیم، ۱۲۲۷ ق (رسالة دوم)، بی کا، ۱۲۲۷ ق (رسالة سوم و چهارم)، بی کا، دوشنبه سلخ ربیع الثانی ۱۲۲۷ ق (رسالة پنجم)، بی کا، ۱۲۲۷ ق، در منزل میرزا علی قلی نوری (رسالة هشتم)، عناوین و علائم شنگرف، مهر بیضوی با سجع «افوض امری الی الله عبده ابوالقاسم» در برگ آخر دیده می‌شود، در هامش برخی صفحات تصحیح و تحشیه نویسی شده‌است، جلد تیماج سیاه با ترنج باسر.

۲۲ برگ، سطور مختلف، ۲۲×۱۳ سانتی متر، [شماره ۶۶۶]

مجموعه:

۱ - النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر (۶۵ برگ) (اعتقادات - عربی)
شرف الدین مقداد بن عبدالله سیوری حلی، - ۸۲۶ ق
به صفحه [۲۰۸] مراجعه شود.

۲ - حاشیه حاشیه المختصر المعانی (۶۰ برگ) (بلاغت - عربی)
نجم الدین عبدالله بن حسین یزدی، - ۹۸۱ ق
رساله‌ای متوسط در حاشیه بر حاشیه نظام الدین خطایی (قرن ۱۰) بر مختصر المعانی تفتازانی به صورت «قوله - قوله» که در هفدهم دیحجه ۹۶۲ ق در مدرسه منصوریه شیراز پایان رسیده است.
[نمازی خوی: ۳۶۱ - مرعشی ۱: ۱۱۳ - الفبائی آستان قدس: ۱۹۱ - الذریعه ۶: ۷۱ - مسجد اعظم ۱۳۰]

آغاز: «حمداً لمن خلق الانسان و علمه البيان و شكراً لمن اعلمه بدایع المعانی فی روائع البيان و صلواته علی نبیه المعبوث باكمل... بافصح اللسان و آله مفاتیح العرفان و...»
انجام: «... والحمد لله علی توفیق الاتمام و السلام علی سید الانام و عترته الغر الكرام.»

نستعلیق، محمد بن حسن، بی تا (رسالة اول)، عناوین و خطوط شنگرف، در هامش نسخه تحشیه و تصحیح شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۳ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۱ سانتی متر، [شماره ۶۶۴]

فهرست نسخه‌های عکسی

حاشیه فرائد الاصول

(اصول فقه - عربی)

محمد مهدی کجوری مازندرانی، ۱۲۱۶ - ۱۲۹۳ ق

مؤلف که از افاضل عصر خود و از شاگردان صاحب جواهر شیخ مرتضی انصاری بود بر کتاب «فرائد الاصول» استادش تعلیقه و حاشیه‌ای مفصل نگاشت و در شعبان ۱۲۷۶ ق از تحریر آن فراغت یافت، وی در این تحشیه به نقد و بررسی آراء و نظرات استادش پرداخته است.

[الذریعه ۶: ۱۶۱]

آغاز: «بسمله، قوله فاعلم ان المكلف اذا التفت الى حكم شرعی، فاما ان يحصل له الشك فيه او القطع او الظن...»

انجام: «... و كان الشروع فيه في شوال من سنة ست و سبعين و الحمد لله على احتسابی في زمرة المشتغلين من بلوغ السن الى ما يقارب الستين.»

نستعلیق شکسته، مؤلف، برخی صفحات تحشیه نویسی شده است، جلد تیماج قهوه‌ای.

۳۷۵ صفحه، سطور مختلف، ۲۱×۱۴ سانتی متر، [شماره ۱]

رساله عملیه

(فقه - فارسی)

محمد مهدی کجوری مازندرانی، ۱۲۱۶ - ۱۲۹۳ ق

مجموعه احکام و فتوای شرعی که بر مبنای فقه امامیه توسط مؤلف که از تلامذه شیخ مرتضی انصاری (۱۲۸۱ ق) بوده برای استفاده عموم نگاشته شده است، مطابق رسوم سابقه در ابتدای رساله اصول عقاید نیز برای آشنایی مقلدین آمده است. آغاز: «بسمله... و بعد هر عاقلی در خود نعمتهای زیاد و بحسب مرتبه ادراک و مقام فهم در بدو نظر دریابد از آلات و جوارح و قوای ظاهر و باطنه...» انجام: «... و یکی دیگر در بقیع و مستحب است نماز گزاردن در مسجد حضرت خصوص مابین قبر و منبر که روضه‌ای است از ریاض بهشت رزقنا الله جميع ذلک.»

نسخ، بی‌کا، پانزدهم ذیحجه ۱۲۶۷ ق، در برگ آخر تقریط و اجازه استفاده کتاب به خط مؤلف آمده است: «مسائلی که در این مختصر از اصول و فروع ایراد شده از اقل خدام شریعت مطهره است در صورت مقابله و اطمینان بصحت نسخه انشاء الله تعالی جایز العمل است و هو العالم با مهر بیضوی با سجع لایقرء .. محمد مهدی»، جلد تیماج قهوه‌ای مجدول.

۲۴۰ برگ، ۱۵ سطر، ۱۴×۲۱ سانتی متر، [شماره ۲]

کلیات فاخری

(شعر - فارسی)

حسن بن علی فاخری کلارستانی سناری تیرگری، -۱۳۵۰ ق

مجموعه اشعار و غزلیات و قصاید آبدار و موزون که در موضوعات مختلف: توحید و اثبات واجب، اصول عقاید، منقبت رسول اکرم و امیرالمؤمنین و دیگر ائمه، مصائب و مناقب امام حسین (ع) و اهل بیت در کربلاء ماده تاریخ در برخی و فیات و موالید و حوادث تاریخی، ترجمه منظوم حدیث شریف کساء، منظومه تاریخی در وصف انقلاب جنگل و جنگ با روسها، سروده شده است.

آغاز:

«بعد بسم الله الرحمن الرحيم	حمد بی حد مر خداوند کریم
عالم و حی و قدیم است و قدیر	پس منزله از شریک است و وزیر
چونکه ذات حق بود منعم صفات	شکر او واجب بود در هر جهات»

انجام:

«ایا فاخری قصه کوتاه نما جزای بدان میرسد از خدا
که تاریخ آنسال خواهد کسی هزار است و سیصد پس از نه و سی»

نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد مقوا.

۱۹۹ برگ، سطور مختلف، ۲۱×۱۵ سانتی متر، [شماره ۳]

شرح النموذج

(نحو - عربی)

جمال الدین محمد بن عبدالغنی اردبیلی، - ۶۴۷ ق

به صفحه [۹۷] از بخش خطی مراجعه شود.

نستعلیق، علی کجوری کندلوسی، چهارم شعبان ۱۲۴۲ ق، جلد مقوا اسلیمی.

۱۵۵ برگ، ۱۶ سطر، ۲۲×۱۰ سانتی متر، [شماره ۴]

مجموعه:

۱ - علم العقود (رسالة فی ...)

(حساب - عربی)

حسین بن محمد نجم آبادی طهرانی، - ۱۳۴۷ ق

آغاز: «بسمله، اعلم ان المحکی عن القدا انهم وضعوا سبعة و ثلاثین صورة لضبط
الاعداد من الواحد الى عشرة آلاف و قد اطلعنا علی رسائل فيه فاستطرفنا ان نذكر
خلاصتها فی الخاتمة فلعله ینفی لمعنی بعض الاحادیث ...»

انجام: «...قال علی (ع) فضّ الله فاک و الذی بعث محمداً بالحق لو شفع ابی فی کل
مذنب علی وجه الارض شفعه الله تعالی فیهم ابی... و قال ان نور ابی طالب لیطفی فی
القیامة کل نور الا الانوار الخمسة الطاهرة علیهم السلام.»

۲ - منظومة فی علم العقود

(حساب - عربی)

(منسوب به) سید محمد مهدی بحر العلوم نجفی، - ۱۲۱۲ ق

ارجوزه‌ای کوتاه مختصر در علم عقود که مجموعاً از ۲۴ بیت تشکیل شده و در آن اصول و تقسیمات علم عقود بیان شده است.

آغاز:

«والعشرات يا اخا النجابة
و تلك ايضاً منك في اليمين
خصّوا بها الابهام و السبابة
فكن من الضبط على يقين»

انجام:

«ترکیبها ان کنت ممن تعرف
ثم اذا ما ساقک المعدّلاً
کعقدک الاحاد... یختلف
عشرة آلاف لما تکملاً»

نستعلیق، بی کا، سوم و چهارم محرم الحرام ۱۳۲۳ ق، جلد مقوا.

۵ برگ، ۱۳ سطر، ۱۷×۱۱ سانتی‌متر، [شماره ۵]

چهل فصل سلطانی و شیم فرّخی

(حکمت عملی - فارسی)

عباس بن مسلم آقاسی ایروانی، - ۱۲۶۵ ق

مجموعه چهل فصل مختصر و موجز که به قول مؤلف «وجیزه‌ای که مشتمل بر اصول و فروع و اوامر و نواهی و نجات در معاد و تحصیل معاش و تدبیر منزل و سیاست مدن» نگاشته شده، مؤلف پس از زیارت بیت الله الحرام این رساله را روز یکشنبه بیستم جمادی الاول ۱۲۴۶ ق در شهر خوی به پایان رسانده است.

آغاز: «سبحان ذی الملک و الملکوت پاکا ملکا تعالی شانک و بهر برهانک، ستایش

در حضرتت چون شاید و از عهده سیاست که برآید...»

انجام: «... شاهزاده آزاده ایده الله تعالی بتأییداته الازلیه موسوم ساخته چهل فصل

سلطانی و شیم فرّخی نام نهاده... زیب اختتام یافت.»

نستعلیق، مهدی بن علیمراد منشی لاهیجی، یکشنبه ۱۹ جمادی الاول ۱۳۱۲ ق، به دستور

میرزا حسینخان منظم السلطنه حکمران لاهیجان و مضافات، جلد مقوا.

۱۷ برگ، ۱۵ سطر، ۱۶×۱۲ سانتی‌متر، [شماره ۶]

الارشاد فی احوال صاحب بن العباد

(ترجمه نگاری - عربی)

ابوالقاسم احمد بن محمد حسنی حسینی قهپائی اصفهانی، - زنده ۱۲۵۹ ق
رساله‌ای متوسط در شرح حال وزیر شیعی آل بویه «ابوالقاسم اسمعیل بن عباد بن احمد
بن ادریس طالقانی» معروف به صاحب بن عباد که در اول ربیع الاول ۱۲۵۹ ق به رشته
تحریر درآمده و در چهارده باب تنظیم شده است.

[مرعشی ۵: ۸۰ و ۱۳: ۳۸۵ - مجلس ۲۵: ۵۱ - مشار عربی: ۴۱ - الفبائی آستان

قدس: ۳۹]

آغاز: «الحمد لله الذي جعل العلماء علماء و مناراً لدار القرار و الجنة مستقراً للمتقين و
الابرار و الجحيم مقراً للغاوين و الفجار...»

انجام: «... انشدهك بالله بدعاء ظهر الغيب فانه يستجاب في حق الاخوان و لاتنس
نصيبى تصيبك فانك يابن آدم كما تدين تدان، تم.»

نستعليق، مؤلف، ۱۲۵۹ ق، در انتهای نسخه چند برگ در حالات سید اسمعیل حمیری و

اشعار وی در دفاع از اهل بیت آمده است، جلد مقوا.

۴۵ برگ، ۱۵ سطر، ۱۶×۱۰ سانتی متر، [شماره ۷]

مجموعه:

۱ - شرح تهذیب المنطق (۱ - ۱۰۴ ر) (منطق - فارسی)

جمال الدین محمود بن محمد حسینی شهرستانی، قرن ۱۰

به صفحه [۹۷] از بخش خطی مراجعه شود.

۲ - آداب المتعلمین (۱۰۴ پ - ۱۱۱ ر) (تعلیم و تربیت - عربی)

خواجه نصیرالدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ - ۶۷۲ ق

به صفحه [۲۷۳] در بخش خطی مراجعه شود.

آغاز: «الحمد لله على آلائه و اشكره على نعمائه... فكثير من طلاب العلم لا تيسر لهم

التحصيل و ان اجتهدوا و لا ينفعوا عن ثمراته...»

نسخ، جلال بن نورالدین احمد بن قاسم بن حسین الحسنی الحسینی، اواخر جمادی الثانیه ۹۸۷ ق، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه نویسی شده است، علامت بلاغ و قرائت و مطالعه در بسیاری صفحات دیده می‌شود، جلد مقوا. ۱۱۳ برگ، ۱۹ سطر، ۱۲×۸ سانتی‌متر، [شماره ۸]

کلیات منتظر کجوری

(شعر - فارسی)

مرتضی قلی بیک بن محمد رضا بیک کجوری مازندرانی، ۱۲۲۰ - ۱۲۸۳ ش / ۱۳۲۲ ق

مجموعه اشعار، غزلیات و قصائد فارسی که توسط اطرافیان و احفاد شاعر جمع‌آوری شده و در یک مجموعه ثبت و ضبط شده است، مضامین اشعار بیشتر درباره فضایل و مناقب اهل بیت عصمت (ع)، غزلیات، اندرزنامه (جهت حبیب الله کالجی)، اشعار و ملحقات (جهت منتظر السلطنه امیر تومان خلعت بری) و اشعار پراکنده دیگر می‌باشد.

آغاز: «من کلام کربلانی مرتضی قلی بیک کجوری متخلص به منتظر...»

دوشینه چون کشید شه زنگ لشکرا   آمد ز لطف در برم آنشوخ دلبرا
با عارضی چو ماه بلب تنگ شکرا   با ابرویی چو تیغ و بمزگان نشترا»
انجام:

«روزیکه گل آدم خاکی بسرشتند   در صفحه اوقات حوائج بنوشتند
آنانکه بدل تخم غلامیش بکشتند   از اهل بهشتند اگر آل کنشتند
خرم دل آن قوم که او را شده چاکر»

نستعلیق، غلامحسین رستمی، ۲۵ جمادی الاول ۱۳۸۴ ق / دهم مهرماه ۱۳۴۳ ش، جلد گالینگور سرمه‌ای.

۱۷۲ صفحه، ۱۵ سطر، ۲۰×۱۸ سانتی‌متر، [شماره ۹]

مجموعه:

۱ - دیوان مراثی فاخری (۳۰۰ صفحه) (شعر - فارسی)

حسن بن علی فاخری کلارستانی سناری تیرگری، - ۱۳۵۰ ق

دیوان تقریباً مفصلی در مراثی و ذکر مصایب و مقاتل امام حسین (ع) و بیان وقایع و حوادث جانگداز فاجعه کربلا در قالب اشعار موزون و شیرین فارسی می‌باشد، حوادث دسته بندی شده و به صورت «مجلس - مجلس» به ذکر وقایع پرداخته شده است. در بخش انتهایی (ص ۲۷۹)، منظومه بلندی (۱۱ صفحه) در مسائل فقهی از تقسیم آب به مضاف و مطلق و... تا بیان مقارنات روزه سروده شده است.

نسخه حاضر از ابتدا افتادگی دارد.

آغاز: «پیغمبر فرماید

ای حسن قربان تو ای نور عین   شد مقدر این عمل بهر حسین
خواهش تبدیل را تاثیر نیست   این چنین تقدیر را تغییر نیست»

انجام:

«یا نبی الله اگر محض رضای توست این

وسعتی فرما عطایم در همه دنیا و دین

تا نمودم ختم این بگذشت از هجرت بدان

یکهزار و با دویست شصت چهار از سال آن»

۲ - کتاب فاخریه (۸۸ صفحه) (شعر - فارسی)

حسن بن علی فاخری کلارستانی، - ۱۳۵۰ ق

مجموعه اشعاری در موضوعات مختلف که توسط شاعر سروده شده است، موضوعات این رساله عبارتند از: در ذکر بعضی از قلندران بی معرفت، در ذکر بعضی از صوفیه، در ذکر خواب دیدن مؤلف حضرت امیر و چند سؤال از وی، موعظه لطیفه، حکایت ایوب (ع)، در کیفیت اسلام آوردن سلمان فارسی و زحمات او، گفتگوی مؤلف با جوان خنجری، و داستانهای گوناگون و آموزنده.

آغاز:

«بعد بسم الله الرحمن الرحيم   پرستایش لایق ذات کریم
بعد نعت مصطفی ختم رسل   جان فدای مرتضی هادی کل»

انجام:

«مدح من در حقشان گر بی ریاست درازایش.... احسان رواست
فاخر این درگاه حق..... پوست تخت افکن درینجا خواب کن»

نستعلیق، مؤلف، ۱۳۴۵ ق، در هامش نسخه نیز سطور به صورت چلیپا آمده است، جلد
گالینگور سرمه‌ای.
۳۸۰ صفحه، ۲۱×۱۹ سانتی‌متر، [شماره ۱۰]

دیوان مرثی فاخری

(شعر - فارسی)

حسن بن علی فاخری کلارستانی سناری تیرگری، - ۱۳۵۰ ق
به صفحه [۳۳۶] از بخش عکسی مراجعه شود.

نستعلیق، بی‌ک، بی‌تا، سطور انتهایی صفحه در ادامه بطور چلیپا در حاشیه صفحات کتابت
شده است، جلد گالینگور سرمه‌ای.
۲۸۱ صفحه، ۲۱×۱۸ سانتی‌متر، [شماره ۱۱]

مجموعه:

۱ - کلمات امیرالمؤمنین (ع) (= هزار کلمه) (حدیث - عربی)

ناشناخته

مجموعه ۱۰۰۰ جمله از کلمات قصار و کوتاه و پرمغز از امیر بیان علی بن ابیطالب
علیه السلام که بر اساس حروف تهجی از انتهای کلمات تنظیم شده است، ترجمه تمام
جملات در سطرهای میانی آمده است.

نسخه حاضر کامل است.

آغاز: «هذا کلمات القصار من المولی امیرالمؤمنین (ع) بسمله، ۱ - الدین یعصم،
الدین تسلّم، ۲ - الدین یجلّ، ۳ - الدنیا تذللّ، ۴ - التواضع یرفع، ۵ - التکبر یضع...»
انجام: «...۸ - یاتی علی الناس زمان لایاتی فیہ الا الماجد و لایستظرف فیہ الا الفاجر و
لایضعف فیہ الا المنصف یعدون الصدقة غرماً و صلة الرحم و العبادۃ استطالة علی الناس

و يظهر عليهم الهوى و يخفى بينهم الهدى ۹ - يطلبك رزقك اشد من طلبك له فاجمل فى طلبه.»

۲ - [مواعظ لطيفه] (اخلاق - فارسی و عربی)

مجموعه کلمات پرمغز و جملات حکمی و نغز از بزرگان اخلاق و اکابر عرفا و صوفیه که در طریق کمال و ترقی اخلاقی بیان کرده‌اند.

آغاز: «من کلام بعض البلغاء؛ الدنيا ان اقبلت بلبت و ان ادبرت بربت و اذا طنبت نبت و اذا ارکتب کبت و اذا بهجت هجت و اذا اسعفت عفت و اذا اينعت نعت...»

انجام: «... و این همه که در بیان شرف و فضیلت این امت است شک نیست که نتیجه متابعت است و متابعت ثمره محبت که قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله.»

نسخ جلی، ابوالقاسم نوری کمرنبی، ۱۳۲۷ ق (رساله اول)، بی کا، بی تا (رساله دوم)، سطور بیشتر صفحات مستقیم و چلیپا است، ترجمه فارسی متون حدیثی در لابلاى سطور آمده است، بی جلد.

۲۶۷ برگ، سطور مختلف، ۱۰×۲۲ سانتی متر، [شماره ۱۲]

نخبه سپهری (تاریخ - فارسی)

عبدالرحیم بن ابوطالب تبریزی «طالبوف»، ۱۲۴۲ - ۱۳۲۹ ق

رساله مختصری در تاریخ صدر اسلام و وقایع یازده سال رسالت رسول اکرم (ص) است که در ابتدا بخشی از تاریخ جزیره العرب از زمان طوفان نوع علیه السلام به عنوان -مقدمه (۱۴ صفحه) و در انتها بخشی از آئین و فرامین شرعی اسلام (۱۱ صفحه) که به عنوان خاتمه آمده است و همه تلخیص و برگزیده‌ای از تاریخ «ناسخ التواریخ» سپهر کاشانی است.

[الذریعه ۹۵:۲۴ - فهرستواره فارسی ۱۰۸۹:۳ - نسخه‌های خطی فارسی ۴۵۶۰:۶ -

مشار فارسی ۱۷۵:۵ - مسجد اعظم: ۴۰۸]

آغاز: «بسمله، بعقیده اسلام نوح علیه السلام هزار و ششصد و چهل و دو سال بعد از هبوط آدم علیه السلام متولد شده جنابش پسر لمک بن متوشلخ بن ادریس...»
انجام: «... با وجود بیان واضح و ترتیب حیرت‌انگیز همیشه مورد بحث و مصدر مجادله است... بلکه اختلاف در معنی قوانین حالیه بمراتب بیشتر از اختلاف معانی مسایل شرعیة علمای اسلام است.»

نسخ جلی، بی‌کا، ۱۳۲۸ ق، در هامش برخی صفحات تحشیه نویسی شده است، بی‌جلد.
۹۵ صفحه، ۲۰ سطر، ۱۸×۱۲ سانتی‌متر، [شماره ۱۳]

فهرست کتاب جامع الشتات (فهرست - فارسی)

محمد حسین بن ابراهیم نجم‌آبادی، - زنده ۱۳۳۲ ق

فهرست مفصلی از مطالب و مسائل مندرج در کتاب «جامع الشتات» تألیف ابوالقاسم بن حسن گیلانی قمی (۱۲۳۱ ق) است که از صفحه اول تا صفحه هشتصد و پانزده (از ابتدای طهارت تا انتهای مسائل متفرقه) ادامه یافته است. این رساله در جمعه شانزدهم ذیحجه ۱۳۲۹ ق به پایان رسیده است.

آغاز: «فهرست کتاب جامع الشتات من تالیفات المیرزا القمی رحمة الله علیه، ص ۲ کتاب الطهارة: ۱ - استظهار نساء با علم بتجاوز لازمست یا نه؟، ۲ - کیفیت مسح پا، ۳ - غسل ترتیبی بطریق ارتماس صحیح است یا نه...»

انجام: «... قد جددنا النظر فی ذلك ثانياً و لعله تخلص من الشوائب و ان كان فی النسخ تشویش و الترتیب و لما تخلص منه لکنه غیر مضرّ للناظر الماهر»

نسخ جلی، زین العابدین بن محمد حسین نوری کمرئی، ۱۳۳۲ ق، در ابتدا دو صفحه در زندگی میرزای قمی بنقل از روضات الجنات کتابت شده، یاداشتی مبنی بر تجدید نظر مؤلف در نسخه - که در انجام رساله نیز ذکر شد - در دوشنبه ششم ربیع الاول ۱۳۳۲ ق صورت گرفته و در انتهای نسخه آمده است، جلد مقوا.

۳۹ صفحه، ۲۹ سطر، ۳۲×۲۰ سانتی‌متر، [شماره ۱۴]

کشف الشکوک عن الشاک و المشکوک

(اصول فقه - عربی)

ابوالقاسم مجتهد پولی کجوری، - زنده ۱۳۴۰ ق

رساله نسبتاً مفصلی در بیان قواعد و مبانی اصول فقه است، مؤلف که از جدش با عنوان «کما اشار الیه جدی» و غیره یاد کرده از بسیاری نظرات او استفاده کرده و در این رساله درصدد اثبات اعتبار و یا عدم اعتبار شک، رساله حاضر در سال ۱۳۱۴ ق به طرز سنگی در تهران در ۱۹۶ صفحه چاپ شده است.

[الذریعه ۴۰:۱۸ - مشار عربی: ۷۴۰]

نسخه حاضر چهار صفحه از ابتدا افتادگی دارد.

آغاز: «... و رفع الحجر اولاً و انت خبیر بعد التامل فی الروایة المذكورة و فی ادلة الولاية ان الموارد من موارد الحجر و عصارة الامر ان... قبل الاذن واضحة الكلام...»
انجام: «... و ان كان بسبب القرنية و قد عرفت انه غير ثابت بل قد بينا انه دال على الفرد المنتشر على التفصيل المرقوم الا في الموارد التي قام الدليل من الخارج... و هذا الذي ذكرناه انما هو في باب التذكرة [...] فقد وضح حاله في تضاعيف كلماتنا السابقة تمت»

شکسته نستعلیق، مؤلف، ۱۳۴۰ ق، سطور بشکل چلیبا نوشته شده است، یاداشتی در پشت برگ آخر مبنی بر انتساب کتاب به مؤلف توسط شخصی که نامش خوانا نبود در سال ۱۳۴۴ ق نوشته شده است، جلد مقوا.

۳۳۳ صفحه، ۱۶ سطر، ۱۳×۱۹ سانتی متر، [شماره ۱۵]

لوايح القمر (= اختيارات نجوم)

(نجوم - فارسی)

کمال الدین حسین بن علی بیهقی کاشفی، - ۹۱۰ ق

هفتمین اثر نجومی مؤلف که با اتمام آن مجموعه «السبعة الكاشفیه» به پایان می رسد، شش اثر دیگر وی عبارتند از: مواهب الزحل - میامن المشتري - سواطع المريخ - لوايح الشمس - مفاتيح الزهرة - و مناهج العطار، این رساله در یک مقدمه و دو مقاله و یک خاتمه تنظیم شده و تألیف آن در سال ۸۷۸ ق به پایان رسیده و به سلطان مجدالدین محمد تقدیم شده است.

[الذریعه ۱:۳۶۹ و ۱۸:۳۷۴ - کشف الظنون ۱:۳۶۹ - نسخه‌های خطی فارسی ۱:۳۴۴ - دانشگاه تهران ۴:۸۲۳]

آغاز: «الحمد لله الذي بيده حكمته ازمة الاختيار و بصف قدرته اعنة الاقتدار و الصلوة على رسوله و حبيبه... بعد از ادای ثنای قادر مختار جلت و عظمت حکمته...»
انجام: «... نباشد الا پادشاهان و بعد از پادشاهان ارباب مراتب هر یکی بحسب مرتبه ایشان اثری بود هر چند مرتبه اعلا و اکمل باشد اثر اختیار در حق وی اتم و اکمل بود.»
نسخ، احمد بن محمد شنبه بیست و چهارم ربیع الآخر ۹۸ (۹)، در هامش نسخه تصحیح و تحشیه نویسی شده است، جلد مقوا.
۲۰۴ برگ، ۱۷ سطر، ۲۱×۱۷ سانتی متر، [شماره ۱۶]

جنگنامه جلال الدین اشرف

(تاریخ - فارسی)

ناشناخته

سرگذشت و جنگهای «سید جلال الدین اشرف» مدفون در آستانه اشرفیه که آمیخته به حقیقت و افسانه بوده و از نثرهای عصر صفویه است و در سال ۱۳۴۸ ش چاپ شده است.

[فهرستواره فارسی ۱:۳۰۷ - نسخه‌های خطی فارسی ۴:۲۷۴۷ و ۵:۳۶۶۷ - مشار فارسی ۲:۱۵۹۵ - دانشگاه تهران ۱۶:۵۲۴]

آغاز: «شکر و سپاس هر واجب الوجودی را سزاست که معرفت وجود او بر همه واجب است و ابداع ممکنات و اختراع مخلوقات در قبضه قدرت اوست...»
انجام:

«... چنین است درین کار دلتنگ نیست   ای اگردگار جهان جنگ نیست
پراز درد و آزست این کار تو   وفا و خرد نیست بازار تو.»

نستعلیق نازیبا، یوسفعلی بن استاد قنبر علی مازندرانی، ۱۲ ذی‌قعدة ۱۲۵۲ ق در گیلان قریه لقمجان من محال لاهیجان، جلد نایلون.

۲۰۰ صفحه، ۱۴ سطر، ۲۰×۱۸ سانتی متر، [شماره ۱۷]

فهرست اسناد و مدارک

- ۱- وقفنامه مسجد، مدرسه و تکیه فیروزیه؛ وقف املاک و مستغلات متعدد در روستای فیروز آباد توسط کلمحمد سلطان کجوری فیروز آبادی با تولیت فضل الله مشهور به ملا بابای فیروز آبادی در تاریخ ۱۲۳۷ ق.
- ۲- سند انتقال تولیت مسجد جامع تنکابن به ملا محمد محسن تنکابنی در شوال المکرم ۱۱۳۱ ق با مهر بیضوی با سجع «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده سيد علي بن سيد مرتضى حسینی».
- ۳- قبالة بیع شرعی و نقل و انتقال مثنی در قبال مبلغی «خالی از خیارات معطله و عاری از شروط مبطله»؛ شهادت تعدادی از علما و فقها و نیز عده‌ای از اشخاص حاضر در مجلس در شوال ۹۱۴ ق.
- ۴- سند بیع شرعی منزل دو شاهزاده خانم «بانو خانم و زینب خانم» در دارالسلطنه اصفهان با وکالت شیخ صدرالدین محمد آقا و آخوند شیخ محمد حسین تنکابنی به قیمت بیست و یک تومان در ۲۳ ربیع الاول سال ۱۱۱۱ ق.
- ۵- سند تأیید موقوفه؛ دو جریب و نیم زمین سراپاره در حوالی مسجد تنکابن که توسط زین الموالی مولانا یوسف در حضور شهود وقف شده است در تاریخ جمادی الاول ۹۳۷ ق.
- ۶- سند مبیعه و خرید و فروش منزل مسکونی آقا میر محمد طاهر بن میر زین العابدین

- تنکابنی ساکن میانگر محله وکالت و وصایت آخوند شیخ مفید مبلغ یک تومان تبریزی در سال ۱۲۳۳ ق.
- ۷- سند خرید و فروش چهل و پنج جریب زمین در قریه تیره پرده‌سر از محال تنکابن توسط محمد حسین بن ملا ابراهیم تیره پردسری به علامی فهامی شیخ المشایخ العظام شیخ محمد باقر در رجب ۱۱۶۲ ق.
- ۸- سند خرید و فروش زمین در قریه تیره پردسر تنکابن با تعیین دقیق حدود زمین در ماه صفر ۱۰۸۹ ق با خط محمد نسیم بن محب علی (قسمت صدر سند پاره شده است)
- ۹- طومار اعانت مؤمنین و شیعیان برای استخلاص ملا ابراهیم فهذری که در دست «افاغنه شومیه» اسیر شده و قدرت پرداخت پول برای استخلاص خود را ندارد، این طومار توسط ۱۶ تن از علما و بزرگان امضا شده و ارزش بسیار زیادی دارد تاریخ برخی مهرها ۱۱۷۲ ق می‌باشد.
- ۱۰- هبه نامه زوجه آخوند ملا مؤمن «مرضیه خانم» مهم مهریه خود را از شوهرش که یک قطعه زمین است و هبه آن به فرزندان شیخ اسحاق در ماه صفر ۱۲۱۳ ق.
- ۱۱- اجازه نامه یکی از فقها به ملا اسمعیل بن محمدکریم کلارستاقی خادم و متولی امامزاده و معصوم زاده واجب التعظیم جناب احمدرضا و... رضا از اولادان امام زین العابدین (ع) مبنی بر استفاده از موقوفات امامزاده مزبور که زمین مزروعی جوار امامزاده مشهور به زمین چهارسو واقع در قریه «ألیت» از قراء ییلاقی کلارستاق مازندران و نیز ملک معروف به «کاهیر» و مرتع چراگاهی معروف به «کُتی» در سال ۱۲۸۷ ق با شهادت دو تن از علما.
- ۱۲- سند حل و فصل منازعه و ترک مخاصمه بر سر زمین که یکی از دو طرف ملا محمد صالح بن محمد یوسف معروف به شاه پسند می‌باشد. تاریخ سند جمادی الثانی ۱۱۰۳ ق می‌باشد و تعداد زیادی از علما و شهود سند را امضا و مهر کرده‌اند.
- ۱۳- نامه درخواست معافیت از مالیات توسط شیخ محمد بن شیخ محمد باقر ساکن پراکار تنکابن از حاکم یا شاه وقت ایران و جواب حکمران مبنی بر قبول معافیت از

مالیات و عدم مزاحمت کدخدا و کلانتر تنکابن به وی و دو سه زارع دیگر که نزد وی زراعت می‌کنند در شوال ۱۱۹۴ ق.

۱۴ - سند خرید و فروش ملک توسط محمد محسن بن خواجه محمد رضا حبشه بوری (کذا) در سامان شیرج محله دریل در بیست و سوم محرم ۱۱۶۲ ق با امضای شش شاهد.

۱۵ - مصالحه نامه محمد زین العابدین بن محمد رضا حبشه بوری در رجب ۱۱۷۴ ق.

۱۶ - سند نصب متولی امامزاده عبدالله رضا در روستای پردنکان از قراء کلارستاق با عنوان آخوند ملا علی از طرف مولی محمد تقی نوری در محرم ۱۲۵۸ ق با مهر مربع با سجع «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده محمد تقی» و تأیید آن به نیابت از شیخ مرتضی انصاری از طرف شیخ ابوالقاسم نوری با مهر بیضوی با سجع «عبده الراجی ابوالقاسم».

۱۷ - سند مبیعه شرعی توسط ماهتاب بنت ملا آقا میر به شیخ محمد باقر بن محمد ابراهیم یک قطعه زمین در شرح محله از توابع تشکون در سال ۱۱۴۲ ق با شهادت شهود.

۱۸ - سند معافیت از مالیات و وجوه سرشماری و سیورسات و اسب چاپاری و ملازم و چریک و سایر عوارضات حکمی و مملکتی عده‌ای از کلانتران و کدخدایان تنکابن در ذیحجه ۱۱۶۴ ق.

۱۹ - سند مبیعه شرعی توسط سید یحیی بن میرزا محمد کریم و سید حسین بن سید محمد مهدی ساکن بیانکوه محله مقدار بیست جریب زمین مزروعی در پائین شیرج محله با حدود مشخص شده در جمادی الثانی ۱۱۶۳ ق با امضای شهود.

۲۰ - سند مبیعه شرعی ابراهیم و احمد فرزندان حکیم مؤمن وصی ملا محمد رضا بن شاه‌مراد یک قطعه باغ در شیرج محله با حدود مشخص شده به خریدار شیخ محمد باقر به مبلغ شش هزار دینار تبریزی در جمادی الثانی ۱۱۶۲ ق با امضای دو شاهد.

۲۱ - سند فروش شرعی منزل مسکونی در میانکوه محله توسط محمد بن ناظر حسینی

- با حدود مشخصه به محمد طاهر بن میر زین العابدین به مبلغ هزار دینار تبریزی در ۷ رجب ۱۲۱۶ ق.
- ۲۲ - سند هبه شرعی زمین آقا میر رضا بن آقا میر عظیم به آقا میر جعفر و او نیز این زمین را به آقا میر رضا به مبلغ هشت هزار و پانصد دینار تبریزی هبه کرده است در سال ۱۲۱۷ ق.
- ۲۳ - نامه قبله گاهی میر ابوطالب مبنی بر ترک مخاصمه درباره «باغ توت محمد تقی» بین بنی اعمام شیخ حسن و شیخ محمد باقر و شیخ حسین و شیخ عبدالغنی و شیخ تقی و مصالحه و قسم نامه در محضر یکی از علمای زمان که نامش در سند نیامده است، در ربیع الاول ۱۲۲۰ ق.
- ۲۴ - اجازه نامه تجدید تولیت آخوند ملا علی کلارستانی بر امامزاده واجب التعظیم واقع در روستای پردنکان کلارستاق توسط یکی از علما با مهر بیضوی با سجع «عبده الراجی سید محمد بن باقر الموسوی» در ۱۲۷۷ ق.
- ۲۵ - اجازه نامه تولیت آخوند ملا لطفعلی با اجازه مجتهد العصر و الزمان حاج ملا علی به امامزاده عبدالله رضا علیه السلام در پردنکان در ۱۲۸۶ ق.
- ۲۶ - تأیید اجازه نامه تولیت امامزاده پردنکان توسط آخوند ملا علی کلارستانی که مسبوق به اجازه علمای اعلام بوده توسط حکمران استرآباد در شعبان ۱۲۷۷ ق با مهر مربع بزرگ با سجع «شاهزاده ملک آرا حکمران استرآباد و مازندران»
- ۲۷ - اجازه نامه علما به آخوند ملا لطفعلی فرزند آخوند ملا علی و فرزندش عباس کلارستانی مبنی بر تولیت امامزاده پردنکان کلارستاق در صفر ۱۲۸۶ ق و تأیید آن توسط چند تن از علما.
- ۲۸ - استفتاء یکی از فضلاء چالوس از بزرگان و جواب مرحوم میرزا ابوالقاسم قمی (صاحب قوانین المحکمة) با مهر بیضوی «عبده ابوالقاسم بن حسن» و تأیید دستخط مرحوم میرزای قمی توسط مرحوم میرزا محمد تقی نوری در سال ۱۲۳۸ ق. [متن استفتاء عربی و متن جواب میرزا فارسی است.]

۲۹- اجازه نامه تولیت آخوند ملا علی سناری کلارستانی بر امامزاده عبدالله در روستای پردنکان از محال کلارستان در ذیحجه ۱۲۷۶ ق توسط مهدی بن علی بن جعفر (کاشف الغطاء) با مهر مربع با سیج «مهدی بن علی»

۴۰- ۳۰- حدود ده سند دیگر مبنی بر خرید و فروش باغات و منازل مسکونی و درخواست عفو و معاف بودن از مالیات از حکومت وقت که هر کدام در جای خود در شناختن تاریخ و جغرافیای منطقه تنکابن و کلارستان مفید و مؤثر است.

نمایه‌ها

فهرست الفبایی کتابها

فهرست موضوعی کتابها

فهرست پدید آورنده‌ها

فهرست جای‌ها

فهرست اهدا کنندگان

فهرست منابع و مآخذ

فهرست الفبايى كتابها

احكام وضو و نماز، ١٧٦، ٢٦٧	آداب التجارة، ١٩٦
اختيارات الايام (صغير)، ٣٥	آداب الصلوة، ٢٢٦
اختيارات الايام (كبير)، ٣١٨	آداب المتعلمين، ٢٧٣، ٣٣٥
اختيارات بديعى، ١٩٥	ابدال الادوية، ١٨٢
الإخلاصية، ٣٢٥	ابواب الجنان، ٣٣
الأربعون حديثاً، ٣٦، ٢٠٦	اثبات الرجعة، ٣٤
الارث، ٢٠٧	الإثنى عشرية، ٢٤٨
ارجوزه در فقه، ٣٠٤	الإجارة، ١٩١
ارجوزة فى العوامل، ٢٧٦	اجوبة الاسئلة، ٢٧٧
ارجوزة فى المنطق، ٣١٩	اجوبة المسائل، ٣٠٧
ارجوزة فى الولاية، ٢٧٢	اجوبة مسائل الدامغانى، ١٩٩
ارشاد الاذهان الى احكام الايمان، ٣٧	اجوبة مسائل السلطان فتحعلى شاه، ٣٢٤
ارشاد المسترشدين وهداية الطالبين، ١٧٩	الأحاديث القدسية، ١٨٩
الإرشاد فى احوال صاحب بن العباد، ٣٣٥	الإحتجاج على اهل اللجاج، ٣٥
اسانيد كتاب من لا يحضره الفقيه، ٢٥٩	احكام ميراث و فرايض، ٢٧٠
الاسئلة و الاجوبة، ٣٠٣	احكام نجاسات و طهارات، ٢٦٨

بغية الطالب في معرفة المفروض و الواجب، ٤١	الإستبصار فيما اختلف من الاخبار، ٣٧ الاستعارة، ١٧٨
البهجة المرضية فى شرح الفية، ٤٢، ٢٥٥، ٢٠٦، ٢٢٥، ٣٠٣، ٣٠٧، ٣١٥، ٣١٩	اسرار الآيات و انوار البينات، ٢٢٨ اسرار العقود، ٢١٤، ٢٣٥، ٢٥٤، ٢٨٧، ٣٥٥، ٢٩٥
بيدل، ٤٣	اصل الاصول، ٣١٥
پرسش و پاسخ، ٢٣٩	اصول الدين، ٢٦٦
تأسيسات، ١٨٤، ٢٥٩، ٢٥٥	اصول دين ← اصول عقايد
تجويد، ٢٧٥، ٣٠١، ٣٠٦، ٣٢١	اصول دين، ٢٦٧، ٣١٥، ٣٢١
تحرير اقليدس، ٢١٦	اصول عقايد، ٣٥٢
تحرير أكرثاوذوسيوس، ٤٤	الإعتقادات، ٢١٢، ٢٢٧، ٣١٥
تحرير الاحكام الشرعية، ٤٤	الإعتقادات، ٢٣٥، ٢٤١
تحرير القواعد المنطقية، ٤٥، ٢٨٤، ٣٥٥، ٣٢٥، ٣١٥	الإعراب عن قواعد الاعراب، ٢٦٢
تحفة حاتميه، ٢٩٢	اكمال الاصلاح، ١٩٣
تحفة عباسي، ٢٤٥	الفية، ٢٥١، ٢١١، ٢٦٣
تحفة العربية، ١٨١	امامت، ٢٤٥
تحفة المبتدئين، ١٨٥	الإمامة، ٢٢٧
تحفة النسوان، ٢٥٣	انشاء الدرر ← منشآت
تذكرة الأئمة، ٤٧، ٢٤٧	انوار التنزيل و اسرار التأويل، ٣٩
تذكرة الرضية فى شرح البهجة المرضيه، ٣١١	اوصاف الاشراف، ٢٤١
ترجمة توحيد مفضل، ٤٨	الباب الحادى عشر، ٢٧٩، ٣٥٣
ترجمة توحيد مفضل، ٢٢٤، ٢٥٧	بحر الدموع، ٤٥
ترجمة رسالة ذهبية، ٢٤٢	بدائع الاحكام فى شرح شرايع الاسلام، ٤٥
ترجمة شرايع الاسلام، ١٧٥	بدهاء، ٢٢٧
ترجمة الصلاة ← آداب الصلاة	برهان قاطع، ٤١
ترجمة طب الرضا ← ترجمة رسالة ذهبيه	بُراء الساعة، ٢٨١
ترجمة قطب شاهي، ٤٨	بضاعة المزجاة، ١٧٥، ٢١٤، ٢٧٨، ٢٨٧، ٣٥٤، ٣٥٥، ٣٢١

- ترجمه مفتاح الفلاح، ٢١٥، ٤٩
- ترجمه نفحات اللاهوت، ٥٠
- ترجمه اعتقادات عبدالعظيم حسنى، ٣٢٦
- ترجمه الصلوة، ٢٢٥
- تشریح الافلاك، ٣١٧
- تعبير الرؤيا، ٣٢١
- تفريج الكربة عن المستقيم لهم فى الرجعة، ٣٢٦
- تفسير آية فكان قاب قوسين او ادنى، ٣٠١
- تفسير الاحلام و الرؤيا، ٢٨٦
- تفسير القرآن الكريم، ٥٠
- تفسير سورة الاخلاص، ١٨٦
- تفسير سورة الفلق، ١٨٦
- تفسير قرآن، ١٩٥
- تفسير غازر ← جلاء الاذهان
- تفسير المنامات ← تفسير الاحلام و الرؤيا
- تقريب النشر فى القراءات العشر، ٢٥٨
- تقريبات الاصول، ٥١، ٥٢، ٥٣، ٢٦٤
- تقريبات الفقه، ٥٣، ٢٦٥، ٢٩٢
- تلخيص الاقوال فى تحقيق احوال الرجال، ٢٥٨
- تلخيص النظر فى اثبات امامة الائمة
الاثنى عشر، ٢٣٤، ٢٤١
- تمرين الطلاب فى صناعة الاعراب، ٥٤، ٢٠٥
- تمهيد القواعد الاصولية و العربية، ١٧٨
- توشيح التفسير، ٥٤، ٢٠٣
- تهذيب الوصول الى علم الاصول، ٢١٩، ٥٥
- التهذيب، ٢٦٣
- جامع الاخبار، ٢٦٠
- جامع الاخبار، ٥٦
- جامع الاخبار و مجمع الابرار، ٥٧
- جامع الامثال، ٥٧
- جامع عباسى، ٥٨، ١٩٦
- الجبر و المقابلة، ٢٢٩
- جذوات، ٢١٢، ٢٥٤
- الجعالة، ٢٨١
- الجعفرية، ٢٦٩
- جلاء الاذهان و جلاء الاحزان، ٥٨
- جلاء العيون، ٥٩
- جمال الصالحين، ٦٠
- جنت و نار، ٢٥٦
- جُنْج، ٦١
- جنگنامه جلال الدين اشرف، ٣٤٢
- جُنَّة النار، ٢١٣
- جوابات سؤالات ولد ← اجوبة الاسئلة
- جوامع الجامع، ٦٢
- جواهر السنية فى الاحاديث القدسية، ٢٤٣
- جواهر الكلام فى شرح شرايع الاسلام، ٦٢
- جهل فصل سلطانى و شيم فرخى، ٣٣٤
- حاشية اثبات الواجب القديم، ٣١٣
- حاشية تحرير القواعد المنطقية، ٦٤، ٢٠٢، ٢٧٥، ٢٨٤، ٣٠٠، ٣٢٠
- حاشية البهجة المرضية، ٦٣
- حاشية تهذيب المنطق، ٦٥، ١٩٣، ١٩٩، ٢٠٦، ٢٤٤، ٢٥١، ٢٦٤، ٢٦٦، ٢٩٤
- ٣١٠، ٣١٥، ٣١٩

حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية، ٦٦	حق اليقين، ٧٤
حاشية حاشية تهذيب المنطق، ٦٧، ٢٢٢، ٣٢٠	حكايت يوسف عليه السلام، ٧٥
حاشية حاشية الشرح التجريد، ٢٣٢، ٢٣٤	حكاية الاحباب، ١٧٣
حاشية حاشية المختصر المعاني، ٣٢٨	حل عبارات لمعه، ٢٨١
حاشية شرح التجريد، ٢٠٤	حلية اللامعة للبهجة المرضية، ٣١٦
حاشية شرح التجريد، ٢٣٣	حلية المتقين، ٧٥
حاشية شرح التجريد الجديد، ٦٨	حملة حيدرى، ٧٦
حاشية شرح التجريد (الهيئات)، ٢٤٥، ٢٤٦	حيات القلوب، ٧٧
حاشية شرح التجريد (بخش جواهر و اعراض)، ٢٤٦	خفى علايى، ٧٨
حاشية شرح التصريف، ٦٩	خلاصة الحساب، ٧٩، ٢١٦، ٢٢٠، ٢٢٣، ٣١٧، ٢٩٧، ٢٥١
حاشية شرح مختصر الاصول، ٦٩، ١٧٧	خلاصة الرمل، ٢٤٩
حاشية شرح مطالع الانوار، ٧٠	خلاصة فى النحو، ٣٨، ٣٠٧، ٣١٢
حاشية فرائد الاصول، ٢٩١، ٣٣١	خلاصة منهج الصادقين، ٧٩
حاشية الفوائد الضيائية، ٦٩، ٢٩٣، ٣١٢	خلجات، ١٨٣، ٢٨٩
حاشية المختصر النافع، ١٨١	خمس، ٢٨٩
حاشية المطول، ٧١، ١٧٢، ٢١٨	درّ الحباء فى احكام الرضاع، ٨٠
حاشية مختصر المعاني، ٦٨	درج مضامين، ٢٣٠
حاشية معالم الاصول، ٧٢، ٢٠٤، ٢٢٢، ٣٠٦	درّة يتيمة، ٢٩٠
حدائق الصالحين فى شرح صحيفة سيد الساجدين، ٧٣	دستور اللغة (=الخلاص)، ٨١
حدود و قصاص و ديات، ٢٤٨	دقايق الامثال، ١٧٢
حديث الجمجمة عن عيسى بن مريم(ع)، ٢٨٦	دلایل العباد على طريق السداد فى شرح الارشاد، ٨٢
حديقة الشيعة، ٧٤	ديات و قصاص، ١٧١، ٢٨٧، ٢٩٠، ٣٠٤، ٣٠٥
حساب فارسى، ٢٢٠	ديوان، ٨٥
	ديوان حافظ، ٨٣
	ديوان خواجه نورى، ٨٣

- ديوان صائب تبريزى، ٨٤
ديوان فاخرى، ٣٣٦، ٣٣٨
ديوان محتشم كاشانى، ٨٤
ديوان مقبل، ٨٥
ذخيرة المعاد، ٨٦
رباعيات خيام، ١٧٥
رجعت ٤ اثبات الرجعة
رساله در شرايط و اجزاء و موانع نماز
جماعت، ١٧٧
رسالة سعادة، ٣٠١
رسالة العلية فى معرفة النية، ٢٤٤
رسالة عمليّه، ٣٣٢
رسالة عمليه شيخ محمد حسن نجفى، ٨٧
رسالة صوميه، ٢٧٨
رسالة عمليه، ٨٨
رسالة فى البداء، ٢٤٥
رسالة فى بيان المشروعات و غير
المشروعات، ٢٨٣
رسالة فى تحقيق الكلّيات، ٣١٤
رسالة فى رؤية الله، ٣٠٨
رسالة فى قول مولانا خيالى، ٢٧٥
رسالة فى لباس المصلّى، ١٩٢
رسالة الوضعية، ٢٧٥
الرضاع، ٢٠٧
رضاعيه، ٢٥٥، ٢٧١، ٣٠٥
الروحية، ٣٢٤
الروضة البهية فى شرح اللمعة الدمشقية،
١٨٢، ٨٨
- روضة الصفا فى سيرة الانبياء و الملوك و
الخلفاء، ٩٥
الرهن، ٢٨٨
رياض الفتيان فى شرح نصاب الصبيان، ٩٥
رياض المسائل فى تحقيق الاحكام
بالدلائل، ٩١
زاد المعاد، ٩٢
زبدة الاصول، ٩٣، ٢٥٢
زبدة البيان فى براهين احكام القرآن، ٩٤
زبدة المسائل، ٢٧٨
زينة السالك فى شرح الفية ابن مالك، ٢٥٢
سرماية ايمان، ٢٢٨
سلاليم اللغة، ١٧٤
سؤال و جواب، ٢٣٨، ٢٤٥
سير و سلوك، ٣٠١
سى فصل، ٢٢٢، ٢٥٠
الشافية، ٩٤، ٢١٠، ٢١٨، ٢١٩
شرايع الاسلام فى مسائل الحلال و الحرام،
٩٥
شرح احاديث طينت ٤ طينية
شرح الانموذج، ٩٧، ١٩٠، ٢١٠، ٢٦١،
٢٦٣، ٣٣٣
شرح البداية فى علم الدراية، ٢٦٤
شرح التصريف، ١٠٠، ١٧٩، ١٩٧، ٢٠٢،
٢٠٤، ٢١٨، ٢٤٩، ٢٩١
شرح الشافية، ٢١٩
شرح العرشية، ١٩٧
شرح العوامل للجرجاني، ٢٠١، ٢٧٢

- شرح الفوائد الحكمية، ٣١٣
 شرح الفوائد الصمدية، ١٠٨، ٢٢٣، ٢٢٤، ٢٨٥
 شرح الفية شهيد اول، ١٨٨
 شرح الفية ابن مالك، ٩٦
 شرح المملحض في الهيئة، ١٠٩
 شرح الهداية في النحو، ١١٢
 شرح ايساغوجي، ٢٧٧
 شرح باب حادي عشر، ٩٨
 شرح بيست باب، ٩٨
 شرح تجريد الاعتقاد (جديد)، ٩٩، ٣١٧
 شرح تحرير القواعد المنطقيه، ٢٧٥
 شرح تهذيب المنطق، ١٠١، ١٠٢، ٢٣٦، ٣٣٥
 شرح «ثمانا بعد ما جاوزت الاثنين»، ١٧٤، ٢٥٣، ٢٣٦
 شرح حديث الدنيا مزرعة الآخرة، ٢٦٥
 شرح حديث هل رايت رجلاً، ٢٧٩
 شرح خلاصة الحساب، ١٠٣
 شرح دعاء صباح، ٢١٥
 شرح زيارة الجامعة، ١٠٤
 شرح شرايع الاسلام، ١٠٥
 شرح شرح التصريف، ٢١٧، ٣١١
 شرح شواهد بهجة المرضية، ٢٢١، ٢٢٣، ٢٣٦، ٢٤٤
 شرح شواهد تصريف، ٢٣٦
 شرح شواهد شرح تصريف، ٢١٨
 شرح صرف مير، ١٠٥، ١٠٦
- شرح عوامل جرجاني، ١٧٩، ٢٣٧، ٢٥٣، ٢٩٩
 شرح عوامل ملا محسن، ١٠٦، ١٠٧، ٢١٦، ٢٢٤، ٢٣٧، ٢٣٨، ٢٥٣، ٢٨٤
 شرح الفوائد الصمدية، ١٠٧، ٢١٧، ٢٨٣، ٣٢٣
 شرح قصيدة الفاتحة في تجويد الفاتحة، ٢٩٥
 شرح قطر الندى و بل الصدى، ١٠٨، ٢٦١
 شرح كبرى في المنطق، ١٠٩
 شرح نصاب الصبيان، ١١٠، ١١١، ٢٩٩
 شرح وقاية الرواية في مسائل الهداية، ٢٨٤
 شرح هداية الحكمة، ١١٢
 الشمسية في القواعد المنطقية، ٢٧٤
 شمس و فقهه ← محبوب القلوب
 شوارق الالهام، ٢٠٥
 صحة السلب عن المجاز، ٢٧٩
 الصحيفة السجادية، ١١٣
 صراط النجاة ← الاعتقادات
 صرف مير، ٢٧٠
 الصلح، ١٩١
 صور اقاليم، ٢٩٦
 الصوميه، ١٧٦
 صوميه، ٢٧٨
 صيد و ذباجه، ١٧١، ٣٠٤
 صيغ العقود، ١٩٦
 صيغ العقود و الايقاعات، ٢٠٩، ٢٤٨
 صيغ العقود و النكاح، ٢٠٧، ٣١١، ٣١٢

- صبيغ مشكله، ٢٧٣
 صبيغة النكاح، ١٨٢
 طريق النجاة، ٢٥٥
 طوفان البكاء، ١١٤
 الطهارة، ١٢٧
 طينّة، ٣٢٥
 عدة الداعى و نجاح الساعى، ١١٤
 العزى فى التصريف، ١٧٥، ٢١٧، ٢٦٢،
 ٢٦٦، ٢٧٤، ٣٢٣
 عقيلة اتراب القصائد فى اسنى المقاصد،
 ٢٩٥
 علل الشرايع، ١١٥
 علم العقود (رسالة فى...)، ٣٣٣
 علم الله تعالى، ٢٢٩
 عوائد الايام من مهمات ادلة الاحكام، ١١٦
 عوامل المائة، ١١٦، ١٧٩، ١٨٧، ١٩٢،
 ٢٥٠، ٢٥١، ٢٥٢، ٢٥٤، ٢٤٩، ٢٥٢،
 ٢٦٣، ٢٦٦، ٢٦٩، ٢٧٥، ٢٧٤، ٢٩٨،
 ٣٢٢، ٣٢٣
 عين البكاء، ١١٧
 عين الحياة، ١١٨
 غاية المأمول فى شرح زبدة الاصول، ١١٨
 الغصب، ١٩١
 الفخرية فى معرفة النيّة، ١٨٥
 الفرائد، ١٧٥، ٢١٤
 فرائد الاصول، ١١٩
 الفرائد البهية فى شرح الفوائد الصمدية، ٢٢١
 الفرائد الشمسية فى شرح الفوائد الصمدية،
 ١١٩، ٢٢٢
 الفرائض، ١٨٥
 فرائض و مواريث، ٢٥٩
 الفرق بين صفات الفعل و صفات الذات،
 ٢٢٦
 الفصول التمهيد لاصول التجويد، ٢٥٧
 الفقه، ١٨٨
 فقه منظوم، ١٧٢
 الفوائد الاصولية، ٢٧١
 الفوائد الحائرية الجديدة، ١٩٤
 الفوائد الحائرية العتيقة، ٣٥٦
 الفوائد الحكمية، ١٩٩
 الفوائد الصمدية، ١٢٥، ١٩٠، ١٩٢، ١٩٤،
 ١٩٧، ٢٥٥، ٢١٥، ٢٣٥، ٢٦٣، ٢٦٤،
 ٢٦٦، ٢٧٥، ٢٨٣، ٢٩٨، ٣٢٢، ٣٢٣
 الفوائد الضيائية فى شرح الكافية، ١٢٥
 الفوائد الفقهية، ٢٧٢
 الفوائد محمديه، ٢٦١
 فهرست كتاب جامع الشتات، ٣٤٥
 القانونچه، ١٢٢
 القانون فى الطب، ١٢٢، ٢٨٢
 قرآن كريم، ١٢٣
 قرابادين، ١٨٣
 قرة العيون، ٢٢٥
 القضاء، ١٣٢
 القضاء و القدر، ٣١٤
 قواعد الاحكام فى معرفة الحلال و الحرام،
 ١٢٦
 قواعد وقف (رساله در...)، ٣٥٩

القوانين المحكمة، ١٢٧	لوامع الاسرار فى شرح مطالع الانوار، ١٣٦
الكافى، ١٢٧	لوامع القدسية، ١٣٧
كامل التعبير، ٢٧١	لوايح القمر، ٣٤١
كبرای منظوم، ١٣٥	مجالس، ١٣٨
الكبرى فى المنطق، ١٨٩، ١٩٣، ١٩٧،	المجتبى من الدعاء المجتبى، ٢٤٦
٢٥٠، ٢٥٢، ٢٥٦، ٢٢١، ٢٢٢، ٢٣٥،	مجمع الفائدة و البرهان فى شرح ارشاد
٢٤٦، ٢٨٣، ٢٩٧، ٢٩٩، ٣١٥،	الاذهان، ١٣٨
٣٢٣	مجموعه ورام ← نزهة النواظر و تنبيه
كتاب الرحمة فى الطب و الحكمة، ٢٨٦	الخواطر
كتاب فاخریه، ٣٣٧	محبوب القلوب، ١٣٩
كحل الجواهر، ١٣٣	محرق القلوب، ١٤٥
كسر اصنام الجاهلية، ٢١١	محمديّه، ٢١٣
كشف اسرار العقل، ١٨٧	محمديه در بيان قواعد فرائد قرآنيه، ٣١٦
كشف الشكوك عن الشاك و المشكوك،	مخازن جواهر اسرار التنزيل، ١٩٨
٣٤١	مخترع الانظار، ٢٥٥، ٢٧١
كشف المطلوب فى ذكر احكام العبادات فى	مختصر النافع، ١٤١
المكان المغصوب، ٣٥٨	مختصر الواعظين، ٢٦٢
كشكول محمدي، ٢٨٥	مخزن الصلوة، ١٤٢، ١٧٦، ١٩٣، ٢٦٨
كلمات امير المؤمنين (ع)، ٣٣٨	مدارك الاحكام فى شرح شرايع الاسلام،
كليات فاخرى، ٣٣٢	١٤٢
كليات منتظر كجورى، ٣٣٦	مرآت الحقايق، ١٨٥
كليد بهشت، ٢٣٨	مراثى، ١٤٣
كليه و دمنه، ١٣٣	مراح الارواح، ١٤٣، ٢٥٥، ٢٩١، ٣١١
كنز العرفان فى فقه القرآن، ١٣٤	مرشد العوام، ١٤٤، ١٩٥
كنز اللغات، ١٣٥	مرشد الواعظين، ٢٥٦
لئالى الولاية، ٢٨٥	مسائل التقيوم، ٣١٨
لباب الكلام، ٣٥٢	مسالك الافهام فى شرح شرايع الاسلام،
لطائف غيبى و عواطف لاربيى، ١٣٦	١٤٥

- مسكن الفواد عند فقد الاحبة و الاولاد، ٢٦٥
 مشارق الانوار و كشف المغالق و الاستار،
 ٢٨٩
 المشاعر، ٢٣٢
 مشرق الشمسين و اكسير السعادتين، ١٤٥
 مشكلات العلوم، ١٤٦، ١٤٧، ٢٠٣
 مصابيح القلوب، ١٤٧
 مصباح الشريعة و مفتاح الحقيقة، ٢٤٢
 مصباح العابدين، ١٤٨
 مصباح المتهدج (صغير)، ٢٤٧
 مطالع الانظار فى شرح طوالع الانوار، ١٤٩
 المطول، ١٤٩
 معارج اليقين ← جامع الاخبار
 معالم الاصول، ١٥٠
 معيار التفسير، ٢٣٩
 معراج السعادة، ١٥٢
 معرفت تقويم، ٣٠٠
 معين الخواص، ٣٢٤
 مغنى اللبيب عن كتب الاعراب، ١٥٢
 مفاتيح الاصول، ١٥٣
 مفاتيح الشرايع، ١٥٣
 مفتاح الفلاح، ٢٤٣
 مفردة عاصم كوفى، ٢٩٦
 المفصل فى صنعة الاعراب، ١٥٥
 مفيد التجويد، ٢٧٣
 ملحمة دانيال، ٢٧٤
 مناظرة يوحنا الذمى، ٢٨٥
 مناهج الاحكام، ١٥٦
 منيع الاحكام، ٢٥١
 منتخب الروضة، ١٥٦
 منتخب اللغات شاهجهانى، ١٥٧
 منتخب مقطع تكميل الصناعة، ٢٩١
 منشآت، ١٧٣
 منظومه در رموز وقف، ٣١٦
 منظومة فى شرح حديث امير المؤمنين،
 ٢٧٦
 منظومة فى علم العقود، ٣٣٣
 من لا يحضره الفقيه، ١٥٨
 منهاج الكرامة فى معرفة الامامة، ٢٨٥
 منهج النجاة، ٢٥٥
 منهج الواعظين فى انقاذ الهالكين، ١٦١
 منية اللبيب فى شرح التهذيب، ١٦٢
 موارد الاصول فى شرح معالم الاصول،
 ٢٣٧، ٢٥٠
 المواعظ، ١٦٣
 مواعظ لطيفه، ٣٣٩
 مهج الدعوات و منهج العبادات، ٢٤٦
 مهيج الاحزان و موقد النيران، ١٦٣
 الميراث، ٢٦٩، ٣٠٩
 النافع يوم الحشر فى شرح باب الحادى
 عشر، ٢٠٨، ٢٢٥، ٢٣٤، ٢٩٦، ٣٢٨
 نخبه، ١٨٩
 نخبة سپهرى، ٣٣٩
 نخبة البيان، ٢٩٣
 نزهة النواظر و تنبيه الخواطر، ١٦٤
 نصاب الصبيان، ١٦٤، ٢٩٤
 نظم اللثالى، ٢٣١، ٣٠٩

الوصايا، ٢٨٨	نظم باب الحادى عشر، ٢٩٧
الوقف، ٢٨٨	نفايس الفنون فى عرايس العيون، ١٦٥
ولايت نامه (= ديوان فارغ)، ١٦٩	نفلية، ٢٠٨
هداية الابرار، ٢٥٤	النكت فى مقدمات الاصول، ٢٠٨
هداية الانام فى معرفة الاحكام من الحلال و	نهج البلاغه، ١٦٦
الحرام، ١٦٩، ٢٦٨	الوافى فى شرح الوافية، ١٦٦
هداية الحكمة، ٢٨٠	الوافية، ١٦٧، ١٩٤
الهداية فى النحو، ٢٠٣	الوافية فى شرح الكافية، ١٦٨
هدية التهذيب، ٢٩٨	وجوب الخمس حال الغيبة، ٣٢٧
هزار كلمه ← كلمات امير المؤمنين (ع)	الوجيزة، ٢٥٩
	وسايل الشيعة الى تفصيل الشريعة، ١٦٨

فهرست موضوعى كتابها

ادب

ارجوزة فى الولاية
انشاء
حكاية الاحباب
حملة حيدرى
ديوان حافظ
ديوان خواجه نورى
ديوان صائب تبريزى
ديوان محتشم كاشانى
ديوان مراثى فاخرى (عكسى)
ديوان مقبل
رباعيات حكيم عمر خيام
قرة العيون
كتاب فاخرى (عكسى)
كليله و دمنه
كليات فاخرى (عكسى)

اخلاق و مواعظ

ابواب الجنان
تذكره
جمال الصالحين
حلية المتقين
ذخيرة المعاد
فوائد محمدية
مختصر الواعظين
مرشد الواعظين
مسكن الفؤاد عند فقد الاحبة و الاولاد
مصايح القلوب
معراج السعادة
منهج الواعظين فى انقاذ الهالكين
[مواعظ]
نزهة النواظر و تنبيه الخواطر = مجموعة
ورّام

کلیات منتظر کجوری (عکسی)	زبدة الاصول
منشآت	سلایم اللغة
ولایت نامه	صحت السلب عن المجاز (رساله در...)
ادعیه	غایة المأمول فی شرح زبدة الاصول
ترجمه مفتاح الفلاح	فرائد الاصول
زاد المعاد	فوائد اصولیة
شرح زیارة الجامعة	الفوائد الحائریة
شرح دعای صباح	القوانین المحکمة
الصحیفة السجادیة	كشف الشکوک عن الشاک و المشکوک
عدة الداعی و نجاح الساعی	(عکسی)
المجتنی من الدعاء المجنی	مخترع الانظار
مصباح العابدین	معالم الاصول
منتخب الادعية	مفاتیح الاصول
منتخب مهیج الدعوات و منهج العبادات	مناهج الاحکام
منتخب مصباح المتهدجد	مناهج الاصول
اصول فقه	منية اللیب فی شرح التهذیب
تقریرات الاصول	موارد الاصول فی شرح معالم الاصول
تقریرات الاصول (طبری)	الوافی فی شرح الوافیة
تمیهد القواعد	الوافیة
تهذیب الوصول الی علم الاصول	بلاغت
حاشیه شرح مختصر الاصول (تفتازانی)	الاستعارة
حاشیه شرح المختصر للعضدی	حاشیه حاشیه الخطائی علی مختصر المعانی
حاشیه فرائد الاصول (کجوری) (عکسی)	حاشیه المطول (جرجانی)
حاشیه فرائد الاصول (تنکابنی)	حاشیه المطول (چلبی)
حاشیه معالم الاصول (شیروانی)	حاشیه المطول (تنکابنی)
حاشیه معالم الاصول (مازندرانی)	حاشیه المطول (٤)
حاشیه معالم الاصول (خلیفه سلطان)	دره یتیمه
رسالة وضعیه	

رسالة في اللف و النشر	تفسير سورة اخلاص
المطول	تفسير سورة الفلق
منتخب تكميل الصناعة	تفسير غازر = جلاء الاذهان و جلاء الاحزان
تاريخ معصومين (ع)	تفسير القرآن الكريم
بحر الدموع	[تفسير قرآن]
تذكرة الائمة	توشيح التفسير
طوفان البكاء	جوامع الجامع
عين البكاء	خلاصة المنهج
كحل الجواهر	الخلجات
مجالس	كنز العرفان في فقه القرآن
محرق القلوب	لطائف غيبى و عواطف لاريبى
منتخب الروضة	مشارق الانوار في كشف المغالق و الاستار
مهيّج الاحزان	معيار التفسير
تاريخ	حديث
الارشاد في احوال صاحب بن عباد (عكسى)	الاحتجاج على اهل اللجاج
اسماء ائمة اثنى عشر (رساله در...)	الاربعون حديثاً
جنگنامه جلال الدين اشرف (عكسى)	الاستبصار
حكايت يوسف (ع)	ترجمه توحيد مفضل
حيات القلوب	ترجمه قطب شاهى = ترجمه اربعين بهائى
روضة الصفا	جامع الاخبار (صدوق)
قصص انبياء	جامع الاخبار
محبوب القلوب = شمسه و قهقهه	الجواهر السنوية فى الاحاديث القدسية
منتخب الحكايات	حدائق الصالحين
نخبة سپهرى (عكسى)	حديث الجمجمة عن عيسى بن مريم (ع)
تفسير	شرح حديث الدنيا مزرعة الآخرة
آيات الاحكام	شرح حديث هل رأيت رجلاً (رسالة فى...)
انوار التنزيل و اسرار التأويل	علل الشرايع
تفسير آية فكان قاب قوسين او ادنى	الكافى

[اسامی الادویة]	کلمات امیرالمؤمنین = هزار کلمه (عکسی)
بُراء الساعة	لوامع قدسیه
ترجمه رساله الذهبیة = ترجمه طب	رجال و درایه
(الرضا)ع	اسانید کتاب من لا یحضره الفقیه
خفی علایی	تلخیص المقال فی تحقیق احوال الرجال
القانون فی الطب	شرح البدایة فی علم الدراية
قانونچه	مشیخة کتاب تهذیب الاحکام و الاستبصار
کتاب الرحمة فی الطب و الحکمة	منبع الاحکام
عرفان	الوجیزة
اجوبة الاسئلة	صرف
الاسئلة والاجوبة (احسائی)	حاشیة شرح التصریف
اسرار الآيات و انوار البینات	دقایق الامثال
اوصاف الاشراف	رساله در صرف
سیر و سلوک	رساله فی الصرف
شرح العرشیة	الشافیة
کشف اسرار العقل	شرح التصریف
محبوب القلوب = شمس و قهقهه	شرح شرح التصریف
مخازن جواهر اسرار التنزیل	شرح شواهد تصریف
مرآة الحقایق	شرح شواهد شرح تصریف
مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة	شرح صرف میر
علوم قرآن	شرح نظام
باب رسم الخط	صیغ مشکله
بیان اشباع و مشکلات حروف (رساله در...)	العزی فی التصریف
تلخیص النشر لقرآآت العشر	کتاب الصرف
درج مضامین	مراح الارواح
رساله در تجوید	طب
رساله در تجوید	ابدال الادویه
رساله در تجوید	اختیارات بدیعی

رساله در تجويد	تأسيسات
رساله در تجويد (طالقاني)	پرسش و پاسخ (تنكابني)
رساله در قواعد وقف	تحرير الاحكام
عقيلة اتراب القوائد في اسنى المقاصد =	تحفة العربية
شاطبي	تحفة النسوان
الفرائد	ترجمة الصلاة
فصول التمهيد لاصول التجويد	ترجمة فرائض شرائع الاسلام
فضائل السور	تقريرات الفقه
قصيدة الفاتحة و تجويدها	جامع عباسي
محمديه در بيان قواعد قراة قرآنيه	الجُعالة
مفردة عاصم كوفي	جعفريه
مفيد التجويد	جنة النار
منظومه در رموز وقف	حاشية مختصر النافع
نظم اللثالي = لؤلؤيه	حدود و قصاص و ديات
	حل عبارت لمعه
	الخمس
آداب التجارة	در الحباء في اصول الرضاع
آداب الصلاة	دلائل العباد
اثبات وجوب الخمس حال الغيبة	رساله در صوم
اثني عشرية	رساله در ميراث
ارجوزه در فقه	رساله در وضو و نماز
ارشاد الازهان الى احكام الايمان	رسالة ديات و قصاص
اسرار العقود	الرسالة الذهبية
اكمال الاصلاح	رسالة العلية في معرفة النية
القيّة	رساله عمليه محمد حسن نجفي
بدائع الاحكام في شرح شرايع الاسلام	رساله عمليه مهدي كجوري (عمليه)
بضاعة المزجاة	رساله فقيهيه (سيد باقر)
بُغية الطالب في معرفة المفروض و الواجب	رساله فقيهيه (نوري)
بيان المشروعات و غير المشروعات	

فقه

رسالة في الارث	كتاب الاجارة
رضاعيه (مجلس اول)	كتاب الطهارة
رضاعيه (مجلس دوم)	كتاب القضا
رضاعيه	كشف المطلوب في ذكر احكام العبادات في
الروضة البهية	المكان المغصوب
الرهن	كليد بهشت
رياض المسائل	لباس المصلّي
زبدة المسائل	مجمع الفائدة و البرهان
سؤال و جواب	محمديّة
سؤال و جواب (كلاردشتي)	مختصر النافع
صيغ العقود و النكاح	مختصر وقاية الرواية في مسائل الهداية
شرايط اجزاء و موانع نماز جماعت	مخزن الصلاة
شرائع الاسلام	مدارك الاحكام في شرح شرايع الاسلام
شرح الفية	مرشد العوام
شرح شرائع الاسلام	مسالك الافهام في شرح شرايع الاسلام
الصلح	مشرق الشمسين و اكسير السعادتين
الصيد و الذباجة	معين الخواص
صيد و ذباجه	مفاتيح الشرايع
صيغ العقود (قزويني)	مناقيات نماز
صيغ العقود و الايقاعات	منظومه در فقه
صيغة النكاح	الميراث
عوائد الايام من مهمات ادلة الاحكام	نجاسات و طهارات
الغصب	تُخبه (كلباسي)
الفخرية في معرفة النيّة	النفلية
فرائض و مواريث	الوصايا
الفوائد الحائرية الجديدة	الوقف
فوائد فقهيه	هداية الأبرار
قواعد الاحكام	فلسفه
	جذوات

پرسش و پاسخ	چهل فصل سلطانی و شیم فرخی (عکسی)
تحقیق بدهاء (رساله در...)	الرسالة الروحية
ترجمه اعتقادات عبدالعظیم حسنی	رسالة فی تحقیق الکلیات
ترجمه نفحات اللاهوت	شرح ایساغوجی اثیری
تلخیص النظر فی اثبات امامة ائمة الاثنی عشر	شرح الفوائد الحکمیة
تفریح الکربة عن المنتقم لهم فی الرجعة	شرح هداية الحکمة
الجنة و النار	الفوائد الحکمیة
حاشیة حاشیة الخفري علی شرح التجريد	القضاء و القدر
(لاهیجی)	کسر اصنام الجاهلیة
حاشیة حاشیة الخفري علی شرح التجريد	المشاعر
(خليفة سلطان)	معرفة حقایق الموجودات الثلاثة
حاشیة شرح التجريد (خفري)	هداية الحکمة
حاشیة شرح التجريد (حمزه)	کلام
حدیقة الشیعة	اثبات الرجعة = رجعت
حق الیقین	اجوبة السلطان فتحعلی شاه
ذخيرة المعاد	اجوبة مسائل الدامغانی
رسالة امامت	الاحتجاج علی اهل اللجاج
رسالة سعادت	ارشاد المسترشدين و هداية الطالبین
رسالة الطینة = شرح احادیث طینت	الاسئلة و الاجوبة
رسالة فی البدهاء	اصل الاصول
رسالة فی رؤیة الله تعالی	اصول دین (رساله در...)
رسالة فی علم الله تعالی	اصول دین (قمی)
رسالة فی قول مولانا خیالی	اصول عقاید
سرمایه ایمان	اعتقادات (رساله در...)
شرح باب حادی العشر	اعتقادات (مجلسی)
شرح تجريد الاعتقاد	الاعتقادات (صدوق)
شوارق الالهام	باب الحادی العشر

جامع الاخبار و مجمع الابرار	مطالع الانظار فى شرح طوالع الانوار
جامع الامثال	فرق بين صفات الفعل و صفات الذات
جنگ	(رساله در...)
خلاصة الرمل	لثالى الولاية
علوم غريبه	معرفة الركن الثالث من اصول الدين (رسالة
فهرست كتاب جامع الشتات (عكسى)	فى...)
كشكول محمدى	مناظره يوحنا
مشكلات العلوم	منهاج الكرامة
نفايس الفنون فى عرايس العيون	منهج النجاة
منطق	النافع يوم الحشر فى شرح باب حادى العشر
تحرير القواعد المنطقية = شرح الشمسية	نظم باب حادى العشر
حاشية تحرير القواعد المنطقية	النكت من مقدمات الاصول
حاشية تهذيب المنطق (يزدى)	لغت
حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية	برهان قاطع
حاشية حاشية تهذيب المنطق	دستور اللغة
حاشية شرح مطالع الانوار	رساله در معانى الفاظ
رساله در منطق	رياض الفتيان فى شرح نصاب الصبيان
رسالة فى الموجهات	شرح نصاب الصبيان (آملی)
الرسالة المنطقية	شرح نصاب الصبيان (اشتياضی)
شرح حاشية تهذيب المنطق (شهرستانی)	شرح نصاب الصبيان (؟)
شرح حاشية تهذيب المنطق (شهرستانی)	كنز اللغات
(عكسى)	[لغت]
شرح حاشية تهذيب المنطق (يزدى)	منتخب اللغات شاهجهانى = فرهنگ
شرح تحرير القواعد المنطقية	رشيدى
كبرای منظوم	نصاب الصبيان
كبرى فى المنطق	متفرقه
لوامع الاسرار فى شرح مطالع الانوار	آداب المتعلمين
هدية التهذيب	آداب المتعلمين (عكسى)

	نحو
شرح فوائد الصمدية (بلركى)	ارجوزة فى العوامل
شرح قطر الندى و بل الصدى	الاعراب عن قواعد الاعراب
شرح الهداية فى النحو	الفية = الخلاصة فى النحو
العوامل المائة (جرجانى)	البهجة المرضية
العوامل المائة (ملا محسن)	تحفة المبتدئين
الفوائد البهية فى شرح الفوائد الصمدية	تذكرة الرضية فى شرح البهجة المرضية
الفوائد الشمسية فى شرح الفوائد الصمدية	ترجمة عوامل ملا محسن
الفوائد الصمدية	تمرين الطلاب فى صناعة الاعراب
الفوائد الضيائية	التهديب
مغنى اللبيب عن كتب الاعراب	حاشية البهجة المرضية
المفصل فى صناعة الاعراب	حاشية الفوائد الضيائية
الوافية فى شرح الكافية	حاشية الفوائد الضيائية (جزايرى)
الهداية فى النحو	حلية اللامعة للبهجة المرضية
هيئت	زينه السالك فى شرح الفية ابن مالك
اختيارات الايام (مجلسى)	شرح الانموذج (عكسى)
اختيارات الايام (؟)	شرح شواهد البهجة المرضية
تحفة حاتميه	شرح عوامل الجرجانى (؟)
تشريح الافلاك	شرح عوامل الجرجانى (تنكابنى)
[دو مقاله]	شرح عوامل الجرجانى (كلارستاقى)
سى فصل	شرح عوامل المائة
شرح بيست باب ملا مظفر	شرح عوامل ملا محسن (؟)
شرح الملحض فى الهيئة = شرح چغمينى	شرح عوامل ملا محسن (دينائى)
لوايح قمر (عكسى)	شرح عوامل ملا محسن (تنكابنى)
مسائل التقويم	شرح عوامل منظوم
	شرح فوائد الصمدية (تنكابنى)

فهرست پدید آورنده‌ها

- آقاسی، عباس بن مسلم ایروانی، ۳۳۴
 آملی، خلیفه سلطان حسین بن محمد، ۷۲،
 ۲۳۲
- آملی، شمس‌الدین محمد بن محمود، ۱۶۵
 ابن حاجب، ابو عمرو عثمان بن عمر، ۹۴،
 ۲۱۰، ۲۱۸، ۲۱۹
- ابن سینا، ابوعلی حسین بن عبدالله، ۱۲۲،
 ۱۸۶، ۲۸۲
- ابن عقیل، بهاء‌الدین عبدالله بن عبدالرحمن
 آمدی، ۹۶
- ابن مالک، محمد بن عبدالله جبائی طایبی،
 ۳۸، ۳۰۷، ۳۱۲
- ابن هشام، جمال‌الدین عبدالله بن یوسف
 انصاری، ۱۰۸، ۱۵۲، ۲۶۱، ۲۶۲
- ابهری، اثیرالدین مفضل بن عمر، ۲۸۰
- احسائی، احمد بن زین‌الدین، ۱۹۷، ۱۹۹،
 ۳۰۱، ۳۰۳، ۳۲۴
- احمد بن علی بن مسعود، ۱۴۳، ۲۰۰،
 ۲۹۱، ۳۱۱
- اردبیلی، احمد بن محمد مقدس، ۷۴، ۹۴،
 ۱۳۸
- اردبیلی، جمال‌الدین محمد بن عبدالغنی،
 ۹۷، ۱۹۰، ۲۱۰، ۲۶۱، ۲۶۳، ۳۳۳
- اردبیلی، نظام‌الدین بن احمد، ۲۱۸، ۲۲۱،
 ۲۲۳، ۲۳۶، ۲۴۴
- اردکانی، علیرضا بن کمال‌الدین حسین
 تجلی، ۶۷، ۲۲۲، ۳۲۰
- ازهری، زین‌الدین خالد بن عبدالله، ۵۴،
 ۲۰۵
- استرآبادی، حسن بن محمد بن شرفشاه،
 ۱۶۸
- استرآبادی، محمد باقر بن
 محمد میرداماد، ۲۱۲، ۲۵۴

- استرآبادی، محمد بن ابوطالب موسوی،
۵۰
- استرآبادی، محمد بن علی حسینی، ۲۵۸،
۲۵۹
- استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین
شریعتمدار، ۲۴۸، ۳۱۰
- استرآبادی، محمد رضا بن محمد صادق،
۲۵۶
- استرآبادی، محمد علی، ۳۱۲
- استرآبادی، محمد یوسف حائری، ۳۰۵
- استرآبادی، مهدی بن محمد نصیر منشی،
۱۷۳
- اسفرائینی، عصام الدین ابراهیم بن محمد
عربشاه، ۶۹
- اصفهان‌ی، شمس الدین محمود بن
عبدالرحمن، ۱۴۹
- اصفهان‌ی، مختار اعمی، ۲۳۰
- اندلسی، ابو حیان محمد بن یوسف، ۲۰۳
- انصاری، زین العابدین بن نجم الدین، ۱۷۰
- انصاری، زین العطار علی بن حسین، ۱۹۵
- انصاری، مرتضی بن محمد امین دزفولی،
۱۱۹
- ایجی، عضدالدین عبدالرحمن بن احمد،
۲۷۵
- باذل مشهدی، محمد رفیع خان بن محمد،
۷۶
- باغنوی، حبیب الله میرزا جان شیرازی،
۱۷۷، ۳۱۳
- بحرالعلوم، سید محمد مهدی نجفی، ۳۳۳
- بخاری، عبیدالله بن مسعود بن تاج الشریعة
عمر محبوبی، ۲۸۴
- بروجردی، محمد تقی بن احمد کاشانی،
۱۱۷
- برهان تبریزی، محمد حسین بن خلف، ۴۱
- بسطامی، نوروز علی بن محمد باقر، ۸۶
- بشروئی تونی، عبدالله بن محمد، ۱۶۷،
۱۹۴
- بصری، ابوبکر محمد بن سیرین، ۲۸۶
- بلرکی، علی بن حسن، ۱۰۸
- بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل وحید،
۱۹۴، ۱۹۶، ۳۰۶
- بیدل رودباری، قربان بن رمضان قزوینی،
۴۳
- بیضاوی، ناصرالدین عبدالله بن عمر، ۳۹
- تبریزی، محمد زمان بن محمد طاهر، ۳۰۶
- تجلی اردکانی ← اردکانی
- تجلی، علیرضا بن کمال الدین حسین، ۳۲۰
- تفتازانی، سعدالدین مسعود بن عمر، ۶۹،
۱۰۰، ۱۴۹، ۱۷۹، ۱۹۷، ۲۰۲، ۲۰۴،
۲۱۸، ۲۴۹، ۲۹۱
- تفلیسی، حبیب بن ابراهیم بن محمد، ۲۷۱،
۲۷۴
- تتوی، عبدالرشید بن عبدالغفور حسینی
مدنی، ۱۵۷

حافظ شیرازی، شمس الدین محمد، ۸۳	تنکابنی، محمد بن سلیمان طیب، ۴۰
حسینی، میرزین العابدین، ۱۴۸	۵۴، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۹، ۱۴۶، ۱۷۰
حلی، حسن بن یوسف بن مطهر، ۳۷، ۴۴	۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۹
۵۵، ۱۲۶، ۲۱۹، ۲۶۹، ۲۷۹، ۲۸۵	۱۸۳، ۱۸۴، ۲۰۱، ۲۰۳، ۲۰۹، ۲۱۳
۳۰۳	۲۱۶، ۲۱۷، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۳۰
حلی، جمال الدین علی بن موسی بن	۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۳
طاووس، ۲۴۶، ۲۶۰	۲۵۴، ۲۷۱، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۱
حلی، احمد بن محمد بن فهد، ۱۱۴	۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۷، ۲۸۹، ۲۹۰
حلی، مقداد بن عبدالله سیوری، ۱۳۴، ۲۰۸	۳۰۴، ۳۰۵، ۳۱۱، ۳۲۱، ۳۲۳
۲۲۵، ۲۳۴، ۲۹۶، ۳۲۸	تنکابنی، محمد علی شریعتمدار نشتائی،
حلی، محمد بن حسن، ۱۷۹، ۱۸۰	۱۰۵، ۱۳۲، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۹۱، ۲۹۲
حلی، نجم الدین جعفر بن حسن، ۹۵، ۱۴۱	جامی، نورالدین عبدالرحمن بن احمد، ۱۲۰
خطائی، نظام الدین عثمان بن عبدالله، ۶۸	جرجانی، ابوالمحاسن حسین بن حسن، ۵۸
خفری، شمس الدین محمد بن احمد، ۶۸	جرجانی، عبدالقاهر بن عبدالرحمن، ۱۸۷
۲۳۳، ۲۴۵، ۲۴۶	۲۰۰، ۲۰۲، ۲۵۲، ۲۶۳، ۲۶۹، ۲۷۴
خواجه نوری، یوسف خواجه بن سلیمان	۳۲۲
بیگ، ۸۳	جرجانی، میر سید شریف علی بن محمد،
خوانساری، جمال الدین محمد بن حسین،	۶۴، ۷۰، ۷۱، ۱۸۹، ۱۹۳، ۱۹۷، ۲۰۰
۴۹، ۲۱۵، ۳۲۵	۲۰۲، ۲۰۶، ۲۱۸، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۳۰
دشتیاضی، محمد کریم بن محمد، ۱۱۱	۲۶۴، ۲۶۶، ۲۷۰، ۲۷۵، ۲۸۳، ۲۸۴
دشتکی، صدر الدین علی خان بن احمد	۲۹۷، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۱۵، ۳۲۰، ۳۲۳
مدنی، ۲۲۱	جزایری، سید نعمت الله بن عبدالله
دهدار، محمد بن محمود، ۱۸۵	شوشتری، ۲۴۴، ۲۹۳، ۳۱۲
دینائی، صفر علی نوری، ۲۶۱	جزری، محمد بن محمد دمشقی، ۲۵۸
رازی، ابوبکر محمد بن زکریا، ۲۸۱	جوهری اصفهانی، محمد ابراهیم بن محمد
رازی، قطب الدین محمد بن محمد، ۴۵	باقر، ۱۱۴
۱۳۶، ۲۸۴، ۳۰۰، ۳۱۵، ۳۲۰	جیلانی، رفیع بن محمد رفیع، ۶۳
رشتی، سید کاظم بن قاسم، ۲۴۵، ۳۰۱، ۳۰۲	چغمینی، قاضی محمود بن محمد
	خوارزمی، ۱۲۲

- روینانی، عبدالقادر بن حسن لاهیجی، ۳۰۰
 زمخشری، جارالله محمود بن عمر، ۱۵۵
 زنجانی، عزالدین ابراهیم بن عبدالوهاب،
 ۱۷۹، ۲۱۷، ۲۶۲، ۲۶۶، ۲۷۴، ۳۲۳
 زنجانی، علی بن محمد حسین، ۲۹۷، ۲۹۸
 سبزواری، ابوسعید حسن بن حسین شیعی،
 ۱۴۷
 سبزواری، محمد بن محمد، ۵۶
 سپهر کاشانی، عباسقلی خان بن محمد
 تقی، ۲۳۸
 سرابی، آقا بن محمد جعفر، ۱۳۸
 سمرقندی، محمد بن محمود، ۲۹۵
 سید باقر، ۸۸
 سیوطی، جلال الدین عبدالرحمن، ۴۲،
 ۲۰۰، ۲۰۶، ۲۲۰، ۳۰۳، ۳۰۷، ۳۱۵،
 ۳۱۹
 شاپور بن سهل، ۱۸۲
 شاطبی، ابومحمد قاسم بن فیره، ۲۹۵
 شریف رضی، محمد بن حسین موسوی،
 ۱۶۶
 شفتی، محمد باقر بن محمد تقی اصفهانی،
 ۳۱۶
 شکر کوهی، ملک محمد بن ابراهیم، ۱۷۴
 شوشتری، صدرالدین محمد بن
 عبدالمهدی، ۱۶۳
 شهرستانی، جمال الدین محمد بن محمود،
 ۱۰۱، ۳۳۵
 شیرازی، سید ابوالقاسم میرزا بابا بن محمد
 نبی، ۲۷۷
- شیرازی، شاه قوام الدین حمزه بن تقی
 الدین محمد، ۲۰۴
 شیرازی، صدر الدین محمد بن ابراهیم،
 ۲۱۱، ۲۲۸، ۲۳۲، ۳۱۴
 شیرازی، علی اکبر بن علی بن محمد
 اسمعیل، ۳۰۹
 شیروانی، محمد بن حسن، ۲۰۴، ۳۰۶
 صائب تبریزی، محمد علی بن عبدالرحیم،
 ۸۴
 صفی بن عبدالله، ۲۶۲
 طالبوف، عبدالرحیم بن ابوطالب تبریزی،
 ۳۳۹
 طالقانی، احمد بن محمد، ۱۶۱
 طالقانی قزوینی، محسن بن محمد طاهر
 طالقانی، مرتضی قلی بن محمد صادق،
 ۳۲۱
 طباطبائی، علی بن محمد علی، ۹۱
 طباطبائی، محمد بن علی، ۱۵۳
 طَبْرَسِی، ابوعلی فضل بن حسن بن فضل،
 ۶۲
 طَبْرَسِی، ابومنصور احمد بن علی بن
 ابی طالب، ۳۵
 طبسی، محمد علی بن عبدالحسین تونی،
 ۱۳۰
 طوسی، ابوجعفر محمد بن حسن، ۳۷،
 ۲۴۷
 طوسی، خواجه نصرالدین محمد، ۴۴،
 ۲۱۶، ۲۲۲، ۲۲۷، ۲۲۹، ۲۴۱، ۲۵۰،
 ۲۷۳، ۳۲۴، ۳۳۵

- عاملی، ابو عبدالله محمد بن مکی، ۲۶۳
- عاملی، احمد بن زین العابدین علوی، ۱۳۶
- عاملی، بهاء الدین محمد بن حسین، ۳۶، ۵۸، ۷۳، ۷۹، ۹۳، ۱۲۰، ۱۴۵، ۱۹۰، ۱۹۲، ۱۹۴، ۱۹۶، ۱۹۷، ۲۰۰، ۲۰۶، ۲۱۰، ۲۱۶، ۲۲۰، ۲۲۳، ۲۳۰، ۲۴۳، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۹، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۶، ۲۷۰، ۲۸۳، ۲۹۲، ۲۹۷، ۲۹۸، ۳۱۷، ۳۲۲، ۳۲۳
- عاملی، حسن بن زین الدین بن علی، ۱۵۰
- عاملی، سید محمد بن علی بن حسین، ۱۴۲
- عاملی، شمس الدین محمد بن علی عینائی، ۴۸
- عاملی، شهید اول شمس الدین محمد بن مکی، ۲۰۱، ۲۰۸، ۲۱۱
- عاملی، شهید ثانی زین الدین بن علی بن احمد، ۸۸، ۱۴۴، ۱۷۸، ۱۸۲، ۲۶۰، ۲۶۴
- عاملی، محمد بن حسن بن حرّ، ۱۶۸، ۲۴۳
- فاخری، حسن بن علی کلارستاقی، ۳۳۲، ۳۳۶، ۳۳۸
- فارسی، عمادالدین بن یحیی بن علی، ۶۶
- فارغ گیلانی، ۱۶۹
- فراهی، ابو نصر مسعود بن ابوبکر، ۱۶۴، ۲۹۰
- فزاری، محی الدین حسن بن محمد، ۷۱
- فیض کاشانی، محسن بن شاه مرتضی، ۱۵۳، ۲۲۵، ۳۰۲
- قارپوزآبادی زنجانی، علی، ۱۹۶
- قاضی زاده رومی، صلاح الدین موسی بن محمود، ۱۰۹
- قراجه داغی ← گوهر قراجه داغی، حسن بن علی قراباغی، یوسف بن محمد جان محمد شاهی، ۱۷۸
- قزوینی، رفیع الدین محمد بن فتح الله، ۳۳
- قزوینی، عمر بن علی دبیران کاتبی، ۲۷۴
- قزوینی، محسن بن محمد طاهر طالقانی، ۱۱۶، ۱۷۹، ۱۸۷، ۱۹۲، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۴، ۲۳۶، ۲۴۹، ۲۵۲، ۲۶۶، ۲۷۰، ۲۹۸، ۳۲۳
- قزوینی، محمد مومن الموتی اصفهانی، ۲۴۲
- قزوینی، موسی بن شجاع الدین، ۸۶
- قمی، ابوالقاسم بن حسن، ۱۲۷، ۱۴۴، ۱۹۰، ۲۶۶، ۳۲۴
- قمی، محمد بن علی بن بابویه، ۱۱۵، ۱۵۸، ۲۱۲، ۲۲۷
- قمی، علی بن ابراهیم بن هاشم، ۵۰
- قمی، محمد طاهر بن محمد حسین، ۲۴۰، ۲۵۵
- قوشچی، علاء الدین علی بن محمد، ۹۹، ۲۲۰، ۳۱۷
- قهپائی، ابوالقاسم احمد بن محمد، ۳۳۵
- کاتی، حسام الدین حسن، ۲۷۷
- کاشانی، فتح الله بن شکر الله شریف، ۷۹

- کاشانی ← بروجردی، محمدتقی بن احمد
کاشانی، محمد مؤمن بن مرتضی، ۲۳۴،
۲۴۱
- کاشف الغطاء، جعفر بن خضر جناجی، ۴۱
کاشفی، حسین بن علی بیهقی، ۳۴۱
کاظمی، جواد بن سعدالله، ۱۰۳، ۱۱۸
کاظمی، محسن بن حسن حسینی اعرجی،
۱۶۶
- کاظمی، محمد بن شمس‌الدین قاری، ۳۱۶
کاظمی، محمود بن فتح‌الله نجفی، ۳۲۶،
۳۲۷
- کجوری، ابوالقاسم مجتهد پولی، ۳۴۱
کجوری، محمد مهدی مازندرانی، ۳۳۱،
۳۳۲
- کجوری، مرتضی قلی بیک بن محمد رضا
بیک، ۳۳۶
- کربلایی، علی بن حسین، ۱۸۵
کرکی، نورالدین علی بن حسین بن
عبدالعالی، ۲۰۹، ۲۶۹
- کلاردشتی، مقصود علی بن حسینقلی، ۲۳۸
کلارستاقی، علی اکبر بن محمد بن
عباسعلی، ۵۳، ۸۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۹۱،
۱۹۲، ۲۸۸، ۲۸۹
- کلارستاقی، علی رضا بن معصومعلی آملی،
۱۱۰، ۲۹۹
- کلارستاقی، محمد بن عباسعلی تنکابنی،
۲۳۷
- کلباسی، محمد ابراهیم بن محمد حسن،
۱۸۹
- کلینی، ابوجعفر یعقوب بن اسحاق، ۱۲۷
- گرگانی، امیر زین‌الدین اسماعیل بن حسین،
۷۸
- گلیجانی، عبدالکریم بن محمد، ۲۰۷
گنابادی، مظفر بن محمد قاسم، ۹۸
گوهرقراجه داغی، حسن بن علی، ۱۹۸
گیلانی، عبدالکریم بن مرشد، ۱۵۶
گیلانی، محمد بن عبدالخالق بن معروف،
۱۳۵
- لاریجانی، زین‌العابدین بن محمد یوسف،
۳۰۸، ۳۰۷
- لاهیجانی، جمال‌الدین احمد بن محمد،
۱۱۹، ۲۲۲
- لاهیجی، حسن بن عبدالرزاق، ۶۰
لاهیجی، عبدالرزاق بن علی، ۲۰۵، ۲۲۸،
۲۳۴
- لاهیجی، محمد باقر بن محمد تقی، ۴۷،
۲۴۷، ۳۲۱
- مازندرانی، محمد صالح بن احمد، ۷۲، ۲۲۲
مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۳۴،
۳۵، ۴۸، ۵۹، ۷۴، ۷۵، ۷۷، ۹۲، ۱۱۸،
۲۰۷، ۲۲۴، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۳۵، ۲۴۱،
۲۵۶، ۲۵۷، ۳۱۱، ۳۱۸
- مجلسی، محمد تقی بن مقصود علی، ۱۰۴،
۱۳۷، ۲۵۵، ۲۷۱
- محتشم کاشانی، کمال‌الدین، ۸۴
محمد تقی، ۲۴۰
- مسأله‌گو، سید علی بن سید حسین ترک،
۲۵۵
- مشهدی ← یزدی، احمد بن حسن

نیریزی، قطب الدین محمد، ۲۱۵	مشهدی ← باذل مشهدی
نیشابوری، عمر بن ابراهیم خیامی، ۱۷۵	مشهدی، میر ابوالقاسم قاری، ۲۳۱، ۳۰۹
نیشابوری، عطاءالله بن محمود حسینی عطایی، ۲۹۱	مفید، محمد بن محمد بن نعمان، ۲۰۸
نیشابوری، نظام الدین حسن بن محمد قمی، ۲۱۹	مقبل، میرزا بزرگ نوری همدانی تهرانی، ۸۵
ورآم بن ابی فراس مالکی اشتری، ۱۶۴	ممتاز فراهی، برخوردار خان بن محمود ترکمان، ۱۳۹
نوری، هادی، ۲۹۹	منشی، ابوالمعالی نصرالله بن محمد، ۱۳۳
هروی، نظام الدین بن کمال بن جمال بن حسام، ۹۰	میبدی، حسین بن معین الدین علی، ۱۱۲
همدانی، ابوطالب حسینی، ۸۷	میرخواند، محمد بن خاوند شاه بن محمود خوارزمشاهی، ۹۰
یزدی، احمد بن حسن مشهدی، ۴۰	نجفی، محمد حسن بن باقر اصفهانی، ۶۲
یزدی، جلال الدین محمد، ۲۴۹	نجم آبادی، حسین بن محمد طهرانی، ۳۳۳
یزدی، حسن بن محمد علی حائری، ۱۶۳	نجم آبادی، محمد حسین بن ابراهیم، ۳۴۰
۱۹۳	نراقی، احمد بن محمد مهدی، ۱۱۶، ۱۵۲، ۱۵۶
یزدی، قاضی الدین بن کاشف الدین محمد، ۲۲۹	نراقی، مهدی بن ابوذر، ۱۴۰، ۱۴۷، ۲۹۳
یزدی، نجم الدین عبدالله بن حسین، ۶۵	نطنزی، ابو عبدالله حسین بن ابراهیم، ۸۱
۱۰۲، ۱۹۳، ۱۹۹، ۲۰۶، ۲۳۶، ۲۴۴	نظری، جمال الدین علیخان، ۲۴۸
۲۵۱، ۲۶۴، ۲۶۶، ۲۹۴، ۳۱۰، ۳۱۵	نوایی، علی بن محمد حسن، ۳۱۸
۳۲۸، ۳۱۹	نوری، صادق دینائی، ۱۸۴
یوحنا بن اسرائیل، ۲۸۵	نوری، محمد تقی بن علی محمد طبرسی، ۸۲، ۱۴۲، ۱۶۹، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۹۳
	۲۶۷، ۲۶۸، ۲۷۰

فهرست جایها

چمستان، ۱۴۲	آمل، ۱۵۰، ۲۵۲
خوی، ۷۵	اردبیل، ۳۰۱
دیلاستاق، ۲۴۴	اصفهان، ۶۰، ۸۹، ۱۲۱، ۱۲۷، ۱۵۰، ۱۵۹
رامسر، ۱۰۸	۱۶۵، ۱۸۹، ۲۳۳، ۳۰۷، ۳۱۹
زنجان، ۱۲۲	الیت کلارستاق، ۴۲
ساری، ۷۷، ۸۹	بار فروش، ۱۵۰
سعادت آباد، ۴۷، ۱۵۱، ۳۲۰	بنخارا، ۱۷۸
سلیمان آباد، ۱۰۹، ۲۲۴	بغداد، ۳۱۷
سولده، ۱۴۶	بلخ، ۱۵۸
شفت، ۷۶	بهاروینته، ۸۰
شیراز، ۹۵، ۹۹، ۱۴۵، ۱۶۵، ۲۵۲	بیرون بشم، ۲۶۶
طالقان، ۱۶۲، ۲۳۶	تبریز، ۳۰۱
طرشت، ۶۲	تنکابن، ۱۵۰، ۳۱۱، ۳۱۲
طویر، ۳۰۵	تهران ← طهران
طهران، ۶۲، ۶۵، ۶۶، ۹۷، ۱۵۰، ۱۵۱	جبل عامل، ۱۵۱
۱۵۳، ۱۷۱، ۲۳۶، ۲۳۹، ۲۴۷، ۲۹۷	جعفر آباد (دار السلطنه)، ۱۶۰
۳۱۰	

قریه مورود، ۱۴۱	فریومد، ۱۰۱
قریه مهران بالا طالقان، ۱۱۷	قریه آزاد کوه کلا، ۱۱۴
قریه مهران طالقان، ۱۱۷	قریه اورنگ، ۲۴۹
قریه میچکار، ۹۳، ۱۶۸	قریه اوایل، ۷۸
قریه نور، ۳۲۰	قریه ایلواشم، ۱۵۰
قریه هریجان، ۱۵۲	قریه برار، ۲۳۰
قریه یالورود، ۴۲	قریه بلرک تنکابن، ۲۵۰
قریه پیمط، ۴۳	قریه بومحله، ۲۹۴
قزوین، ۲۹۸	قریه پردنکون، ۱۵۸، ۲۶۶
قلعه ایروان، ۱۴۴	قریه پلشت، ۲۹۸
کاشان، ۱۱۷	قریه جوارده، ۹۳
کجارسناق، ۱۰۳	قریه جوستان، ۲۳۶
کجور، ۲۸۹	قریه خنچی، ۸۸
کلاردشت، ۱۵۰، ۱۸۲	قریه دونا، ۳۰۵
کلارستاق، ۹۱، ۹۳، ۱۵۲، ۱۵۸، ۱۶۳، ۲۳۰، ۲۶۶، ۲۸۹	قریه ریزان، ۱۴۴
کوهپیر، ۷۸	قریه شکر کوه، ۳۱۵
گنجه، ۵۸، ۲۴۳	قریه فیروز آباد، ۱۲۱
گیلان، ۷۶، ۹۳، ۲۵۷، ۳۴۲	قریه فیروزکلا کجور، ۹۲
لار، ۱۵۴	قریه کالج، ۲۶۷
لاهیجان، ۳۴۲	قریه کرهرود، ۱۵۵
مازندران، ۹۳	قریه کشکک، ۱۷۷
ماوراء النهر، ۱۷۸	قریه کلارستاق، ۱۵۰
محال جلال ازرق، ۴۳	قریه کلندلوس، ۸۳
محله سنگلج، ۲۳۶	قریه کورد کلا، ۲۰۲
مدرسه آخوند محله کلیجان، ۱۴۱	قریه کورکلا، ۸۷
مدرسه آخوند محمد رفیع، ۱۲۱	قریه کوه‌پر، ۱۱۸
مدرسه آقا سید زین العابدین، ۱۴۷	قریه لقمجان، ۳۴۲
	قریه مزار، ۲۹۹

- مدرسه آقا شیخ فضل الله، ۲۳۸
 مدرسه آقا محسن تنکابنی، ۶۵، ۱۰۱، ۳۱۲
 مدرسه آقا میرزا محمد، ۱۹۲، ۲۱۴
 مدرسه ارک، ۲۴۷
 مدرسه امّ السلطان ناصرالدین شاه، ۹۷
 مدرسه امام حسن عسکری (ع)، ۱۵۰، ۲۵۲
 مدرسه امیر بن ابراهیم سلطان، ۹۹
 مدرسه پامنار ← مدرسه میرزا صالح
 مدرسه پردنگون، ۲۶۶، ۲۷۰
 مدرسه جدّه اصفهان، ۵۱
 مدرسه جلالیه اصفهان، ۱۵۹
 مدرسه حاجی ابراهیم تغلیسی، ۱۵۰
 مدرسه حسین خان سردار قزوین، ۱۲۱
 مدرسه دارالصفاء سلطانی، ۹۹
 مدرسه دون کوه، ۱۷۶
 مدرسه دینا، ۳۲۲
 مدرسه سعادت آباد نور، ۱۲۱، ۱۴۲، ۳۱۳
 مدرسه سلیمانیه، ۴۳، ۲۲۴، ۲۵۱، ۲۸۱،
 ۲۹۰، ۳۱۱
 مدرسه سلیمانیه (قریه برار)، ۲۳۰
 مدرسه سنگ تجین، ۱۰۶
 مدرسه سنگلج، ۶۶
 مدرسه طالبیه، ۳۰۱
 مدرسه میرزا محمد تقی نوری طبرسی، ۱۴۲
 مدرسه علیرضا کلارستانی، ۱۰۸، ۲۶۶
 مدرسه کاسه گر محله تنکابن، ۱۳۱
 مدرسه کاظم کلا، ۳۲۲
 مدرسه کلام ور، ۱۰۹
 مدرسه لات محله سخت سر، ۱۰۸
 مدرسه مادرشاه طهران، ۱۷۱
 مدرسه ماهان کرمان، ۱۵۵
 مدرسه مبارکیه، ۳۰۷
 مدرسه ملا ابراهیم، ۳۰۱
 مدرسه ملارضا، ۲۹۷
 مدرسه ملا علی برآجانی، ۲۰۲
 مدرسه مولی وردیخان، ۲۹۸
 مدرسه مهد علیا طهران، ۱۷۱
 مدرسه میرزا حسین، ۲۳۳
 مدرسه میرزا رضا قلی نوائی، ۱۵۰، ۲۳۶
 مدرسه میرزا زکی بارفروش، ۲۴۵
 مدرسه میرزا صالح، ۶۵، ۱۵۲، ۱۸۵، ۳۱۰
 مدرسه میرزا محمد، ۱۸۲
 مدرسه والدّه شاه، ۱۲۱
 مدرسه آقا سید محمد، ۲۲۴
 مدرسه نور، ۲۲۴
 مدرسه شیرکلا، ۱۲۱
 مراغه، ۲۰۵
 مرزدست، ۲۳۸
 مزرعه ابراهیم آباد، ۱۲۱
 مسجد امام حسن عسکری، ۱۵۰
 مشهد، ۷۳، ۸۶، ۹۶، ۱۲۹، ۲۶۹
 نجف اشرف، ۱۶۷، ۱۹۱، ۱۹۲
 نکا، ۲۰۲
 نیشابور، ۲۱۲
 ورامین، ۱۲۸، ۲۹۸
 یزد، ۹۵

فهرست اهدا کنندگان

- حجج اسلام آفایان:
- ۱- محمد رضا مطهری
  - ۲- محمد صادق مطهری
  - ۳- ناصر شریف کاظمی
  - ۴- سید جمال الدین موسوی
  - ۵- مهدی نوری
  - ۶- حسن حیدری
  - ۷- علی اوسط بکائی
  - ۸- عبدالکریم ابراهیمی
  - ۹- محمدنبی مرادی
  - ۱۰- جواد بحرینی
  - ۱۱- سیف الله کلارستاقی (سیف الشریعة)
  - ۱۲- ابراهیم اسلام پناه
  - ۱۳- زکریا حسینی گرگانی
  - ۱۴- حسن توکلی
  - ۱۵- محسن توکلی دونائی
- ۱۶- محمد رضا صالحی عالم کلائی
  - ۱۷- مرتضی حسینی علی آبادی
  - ۱۸- فضل الله مشایخی فیروز
  - ۱۹- محمد مشایخی نوشهری سنگ تاجنی
  - ۲۰- علی مقصودی کوهسری
  - ۲۱- حسین نجفی تنکابنی
  - ۲۲- عزت الله روحانی
  - ۲۳- ولی الله ایرجی کجوری
  - ۲۴- فضل الله موسوی چتنی
  - ۲۵- نبی نعیمائی حیرتی
  - ۲۶- مهدی محمدی فیروز
  - ۲۷- اسمعیل مرشدی تنکابنی
  - ۲۸- محمد نعیمائی
  - ۲۹- علی مقیمی
  - ۳۰- علی اکبر ضیائی فر
  - ۳۱- عماد الدین کریمی

- ۳۲- رضا شریعت زاده مهرانی
 ۳۳- اسمعیل قمی
 ۳۴- محمد شریفی (نوه شریف‌العلما نوری)
 ۳۵- عبدالله جیردهی اشکوری
 ۳۶- حسین جوادی فیروزکوهی
 ۳۷- ابوالقاسم مهاجری
 ۳۸- اسمعیل شهیدی کلاردشتی
 ۳۹- سید عیسی مطهری
 ۴۰- شمس‌الدین متاجی کجوری
 ۴۱- نصرت‌الله سولقانی
 ۴۲- احمد شفیعی دونائی
 ۴۳- علی ذوالفقاری
 ۴۴- محمدعلی رجائی تنکابنی
 ۴۵- محمد سعید خادمی تنکابنی
 ۴۶- کاظم شفیعی دونائی نوری
 ۴۷- کاظم سعیدی چابکسری
 ۴۸- جمال‌الدین نعیمائی
 ۴۹- الهی چورنی
 ۵۰- حسینعلی سام دلیری
- آقایان:**
- ۱- کیا مرجانی
 ۲- حسن فاخر سناری
 ۳- شریفی کوهپری
 ۴- محمد شمس ایلی
 ۵- رضا الیکائی
 ۶- ابراهیم طبرسی
- ۷- عبدالنبی سلطانی
 ۸- وجیه‌الله صالحی صالحانی
 ۹- حیدر کیاپاشا
 ۱۰- مرتضی کریمی دونائی
 ۱۱- محمد تقی مقصودی کوهپری
 ۱۲- ابوالقاسم سام دلیری
 ۱۳- ابوالفضل نخعی کلاردشتی
 ۱۴- مهدی شریعتی کوهپری
 ۱۵- اسمعیل کمالی چوزنی
 ۱۶- محمدکاظم زرگر کاظمی حریشی
 ۱۷- مسیح‌الله امیری برغانی
 ۱۸- رضا علی نژاد
 ۱۹- میرزاقلی شریفی
 ۲۰- ابوالقاسم فاخری سناری
 ۲۱- فیض‌الله ادیبی دیزانی
 ۲۲- شکراللهی
 ۲۳- عبدالکریم سام دلیری
 ۲۴- محمد تقی لورائی نژاد
 ۲۵- مرتضی مولانا دیزانی
 ۲۶- جعفر صالحی فیروز کلائی
 ۲۷- صالح نعیمائی
 ۲۸- ابوطالب غلامی
 ۲۹- محمد علی پور نوری
 ۳۰- سید مسلم مطهری
 ۳۱- علی اکبر سرمد
 ۳۲- نورالدین مشایخ فیروز
 ۳۳- علی میرج
 ۳۴- محمد تقی امام هادی
 ۳۵- بانو حاجیه تاج خانم میر هاشمی براری

فهرست منابع

- ادبیات فارسی بر مبنای تألیف استوری (فارسی)، یو.ا. سرگل، مترجم یحیی آرین پور و سیروس ایزدی و کریم کشاورز، تحریر احمد منزوی، تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۲ ش، ۲ ج.
- الذریعة الی تصانیف الشیعة (عربی)، آقابزرگ طهرانی، قم: اسماعیلیان، ۱۳۸۳ ق، ۲۵ جلد.
- طبقات اعلام الشیعة (عربی)، آقا بزرگ طهرانی، تحقیق علی نقی منزوی، قم: اسماعیلیان، بی تاریخ، ۱۱ جلد، چاپ دوم.
- فهرنگ سخنوران (فارسی)، عبدالرسول خیامپور، تبریز: چاپخانه شرکت سهامی چاپ آذربایجان، ۱۳۴۰ ش.
- فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران (فارسی)، علی نقی منزوی - محمدتقی دانش پژوه، تهران: دانشگاه تهران، ۶۴-۱۳۳۲ ش، ۱۸ جلد.
- فهرست کتابخانه مجلس شورای اسلامی (فارسی)، عبدالحسین حائری و دیگران، تهران - قم: کتابخانه مجلس شورای اسلامی - دفتر تبلیغات اسلامی، ۷۷-۱۳۰۵ ش، ۳۸ جلد.
- فهرست کتابهای چاپی عربی (فارسی)، خانابا مشار، تهران: چاپخانه رنگین، ۱۳۴۴ ش.
- فهرست کتابهای چاپی فارسی (فارسی)، خانابا مشار، تهران: چاپخانه ارژنگ، ۱۳۵۵ ش، ۵ جلد.
- فهرست کتب خطی کتابخانه آستان قدس رضوی (فارسی)، جمعی از محققین، مشهد: کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، ۷۵-۱۳۴۶ ش، جلد‌های ۱، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵.

- فهرست کتب خطی کتابخانه‌های اصفهان (فارسی)، محمدعلی روضاتی، اصفهان: مؤسسه نشر نفایس مخطوطات، ۱۳۴۲ ش.
- فهرست نسخه‌های خطی فارسی (فارسی)، احمد منزوی، تهران: مؤسسه فرهنگی منطقه‌ای، ۱۳۳۸ ش، ۶ جلد.
- فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه عمومی آیه الله العظمی مرعشی نجفی (فارسی)، احمد حسینی اشکوری، قم: کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی، ۷۶-۱۳۵۴ ش، ۲۷ جلد.
- فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه عمومی مراغه (فارسی)، محمود طیار مراغی، قم: نشر آل علی، ۱۳۷۹ ش.
- فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه امام صادق (ع) قزوین (فارسی)، محمود طیار مراغی، قزوین: معاونت تحقیقات و پژوهش حوزه علمی قزوین، ۱۳۷۸ ش، جلد اول.
- فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه ملی ایران (فارسی)، عبدالله انوار و دیگران، تهران: کتابخانه ملی ایران، ۷۸-۱۳۴۵ ش، ۱۴ جلد.
- فهرست نسخه‌های خطی مدرسه خاتم الانبیاء (صدر) بابل (فارسی)، علی صدراپی خویی، محمود طیار مراغی و ابوالفضل حافظیان، تهران: میراث مکتوب، ۱۳۷۵ ش.
- فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مدرسه نمازی خوی (فارسی)، علی صدراپی خویی، تهران: میراث مکتوب، ۱۳۷۵ ش.
- کشاف الفهارس و وصاف المخطوطات العربية فی مکتبات الفارس (فارسی)، سید محمد باقر حجتی، تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۰ ش، جلد اول.
- کشف الظنون عن اسامی الکتب و الفنون (عربی)، مصطفی چلبی حاجی خلیفه، بیروت: دار احیاء التراث العربی، بی تاریخ، ۲ جلد.
- معجم المطبوعات العربية و المعربة (عربی) یوسف الیان سرکیس، قم: (افست) کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی، ۱۴۱۰ ق، ۲ جلد.
- نسخه‌های خطی (نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران) (فارسی) زیر نظر: محمدتقی دانش‌پژوه - ایرج افشار، تهران: دانشگاه تهران، ۶۲-۱۳۴۰ ش، ۱۲ جلد.

آلبوم تصاویر

فان من ان يشك في كون الفاعل كذا ان شاء فعل من ان
 لم يفعل والتكذيب بين معنيين من معناهما متفق عليهما
 بين التعريفين فالشك في كون الفاعل كذا في قدم
 العالم وعدمه وشك الفاعل في ان يجهل العالم وعدمه
 ان يجهل يمكن به شبهة لا التاكيد دون اعتبار الارادة وادراك
 مع اعتبار الارادة التي هي من الذات فالتاكيد في
 هذا الكتاب ان يفهم لا يجب المذكور ومنها ما يتبع الفاعل
 ذاته فتعريفه بجهل العالم مطلقا في لانه لا حاجة
 اشارة لغيره في التعليل انما ذكره في الاستدلال
 بل الحق ان يتوخى اشارة ان يشك في وجود العالم ليس
 بالاجاب بالمعنى المذكور وانما لزوم قدمه ضرورة تارة وتارة
 انه قادر على الاستدلال انما يناسب لتابعه انما هو عند
 ذكره صاحب كتاب الباعين فيه فلا يصح اجراءه من قبل المصنف
 او على تقدير هذا الاجراء التعليل ان يعارض المصنف في اشارة
 في وجود العالم ان لم يكن بالاجاب بالمعنى المذكور لانه يرجح
 الفعل دون المخرج او يحتاج التاثير الى شرط حادث
 يحتاج الى شرط آخر حادث بنا على ما ذكر من انه لو كان حادثا
 لتوقف على شرط حادث وبما ذكر من ان الشرط الحادث متعاقبة
 او متوالية جميع ذلك مع عدم المصنف ان يقول ان العلم
 قديم او لو كان حادثا لتوقف على شرط حادث لانه لا يتم
 التخلف عن الموجب التام كما ذكر في الاستدلال او يتخلف
 العلم ان يجهل المعلوم في ذلك الشرط الحادث يتوقف

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنسلكه لولا أن هدانا الله
 الاطهار عليه وعليهم الصلوة والسلام وحضرتهم عصفون ذوات ابواب وحد وهو مسألك
 الحق والجلال فاعطوا فافتح تلك الابواب المسانيد لا يدرك كذاتك لو سائل ثم بعد ذلك ما يدعي
 وغنى من العلماء المقننين لا تارهم بالصواب العاقله اولها لفظها بل هم الموصال بل عليهم السلام نوابك
 للشرع بولاب قال مولانا واما من ابو عبد الله جعفر الصادق عليه السلام انظر الى مركان منكم
 رو برو حديدنا وانظر في جلالنا وجرامنا وعزنا احكامنا فاقصوا به حكا فاني قد جعلته عليكم حاكما فاذا
 حك حاكمنا فلم يقبل منه فاقصوا به حكا فاني قد جعلته عليكم حاكما فاني قد جعلته عليكم حاكما فاذا
 بالله عز وجل فركان متنا من اهل الخبر والبرهم الذين باقون البيوت من ابوابها فلا يدخل بابا من
 ابواب الشرع الا بعد المعرفه بمناحه وكيفية نظيران يكون على بصيرة فيه كل ارضي حديثهم الناظر في
 والمواد العارضا الاحكام او على استنباطها كالمثل لك القام هو من كان بالدين من لا يعرف الخبر من
 وهم الذين باقون البيوت من ظهورها فهدى دخل فيه من غير معرفه بل على الحق والافتقار الى الله
 مع اختلافهم الشديدا وغلظ اكثرهم بعد حوازل تقلد المالك وانما تحول المبتدئين انما يتوا في هذا بين
 ميهن هوف ريب من امره ووجع وفي صدره ان ذلك سر لا يقبل منه صلوة ولا زكوة ولا صيام ولا حج
 ان العالم على غير بصيرة كالسائر على غير لانا هو لا يزداد كثره الصبر لا بعد اتم ان صاحبها لا يسطر
 وهو خدام العلوم الدينية محمد بن الرضا الملقب بالمحسن بن الحسن الله قائله يقول ان قد كنت في معقوان
 شيا شديدا الشوق الى معرفة احكام الدين العارضا يستهدا المسلمين عليه الرضا صلوات الله عليهم

فیه از بر از ذرات قله و الحجاب مفتح تمام شد
 فی لیلۃ شنبه ۱۳۳۳ ختم شد بقعه الحرام فی سنه لوشان
 غریب کوی ۱۳۳۳ ختم شد روزگار خط باند
 بدکار این نوشتن از بر از ذرات قله و الحجاب

خط من ندارد قاعده و قسم بر
 و اینم خواهم شدن تبار
 در کار این خط
 هر که خواند
 دعای
 دائم

از آنکه من ننده که کارم نوشتنم برود دیوار خوانه در بعد از
 من مانند این نشانه هر آن عقلمه این خط را به بند و عمارت
 بر من مسکن رساند اگر گویند که این مسکن کی نوشت
 بگویند کی از دست زمانه اقد خلق الله در ضعف عباد
 علی این مدحی بگر در مدحی لای حمله سخنر یا علی دریا

بعضی هر بیست خانه در هفت عشرت بان نه عددی معبر است
 و بیست سالان است که بعد هر چهار که اقلی با و عطا کرده و آن
 صرف کند بصیف که طبع نازیبی که مانند کوهها است
 در هر نه که و پهنه که معروف اند و این فقر در این رساله
 مختصا ریاضت و مدت تالیف آن یک روز و نیک روز و
 و اگر مؤلف در تفصیل فصل که فیصله قال و قبل شد بر
 و تحت عظم مؤلف تدبیری و شکی نیست هر غیبه برین نم برده از
 که نشد هم از خون و کل از غار امید که ای حال ای
 بنظر آن خدا بویگانہ پسنداید تمهید است بر چند مراد
 تو سبانه کنی از نیکو نهاد و شروع در آن در ظهر روز رابع
 و اختتام این دو فصل بود و در او کلمات و سؤالات
 در شماره ۲۸۰ که کتبی بیمنه لاداره مؤلفان
 سید الطیب التکابری

بسم الله الرحمن الرحيم
 ويهدى الطريق إلى الرشد يشهد مع أمها سائر الرضع
 المنسوبة فيها بهذا أول بيان صبط مواضع نشره أكرم قريتها
 عين دمه أوج وطرز موهوب الذهب الرافع فيها جود العالم
 العالم والهاهد القاهر كنه الدما صبر وقر الداء
 رجع عن العجز الدوا من السبع عن كبر الأثر سوط
 وقصه لا إلى كنه ورضنه عهد سيعبر امرأه حرام
 روح الذهب مجرب باسم أكرم ساء

الاصحاح الاول
في بيان فضل
الاصحاح الثاني
في بيان فضل
الاصحاح الثالث
في بيان فضل

مصلح والسبب الموزون بيانها في مختلف وجوهها والخصب
في كسبها وتلاوا اذ غلبت بالافراد مصلح والادخار في
فكره وفكره والادخار في الفكر والادخار في الفكر

ومستفاد في غير بيانها في الفكر والادخار في الفكر
في الفكر والادخار في الفكر والادخار في الفكر

نصلح في الفكر والادخار في الفكر والادخار في الفكر
في الفكر والادخار في الفكر والادخار في الفكر

والادخار في الفكر والادخار في الفكر والادخار في الفكر
في الفكر والادخار في الفكر والادخار في الفكر

فان قلت انهم لم يقرروا
البيان في الاصل
ولم يقرروا في الاصل
البيان في الاصل

في بيان فضل
الاصحاح الرابع
في بيان فضل
الاصحاح الخامس
في بيان فضل

مصلح والسبب الموزون بيانها في مختلف وجوهها والخصب
في كسبها وتلاوا اذ غلبت بالافراد مصلح والادخار في
فكره وفكره والادخار في الفكر والادخار في الفكر

ومستفاد في غير بيانها في الفكر والادخار في الفكر
في الفكر والادخار في الفكر والادخار في الفكر

نصلح في الفكر والادخار في الفكر والادخار في الفكر
في الفكر والادخار في الفكر والادخار في الفكر

والادخار في الفكر والادخار في الفكر والادخار في الفكر
في الفكر والادخار في الفكر والادخار في الفكر

فان قلت انهم لم يقرروا
البيان في الاصل
ولم يقرروا في الاصل
البيان في الاصل

من احوال الائمة عليهم السلام اقرب واظهر وذكرا في النوح
وكلام الشيخ عندي هو الحق في انتهى كلامه المتعلق بالاصول
وستلوه الفروع في كتابه بين احيائه القانية لاصح عباد
تسلا الى عفو ورحمة الله الاول على محمد وآله
فقه لاهل طاعته ورفقه حسن جامع محمد وآله اطوار من اولئك عليهم السلام
وكتبه بخطه وكان في الرابع من ربيع شهر المحرم ١٠٨١ هـ

صاحب الفصيحاً منا لا يشترط ولكن الكلام في جواز النقض وجوباً
 فنقول ان كانت المدارة غير ما كوال اللحم كالفصيد المذكور ففيه
 والاحوط النقض باذن صاحب الدار واخراج الفصيد وضمان
 صاحب الدار في النقض او الذبح واخراج لحمه باذن صاحب الفصيد
 ورضاه وان لم يكن ذلك بتفصيل واحد منهما ففيه نقض في كمال
 قد بين الدلائل ان سنت الوقوف خارج واعلم انما لو يجب
 دار فادخلها خشية ولم يمكن اخراجها الا بنقض ذكر الخشية وجوب
 عليه كسر ما ولد يجوز له نقض الدار لكونه عادياً غاصلاً قائماً قد فرغ
 من حصد كتاب العصب من دلائل العباد بالتمام والمجمل في الامعان
 والاحتتام

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

كتاب العطاء

المراد من العطيته هنا هو الاعطاء المطلق المنبرع به اذ هذا الكتاب
 موضوع لبيان الهبة والوقف والصدقة والهبة والصدقة وغير ما نقول
 فيه مقاصد المقصد الاول في الهبة وتحقق احكامها استيعاباً
 ما تدرى في بيان عقد الهبة وتوابعها وهو الوقف على بيان
 امور الاصل الهبة جائزة مشروعة بالكتاب والسنة والاجماع اما
 الكتاب فقوله نعم وتعالى البر والنقور ان الهبة داخله في البر
 بالضرورة واما السنة فمن طريق العامة ما رواه جابر ان النبي

قال

در عقده نامه جزین

کتاب صیغ العفود

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة على خير خلقه محمد وآله الطاهرين أما بعد حين گوید علی الفزینی
 فی الزنجان که از جمله امور بکره ناسیله هر روزی چند دفعه احتیاج با وی است صیغ عفو و ایفا عا نشد جمع مجموع
 آنها را با ترجمه بزبان فارسی تا بحال از حدیث از صفها ندیده ام و مع هذا علی بن ابی طالب الفارابی سلاله السادات
 الاطیاب شریف الحاج محمد بن علی المرتضی علیه الله چند سال است که بزنجان شریف می آید و اصل مبلغ مینا بند که
 در این باب نوشتار نا لایق بنامم که در آن صفتها نیز طایفه بسیار دارد لهذا بنحو اختصار شروع در وی شد و حاجی که در
 در توان شریکت بداند که صیغه در اصطلاح فقها اعم از عقد ایفاست و عقد در اصطلاح ایشان ان صیغه را
 گویند که از دو جانب خوانده شود یعنی ایجاب قبول باشد مثل بیع و صلح و مانند اینها و ایفا از آن گویند
 که یک جانب روی کتابت نماید مثل طلاق و نذر و مانند اینها و چون عقد بر دو قسم است عقد لازم و عقد جایز
 عقد لازم آنست که بالذات و بدون توسط امر دیگری صحیح وی جایز نیست و عقد جایز آنست که از برای هر یک صحیح وی
 جایز است و ایفا کلیلاً لازمست مگر صیغه بیعت و اعراض زیرا که طهارت و نذر و قسم و مانند اینها اگر چه صحیح میشوند
 اما نه بالذات بلکه بنوسط کفار و مانند آن و بیعت نیز ایجاب قبول را مینماید بنا بر شریعت و عریض ضروری نیست
 بلکه بزبان بان ضمیمه که ترجمه صیغه عربیه مینامیم جایز است مگر در اینها بنده تصریح مینماید بعد جواز و چون که
 مجموع عفو و ایفا عا بر سه قسم شد لهذا این دو لغت را نیز بر سه باب خانم مرتب ساختیم **باب اول** در صیغ
 عفو لازم است که هفده است **اول** عقده ترمیم و جزی است که در کتابها که خر عبا دانست ذکر فرموده اند و چون عبا
 بر معاملات مفیده است از این جهت مقدم داشتیم بدانکه جزیره مالی یا خدمتی است که بهیچ وجه و ضیق و محسوس با امام با نایب
 امامت نمیکند که در دارالاسلام ساکن شوند و در امان باشند پس در این زمان امر ایشان با مجاهدان است
 مجاهد میگویند که (اذرتك على ما انت عليه الى سنة عشر طرا و بئيك الى الحزبة المغتربة والفرار الحاکم
 الاينلام) یعنی با گذاشتم تو را بر آن طرفه که داری تا بیک سال بشتر تا اینکه بماند و نمازی جزیه و عیسای که بگویند

من قول العامة ثم قال المحقق والطاهر ان احتجاجه وذلك
بنوابة رويت عن الصادق عليه السلام وهو اثبات لمسله عليه
تخراجه واحد ولا يخفى عليك فيه مع انه قد طعن فيه فضلا من
الشيعة كما لم يقد وعزم فان اصح بان الابعاد لا يحتمل الا القوي
والموافق للعامة يحتمل البعيد فوجب الرجوع الى الاحتمل قلت
لا سلم انه لا يحتمل الا القوي لانه كما جاز القوي لمصلحة تراها الامام
كذلك يجوز العتوى بما يحتمل التاويل مراعاة لمصلحة تعليم الامم
وان كما لا تعلمها فان قال ذلك مستد بامس العمل بالحدوث قلت
انما نصير الى ذلك على تقدير التعارض وحصول مانع يمنع من
العمل المطلقا فلم يدرم سد باب العمل بهذا الكلام وهو ضعيف
اما اوله وان رد الاستدلال بالخبر بانه اثبات لمسله عليه ^{عنه}
ليس بجهد اذ لا مانع من اثبات مثله بالخبر المعبر عن الاحتمال
وحيث يطالبه بدليل منعه نعم هذا الخبر الذي اشار اليه
مبت صحة فلا يهتض حجة واما ثانيا فلان لا يوجب
التاويل وان كان محتملا الا ان احتمال التعبد على

دینی و ائمه با اعتقاد بی بالیقین دستورت هذه الرساله لتكون هذه اية لمن طلب الجوه من نظرونها بعين
الادب فان ارشد الى الصواب وكنن بذالك ما جوار من حتم على قلبه وللمر فلا سبيل الهداية كما قال الامام
انك لا تهدى من احببت ولكن الله يهدي من يشاء فان اكثر المقصدين سواد عليهم اعزرتهم امم شذرتهم لا يؤمنون
حتم الله على قلوبهم وعلى سمعهم وعلى ابصارهم غشاوة ولهم عذاب عظيم اللهم انما نحن عنك الجبام ونصلو
على نبيك محمد والمطهرين من الانام عدلا لايام عمال الدوام الى الابد فاعف لنا بجناياتنا العظام يا ذوالجلال والاکرام

وسلم سلم كثيرا برحمتك يا ارحم الراحمين اللهم

وافق الفراغ من كتابة هذه المناظرة في صحيفتي يوم الثلاثاء

في الثامن والعشرون من رجب في السنة

الواحد والستون والالف على يد الفقيد

اسد واصهبهم لارضة تارافنا الموزن

الذي ما ذاهض لم يبعد واذا غاب

لم يفقد كثير الخطايا وانزل

المؤمن بالعدل الراسخ في

رب الغيوب الفقيه اخذ

ابن مسلم بن صلاح

عمر عندهما نبي

وكرم

م

البرزخ الموكدة ليعني ابن جعفر الباقر عليه السلام عنه في صح
 زيارة المشهورة بقوله وانك والعقود على قدم مسلمة
 بذلك ولا تكون قاعدا على الارض فيكون انما تعان
 على بعض فلا تفر التسعد والبدعا تمت هذه الريد
 عشر من شعر الصم توفيت الله سبحانه ببد الففة
 اقل العباد سبحانه ووردي من
 حاجي الله ووردي على الله
 عنهما ستمتها واسالك الموفق
 بالله في العمل الدين
 والله وطى الموفق
 ٢٢٢٢ م

سنة ١٠٥٩

الحمد لله الذي لا ينغي الا وجهه ولا يدوم الا ملكه
 كل شئ هالك الا وجهه له الحكم واليه
 ترجعون يا عبد الله ابو عبد الله هذا الخرم
 من ايام الدنيا واول يوم من ايام العقبى اذكر العهد الذي
 خرجت عليه من دار الدنيا الى دار الآخرة شهادة
 ان لا اله الا الله وحده لا شريك له واشهد ان
 محمد رسل الله

قلم محمد بن جعفر الباقر عليه السلام
 سنة ١٠٥٩
 في شهر ربيع الثاني سنة ١٠٥٩

In the Name of God, the Compassionate, the Merciful

Like a very large sea, the rich Islamic culture of Iran has produced countless waves of handwritten works. In truth these manuscripts are the records of scholars and great minds, and the hallmark of us Iranians. Each generation has the duty to protect this valuable heritage, and to strive for its revival and restoration, so that our own historical, cultural, literary, and scientific background be better known and understood.

Despite all the efforts in recent years for recognition of this country's written treasures, the research and study done, and the hundreds of valuable books and treatises that have been published, there is still much work to do. Libraries inside and outside the country preserve thousands of books and treatises in manuscript form which have been neither identified nor published. Moreover, many texts, even though they have been printed many times, have not been edited in accordance with scientific methods and are in need of more research and critical editions.

Responsibility of the revival and publication of manuscripts is a researchers and cultural institutions. The Written Heritage Publication Centre, in pursuing its cultural goals, has sponsored these goals through the efforts of researchers and editors and with the participation of publishers, it may have a share in the publication of this written heritage, presenting a valuable collection of texts and sources to the friends of Islamic Iranian culture and society.

The Written Heritage Publication Centre

A MIRĀŞ-E MAKTUB BOOK

© Written Heritage Publication Centre, 2001

First Published in the I. R. of Iran by Mirās-e Maktub

ISBN 964-6781-61-6

All rights reserved. No part of this book
may be reproduced, in any form or by any
means, without the prior permission of the publisher.

P R I N T E D   I N   T E H R A N

**A CATALOGUE OF THE MANUSCRIPTS
IN THE IMĀM ṢĀDEQ TRADITIONAL
SCHOOL IN CHALOOS**

Introduced by

Sayyed Rafi' al-Din Musavi

Compiled by

Maḥmud Ṭayyār Marāḡi

Mirās-e Maktub

Tehran, 2001